Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

ODD-FELLOW ORDENENS HISTORIE

ODD-FELLOW ORDENENS HISTORIE

I. O. O. F.

HOVEDREDAKTION
BR. DISTRIKTS-DEPUTERET STOR-SIRE
EDMUND MELANDER

BIND
III

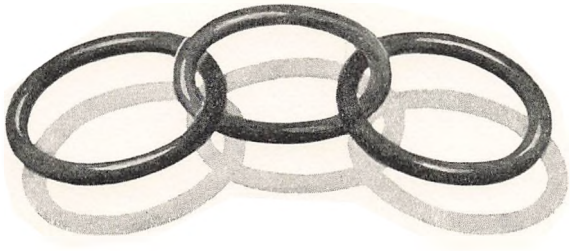

FLENSTEDS FORLAG

Udgivet med Tilladelse af
Den uafhængige Stor-Loge for Kongeriget Danmark
I. O. O. F.

Fyens Stiftsbogtrykkeri
Fyens Stifts Reproduktionsanstalt

Thomas Wildeyes Monument i Baltimore

Værtshuset „The Seven Star"s i Baltimore, hvor Thomas Wildey og hans Fæller indstiftede den første Odd-Fellow Loge i Amerika

HVAD VI VIL

Vi har søgt omkring i Tiden, vi har vandret lange Veje,
vi er ofte blevet skuffet for, hvad Livet har os budt,
vi har følt en Tomheds Lede ved at faa de Ting i Eje,
der kun lyste op i Sindet for et enkelt kort Minut.
Vi har spejdet, vi har lyttet efter Livets ægte Tone,
der skal fylde vore Hjerter med sin skønne Harmoni,
som den milde, friske Vind, der igennem Træets Krone
faar dets Blade til at suse med en Sommermelodi.

Og saa fandt vi, hvad vi søgte, mens vi gik omkring i Blinde,
fandt et Hvilested for Sjælen, hvor den dvæle kan i Ro,
fandt et Sted, hvor fælles Maal kan alle Hjerter sammenbinde,
fandt et Sted, hvor vi kan bygge til vor Fremtid Haabets Bro.
Ej til Hvile, men til Virke skal vi ved vor fælles Stræben
slutte Kredsen om de svage, der kan trænge til vor Haand,
og for Verden vil vi vise, at de Ord, vi har paa Læben,
ogsaa lever i vort Hjerte, at de er vor Ordens Aand.

Vi vil vandre ad de Veje, som vor Orden har os banet,
vi vil kæmpe, vi vil stride for at faa det rette Sind,
vi vil vise hele Verden, hvad den næppe nok har anet,
at vort Broderskab kan føre os til Livets Kilder ind.
Ej til Hvile, men til Virke skal vort Løsen stedse være,
og vort Venskab vil vi vise under Livets Skæbnespil;
thi en Kærligheds Forkynder skal en hver Odd-Fellow være,
medens Sandheds Sejr vi fremmer. Det er, hvad vi alle vil.

UFFE BEK

LOGERNES DEVISER

Foruden det Segl, der i billedlig Form staar i Forbindelse med Logens Navn eller de Tanker, der ordensmæssig set er knyttet hertil, har Logerne i Tidens Løb skabt sig et andet Fællesmærke og Samlingstegn, nemlig de Vers eller Smaasange, der nu næsten overalt afsynges, naar Søstrene og Brødrene vil hædre deres Loge paa festlig Vis, og som almindeligvis betegnes som Logernes Deviser.

Disse Deviser bør ikke forbigaas, naar Logernes Historie skal skrives.

I kunstnerisk Henseende er Logernes Deviser maaske ikke særligt fremragende. Deres Form er i de fleste Tilfælde lige saa jævn som deres Indhold, men deres Betydning er ogsaa af ren følelsesmæssig Karakter.

Logens Devise er som en Fanfare, der ildner og vækker og højt og tydeligt forkynder, hvem vi er, og hvad vi vil.

Indholdet varierer ikke stærkt fra Sted til Sted. Logens Navn bliver slaaet fast, og iøvrigt samler Ordene sig sædvanligvis i en Hyldest til Logen og en Opfordring til dens Medlemmer om at ære og hædre den gennem trofast Odd-Fellowgerning.

Og endelig peger den i de fleste Tilfælde paa de Forpligtelser, der i etisk Henseende paahviler enhver i Venskabets, Kærlighedens og Sandhedens Navn.

Devisen indtager en ret fremtrædende Plads i Logelivet, og det er kun faa Steder, at en Skaal for Logen udbringes, uden at den afsynges. Det er forfriskende at se, hvorledes Logens Medlemmer ved denne Lejlighed rejser sig som efter en Snor og taktfast istemmer Sangen til Logens Pris. Fællesfølelsen og Samværsglæden kommer herved til rig Udfoldelse, og baade Ord og Toner ligesom samler og løfter i Kærlighed til og Ærbødighed for Logens høje Maal.

Vi har ment, at det vilde være af Interesse her i Værket at give en samlet Oversigt over disse Deviser. Rebekka-Logernes vil findes i Forbindelse med Skildringen af den enkelte Loges Historie. Broder-Logernes er samlet paa de følgende Sider.

LOGE NR. 1 DANMARK

Mel.: Ved fremmed Kyst, paa fjerne Strand.

„Danmark, dig følge Held og Hæder."
„Danmark, dig følge Held og Hæder."

LOGE NR. 2 SCANDINAVIA

Mel.: Længe var Nordens herlige Stamme.

Held med dig være, Loge, vor kære!
dig vil vi ære og værne saa tro.
Brødrenes Skare altid vil bevare
dybt i sit Hjærte, dig Nr. 2.

LOGE NR. 3 NORDSTJERNEN

Mel.: Mens Nordhavet bruser.

Se, Nordstjernen lyser i det høje Nord,
dens Navn har vi taget i Eje.
Vor Loge vil vi hædre i Handling og Ord,
mens broderligt Samvær vi pleje.
:,: Som Stjernen vi trofast staa paa Vagt
og slutter Kæden om vor Venskabspagt. :,:

LOGE NR. 4 PROGRES

Mel.: God save the King.

Brødre, vi samles her,
Brødre, fra fjern og nær.
Her er Progres!
Stærke ved Sandheds Aand.
Kærligt med Broderhaand
binde vi Venskabsbaand.
Vi er Progres!

LOGE NR. 5 FYEN

Mel.: Du danske Mand.

Vi hylde dig Fyen Loge 5!
Stout staar du, vor gamle Mor,
og fører frisk og frejdig frem
din Sønneflok stærk og stor,
som Venskabs Pagt vil pleje
med Kærlighed i Eje
og støt ad Sandheds Veje
vil følge dit rene Spor;
ja, følge dit rene Spor.

LOGE NR. 6 EUREKA

Mel.: Længe var Nordens herlige Stamme.

Eureka gerne
alle vi værne,
dig vil vi hædre i Handling og Ord.
Om dig med Glæde
vi slutter Kæde,
:,: Held for vor Loge ønsker hver Bro'r. :,:

LOGE NR. 7 UNION

Mel.: Vi Sømænd gør ej mange Ord.

Vor Loge er vor Helligdom,
den alt det bedste gemmer.
Og den, der en Gang til os kom,
det sikkert nok fornemmer,
dér lister Freden tyst sig ind
og mildner Dagens Møje,
det tunge og det stive Sind
sig højtidsfuldt vil bøje.

Naar Orgelbrus og Fællessang
har Livets Uro dæmpet,
og hvad vi kæmped' Dagen lang
er ud af Livet læmpet,
naar Embedsbrødre vil vort Læs
hver Gang taalmodig drage,
saa følges vi i V. K. S.
i alle vore Dage.

LOGE NR. 9 ANDREAS HOLCK

Mel.: Paa Søen, naar den skummer vred.

Op over Dagens Kamp og Strid
vort Logeliv os højner,
og i vort korte Samværs Tid
vor Ordens Maal vi øjner.
Vor Loge er vor bedste Tolk
for Kærlighedens Lære,
og stolt dit Navn Andreas Holck
din Broderflok vil bære.

LOGE NR. 11 COLUMBUS

Mel.: Gamle Kastel.

Vagt i Gevær!
frem for Columbus
og flot præsenter.
Logen os samler til
Skæmt som til Alvor.
Ære Columbus, et vældigt Hurra, Bro'r.
Frugten du høster, som Sæden du saar,
Lykke og Held i mange, mange Aar.
Columbus.

LOGE NR. 12 HERLUF TROLLE

Mel.: Danmark, dejligst Vang og Vænge.

Altid kække, aldrig kolde,
eet i stort og smaat!
Altid Vilje til at volde
Glæde, Gavn og Godt.
Alle støtter, ingen svigter;
Navn og Adel os forpligter!
Denne Standard vil vi holde.
Leve Herluf Trolle!

LOGE NR. 13 VENSKAB

Mel. af P. Hartelius.

Venskab vi prise og holde i Ære!
Hurra! Hurra! Hurra!

LOGE NR. 14 SCT. OLAF

Mel.: Der er et Land –

Sct. Olaf! Vi dig værne, Dig til Ære
vi leve vil vort Liv i Troen paa,
at Venskabs, Kærligheds og Sandheds Lære
for os er Klippen, vi skal bygge paa.
I al vor Færd vi vil lig Klippens Stene
urokkelige staa omkring Dig Vagt;
thi Enighedens Styrke os forene. –
Hil Dig, Sct. Olaf, Hil vor Broderpagt.

LOGE NR. 15 ODIN

Mel.: Vort Fødeland var altid rigt –

Vi Odin-Logen prise vil,
dens Virke og dens Lære,
og vi vil ønske Lykke til,
den altid stærk maa være.
Hvad den har stridt og kæmpet for
fuldføres skal – den Pligt er vor.
Ja, Venskab, Sandhed, Kærlighed
vi holder højt i Ære.

LOGE NR. 17 STEEN BLICHER

Mel.: Vift stolt paa Kodans Bølge.

Steen Blicher – Hedens Sanger
til Minde fik Du Navn.
De stolte Bølger fanger
hist hviden Bred i Favn.

Som By i Klitters Bræmme
ved Fjord i Læ blev lagt,
skal tro, din Tarv at fremme,
din Broderkreds staa Vagt!

LOGE NR. 18 ABSALON

Mel.: Danmark, dejligst Vang og Vænge.

Værne, vogte, tage Vare
som en Vennevagt;
styrke, støtte, staa i Skare
som en Fredens Magt;
bygge Havn og Hjemmet hegne. –
Brødre! Det skal kendetegne
Absalon! – I Sorg og Glæde
værne vi din Kæde!

LOGE NR. 20 HOLGER DANSKE

Mel.: Danmark, dejligst Vang og Vænge.

Holger Danske! Sagnets Sfære
hviler om dit Navn.
Vi vil højt dit Banner bære
frem til fælles Gavn.
Holger Danske! Brødres Skare
vil dit Navn og Ry bevare,
og om dig i Samværsglæde
slutte Broderkæde.

LOGE NR. 21 VALDEMAR

Mel.: Jeg elsker de grønne Lunde.

Vær hilset du Loge, som binder
omkring Brødrene *Venskabets* Baand,
der holder, mens Tiderne rinder,
og knyttes med Broderhaand.

Vær hilset, du Loge, hvis Virke
er en *Kærlighedsg*erning stor –
hvis Brødre som ranke Birke,
paa Samholdets Styrke tror.

Vi hilser dig, Loge, dit Banner
stander trygt i *Sandhedens* Stavn,
og Broderkæden vi danner
om Valdemar-Logens Navn!

LOGE NR. 22 NIELS JUEL

Mel.: Kong Kristian stod ved højen Mast –

Niels Juel saa fast paa Skuden stod
i Køge Bugt;
derfor og fast vi alle staa,
naar for vor Sag et Slag vi slaa,
Odd-Fellow-Fanen højt til Tops,
det er vort Ord.
Niels Juel Logen er vort Hjem,
:,: det ingen af os gaar i Glem. :,:
Hurra!

Vi knyttet sammen er med Baand,
der brydes ej;
derfor med Ryg mod Ryg vi staa
og glade ud i Kampen gaa
for at udsprede Brodersind
til hver en Krog.
Gid saadan altid det maa gaa,
:,: og lyk'lig Logen leve maa. :,:
Hurra!

LOGE NR. 24 REVENTLOW

Mel.: Hr. Peder kasted' Runer.

Et Adelsnavn vor Loge fik at bære,
et Navn, som staar i Sages Bog med Ære,
et Navn, som Genlyd giver
i By, paa Mark, i Skov,
saa tit det nævnet bliver,
det Navn er Reventlow –
– Reventlow – Lykke, Held dig følge,
Adelsbyrd aldrig du fordølge –
Reventlow.

LOGE NR. 25 HORSIA

Mel.: Hvor Bølgen larmer.

Op, Brødre, syng af fulde Bryst
vor Horsia til Ære.
Den er vort Samlingsmærke lyst,
mod Lys skal frem det bære.
Vi ved, de lyse Maal vi naar,
hvis Broder tro ved Broder staar.
I Virke og i Glæder:
Dig følge Held og Hæder.

LOGE NR. 26 KONG HROAR

Mel.: Der er ingenting, der maner.

Ikke Sværd og Sværdets Følge
var Kong Hroars Værk paa Jord.
– Kærlighedens rige Bølge
fulgte Fredens lyse Spor.
Fjernt fra Sekler Idealet
i hans Navn er os befalet.
Vi vil løfte dette Banner under Sandheds lyse Dag,
saa et Venskabs Sollys daler i Kong Hroars Broderlag.

LOGE NR. 27 ANSGAR

Mel.: Tak for din Daad.

Hil dig, *Ansgar!*
Nævnes dit Navn, det om Hjertet os ta'r.
Du som formaar hver en Mandag at samle
Brødrenes Flok – baade unge og gamle.
Du i vort Hjerte staar skrevet saa klar.
Hil dig! Hil dig! Hil dig, *Ansgar!*

LOGE NR. 28 HAFNIA

Mel.: Hr. Peder kasted' Runer.

Vor Loge, hil dig! Havn for Ufreds Vinde,
hvor altid gode Tanker er at finde;
hvor hver en Nat har Stjerner, som lyse i det Blaa,
hvor altid der er Hjerner og Hjerter som forstaa!
Hafnia! kendt og nævnt og æret!
Hafnia! bliv, som du har været:
Hafnia!

LOGE NR. 29 SCT. NICOLAI

Mel.: Jeg vil sjunge om en Helt.

Vagt og Værn, Sct. Nicolai,
staa om Idealets Vej.
Haand i Haand som Led i Led
Broderkreds i Trofasthed.

LOGE NR. 30 VENDSYSSEL

Mel.: Længe var Nordens –

Vendsyssel-Loge!
Højt imod Norden
fik Du dit Bosted, Brødrenes Hjem.
Ved Dig skal Venskab,
Kærlighed, Sandhed
:,: Brødrene føre opad og frem. :,:

LOGE NR. 31 HAMLET

Mel. af Gunar Boesen.

Det at være er at bære
Sædekorn til gylden Høst;
Hamlet! Hamlet!
Pløjejernets Malmerøst.

Det at være er at nære
Brodersindets Alterglød
Hamlet! Hamlet!
Fakkelflammen luerød.

Det at være er at være
Salt og Kraft i Ord og Dyst
Hamlet! Hamlet!
Barn ved Ord'nens Moderbryst.

LOGE NR. 32 ESBERN SNARE

Mel.: Du danske Mand.

Om Esbern Snare staar vi Vagt,
en jublende Broderhær.
Med Esbern Snare faar vi Magt
til god Odd-Fellow Færd.
Vi elsker Esbern Snare!
En tro og trofast Skare
skal altid om hans Standart
:,: forny Esbern Snare's Pagt! :,:

LOGE NR. 33 CARITAS

Mel.: Høje Nord –

Caritas, Fremtids Haab,
i dit Skød vi finder Hygge,
der vi føler os saa trygge
mod den vilde Verdens Raab.
Giv den Aand, som skal dig lede,
Kærligheds- og Visdomsraad,
saa der altid staar til rede Mænd til Daad.

LOGE NR. 34 DANNEBROG

Mel.: I alle de Riger og Lande.

Vi elsker vor Orden og Flaget,
vi Brødre af Dannebrogs Lag –
sæt Ryg imod Ryg – vi kæmper
jo alle for fælles Sag.

LOGE NR. 35 CONCORDIA

Mel.: Danmark, dejligst Vang og Vænge.

Brødre, eet i Hjertelaget
for vor fælles Værk,
samme Takt i Hjerteslaget
gør vor Loge stærk!
Enighed i al vor Stræben
lægger os et Ord paa Læben:
det Concordia vi skylder
alt og altid hylder!

LOGE NR. 37 THOMAS WILDEY

Mel.: O, Tannenbaum.

:,: Med stærke Led vi Ring ved Ring
har dannet Broderkæde. :,:
I Venskab rækkes ud vor Haand,
med Kærlighed i Sandhedsaand.
Omslyng os Enighed, din Kraft
er Logens bedste Smykke.

LOGE NR. 38 HUMANITAS

Mel.: Paa Søen, naar den skummer vred.

Humanitas! dit stolte Navn,
det vil vi holde højt i Ære
og slutte Brødre i vor Favn
for Venskab, Kærlighed at lære.
Lad Sandhedslyset vise Vej,
det skal vor Loge bære,
gid Ordenskæden brede sig –
ja, Brødre, saa det være.

LOGE NR. 39 SCT. KJELD

Mel.: Mit fagre Hjem.

Vi vil det hele Samfunds Vel,
vi rækker gerne Broderhaanden,
vi værner tro om Broderaanden
som Broderfredens Kildevæld.
Og den, som holder tro os sammen,
og den, som nærer Hjerteflammen,
som tænder Haab og giver Held,
det er Sct. Kjeld, det er Sct. Kjeld.

LÖGE NR. 40 KONG SKJOLD

Mel.: Menuet af Elverhøj.

Kong Skjold vor Loge hil dig, hil,
vi samles til din Ære,
til Værn om dig af al vor Flid,
skal altid Løsnet være.
Din Styrke, Fremgang er vort Maal,
vi vil om dig med Glæde
os fylke, saa at knyttes fast
vor store Broderkæde.

LOGE NR. 41 PETRUS BEYER

Mel.: Sol er oppe –.

Petrus Beyer –
Navnet ejer
Klang af Mindet, ren og stærk;
til dets Ære
vil vi bære
Logen frem, vort fælles Værk.
Den skal Sammenholdet fremme,
der skal Brødrene fornemme
:,: Broderaandens Vingesus. :,:

LOGE NR. 42 ERIK HOLST

Mel.: Se, det summer –.

Her ved Limfjordens blaanende Vande
har vi bygget en skærmende Havn,
og i Tiderne frem skal den stande
som et Vidne om Odd-Fellow Navn.
Her med Broder, Broder mødes,
naar i Verden det kuler lidt slemt,
og i Samvirket Venskab skal fødes,
saa at Stormen derude bli'r glemt.

Her skal Mennesket elske sin Næste,
derved tjener vi Ordenens Tarv.
Vi vil søge at gøre vort bedste
for at løfte dens hædrende Arv.
Om vort Hjem staar alle sammen,
og vi slutter den bindende Pagt,
at i Modgang som Medgang og Gammen
vil om Logen vi altid staa Vagt.

Genforeningsbanneret

skænket til Sønderborg By af Rebekka Loge Nr. 2 Thyre Dannebod

LOGE NR. 43 ENTWISLE

Mel.: Paa Søen, naar den skummer vred.

Hil dig, Entwisle! – Loge kær,
som Broderkæden binder –
vort Venskab og vor Sandheds Færd
vor Kærlighed betinger.
Og Ordnens Agt og Logens Magt
vi altid højt vil ære,
saa at vi stedse staa i Pagt
med Sandheds rene Lære.

LOGE NR. 44 BURGUNDARHOLM

Mel.: Bornholms Drapa.

Burgundarholm, dit Navn har Klang
af fjern og fremmed Tid,
det minde skal os om den Gang,
da om vor Ø stod evig Strid,
hvor Krigens Larm og Dødsskrig lød
mens Fremmedherrer bød.

Fra Stridens Larm og Kampens Gny,
fra Ufreds onde Aar,
vi skuer frem nu mod det Gry –
mod Broderskabets lyse Vaar –
hvor Sandhedslæren bredes ud
med vore Brødres Bud.

Vor Gud, vort Land, vor Ordens Sag,
vor Loge og vort Hjem,
vi kæmper for fra Dag til Dag,
og rask vi gaar mod Sejren frem.
Vort Vaaben er, i Kamp, i Fred,
vor Broderkærlighed.

LOGE NR. 45 ENRICO DALGAS

Mel.: Du danske Mand.

Enrico Dalgas stout og stærk
opdyrked den golde Jord,
vi Brødre agte vil hans Værk
og trofast gaa i hans Spor.
Med Venskabs milde Styrke,
vi Sindet vil opdyrke,
saa Kærligheden blomstrer
:,: og gror i vor Broderkreds. :,:

LOGE NR. 46 SJØLUND

Mel.: Længe var Nordens –.

Sjølund til Ære
Sangen skal være,
Hurra skal runge for Lykke og Held.
Brødrenes Skare
vil dig bevare,
:,: vogte din Ære og fremme dit Vel. :,:

LOGE NR. 47 CHRISTIAN DEN 9.

Mel.: Kong Christian stod ved højen Mast.

Med Gud for Ære og for Ret
vi samles her.
I Venskab mødes hver en Bror,
i Kærlighed vor Orden gror,
i Sandhed lyder Ordet, naar
vi samles her.
Saa mød da hver en Broder frem
til Wildeys Værk i fælles Hjem.
Thi Wildeys Værk i fælles Hjem
er her.

LOGE NR. 48 HERTHA

Mel.: Vift stolt paa Kodans Bølge.

Hvor Hertha's Brødre mødes
i gammel Kongeborg,
skal gode Tanker fødes
til Værn mod Nød og Sorg.
Her Wildey's Værk man finder
paa Hertha's smukke Ø
saalænge Bølgen rinder
mod Strand fra Østersø.

LOGE NR. 49 SAXO

Mel.: Snart er Natten svunden.

Navnet Saxo lyder med sin Sandhedsaand.
Tak for hvad Du lærte os ved Broderbaand,
Kæden vil vi slutte om det gamle Navn,
Held og Ære følges til vor Loges Gavn.

LOGE NR. 50 JONATHAN

Mel. af Glæser.

Broder! hæv din Stemme
til en Jubelsang.

Mørket skal du glemme,
opad gaar din Gang.
Syng af fulde Bryst,
syng med frejdig Røst,
syng, saa højt, du kan:
Leve Jonathan!

LOGE NR. 51 HEIMDAL

Mel.: I alle de Riger og Lande.

Til Kamp imod Mørkets Hære,
som Værn om de svage og smaa,
til Vagt om vor Loges Ære
skal Brødre af Heimdal staa.

LOGE NR. 52 URANIA

Mel.: Vift stolt paa Kodans Bølge.

Vor Loge vil vi ære
og føre frem dens Navn.
Enhver af os vil være
vor Loge her til Gavn.
Og vore Maal – de fjerne –
vi aldrig viger fra.
Du er vor Ledestjerne,
hil dig, Urania!

LOGE NR. 53 FRATERNITAS

Mel.: God save the King.

Sagen, som binder os,
Ordet, som minder os:
Fraternitas.
Tanker, som er os kær,
Venner, som staar os nær,
Logen vi hylder her:
Fraternitas.

LOGE NR. 54 HANS TAUSEN

Mel.: Vort Modersmaal er dejligt.

Ved Limfjordens Vande, i den gode, gamle Stad,
Hans Tausen's Logebrødre nu bænkes i Rad.
I Logen vore Sjæle til Andagt var stemt,
men nu en Stund vi dvæle vil ved Tale, Sang og Skæmt.
I Venskabs stolte Mærke, tætsluttede i Pagt,
i Broderkærlighed og med Sandhedens Magt,
vi stævner fremad mod den gryende Dag,
da over hele Jorden vi hejse kan vort Flag.

LOGE NR. 55 PAX

Mel.: Vort Fødeland var altid rigt.

Vor Loge Pax, Dig har vi kær,
om Dig vi slutter Kæde.
Vi samles her fra fjern og nær
i Alvor og i Glæde.
Om Dig vi slutter Broderkreds,
Dig vil vi alle ære,
i Venskabs og i Kærligheds
og Sandheds rene Lære.

LOGE NR. 56 SILKEBORG

Mel.: God save the King.

Silkeborg Logens Værk
gør Broderkredsen stærk,
skaber en Flok
Brødre med Broderaand,
Brødre med aaben Haand,
med V. K. S. i Ledebaand,
altid fremad, op.

LOGE NR. 57 KONG HUMBLE

Mel.: Du danske Mand –.

Vor Loge, Du vor unge Mor,
Din Pris vi istemme vil.
Vi hylder Dig i fælles Kor
og knytter en Tak dertil.
Hos Dig vi *Venskab* dyrker,
vor *Kærlighed* du styrker,
og *Sandheds* stolte Banner
skal lede os paa vor Færd.

LOGE NR. 58 RIBERHUS

Mel.: Høje Nord –.

Riberhus, Seklers Ry
har dit Navn fra Glemsel friet,

lad det, Treledstegnet viet,
atter pryde Dagmars By!
Riberhus, vor Broderskare
bygger dig med Broderhaand
som en værdig Borg
for sand Odd-Fellow Aand!

LOGE NR. 59 HIORT LORENZEN

Mel.: Vift stolt paa Kodans Bølge.

I Venskabs Væld skal hærdes
hvert gyldent Kædeled,
saa selv vi ret kan vokse
i Kærlighed derved,
saa vi med Sandheds Styrke
kan lægge Haand i Haand,
og øve al vor Gerning
i Hiort Lorenzens Aand.

LOGE NR. 60 HAMMEREN

Mel.: Hvor Bølgen larmer højt fra Sø.

Lad Ham'ren smede nye Led
til Styrke for vor Kæde,
som vil med Venskab, Kærlighed
og Sandhed her indtræde.
Det er vort Maal, gid det vi naa,
saa vi i Enighed kan staa
vor Orden ret til Ære,
ja, Brødre, saa det være!

LOGE NR. 61 ØRESUND

Mel.: Dejlige Øresund —.

Dejlige Øresund,
vær os i hver en Stund
Baandet, der os alle sammenbinder.
Vær du det stolte Navn,
hvorunder vi til Gavn
for vor Orden vores Virke finder.

LOGE NR. 62 BALDUR

Mel.: Langt højere Bjerge.

Befaling udgik i Odd-Fellowskabs Aand:
Adlyd den til Brodersinds Fremme.
Lad Fred og Forstaaelses styrkende Baand,
Det Lovbud os aldrig forglemme.
Udret, hvad du evner, og rejs, hvad der faldt.
Ræk broderlig Haanden til Hjælp overalt.

LOGE NR. 63 KILEN

Mel.: Sol er oppe.

Kilen's Kæde
vi med Glæde
slutter om vor fælles Sag,
Broderaanden
binder Haanden,
øger Styrken Dag for Dag.
Venskab, Kærlighed er Maalet,
Sandheds Lue lutrer Baalet.
:,: Fast og tro staar Kilen Vagt. :,:

LOGE NR. 64 JULIUS MEYER

Mel.: Sol er oppe.

Frem til Sejr
Julius Meyer
føres skal — vi svigter ej!
Ved at ære
Ord'nens Lære
finder vi den rette Vej. —
Venskabs stærke Baand os binder
og i *Kærlighed* vi finder
:,: frem til *Sandheds* klare Lys. :,:

LOGE NR. 65 MORGENSTJERNEN

Mel.: Snart er Natten svunden.

Som en Morgenstjerne,
varsler om et Gry,
der skal Mørket fjerne,
bringe Dag paany.
Saa vor Loge være
Vartegn for den Tid,
da vor Broderlære
blive Verdens Id.

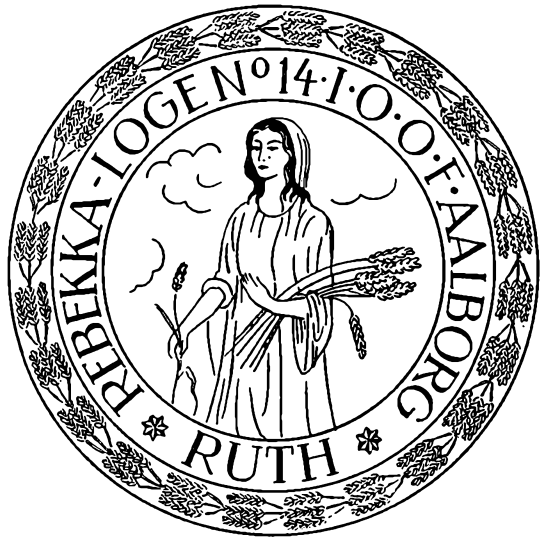

REBEKKA LOGERNES HISTORIE

FRA NR. 1 CAROLINE AMALIE TIL NR. 26 NOOMI

Naar man skal skildre Rebekka Logernes Historie i Enkeltheder, er der et Forhold, som man først og fremmest maa erindre sig. Rebekka Logerne har ingen Forpligtelse til Opsamling og Opsparing af noget særligt Fond, saaledes som Underlogerne – Broder Logerne – har det gennem Enkefonden, og de er derfor i økonomisk Henseende mere frit stillet. Ifølge Sagens Natur er Rebekka Logerne med deres forholdsvis beskedne Kontingenter og Optagelsesgebyrer heller ikke i Stand til at yde nogen afgørende økonomisk Indsats, men alligevel er der mange Steder opsparet anseelige Beløb i Fonds til Understøttelse af ældre og svagelige Søstre, og der er desuden i Aarenes Løb anvendt betydelige Summer i det filantropiske Arbejde.

Rebekka Logerne har aldrig holdt sig tilbage med Hensyn til Løsningen af Opgaver, der pegede udad mod Samfundet. Hvad der i denne Henseende i Aarenes Løb er udrettet, tjener i høj Grad til vor Ordens Ære, og i den Omsorg for daarligt stillede Børn og Gamle, som i udstrakt Grad har været og fremdeles bliver øvet, har Søstersindet fundet et af sine skønneste Udtryk.

Vi skal i det følgende se, hvilke Opgaver Rebekka Logerne hver for sig har taget op, og hvorledes de røgtes. Dette er Hovedhensigten med denne Fremstilling, forenet med en kort Omtale af Logernes Tilblivelse og Oprindelse.

Hertil kunde maaske knyttes en Bemærkning om, at et mere snævert Samarbejde mellem Broder Logerne og Rebekka Logerne sikkert kunde blive gavnligt og frugtbart for begge Parter. Der er Omraader, hvor et saadant Samarbejde ofte kunde synes paakrævet eller i hvert Fald nyttigt. Her skal Opmærksomheden dog kun henledes paa dette Spørgsmaal. Dets mulige Løsning gennem en nærmere Udformning hører ikke hjemme her. Det er Fremtidens Kaar, som saa meget andet i en Sammenslutning, hvor der bør foregaa og ogsaa foregaar en stadig Udvikling og Vækst paa Oprindelighedens Grund.

Og hermed begynder vi saa at skildre Rebekka Logernes Historie i korte Træk.

Den lille grønlandske Pige, Leonora Christine, i Rebekka Logens Daabskjole

CAROLINE AMALIE

REBEKKA LOGE NR. 1 . KØBENHAVN

Mel.: Se, det summer af Sol.

Caroline Amalie minder
os om Kvinden af kongelig Æt,
som Symbol for sit Fædrelands Kvinder
rejste Mure om Børnenes Ret.
Hendes Ære skal det være,
naar vor Loge har Dronninge-Navn.
Søstre, lad os i Liv og i Lære
smykke Navnet med Gerning og Gavn.

Under Rebekka-Gradens Historie tidligere i Værket er der givet en indgaaende Skildring af Rebekka Loge Nr. 1 Caroline Amalie's Indstiftelse og Udvikling, og vi kan derfor indskrænke os til her at fremdrage de Hovedlinier i Logens Historie, som har almindelig ordensmæssig Interesse.

Logens Indstiftelse, som var foranlediget af den kendte Br. Julius Meyer, der

ogsaa var Ophavsmanden til Indstiftelsen af den første Broderloge Nr. 1 Danmark, fandt Sted den 3. Juli 1881. Caroline Amalie Logen, som er opkaldt efter Christian den Ottendes Enkedronning, var ikke alene den første Rebekka Loge i Danmark, men ogsaa i Europa, og dens Oprettelse var derfor en Begivenhed, som vakte almindelig Opsigt. Selve Stor-Siren for den tyske Storloge, Br. Albert Roth, kom da ogsaa til København i denne Anledning for personligt at overrække Fribrevet og foretage den højtidelige Handling.

Ved Indstiftelsen havde Logen et Medlemstal af 15 Brødre og 11 Søstre. Dens første Embedsmænd blev følgende: O.-M. Br. Julius Meyer, U.-M. Str. Rosa Polack, Sekretær Br. Marcus Polack, Skatmester Str. Andreasine Rasbeck.

Med denne Logeindstiftelse var det første Grundlag for Rebekkasagens senere gode og lykkelige Udvikling i vort Fædreland tilvejebragt, og naar man tager i Betragtning, hvilke Vanskeligheder, der var at overvinde, forinden Rebekkainstitutionen fik tilkæmpet sig en blot nogenlunde taalelig Plads indenfor vort Ordenssamfund, maa vi bøje vore Hoveder i Ærbødighed og Beundring for den Udholdenhed og Offervilje, som Caroline Amalie Logens Søstre og Brødre igennem hele den første lange Grundingsperiode har været besjælet af.

Under skiftende Vilkaar har Logen gennem Aarene levet sit Liv, og paa en smuk og værdig Maade har den været med til at præge Ordenslivet. Under dygtige Ledere er der blevet taget mange betydningsfulde Opgaver op, og alle er de, takket være Søstrenes og Brødrenes Sammenhold blevet løst paa tilfredsstillende Maade.

Som et af de mest betydningsfulde Resultater af Logens Virksomhed maa nævnes dens Bidrag til som Moderloge at gøre Søsterkredsen større og stærkere. Det skulde vare mange, lange Aar, før Tidspunktet var inde til, at der i København gjorde sig Kræfter gældende med Hensyn til Oprettelsen af en yderligere Rebekka Loge, men endelig den 4. Maj 1902 var man kommet saa vidt, at en Kreds af Søstre og Brødre fra Caroline Amalie Logen, som ønskede et selvstændigt Virkefelt, kunde indstifte Rebekka Loge Nr. 2 Thyre Danebod.

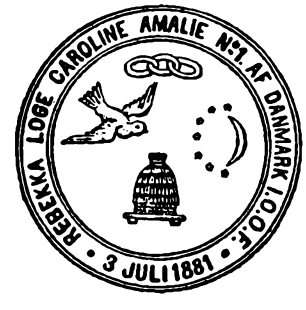

Kun faa Aar herefter fik Logen betroet en ny betydningsfuld Opgave, nemlig at danne Grundlag for Over-

førelse af Rebekkainstitutionen til Broderlandet Norge. Den senere norske Stor-Sire Br. Samuel Johnson, som da var O.-M. i Norwegia Loge Nr. 1 i Kristiania, blev ved et af de første Logemøder i Terminen 1909 indviet i Rebekkagraden, og efter sin Hjemkomst stiftede han en Rebekkaforening, som allerede den 28. Juni s. A. blev institueret som Loge under Navnet Nr. 1 Scta. Sunniva. Ved Tilrettelæggelsen af det norske Ritual og ved selve Indstiftelsen medvirkede de danske Rebekka Logers Embedsmænd paa betydningsfuld Maade.

Den 24. September 1911 blev en Kreds af Søstre og Brødre fra Odense som de første fra Provinsen indviet i Caroline Amalie Logen, hvilket førte til, at Rebekka Loge Nr. 3 Freja blev indstiftet i Odense den 5. Januar 1913. Senere er endnu udgaaet fra Caroline Amalie Rebekka Loge Nr. 5 Dronning Margrethe, indstiftet i Roskilde den 16. Juli 1916, Nr. 11 Leonora Christine, indstiftet i København den 27. November 1921, og Nr. 16 Syvstjernen indstiftet samme Sted den 2. November 1924.

Allerede paa et meget tidligt Tidspunkt var der indenfor Caroline Amalie Logen Kræfter i Bevægelse for at gøre en Indsats i Barmhjertighedens Tjeneste saavel indenfor som udenfor Odd-Fellow Ordenens Rammer.

Foranlediget ved et af Læge Petrus Beyer i November 1885 for Logens Medlemmer afholdt Foredrag om Sygepleje, blev der fremsat Forslag om, at Logen skulde paatage sig at føre Tilsyn med Syge indenfor Ordenen, naar der blev rettet Anmodning herom. Gennemførelsen af denne første praktiske Rebekkagerning blev enstemmigt vedtaget, og der meldte sig straks 18 Søstre til at træde i Funktion. Der udsendtes derefter en Skrivelse til samtlige Loger i København, hvori Rebekka Logen tilbød sin Hjælp i saadanne Tilfælde, hvor man fra det paagældende Sygeudvalgs Side maatte anse et saadant Tilsyn for formaalstjenligt. Denne Skrivelse modtoges overalt med stor Velvilje, og det varede ikke længe, forinden Logen fik Anmodning om at tilse en syg Broderhustru. De tjenende Søstre traadte straks i Virksomhed og førte i et helt Aar Tilsyn med den Syge. Senere indløb der jævnligt Anmodninger, der altid blev efterkommet, og disse Sygebesøg blev til stor Velsignelse for Logen.

Caroline Amalie Logen angav hermed en Retningslinie, som desværre ikke er blevet videreført. Intet vilde være mere naturligt og mere i Overensstemmelse med

en af vor Ordens skønneste Grundsætninger, end om der i hver eneste By var etableret et fast organiseret Samarbejde mellem Broder Logen og Rebekka Logen angaaende et saadant Sygetilsyns Gennemførelse.

Christine Tange, som udkastede Tanken om Oprettelse af et Børnehjem

Nogle Terminer senere optog Logen et nyt Arbejde, nemlig Afholdelse af Julefester for fattige Børn. Disse Fester antog efterhaanden et ikke helt ringe Omfang, i 1886 kunde der saaledes uddeles Klædningsstykker til ikke mindre end 530 Børn. Da der imidlertid indenfor Brødrenes Kreds blev truffet Foranstaltninger til Afholdelse af lignende Arrangementer, besluttede man sig i Caroline Amalie Logen til at gaa over til at afholde Julefester for Broderenker og deres Børn, en Søstergerning, der ogsaa pegede hen paa Samarbejdets Betydning.

I den strenge Vinter 1893 dukkede der en ny Opgave op. De københavnske Broder-Loger havde sluttet sig sammen i det Øjemed at iværksætte gratis Bespisning for fattige Børn. Bespisningen fandt Sted i Odd-Fellow Hjemmets store Kælderetage, og en Række af Rebekka Søstre ydede her en fortrinlig Assistance ved Madens Tilberedning og Servering.

Endnu et Arbejde til Gavn for Børnene blev udført ved Oprettelsen i 1908 af en Børnehjælpsfond. Grundfonden blev tilvejebragt ved Søstrenes Deltagelse i en stor Basar, hvis Overskud skulde fordeles med Halvdelen til Odd-Fellow Hvile og Halvdelen til den nyoprettede Børnefond. Børnehjælpsfonden er vokset gennem Aarene og ejer nu en Kapital paa 7600 Kr.; men efterhaanden som Omsorgen for Børnene i Almindelighed er taget op af Samfundet i langt højere Grad end før, har den tilsigtede Virkning af Logens Fond tabt i Betydning. Der er i en længere Aarrække ikke fremkommet Anmodning om Hjælp herfra, endskønt der har været averteret herom, og det aarlige Rentebeløb har derfor været fordelt mellem Børnehjemmet i Roskilde og Skoleudvalget. For ganske nyligt har Logen vedtaget at inddrage Beløbet under Alderdomsfonden.

I 1916 fremsatte Str. O.-M. Christine Tange i et Logemøde Tanken om Opret-

Dora Løvgreen, Syforeningens Stifter og mangeaarige Formand

telse af et Børnehjem. Denne Tanke blev ikke gennemført i den Form, som Str. Tange havde haft for Øje; men den gav Anledning til, at Spørgsmaalet om et Spædbørnshjems Oprettelse blev taget op til Overvejelse, og der blev i Forbindelse hermed i et langt Aaremaal bragt mange gode Kræfter til Udfoldelse indenfor Ordenen med det Resultat, at Børnehjemmet i Hørsholm blev til Virkelighed.

For at støtte Børnehjemmet med Beklædningsgenstande oprettede Søstrene i Efteraaret 1923 en Syforening, som afholder Syaften to Gange om Maaneden i Odd-Fellow Palæet, medens der i Mellemtiden arbejdes i Hjemmene. Der er i den forløbne Aarrække paa denne Maade fremstillet adskillige tusinde Beklædningsstykker, og disse er alle kommet Børnene paa Hjemmet i Hørsholm og senere tillige i Roskilde til Gode.

Sjælen i denne menneskekærlige Institution har været Str. Dora Løvgreen, som i 15 Aar med stor Kærlighed og utrættelig Energi ledede Arbejdet. Efter hendes Død har Logens Søstre i Taknemmelighed for hendes store Indsats saavel paa dette som andre Ordensomraader ladet hendes Billede ophænge i Logens Forværelse.

I September 1906 udtalte Logens daværende O.-M., Br. F. J. Bentsen, under et Møde, at han længe havde syslet med Tanken om at faa tilvejebragt en Grundfond til i paakommende Tilfælde at yde Hjælp til Logens egne Medlemmer. Tanken slog an, og man nedsatte et Udvalg, som skulde søge Samarbejde med Bestyrelsen for „Odd Fellow Hviles Markeder", saaledes at man i Forbindelse hermed kunde faa Lov til at oprette en Tesalon eller lignende. Hermed var Begyndelsen lagt til Logens Alderdomsfond, som fik til Opgave at støtte ældre, trængende Søstre. Som dets Stiftere maa Br. O.-M. F. J. Bentsen, Str. Bentsen samt Str. Christine Tange nævnes, men iøvrigt kappedes Søstrene om at virke for Fonden, især gennem Afholdelse af Fester, Tombolaer, Basarer m. m., hvis Overskud Aar efter Aar lagdes til Grundkapitalen, saaledes at Logens Alderdomsfond nu andrager ca.

29,000 Kr., hvortil som ovenfor nævnt nu yderligere vil blive overført ca. 7600 Kr. fra den ophævede Børnehjælpsfond.

Logen ejer tillige en i 1909 oprettet Fødselsdagsfond paa ca. 4700 Kr., som har til Opgave at holde trængende Søstre godstaaende.

I Tidens Løb har adskillige Søstre vist deres Kærlighed til Logen ved at skænke en Række Legatkapitaler, hvoraf Renterne fordeles til Søstre af Logen paa Stifternes Fødselsdag.

Str. Dora Løvgreens Legat, stort 1000 Kr. Str. Karen Rasmussens Legat, stort 2000 Kr. Str. Else Andersens Legat, stort 1000 Kr. Str. Nanna Petersens Legat, stort 1000 Kr. Str. Margrethe Bays Legat, stort 500 Kr. Str. Antoinette Gudnitz Legat, stort 2000 Kr. Str. Jelva Pers Legat, stort 1000 Kr. og Str. Larsine Andersens Legat, stort 1000 Kr.

Efter Opgørelsen i Januar 1942 var Medlemstallet 140 Søstre og 13 Brødre. Logekassens Formue 5715,87 Kr.

THYRE DANEBOD

REBEKKA LOGE NR. 2 . KØBENHAVN

Mel.: Danmark, dejligst Vang og Vænge.

Hil Dig, Søster-Loge kære
Thyre Danebod!
Hold dit Dronning-Navn i Ære
Thyre Danebod!
Ædelt *Venskab* her skal dyrkes,
Kærlighed i *Sandhed* styrkes!
Om det Bed i Danmarks Have
Trende Led i Lave!

Aarsagen til Stiftelsen af Rebekkaforeningen Thyre Danebod den 16. November 1900 er meddelt i et forudgaaende Afsnit og behøver her ingen nærmere Uddybning. – Stifterne var Søstrene Hansigne Friis, Emilie Frankel, Augusta Kjær, Sofie Pedersen, K. Aagaard, C. Ringberg og Lili Tulinius. Str. Friis blev valgt til Formand.

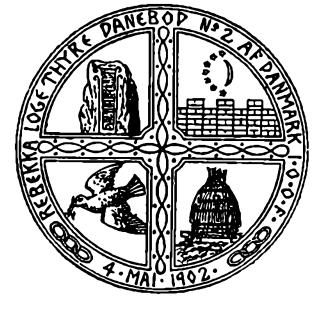

Af den første Protokol fremgaar det, at Navnet Thyre Danebod var valgt med den Begrundelse, at ligesom denne danske Dronning opbyggede en Vold for at skærme sit

Land, skulde Logen for Søstrene være et Værn, der skærmede dem mod det onde. Den lille Forenings Formaal var at udvikle den rette Odd-Fellow-Aand saavel i som uden for Logen samt at søge at faa samlet et tilstrækkeligt Antal Medlemmer til at faa dannet en ny Rebekka Loge.

Dette sidste lykkedes over al Forventning, og allerede den 4. Maj 1902 kunde Rebekka Loge Nr. 2 Thyre Danebod institueres. Ved Indvielsen var Medlemstallet 14 Søstre samt 10 Brødre.

Fribrevet blev udstedt til Søstrene Emilie Frankel, Hansigne Friis, Augusta Kjær og Lili Tulinius.

Ogsaa i denne Loge blev det overdraget til en ældre og erfaren Broder at forestaa Ledelsen i de første vanskelige Aar, idet Br. Ex.-M., senere Stor-Sekretær S. F. O. Ravn blev valgt til Logens første Over-Mester.

Der foreligger ikke nogen egentlig Skildring af Thyre Danebod Logens ordensmæssige Udvikling gennem de forløbne 40 Aar; men Logen har gennem hele Perioden formaaet at samle en anselig Søsterskare omkring sig, og som Moderloge til Rebekka Loge Nr. 4 Erika i Holstebro, som indstiftedes den 14. April 1914, Rebekka Loge Nr. 6 Gefion i København, den 7. Oktober 1917, og den hidtil eneste Rebekka Loge paa Island Bergthora, den 21. Maj 1929, har den i fuldt Maal opfyldt sine Forpligtelser til at delagtiggøre en større Kreds i Rebekkasagens smukke Formaal.

Blandt de større Opgaver, som Logens Søstre samlede Kræfterne om, skal først og fremmest nævnes Ungdomsforeningen og Alderdomsfonden.

Ungdomsforeningen „Fremtiden" er stiftet paa Initiativ af Str. Lili Tulinius den 18. August 1911. Logens daværende Over-Mester Chr. Skeel blev dens første Formand, et Hverv som den senere Stor-Sire med aldrig svigtende Kærlighed og Interesse varetog indtil sin Død.

Begrundelsen for Foreningens Oprettelse var den, at Logen i Overensstemmelse med sit Navn vilde bidrage til at rejse et Værn imod det onde for alle Odd-Fellow-Børn, der opholdt sig i Hovedstaden langt borte fra deres Hjem, ved hver Søndag Aften at samle dem i Palæet til god Underholdning og hyggeligt Samvær.

Foreningen, som fremdeles virker under Br. Dep. Stor-Sire Knud Nielsens Ledelse, har i Aarenes Løb været til Gavn og Glæde for et meget stort Antal Unge.

Thyre Danebod Logen har omfattet Ungdomsforeningen med en stadig Kærlighed og har i Tidens Løb bidraget meget til dens gode Udvikling. En af Søstrene serverer som Husmoder gratis The ved dens Sammenkomster, og to andre Søstre deltager direkte i Foreningens Arbejde som henholdsvis Sekretær og Kasserer.

Lili Tulinius, Ungdomsforeningens og Alderdomsfondens Skaber

Hvad Alderdomsfonden angaar, da havde denne – efter at være stiftet adskillige Aar i Forvejen – i 1917 kun naaet at opspare ca. 1500 Kr. Dette Resultat ansaa den initiativrige Str. Lili Tulinius ikke for at være tilfredsstillende, og den 14. December 1917 foreslog hun, at man skulde forsøge paa at faa Kapitalen forøget med det Formaal at oprette et Alderdomshjem for ældre Søstre fra alle Rebekka Loger. Søstrene erklærede sig enige heri, og et Forslag fra Str. Tulinius om straks at forøge Kapitalen med 500 Kr. fra Logekassen blev bevilget.

Det viste sig imidlertid, at det var for stor en Opgave at oprette et Alderdomshjem paa et bredere Grundlag, og man gik derfor tilbage til at lade Alderdomsfonden virke alene til Gavn for Logens egne Søstre. Derimod lykkedes det forholdsvis hurtigt at faa Kapitalen forøget, dels ved Iværksættelse af forskellige Foranstaltninger, bl. a. et aarligt Juleudsalg, og dels gennem flere betydelige testamentariske Gaver. I 1920 skænkede Br. og Str. Aage Mathiesen en Lejlighed vurderet til 5000 Kr. Ved Str. Tulinius' Død samme Aar efterlod hun Fonden 2000 Kr. i Obligationer samt sine Dagligstuemøbler foruden et Legat paa 2500 Kr., som tilfaldt Fonden i 1931. Endvidere har Br. og Str. Sofie Pedersen stiftet et Legat til Fordel for Fonden paa 13,500 Kr. og Br. Chr. Sønderby og Hustru et Legat paa 10,000 Kr. – Takket være disse storslaaede Gaver ejer Alderdomsfonden i Dag en Kapital paa 81,000 Kr., og Renterne heraf, ca. 3500 Kr., kommer i fuld Udstrækning gennem aarlige Uddelinger Logens ældre Søstre til Gode.

Herudover ejer Logen en Hjælpefond paa ca. 9000 Kr., hvis Renter især skal anvendes til Støtte af vanskeligt stillede Søstre under 60 Aar.

Ved Logens 10 Aars Jubilæum i 1912 indstiftedes et Hæderstegn, der tildeles

Søstre, som i særlig Grad har gjort sig fortjent af Logen. Ved samme Lejlighed afleveredes en Alterdug, som af Søstrene var syet til den store Logesal i Odd-Fellow Palæet.

Da Genforeningen i 1920 nærmede sig, fremkom i Logen den smukke Tanke at fremstille et Banner som en Gave til Flensborg By, saafremt den kom tilbage til Danmark. Da dette ikke blev Tilfældet, bestemtes det, at Banneret skulde tilfalde Sønderborg. Overrækkelsen foretoges paa Genforeningsdagen under højtidelige Former af Søstrene Camilla Ravn, Camilla Wilken og Christine Dannemand Nielsen. Banneret, der har Logens Navn indbroderet, staar nu i en Glasmontre i en Sal paa Sønderborg Slot.

I det filantropiske Arbejde deltager Logen dels gennem Udlaan af en Vandrevugge til ubemidlede Hjem og dels gennem Syforeningen, der er oprettet paa Initiativ af Str. Ingerslev-Jensen. Syforeningens Hovedopgave var, indtil Krigen lagde sig hindrende i Vejen, at sende gode Tøjpakker til Børnehjemmet paa Færøerne. Forbindelsen var knyttet af Str. Karen Nygaard, som under et Besøg paa disse fjerne Øer blev opmærksom paa, at denne Institution trængte til Støtte. Der er i Tidens Løb sendt ca. 400 Stk. Tøj derop, som har været til megen Gavn og Glæde. Thyre Danebod Logen havde haabet at kunne være medvirkende til Oprettelsen af et større Børnehjem paa Klippeøerne, men Krigen satte en Stopper herfor. Tøjet uddeles nu gennem Menighedsplejen til trængende Familier herhjemme. En anden smuk Tanke er udgaaet fra Logen, nemlig „De Blindes Julelys", som ligeledes er Str. Nygaards Idé. Til Dato er der ved Juletid uddelt 50,000 Kr. til trængende Blinde over hele Landet.

Flere af Logens Søstre deltager endvidere hvert Aar med stor Iver i Arbejdet for Børnehjælpsdagen og bidrager derved sammen med andre københavnske Søstre til Børnehjemmet i Hørsholm med et Bidrag paa indtil 4000 Kr.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 101 Søstre og 14 Brødre. Logekassens Formue 9298,74 Kr.

FREJA

REBEKKA LOGE NR. 3 . ODENSE

Mel.:
Moders Navn.

Frejas Navn var i Oldtids Nord
Symbolet paa Skønheds Gave.
Ogsaa vi, som i Nutid bor,
vil hegne det skønnes Have.
Alt hvad godt i Hjertet bor,
Hjælpsomhed og milde Ord,
vil vi her fremelske.

Lad det kendes paa os, som her
har kaldt os ved Freja-Navnet:
Hjertets Stemme faar dobbelt Værd,
naar Haanden med Daad har gavnet!
Alt det Ydre vil forgaa —
evigt, evigt vil bestaa
Hjertets Tro og Varme!

Grundstenen til den første Rebekka Loge i Provinsen blev lagt Søndag den 24. September 1911, da en Kreds af Brødre fra Odense og deres Hustruer med Br. C. F. V. Lund i Spidsen tog til København for at blive optaget i Rebekka Loge Nr. 1 Caroline Amalie.

Br. C. F. V. Lund, hvis kendte Interesse for og Indsats i Ordensarbejdet havde bragt ham frem til Embedet som Distr. Dep. Stor-Sire for Fyn, havde Blikket aabent for Betydningen af, at Rebekkainstitutionen nu fik Fodfæste udenfor Hovedstaden, og til Trods for sine 75 Aar var han den ledende Kraft ved Sagens Tilrettelæggelse og Gennemførelse.

Adskillige Rebekka Loger i Provinsen skylder iøvrigt for en stor Del erfarne og ordensmodne Brødre deres Tilblivelse, og selv om det herunder hovedsagelig er Søstrenes Værk, som skal omtales, kan Brødrenes Indsats ikke forbigaas, naar Rebekka Logernes Historie skal skrives.

Det viste sig, at Rebekkasagen fandt god Jordbund i Odense. Flere sluttede sig til, og allerede den 14. Oktober 1911 kunde man skride til Oprettelse af en Rebekkaforening under Navnet Freja.

For de Brødre, der i Odense saavel som andre Steder deltog i det grundlæggende Arbejde, var der noget højst usædvanligt ved at se Kvinderne rykke ind paa deres tidligere suveræne Enemærker. Br. M. H. Stærmose skriver i det af ham udarbejdede Manuskript til Logens Festskrift herom ganske betegnende følgende:

„For os Brødre, som var vant til at udføre vort Loge-

arbejde, var det en underlig Følelse at sidde ude i Logens Forværelse og noget uvant at forhandle Ordenssager med Damerne."

Foreningens første Embedsmænd blev følgende: Formand Br. Distr. Dep. Stor-Sire C. F. V. Lund, Viceformand Str. Scheving, Sekretær Br. A. Andersen, Kasserer Str. Tømmerup.

Foreningen, der talte 17 Medlemmer, arbejdede godt og energisk, og for at vinde yderligere Tilslutning til Sagen afholdtes den 14. Juli 1912 paa Byens Raadhus et af Foreningen arrangeret offentligt Møde med det Formaal at klargøre, hvad Rebekka Ordenen i Danmark bar i sit Skjold. Mødet blev aabnet og ledet af Br. Stor-Sire Petrus Beyer. – Allerede den 5. Januar 1913 oprandt den store Dag, da Foreningen kunde overgaa til at blive institueret som Loge. Højtideligheden blev ledet af Br. Stor-Sire assisteret af Storlogens Embedsmænd, og i Tilslutning hertil foretog Caroline Amalie Logens Embedsmænd med Br. O.-M. Bentsen i Spidsen Indvielse af 10 Søstre og 9 Brødre.

Under Festen blev Br. Ex.-M. L. P. Hansen, som havde været meget aktiv ved Rebekka Logens Oprettelse, hædret for sit fortjenstfulde Ordensarbejde ved, at Br. Stor-Sire egenhændig tildelte ham Ex.-Mester Stjernen. Br. Petrus Beyer, som i sjælden Grad havde Evne til at gribe en Stemning og give den et rammende Udtryk, knyttede til denne Handling følgende Ord: „Nu hæfter jeg denne Stjerne ved Hjertet for at minde om, at alle gode Tanker og Handlinger udgaar fra Hjertet!"

Logen havde som sine første Embedsmænd valgt: O.-M. Br. Th. Tømmerup, U.-M. Str. Anna Marie Petersen, Sekretær Str. Minna Poulsen, Kasserer Str. Dagmar Tømmerup og Skatmester Str. Elisabeth Petersen.

Det blev et godt og smukt Ordensarbejde, der hermed tog sin Begyndelse. Søstrene gik med Liv og Interesse op i deres Gerning, og Logen fik Ledere, som havde Evne til at forestaa saavel det etiske som praktiske Arbejde paa rette Maade. Heriblandt skal først og fremmest nævnes Str. Dagmar Tømmerup, der som Over-Mester i Logens første vanskelige Periode var dens samlende Midtpunkt og drivende Kraft.

Selv om det kunde være fristende at komme nærmere ind paa den sammenhængende Kæde af store og smaa Hændelser, der igennem den lange Aarrække, hvori Logen har bestaaet, har bidraget til at give Logelivet Fylde og Indhold, maa vi nøjes med at omtale de Hovedbegivenheder, som baade indadtil og udadtil har

været med til at give Logen dens Præg. – Det er ikke uden Stolthed, at Logen kan pege paa, at den har været Moderloge for fire nye Rebekka Loger, nemlig Nr. 13 Fidelitas, som blev indstiftet i Nyborg den 25. Marts 1923, Nr. 15 Semper ardens i Odense, den 30. Januar 1924, Nr. 17 Sinceritas i Svendborg, den 19. April 1925, og Nr. 18 Vesta i Vejle, den 28. Oktober 1928. – Freja-Logen har hermed øvet en betydelig Indsats med Hensyn til Rebekkasagens Videreførelse, men til Gengæld har det hertil knyttede Arbejde i høj Grad været medvirkende til, at den har kunnet holde sig frisk og levende, og mange er de gode Impulser, som den har modtaget gennem den Vekselvirkning, der til Stadighed har fundet Sted med de efterhaanden voksne og selvstændige Børn.

Dagmar Tømmerup, der paa afgørende Maade har præget Logens Arbejde

Allerede i Foreningstiden begyndte man indenfor Søsterkredsen at overveje paa hvilken Maade, der kunde være Mulighed for, at Odd-Fellow Ordenens smukke Grundsætning om at yde Hjælp til nødlidende Medmennesker kunde bringes til Handling, og ogsaa her blev det ganske naturligt de udprægede kvindelige Evner, der blev taget i Brug. Den 9. November 1911 foretog man Dannelsen af en Syforening, og Søstrene Clara Andersen og Andrea Stærmose blev valgt til at forestaa det forberedende Arbejde. Denne Forening, for hvilken Str. Stærmose fremdeles er Formand, har snart gennem 30 Aars uafbrudt energisk Arbejde været til megen Gavn for de Kredse af trængende i Odense By, som den har søgt Forbindelse med. I Begyndelsen blev de paa de ugentlige Symøder forarbejdede Beklædningsgenstande fordelt til ældre Mænd og Kvinder, senere ogsaa til Piger og Drenge under Konfirmationsalderen. Uddelingen finder Sted hvert Aar ind imod Jul.

De ugifte, selverhvervende Søstre havde længe savnet en Opgave at samles om i Lighed med Syforeningen, i hvis Arbejde de ikke havde Tid til at deltage. Forskellige Forslag blev fremsat, og da Str. Elisabeth Saksøe havde erfaret, at der var særlig Trang til Babytøj, samledes man ved et den 12. November 1926 afholdt Møde om at starte en ny Forening kaldet „Vandrevuggen". Foreningens Formaal

Andrea Stærmose, Syforeningens Stifter og mangeaarige Leder

er for et Tidsrum af 2 Maaneder at udlaane en Vugge med Tilbehør til vordende Mødre, og desuden medfølger som Gave en Pakke indeholdende adskillige Sæt af det første nødvendige Børnetøj. Til at begynde med forarbejdede de ugifte Søstre hele Udstyret, men senere er Syforeningen traadt hjælpende til og forarbejder alt det, der skal syes paa Maskine, medens de ugifte udfører alt Strikkearbejdet. – Ved Vandrevuggens 15-aarige Fødselsdag i 1941 modtog den som en Gave fra en Søster en meget smuk Daabskjole, som nu udlaanes gratis gennem Velgørenhedskontoret. Hvert Aar paa Vuggens Stiftelsesdag samles Søstrene under festlige Former og medbringer Gaver eller Penge til deres Virksomhed.

Freja-Søstrenes Færdighed i at haandtere Naal og Traad er ogsaa kommet ordensmæssige Formaal til Gode. I 1912 overrakte Søstrene Loge Nr. 5 Fyn et smukt, haandbroderet Tæppe, som nu har sin Plads i den lille Logesal, og da den skønne Ordensbygning paa Nonnebakken blev indviet, skænkede Søstrene ligeledes et smukt, haandarbejdet Tæppe, som pryder den store Logesal,

Som en lille smuk Søstergerning skal ogsaa nævnes, at Logen hvert Aar samler Loge Nr. 5 Fyn's Enker til en smuk og stilfuld Julefest, som er til megen Opmuntring og Glæde for Deltagerne.

Freja-Logen er Ejer af en Søsterfond, hvis Formue ved frivillige Bidrag er vokset til 9340 Kr. Formaalet er med Tiden at erhverve en Ejendom, som kan indrettes til Boliger for ældre Søstre. Fondens Grundkapital blev tilvejebragt gennem Overskudet ved Salg af en af Str. Sekretær Anna E. Jensen med Storlogens Samtykke oversat Pjece: „Til Oplysning", som var forfattet af Br. Arthur Graf, Schweiz.

Af Legater ejer Logen Str. Karen Sophie Hansens Legat, som er stiftet i 1915, og hvoraf Renterne skal anvendes til Støtte af trængende Søstre af Logen og deres umyndige Børn. Legatets Kapital udgør for Tiden 1764 Kr.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 66 Søstre og 24 Brødre. Logekassens Formue 9209,58 Kr.

ERICA

REBEKKA LOGE NR. 4 . HOLSTEBRO

Mel.:
Jeg er Havren.

Hist paa Heden Lyngen frejdigt gror,
blomstrer milevidt trods golden Jord,
fattig og beskeden blev dens Kaar,
dog at sprede Glæde den formaar.

Vi som Lyngen gav vor Loge Navn,
gid vor Orden det maa bringe Gavn,
og som Lyngen i Beskedenhed
vil vi yde Søsterkærlighed.

I Aaret 1906 installeredes Loge Nr. 34 Dannebrog i Holstebro, og det er forstaaeligt, at Brødrenes Hustruer og Damerne i deres Omgangskreds blev interesseret i Logelivet. I 1910 blev der i et af Dannebrog-Logen nedsat Udvalg til at tilvejebringe Beklædning til fattige Børn til Julen optaget 3 Damer, og dette bidrog i høj Grad til at øge Kvindernes Lyst til at optage et Arbejde i Lighed med Brødrenes.

Under et Besøg i Holstebro opfordrede Br. Stor-Sire Petrus Beyer Fru Faber, som var gift med O.-M. Læge Victor Faber, til at arbejde for Oprettelsen af en Rebekka Loge, som vilde blive den første i Jylland. Fru Faber paatog sig beredvilligt Hvervet, og saa snart hun og hendes Mand var blevet optaget i Rebekka Loge Nr. 2 Thyre Danebod, satte hun sig i Forbindelse med den Damekreds, som hun vidste interesserede sig for Rebekkasagen, med det Resultat, at der hurtigt dannedes en Forening med 28 Medlemmer.

Den 6. Februar 1914 afholdt Foreningen sit første Møde under Ledelse af Br. O.-M. V. Faber.

Til Foreningens Embedsmænd valgtes: Formand Br. V. Faber, Næstformand Str. Anna Faber, Sekretær Str. Margrethe Rendal, Kasserer Str. Sine Randlev og Skatmester Str. Kirsten Outzen.

Foreningens og senere Logens Navn blev Erica. Str. Faber fortæller om Oprindelsen hertil følgende:

„Den nystiftede Forening blev den første Rebekkainstitution i Jylland. Da der ikke knytter sig mange historiske Begivenheder til Byen, foreslog jeg, da der dengang her paa Egnen var megen uopdyrket Hedejord bevokset med Lyng, Navnet Erica, der betyder Lyngblomst, i det Haab, at Logen ligesom denne lille, beskedne Lyngblomst maatte

Anna Faber, Logens Stifter og mangeaarige Over-Mester

faa Kraft til at bane sig Vej frem i den uopdyrkede Jordbund."

Foreningen fik en usædvanlig kort Levetid. Allerede den 14. April 1914 blev Rebekka Loge Nr. 4 Erica institueret af Br. Stor-Sire Petrus Beyer, som tillige indsatte Foreningens Embedsmænd paa de tilsvarende Poster i Logen.

Og hermed begyndte Arbejdet. Der var nok at tage fat paa, og Lyst og Energi hos den enkelte til at gøre sit bedste. De første Aar optoges Logemøderne for en stor Del af det rituelle Arbejde. Der blev saaledes alene i Tiden fra 1914 til 1916 indviet 81 nye Medlemmer, og de Forhaabninger, man havde næret med Hensyn til den lille Lyngblomsts Grokraft, blev indfriet langt over Forventning.

Paa samme Maade som Freja-Logen paa Fyn blev Erica-Logen i Jylland Moder til en Række gode og livskraftige Rebekka Loger. Den 28. April 1918 indstiftedes Datterlogen Nr. 7 Terra Nova i Aarhus, den 20. Oktober 1918 Nr. 8 Dronning Dorothea i Kolding og den 30. Oktober 1938 Nr. 25 Dronning Louise i Viborg. Tilbage er endnu en Datter, nemlig Rebekkaforeningen Heden i Herning, som paa dette Tidspunkt tæller 17 Medlemmer.

Erica-Logen havde ogsaa Opmærksomheden henvendt paa andre Opgaver. Allerede under Verdenskrigen organiseredes et omfattende Velgørenhedsarbejde med Beklædning af Børn fra ubemidlede Hjem og Pleje af Syge og Gamle. I Tilslutning hertil paabegyndte man sammen med Brødrenes Hustruer Afholdelse af Symøder. Der indkøbtes Lærred og syedes Skjorter og Linned til Børn fra ubemidlede Hjem. Senere, i 1929, foranstaltedes Indsamling og Omsyning af brugt Tøj. Der uddeltes Pakker med Tøj, Kludesko og Strømper, hvortil der af Broder-Logen blev ydet en rundhaandet Hjælp.

Sideløbende hermed var man i en Aarrække beskæftiget med Syning af Lagener og Haandklæder til Udlaan, samt Linned til Gaver til Barselspatienter. I 1936 forærede en Søster i Viborg Logen en fuldt monteret Vandrevugge, som holdes forsynet med Vugge- og Børnetøj og udlaanes 4—5 Maaneder ad Gangen.

Og saa er der Sommerlejren, som i særlig Grad har Søstrenes Kærlighed. I 1932 fremkom Forslaget om at leje Brødrenes Sommerlejr i 14 Dage til et Ferieophold for Smaapiger. Et Udvalg nedsattes, de nødvendige Midler til Starten fremskaffedes, og ved Søstrenes og Brødrenes forenede Bestræbelser lykkedes det i Sommeren 1933 at tage 12 Smaapiger til Oddesund, hvor de hentede frisk Luft og røde Kinder. Siden da har Logen hvert Aar sendt et Antal Smaapiger til Limfjorden.

Sine Randlev, som har efterladt Logen sin betydelige Formue

Endelig skal nævnes, at der hvert Aar siden Logens Stiftelse, som et fast Led i Søstrenes Arbejde har fundet en Juleuddeling Sted. Midlerne hertil tilvejebringes gennem frivillige Bidrag, to aarlige Lotteriaftener, en maanedlig Søstersammenkomst, hvor Deltagerne yder Gaver, samt ikke mindst ved en i høj Grad paaskønnet økonomisk Støtte fra Broder-Logen. Denne Uddeling er en af Søstrenes store Glæder, og det er mange Penge, der paa denne Maade er anvendt til at skabe Juleglæde i smaa og ubemidlede Hjem.

Naar Gennemførelsen af dette omfattende og betydningsfulde Arbejde har kunnet ske paa tilfredsstillende Maade, skyldes det, at Logen har haft en Stab af dygtige og energiske Embedsmænd og en Række Søstre, som med Kærlighed og Interesse har taget Opgaverne op.

Str. Anna Faber, som efter Br. Fabers Afgang i 1916 beklædte Over-Stolen i de første 12 Aar af Logens Liv og derefter paany overtog Embedet fra 1934—1938, har i særlig Grad Æren for Logens gode og smukke Udvikling, men ogsaa de øvrige Over-Mestre Str. Ramsing og Str. Laursen har øvet en god og værdifuld Indsats.

Af Søstre, der i særlig Grad har gjort sig fortjent af Logen, skal desuden nævnes Søstrene Welsch, Sterup og Friis, som i en meget lang Aarrække har fungeret som henholdsvis Kapellan, Ceremonimester og Organist. De to første er udnævnt til Æresmedlemmer af Logen.

Samtidig med Logens Stiftelse var der Ønsker fremme om at danne en Slags

Alderdomsfond. Især Str. og Br. Outzen og Str. Randlev var ivrige for denne Sag. Der vedtoges Love for en Alderdomsfond, og denne voksede jævnt ved de hertil fastsatte Medlemsbidrag, men i 1935 blev Fonden omdannet til en Hjælpekasse, som siden har virket til stor Gavn.

De ovennævnte Ordenssøstre, som tog Initiativet til Hjælpefondens Dannelse, har ogsaa paa anden Maade vist deres Interesse for Logens Velfærd. Ægteparret Outzen har efterladt sig et Legat, som Dannebrog-Logen hvert Aar paa Logens Fødselsdag maa uddele til en ældre Broder, Søster eller Broders Enke, og Str. Randlev har i sit Testamente indsat Erica-Logen som Arving til sin betydelige Formue, hvis Størrelse ikke kan oplyses, men som efter hendes Kompagnons Død og Udbetaling af forskellige Legatbeløb skal tilfalde Logen.

Denne Skildring af Erica-Logens Historie kan ikke afsluttes, uden at det fremdrages, at det i 1915 var herfra, at det udmærkede Forslag om Etablering af Samarbejde mellem alle Loger til Fordel for de unge, som opholdt sig i en fremmed By, blev fremsat.

Denne ordensmæssigt set saa velbegrundede Tanke fik en krank Skæbne. Den er senere blevet fremsat uden større Held.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 58 Søstre og 6 Brødre. Logekassens Formue 5491,57 Kr. Hjælpefonden ejede paa samme Tid 13,294 Kr.

DRONNING MARGRETHE

REBEKKA LOGE NR. 5 . ROSKILDE

Mel.: Jeg elsker de grønne Lunde.

Et Led er vi glad ved at være
i dit skønne Dronningenavn,
vi vil holde det højt i Ære
og det smykke med Gerning og Gavn.

Og med Hjertet i Haanden vi lover
at hjælpe hvor trænges dertil,
selv om Evnen er lille, vi vover,
vi vil vise, vi kan og vi vil.

Roskilde har Æren af at være den første By udenfor København, hvor Rebekkatanken blev levende. Allerede den 28. Juni 1911 indstiftedes nemlig her en Rebekkaforening under Navnet Dronning Margrethe; men denne naaede dog først at blive til Loge noget senere end de ganske kort Tid efter i Odense og Holstebro oprettede Foreninger.

Initiativet til Foreningens Oprettelse blev taget af Ægtefællerne Br. Oscar Christiansen og Str. Gerda Christiansen. Medstiftere var desuden Str. Anna Wivel, Str. Agnes Peuckert, Br. L. P. Jensen og Hustru, Str. Anna Jensen samt Br. Ferdinand Christensen og Hustru, Str. Marie Christensen.

Str. Anna Wivel blev valgt til Foreningens Formand.

Den 16. Juli 1916 blev Foreningen institueret som Loge under samme Navn og med 21 Søstre og Brødre som Medlemmer.

Logens første Embedsmænd var følgende: O.-M. Br. Oscar Christiansen, U.-M. Str. Elvira Andersen, Sekretær Str. Anna Schiøtz, Kasserer Str. Karen Olsen, Skatmester Str. Wivel Christensen.

Logens første kvindelige Over-Mester blev Str. Elvira Andersen.

Logens Navn hidrører først og fremmest fra, at Dronning Margrethe har fundet sit sidste Hvilested i Roskilde Domkirke; men man har tillige ment, at denne fremragende danske Kvindeskikkelse for Søstrene kunde tjene som et smukt Eksempel paa Styrke og Udholdenhed.

Det viste sig da ogsaa hurtigt, at Søstrene forstod at arbejde i Dronning Margrethes Aand. Som hun satte sig et vidtrækkende Livsmaal for Øje, der havde Enighed og Samarbejde til sin Forudsætning, nemlig Samlingen af de tre nordiske Lande til eet Rige, fik disse gennem Oprettelsen af Rebekka-Søstrenes Optagelseshjem – det første Børnehjem indenfor Odd-Fellow Ordenen i Danmark – overdraget en Opgave af saa store Dimensioner, at den lagde Beslag paa alle Logens Kræfter og kun kunde løses gennem et enestaaende og opofrende Samarbejde.

Dette Hjems Tilblivelse skyldtes i første Række Br. Sagfører Fr. Thomsen, som i Rebekkaforeningens Møde den 12. Januar 1914 for første Gang fremdrog Sagen. Tanken vandt god Tilslutning, og der blev arbejdet med Spørgsmaalet i de følgende Maaneder, indtil man den 9. Marts 1914 var kommet saa vidt, at Br. Fr. Thomsen kunde meddele, at han sammen med Br. Sagfører N. C. Petersen var rede til at skænke en Ejendom, Villa „Firkanten", til Formaalet, naar Foreningen vilde overtage den deri indestaaende 1. Prioritet paa 4000 Kr.

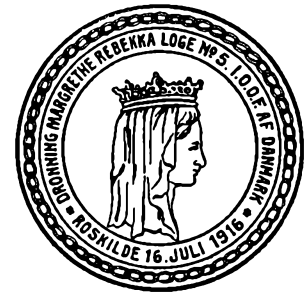

Denne storslaaede Gave blev selvfølgelig modtaget med den største Glæde, og man satte nu fuld Fart paa Arbej-

Elvira Andersen, Logens første kvindelige Over-Mester

det, saaledes at Hjemmet kunde tages i Brug den 11. Maj s. A.

Virksomheden antog hurtigt et saadant Omfang, at Lokaliteterne blev for smaa, og allerede i 1916 erhvervede man en større Ejendom, Villa „Skrænten", hvor Hjemmet fremdeles har til Huse. I 1924—25 maatte der dog foretages endnu en Udvidelse. Efter denne, hvorved der skaffedes Plads til ialt 35 Børn, blev Hjemmet anerkendt af Staten.

Rebekka-Søstrenes Optagelseshjem er en Institution, som i høj Grad tjener til Ære for den energiske Rebekka Loge og dermed for hele vor Orden.

Ejendommen er beliggende i St. Hansgade 4 i Roskilde og er omgivet af en stor Have, som er et udmærket Opholdssted for Børnene, saavel store som smaa, og de mindste kan om Sommeren bæres derud i deres Senge.

Hjemmets Bestyrelse bestaar af 4 Søstre og 2 Brødre, som vælges af Logen, samt Logens Over-Mester, som er født Medlem.

I den første Tid arbejdede man sammen med Roskilde Plejehjemsforening, men dette Samarbejde er senere ophørt.

Hjemmets Opretholdelse har selvfølgelig kun været mulig gennem Støtte udefra. Naturligvis har Stor-Logen, andre Ordensinstitutioner og Søstre og Brødre enkeltvis i første Række bidraget hertil, men Hjemmet har tillige i fuld Anerkendelse af Søstrenes Arbejde opnaaet regelmæssig økonomisk Støtte fra saavel Amts- og Byraad som forskellige lokale Pengeinstitutter.

Plejelønnen for ugifte Mødre har i Betragtning heraf kunnet ansættes til et meget overkommeligt Beløb, og der kan desuden til Stadighed opretholdes to halve Fripladser.

Naar man hører, at der siden Hjemmets Oprettelse har været anbragt 1005 Børn, forstaar man til fulde hvilken Kærlighedsgerning, der her i det stille er udøvet.

Til egen Gavn har Søstrene i Tidens Løb oprettet en Alderdomsfond til Hjælp

Rebekka Loge Nr. 5 Dronning Margrethe's Optagelseshjem

Præmiedrengen Leif i Rebekka Loge Nr. 6 Gefion's Daabskjole og Vandrevugge

for trængende Søstre, der mindst i 10 Aar har været Medlemmer af Logen. Midlerne tilvejebringes gennem Kontingenter og Gaver. Fondens Formue udgør 6417 Kr.

Desuden ejer Logen en Fødselsdagsfond, der har til Formaal at holde trængende Søstre godstaaende. Kapitalen er paa 710 Kr.

Ved Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 48 Søstre og 11 Brødre. Logekassens Formue 2469,01 Kr.

GEFION

REBEKKA LOGE NR. 6 . KØBENHAVN

Mel.: Høje Nord –

Hil dit Navn, Gefion,
vi om dig har kunnet samle
Søstre, Brødre, unge, gamle
til at lindre Nød og Savn.
Sandhed skal vor Fane være,
Venskab knytte stærke Baand;
Kærlighed skal være vores Logeaand.

Det har tidligere været nævnt, at Brødrenes Medvirken ved mange Rebekka Logers Indstiftelse og deres Ledelse i de første vanskelige Aar har været af uvurderlig Betydning for Rebekkasagens Udvikling og Fremgang, hvilket da ogsaa i høj Grad er blevet værdsat og paaskønnet indenfor Søstrenes Kreds. Det er derfor ganske kuriøst at konstatere, at Rebekka Loge Nr. 6 Gefion's Oprettelse skyldes Strømninger i helt modsat Retning.

Den af Stor-Logen trufne Bestemmelse om, at en Ex.-Mester for at blive valgt som Stor-Repræsentant skulde være i Besiddelse af Rebekka Logernes højeste Trin, medførte, at der i en Periode skete en stor Tilgang til disse af ældre Brødre, som i Kraft af deres Erfaring og Indsigt ofte gjorde sig saa stærkt gældende, at de ved deres Belæring kom til at lægge en Dæmper paa de dengang ret uerfarne og utrænede Søstres Initiativ og Virkelyst.

Særligt indenfor Rebekka Loge Nr. 2 Thyre Danebod var der en Kreds af Søstre, som følte sig trykket heraf, og de sluttede sig i Begyndelsen af 1917 sammen i en For-

Ella Beyer, Rebekkasagens utrættelige Forkæmper

ening med det Formaal at danne en ny Loge, hvor Brødrenes Indflydelse skulde indskrænkes til det mindst mulige.

At der laa virkelig Alvor bag disse Bestræbelser, fremgaar med al Tydelighed deraf, at den nye Loge, da den var blevet oprettet, straks vedtog en Bestemmelse i sine særlige Love, som udelukkede Brødrene fra at have Stemmeret.

Nu er dette forlængst en Episode, som kun har historisk Interesse. Hvorledes Søstrene i Dag ser paa Brødrenes Medarbejderskab kendetegnes tydeligt ved den af Rebekka-Raadet for nogle Aar siden med Held iværksatte Aktion for at bevare Rebekka Logernes Stor-Repræsentanter.

Den nyoprettede Forening blev allerede samme Aar den 7. Oktober 1917 instituеret som Loge Nr. 6 Gefion. Dette Navn blev foreslaaet af Broder Stor-Sire Petrus Beyers Hustru, Str. Ella Beyer, for hvem Gefionsskikkelsen stod som et Symbol paa den stærke, danske Kvinde med fremragende Karakteregenskaber.

Logens første Embedsmænd var følgende. O.-M. Str. Ella Beyer, U.-M. Str. Thora Lytthans, Sekretær Str. Sarah Polack, Kasserer Str. Vibeke Christensen, Skatmester Str. Augusta Kofod Hansen.

Paa Indstiftelsesdagen indviedes 9 Søstre, hvorefter Logen ved sin Start talte 31 Medlemmer.

Gefion Logen blev indstiftet midt under Verdenskrigen, og dens forestaaende 25 Aars Jubilæum vil finde Sted under ligesaa urolige og utrygge Forhold. I den forløbne Tid har Logelivet gaaet sin rolige Gang uden større Begivenheder af almindelig Interesse. Det etiske Program har stadig staaet stærkt i Forgrunden, ikke mindst takket være den utrættelige Forkæmper for Rebekkasagen Str. Ella Beyer, som har ledet Logen gennem 9 Aar og nu paany har overtaget Over-Stolen for at føre Logen igennem Jubilæumsaaret.

En anden Søster, som ogsaa paa dette Omraade har gjort sig fortjent, er Str. Kathrine Elisabeth Aagaard, som oversatte Rebekka Logernes Ritual til Tysk til Brug ved Rebekkagradens Indførelse i Holland.

Tillige skal det anføres, at Logen blandt sine Medlemmer tæller Rebekka-Raadets første kvindelige Formand, Str. Ingeborg Spager.

Ogsaa hos Søstrene i Gefion Logen har det været Kærligheden til Børnene, der har været den drivende Kraft i Velgørenhedsarbejdet. Logen har i sin Tid været med til at støtte Børnehjemmet i Hørsholm, hvortil den endnu til Stadighed leverer Beklædningsgenstande, og enkelte af Søstrene med Str. Ella Beyer i Spidsen har gjort et stort Arbejde for Børnehjælpsdagen. I de sidste Aar har Søstrenes Interesse og Kræfter dog samlet sig om Vandrevuggen, som er blevet Logens største filantropiske Indsats.

Dette smukke Arbejde begyndte med en lille Barneseng, som var skænket af en af Logens Søstre; men siden har Virksomheden udviklet sig saaledes, at der til Stadighed er 14 fuldt moderne udstyrede Vugger i Brug. Hver eneste af Vuggerne er skænket af Logens Medlemmer, ligesom Vedligeholdelsen ogsaa sker ved frivillige Bidrag, og Søstrenes eget Arbejde. Med hvert Udlaan af Vuggen følger et fuldstændigt Udstyr til et spædt Barn, og naar Barnet ca. 8–9 Maaneder gammelt er vokset fra Vugge og Udstyr, tilbageleveres det laante, og Barnet modtager da som Gave i Stedet herfor et Sæt til Alderen svarende Beklædningsgenstande.

Det er især Str. Else Clauson Kaas, som har været Sjælen i dette Foretagende, den nuværende Formand er Str. Henny Petersen. – Logen ejer endvidere 2 Daabskjoler, der udlaanes, saafremt Forældrene maatte ønske det.

Vandrevuggerne og Daabskjolerne har bragt Søstrene megen Glæde, og med adskillige Børn er Forbindelsen blevet opretholdt. Logens saakaldte Præmiedreng Leif er som en særlig pragtfuld Type blevet fotograferet baade iført Daabskjolen og nydende Vuggens bløde Indhold. Billederne er gengivet andet Steds.

Det skal tillige nævnes, at Str. Clauson Kaas i 1940 tog Initiativet til Rebekka Logernes store Indsamling af Beklædningsgenstande til finske Børn.

Else Clauson-Kaas, som startede Landsindsamlingen af Beklædningsgenstande til finske Børn

Ogsaa med Henblik paa i paakommende Tilfælde at række egne Medlemmer en hjælpende Haand har Logen udfoldet smukke Bestræbelser. Logen ejer saaledes en Alderdomsfond, der har til Formaal at støtte Søstre over 60 Aar, som i over 5 Aar har været Medlemmer af Logen, og hvis Formue er vokset til 25,552 Kr., samt tillige en Gefionfond, der har en Kapital paa 15,315 Kr., og som har til Opgave at yde Hjælp enten som Gave eller Laan til Søstre, som er kommet i pludselige økonomiske Vanskeligheder.

Et til Minde om Str. Kathrina Elisabeth Aagaard stiftet Legat paa 400 Kr. virker til Fordel for Gefionfonden.

Endvidere ejer Logen en Godstaaenhedsfond paa 1087 Kr., som kan yde Hjælp i Tilfælde, hvor forandrede Livsvilkaar gør det umuligt for en Søster at udrede Medlemskontingentet.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 68 Søstre og 5 Brødre. Logekassens Formue 5936,99 Kr.

TERRA NOVA

REBEKKA LOGE NR. 7 . AARHUS

Mel.: Dannevang med grønne Bred.

Vinde for vor Orden Land,
vogte det og værne,
tænde Haabets Bavn paa Strand
som en Ledestjerne,
danne Viljens stærke Vagt,
rejse Fredens Volde —
det er Terra Novas Agt,
Pagten, vi vil holde.

I Aaret 1917 kunde der i Aarhus spores adskillig Interesse for Rebekkasagen, og dette gav Anledning til, at Søstrene Ella Beyer og Augusta Kiær fra København blev indbudt til at komme til Stede og holde oplysende Foredrag om Spørgsmaalet for en indbudt Kreds.

Resultatet heraf blev, at en Del Damer søgte Optagelse og blev indviet i Erica Logen i Holstebro, og allerede den 2. December 1917 var man kommet saa vidt, at man under Ledelse af Br. Købmand Bock-Jensen kunde skride til Op-

rettelse af en Rebekkaforening under Navnet: Aarhus.

Anna Pagh, Logens mangeaarige Over-Mester

Foreningen satte alle Kræfter ind paa snarest at kunne sætte Foden under eget Bord, og Ventetiden blev ikke lang. Efter kun faa Maaneders Forløb den 28. April 1918 var alle Forberedelserne tilendebragt, og Logen blev paa festlig Maade institueret som Rebekka Loge Nr. 7 Terra Nova.

I Forbindelse med Logens Navn havde der været mange forskellige Forslag fremme til Drøftelse, men til sidst samledes man om Br. Olaf Arndals Forslag – Terra Nova, idet man fandt, at Betydningen heraf, „Ny Jord", var et udmærket Symbol for en ung Loge, der – som en af de første i Landsdelen – vilde faa til Opgave at bryde ny Jord for Rebekkasagens videre Udbredelse.

I Tilslutning hertil vedtog man, at Logens Emblem skulde dannes af en gul Eranthis paa sort Bund, den første farvede Blomst, som om Foraaret skyder frem af den nye Jord.

Paa Logens Stiftelsesdag blev der indviet 16 Medlemmer, og Medlemstallet udgjorde derefter 42, nemlig 33 Søstre og 9 Brødre.

Logen første Embedsmænd var følgende: O.-M. Br. Bock-Jensen, U.-M. Str. Anna Pagh, Sekretær Str. Emily Maarup, Kasserer Str. Laura Rosenkrans, Skatmester Str. Helga Brabrand Jensen.

Terra Nova Logens Bestræbelse for at bryde ny Jord er sket god Fyldest. Den 13. Maj 1923 kunde den sende sit første Barn, Rebekka Loge Nr. 14 Ruth i Aalborg, ud i Verden, og den 6. Marts 1938 fulgte den næste – Rebekka Loge Nr. 24 Eranthis i Horsens – efter. Logen har endnu under sine beskyttende Vinger en lille Forening, Helle, i Randers, som forhaabentlig ogsaa engang inden længe faar Kræfter til at staa paa egne Ben.

Br. Distr. Dep. Stor-Sire Bock-Jensen blev paa Tyveaarsdagen den 28. April 1938, som Anerkendelse for sine store Fortjenester, af Logen udnævnt til Æresmedlem. Ved samme Lejlighed blev et for 10 Aars trofast Embedsgerning særlig

indstiftet Hæderstegn, et lille Emblem med Maanen og Syvstjernen samt Ordet Fideles, overrakt 4 veltjente Søstre.

Lige siden 1919 har Logen været stærkt medvirkende ved den af Odd-Fellow Ordenen i Aarhus hvert Aar arrangerede Julekoncert til Fordel for Byens tavse Fattige. Søstrene yder en ikke ringe Indsats ved Salg af Billetterne og deltager med stor Glæde i Fordelingen af det indkomne Beløb.

Logen har i Fortsættelse af dette Arbejde paa egen Haand oprettet en særlig Kasse, hvis Midler tilvejebringes gennem Gaver fra Ordensmedlemmerne i Aarhus, samt en aarlig Bortlodning af skænkede Haandarbejder og andre Gaver.

Kassen yder i Vinterens Løb en mindre Hjælp til fattige Hjem, dels kontant og dels i Form af Ildebrændsel og Beklædning til Børnene. Af samme Midler uddeles tillige Spædbørnspakker til trængende Familier.

I Tidens Løb har Logen opsamlet en Alderdomsfond paa 11,366 Kr., hvoraf Renterne hvert Kvartal fordeles til ældre Søstre, enten som Gave eller som Kontingentbetaling. Til Fonden udredes et aarligt Bidrag paa 4 Kr. af hvert Medlem.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 82 Søstre og 11 Brødre. Logekassens Formue 3043,43 Kr.

DRONNING DOROTHEA

REBEKKA LOGE NR. 8 . KOLDING

Mel.: Menuetten af „Elverhøj".

Som Dronning Dorothea stærk
og myndig bør vi være,
saa vi i alt vort Ordensværk
kan vinde frem med Ære.
Hun altid viste aaben Haand,
var gavmild mod de Arme,
vi handle vil i hendes Aand
med ærlig Hjertevarme.

Det gode Resultat af det i Aarhus i 1917 afholdte Oplysningsmøde i Forbindelse med Terra Nova Logens Oprettelse satte videre Spor, idet der allerede i Begyndelsen af 1918 gik Bud til de samme Foredragsholdere, Str. Ella Beyer og Str. Augusta Kiær om at afholde et tilsvarende Møde i Kolding.

Mødet fandt Sted den 22. Januar, og de tre Brødre, der havde taget Initiativet hertil, Distr. Dep. Stor-Sire Br. F. P. Guldager og Ex.-Mestrene Br. J. Ræder og Br. K. Høwinghoff-Petersen, havde den Glæde, at Sagen ogsaa i deres By fandt en god Jordbund, idet der allerede den 26. Maj af Rebekka Loge Nr. 4 Ericas Embedsmænd ved et Møde i Logesalen paa Hotel „Kolding" kunde optages 17 Søstre og 3 Brødre, der samme Dag fik tildelt alle 3 Trin.

Umiddelbart herefter blev der af de nævnte tre Brødre samt Str. Augusta Høwinghoff-Petersen og Str. Marie Taastrup stiftet en Rebekkaforening, som dog ikke fik noget Navn, da man agtede at fremme dens Overgang til Loge det mest mulige. Med den samme Energi og Maalbevidsthed, som kendetegner de fleste Rebekka Logers Oprettelse, skred man til Værket, og ikke et Aar efter, den 20. Oktober 1918, var Maalet naaet. Logen blev indstiftet som Nr. 8 Dronning Dorothea med 23 Søstre og 6 Brødre, hvortil ved Indvielse paa selve Stiftelsesdagen kom 3 Søstre og 1 Broder, saaledes at Logen ved sin Start talte 33 Medlemmer.

Dens første Embedsmænd var følgende: O.-M. Br. Høwinghoff-Petersen, U.-M. Str. Nancy Ewald, Sekretær Str. Gyda Hansen, Kasserer Str. E. Cederstrøm, Skatmester Str. Høwinghoff-Petersen.

Logen blev opkaldt efter Christian III's Dronning, der er særlig knyttet til Kolding Bys Historie, idet hun efter Kongens Død paa Koldinghus Slot den 1. Januar 1559 bosatte sig paa Slottet, der var givet hende som Livsejegods. Dronning Dorothea var en meget energisk og interessant Personlighed, der paa mange Maader gjorde sig fortjent af Kolding By, bl. a. byggede hun 1566 et nyt Hus til Kolding lærde Skole.

Dronning Dorothea Logen har paa mange Maader udført et paaskønnelsesværdigt Ordensarbejde. Den er saaledes Moderloge til Rebekka Loge Nr. 12 Prinsesse Marie, som blev indstiftet i Esbjerg den 10. September 1922, og til Rebekka Loge Nr. 21 Schuyler Colfax, som blev indstiftet i Fredericia den 16. Oktober 1932. Ikke mindst bør Logens Indsats med Hensyn til Rebekkaordenens Indførelse i Sønderjylland nævnes. Logen udførte her et udmærket Arbejde og var til stor Støtte for de Søstre og Brødre, som i Haderslev havde taget Sagen op med det Resultat, at der i denne By

Augusta Høwinghoff-Petersen, udnævnt til Æresmedlem 1941

den 23. Marts 1930 kunde indstiftes en Rebekka Loge under Navnet Nr. 19 Alexandra. Str. Høwinghoff-Petersen ydede herunder som Over-Mester en stor personlig Indsats, ligesom hun i det hele taget i en Aarrække har været Logens bærende Kraft. I Erkendtlighed heraf blev Str. Høwinghoff-Petersen i 1941 udnævnt til Æresmedlem af Logen.

Lige siden Logens Stiftelse har Søstrene de fleste Maaneder af Aaret 1 à 2 Gange skiftevis holdt Sammenkomster i Søstrenes Hjem med det Formaal at fremstille Beklædningsgenstande til Trængende. Denne Virksomhed er tildels under andre Former blevet fortsat op igennem Aarene. For Tiden yder hver Søster et Bidrag paa 8 Kr. aarligt. For disse Midler indkøbes Spædbørnsudstyr samt endvidere Fødevarer og Brændsel til fattige Familier. Fordelingen heraf finder især ved Juletid Sted gennem Samarbejde med Menighedsplejen og Diakonisserne.

I Forbindelse med Julen forøges Indtægterne ved en Bortlodning af forskellige Genstande, forarbejdede og skænkede af Søstrene, og desuden gennem Pengebidrag ydet af Ordensmedlemmer.

Da i sin Tid den saakaldte „Spanske Syge" hærgede Landet, stillede Søstrene sig beredvilligt til Raadighed ved Hjælpearbejde i fattige Hjem, hvor Husmoderen laa syg, en Kærlighedsgerning, som vakte almindelig Paaskønnelse.

Logen ejer en Understøttelses- og Hjælpefond, som har en Kapital paa 5685 Kr. Formaalet er at yde Hjælp til gamle og trængende Søstre i Tilfælde af forbigaaende Trang. Indtægterne tilvejebringes ved frivillige Gaver samt ved et Bidrag for hver Optagelse i Logen paa 15 Kr.

Fonden maa dog ikke træde i Virksomhed, forinden Kapitalen har naaet 8000 Kr. Naar dette Beløb er naaet, maa der aarligt af den indvundne Rente anvendes til Understøttelse 75 pCt., medens de 25 pCt. tillægges Kapitalen, der vedblivende forøges, indtil den andrager 10,000 Kr., og først herefter maa hele Renteindtægten anvendes.

Et Legat paa 805 Kr. er oprettet af Str. Karen Lund. Renten heraf skal indgaa i Juleuddelingen.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 43 Søstre og 4 Brødre. Logekassens Formue 2748,83 Kr.

KÆDEN

REBEKKA LOGE NR. 9 . NAKSKOV

Mel.: Vort Fødeland var altid rigt —

Vi har en Kæde underfuld,
den er af gyldne Ringe,
dens Led er ædelt arvet Guld,
dens Maal er Fred at bringe.
I Venskab, Kærlighedens Aand,
i Sandheds Lys med Glæde,
vi knyttet har et Sødskendbaand,
og hylder nu vor Kæde.

Efter at Rebekkasagen fra København og Sjælland havde faaet Fodfæste paa baade Fyn og i Jylland, begyndte der ogsaa at vise sig Interesse for Spørgsmaalet paa vore sydligste Øer.

Det var især i Nakskov, at Forstaaelsen herfor var levende, og dette førte til, at tre energiske Ordensmedlemmer, Br. J. Lyngaa, Br. H. Christiansen og Str. Christine Christiansen, som tilhørte Rebekka Loge Nr. 5 Dronning Margrethe i Roskilde, i 1917 begyndte at virke for Tilslutning til Sagen. Dette lykkedes over al Forventning, og allerede i Oktober 1918 kunde man oprette en Rebekkaforening i Byen under Navnet Kæden.

Efter knap 2 Aars Foreningsarbejde var man saa vidt, at Logens Tilblivelse var sikret, og den 3. Juli 1920 fandt Indstiftelsen Sted, som Rebekka Loge Nr. 9 Kæden med et Antal af 35 Medlemmer. — Logens første Embedsmænd blev følgende: Over-Mester Br. J. J. Lyngaa. Under-Mester Str. Christine Christiansen. Sekretær Str. Marie Ørsted. Kasserer Str. Marie Lund. Skatmester Str. Marie Olsen.

Logens Navn behøver ingen Begrundelse. I sin Devise,

Dora Munk, Logens første kvindelige Over-Mester

der indledes med de smukke Linier: „Vi har en Kæde underfuld, den er af gyldne Ringe", har Logen givet Udtryk for sin Stræben, og i Tidens Løb har Søstrene i Kærlighed og Trofasthed udført mange smaa Hammerslag, som har kunnet tjene til at gøre Kæden stærk og ubrydelig.

Naar dette gode Resultat er naaet, skyldes det ikke mindst, at Logen har haft dygtige og energiske Søstre til at gaa i Spidsen for Arbejdet. Af disse skal særlig nævnes Str. Ex.-M. Dora Munk og Str. O.-M. Jenny Christensen, der begge er indviet paa Logens Stiftelsesdag, og begge har beklædt Over-Stolen i 4 Terminer. – Logen har straks fra Begyndelsen taget den Opgave op at sy Tøj til fattige Børn. De fremstillede Beklædningsgenstande er gennem mange Aar blevet uddelt til trængende Hjem ved Juletid sammen med en Del gode Julegaver. – Endvidere har Logen anskaffet en Vandrevugge, som i Aarenes Løb er blevet benyttet af mange smaa Verdensborgere. Vuggen udlaanes for et halvt Aar, og Udstyret er Laanernes Ejendom.

Søstrene medvirker tillige ved Gennemførelsen af Broder-Logens aarlige Julekoncert til Fordel for tavse Fattige.

Til Fordel for trængende Søstre ejer Logen en Understøttelsesfond med en Kapital paa 3711 Kr. – Efter Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 35 Søstre og 11 Brødre, Logekassens Formue 6175,62 Kr.

Jenny Christensen, en af Logens bærende Kræfter gennem en lang Aarrække.

BIRGITTE GJØE

REBEKKA LOGE NR. 10 . NÆSTVED

Mel.: Dannevang med grønne Bred –

Trøste den, der er i Trang,
søge den, der savner,
gaa en stille Søstergang,
give det, der gavner,
kaste Kærlighedens Frø
som en Sæd til Livet,
dermed har Birgitte Gjøe,
Søstre, Hvervet givet.

To Medlemmer af Loge Nr. 12 Herluf Trolle, Br. Morten Christensen og Br. Carlo Petersen, blev i 1917 enige om at forsøge at gøre et Fremstød for Rebekkasagen i Næstved og fik arrangeret et Møde, hvor Br. O.-M. Christiansen og en Søster fra Rebekka Loge Nr. 5 Dronning Margrethe i Roskilde holdt oplysende Foredrag herom for en indbudt Kreds. Mødet fik et gunstigt Forløb, idet der umiddelbart efter Afslutningen heraf var en Dame, Frk. Anna Rohlff, der uforbeholdent gav sin Tilslutning, og i den nærmest paafølgende Tid meldte der sig yderligere en Dame samt 3 Brødre fra Herluf Trolle Logen med deres Hustruer til Optagelse.

Disse 8 Kandidater blev indviet i Dronning Margrethe Logen den 11. Juni 1917, og allerede den 21. August samledes de alle sammen med Br. Ex.-M. Jacob Petersen, og Br. Ex.-M. L. P. Ferdinand til et Møde, hvor man vedtog at oprette en Rebekkaforening under Navnet Birgitte Gjøe.

Det viste sig, at Rebekkasagen i Str. Anna Rohlff havde faaet en klog og ivrig Forkæmper. Str. Rohlff blev valgt til Formand for Foreningen, og under hendes Ledelse udførtes de mange og vanskelige Forberedelser til Dannelsen af en Loge.

Det skal her i særlig Grad fremhæves som bemærkelsesværdigt, at man fra Broder Logens Side straks tog den nye Ordensfælle under Armen og støttede den paa mange Maader. Den gav saaledes straks Foreningen gratis Husly, og har stadig stillet sig forstaaende med Hensyn til Søstrenes Arbejde. Da Tidspunktet for Logens Dannelse nærmede sig, overrakte de Foreningen tilhørende Brødre Søstrene et Gavebrev

Anna Rohlff, Foreningens Formand og Logens første Over-Mester

paa 2000 Kr. til Hjælp herved. – Den 24. Oktober 1920 var Dagen naaet, da Logen paa højtidelig Vis kunde indstiftes som Nr. 10 Birgitte Gjøe med ialt 35 Medlemmer.

De første Embedsmænd var følgende: O.-M. Str. Anna Rohlff, U.-M. Str. Anna Hesse, Sekretær Str. Agnes Schlichting, Kasserer Str. Lily Søgren-Petersen, Skatmester Str. Semona Poulsen.

Det var en naturlig Tanke at knytte Navnet Birgitte Gjøe til Rebekka Logen i den By, som havde Herlufsholm beliggende i sin umiddelbare Nærhed. Herluf Trolles Hustru er kendt i Historien for sin levende Barmhjertighedsfølelse og maatte i Kraft heraf blive et smukt Forbillede for Søstrene i en Rebekka Loge. Naar Broder-Logen senere har besluttet sig til at ændre sit Navn fra Næstved til Herluf Trolle, er det sikkert ogsaa sket for at bringe de to Navne i Samklang med hinanden.

Saaledes som Søster Anna Rohlff var den første, der meldte sig til Rebekkaarbejdet i Næstved, har hun til Stadighed været den første til med utrættelig Energi at kaste sig over Løsningen af de mange Opgaver, der meldte sig. I de første otte Aar af Logens Tilværelse bestred hun paa fremragende Maade Hvervet som dens Over-Mester, og med den Viden, hun i denne lange Periode erhvervede sig, har hun altid været en god Støtte og Raadgiver for Logens skiftende Ledere.

Birgitte Gjøe Logens Søstre har altid forstaaet at virke i den rette Aand. Allerede da Foreningen i 1917 oplevede sin første Jul, tændte den Juletræ for fattige Enkers Børn, senere blev Kredsen udvidet til fattige Børn i Almindelighed. Til denne Juletræsfest samles der aarligt ca. 60 Børn, der hver faar en Pakke med Beklædningsgenstande, Godter og Legetøj.

Desuden sender Logen hvert Aar Julepakker med Beklædningsgenstande, Bøger, Dukker m. m. til Børnene paa Børnehjemmet i Grimstrup, ikke langt fra Næstved.

De Genstande, der bruges ved disse Juleuddelinger, fremstilles af Søstrene selv ved Syaftener, der afholdes to Gange om Maaneden. Ved samme Lejlighed forfærdiger Søstrene Spædbørnsudstyr, der uddeles som Gaver i fattige Hjem.

Af andre lignende Opgaver kan nævnes, at Søstrene deltager i en af Broder Logen iværksat Sølvpapir-Indsamling til Fordel for Børneforsorgen, og sammen med Brødrene afholder en aarlig Julekoncert, hvis Overskud fordeles til Gamle og Ensomme. – Børnekolonien i Karrebæksminde og Optagelseshjemmet i Roskilde understøttes med aarlige Bidrag. Til Hjælp for ældre Søstre har Logen stiftet en Alderdomsfond, hvis Kapital nu andrager 7316 Kr., og hvoraf Renterne ikke maa anvendes, før Beløbet er vokset til 10,000 Kr. Fondens Indtægter bestaar af Gaver og et aarligt Kontingent. – Som Bidrag til denne Fond har Str. Ex.-M. Thea Jørgensen ved sin Død den 4. Juni 1937 stiftet et Legat paa 1000 Kr. Str. Thea Jørgensen var altid parat til at hjælpe, hvor det gjaldt om at lindre Sorger og Byrder, og hendes Gave var Udtryk for den Kærlighed, hvormed hun til det sidste omfattede Logen.

Thea Jørgensen, Logens Legatstifter og gode Støtte gennem mange Aar

Logen ejer desuden en Hjælpefond, som har til Opgave at hjælpe Søstre i et øjeblikkeligt Trangstilfælde ogsaa med Hensyn til Kontingentbetaling. Kapitalen andrager 2353 Kr.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1942 er Medlemstallet 68 Søstre og 22 Brødre. Logekassens Formue 5980,91 Kr.

LEONORA CHRISTINE

REBEKKA LOGE NR. 11 . KØBENHAVN

Mel.: Vi har sagt det saa tit.

Leonora Christine, oh, lad nu din Aand
være med os i Algodheds Navn.
Lad et Sandheds, et Venskabs og Kærlighedsbaand
os omslynge, vor Loge til Gavn.

Lad de Ord trænge dybt i vor Sjæl, i vort Sind,
lede os, hvor vi færdes paa Jord;
vi vil aabne vort Hjerte og lukke dem ind,
hvor som Frøkorn de spirer og gror.

Til Gavn for Ordenen er det ofte hændt indenfor en større Loge, at en Kreds af Søstre eller Brødre har følt Trang til at bryde op fra det gamle Hjem og stifte

eget Bo, hvor visse særlige Retningslinier eller specielle Synspunkter kunde komme til fri Udfoldelse.

Saaledes er blandt andre Leonora Christine Logen blevet til, og det nye Skud, der herved blev indpodet i Ordensstammen, skulde snart vise sig at være levedygtigt og at kunne bære Frugt.

De Søstre, der var Sjælen i det nye Foretagende, var Agnes Peuckert, Elisabeth Estvad, Helene Larsen, Christence Andersen og Caroline Jensen; men der stod en stor Skare bag dem, og da Logen blev indstiftet den 27. November 1921, kunde den opvise et Medlemstal af 40 Søstre og Brødre.

Logens første Embedsmænd var følgende: O.-M. Str. Agnes Peuckert, U.-M. Str. E. Estvad, Sekretær Str. Johanne Larsen, Kasserer Str. Christence Andersen, Skatmester Str. Helene Larsen.

Det maatte være noget af en Selvfølge, at en af de danske Rebekka Loger vilde antage Navnet Leonora Christine; thi noget skønnere Forbillede end denne højsindede Kongedatter, der igennem de sværeste Prøvelser lagde Kvindesindets ædleste Egenskaber for Dagen, kan der ikke gives en Rebekka Søster.

Logens Søstre har da ogsaa fuld Forstaaelse heraf. De værner pietetsfuldt om Leonora Christines Minde, og det er mere end en ærbødig Hyldest til Kongedatteren, naar Logen har optaget den skønne Sang fra Operaen af samme Navn: „Der er tre Hjørnestene", som et fast Led paa Indvielsestrinets Program.

Leonora Christine Logen har i Aarenes Løb vokset sig stor og stærk og har haft Evner og Kræfter til at løse mange smukke Opgaver saavel indad som udad.

Med Hensyn til det filantropiske Arbejde har Søstrene samlet sig om en Opgave, der ligger noget ud over det almindelige. En Kreds af Søstre, som var traadt sammen for ved regelmæssige Symøder at fremstille Spædbørnstøj, blev gennem et Radioforedrag gjort bekendt med det menneskekærlige Arbejde, der af Foreningen til

Hjælp for grønlandske Børn blev udført for at opretholde to Børnesanatorier paa vor fjerne Koloni. Man blev begejstret for Tanken, og der var Enighed om, at alt det Børnetøj, som man var i Stand til at fremstille, fremtidig skulde tilfalde de to Sanatorier, hvoraf det ene var beliggende ved Sukkertoppen, det andet ved Umanak. Logen har i en

Aarrække haft umaadelig megen Glæde af dette Arbejde. Til hvert af Sanatorierne blev der ogsaa skænket en Daabskjole, og Grønlændernes Taknemmelighed fik det smukkeste Udtryk derigennem, at den første lille Pige, som blev døbt i en af Logens Daabskjoler, fik Navnet Leonora Christine. – Desværre er denne Forbindelse med Grønland foreløbig afbrudt. De Beklædningsstykker, der fremstilles, kommer midlertidigt Børnehjemmet i Hørsholm og Mødrehjælpen i København til Gode.

Agnes Peuckert, Logens Stifter og første Over-Mester

Til Hjælp for egne ældre og trængende Søstre har Logen i 1928 stiftet en Alderdomsfond, som nu ejer en Kapital paa ca. 15,000 Kr. Desuden har Logen en Fond paa ca. 900 Kr., af hvis Midler der ydes Kontingenttilskud.

Blandt Leonora Christine Logens Søstre er der et Navn, der lyser med særlig Glans, nemlig Agnes Peuckert. Str. Agnes Peuckert har som Over-Mester i Logens første Tid udført et grundlæggende Arbejde af den største Betydning og har desuden paa talrige Omraader indenfor Logelivet øvet en værdifuld Indsats. I taknemmelig Erkendelse heraf stiftede Logen ved hendes Død i 1934 ved Bidrag fra Medlemmerne et Mindelegat til Understøttelse af veltjente, trængende Søstre, hvilket nu besidder en Kapital paa ca. 4900 Kr.

Herudover ejer Logen følgende Legater: Str. Ellen Margrethe Christine Hansens, født Petersens Legat til Fordel for Enker af Logen 2000 Kr. Gaven af 23. Maj 1933, hvoraf Renterne hvert Aar paa den angivne Dato uddeles til en ugift Søster, 2000 Kr. Br. Aage Langeland-Mathiesens Legat 215 Kr.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 84 Søstre og 22 Brødre. Logekassens Formue 17,213,47 Kr.

PRINSESSE MARIE

REBEKKA LOGE NR. 12 . ESBJERG

Mel.: Langt højere Bjerge —

Prinsesse Marie, i Danmark dit Navn
skal straale, mens Slægter vil svinde!
Med Hjerte og Haand lindred' Nød du og Savn,
vor Loge blev døbt dig til Minde.
Prinsesse Marie, gid krones dit Værk,
om dig vil vi danne en Søsterkreds stærk!

Ogsaa i Esbjerg blev det et Oplysningsmøde, der dannede Indledningen til en Rebekkaforenings Oprettelse. Holger Danske Logens Brødre mente i Slutningen af 1919, at Tiden nu var inde til at gøre et Fremstød for Rebekkasagen i deres By, og det blev paany de utrættelige Forkæmpere, Str. Ella Beyer og Str. Augusta Kiær, som fik til Opgave at vidne om den Orden, der havde faaet deres store Kærlighed.

Resultatet af Mødet var, at der den 23. Januar 1921 i Rebekka Loge Nr. 8 Dronning Dorothea i Kolding blev indviet 20 Søstre og Brødre fra Esbjerg.

Den 6. September s. A. vedtog man at oprette en Rebekkaforening under Navnet Prinsesse Marie med det Formaal hurtigst muligt at søge Dannelsen af en Loge gennemført. Arbejdet hermed gik rask fra Haanden, og den 10. September 1922 kunde Logen indstiftes som Nr. 12 Prinsesse Marie med et Medlemstal af 19 Søstre og 5 Brødre. Str. Martine Meltz, som senere blev Logens første kvindelige O.-M., var i høj Grad medvirkende til det gode Resultat.

Logens første Embedsmænd var følgende: O.-M. Br. H. C. Kongstad, U.-M. Str. M. Meltz, Sekretær Str. Karen Pedersen, Kasserer Str. Laura Nielsen, Skatmester Str. Johanne Bilgrav.

Søstrene i Esbjerg har aabenbart ikke været i Tvivl om, under hvilket Navn, de ønskede at gaa ind til Rebekkagerningen. Prinsesse Marie, Prins Valdemars Gemalinde, havde gennem mange og smukke Barmhjertighedsgerninger vundet alle danske Hjerter, og ikke mindst havde hun ved, da den store Ulykke i sin Tid ramte Fiskerne paa Jyllands Vestkyst, at stille sig i Spidsen for det store Hjælpearbejde til Lindring af den herved opstaaede Nød, gjort sit Navn kendt og

Klar til Fotografering

Leg i Gaarden

Fra Rebekka Loge Nr. 5 Dronning Margrethes Børnehjem i Roskilde

elsket hos Befolkningen paa disse Egne. Det var derfor intet Under, at man valgte hendes Personlighed som et Eksempel til Efterfølgelse.

Martine Meltz, Logens første kvindelige Over-Mester

Logelivet har i Esbjerg gaaet sin rolige Gang. Meget godt indendørs Arbejde er udrettet, og Tilgangen har været stadig stigende, saaledes at det dobbelte Medlemstal nu er naaet.

Hvad Velgørenhedsarbejdet angaar, da har Søstrene i Esbjerg virket paa et helt nyt Omraade, idet de i en Aarrække har foretaget Uddeling af Konfirmandudstyr. Da der senere viste sig større Trang med Hensyn til Spædbørnsudstyr til fattige Hjem, er man gaaet over til at samle Kræfterne herom. — Logen har i sin Tid medvirket ved Gennemførelsen af de aarlige Julekoncerter til Fordel for Byens Trængende. Efter at disse Koncerter er ophørte, foretager Holger Danske Logen hvert Aar ved Juletid en Indsamling blandt Brødrene og Søstrene, og man har haft den Glæde, at Logen har overdraget til Rebekka Logen at foretage Fordeling af det herved tilvejebragte betydelige Beløb.

Ved Juletid afholder Logen hvert Aar en Julefest for Enker efter Brødre af Holger Danske Logen, og i de senere Aar har man ved at indbyde Byens Blinde til en tilsvarende Festlighed taget en ny Gerning op, der viser Søstrenes Bestræbelser for at bringe lidt Sollys til de Mennesker, der har deres Plads paa Livets Skyggeside.

Logen har en Alderdomsfond, der faar sine Indtægter gennem et aarligt Kontingent samt en Ekstraydelse paa 40 Kr., som erlægges af hvert nyt optaget Medlem. Fondens Kapital andrager 7335 Kr.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 39 Søstre og 5 Brødre. Logekassens Formue 1973,22 Kr.

FIDELITAS

REBEKKA LOGE NR. 13 . NYBORG

Mel.: Som en rejselysten Flaade –

Her vil vi vor Orden hædre –
i vor Loge og vort Hjem.
Denne Tro fra vore Fædre
vi i Troskab bærer frem.
Kærligheds og Sandheds Aand
være skal det Ledebaand,
der os sammenbinder.
Trofast Venskab i vort Værk
gør vor Søskend'kæde stærk –
deraf Freden rinder.

En Kreds af Søstre og Brødre, der var optaget i Freja Logen i Odense, men bosiddende i Nyborg, fik den Tanke, at de – for at faa mere Udbytte af Logen og for at kunne yde et mere fyldestgørende og selvstændigt Arbejde – vilde danne en Rebekkaforening i Nyborg. Der var ikke langt fra Tanke til Handling, og den 14. Septbr. 1921 stiftedes Rebekkaforeningen under Navnet Fidelitas af Søstrene Laura Jensenius Petersen, Anna Langhoff, Caroline Andersen, Maren Hansen og Signe Jensen.

Allerede efter 1½ Aars Forløb mente Foreningen at være stærk nok til at danne Loge, og nu afdøde Str. Jensenius Petersen, der var Foreningens Formand, og Logens nuværende O.-M. Str. Anna Langhoff lagde sig stærkt i Selen for at faa Tanken virkeliggjort. Disse to Søstres energiske Arbejde, der varmt støttedes af Foreningens øvrige Søstre og Brødre, bar Frugt, saaledes at Rebekka Loge Nr. 13 Fidelitas allerede blev indstiftet den 25. Marts 1923. Der var da 32 Søstre og Brødre i Logen.

Logens første Embedsmænd var følgende: O.-M. Br. Sagfører Ludvig Metz, U.-M. Str. Jensenius Petersen, Sekretær Str. Anna Langhoff, Kasserer Str. Agnes Olsen, Skatmester Str. Caroline Jensen.

Navnet Fidelitas er valgt med Henblik paa Samklang med Broder Logens Navn Caritas, og en saadan Samklang mellem de to Loger er da ogsaa paa mange Omraader blevet virkeliggjort til fælles Bedste.

Logen har ført en stille Tilværelse uden større Begivenheder og kun optaget af det indre Arbejde.

Laura Jensenius Petersen, Formand i Foreningen og senere Over-Mester

En Begivenhed, der dog bør fremdrages, er Dannelsen af Hjælpefonden. Str. Ex.-M. Anna Rasch fremsatte ca. 2 Aar efter Logens Indstiftelse den Tanke, at Logen burde oprette en Hjælpefond, der skulde dannes ved Bidrag fra forskellige Kasser og yderligere støttes ved frivillige Bidrag. Forslaget vandt kraftig Tilslutning, og Fonden, der begyndte med nogle faa Hundrede Kroner, er i Dag – takket være Søster Ex.-Mesters energiske Arbejde og Søstrenes og Brødrenes Gavmildhed – vokset til ca. 2000 Kr. Fonden yder Hjælp til Rekreation og Opmuntring for syge Brødre og Søstre, og den har i de forløbne Aar i adskillige Tilfælde været i Stand til at yde syge Søstre Hjælp til Rekreationsophold, ligesom der hyppigt er ydet anden økonomisk Hjælp.

Udadtil har Logen særlig samlet sig om Hjælp til Spædbørn, dels Spædbørnshjemmene, herunder navnlig „Nislevgaard", der i mange Aar har faaet tilsendt Tøjpakker, og dels Spædbørn fra daarligt stillede Hjem i Byen. Hjælpen bestaar i Tøjgaver, som udelukkende forarbejdes og skænkes af Søstrene for deres egne Midler.

Lige siden Logens Stiftelse har Logen desuden hvert Aar i December Maaned holdt en Julefest for Broder Logens Enker og 70-aarige Brødre, en Fest, der altid ligesom danner en Optakt til Julen, og hvortil alle – baade de indbudte og Indbyderne – glæder sig længe i Forvejen.

I 1941 blev et længe i Stilhed næret Ønske – takket være Støtte fra Broder-Logen – til Virkelighed, nemlig Afholdelsen af en Julekoncert til Fordel for skjult Nød i Nyborg. Koncerten gav et smukt Udbytte, og Julekoncerter vil nu sikkert indgaa som et fast Led i Logens filantropiske Arbejde.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 31 Søstre og 10 Brødre. Logekassens Formue 1743,17 Kr.

RUTH

REBEKKA LOGE NR. 14 . AALBORG

Mel.: Ja, vi elske dette Landet.

Her i Ruth vi ville prise
al Odd-Fellow-Værk,
her vi kaarer til Devise:
„Sammenhold gør stærk."
Her skal Søsternavnet bæres
som vort Adelsskjold,
:,: her skal Kærligheden æres
som vor faste Vold. :,:

Paa Initiativ af Brødrene Rasmus Jensen, Olaf Jensen, Thomas Rasmussen og Marius Kjær, som alle var Medlemmer af Rebekka Loge Nr. 7 Terra Nova, blev Rebekkasagens Banner plantet paa Aalborgs Grund.

Den 27. September 1922 samledes de nævnte Brødre med Str. Anna Rasmussen, som tilhørte Rebekka Loge Nr. 8 Dronning Dorothea, for at drøfte Sagen, og man var enige om, at der i Byen var Grundlag nok for Oprettelse af en Rebekkaforening.

Der blev i den nærmeste Tid talt med flere Damer om at slutte sig til Tanken, og Resultatet blev, at der Søndag den 7. Januar kunde optages 12 Aalborg Damer i Rebekka Loge Nr. 7 Terra Nova. Hurtigt herefter, den 20. Januar, blev Rebekkaforeningen Ruth indstiftet. Navnet blev foreslaaet af Str. Anna Rasmussen, og nogen bedre Ledestjerne for en Rebekkasøster end dette Navn kan næppe findes.

Foreningslivet i Aalborg blev kun kort, og allerede Søndag den 13. Maj 1923 blev Rebekka Loge Nr. 14 Ruth indstiftet som den første Rebekka Loge i Nordjylland. – Logens første Embedsmænd var følgende: O.-M. Br. Rasmus Jensen, U.-M. Str. Anna Rasmussen, Sekretær Str. Margrethe Christensen, Kasserer Str. Helene Thomsen, Skatmester Str. Dorthea Jensen.

Rebekka Logen Ruth har siden da oplevet mange gode Aar. Søstrene har staaet stærkt og samlet om Arbejdet, og en stadig større Kreds af Ligesindede har sluttet sig til. Logen har ogsaa haft den Glæde at kunne medvirke til Rebekkasagens videre Udbredelse. Den 25. Marts 1934 blev 11 Damer fra Skive indviet i Logen, og kun et Aar efter, den 10. Marts 1935, blev Datterlogen Nr. 22 Dronning Dagmar indstiftet i denne By.

Str. Anna Rasmussen, der som nævnt var en af Foreningens Stiftere, har beklædt Embedet som U.-M. fra 1923 til 1928 og som O.-M. fra 1928 til 1934, men hendes Indsats i Arbejdet kan ikke maales med disse Tal. Hendes Betydning for Logen har paa alle Omraader været særdeles stor, og hun har i sjælden Grad forstaaet at samle Søstrenes Tillid og Kærlighed. Som Tak herfor blev Ex.-M. Anna Rasmussen den 13. Maj 1938 udnævnt til Æresmedlem.

Anna Rasmussen, Logens Æresmedlem

Aalborg Søstrenes Arbejde udadtil har naturligvis i særlig Grad været præget af den nære Beliggenhed af Børnehjemmet i Nørre Sundby. Hertil har Logen gennem Aarene fremstillet meget af det nødvendige Børnetøj, en Opgave, som alle deltager i med Iver og Glæde. Logen har endvidere altid Pakker liggende med Spædbørnsudstyr, som uddeles gennem Jordemødrene.

Ogsaa i Aalborg har Søstrene taget den smukke Rebekkagerning op, som gaar ud paa med Støtte fra begge Broder Logerne at samle disses Enker til en aarlig Julefest. Festen former sig saaledes, at Gæsterne først deltager i et Fællesmaaltid. Derefter gaar alle en Stund ind i Logesalen, hvor der spilles og synges. Str. Over-Mester holder her en lille Tale og mindes de afdøde. Senere fortsættes Samværet i Selskabslokalerne med Oplæsning og anden Underholdning. En smuk Ordenshandling, som kun kan opfordre til Efterfølgelse.

Det kan endvidere nævnes, at Logen een Gang hver Vinter afholder en festlig Sammenkomst med Underholdning for enlige Kvinder. – Til Hjælp for trængende Søstre ejer Logen en Ruthfond paa 7500 Kr., som forøges ved Kontingent og Gaver.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 64 Søstre og 7 Brødre. Logekassens Formue 1518,69 Kr.

SEMPER ARDENS

REBEKKA LOGE NR. 15 . ODENSE

Mel.: Lysets Engel gaar med Glans

Semper ardens for vor Sag
skal vi altid være,
saa vi til vor sidste Dag
vier den vore Kræfter,
gør den Ære.

I 1923 havde Rebekka Loge Nr. 3 Freja vokset sig saa stor, at det naturlige Tidspunkt var kommet, da en Kreds af dens Medlemmer ansaa det for rigtigst at udnytte de foreliggende Udviklingsmuligheder ved Oprettelse af endnu en Rebekkainstitution i Odense.

Følgen heraf blev Stiftelsen af Rebekkaforeningen Elisabeth, der til Formand fik Str. Ingeborg Lang, som havde været en virksom Forkæmper med Hensyn til Sagens Gennemførelse.

Foreningens Ledelse arbejdede energisk videre, og allerede den 30. Januar 1924 kunde den institueres som Loge under Navnet Nr. 15 Semper ardens. Medlemstallet var paa dette Tidspunkt 24.

Logens første Embedsmænd var følgende: O.-M. Str. Holga Egede, U.-M. Str. Ingeborg Lang, Sekretær Str. Anna Hansen, Kasserer Str. Helga Sass, Skatmester Str. Clara Andersen.

Semper ardens findes som Indskrift paa den Platte, der blev udsendt i Anledning af 50 Aarsdagen for Odd-Fellow Ordenens Indførelse i Danmark, og daværende Distr. Dep. Stor-Sire Egede, som var Ophavsmand hertil, foreslog Ordene overført som Navn til den nye Rebekka Loge. Altid brændende for Odd-Fellow Ordenens Sag; noget smukkere Ideal kunde Søstrene ikke ønske sig.

Det var i første Række det indre Arbejde, som i Logens første Tid stod i Forgrunden. Der blev især sat meget ind paa en smuk og stilfuld Fremførelse af Ritualet, og Logen staar i en stor Taknemmelighedsgæld til de første ledende Embedsmænd, Str. Egede, Str. Lang samt Br. Egede, der i denne Henseende har øvet en betydningsfuld personlig Indsats, som endnu bærer Frugt. For Str. Langs Vedkommende gælder dette i særlig Grad med Hensyn

til de musikalske Arrangementer, som hun har tilrettelagt med megen Dygtighed og stor kunstnerisk Forstaaelse. Efterhaanden følte man imidlertid ogsaa Trang til at tage filantropiske Opgaver op, og det blev især Syforeningen, der skulde komme til at præge denne Side af Logens Virksomhed.

Ingeborg Lang, Logens Stifter

Syforeningen begyndte meget beskedent i 1931. Det var Str. Astrid Nordholt, der først fik den Tanke, om der ikke paa en eller anden Maade kunde ydes Hjælp til Børnene i Færøgades Børnehave. Efter et Besøg derude sammen med Str. Ex.-Mester Lang fik Idéen fastere Form, idet det blev bestemt, at det i første Række var Kludesko til Børnene, der trængtes til; Sagen kom frem i Logen, Str. S. Poulsen sluttede sig til de to nævnte Søstre, og nu tog man fat med disse tre Søstre som Ledere. Færøgades Børnehave, der nu hedder Menighedsbørnehaven for St. Hans Sogn, laa i et Kvarter hovedsagelig bestaaende af Husvildebarakker, bygget under sidste Verdenskrig, som baade boligmæssigt og økonomisk hørte til Odenses allerfattigste. Der blev startet en Indsamling af brugt Tøj til Formaalet, og paa 5 Aftener blev der rundt i Søstrenes Hjem syet 61 Par Kludesko, 15 Kjoler og 30 Par Benklæder samt andet Undertøj. Denne Gave var saa velkommen i Børnehaven, at Søstrene fik Lyst og Mod til at fortsætte Arbejdet gennem Aarene.

Saa godt som alle Logens Søstre og Brødre støtter Syforeningen ved et aarligt Kontingent paa 2 Kr. Ellers indkommer Foreningens Midler ved frivillige Gaver af Penge, brugt Tøj, Materiale og færdigt Tøj fra Brødre og Søstre og enkelte udenfor Ordenen. Foreningen har i udstrakt Grad forarbejdet brugt Tøj efter Mottoet: Alt kan bruges. Arbejdet udføres i Hovedsagen som Hjemmearbejde af Logens Søstre.

De første Aar fik Børnehaven alt Syforeningens Arbejde, senere er ogsaa andre Institutioner kommen i Betragtning. Det er ikke saa lille en Hjælp, der herigennem ydes. Siden 1936 er der saaledes hvert Aar uddelt omkring 500 Stk. Beklædningsgenstande. Syforeningen har desuden i Aarene fra 1933 aarlig bortgivet 1 à 2

Barnesenge, fuldt monteret med Dyner og 2 Sæt Sengelinned, og ofte er medfulgt en Pakke Babytøj eller Sengelinned til voksne Senge. Sengene har enten været nye eller brugte, der er blevet oplakeret.

Str. G. Linde var i en lang Aarrække en energisk Leder af alt dette Arbejde.

I 1931 fremkom Br. H. L. Poulsen med den Tanke, at der maaske kunde ligge en Opgave for Søstrene ved at besøge og hjælpe fremmede Sømænd, der var indlagt paa odenseanske Sygehuse. Tanken vandt Tilslutning i Logen, og der blev nedsat et Udvalg af sprogkyndige Søstre med Str. Ex.-M. Lang som Formand. Man satte sig i Forbindelse med Byens Skibsredere og fik af dem Underretning, naar en Sømand var indlagt paa Sygehuset. Søstrene besøgte saa den syge, bragte ham Blade og Frugt, talte med ham og læste for ham og besørgede hans Smaaærinder. Logen har i Forbindelse hermed modtaget mange Beviser paa Sømændenes Taknemmelighed.

Arbejdet er standset i Øjeblikket paa Grund af Krigen, men Udvalget eksisterer stadig med Str. S. Poulsen som Formand, og Virksomheden vil blive fortsat, naar Tiderne tillader det.

Endelig har Logen gennem de sidste 10 Aar foretaget en Uddeling af kontante Gaver ved Juletid til tavse Fattige. Midlerne hertil er tilvejebragt dels ved en Pakkeauktion og dels ved Tilskud fra den filantropiske Fond.

Den filantropiske Fond, som har en Kapital paa 3000 Kr., er oprettet til Støtte af velgørende Formaal. Hver ny Søster udreder et Bidrag hertil paa 25 Kr., og desuden betales et fast aarligt Kontingent.

Logen ejer endvidere en Søsterfond paa 4840 Kr. til Støtte af trængende Søstre. Hertil bidrager hver ny Søster med 15 Kr. Desuden indgaar frivillige Gaver.

Endelig ejer Logen en Holga Egede Fond paa 1000 Kr.

Ved Opgørelsen pr. 1. Januar 1942 var Medlemstallet 49 Søstre og 6 Brødre, Logekassens Formue 4786 Kr. 66 Øre.

SYVSTJERNEN

REBEKKA LOGE Nr. 16 . KØBENHAVN

Egen Melodi.

Syvstjernen ledte Nordens Folk
til Sydens Land.
Og græske Præster førte den
som Himlens Tegn til Templet hen.
Som Samlingstegn vi satte den
for Logens Sag.
Syvstjernen højt paa Himlens Blaa,
den for hver Søster lyse maa
i Venskabs Pagt og Fred,
i Kærlighed.

En Kreds af Søstre og Brødre fra Caroline Amalie Logen dannede i Maj 1924 en ny Rebekkaforening i København under Navnet Syvstjernen med det Formaal at indpode et nyt Skud paa Odd-Fellow Ordenens Stamme.

Str. Ellen Stoltz blev Foreningens Formand, og ved ihærdigt Arbejde lykkedes det efter kun et halvt Aars Forløb at naa det ønskede Maal.

Indstiftelsen af Rebekka Loge Nr. 16 Syvstjernen fandt Sted den 2. November 1924. Medlemstallet var paa dette Tidspunkt 32.

Med denne Logeindstiftelse blev der sat et foreløbigt Punktum for Rebekkainstitutionens Udvikling i Hovedstaden. Maaske de nuværende 5 Rebekka Loger i København vil være i Stand til at dække Behovet endnu et Stykke ud i Fremtiden. Bemærkelsesværdigt er det i hvert Fald, at de 10 Rebekka Loger, der er blevet oprettet i de siden da forløbne 18 Aar, udelukkende har Hjemsted i Provinsen.

Syvstjernens første Embedsmænd blev følgende: O.-M. Str. Anna Margr. Sørensen, U.-M. Str. Ellen Stoltz, Sekretær Str. Emmy Schwenger, Kasserer Str. Helene Vigbæg, Skatmester Str. Thyra Nielsen.

Logens Navn er taget fra Ritualet, hvor Syvstjernen nævnes som Symbol paa Orden, Disciplin og Regelmæssighed.

Logens Arbejde er iøvrigt foregaaet i det stille med jævn og rolig Vækst. Der er ikke forefaldet større Begi-

Elna Jørgensen, Rebekkaraadets Formand og Logens mangeaarige Over-Mester

venheder, men Interessen og Sammenholdet har været usvækket gennem Aarene.

Udadtil har Logen hovedsagelig beskæftiget sig med Fremstilling af Spædbørnstøj. Dette fordeles med 22 Stk. i hver Pakke til trængende Hjem efter Indstilling fra Læger og Jordemødre. Endvidere foretages der regelmæssige Indsamlinger af Gaver til Børnehjemmet i Roskilde.

Logen ejer en Syvstjernefond, hvis Formaal det er at uddele mindre Gaver og at holde trængende Søstre godstaaende. Midlerne hertil indgaar ved Kontingent og frivillige Gaver.

Fondens Kapital er 7400 Kr.

Følgende Legater er indstiftet til Fordel for Logens Medlemmer:

Str. Thyra Nielsens Legat paa 1200 Kr. Str. Bøges Fødselsdagslegat paa 500 Kr.

Ved Opgørelsen pr. 1. Januar 1942 var Medlemstallet 80 Søstre og 5 Brødre, Logekassens Formue 10,108 Kr. 35 Øre.

SINCERITAS

REBEKKA LOGE NR. 17 . SVENDBORG

Mel.:
Du danske Mand.

Vi samles om Sinceritas
i Venskabs og Troskabs Aand.
Vi bygger Fremtids nye Hjem,
og bygger det Haand i Haand.
Vær ægte, sand og ærlig,
barmhjertig, ren og kærlig,
da lyser Haab og Lykke
for Logen Sinceritas.

Da Antallet af Søstre og rebekkaindviede Brødre i Svendborg var vokset til 12, fandt man i 1915 Tiden inde til at søge oprettet en Rebekkaforening i Byen.

Det var Br. Olaf Christophersen og Str. J. de Laforque, der indkaldte til en Drøftelse herom, og da Br. Christophersen havde indledet med at citere Bjørn-

stjerne Bjørnsons Vers: „Der er Sommersol nok, der er Sædejord nok," var den rette Stemning straks anslaaet.

Johanne Christophersen, Logens første og mangeaarige Over-Mester

Foreningens Oprettelse blev vedtaget, og dens Navn blev Ydun ved Henblik paa, at der dermed var plantet et Foryngelsens Skud indenfor Ordenen.

I Modsætning til de fleste andre Rebekkaforeninger fik Rebekkaforeningen Ydun en lang Levetid. Det var ikke Mangel paa Interesse eller Arbejdsvilje, der var Aarsagen hertil; men der opstod i Foreningens første Periode saa mange Forhindringer og saa mange Vanskeligheder, at Udviklingsmulighederne kun langsomt kunde udnyttes. Søstrene tabte dog ingenlunde Modet, og med gode Brødres Bistand tog de i Foreningstiden forskellige Opgaver op, som blev løst med et tilfredsstillende Resultat. Heriblandt kan nævnes Støtte til Børnehjemmet i Hørsholm, til Radiumindsamlingen til Kræftens Bekæmpelse og danske Mødres Julegave til forældreløse Børn. Desuden dannede Søstrene en Syforening med det Formaal gennem ugentlige Sammenkomster at forarbejde Konfirmationsudstyr til trængende Hjem.

Der skulde hengaa 10 lange Aar, forinden det store Maal om Logedannelse var i Sigte; men endelig var alle Forberedelser afsluttede, og den 19. April 1925 fandt den store Højtidelighed Sted. Den nye Loges Navn blev Sinceritas, der betyder Renhed og Blidhed, og den kunde paabegynde sin Virksomhed med ikke mindre end 32 Medlemmer.

Logens første Embedsmænd blev følgende: O.-M. Str. Johanne Christophersen, U.-M. Str. Erikka Schreiner Hansen, Sekretær Str. Kirstine Secher, Kasserer Str. Anna Wulff, Skatmester Str. Karen Jensen.

Søstrene tog med Lyst fat paa deres Logegerning; men nye Vanskeligheder meldte sig, og ikke mindst virkede det nedslaaende paa Arbejdet, at Logen i sine første to Leveaar havde den Sorg at maatte bære 7 af sine Medlemmer til Graven.

Sinceritas Logen har som Følge af denne og megen anden Modgang ikke naaet den Udvikling, som man ved dens Indstiftelse havde Grund til at forvente; men til Trods herfor har Søstrene paa beundringsværdig Maade holdt Rebekkasagens Fane højt. Det filantropiske Arbejde er blevet fortsat i den Udstrækning, som Vilkaar og Midler har muliggjort, og især gennem Syarbejdet, der uafbrudt er blevet fortsat gennem Aarene, er der udrettet meget godt. I mange Aar har Logen saaledes ved Juletid uddelt 35 Pakker med Klæder og Fødevarer til trængende Familier.

Logen ejer en Alderdomsfond paa 800 Kr.

Ved Opgørelsen pr. 1. Januar var Medlemstallet 27 Søstre og 6 Brødre, Logekassens Formue 2721 Kr. 17 Øre.

VESTA

REBEKKA LOGE NR. 18 . VEJLE

Mel.: Gud, skærm vor Konges Hus.

Gud! skærm vor Loge her,
giv du os alle hver
gryende Dag
Styrke til Enighed, Venskab og Kærlighed,
i Sandheds Aand os led
fremad i vor Sag.

I Februar 1920 samledes i Vejle 4 Søstre og Brødre med det Formaal at søge dannet en Rebekkaforening. Tanken fandt Tilslutning, og man enedes om at kalde Foreningen Vesta efter Gudinden for Hus og Arne.

Br. Th. Thomsen, som blev valgt til Formand, udtalte ved denne Lejlighed Ønsket om, at Foreningens Levetid maatte blive kort, og at den snart kunde overgaa til at blive en levedygtig Loge.

Dette Ønske skulde imidlertid ikke gaa i Opfyldelse. Der kom ogsaa i Vejle til at foreligge adskillige Vanskeligheder, og der skulde hengaa en rum Tid, forinden Maalet blev naaet.

Arbejdet gik roligt og støt fremad. Allerede i 1921 vedtog Søstrene at samles til Symøder to Gange maaned-

ligt til Fordel for trængende Familier, og med stor Iver forestod man den lokale Gennemførelse af forskellige Landsindsamlinger. Ved Indsamlingen til Radiumfonden havde Søstrene endda den Glæde, at deres Resultat forholdsmæssig set var det største i Landet.

Endvidere paabegyndte Foreningen med sine beskedne Midler i 1922 at holde aarlige Juletræsfester for ca. 30 fattige Børn.

Johanne Henriksen, Logens første og mangeaarige Over-Mester

Med Hensyn til Tilgang af nye Søstre gik det imidlertid ikke helt tilfredsstillende, hvilket bevirkede, at Spørgsmaalet om Logedannelse blev skubbet noget ud i Fremtiden. Ganske vist havde der i 1922 været afholdt et Agitationsmøde med Str. Tømmerup fra Odense som Taler, og i 1924 havde man vedtaget at stifte en Logefond, hvortil hvert Medlem skulde bidrage med 1 Kr. maanedlig; men det var først efter, at Str. Johanne Henriksen i 1926 var blevet valgt til Formand for Foreningen, at Logespørgsmaalet for Alvor kom paa Dagsordenen.

Der blev nu optaget Forhandling om Sagen til forskellig Side, og efter at Br. Stor-Sire Chr. Skeel i 1927 havde holdt et nyt Agitationsforedrag, var man i 1928 naaet til at kunne foretage det afgørende Skridt. Den 28. Oktober 1928 var Maalet endelig naaet, og Rebekka Loge Nr. 18 Vesta kunde indstiftes med 24 Medlemmer.

Logens første Embedsmænd blev følgende: O.-M. Str. Johanne Henriksen, U.-M. Str. Bothilde Nielsen, Sekretær Str. Agnes Christensen, Kasserer Str. Anna Andersen, Skatmester Str. F. Kallerup.

Foruden Str. Ex.-Mester J. Henriksen, hvis utrættelige Energi og Interesse har haft og endnu har den allerstørste Betydning for Logen, er der Grund til at nævne Str. Nielsen-Kloster, der siden Logens Start har været en ganske udmærket Ceremoni-Mester, og som paa en baade smuk og værdig Maade gennem de mange Aar har udført sin Embedsgerning til alles udelte Glæde og Tilfredshed.

Vestalogen har i den siden da forløbne Aarrække udført et smukt og omfattende Ordensarbejde. Blandt andet kan nævnes, at den har foranlediget et fast Samarbejde etableret mellem Rebekka Logerne Nr. 8, 18, 21 og 24 til Fremme af

Gradearbejdet, Afholdelse af Ordensforedrag og andre Formaal til fælles Bedste. – Ogsaa med Hensyn til velgørende Formaal er der udrettet meget og taget nyt Initiativ. Den aarlige Juleuddeling er udvidet til ogsaa at omfatte Gamle, og Fordelingen af de ved Broder Logens Julekoncert indkomne Midler sker ved Søstrenes Medvirkning. Endvidere har man ved siden 1929 hvert Aar at arrangere en Sommerudflugt for Byens Blinde taget yderligere en smuk Barmhjertighedsgerning op, og det samme gælder med Hensyn til de Vinterstuer for ensomme Gamle, som paa Forslag af Str. Johanne Henriksen siden 1938 har været afholdt 4 à 5 Gange hver Vinter.

Endelig har Logen i Samarbejde med Loge Nr. 43 Entwisle oprettet Rebekka Søstrenes Depot for brugt Tøj, hvorfra der i Aarenes Løb er uddelt et betydeligt Antal nyttige Beklædningsgenstande til trængende Medborgere.

Logen ejer en Alderdoms- og Hjælpefond paa 1800 Kr., som forøges ved frivillige Gaver. Heraf ydes Understøttelser og Kontingenthjælp til trængende Søstre.

Ved Opgørelsen pr. 1. Januar 1942 var Logens Medlemstal 45 Søstre og 5 Brødre, Logekassens Formue 2145 Kr. 30 Øre.

ALEXANDRA

REBEKKA LOGE NR. 19 HADERSLEV

Mel.: Vift stolt paa Kodans Bølge.

Af Venskab skal vor Gerning
som Godt af Glæde gro,
og Kærlighed skal bygge
imellem Hjerter Bro,
og Sandheds Lys skal lede
vort Tjenersind til Gavn,
saa vi med Ære ejer
vort Alexandra-Navn.

Efter at Odd-Fellow Ordenen gennem Loge Nr. 59 Hiort Lorenzen havde vundet Indpas blandt den sønderjydske Befolkning i Haderslev, opstod ganske naturligt Tanken om ogsaa at faa Rebekkainstitutionen indført i Landedelen. I Løbet af kort Tid meldte der sig ikke saa faa Interesserede til Optagelse i Rebekka Loge Nr. 8 Dronning Dorothea i Kolding, og i November 1927 samledes disse efter Indbydelse af Broder Logens Over-Mester Br. Edmund Melander til et Møde for

at drøfte Oprettelsen af en Rebekkaforening i Haderslev. Samtlige 10 Søstre og Brødre, der var kommet til Stede, bifaldt Tanken, og Foreningen blev straks en Kendsgerning. Navnet Alexandra blev foreslaaet af Br. A. Hundevadt til Minde om den danskfødte engelske Enkedronning, som under den første Verdenskrig udførte et enestaaende Barmhjertighedsarbejde til Gavn for sønderjydske Krigsfanger.

Carla Melander, Logens Over-Mester gennem 4 Terminer

Til Foreningens Formand valgtes Br. Melander.

I Foreningens andet Møde deltog en talrig Skare af Søstre og Brødre fra Rebekka Loge Nr. 8 med Br. Distr. Dep. Stor-Sire Guldager i Spidsen. Br. Guldager udtalte sin store Glæde over Foreningens Dannelse og fremhævede Betydningen af, at Rebekkasagen nu var plantet i Sønderjyllands Jord. Fra Dronning Dorothea Logens Side tilsagde man den nyoprettede Forening al mulig Støtte.

Foreningen fik en god Tilgang af nye Søstre, og det varede ikke længe, før Spørgsmaalet om Logedannelse kom paa Dagsordenen. Man var dog enige om, at alle Forberedelser skulde træffes med fornøden Grundighed, og først i Oktober 1929 var alt saa vidt fremskreden, at man kunde nedsætte et Udvalg til at træffe de nødvendige Forberedelser. Alt gik nu rask fra Haanden, og den 23. Marts 1930 blev Rebekka Loge Nr. 19 Alexandra indstiftet med 20 Medlemmer.

Logen første Embedsmænd blev følgende: O.-M. Br. Edmund Melander, U.-M. Str. Margrethe Rendal, Sekretær Str. Carla Melander, Kasserer Str. Frida Hundevadt, Skatmester Str. Karen Petersen.

Logen tog straks fat paa Arbejdet, og det blev især i den første Periode det rituelle, der lagde Beslag paa Kræfterne, idet man ansaa det for at være af afgørende Betydning, at Ritualet blev fremført paa en saa smuk og formfuld Maade som muligt. At der har været god Brug herfor fremgaar af, at Logen siden sin Indvielse har foretaget ca. 80 Indvielser, heraf ca. 20 som Moderloge for Rebekka Loge Nr. 20 Veritas, som den 11. September 1932 blev indstiftet i Sønderborg. Efter at have

beklædt Over-Stolen i 5 Aar traadte Br. Melander tilbage for at give Plads for en kvindelig Overmester. Str. M. Rendal, som blev valgt til Embedet, maatte imidlertid fraflytte Byen umiddelbart efter sin Indsættelse, og Hvervet blev derefter overdraget Str. Carla Melander indtil Januar 1942, da det blev overtaget af Str. Frida Hundevadt.

En stor Støtte for Embedsmændene har det været, at Søstrene paa en sjælden Maade har sluttet op om Logens Arbejde. Fraværelse undtagen i Tilfælde af Sygdom eller Bortrejse kendes praktisk talt ikke.

Allerede i 1928 begyndte Søstrene at komme sammen hver Uge i Vinterperioden for at strikke Børnetøj, som siden hvert Aar er uddelt til Børn fra trængende Hjem. Der bliver hver Gang ca. 50 Børn ekviperede samtidig med, at der afholdes en smuk Juletræsfest for dem. Hver Søster har desuden i en Aarrække ved Juletid uddelt en Gavepakke med forskellige Varer. For ensomme Gamle har der med Mellemrum været afholdt Underholdning med Kaffebord, og Søstrene har med godt Resultat deltaget i Billetsalget til Broder Logens aarlige Julekoncert.

Logen har en Understøttelsesfond paa 2500 Kr. til Gavn for ældre og trængende Søstre. Midlerne tilvejebringes ved Kontingenter og frivillige Bidrag.

Ved Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 43 Søstre og 3 Brødre, Logekassens Formue 149 Kr. 57 Øre.

VERITAS

REBEKKA LOGE NR. 20 . SØNDERBORG

Mel.: Vift stolt paa Kodans Bølge.

Kom, Søster, lad os love
nu her med Haand og Mund,
at vi vil sammen vove
en Dyst paa Sandheds Grund.
Og Venskabs stærke Tone
og Kærligheds Indsats
skal al vor Virke præge,
vort Navn er „Veritas".

Rebekka Logen i Sønderborg skylder daværende Over-Mester i Nr. 48 Hertha Br. Direktør Ernst Brünning sin Tilblivelse. Br. Brünning var stærkt interesseret i,

at Rebekkasagen blev indført i den gamle sønderjydske By, hvori Odd-Fellow Ordenen havde virket adskillige Aar før Genforeningen, og indbød Str. Over-Mester Höwinghoff-Petersen i Rebekka Loge Nr. 8 Dronning Dorothea til i Begyndelsen af Marts 1930 at holde et Oplysningsforedrag for en indbudt Kreds.

Christine Jacobsen, Logens Over-Mester og Redningsmand

Der viste sig at være gode Muligheder til Stede, og efter at Rebekka Loge Nr. 19 Alexandra ganske kort Tid efter var blevet indstiftet i Haderslev, kom der god Gang i Foretagendet. I Løbet af de følgende Maaneder blev der indviet adskillige Søstre og Brødre, og allerede den 4. Juni stiftedes Rebekkaforeningen Veritas med 13 Medlemmer under Br. Brünnings Ledelse som Formand. I Løbet af et Aar voksede Foreningens Medlemstal til 19, og man fandt nu, at Tiden var inde til at søge en Loge oprettet. Fra Moderlogens Side nærede man nogen Tvivl om, hvorvidt Fundamentet hertil var tilstrækkeligt underbygget; men Br. Distr. Dep. Stor-Sire Guldager gik ud fra sin særlige sønderjydske Interesse stærkt ind for Sagen, og den 11. September 1932 blev Rebekka Loge Nr. 20 Veritas indstiftet.

Logens første Embedsmænd var følgende: O.-M. Br. Ernst Brünning, U.-M. Str. Anna Kjær, Sekretær Str. Elise Brünning, Kasserer Str. Christine Jacobsen, Skatmester Str. Anna Petersen.

Det viste sig desværre, at den nye Loge skulde komme ud for betydelige Vanskeligheder. Personlige Uoverensstemmelser, der vel nok for en stor Del bundede i Grænselandets særlige Forhold, greb forstyrrende ind og førte til, at 5 Søstre i Slutningen af 1933 traadte ud af Logen. Dette haarde Slag syntes man efterhaanden at kunne overvinde; men da Br. O.-M. Brünning i Januar 1937 med Hustru og 2 Døtre trak sig ud af Arbejdet, var Virkningen heraf meget nedslaaende.

Det siger sig selv, at Logens Eksistens efter denne Begivenhed var stærkt truet. Medlemstallet var dalet til 11, og Muligheden for under disse Omstændigheder at gennemføre et blot

nogenlunde tilfredsstillende ordensmæssigt Arbejde var i Virkeligheden ikke længere til Stede. Den tilbageblevne lille Skare af Søstre og Brødre vilde imidlertid ikke give op. Str. Christine Jacobsen blev valgt til Over-Mester, og med en utrættelig Energi og brændende Kærlighed til Sagen gav hun sig i Kast med den vanskelige Opgave at tilvejebringe et Grundlag for Logens Videreførelse. Naar dette lykkedes, skyldtes det ogsaa i høj Grad den Støtte, som Br. Distr. Dep. Stor-Sire Erich Erichsen straks var parat til at yde. Blandt andet holdt han paa dette Tidspunkt et Oplysningsforedrag i Sønderborg, der resulterede i en haardt tiltrængt Tilgang af 3 nye Søstre. Hermed var det dræbende Stød, der var ført mod Logens Hjerte, foreløbig afbødet, og siden da er det takket være en dygtig Ledelse og et ubrydeligt Sammenhold lykkedes at holde den oppe.

Veritas er Danmarks mindste Loge, og Arbejdsvilkaarene er saavel i økonomisk som ordensmæssig Henseende kun faa og ringe; men Ordenstanken derimod er rig og levende. Medlemmerne i denne Loge har Krav paa vor Beundring, og vi skylder dem baade Tak og Støtte, fordi de ikke sænkede Rebekkaflaget fra Sønderborgslottets Top.

Efter Evne har Logen ogsaa deltaget i Velgørenhedsarbejdet i Byen ved hvert Aar ved Juletid at yde Gaver og selvforarbejdet Beklædning til Trængende paa Sygehuse og Børnehjem.

Ved Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 13 Søstre og 2 Brødre, Logekassens Formue 976 Kr. 96 Øre.

SCHUYLER COLFAX

REBEKKA LOGE NR. 21 . FREDERICIA

Mel.: Dejlige Danmark.

Hil dig, vor Loge, Venskab og Sandhed,
Kærlighed bære fremad dit Navn.
Gid du maa finde, det, som du søger.
Gid du maa blive vor Orden til Gavn.

I December 1922 samledes en Del Søstre og Brødre i Fredericia for at danne en Rebekkaforening. Foreningens første Formand var Br. Stor-Repræsentant W. Ebling, og dens Navn blev Schuyler Colfax efter den Mand, der i Henhold til de

historiske Beretninger har været den egentlige Skaber af Rebekkainstitutionen i vor Ordens Hjemland Amerika.

Foreningens Formaal var naturligvis snarest muligt at overgaa til Loge; men Jordbunden herfor viste sig ikke at være saa gunstig, som man havde ventet. I hvert Fald hengik der 10 Aar, forinden et tilfredsstillende Grundlag herfor var tilvejebragt. I 1931 syntes Tiden dog at være inde, og det blev Str. Minna Guldager Olesen, der som Foreningens sidste Formand kom til at fuldføre Arbejdet.

Minna Guldager Olesen, Logens første Over-Mester

Den 16. Oktober 1932 fandt Indstiftelsen Sted under Navnet Loge Nr. 21 Schuyler Colfax. Logen havde paa dette Tidspunkt 29 Medlemmer, og dens første Embedsmænd blev følgende: O.-M. Str. Minna Guldager Olesen, U.-M. Str. Dagmar Andersen, Sekretær Str. Dorthea Christensen, Kasserer Str. Bertha Frehse, Skatmester Str. Ingeborg Nielsen.

Logens Liv har siden da formet sig jævnt og stille uden nævneværdige Begivenheder.

Udadtil har Søstrene som de fleste andre Steder samlet sig om at sprede lidt Glæde hos fattige Mennesker ved Juletid. Der uddeles Gaver til trængende Hjem, og der ydes tillige Beklædning til Dagmarasylet. Til Opretholdelse af Byens Varmestue for Hjemløse yder Logen ogsaa Bidrag.

Logen ejer en Hjælpefond paa 2200 Kr., som opretholdes ved frivillige Gaver, og hvoraf der ydes Understøttelse i Tilfælde af Trang.

Ved Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 35 Søstre og 4 Brødre, Logekassens Formue 1931 Kr. 80 Ø.

DRONNING DAGMAR

REBEKKA LOGE NR. 22 . SKIVE

Mel.: Slesvig, vort elskede, omstridte Land.

Her i vort skønne, vort ældgamle Land
lyser imod os fra henfarne Tider,
kendt af hvert Barn, af hver Kvinde og Mand,
blidt som en Kerte i Mørket fremglider
Navnet saa skønt som Danmarks Vaar,
Navnet, det blide, vor Loge faar,
Dronning Dagmar, Kvinde saa god.

Hun som en Fredsengel kom til vor Jord,
bad for hver fangen og trælbunden Broder,
Lykken den blomstred i Dronningens Spor,
hun var for Danmark en Dronning og Moder.
Gid vi, som hun, maa Maalet naa,
og her i Skive vor Loge staa
som Symbol paa Venskab og Fred.

Der havde i en Aarrække kun været enkelte Medlemmer af en Rebekka Loge bosiddende i Skive, og da der intet blev foretaget for at tilvejebringe Tilgang, fandtes der i Begyndelsen af 1934 kun 3 Søstre og 2 Brødre med Rebekkagraden i Byen. Paa dette Tidspunkt blev Sagen imidlertid taget op, og paa Initiativ af Br. Ex.-Mester Bernth stiftedes der i Januar 1934 en Rebekkaforening med det Formaal snarest at søge en Loge dannet.

Rebekka Loge Nr. 14 Ruth i Aalborg viste Sagen megen Interesse og sendte Str. Ex.-Mester Anna Rasmussen til Skive for at holde et oplysende Foredrag for en indbudt Damekreds. Dette Foredrag fik meget stor Betydning. Adskillige af de indbudte meldte sig straks til Optagelse, og Tilgangen fortsattes saaledes, at der i Løbet af Aaret ialt blev foretaget Indvielse af 21 nye Søstre. Denne gode Fremgang satte Liv i Arbejdet. Søstrene lagde sig stærkt i Selen for at faa alle Forberedelser tilendebragt, og allerede den 10. Marts 1935 kunde Logen indstiftes som Rebekka Loge Nr. 22 Dronning Dagmar. Medlemstallet var da 22 Søstre og 2 Brødre.

Logens første Embedsmænd blev følgende: O.-M. Br. K. Bernth, U.-M. Str. Laura Madsen, Sekretær Str. Helga Bernth, Kasserer Str. Dorthea Søgaard, Skatmester Str. Petra Jensen.

Logen er navngivet efter Dronning Dagmar, der altid har staaet for Efterslægten som et Symbol paa kvindelig Blidhed og Barmhjertighed. „Hun kom uden Tynge, hun kom med Fred, hun kom goden Bonde til Lise. Havde

Danmark altid saadanne Kvinder, man skulde dem ære og prise."

I sin forholdsvis korte Levetid har Dronning Dagmar Logen ikke naaet at løse Opgaver af større Betydning. Efter Udløbet af den første Termin har Str. Laura Madsen overtaget Over-Stolen, og under hendes Ledelse har Logen roligt og støt arbejdet sig fremad.

Laura Madsen, Logens første kvindelige Over-Mester

Velgørenhedsarbejdet har foreløbig indskrænket sig til Afholdelse af Festligheder for ensomme og gamle Medborgere.

Logen ejer en Dronning Dagmar Fond, som har til Formaal at yde Hjælp i Tilfælde af Trang indenfor Søstrenes Kreds. Fondens Indtægt hidrører fra Kontingent og Gaver, og den ejer en Kapital paa 1600 Kr.

Ved Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 36 Søstre og 6 Brødre, Logekassens Formue 821 Kr. 98 Øre.

ELISABETH

REBEKKA LOGE NR. 23 . VORDINGBORG

Mel.: Vift stolt paa Kodans Bølge.

Af Venskabs gyldne Glæde
vort Tjenersind skal gro,
mens Kærlighedens Styrke
og Sandheds lyse Tro
skal lede al vor Gerning
og gøre Vejen let,
saa vi kan naa at ligne
vort Navns Elisabeth.

Rebekkaforeningen Elisabeth blev stiftet i Vordingborg i April 1922 og fik Navn efter Ritualet.

I Forhold til Byens Størrelse regnede man ikke straks med store Udviklingsmuligheder; men man ønskede at faa begyndt og lade Rebekkasagen gro jævnt og stille. Ventetiden blev imidlertid lang, idet der hengik ikke mindre end 13 Aar, før man kunde tænke paa at danne Loge.

Kali Agerholm Schade, Logens Over-Mester siden Indstiftelsen

Man kan maaske mene, at en saa lang Foreningstid ikke er af det gode, og dette er vel rigtigt, naar henses til, at den egentlig kun bør være et Overgangsstadium. – Paa den anden Side har Foreningslivet ordensmæssig set ogsaa sine Fortrin, og man hører netop ogsaa ofte Ordensmedlemmer udtale, at de har deres bedste Ordensminder fra en saadan Periode. Fra Rebekkaforeningen Elisabeth foreligger lignende Tilkendegivelser. Søstrene og Brødrene oplevede især under Str. Kali Agerholm Schades tiaarige Formandskab en Række gode Aar; men de tabte ikke deres Maal af Syne eller indstillede paa nogen Maade det forberedende Arbejde, der nødvendigvis maatte udføres.

Den 15. September 1935 kom Belønningen for den trofaste Udholdenhed. Loge Nr. 23 Elisabeth blev indstiftet paa denne Dag og havde da 20 Medlemmer.

Logens første Embedsmænd blev følgende: O.-M. Str. Kali Agerholm Schade, U.-M. Str. Charlotte Mogensen, Sekretær Str. Esther Næsbøl, Kasserer Str. Margrethe Lange, Skatmester Str. Axeline Sørensen.

Rebekka Loge Nr. 23 Elisabeth har som de fleste andre yngre og smaa Loger ikke oplevet Begivenheder af større eller særlig Interesse. Det er imidlertid heller ikke hermed, at en Ordensinstitutions Betydning skal maales. Det er det solide, trofaste og daglige Arbejde, der giver Ordenen Vækst, og det er den stille Tilegnelse af Læren, der giver Ordenstanken Liv og Indhold.

Allerede i Foreningens første Aar begyndte Elisabeth Logens Søstre at afholde regelmæssige Sammenkomster rundt omkring i Hjemmene for at strikke og forarbejde Beklædningsgenstande til fattige Børn, og hvert Aar ved Juletid er der foretaget Uddeling af Brændsel til trængende Hjem. I de senere Aar er man gaaet over til at forarbejde Babyudstyr.

Logen ejer en Elisabethfond til Hjælp i forekommende Trangstilfælde. Kapitalen andrager 500 Kr. og vedlige-

holdes ved frivillige Gaver. – Ved Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 26 Søstre og 3 Brødre, Logekassens Formue 2213 Kr. 0 6Øre.

ERANTHIS

REBEKKA LOGE NR. 24 . HORSENS

Mel.: I alle de Riger og Lande.

Naar Kærlighedsgerning vi øve,
naar Venskab vi dyrker med Flid,
og kan vi bestaa Sandheds Prøve,
velsignet da bli'r vor Id.

Den første Dame i Horsens, der blev optaget i Rebekka Ordenen, var Str. Blume Jacobsen, der allerede den 21. Maj 1924 blev indviet i Loge Nr. 7 Terra Nova i Aarhus; men Rebekkasagen havde ikke nogen rigtig Grobund i Byen. Først i 1930 blev der Liv, idet Str. Anna Jentsch, efter sin Optagelse i Terra Nova, blev grebet af Ordenens smukke Lære og med stor Interesse og Iver tog Arbejdet op for at faa oprettet en Rebekkaforening.

Der blev i nogle Aar virket ihærdigt for Sagen, og den 15. Februar 1934 samledes 8 Søstre og 2 Brødre i Str. Marie Thomsens Hjem og stiftede Foreningen Eranthis. Navnet blev foreslaaet af Str. Thomsen, der udledte det af Terra Novas Navn (ny Jord) og Emblemet, hvori der findes anbragt en Eranthis. Til Formand valgtes Str. Anna Jentsch, Næstformand Str. Blume Jacobsen, Sekretær Str. Christine Holst og Kasserer Str. Hylleborg Schmidt. Foreningens Formaal var at arbejde hen til Oprettelse af en Rebekka Loge i Horsens.

Den 27. November 1935 afholdt Foreningen i Horsia Logens Selskabslokaler et Agitationsmøde, hvor Str. Ex.-Mester Johanne Henriksen fra Vesta Logen i Vejle holdt et Foredrag om Odd-Fellow Ordenen for en indbudt Kreds af Damer.

Søndag den 6. Marts 1938 indstiftedes Rebekka Loge Nr. 24 Eranthis i Horsens med et Antal af 20 Søstre og 4 Brødre.

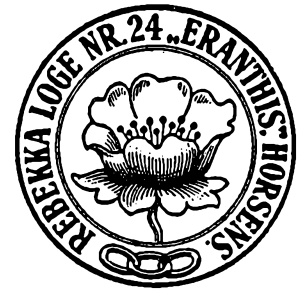

Logens første Embedsmænd var følgende: O.-M. Str. Anna Jentsch, U.-M. Str. Hylleborg Schmidt, Sekretær Str. M. Skærbæk Nielsen, Kasserer Str. Ellen Frandsen,

Anna Jentsch, Foreningens Stifter og Logens Over-Mester

Skatmester Str. Christine Holst. – Eranthis Logen har kun virket i en kort Aarrække, men har dog under Str. O.-M. Anna Jentschs energiske og dygtige Ledelse adskillige gode Resultater at opvise.

Udadtil virker Logen hovedsagelig ved Uddeling til trængende Hjem af Spædbørnsudstyr, som fremstilles af Søstrene ved regelmæssige Sammenkomster.

Til Hjælp for ældre og trængende Søstre ejer Logen en Eranthisfond, tilvejebragt ved frivillige Gaver og med en Kapital paa 1175 Kr.

Ved Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 25 Søstre og 4 Brødre, Logekassens Formue 1939 Kr. 55 Øre.

DRONNING LOUISE

REBEKKA LOGE NR. 25 . VIBORG

Egen Melodi.

Gud giv os Kraft og Mod
og før os gennem Livets Flod.
Med Søsteraand
og Hjertebaand,
som stiller Hjertets Klage.
Vi lindre vil hvert fattigt Savn,
og hjælpe vil vi alle smaa og svage.
Vi væbner os med Viljens Staal
og styrer mod vort Ordensmaal.
Vort Dronninge-Navn
med Ære, vi føre vil i Havn.

Den første Rebekkasøster i Viborg var Fru J. Støttrup, som blev indviet i Erica Logen i 1917; men allerede i Begyndelsen af 1918 fulgte flere efter, og den 9. Marts s. A. samledes Søstrene J. Støttrup, A. Hagensen, Kirstine Bering, Bothilde Vognsen og Brødrene P. Hornsleth, M. Støttrup og A. Jacobi i Str. og Br. Støttrups Hjem, hvor man efter en kort Forhandling vedtog at oprette en Rebekkaforening under Navnet Viborg. Til at lede Foreningen valgtes som Formand Br. P. Hornsleth.

Rebekkaforeningen Viborg kom til at virke i 20 Aar og udførte i denne lange Periode et godt Pionerarbejde. Var Tilgangen ikke efter Forventning, saa tabte man af den Grund ikke Modet; men stilede med Trofasthed og Udholdenhed mod Maalet, som man vidste vinkede i det fjerne.

Kathrine Bentsen, Logens første kvindelige Over-Mester

Belønningen kom den 30. Oktober 1938 ved Indstiftelsen af Rebekka Loge Nr. 25 Dronning Louise. Medlemstallet var 25, og Logens første Embedsmænd blev følgende: O.-M. Br. S. Bentsen, U.-M. Str. Kathr. Bentsen, Sekretær Str. Ingemar, Kasserer Str. Agnes Jepsen, Skatmester Str. Kristine Carstens. – Logenavnet Dronning Louise blev valgt, fordi man fandt, at Christian den Niendes Dronning var et Symbol paa en stor og værdig Kvinde, som ved hele sin Færd kunde tjene til Efterfølgelse for enhver Rebekkasøster.

Ved Terminskiftet 1941 blev Str. Kathr. Bentsen valgt til Over-Mester og har siden ledet Logen med stor Dygtighed.

Paa det filantropiske Omraade har først Foreningen og senere Logen øvet en betydelig Indsats. Hvert Aar indbydes et anseligt Antal Børn til Julefest, hvor de bliver forsynet med Beklædningsgenstande, som er tilvejebragt og fremstillet af Søstrene. Endvidere foretages der Juleuddeling blandt tavse Fattige af et anseligt Beløb, sidste Aar saaledes 1200 Kr., tilvejebragt ved Gaver og Lotterispil.

Logen ejer en Dronning Louisefond paa 1200 Kr. til Understøttelse af trængende Søstre. Midlerne tilvejebringes ved Kontingent og Gaver.

Ved Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 32 Søstre og 6 Brødre, Logekassens Formue 1132 Kr. 86 Øre.

NOOMI

REBEKKA LOGE NR. 26 . NYKØBING F.

Mel.:
Dejlige Danmark.

Navnet Noomi binder os sammen,
her skal vi enigt bygge en Havn.
Her vil vi alle, Søstre og Brødre,
:,: Ordenen værne og øge dens Gavn! :,:

I Nykøbing F. fandtes der op til 1933 kun ganske faa Rebekkasøstre, som imidlertid paa dette Tidspunkt blev enige om at gøre et Fremstød for Rebekkasagens Udbredelse. Med Str. Esther Næsbøl i Spidsen tog man et energisk Arbejde op, og i Løbet af kort Tid var Tilgangen blevet saa tilfredsstillende, at man den 20. Februar 1940 kunde skride til Dannelse af Rebekkaforeningen Noomi. Navnet har sin Tilknytning til Rebekka Logernes Ritual. Stifterne var Søstrene Esther Næsbøl, Emilie Brun, Inger Iversen og Ingemann Jensen.

Ogsaa Foreningens Arbejde kronedes hurtigt med Held, og allerede den 27. April 1941 kunde den overgaa til Loge under Navnet Nr. 26 Noomi med 25 Medlemmer.

Logen første Embedsmænd blev følgende: O.-M. Str. Esther Næsbøl, U.-M. Str. E. Bruun, Sekretær Str. N. Gotthardt, Kasserer Str. Ingemann Jensen, Skatmester Str. Elisabeth Nielsen. Det siger sig selv, at Loge Nr. 26 Noomi endnu ikke har naaet at skrive Historie af nævneværdig Betydning; men den Energi, hvormed Søstrene har taget deres Arbejde op, er en Borgen for, at Rebekkasagen ogsaa i Nykøbing F. vil udvikle sig paa tilfredsstillende Maade til Menneskers Gavn og til vor Ordens Ære. Med Juleuddelingen til trængende Familier og Fordeling af strikket Børnetøj og Gavekort paa Levnedsmidler har Noomi Logen siden sin Stiftelse deltaget i Byens Velgørenhedsarbejde. — Ved Opgørelsen den 1. Januar 1942 var Medlemstallet 20 Søstre og 6 Brødre, Logekassens Formue 704 Kr. 17 Øre.

Esther Næsbøl, Foreningens Stifter og Logens Over-Mester

ODD-FELLOW ORDENENS SÆRLIGE VIRKSOMHEDER

I et Samfund, der beskæftiger sig med etiske Spørgsmaal, og som paakalder Hjælpsomhed, Godgørenhed og gensidig Støtte hos sine Medlemmer, er det kun naturligt, at der i Tidens Løb fremsættes Idéer, Tanker og Forslag, som paa en eller anden Maade kan tjene disse ophøjede Formaal.

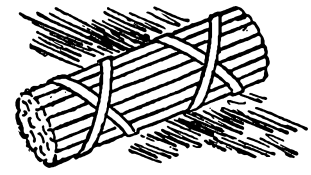

Saaledes ogsaa indenfor Odd-Fellow Ordenen. I Aarenes Løb er der indenfor dennes Kreds af Søstre og Brødre fostret talrige gode Tanker, hvis Gennemførelse skulde bidrage til at fremme Ordensidéens Virkeliggørelse og tjene Medlemmernes Tarv. Adskillige af disse Tanker har været mindre vel overvejede, andre af dem har savnet Rod i Virkeligheden, og at de derfor er forblevet upaaagtede, kan ikke forundre. Derimod er der mærkeligvis en lang Række fortrinlige og gennemtænkte Ordensidéer, som ogsaa har faaet en krank Skæbne. Maaske de ikke har været i Pagt med den Tidsperiode, hvori de er opstaaet, maaske de har stillet saa store Krav om en personlig Indsats, at Flertallet ikke har ment at kunne honorere disse, eller maaske det har manglet paa, hvad man i Dag kalder for Agitation og Propaganda.

En Kendsgerning er det i hvert Tilfælde, at mange gode Forslag til Ordenslivets Højnelse enten ikke har kunnet vække tilstrækkelig Opmærksomhed eller allerede i Starten er forblevet ganske uænsede.

Blandt de Ordensidéer, der har formaaet at overvinde alle Vanskeligheder og har kunnet paakalde almindelig Interesse, findes der en Del, som i Kraft af, at de gennem Aarene er blevet betydningsfulde Faktorer i Ordenslivet, findes opført i Haandbogens Fortegnelse over Odd-Fellow Ordenens særlige Virksomheder.

Disse særlige Virksomheder spænder over et meget forskelligartet Virkefelt. Alle er de opstaaet som Frugten af et interesseret Ordensmedlems Overvejelser

med Hensyn til, hvad der kunde fremme Fællesfølelse og Sammenhold, og hver for sig har de taget en Opgave op, der paa en haandgribelig Maade kunde omsætte Lære og Løfter til Virkelighed. De kan derfor ikke undgaa at faa deres Plads i Odd-Fellow Ordenens Historie som et Monument over den Broderaand, som bl. a. paa forskellige Omraader har søgt at mildne Dagens Kaar for Gamle og Mindrebemidlede indenfor vore egne Rækker.

Om disse Virksomheders Oprindelse og Resultater skal vi høre i det følgende:

ODD-FELLOW HVILE

Allerede faa Aar efter Odd-Fellow Ordenens Indførelse i Danmark opstod der hos Brødrene den Tanke, at man burde paabegynde et Arbejde med det Formaal for Øje at yde Fribolig eller Huslejehjælp til trængende gamle Odd-Fellows og deres Enker.

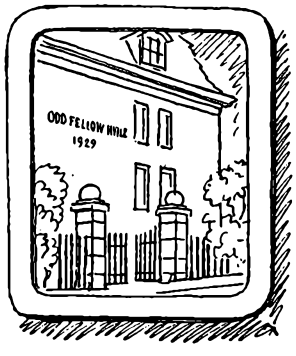

Efter Indbydelse fra Br. A. Chr. Due af Loge Nr. 2, som var den egentlige Fader til Idéen, samledes den 19. Oktober 1884 en Del Brødre for at drøfte Sagen, og Resultatet heraf var Oprettelsen af Foreningen Odd-Fellow Hvile.

Den 7. December s. A. afholdtes den første Generalforsamling, hvor Br. Due som en Selvfølgelighed blev valgt til Foreningens Formand.

Br. Due fungerede som Foreningens Formand i 12 Aar. Han var en Broder med et stærkt ideelt Livssyn, og hans Bestræbelser for at tjene Odd-Fellow Sagen paa rette Maade har sat sig Spor paa adskillige Omraader indenfor Ordenslivet. Ogsaa Odd-Fellow Hvile viede han sine bedste Kræfter. Foreningen gik stadig frem, og da han i 1896 traadte tilbage fra Formandsposten, var Medlemstallet vokset til 157, medens Formuen var steget til 8000 Kr.

Til Formand valgtes herefter Br. Charles Leisner af Loge Nr. 11. Br. Leisner var en energisk og virksom Mand og satte hurtigt sit Præg paa Foreningens Arbejde. Det stod ham klart, at Foreningen for at virkeliggøre sit Formaal maatte have mange flere Medlemmer, og virkede paa forskellige Maader herfor. Af afgørende Betydning i denne Henseende var de nye Love, der paa Forslag af For-

Odd Fellow Hvile, Hobrogade

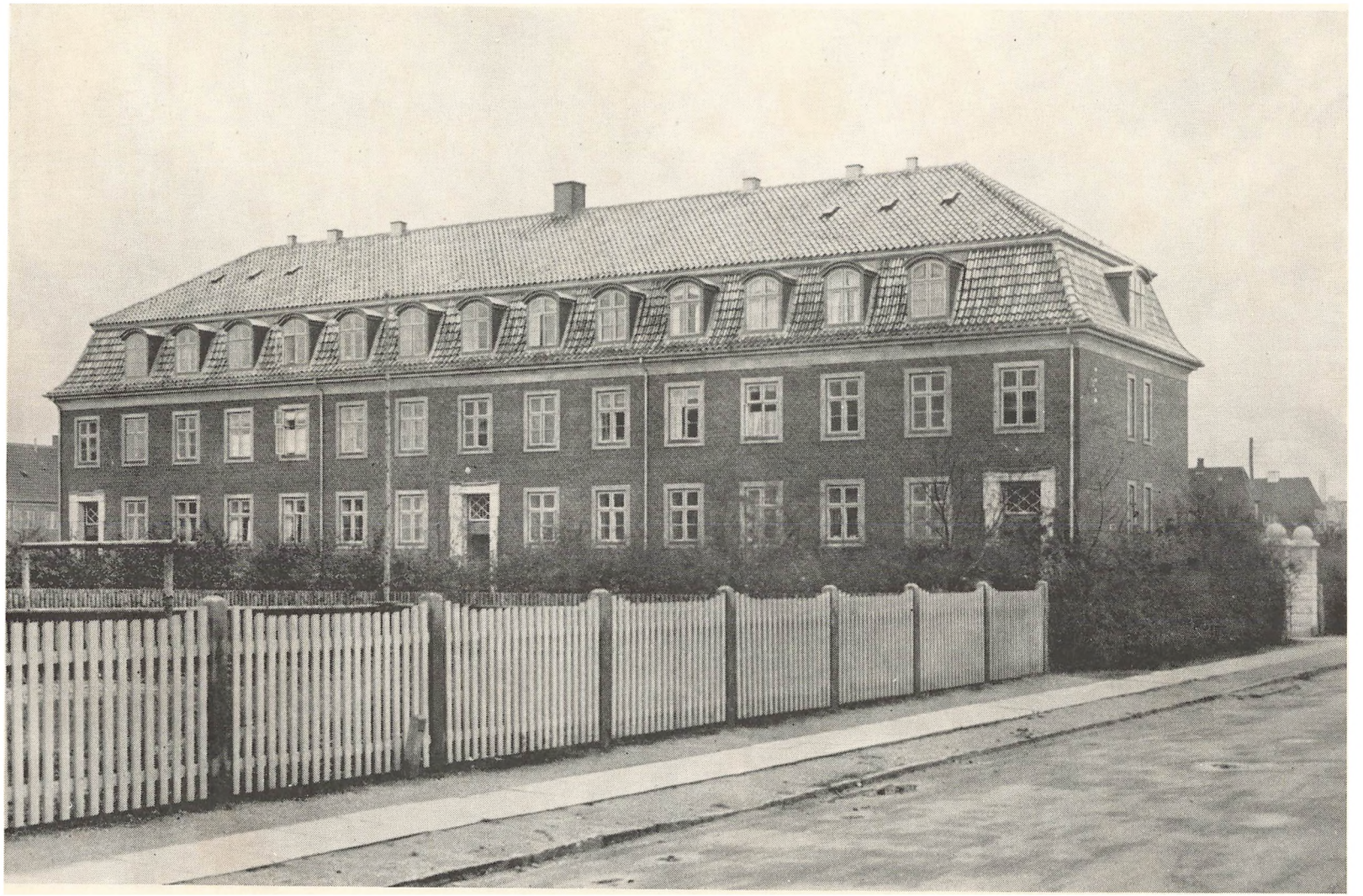

Odd-Fellow Hvile, Stiftelsen paa Kjærstrupsvej

manden blev vedtaget paa Generalforsamlingen i 1897. Der indførtes herved et Repræsentantskab, og Bestyrelsen fik paa denne Maade en betydelig Medarbejderstab, hvis Arbejde snart satte Spor.

Ved samme Generalforsamling blev Br. N. C. Beck af Loge Nr. 28 valgt til Sekretær, et Hverv, som han med enestaaende Nidkærhed og Dygtighed røgtede i 40 Aar.

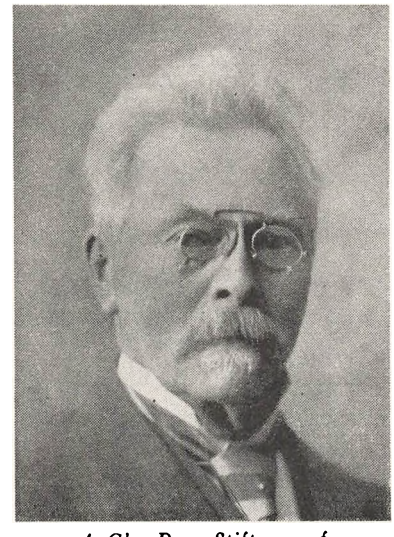

A. Chr. Due, Stifteren af Odd-Fellow Hvile

For at forbedre Økonomien afholdt Foreningen paa Forslag af Br. Rosenørn af Loge Nr. 28 i 1899 for første Gang en stor Basar, som under Navn af Odd-Fellow Hviles Marked fandt Sted i Wittmacks Lokale. Tilstrømningen hertil var stor, og Resultatet blev et smukt Overskud paa 5000 Kr.

Da Medlemstallet ved Udgangen af Aaret 1900 var steget til 520, og Formuen samtidig androg 21,385 Kr., fandt man, at Tiden nu maatte være inde til at foretage det afgørende Skridt med Hensyn til Opførelse af en passende Ejendom. Den 15. April 1901 vedtog man at købe Grund hertil i Hobrogade paa Østerbro, og den 15. September s. A. nedlagdes Grundstenen til Bygningen, som var projekteret af Br. Arkitekt I. C. Berg af Loge Nr. 2.

Byggeriet gav Foreningen yderligere Vind i Sejlene. Ved Udgangen af 1901 var Medlemstallet 579 og Formuen 32,791 Kr.

Den 26. Oktober 1902 oprandt den store Festdag, da Odd-Fellow Hviles første Stiftelse kunde tages i Brug. Begivenheden fejredes ved en Festlighed i Odd-Fellow Palæet.

Det var en anseelig Bygning, der var blevet opført. Den omfattede ikke mindre end 6 Gadenumre og indeholdt 59 Lejligheder, hvoraf der som Friboliger straks blev bortgivet 2. Hermed havde Foreningens Hjælpevirksomhed – omend under beskedne Former – taget sin Begyndelse.

Alt gik imidlertid ikke saa glat, som man havde haabet og ventet. Byggeriet paa Østerbro florerede stærkt netop paa dette Tidspunkt, og dette bevirkede, at der opstod betydelige Vanskeligheder med Hensyn til Udlejning af Stiftelsens Lej-

ligheder. Dette Forhold, som medførte et ikke ringe Tab, vedvarede indtil 1904, da det lykkedes Br. Jul. Jørgensen af Loge Nr. 13, der var blevet ansat som Inspektør, at faa Held med Udlejningen.

I 1904 afholdtes paany et Odd-Fellow Hvile Marked, som atter gav et Overskud paa 5000 Kr.

Efter et langt og udmærket Arbejde trak Br. Leisner sig i 1905 tilbage fra Foreningens Ledelse, og Br. Peschardt af Loge Nr. 1 blev valgt til Formand.

Der kom nu en mindre god Periode med forskellige Vanskeligheder angaaende Ordningen af Stiftelsens Pengeforhold, men i 1909, hvor Br. M. P. Langberg af Loge Nr. 3 blev valgt til Formand, Br. Hannibal Hansen af Loge Nr. 6 til Næstformand og Br. H. P. Kastrup Nielsen af Loge Nr. 28 til Formand for Repræsentantskabet, kom man atter ind i en god Gænge. Prioritetsforholdene blev takket være Br. Langbergs personlige Indsats ordnet paa tilfredsstillende Maade, og Medlemstallet var steget til 662. I Ejendommen indestod nu en Formue paa 66,000 Kr., og de bortgivne Friboliger repræsenterede et aarligt Beløb af 2360 Kr.

I 1912 blev den Ordning gennemført, at der ogsaa af Foreningens Midler kunde udredes Huslejehjælp til ældre, trængende Brødre og Enker i Almindelighed, en Foranstaltning, som siden har været til stor Gavn for Foreningen.

Br. Langbergs økonomiske Sans kom i 1917 paany Foreningen til Nytte, idet Formanden paa dette Tidspunkt lod foretage en gunstig Omprioritering af Ejendommen, hvorefter der i denne kun indestod amortisable Penge til offentlige Kasser.

Samme Aar blev der, for at udelukke al Tvivl med Hensyn til Foreningens Midler, vedtaget en Tilføjelse til Lovene gaaende ud paa, at de enkelte Medlemmer ikke har nogen Medejendomsret til Foreningens Formue og i det hele taget ikke har noget Krav paa Foreningen.

I 1919 fratraadte Br. Langberg som Formand. Han blev i den Anledning hyldet stærkt for sin udmærkede Indsats og udnævnt til Æresmedlem. Til hans Efterfølger valgtes Br. Hannibal Hansen.

I Anledning af 35 Aars Dagen for Foreningens Stiftelse afholdtes der i 1919 en Festlighed med stor Tilslutning fra Broderskabets Side. Ved denne Lejlighed ud-

deltes der til hver, der havde Fribolig eller modtog Huslejehjælp, en Jubilæumsgave paa 50 Kr.

Medlemstallet var paa dette Tidspunkt 1454. Foreningens dygtige og afholdte Inspektør, Br. Jul. Jørgensen, afgik ved Døden 1924 og blev efterfulgt af Br. Chr. E. Christiansen af Loge Nr. 49.

Paa 40 Aarsdagen i 1924 blev der paany udbetalt Jubilæumsgaver, og samtidig modtog Foreningen fra Logerne en storslaaet Gave paa 7000 Kr. Fra Foreningen Grundstenen bevilgedes en Gave paa 1500 Kr.

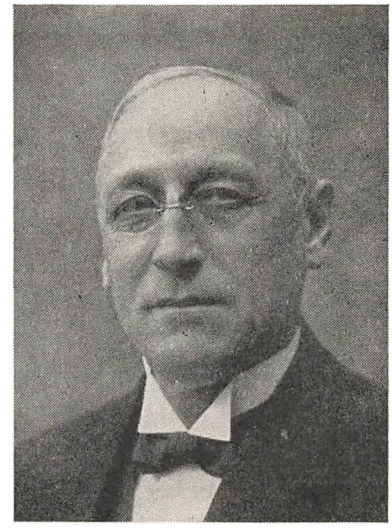

Kastrup Nielsen, Odd-Fellow Hviles nuværende Formand

Indtil 40 Aars Jubilæet var der ialt til Friboliger og Huslejehjælp udbetalt 117,482 Kr.

I 1926 mente man, at Tiden var inde til at tilvejebringe endnu en Stiftelse, og man valgte at lade opføre en ny Bygning paa et ved Kjærstrupsvej beliggende erhvervet Grundstykke.

Efter Tegning af Br. Arkitekt Mandrup Poulsen opførtes saa her i 1929 i luftige og frie Omgivelser Foreningens Stiftelse Nummer To, en smuk treetages Bygning med 24 Lejligheder.

Efter at have virket i 30 Aar for Foreningen, deraf de sidste 12 Aar som Formand, trak Br. Hannibal Hansen sig tilbage i 1931, og Br. Kastrup Nielsen valgtes til Formand, hvilket Hverv han endnu beklæder.

Ved 50 Aars Jubilæet i 1934 var Foreningens Formue anbragt saaledes:

Anbragt i Foreningens Ejendomme	166,874 Kr.
do. i Obligationer	4,700 —
do. i Kassebeholdning	10,477 —
Formue ialt...	182,051 Kr.

Paa samme Tidspunkt blev der aarlig bortgivet Friboliger til Værdi af 16,956 Kr. og ydet en Huslejehjælp paa 6150 Kr.

Den 1. Maj 1936 ansattes Br. J. P. Jensen af Loge Nr. 13 som Inspektør og Regnskabsfører med Bopæl i Stiftelsen i Hobrogade.

Foreningen ejer desuden:

Br. A. N. Ebbesens Legat 2000 Kr., Br. E. L. Engelsens Legat 1200 Kr., Br. Ex.-Mester Jul. Jørgensens Legat 1000 Kr., Br. Carl Lau og Hustrus Legat 1000 Kr., Br. Chr. G. Sønderbys Legat 10,000 Kr., Br. C. F. Schutts Legat 8166 Kr., Br. Jac. Petersen og Hustrus Legat 27,000 Kr., Rebekka-Søstrenes Legat 4000 Kr. og Jubilæumsfondens Legat 2500 Kr.

Ved Udgangen af 1941 er der i Foreningens Levetid ydet ialt 455,483 Kr., og der er paa samme Tidspunkt bortgivet 26 Friboliger.

Disse Tal taler for sig selv. Fra en ringe Begyndelse er Foreningens Virksomhed takket være initiativrige og opofrende Brødres Indsats vokset til en af de største af de til vor Orden knyttede Hjælpeinstitutioner, hvorfra betydelige Midler stadig strømmer ud til Gavn og Glæde for ældre og veltjente Brødre i deres Livsaften.

Held og Lykke følge denne velsignelsesrige Gerning gennem Fremtiden.

GRUNDSTENEN

Intet er nyt under Solen, heller ikke den i vore Dage saa systematisk udnyttede og betydningsfulde Indsamling af Spildprodukter.

Allerede for 40 Aar siden var der to Brødre indenfor Odd-Fellow Ordenen, der

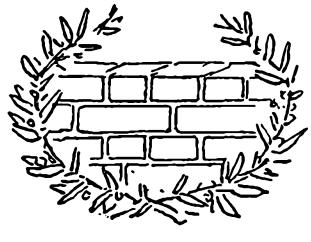

havde Øjet aabent for, at der var Indtjeningsmuligheder til Stede ved Indsamling af Affald af forskellig Slags, som tidligere var blevet bortkastet eller tilintetgjort, og de var straks enige om, at en eventuel Udnyttelse heraf skulde komme et Ordensformaal til Gode.

Disse to Brødre med en saa udpræget praktisk Forretningssans var Br. Hotelejer Holger Meyer og Br. Murermester Frederik Møller, begge af Loge Nr. 13.

Den 15. September 1901 stiftede de Foreningen Grundstenen med det Formaal at indsamle Metaller, Sølvpapir, Gummi, Cigarkasser m. m., saaledes at det ved Salg heraf indvundne Beløb skulde tilfalde Odd-Fellow Hvile.

Foreningen har fra sin Start bestaaet af 3 Medlemmer, der hver for sig har

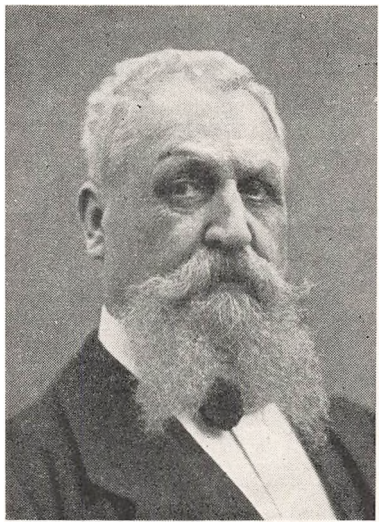

Holger Meyer, Grundstenens Stifter

Rasmus Jensen, Grundstenens nuværende Formand

arbejdet blandt Broderskabet for at faa Indsamlingen af de nævnte Affaldsgenstande organiseret og udvidet. Gennem Annoncer i Odd-Fellow Bladet har der med Mellemrum desuden været rettet Opfordringer til Ordenens Medlemmer om at støtte Sagen.

Br. Holger Meyer var Formand for Foreningen indtil sin Død i 1926. Den nuværende Formand er Br. Gas- og Vandmester Rasmus Jensen af Loge Nr. 13.

Der er i Aarenes Løb paa Grundstenens Foranledning og ved Søstrenes og Brødrenes Medvirkning indsamlet adskillige Tusind Kilogram Affaldsprodukter, og det økonomiske Resultat heraf har været, at der til Odd-Fellow Hvile har kunnet overdrages dels som Kontanter og dels i Obligationer et samlet Beløb paa 7000 Kr.

Man maa beundre, hvad de faa Brødre, der har staaet i Spidsen for dette Arbejde, har kunnet udrette, men man kan samtidig ikke undlade at tænke paa, hvilke betydelige Midler, der vilde kunne være indvundet til Gavn for Ordenens filantropiske Arbejde, saafremt det i rette Tid havde kunnet lykkes at interessere et blot nogenlunde anseeligt Antal Ordensmedlemmer for Tanken.

SKOLEUDVALGET

Odd-Fellow Ordenens Skoleudvalg har som saa mange andre gode, filantropiske Foretagender begyndt sin Virksomhed under smaa og beskedne Forhold.

Det var daværende Under-Mester i Loge Nr. 2 Scandinavia, Br. Vilhelm Holm, som først fik den Tanke at hjælpe de Børn af Odd-Fellows, der gik i Betalingsskole, til at forblive i denne i de Tilfælde, hvor Evnen hos Forældrene til at udrede Skolepengene af en eller anden Aarsag svigtede.

Tanken var baade sund og smuk, men Vanskelighederne for dens Gennemførelse store. Dels savnede man Midlerne hertil, og dels viste Logerne sig ikke at være særlig stærkt interesseret. Der blev imidlertid nedsat et Udvalg bestaaende af et Medlem fra hver af de københavnske Loger, og man forsøgte nu at bevæge de respektive Skolebestyrere til for hver 4 à 6 Odd-Fellow Børn, der besøgte Skolen mod Betaling, at stille en Friplads til Udvalgets Raadighed. Denne Fremgangsmaade var meget besværlig, og da Resultaterne heraf med Hensyn til at yde Hjælp ogsaa var ringe, saa det en Overgang ud til, at hele Sagen maatte opgives.

Da skete der igen en Bekræftelse paa Sandheden i det gamle Ordsprog om, at naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest.

Det blev Br. Herman Beyer af Loge Nr. 28, som blev Skoleudvalgets Redningsmand. Som sin Loges Tillidsmand i Udvalget havde han beskæftiget sig meget med Sagen, og en skønne Dag slog den Tanke ned i ham, om det ikke vilde være muligt at fremskaffe Midler ved at udsende regelmæssige Fødselsdagshilsener til samtlige Brødre af de københavnske Loger ledsaget af en Opfordring til, som Tak herfor, at skænke Udvalgets Gerning Opmærksomhed og efter Evne at støtte Sagen med et Bidrag.

Br. Beyers udmærkede Tanke slog an, og der kom, takket være de hermed indkomne Bidrag, saa meget System i Tingene, at Udvalget kunde fortsætte sin Virksomhed. Efterhaanden lykkedes det ogsaa i større Udstrækning at paakalde Logernes Interesse, og for mere direkte at delagtiggøre Brødrene i Arbejdet, blev der indført en Ordning, hvorefter Logerne kunde vælge en Repræsentant til Udvalget for hvert Medlemstal af 50.

Det gik nu smaat fremad, og i 1895 var man naaet saa vidt, at man kunde paabegynde Udbetalingen af kontant Hjælp til Skolepenge.

Der opstod imidlertid, som Følge af Tidsudviklingen, en anden Vanskelighed for Udvalgets Arbejde. Stat og Kommune overtog Udgifterne ved Børnenes Undervisning. Skolevæsenet blev demokratiseret, og de private Skoler sygnede hen og maatte i stor Udstrækning ophøre. Skoleudvalget opgav dog ikke af denne Grund Ævret, men lagde straks hele sin Virksomhed om og fandt et udstrakt Virkefelt indenfor Ungdommens Kreds.

Frits Jørgensen,
Skoleudvalgets Sekretær i 24 Aar

Udviklingen har medført, at der nu stilles langt større Krav om Viden og Uddannelse end tidligere. Paa næsten alle Omraader af Betydning fordres der Kundskaber ud over, hvad den almindelige Kommuneskoleundervisning kan yde, og selv om der fra Samfundets Side i denne Retning stilles store Hjælpemidler til Raadighed, saa maa der ogsaa fra Hjemmenes Side bringes betydelige Ofre paa dette Alter.

I hvilken Udstrækning, Forældre kan afse Midler til deres Børns Uddannelse, er imidlertid afhængig af mange Forhold, og indenfor en Orden som vor, som saa at sige repræsenterer alle Klasser af Befolkningen, kan der opstaa mange Omskiftelser, der øver en afgørende Indflydelse herpaa. I hvor mange Tilfælde har vi ikke, især under svingende Konjunkturer, set, at retskafne Brødre uden egen Skyld – helt eller delvis – er blevet berøvet deres Eksistens. Tidligere var der Raad til, at Børnene kunde faa en god Uddannelse, men under de ændrede Livsvilkaar er Midlerne hertil ikke længere til Stede.

Under saadanne Omstændigheder har Skoleudvalget sin store Mission. Ved Henvendelse til den paagældende Logerepræsentant bliver Sagen bragt frem til Behandling i Udvalget, og i de allerfleste Tilfælde er en Hjælp til Videreførelse af Børnenes Uddannelse herfra sikret.

Ogsaa i de Tilfælde, hvor en Forsørger er blevet revet bort paa et Tidspunkt, da de efterladte Børns Uddannelse ikke var tilendebragt, har Skoleudvalget vist baade sin Vilje og Evne til at afbøde Virkningen heraf.

Hvis man vil foretage en Vurdering af, hvad Skoleudvalget praktisk set har ud-

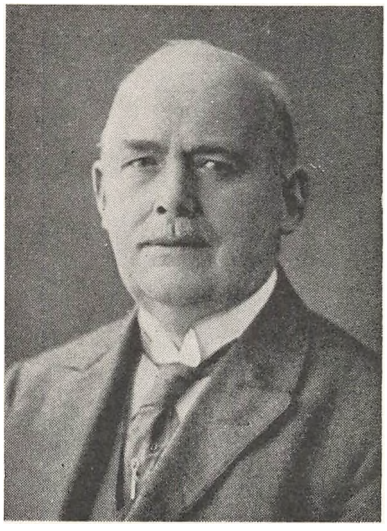

Vilhelm Lundstrøm,
Skoleudvalgets Formand siden 1933

rettet gennem den lange Aarrække, hvori det har bestaaet, saa er det ikke for meget sagt, at det har ført en lang Række Unge fra Odd-Fellowhjem frem til gode Stillinger i Samfundet, som de næppe havde naaet uden Støtte herfra.

Den Uddannelse, som Skoleudvalget i disse mange Tilfælde har medvirket til, har været meget alsidig og afvekslende. Her skal nævnes Ingeniører, Lærere, Tegnere, Elektroteknikere, Maskinister, Styrmænd, Forstmænd, Kunsthaandværkere og forskellige betydningsfulde Stillinger indenfor Handel, Teknik og Videnskab.

I de allerfleste Tilfælde har de Unge arbejdet med Flid og Dygtighed, og Udvalget har haft den Glæde, at de gennemgaaende har hævdet sig smukt ved de afsluttende Prøver.

Der er aldrig blevet nævnt Navne i Forbindelse med Skoleudvalgets Arbejde. Erfaringen har vist, at Diskretion er en væsentlig Grundpille for hele Virksomheden, og ingen Broder skal føle et Mindreværd, fordi han herigennem er blevet hjulpet til sine Børns Uddannelse.

Skoleudvalget anvender hvert Aar over 6000 Kr., og der er indtil nu i Uddannelseshjælp udbetalt over 200,000 Kr.

Skoleudvalgets Skaber beklædte Formandshvervet indtil 1890, da han rejste til Amerika, hvorfra man ikke siden har hørt noget til ham.

Siden da har en Række udmærkede Brødre i kortere eller længere Tid dels som Formænd, Sekretærer og Kasserere lagt en stor Del af deres Tid og Arbejdskraft i denne gode Sags Tjeneste.

Heraf skal fremhæves Br. Fritz Jørgensen, som bestred Sekretærhvervet i 24 Aar, og hvis Indsats og organisatoriske Evner har været af den allerstørste Betydning.

Ogsaa Br. Ex.-Stor Kapellan Vilhelm Lundstrøm af Loge Nr. 2 har været en af de drivende Kræfter i Skoleudvalgets Arbejde. Han blev valgt til Sekretær i 1920 og har beklædt Formandshvervet siden 1933.

Skoleudvalgets Arbejde omfatter som nævnt udelukkende Logerne i København, men Tanken er videreført til adskillige Loger rundt om i Landet, hvor man under lignende eller andre Former har taget et tilsvarende Arbejde op.

Vi kan ikke slutte denne Skildring paa smukkere Maade, end ved at gengive følgende Ord, som Udvalgets Formand skrev i Odd-Fellow Bladet i Anledning af 50 Aars Jubilæet i 1935:

„Da giv med Glæde eders Gave, saa Ordenens Skoleudvalg ogsaa i Fremtiden kan udøve den velsignelsesrige Gerning: At opdrage de Forældreløse og at hjælpe vore mindre heldigt stillede Brødres og Enkers Børn frem mod Kundskabens Magt og derigennem gøre Livet lysere og lettere for dem."

BRÆNDSELSFORENINGEN

Brændselsforeningen blev stiftet paa et Møde den 26. Oktober 1902, hvor adskillige Brødre fra flere københavnske Loger var kommet til Stede i Henhold til en i Ordensbladet Haand og Hjerte indrykket Indbydelse.

Det var Stifteren af Odd-Fellow Hvile, Br. Ex.-Mester A. Chr. Due, som ogsaa var Sjælen i dette nye Foretagende. Han havde formentlig gennem sin Forbindelse med gamle og trængende Brødre faaet Indtryk af, at der ogsaa med Hensyn til at skaffe dem Hjælp til den haardt tiltrængte Vinterbrændsel var et taknemmeligt Virkefelt for praktiske Odd-Fellow Gerning, og han tøvede ikke med at føre Tanken ud i Livet.

Br. Due forelagde Sagen for Mødets Deltagere og oplyste, at den daværende Ungdomsforening Esperance havde udtalt Ønske om at medvirke til Fremme af Ordenens humane Formaal ved at stille Overskudet fra sine Fester til Raadighed for en eventuel Brændselsforening.

Tanken herom vandt almindelig Tilslutning; man vedtog Love og fastsatte Kontingentet til 1 Kr. aarlig.

Den første Bestyrelse kom til at bestaa af Br. Ex.-M. A. Chr. Due af Loge Nr. 2, Br. Ex.-M. V. Lundstrøm af Loge Nr. 2 og Br. Ex.-M. J. Ballin af Loge Nr. 3.

Foruden Bestyrelsen valgte man et Repræsentantskab bestaaende af et Medlem

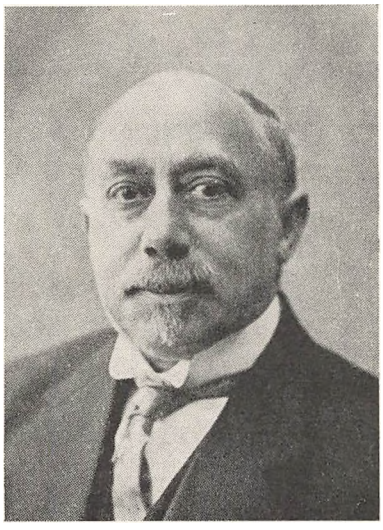

John Polack, Brændselsforeningens Formand indtil 1942

fra hver af de københavnske Loger, som skulde modtage Ansøgninger om Brændselshjælp og iøvrigt virke for og støtte Foreningen ved Indsamling af Bidrag og Gaver. Efter at denne Fremgangsmaade med Hensyn til Indsamling af Bidrag havde vist sig at give et godt Resultat, lod man det aarlige Kontingent bortfalde.

Ungdomsforeningens første Fest gav et Overskud paa 213,36 Kr., som tilfaldt Brændselsforeningen som en kærkommen Driftskapital.

Brændselsforeningen begyndte iøvrigt sin Virksomhed under meget beskedne Former. Det første Aar uddeltes saaledes kun 1 Portion Brændsel paa 3 Td. Kul, 3 Td. Koks og 2 Sække Brænde til et samlet Beløb af 17 Kr.

Næste Aar var Ansøgernes Tal steget til 30. Heraf blev 24 bevilget med 3 Td. Kul og 3 Td. Koks til hver. Udgiften hertil androg ialt 360 Kr.

Priserne var dengang 2,45 Kr. pr. Td. Kul og 2,20 Kr. pr. Td. Koks.

Siden da er Ansøgernes Antal steget Aar for Aar, og med Undtagelse af en vanskelig Periode under den første Verdenskrig har de alle kunnet imødekommes.

I Krigsaarene fra 1914–18 blev Brændselsforeningens Budget, som allerede nævnt, fuldstændig sprængt. Priserne steg indtil 11 Kr. pr. hl, og kun ved Logernes og Broderskabets Forstaaelse samt Imødekommenhed fra Kommunens Side lykkedes det at yde kvalificerede Ansøgere 10 hl Koks. En god Hjælp hertil modtog man fra Ungdomsforeningen Fremtiden, som overlod Foreningen et Beløb paa 1900 Kr., som var indspillet ved en Dillettantforestilling i Palæets store Sal. Der er siden da sket en betydelig Udvidelse af Foreningens Virksomhed, hvilket fremgaar af, at der nu uddeles ca. 200 Portioner Brændsel om Aaret.

Foreningen har hidindtil kunnet administreres uden en eneste Øres Udgift, idet alt Bogføringsmateriale o. lign. indgaar som Gaver.

Br. A. Chr. Due beklædte Formandshvervet i 34 Aar og udnævntes ved sin Fratrædelse til Æresmedlem af Foreningen.

Br. Due afgik ved Døden i 1940, over 90 Aar gammel. Han var en Foregangs-

skikkelse af Format, og hans Eksempel vil altid lyse for kommende Odd-Fellow Generationer. Til hans Efterfølger valgtes Br. Ex.-M. John Polack af Loge Nr. 3 og ved hans Død i 1942 Br. H. Oppenheim af Loge Nr. 2.

Brændselsforeningen ejer i Dag følgende Legater:

Br. Emanuel Jensen og Hustrus Legat 10,800 Kr., Br. Ex.-Mester A. Chr. Dues Mindelegat 1000 Kr. og Kærlighed til Næsten 2000 Kr.

Fra Foreningens Stiftelse og indtil Dato – altsaa i 40 Aar – er der uddelt 53,100 hl Kul og Koks og 4172 Sække Brænde, svarende til en samlet Værdi af 160,000 Kr. – Dette Resultat tjener Foreningen til Ære.

VETERANFORENINGEN I. O. O. F. AF 1903

I 1888 besluttede den suveræne Storloge: „At godstaaende Medlemmer af Ordenen, der har været Medlemmer i fem og tyve Aar eller længere, fortjente den ærefulde Betegnelse „Veteran" og skulle være berettigede til at bære en Juvél kaldet „I. O. O. F.s Veteran-Juvél"."

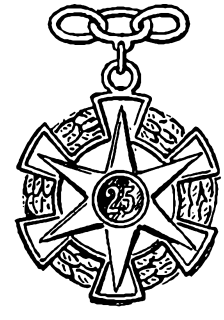

Ved Ordenens 25 Aars Jubilæum i Danmark 1903 vedtog den uafhængige Storloge for Kongeriget Danmark at bekoste Veteran-Juvélen til følgende ni endnu levende Brødre, der var nærværende ved Ordenens Indførelse i Danmark og i de forløbne 25 Aar havde været aktive Medlemmer, nemlig:

Grosserer, Ex.-Under-Mester P. Christensen, Loge Nr. 28 Hafnia, Købmand, Ex.-Mester Carl Fratz, Loge Nr. 6 Eureka, Redaktør, Ex.-Stormester A. Holck, Loge Nr. 4 Progres, Murermester, Ex.-Mester Rasmus Larsen, Loge Nr. 4 Progres, Buntmager M. Levinsky, Loge Nr. 1 Danmark, Cigarhandler, Ex.-Kasserer Ludvig Meyer, Loge Nr. 2 Scandinavia, Grosserer, Ex.-Stor-Marskal M. Rand, Loge Nr. 1 Danmark, Direktør, Konsul, Ex.-Dep. Stor-Mester J. Rath, Loge Nr. 3 Nordstjernen og Fabrikant W. Rieneck, Loge Nr. 1 Danmark.

Disse ni Brødre og Finérskærer, O. Andersen, som var indviet den 21. August 1878 i Loge Nr. 1 Danmark, fik ved en Logefest paa en højtidelig Maade overrakt hver en 25 Aars Odd-Fellow Veteran-Juvél som et synligt Tegn paa deres lange og tro Tjeneste i Ordenen.

Blandt ovennævnte ti Brødre opstod da straks Tanken om at stifte en Forening for Odd-Fellow Veteraner, og paa et Møde den 10. Oktober 1903 fik de forelagt et af Br. Ex.-Mester Rasmus Larsen udarbejdet Forslag til Love, som, efter en Behandling i et Udvalg, med nogle faa Ændringer enstemmigt blev vedtaget.

Lovene havde 15 Paragraffer, af disse bør nævnes:

§ 1. Foreningens Stiftelsesdag er den 30. Juni 1903.

§ 2. Foreningens Hovedsæde skal altid være i København og skal Formanden, Kassereren og Sekretæren, der udgør Bestyrelsen, have deres Domicil i København.

§ 3. Foreningens Formaal er og skal altid være at støtte trængende Odd-Fellows og deres Enker, dog fortrinsvis denne Forenings Medlemmer.

§ 4. Kontingentet, som er 3 Kr. aarlig for hvert Medlem, skal betales forud for et Aar ad Gangen, Aaret regnet fra 1. Juli til 30. Juni, og naar undtages de nødvendige Udgifter til Porto etc., maa der af Foreningens Midler ikke udbetales noget som helst, før der er opsparet en Kapital stor 1000 Kr., som fremdeles skal forøges med ⅓ af Kontingentet i 25 Aar indtil den 30. Juni 1928. Det Beløb, der til den Tid er opsparet, maa ingensinde formindskes, men nok forøges.

§ 6. Enhver, som retmæssig bærer Juvélemblemet I. O. O. F., kan blive Medlem af Foreningen ved at henvende sig til et Medlem af Bestyrelsen og mod at indbetale et Aars Kontingent, 3 Kroner.

Foreningen konstitueredes derefter med Valg af Bestyrelse, der kom til at bestaa af Rasmus Larsen, Formand; M. Rand, Kasserer og P. Christensen, Sekretær. Desuden valgtes J. Rath og W. Rieneck til Revisorer.

I 1905 vedtog Storlogen Regler for Uddeling af Veteran-Juvélen, hvorefter denne tildeltes af Storlogen efter Indstilling af vedkommende Loges Veteranraad mod Erlæggelse af Anskaffelsesbeløbet, 60 Kr., til Stor-Sekretæren, der refunderede Logen Beløbet ved Tilbagelevering af Juvélen. Veteran-Juvélen gav „Rang" af Ex.-Mester og maatte ikke bæres offentlig udenfor Logen.

Disse Regler gav Anledning til Utilfredshed særlig blandt de Brødre, som ikke

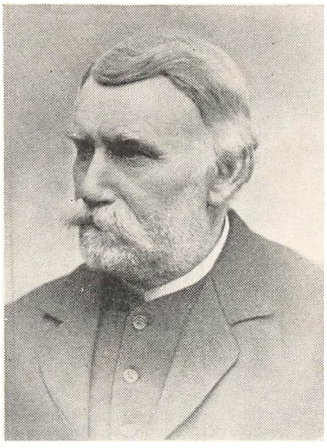

Br. Ole Andersen

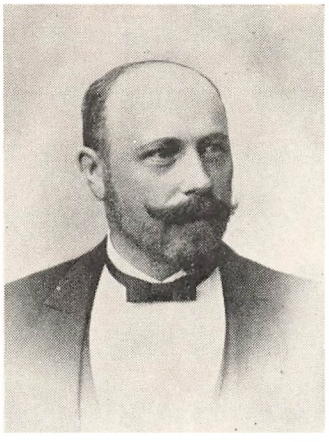

Br. P. Christensen

Br. C. Fratz

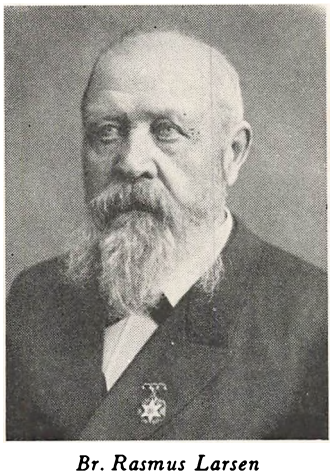

Br. Rasmus Larsen

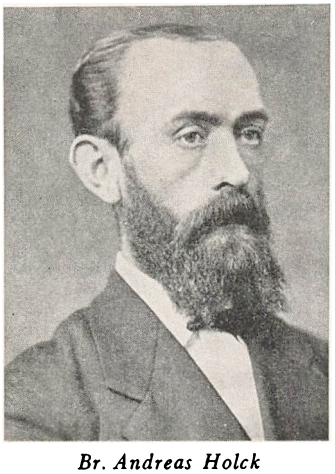

Br. Andreas Holck

Br. M. Levinsky

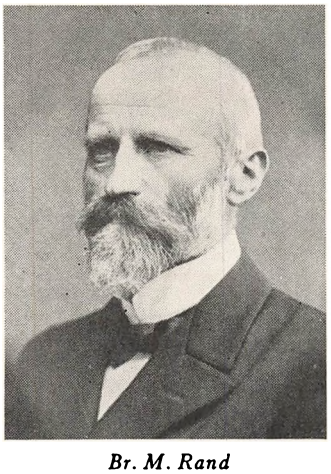

Br. M. Rand

Br. Johan Rath

Br. W. Rieneck

De første Veteraner

Ved Jubilæumsfesten i 1902 fik 10 Brødre for første Gang tildelt Ordenens 25 Aars Veterantegn. Af Br. Ludvig Meyer af Loge Nr. 2, født 2. Juni 1846, indviet 30. Maj 1878 og død 11. Juni 1912, har det ikke været muligt at fremskaffe noget Billede

blev indstillede af Logernes Veteranraad, eventuelt fordi Logen syntes, at Juvélen var for dyr, og naar de ikke blev tildelt den, kunde de ikke bære den, og saaledes jfr. § 6 i Veteranforeningens Love heller ikke blive Medlem af denne. Dette havde til Følge, at der blev stiftet egne Veteranforeninger med særlige og billigere Veterantegn i forskellige Loger.

Paa Storloge Mødet i 1908 blev der paa Foranledning af Skrivelser fra Loge Nr. 2 Scandinavia og Nr. 4 Progres fremsat Forslag til følgende Tilføjelse i Reglerne for Tildelingen af Veteran-Juvélen:

„Storlogen forpligtiger sig til for Fremtiden at udlevere Juvélen i Metal af forgyldt Materiale, hvis Pris ikke maa overstige 9 Kr."

Efter en lang Diskussion stillede Br. Stor-Repræsentant Chr. Hede følgende Ændringsforslag: „Tildelingen af Veteran-Juvélen af den uafhængige Storloge i Kongeriget Danmark finder ikke mere Sted." Dette vedtoges, samt tillige at „Rangen" som Ex.-Mester bortfaldt, og det overlodes til Underlogerne, om de vilde anskaffe og uddele et Veterantegn til de Brødre og Søstre, som havde været Medlem af Ordenen i 25 Aar.

Den 8. Februar 1909 afholdt Veteranforeningen en ekstraordinær Generalforsamling med Dagsordenen: „Drøftelse af Foreningens Situation i Anledning af Storlogens Beslutning angaaende Veterantegnet."

Paa Generalforsamlingen forelaa en Skrivelse fra 6 Veteraner af Loge Nr. 1 Danmark, ifølge hvilken de udmeldte sig af Veteranforeningen, og den almindelige Mening blandt Medlemmerne var, at Foreningen skulde opløses. Men af de mødte 23 Brødre udtalte mange sig for Foreningens Bestaaen, og der nedsattes et Udvalg til at revidere Lovene.

Paa den ordinære Generalforsamling i Juni vedtoges, foruden nogle mindre Ændringer til de gældende Love, en saalydende § 6: „Enhver Broder, som er og uafbrudt har været Medlem af Odd-Fellow Ordenen i 25 Aar, kan blive Medlem af Foreningen ved at henvende sig til Bestyrelsen."

Ved Valget til Bestyrelse ønskede Formanden, Br. Rasmus Larsen, ikke at genvælges, og Br. Stor-Sire Petrus Beyer blev valgt til Formand. Sekretæren Br. P. Christensen og Kassereren Br. Rand genvalgtes.

Br. Stor-Sire var ikke tilstede paa Generalforsamlingen og fik skriftlig Med-

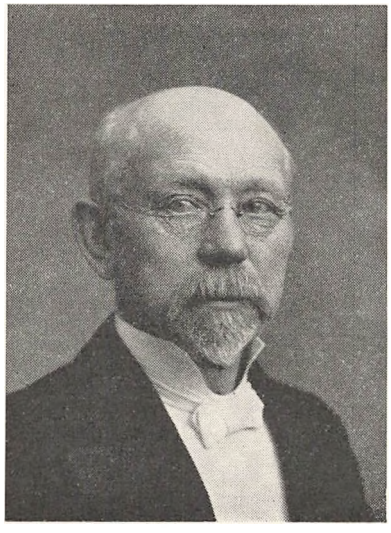

P. A. Marker, Veteranforeningens Formand fra 1922—35 (Æresmedlem)

delelse om Valget, som han modtog med Tak. Han mødte dog ikke til Bestyrelsesmøderne og Generalforsamlingerne og sendte stadig Afbud paa Grund af Optagethed, hvorfor Sekretæren Br. P. Christensen fungerede som Formand. Men paa Opfordring holdt Br. Stor-Sire i 1912 et glimrende Foredrag i den store Logesal, hvorom der var udsendt skriftlige Meddelelse til alle Veteraner, som var bosiddende i København og Omegn.

Paa Mødet fremhævede Br. Stor-Sire den store Betydning, en Sammenslutning af de forskellige Veteranforeninger i Danmark vilde have ikke alene for de gamle Brødre, men for hele Ordenen, og paa hans Opfordring paatog en Broder fra hver af de københavnske Loger sig at agitere i sin Loge for Tilgang til Veteranforeningen. Dette var Begyndelsen til de nuværende Repræsentanter for Veteranforeningen i næsten alle Loger i Danmark, hvor der findes Veteraner.

Paa Generalforsamlingen i 1914 udviste Kassebeholdningen Kr. 1365,32. Foreningen havde saaledes sammensparet den i Lovene nævnte Sum for at begynde sit Formaalsarbejde, og Generalforsamlingen vedtog at bevilge indtil 5 Portioner à 50 Kr. Der indkom 10 Ansøgninger, og Bestyrelsen udbetalte Beløbene til de fem efter dens Skøn mest værdige og trængende Brødre.

Paa Generalforsamlingen i 1922 meddelte Br. P. Christensen, at han af Helbredshensyn saa sig nødsaget til at udtræde af Bestyrelsen. Br. P. Christensen havde været med til at stifte Foreningen i 1903 og været Sekretær i de forløbne 19 Aar, samt tillige fungeret som Formand siden 1909. Samtidig skulde der vælges en Kasserer i Stedet for Br. Thorvald Olsen af Loge Nr. 13 Venskab, som var afgaaet ved Døden i det forløbne Aar, tilbage var foruden Br. Stor-Sire, som var Formand til sin Død, kun Br. Adam Hansen af Loge Nr. 4 Progres. Valgte blev Br. Ex.-Mester P. A. Marker af Loge Nr. 49 Saxo og Br. Johs. O. Hansen af Loge Nr. 4 Progres, henholdsvis til Sekretær og Kasserer.

Veteranforeningen havde da ca. 300 Medlemmer og havde uddelt 178 Julegaver à 50 Kr., ialt 8900 Kr., samt ejede 4149,36 Kr.

I 1923 fremkom Bestyrelsen med Forslag til at revidere Lovene saaledes, at Foreningens Formaal skulde være at styrke Samhørigheds- og Fællesfølelsen indenfor Broderskabet, samt at sprede lidt Lys og Glæde blandt Foreningens Medlemmer. Desuden, at Rebekka-Søstre ogsaa kunde blive Medlemmer af Foreningen, at Bestyrelsen selv konstituerede sig, samt at det aarlige Kontingent forhøjedes fra 3 til 5 Kr. Lovene blev vedtagne med Undtagelse af Kontingentforhøjelsen, der blev nedstemt med ⅔ Majoritet, og et Ændringsforslag: „Kontingentet er mindst 3 Kr. aarlig", blev vedtaget. Men som den fungerende Formand P. A. Parker sagde: „Forhaabentlig vil det resultere i, at mange af de bedre stillede Veteraner vil efterkomme den lille Opfordring, som skjuler sig bag Afstemningen." Forhaabningen er gaaet i Opfyldelse, største Parten af Medlemmerne efter 1923 og mange af de daværende Medlemmer betaler 5 eller 10 Kr. aarlig.

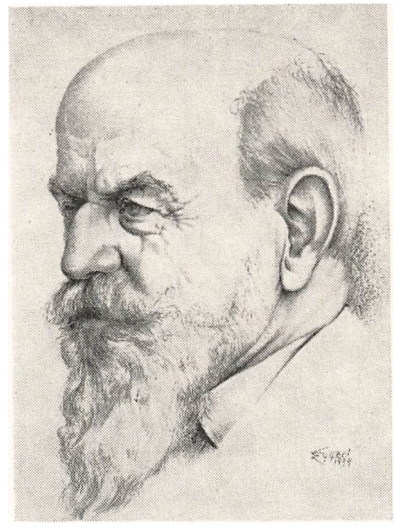

K. E. Mandrup-Poulsen, Veteranforeningens Formand siden 1935

Bestyrelsen stillede deres Mandater til Disposition. Brødrene P. A. Marker, Adam Hansen og Johs. O. Hansen genvalgtes. Brødrene N. C. Beck af Loge Nr. 28 Hafnia og Albert Olsen af Loge Nr. 11 Columbus nyvalgtes.

Paa Storlogens Møde i 1928 vedtoges et af Veteranforeningen i 1924 indsendt Forslag, som var forkastet i 1926, om ensartede Veterantegn for 25 Aars Medlemskab i Ordenen, samt et større for 40 Aars Medlemskab.

Den 10. Oktober 1928 fejrede Veteranforeningen 25 Aars Jubilæum med stor Tilslutning fra alle de københavnske Loger og 24 Provinsloger. Ialt var mødt 155 Brødre og Søstre, som alle var Veteraner og Medlemmer af Foreningen.

Br. Stor-Sire Chr. Skeel tildelte ved denne Lejlighed det ny 40 Aars Erindringstegn til Br. Otto Sørensen af Loge Nr. 4 Progres, som havde været Medlem af Ordenen i 57 Aar, og til Formanden for Veteranforeningen Br. P. A. Marker, som havde været Medlem i 44 Aar. I Anledning af Jubilæet modtog Veteranforeningen 2 Legater, hver paa 1000 Kr.

Paa Generalforsamlingen i 1935 forelaa en Skrivelse fra Br. P. A. Marker, hvori

han meddelte, at han paa Grund af Alder og Svagelighed var nødsaget til at nedlægge sit Mandat som Formand. Br. Marker var 85 Aar og havde fra han i 1922 blev valgt ind i Bestyrelsen, ledet Foreningen med stor Dygtighed og Interesse. Generalforsamlingen vedtog enstemmigt at sende ham en Takadresse for hans store Arbejde for Veteranforeningen og udnævne ham til Æresmedlem. Som Formand valgtes derefter Br. Mandrup Poulsen af Loge Nr. 50 Jonathan, som endnu beklæder dette Hverv.

Paa Storlogens Møde i 1938 blev et Forslag fra Veteranforeningen vedtaget om et 50 og 60 Aars Veterantegn. Der var 34 Brødre, som havde været Medlemmer af Ordenen i 50 til 57 Aar, og een, nemlig Br. Otto Sørensen, Medstifter og Æresmedlem af Loge Nr. 4 Progres, var indviet i en amerikansk Loge i 1871. Han døde 93 Aar gammel i 1940 og var af Anciennitet den ældste Odd-Fellow i Europa.

Veteranforeningen fører et Kartotek over Veteranerne indenfor den danske Jurisdiktion og sender en Lykønskning bilagt Foreningens Love og et Indmeldelseskort til de nye Veteraner. Ligeledes sendes Lykønskning til Medlemmerne af Foreningen, naar de fylder 70 Aar og hvert femte Aar herefter, samt, naar Bestyrelsen faar Kendskab dertil, ved Jubilæum, Guldbryllup og lignende Højtideligheder.

Kort før Jul udsendes Julegaver, som Regel 50 Kr., til trængende Medlemmer eller Enker efter saadanne, der har anmodet herom i Henhold til Bekendtgørelse i Odd-Fellow Bladet i November Maaned. Desuden afholdes et Medlemsmøde med lidt Underholdning om Vinteren, en Skovtur om Sommeren og Generalforsamling i Oktober Maaned. Disse Møder har særlig i de senere Aar været godt besøgte.

Ved Slutningen af 1941 havde Foreningen udsendt 1080 Julegaver til et samlet Beløb af 58,650 Kr. og ejede 34,796,77 Kr., heri indbefattet Gaver fra Storlogen, Lejre, Loger og Brødre samt følgende Legater:

Br. P. A. Marker og Hustrus Legat 1000 Kr., Br. Johs. O. Hansen og Hustrus Legat 1000 Kr., Br. Emanuel Jensen og Hustrus Legat 20,000 Kr. og Br. Joh. Rasmussen og Hustrus Legat 1000 Kr.

Den 31. Marts 1942 var der i den danske Jurisdiktion af Odd-Fellow Ordenen 1349 Veteraner, hvoraf 508 Brødre og 30 Søstre var Medlemmer af Veteranforeningen.

FORENINGEN BRUNO

Foreningen Bruno er stiftet den 31. Marts 1902 i København med det Formaal at søge at samle alle forretningsrejsende danske Odd-Fellows, saa at disse, ved at lære hinanden nærmere at kende, kan virke til gensidig Støtte i det praktiske Liv, saavel ude som hjemme.

Angaaende de nærmere Omstændigheder ved Foreningens Oprettelse og dens Virksomhed i den første Periode foreligger der ikke mange Oplysninger, da der ikke har været ført nogen Protokol. Af en Tryksag fra 1906 fremgaar det imidlertid, at Oldermanden paa dette Tidspunkt var Br. Dannemand Nielsen, og det ligger derfor nær at antage, at han har været Foreningens første Formand.

Foreningen talte ved Starten kun 19 Medlemmer, og dens Virksomhed paabegyndtes under meget beskedne Former. Medlemmerne samledes ret hyppigt – i en Periode endog en Gang om Maaneden – til selskabeligt Samvær. Under dette fik man Lejlighed til at lære hinanden nærmere at kende og til at udveksle Erfaringer, der senere kunde blive til Gavn for den enkelte under Rejselivets Besværligheder.

Allerede herigennem blev Foreningens Formaal i det væsentligste varetaget paa tilfredsstillende Maade; men Medlemmerne var ikke helt tilfreds med at blive staaende herved. Man ønskede en Hjælpefond oprettet til gensidig Gavn og Støtte, og forskellige Beslutninger blev truffet herom, uden at det dog førte til noget tilfredsstillende Resultat. Først i 1934 fandt man frem til en brugbar Løsning af dette vigtige Spørgsmaal. Paa et Medlemsmøde i Aarhus, hvor Foreningens Formand var til Stede, blev Sagen paany ført frem til Drøftelse, hvilket førte til, at Sagen senere blev forelagt Generalforsamlingen i København, hvor Oprettelsen af en Hjælpefond nu blev endeligt vedtaget.

Brunos Ophjælpningsfond, som blev det officielle Navn, var ifølge Lovene beregnet til at yde midlertidig Støtte til Medlemmer, som efter Ledighed ved Sygdom eller anden uforskyldt Aarsag er ude af Stand til igen at begynde at rejse eller agentere. Den højeste Hjælp, der maa ydes, er et 2 Maaneders Rejsekort og 2

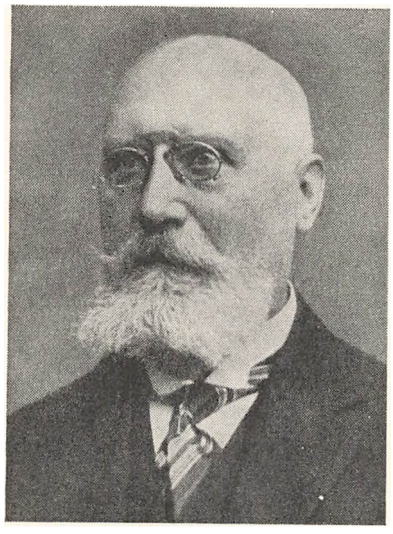

Dannemand Nielsen,
Brunos første Formand

Ugers Diæter, eller til Agenter een Maaneds Underhold efter Bestyrelsens Skøn. Fondens Midler skulde søges tilvejebragt gennem frivillige Gaver.

Den klare Form, som Ophjælpningsfonden havde faaet, bevirkede, at Medlemmerne samlede sig omkring den og forsøgte at skabe den forøgede Indtægtskilder. Saaledes blev der først truffet Beslutning om, at Overskudet fra alle Fester og Sammenkomster skulde tilfalde Fonden, senere at hvert nyt Medlem skulde betale et Indskud til denne paa 5 Kr., og endelig, at Foreningens Kassebeholdning med Undtagelse af forudbetalte Kontingentbeløb hvert Aar skulde overføres hertil. Hermed var hele denne Hjælpeforanstaltning kommet ind i en god og fast Ramme, og Fondens Formue er vokset støt gennem Aarene. Ved Udgangen af 1941 udgjorde den 14,500 Kr.

Indenfor Foreningen lægger man nu Hovedvægten paa det filantropiske Arbejde, og et yderligere Skridt i denne Retning har man taget i 1937 ved en Beslutning om fremtidig at uddele Renterne af Obligationsbeholdningen som Julegaver til trængende Medlemmer i Portioner à 25 Kr.

Foreningens Ledelse har igennem Aarene stadig været i gode Hænder. I 1910 blev Br. Ch. Leisner af Loge Nr. 11 valgt til Formand, hvilket Hverv han med den største Interesse og Nidkærhed røgtede i 15 Aar. Til hans Efterfølger valgtes Br. Chr. Halmind af Loge Nr. 4, som fungerede til sin alt for tidlige Død i 1931. Br. Halmind havde den Glæde at se Foreningen blomstre op, og hans Eftermand, Br. Charles Rønnebæk af Loge Nr. 7, fik den overdraget i en særdeles livskraftig Tilstand.

Siden 1940 har Br. Ludvig Phillipsen af Loge Nr. 6 indtaget Formandspladsen.

Saavel den nu afdøde Br. Leisner som Br. Rønnebæk er, som Anerkendelse for deres store personlige Indsats i Foreningens Tjeneste, blevet udnævnt til Æresmedlemmer.

Foreningen har i Aarenes Løb haft Klubber i Slagelse, Odense og Aarhus. — Den førstnævnte bestaar stadig og er særdeles livskraftig. Klubben i Odense blev

stiftet den 4. Februar 1927 af Br. Ch. Leisner og blev senere ophævet. Klubben i Aarhus, der stiftedes 14. Februar 1927, har ikke officielt været ophævet, men for begge Klubber gælder det, at de har ført en stille Tilværelse. Det maa dog bemærkes, at nye og yngre Repræsentanter i de sidste Aar har taget et energisk og vellykket Arbejde op i Logerne i Odense og Aarhus til Fremme af Foreningens Formaal. Der er derved tilført Foreningen et betydeligt Antal nye Medlemmer, og der er paany kommet Liv i Klubberne, selv om der nu arbejdes paa et andet Grundlag end det oprindelige. I Marts 1918 henvendte Foreningen sig til Br. Stor-Sire med Anmodning om, at der maatte blive givet Medlemmerne Tilladelse til at faa Aarets T. P. udleveret i fremmede Loger. Denne Tilladelse blev givet af Br. Stor-Sire den 31. Marts 1918. Af andre Opgaver, der har været taget op, kan nævnes, at der i 1912 har været ført en omfattende Diskussion om Emnet: Hvorledes kan forretningsmæssigt Sammenhold indenfor Ordenen bedst praktiseres, særligt med Henblik paa de forretningsrejsende Brødre. Om Resultatet heraf faar man intet at vide; men Diskussionen viser i hvert Fald, at man stadig har været vaagen med Hensyn til foreliggende aktuelle Spørgsmaal.

Ludvig Philipsen,
Brunos Formand siden 1940

Af særlig Interesse er det ogsaa, at Br. Redaktør Arndal, Aarhus, i 1926 i en Artikel i Odd-Fellow Bladet paakaldte Bruno's Assistance med Hensyn til at føre Brødre sammen, som enten var Arbejdsgivere eller arbejdssøgende. Tanken blev taget op, og Foreningens daværende Sekretær, Br. Henrik Henriksen af Loge Nr. 28, gik med Liv og Sjæl ind for Sagen, idet han personlig udførte hele det omfattende Arbejde for at skaffe ledige Rejsende nye Stillinger. Gennem Rubrikken for arbejdsledige i Odd-Fellow Bladet var han Forbindelsesleddet mellem Arbejdsgivere og Arbejdssøgende, og enhver Pladsanvisning var uden nogen som helst Udgift for Reflektanterne. Der er Grund til at værdsætte denne Indsats, der indeholdt Spiren til det senere oprettede og nu saa skattede: Logernes Erhvervsraad. Vi vil med Taknemmelighed mindes denne Broder, der ikke mere er blandt os.

Foreningen Brunos Arbejde gennem de forløbne 40 Aar kan maaske synes forholdsvis beskedent; men den har paa mange Maader givet sine Medlemmer Impulser, som ikke maa undervurderes. Naar man tager i Betragtning, at det aarlige Kontingent ikke har oversteget 4 Kr., maa man indrømme, at den økonomiske Indsats heller ikke har været ubetydelig. Det kan bl. a. nævnes, at der i Tidens Løb har været ydet Medlemmerne Laan til et samlet Beløb paa ca. 5000 Kr., som kun i ringe Omfang er tilbagebetalt, samt Julegaver til et aarligt Beløb paa omkring 600 Kr. Bruno Brødrene, som nu omfatter et Antal af ca. 300, er velsete Gæster rundt omkring i Landets Loger, hvor de som Følge af deres omflakkende Tilværelse aflægger hyppige Besøg medbringende et friskt Pust ude fra den store Verden. Deres Stilling rummer i sig selv adskillige Vanskeligheder; men naar de danske rejsende Odd-Fellows i Dag baade i ordensmæssig og forretningsmæssig Henseende ubestridt indtager en høj Standard, da kan man gaa ud fra, at Foreningen Bruno gennem sit aarelange Arbejde for Standens Samling og Højnelse i væsentlig Grad har bidraget hertil.

FORENINGEN „UNCLE SAM"

Danish-American Odd-Fellow Association Uncle Sam (D A O F A) blev stiftet 16. Januar 1925 af 22 Brødre af forskellige amerikanske Loger. Dens Formaal var – og er til Stadighed – at hjælpe, støtte og vejlede Brødrene gensidigt, samt at varetage Ordenens Interesser og endvidere at danne et Bindeled mellem de amerikanske Loger og deres her i Danmark bosiddende Medlemmer.

Dens første Bestyrelse bestod af følgende Brødre:

Carl Georg Olsen, Formand (død), Chr. Jochumsen, Viceformand (død), Henry E. Schrader, Sekretær (død), C. F. Hjermind, Kasserer (død), Hans A. Hansen, Suppleant, og Im. Schultz, Tilsynsførende, alle af Bertel Thorvaldsen Loge 530, New York.

De øvrige Medstiftere var:

C. B. Jacobsen, O. T. Johansen (nu Progres Loge Nr. 4, København), O. T. Mohr (nu Progres Loge Nr. 4, København), J. H. Jonassen, Aksel Riise og K. E.

Foreningen Uncle Sams nuværende Bestyrelse

Siddende fra venstre til højre: H. Heigaard Olsen, Præsident, Alfred P. Nielsen, Ex.-Præsident (Æresmedlem), Kai Møller, Vice-Præsident. — Staaende fra venstre til højre: J. Grammelstorff, Sekretær, A. London, Skatmester, Aksel Larsen, Suppleant, Niels Jensen, Kasserer

R. Vind, alle af General Putnam Loge 724, Brooklyn, New York. Helge Krogh, L. C. Nielsen, Charles Nielsen, J. Ferd. Nielsen og Julius Nielsen, alle af Berthel Thorvaldsen Loge 530, New York. Th. Aage Møller, K. A. Larsen, E. O. Frausing og A. P. J. Andersen, alle af Purity Loge 337, Brooklyn, New York, samt P. Jørgensen, Forward Loge 18, St. Paul, Minn.

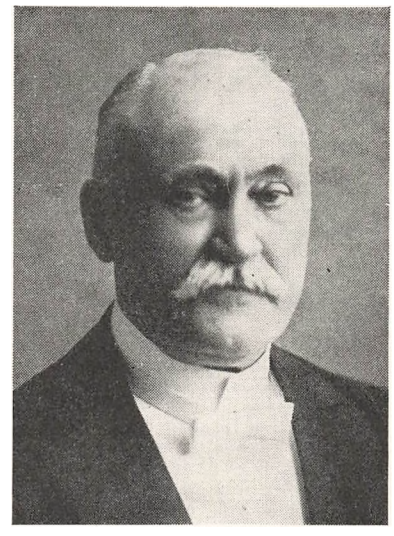

Carl Georg Olsen,
Uncle Sams første Formand

I de første Aar virkede Foreningen mest som en selskabelig Forening, men efterhaanden optog man forskellige Opgaver, saavel af humanitær som økonomisk Art. Dog varede det en Del Aar, inden den blev saa godt indarbejdet med de danske Loger, som Tilfældet er i Øjeblikket, da Foreningen er anerkendt af saavel den danske Storloge som af de underordnede Loger.

I Aarenes Løb er Foreningen blevet anerkendt som Repræsentant for ca. 25 amerikanske Loger, heraf for fleres Vedkommende som officiel Repræsentant med Ret til at varetage saavel Logernes som deres herboende Medlemmers Interesser, saavel med Hensyn til Oversendelse af Syge- og Raskmeldingsattester og Dødsattester, som med à Conto Udbetaling af Syge- og Begravelseshjælp.

Der har i de sidste 12—13 Aar været ført en meget omfattende Korrespondance med Logerne i Amerika, omhandlende mange forskellige Forhold, ligesom flere af de danske Loger har benyttet Foreningen til, gennem dens Forbindelser i Amerika at skaffe Oplysninger om forskellige Sager, bl. a. Eftersøgning af forsvundne Personer, hvorved det som Regel er lykkedes Foreningen at indhente udførlige Oplysninger. Endvidere har Foreningen opnaaet flere smukke Resultater f. Eks. ved at foranledige, at ca. 10 Brødre, som af forskellige Grunde ikke mere tilhørte deres Loger, blev genindsatte i disse.

I Slutningen af 1936 talte Foreningen 69 Medlemmer, fordelte paa 28 amerikanske Loger. Der er i Aarenes Løb blevet oversendt Kontingent til de forskellige Loger til et Beløb af ca. 10,000 Kr., hvilket Beløb næppe vilde være tilvejebragt, saafremt Foreningen ikke havde eksisteret, og sikkert havde en Del Medlemmer

været tabte for Logerne, dersom de ikke, ved Foreningens Stiftelse havde kunnet „sætte Foden under eget Bord".

Foreningen begyndte med at afholde 2 maanedlige Møder; dette er imidlertid blevet ændret til et maanedligt Møde, nemlig den 2. Mandag i hver Maaned, undtagen Juni, Juli og August.

I 1930 fik Foreningen, efter et omflakkende Liv, af den daværende Stor-Sire Chr. Skel Tilsagn om, at den maatte afholde Møderne i Odd-Fellow Palæet, og dette har haft en uoverskuelig Betydning for dens Trivsel, idet man derved kom i intim Kontakt med flere af de danske Loger, som har ydet Foreningen megen og værdifuld Bistand.

I de senere Aar er Medlemstallet dalet til ca. 50, grundet paa Dødsfald, Bortrejse, Afgang fra Logerne, og sidst, men ikke mindst paa Grund af, at der ikke i flere Aar har været nogen Tilgang af Brødre fra amerikanske Loger. Man har derfor søgt at bøde herpaa ved at optage, først og fremmest Brødre, som har været optagne i amerikanske Loger, men senere er overgaaet til danske Loger, og ligeledes kan Medlemmer af danske Loger blive Medlemmer (ekstraordinære) paa visse nærmere fastsatte Betingelser.

Siden 1930 har Foreningen, paa de amerikanske Logers Vegne, kunnet tildele 16 Brødre 25 Aars Veterantegnet.

I December 1933 oprettedes en Hjælpefond indenfor Foreningen. Dennes Formaal er mangesidet – saaledes kan der udbetales Kontingenthjælp til trængende Brødre, endvidere à conto Udbetaling af Syge- og Begravelseshjælp, samt Laan til Brødrene. Denne Fond har siden udviklet sig i betydelig Grad og har været til megen Gavn og Glæde for Medlemmerne.

I 1934 ombyttedes Benævnelserne Formand og Viceformand med Benævnelserne Præsident og Vicepræsident.

I Maj 1941 oprettedes paa Grund af den afbrudte Forbindelse med Amerika et Kontingentindbetalingsfond, hvortil Medlemmerne kan deponere Kontingentet til deres respektive Loger for derved at holde sig godstaaende, indtil Forbindelsen kan genoprettes. Til Dato er der hertil indbetalt ca. 3000 Kr.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af følgende Brødre:

Alfred P. Nielsen, Fairbanks Loge A 3, Fairbanks, Alaska, Ex.-Præsident. Hol-

ger Heigaard Olsen, Norden Loge 699, Chicago, Ill., Præsident. Kai Møller, Hempstead Loge 141, Hempstead, L. I., Vice-Præsident. J. Grammelstorff, Gen. Putnam Loge 724, Brooklyn, New York, Sekretær. Niels Jensen, Berthel Thorvaldsen Loge 530, New York, Kasserer. A. London, Capitol Loge 13, Hartford, Conn., Skatmester. Aksel Larsen, Berthel Thorvaldsen Loge 530, New York, Suppleant.

KUNSTNERKÆDEN – I. O. O. F.

Ogsaa blandt udøvende Kunstnere indenfor Odd-Fellow Ordenen fremkom der paa et vist Tidspunkt Forslag om at danne en Sammenslutning til Varetagelse af fælles Interesser. Det var især Br. Hjalmar Christophersen og Br. Per Knudsen, begge af Loge Nr. 50, som var virksomme herfor, og den 16. November 1924 blev Foreningen Kunstnerkæden til Virkelighed.

Foreningens Opgave skulde bl. a. være at værne om og befordre dens aktive Medlemmers saavel kunstneriske som økonomiske Interesser, samt paa rimelige Vilkaar at skaffe Logerne Landet over god og lødig Kunst. Endvidere at lade en Del af Netto-Overskudet ved Koncerter o. lign. tilfalde Ordensformaal og endelig efterhaanden at danne en Understøttelsesfond for Kunstnere indenfor Ordenen.

Som aktive Medlemmer kan optages Søstre og Brødre samt Søstres og Brødres Ægtefælle og Børn, der er udøvende Kunstnere.

Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af: Portrætmaler, Br. August Hærning af Loge Nr. 28, Formand; Komponist, Br. Chr. Geisler af Loge Nr. 50, Grosserer, Br. Hjalmar Christophersen af Loge Nr. 50, Br. Mathæus Henriksen af Loge Nr. 50, Kunstmaler, Br. Carl Kønig af Loge Nr. 28, Operasanger, Br. Georg Leicht af Loge Nr. 6

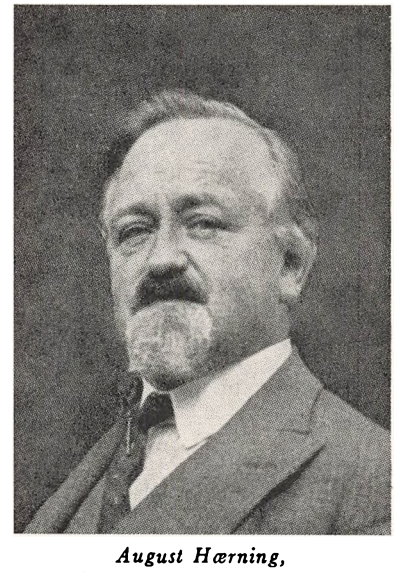

August Hærning,
Kunstnerkædens Formand

Per Knudsen

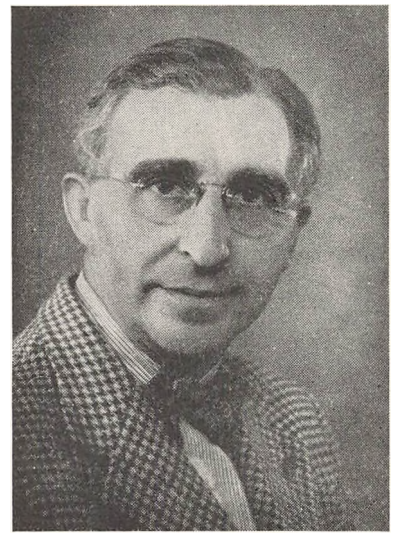

Hjalmar Christoffersen

og Br. Chr. Bjørvig af Loge Nr. 50. – I Aarenes Løb har Kunstnerkæden til Logernes Fond, velgørende Ordensinstitutioner samt trængende Medlemmer udbetalt adskillige tusinde Kroner.

Medvirkende hertil har i høj Grad været Udsendelsen af det smukke og statelige Julehæfte, som under Navnet Kunstnerkædens Julealbum i en Aarrække har været en kærkommen Gæst i Odd-Fellow Hjem Landet over.

Kunstnerkæden har iøvrigt hidtil ført en altfor tilbagetrukken Tilværelse i Ordenslivet. Det synes, som om dens Formaal at skaffe Logerne god og lødig Kunst paa rimelige Vilkaar har været altfor uænset. Man skulde ellers synes, at der her var et Omraade, hvor der ved en livlig Vekselvirkning kunde tilføres Logerne gode kunstneriske Impulser.

ODD-FELLOW UNGDOMSFORENINGEN „FREMTIDEN"

Idéen til en Ungdomsforening indenfor Odd-Fellow Ordenen var paa det Tidspunkt, da denne Forening blev stiftet, ingenlunde ny. Allerede omkring 1897 blev der under Navnet Esperance dannet en Slags Ungdomsforening, som dog kun kom til at virke i et kortere Tidsrum, og ogsaa medens Rebekka-Loge Nr. 2, Thyre Danebod, endnu kun var en Forening, havde man mellem dens Medlemmer indbyrdes drøftet Muligheden af en Ungdomsforenings Dannelse. Tanken blev imid-

lertid ikke realiseret den Gang, og Sagen blev skudt ud i flere Aar. Først den 19. Maj 1911 blev Spørgsmaalet paany bragt frem paa et Logemøde i Thyre Danebod paa Foranledning af Str. Lili Tulinius, efter at det forinden havde mødt fuld Tilslutning og Sympati fra Logens daværende Over-Mester, Br. Chr. Skeel. Tanken vandt almindelig Tilslutning, og den Plan, der dengang af Str. Tulinius blev forelagt og godkendt, er siden i alt væsentligt bleven fulgt.

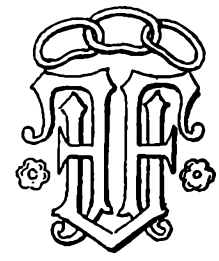

Som man vil forstaa, skylder Foreningen altsaa i første Række Str. Tulinius og Rebekka-Loge Nr. 2 Thyre Danebod sin Tilblivelse, og denne Rebekka-Loge virker da ogsaa fremdeles som en Moder til Foreningen.

Efter det ovenfor omtalte Logemøde blev der nedsat et Udvalg til Planens Virkeliggørelse, bestaaende af:

Br. Emil Beyer, Br. Lytthans-Petersen, Str. Augusta Kiær, Str. S. Polack, Str. Victoria Stuckenberg, Str. Lili Tulinius samt Br. Chr. Skeel, der i sin Egenskab af Logens Over-Mester havde Ret til at deltage i Udvalgsmøderne. Dette Udvalg afholdt da i Tiden fra 2. Juni til 18. August 1911 en Række Møder, paa hvilke man fastsatte Rammerne for Foreningens Virksomhed, og gjorde det første Arbejde for at interessere Ordenens Søstre og Brødre for Sagen og tilføre Foreningen de første ekstraordinære og ordinære Medlemmer. Lovene blev skrevet, en Artikel af Br. Over-Mester Chr. Skeel indrykket i Haand og Hjerte, og der udsendtes en direkte Henvendelse til de forskellige Loger med Redegørelse for Hensigten med Foreningens Dannelse. Denne Henvendelse, der giver et udmærket Indtryk af Stifternes smukke, menneskelige og ordensmæssige Indstilling, og hvis Programpunkter endnu i Dag danner Grundlaget for Foreningens Arbejde, lød i sin Helhed saaledes:

Kære Søstre og Brødre!

„Rebekka-Loge Nr. 2 Thyre Danebod har nu tilendebragt sine Overvejelser med Hensyn til Dannelsen af en Odd-Fellow Ungdomsforening, som vi har givet Navnet Fremtiden.

Som De vil have set af Foreningens Love, der ere godkendte af Stor-Siren, er det vor Tanke og Ønske, at denne Forening fuldt ud skal blive de Unges Forening

Lili Tulinius,
Ungdomsforeningens Stifter

– efter 3 Aars Forløb ledet af sin Bestyrelse, bestaaende af Odd-Fellows og Repræsentanter for de Unge – og vejledet af Søstre og Brødre indenfor vor Orden, gennem Foredrag, Diskussioner og lignende. Vi vil i Foreningen foranledige afholdt ordensmæssige Foredrag, for derigennem ikke alene at knytte de Unge i Kærlighed til den Orden, som deres Forældre, Slægtninge og Venner have sluttet sig til, men vi vil ogsaa – forsaavidt det er gørligt – forklare for dem de overordentlig smukke Grundsætninger, som vor Orden giver os Odd-Fellows at leve efter, og som kunne blive af den største Betydning for de Unge i deres Livsarbejde.

Vi vil foranledige, at ogsaa Mænd og Kvinder udenfor Ordenen holde Foredrag og indlede Discussioner i Foreningen om almene Emner af belærende og udviklende Natur.

Vi vil benytte Foreningens Midler til at engagere Kræfter, som skulle give de Unge indenfor Foreningen, som maatte ønske det, Undervisning i Sprog, Bogholderi, Maskinskrivning og deslige.

Vi vil søge dannet indenfor Foreningen en Sang- og dramatisk Forening til Glæde og Udvikling for de Unge, og som Middel til ved festlige Lejligheder at bidrage til den fælles Underholdning.

Vi vil gennem Odd-Fellow Palæudvalget, som har lovet os sin Støtte, give de Unge Billetter til de mange, dejlige Koncerter, som Vinteren igennem gives i vor Bygning, og som er af den største opdragende og udviklende Natur.

Vi vil ligeledes, naar Midlerne strække dertil, og de Unge i deres daglige Liv træffe gamle og trængende Mennesker, som behøve en hjælpende Haand, lade de Unge – under Foreningens Kontrol – bruge heraf til selv at hjælpe de Gamle, for at de derigennem kan lære at føle den Velsignelse, som en saadan Hjælp er, ikke mindst for selve Giveren.

Kort sagt, vi vil danne en Forening, et Hjem om De vil, som de Unge vil søge til med Lyst, som ikke alene kan blive banebrydende for vor kære Orden, men

som ogsaa kan blive til den største Velsignelse for de Unge, ikke alene derved, at deres Interesser drages bort fra, hvad en Storstad som København gemmer af nedbrydende i sit Skød, men ogsaa derved, at det forhaabentlig vil lykkes os at medgive dem et Rygstød af den største Betydning for deres fremtidige Livsgerning.

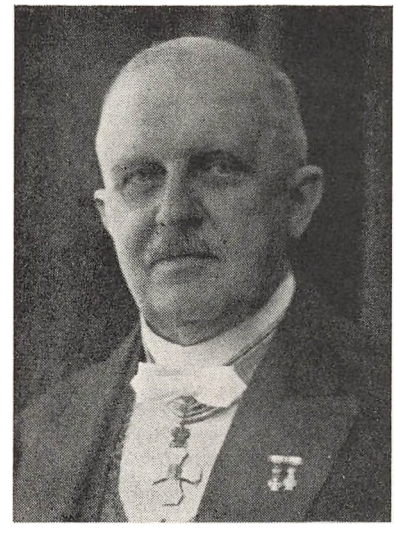

Stor-Sire Chr. Skeel, Ungdomsforeningens Formand i 24 Aar

Vi vil være gode Kammerater for de Unge og søge skabt et Tillidsforhold mellem dem og os, som vil gøre det let for dem at komme til os og søge Raad for alle de Hindringer og mulige Tvivlsspørgsmaal, som kunne opstaa for os og hos de Unge, og hvor det netop gælder at have nogen, som de fuldt ud kan betro sig til, ikke mindst for dem, hvis Hjem ligger udenfor København. Ja – det er en stor Sag, vi her tage op, vi ere os det fuldt ud bevidste, men vi gaa til den med den største Kærlighed og Interesse, som sikkert vil hjælpe os udover Vanskelighederne, naar vi blot bistaas af Søstrene, Brødrene og disses Hjem.

Denne Bistand skal nu først og fremmest bestaa i, at Søstrene og Brødrene opfordre og foranledige deres Unge, som bo i København, til at træde ind i Foreningen, men dernæst i – hvad der er lige saa vigtigt – at Søstrene og Brødrene Landet over indmelde sig som ekstraordinære Medlemmer. Gennemførelsen af et Program, som ovenfor skitseret, koster Penge; men vi have den Tro til Dem, kære Søstre og Brødre, at de 4 Kr. om Aaret ikke vil holde Dem tilbage; vi have det Haab, at det Hjem, som vi paatænke dannet, vil faa en saa stor Betydning, at De vil komme til at erkende, at bedre Penge har De ikke kunnet give ud, og vi have den Overbevisning, at naar Søstrene og Brødrene besøge Foreningen, vil de komme til at glæde sig sammen med os over de Resultater, som med den højeste Stor-Mesters Bistand forhaabentlig vil opnaas.

Her er nu skabt et Samlingspunkt for alle Odd-Fellow Loger i vor Jurisdiktion, her er et Tilknytningspunkt mellem Ordenen og Søstrenes og Brødrenes Hjem, – grib nu Tanken og hjælp os med at gennemføre den."

Efter at alle Forholdsregler var tilendebragt, erklæredes omsider den 18. August

Sofie Nøsted, Ungdomsforeningens Kasserer og Næstformand fra 1913—27

1911 Odd-Fellow Ungdomsforeningen Fremtiden for dannet med følgende Bestyrelse: Br. Chr. Skeel, Formand; Str. Lili Tulinius, Næstformand, Str. Karen Carlsen, Sekretær; Str. Julie Hertz, Kasserer, Str. Augusta Kiær, Str. Victoria Stuckenberg, Br. Lytthans-Petersen og Br. Emil Beyer.

Lovene og Valget af Bestyrelsen blev stadfæstet af Stor-Siren, og nu begyndte Bestyrelsen Forarbejderne til Afholdelsen af de første Mødeaftener. Man sikrede sig Lokalerne paa 2. Sal i Odd-Fellow Palæet og besluttede at servere gratis The og Kager for Medlemmerne. Endvidere skete der Henvendelse til forskellige kendte Kvinder og Mænd, for at bevæge disse til at holde Foredrag.

Endelig, Søndag den 14. Januar 1912, Kl. 8 Aften pr., kunde U. F. F. afholde sit første Møde for ordinære Medlemmer. Til Stede var 80 Personer, og af disse var kun 30 Unge, men den Interesse og Glæde, med hvilken man samlede sig om Arbejdet, vidner klart om, at den samme gode Aand, og det samme gode Forhold mellem Medlemmerne indbyrdes og mellem disse og Bestyrelsen, som har været afgørende for Foreningens mangeaarige Bestaaen, allerede dengang var til Stede.

Allerede 17. Marts 1912 talte Foreningen 63 ordinære (unge) Medlemmer, som ved de hyppige Sammenkomster havde faaet et godt Kendskab til hinanden, og de begynder da ogsaa at røre paa sig og vise deres Interesse for Foreningen, idet de foreslaar, at Foreningens Medlemmer faar et Emblem at bære. Dette Forslag vandt enstemmig Tilslutning, og paa et Bestyrelsesmøde blev det saa vedtaget, at Medlemmerne fremtidig skulde bære det Emblem, som med Ungdomsforeningens Initialer og de tre Kædeled siden har været som et Symbol for de Unge om de Opgaver, Foreningen har sat sig, og som navnlig kan samles i de to Sætninger, som stadig lyder til de Unge ved deres Optagelse i Foreningen: „Den tjener sig selv bedst, som tjener andre", og „Vær mod andre, som du vil, andre skal være mod dig".

I Sommeren 1912 mistede Foreningen desværre allerede sin første Kasserer, Str. Julie Hertz, og efter at Br. von Halle i en kort Tid havde varetaget Hvervet, blev dette den 1. April 1913 overtaget af Str. Sofie Nøsted, som imidlertid var blevet indvalgt i Bestyrelsen. Paa denne Post lagde Str. Nøsted et stort Arbejde indtil April 1922, hvorefter hun fortsatte sit trofaste og utrættelige Arbejde for Foreningen som Næstformand indtil 6. Marts 1927, da hun paa Grund af Sygdom trak sig tilbage. Som Tak for hendes store opofrende Arbejde udnævntes hun til Foreningens Æresmedlem.

Christine Christensen, Ungdomsforeningens Husmoder fra 1927—1940

Posten som Næstformand havde i Mellemtiden, efter Str. Tulinius Død, været beklædt af Str. Kiær. Efter at Str. Nøsted havde trukket sig tilbage som Næstformand i 1927, valgtes Br. A. J. Hansen til Næstformand indtil Efteraaret 1934, og i Januar 1935 overtoges Stillingen af daværende Stor-Marskal Br. Knud Nielsen.

I hele denne Periode fungerede Br. Kammerjunker Chr. Skeel som Formand, og det er ikke for meget sagt, at en stor Del af Foreningens Fremgang og gode Trivsel var knyttet til hans Personlighed. Br. Skeel viste en sjælden Trofasthed mod denne Forening, hvis Program var blevet saa stærkt præget af hans menneskekærlige Sindelag, og Søndag efter Søndag gennem 24 Aar kunde man finde ham i Kredsen af de Unge. Br. Skeel havde en særlig Evne til at være Ungdomsleder. Han var venlig og mild i sin Optræden og gjorde sig Umage for at forstaa de Unges Opfattelse og gaa ind paa deres Tankegang. Som Følge heraf fattede de Tillid til ham, og mange af dem kom til ham med baade smaa og store Sorger og fandt altid Trøst og Vejledning.

For Br. Skeel blev Arbejdet i Ungdomsforeningen efterhaanden et kært og uundværligt Led i hans Ordensarbejde, og hans Ophøjelse først til Dep. Stor-Sire og senere til Ordenens øverste Chef forandrede ikke noget i dette Forhold.

Da Br. Stor-Sire Chr. Skeel den 25. Januar 1936 afgik ved Døden, var det derfor ikke alene et uerstatteligt Tab for Ungdomsforeningen; men det blev tillige en personlig Sorg for alle de Unge, der igennem hans Virksomhed her var kommet

Dep. Stor-Sire Knud Nielsen, Ungdomsforeningens Formand fra 1936

til at omfatte hans Person med baade Agtelse og Hengivenhed.

Efter Br. Stor-Sire Chr. Skeels Død overtoges Formandsposten af Næstformanden Br. Knud Nielsen, som samtidig var blevet valgt til Embedet som Dep. Stor-Sire. Den nye Formand har paa en smuk Maade forstaaet at føre Traditionerne videre og har forstaaet at gøre sig afholdt af alle Foreningens Medlemmer.

Samtidig med, at Str. Nøsted trak sig tilbage i 1927, oprettedes Stillingen som Foreningens Husmoder, hvortil valgtes Str. Christine Christensen, der allerede i nogle Aar under Str. Nøsteds Sygdom havde hjulpet denne med at sørge for de Unge. Paa denne Post og lige til sin Død 17. Maj 1940 gjorde hun sig meget afholdt og udførte et stort og uegennyttigt Arbejde.

Sekretær- og Kassererarbejdet udførtes gennem Aarene af en Række interesserede Søstre af Rebekka-Loge Nr. 2 Thyre Danebod, hvoriblandt skal nævnes Str. Valborg S. Christensen, der allerede siden 1920 havde fungeret paa forskellig Maade i Foreningen og som siden Januar 1925 og til Dato har gjort et stort og interesseret Arbejde som Sekretær.

Søndag den 16. Februar 1913 afholdt Ungdomsforeningen sin første Generalforsamling. I Efteraaret 1913 fik den sin egen lille Sangbog, og paa Generalforsamlingen den 28. Februar 1915 valgtes de første ordinære (unge) Medlemmer ind i Bestyrelsen (O. Sjøstrand, Heerup og Frederik Hansen, senere Fr. Tallow), der alle gennem flere Aar lagde et stort og interesseret Arbejde i Foreningen ligesom mange af de unge Medlemmer efter dem.

Et Medlem, som i denne Forbindelse ikke maa glemmes, er Str. Carla Mogensen, som i den afdøde Formands Br. Stor-Sire Chr. Skeels Tid skaffede Underholdning til over 100 Mødeaftener til Gavn og Glæde for de Unge.

Foreningens nuværende Bestyrelse er følgende: Br. Dep. Stor-Sire Knud Nielsen, Formand; Br. J. V. Holmer, Næstformand; Str. Valborg S. Christensen, Sekretær; Str. Elna Henriksen, Kasserer.

Den unge Bestyrelse: Sigurd Helbech Olsen, Henning Andersen, Helge Alkjær og Frederik Frederiksen.

Ungdomsforeningen talte ved Oprettelsen 76 ekstraordinære Medlemmer (Odd-Fellows) og 15 ordinære Medlemmer (de Unge). Ved Udgangen af Aaret 1941 var Antallet 227 ekstraordinære og 120 ordinære Medlemmer. Mødedeltagelsen har i det forløbne Aar været 60—70 pCt. Der har til 1. Maj 1942 været optaget 1700 ordinære Medlemmer (Unge) i Foreningen.

Indtægten til Foreningen fremkommer ved Kontingent fra de unge Medlemmer (6 Kr. aarlig), Kontingent fra ekstraordinære Medlemmer (4 Kr. aarlig) samt Tilskud fra Loger, Lejre og Storlogen, uden hvilke Tilskud Foreningen selvfølgelig ikke havde kunnet gennemføre sit Arbejde.

Med Hensyn til Foreningens Virksomhed gennem de forløbne 31 Aar kan blandt andet nævnes, at den har afholdt ca. 800 Møder og Sammenkomster, omtrent fordelt saaledes:

Dilettantkomedier	20
Fastelavnsfester	11
Generalforsamlinger	31
Afslutningsfester	31
Skovture	31
Julefester	31
Ordensforedrag	45
Belærende og oplysende Foredrag	ca. 300
Oplæsning, Recitation o. lign.	ca. 150
Musikalsk Underholdning: Sang eller Musik	ca. 150
Ialt...	ca. 800

Foruden denne mere underholdningsmæssige Virksomhed har Foreningen udfoldet store Bestræbelser for ved direkte Undervisning at bidrage til Medlemmernes Dygtiggørelse paa omfattende Omraader.

Denne Undervisning har strakt sig over Felter som Haandarbejde, Bogholderi, Stenografi, Maskinskrivning og først og fremmest Sprogene Tysk, Engelsk og Fransk. Alle Kursus har været ledet af første Klasses Kræfter og har været godt

Valborg S. Christensen, Ungdomsforeningens Sekretær fra 1925

besøgt af Medlemmerne, der har lagt megen Flid og Interesse for Dagen; i Forbindelse med Undervisningen uddeltes der flere Flidspræmier à 25 Kr.

Kgl. Translatør Kay Skibbyholm, som i flere Aar var Medlem af den unge Bestyrelse, har dels som Lærer i Fransk og dels som Leder og Tilrettelægger af Undervisningen udført et betydeligt Arbejde.

I Tilslutning hertil skal det nævnes, at Foreningen regelmæssigt har uddelt Rejselegater til Medlemmer, der søgte udvidet Uddannelse i Udlandet indenfor deres Fag. Betingelsen herfor var kun Flid og Energi under Studiet samt Forpligtelse til i et Foredrag i Foreningen at aflægge Beretning om Turens Forløb.

Alt dette har kun været de ydre Rammer for Ungdomsforeningens Arbejde. De indre og mere ophøjede Bestræbelser har været at skabe og fastholde en Aand og Tone mellem de Unge, der kunde være i Overensstemmelse med Odd-Fellow Ordenens Grundprincipper.

Man har til Stadighed forsøgt at bibringe de Unge et klart Indtryk af, hvilke etiske og moralske Hovedsynspunkter, der danner Grundlaget for vor Ordenslære, og har man derved i nogen Grad kunnet være til Hjælp med Hensyn til Udformningen af deres Livsanskuelse, er allerede meget blevet vundet. Hertil kommer, at de Venskabsbaand, der i Ly heraf er blevet stiftet mellem de Unge indbyrdes, i mange Tilfælde har været af livsvarig Betydning.

Men har alt dette saa medført, at de Unge fra Ungdomsforeningen i noget større Antal senere har søgt ind i vore Loger? Nej – paa dette Punkt har man vel nok oplevet noget af en Skuffelse; men den manglende Tilslutning til Ordenen fra vore egne Unge er jo et almindeligt Fænomen, som man snart i Aarevis uden Held har forsøgt at udrede Aarsagerne til.

For Ungdomsforeningens Vedkommende kan man imidlertid fremhæve, at man aldrig direkte har agiteret for Tilslutning til Odd-Fellow Ordenen eller paa nogen Maade eller under nogen Form har lagt Pres paa de Unge med Hensyn til deres

Stilling hertil. – Saaledes bør det ogsaa være. Et aandeligt Spørgsmaal løses ikke ved Tvang. Tilslutningen til en Idé maa fødes indefra og udfolde sig i fuld Frihed.

Ungdomsforeningen Fremtiden er i Pagt med noget af det smukkeste indenfor Ordenslivet, Sammenholdet og Familieføelelsen. Dens Arbejde vil altid fortjene Støtte og Sympati.

ODD-FELLOW UNGDOMSFORENINGEN HERD

Det er en naturlig Tanke, at de Bestræbelser, der i en Aarrække har været iværksat i København til Gavn for Unge fra Odd-Fellow Hjem, ogsaa videreførtes til Provinsen; men de Forsøg, der under forskellige Former i denne Retning har været foretaget, er ikke blevet kronet med Held.

Aarhus er den eneste By udenfor København, hvor det er lykkedes at skabe faste Rammer omkring dette Arbejde, hvilket dog heller ikke er opnaaet uden Vanskeligheder af forskellig Art.

Det var Odd-Fellow Bladets daværende Redaktør Br. Oluf Arndal, der første Gang førte Tanken frem; men trods et stort Arbejde for Sagen fik han ingen rigtig Tilslutning. Først adskillige Aar efter lykkedes det Br. Distr. Dep. Stor-Sire Helm-Petersen, som imidlertid havde optaget Tanken, at føre den igennem.

Ungdomsforeningen Herd blev stiftet den 19. Januar 1933 og fik følgende Bestyrelse: Br. Helm Petersen af Loge Nr. 32, Formand, Br. I. C. A. Jensen af Loge Nr. 14, Br. E. Christophersen af Loge Nr. 32, Br. Birkedal Hansen af Loge Nr. 53 og Str. A. Schierup af Rebekka Loge Nr. 7.

Foreningens Formaal blev formuleret paa følgende Maade:

1) at forberede Odd-Fellow Ungdom til Indtrædelse i Ordenen ved at give Oplysning om Ordenen og dens Formaal,

2) at skabe et hyggeligt og belærende Samlingssted med Foredrag, Diskussioner og nogen Selskabelighed,

3) at bistaa de Unge med Raad og Daad under deres Uddannelse til den Livsstilling, som de har valgt.

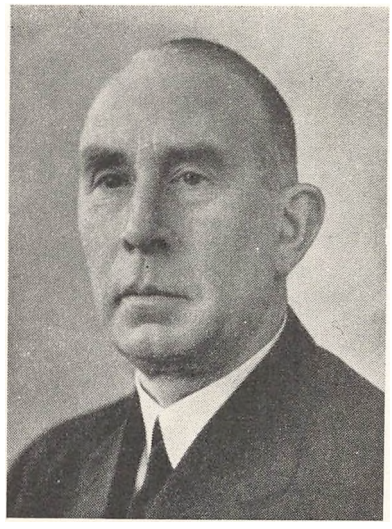

I. C. Helm-Petersen,
Herds første Formand

H. J. Hansen,
Herds Formand siden 1938

Br. Helm-Petersen var en fortræffelig Formand og forstod paa udmærket Maade at samle de Unge. Da hans private Virksomhed imidlertid lagde stærkt Beslag paa hans Kræfter, saa han sig nødsaget til at fratræde 1935, hvorefter Formandspladsen stod ledig i nogle Aar. I 1938 udpegede Br. Stor-Sire Br. H. J. Hansen til Formand. Br. H. J. Hansen havde i en Aarrække været Medlem af Bestyrelsen for Ungdomsforeningen Fremtiden i København og sad inde med særlige Forudsætninger som Ungdomsleder, hvilket i høj Grad er kommet Foreningen til Gode.

Foruden Formanden bestaar den nuværende Bestyrelse af Br. Axel J. Sørensen af Loge Nr. 14, Br. K. Paagaard af Loge Nr. 32, Br. J. P. Hansen af Loge Nr. 53 samt Str. J. K. Nielsen af Rebekka-Loge Nr. 7. Af de Unge: Erik Aarup, Finn Gade, Henning Pagh og Kjeld Rasmussen.

Foreningen afholder normalt 2 maanedlige Møder i Ordensbygningen.

Udover sin almindelige Virksomhed har Foreningen tillige dels afholdt Sprogkursus for sine Medlemmer og dels ydet Tilskud til deres Deltagelse i Uddannelseskursus af forskellig Art. Medlemstallet udgør ca. 50 ordinære Medlemmer og desuden ca. 200 ekstraordinære støttende Medlemmer blandt Søstre og Brødre rundt omkring i Jylland. Foreningen modtager desuden økonomisk Støtte fra de aarhusianske Loger, den jydske Lejr og forskellige andre Ordensinstitutioner.

I den Tid, Ungdomsforeningen Herd har bestaaet, har der været afholdt en Række Sammenkomster og oplysende Foredrag.

Indgangshallen med Trappen til Gæsteværelserne

ENRUM

Under Omtalen af Loge Nr. 6 Eurekas Historie tidligere i dette Værk er Hvilehjemmet Enrums Oprettelse takket være Br. Emanuel Jensen og Hustrus enestaaende Offervilje kortelig blevet berørt; men den Gave, der i Forbindelse hermed er blevet overdraget den danske Odd-Fellow Orden, er af saa storslaaet et Omfang og en saa højsindet Karakter, at de hertil knyttede Omstændigheder fortjener at blive skildret i et særligt Kapitel.

ODD-FELLOW ORDENENS GODE SØN

Emanuel Theodor Jensen blev født den 19. Januar 1858 paa Christianshavn, hvor Faderen var Murermester.

Efter endt Skolegang traadte han i Faderens Fodspor og kom i Murerlære, hvor det viste sig, at han havde ualmindeligt gode Anlæg for dette Fag. Han fik ret

hurtigt overdraget forskellige, vanskelige Opgaver, og allerede i en ganske ung Alder blev Hvervet som Formand ved Opførelsen af flere Ejendomme ham betroet.

Man skulde have troet, at Emanuel Jensens Livsbane dermed var blevet endelig afstukket; men det viste sig snart, at der i den unge Mands Sind boede andre Drømme og Længsler, der krævede deres Udløsning. Det var især Skuespilkunsten, som Emanuel Jensens livsglade Natur følte sig tiltrukket af, og en skønne Dag lagde han Murerskeen paa Hylden og søgte Engagement som Skuespiller. Han blev først antaget af Direktør Cortes, senere af Direktør Vilh. Petersen, og med disse Selskaber berejste han i nogle Aar Provinsen.

Heller ikke Teatervirksomheden tilfredsstillede imidlertid den unge Mands ærgerrige Stræben imod et højere Maal. Han opnaaede ikke det kunstneriske Gennembrud, som han havde haabet, og i Erkendelse af, at der ikke ventede ham nogen straalende Fremtid paa de skraa Brædder, brød han paany brat af for at søge sig et mere taknemmeligt Virkefelt.

Det blev indenfor Forretningslivet, at Emanuel Jensen nu forsøgte at gøre sig gældende. Han startede en Frugt- og Grøntforretning i Holbergsgade paa Gammelholm; men den gik ikke godt, og faa Maaneder efter flyttede han til Vesterbrogade 23, hvor han etablerede en lignende Virksomhed. I dette Kvarter var Betingelserne bedre. Han fik meget at bestille og oparbejdede inden længe en god og blomstrende Forretning.

Emanuel Jensens Virkelyst drev ham imidlertid nu til at interessere sig for sine Standsfællers Kaar, og han blev Sjælen i Stiftelsen af Vildt-, Frugt- og Grønthandlerforeningen af 1889. Han blev Foreningens første Formand og havde her i en Aarrække et taknemmeligt og udstrakt Virkefelt. Han var indenfor disse Rammer en Førerskikkelse, som man saa op til. Han havde noget i sit Væsen, som de andre savnede, var fri og utvungen og kunde optræde med stor personlig Charme. Som Aarene gik, blev han dog Medlemmerne lidt for selvsikker og eneraadig. De anerkendte hans Dygtighed, men vilde ogsaa gerne være en lille Smule medbestemmende i Foreningens Anliggender. Der opstod flere Divergenser, og en skønne Dag nedlagde Emanuel Jensen med den Impulsivitet, som var hans Særkende, Formandsposten og vendte ikke mere tilbage til Foreningslivet. Han ofrede nu For-

Emanuel Theodor Jensen

Marie Therese Henriette Jensen

Hvile- og Rekreationshjemmet Enrums Skabere

Hvile- og Rekreationshjemmet Enrum. Hovedbygningen med Indgangsportalen

Hvile- og Rekreationshjemmet Enrum. Udsigt over Sundet

retningen hele sin Tid og saa sig samtidig om efter andre Indtjeningsmuligheder. Efter at have opgivet Frugt- og Grønthandelen, drev Emanuel Jensen i en Aarrække en Vognmandsforretning; men det var dog Ejendomshandelen og Bygmesterbranchen, som skulde blive hans egentlige og store Virkefelt. Det begyndte med, at Emanuel Jensen, financieret af en Sagfører, som havde Tiltro til hans Forretningsdygtighed, erhvervede den Ejendom paa Vesterbrogade, hvori han drev Forretning. Han lod Ejendommen modernisere, ombygge og omprioritere, og den Fortjeneste, som han opnaaede herved, opfordrede ham til at fortsætte i dette Spor.

Det var paa Handelen med Ejendomme, at Emanuel Jensen tjente sin store Formue. Nogen nærmere Beskrivelse af hans Virksomhed paa dette Omraade er ikke nødvendig. Den faldt i en Tid, da hele Vesterbrokvarteret var i Udvikling, og hvor der laa Penge og ventede paa en driftig og fremsynet Mand.

I Odd-Fellow Ordenen blev Emanuel Jensen allerede indviet i den Periode, da han som Skuespiller rejste i Provinsen. Optagelsen fandt Sted i Loge Nr. 5 Fyen; men da han senere fik fast Bopæl i København, lod han sig den 1. Maj 1891 overføre til Loge Nr. 6 Eureka, hvori han forblev staaende som Medlem til sin Død. Han blev hurtigt en levende interesseret Broder, der med Liv og Sjæl deltog i Logens Arbejde. Til noget Valgembede lod han sig formentlig paa Grund af stærk Optagethed i det daglige Liv aldrig vælge. Logens indre Arbejde var netop i denne Periode af en særlig Lødighed, og Emanuel Jensen var aldrig gladere, end naar han havde haft Lejlighed til at deltage i en livlig og varm Debat om de foreliggende Spørgsmaal. Ordensmæssige Problemer optog ham stærkt, og naar han efter Logemøderne sammen med enkelte særlig gode Venner, heriblandt først og fremmest Br. Entreprenør Chr. Cornelius, spadserede hjem til Vesterbro gennem det daværende Københavns natstille Gader, omtalte han stedse Ordenen med den største Veneration og Kærlighed.

Br. Emanuel Jensen døde efter et rigt og lykkeligt Liv den 26. Juni 1926 og blev bisat i et prægtigt, muret Mausoleum paa Vestre Kirkegaard.

Hans Ønsker med Hensyn til Anvendelsen af hans Formue taler sit tydelige og stærke Sprog om, hvilken afgørende Indflydelse Odd-Fellow Ordenen har haft paa hans Livsindstilling.

HANS STORSINDEDE HUSTRU

Emanuel Jensen blev den 29. Marts 1888 viet til Marie Therese Henriette Dehn, som var født i Odense den 11. November 1863. Han havde lært sin Tilkommende at kende i sin Skuespillertid, paa hvilket Tidspunkt hun havde Ansættelse som Forretningsekspeditrice.

Marie Jensen blev sin Mand en god og trofast Hustru, og navnlig i de første trange Aar bistod hun ham med Flid og Dygtighed. De levede et smukt og harmonisk Samliv og tog under alle Forhold et rørende Hensyn til hinanden. Ægteskabet forblev barnløst, og denne Omstændighed har vel ogsaa været medvirkende til, at de i særlig Grad følte sig sammenknyttede. Den Maade, hvorpaa de ordnede deres Testamente, vidner ogsaa om en enestaaende gensidig Tillid. Det ældste Testamente, der var blevet oprettet i 1891, indeholdt saaledes kort og godt en Bestemmelse om, at den længstlevende skulde være enebestemmende med Hensyn til Boets Midler.

Der forelaa her ud over ingen testamentariske Bestemmelser angaaende Formuens Anvendelse, og da Emanuel Jensen i 1926 afgik ved Døden, var hans Enke i Virkeligheden ganske frit stillet. Det tjener derfor Fru Marie Jensen til den allerstørste Ære, at hun i dyb Pietet for sin Mands Minde fuldkommen loyalt førte de Tanker ud i Livet, som han i Tidens Løb ofte havde givet Udtryk for.

Fru Marie Jensen tøvede ikke med at bringe dette betydningsfulde Spørgsmaal i Orden, og allerede under 11. Oktober 1927 forelaa der et udførligt Testamente indeholdende nærmere Bestemmelser om, hvorledes Formuen skulde anvendes efter hendes Død. Hun blev under Udarbejdelsen heraf paa fortrinlig Maade som Executorer raadet og bistaaet af Familiens gamle Venner, Br. Entreprenør Chr. E. Cornelius og Br. Overretssagfører Viggo Wulff, hvem Ordenen i denne Anledning er megen Tak skyldig.

Fru Marie Jensen afgik ved Døden den 14. Juli 1937 og blev bisat ved sin Mands Side i det pragtfulde Mausoleum paa Vestre Kirkegaard.

Den Taknemmelighed, som Odd-Fellow Ordenens Brødre til sene Tider vil føle overfor Br. Emanuel Jensens Minde, gælder i lige saa høj Grad hans forstaaende og storsindede Hustru.

DET STORSLAAEDE TESTAMENTE

Da Testamentet efter Fru Marie Jensens Død blev offentliggjort, viste det sig, at hele den store Formue, der Brutto var opgjort til ca. 3½ Mill. Kr., skulde tilfalde Odd-Fellow Ordenen.

Heraf skulde der, efter at Arveafgift, Skatter og Omkostninger var betalt, afsættes:

20,000 Kr. til Veteranforeningen I. O. O. F.
10,000 Kr. til Brændselsforeningen I. O. O. F. og
50,000 Kr. til Enkefonden indenfor Loge Nr. 6 Eureka,

medens hele Resten skulde tilfalde en under Loge Nr. 6 Eureka oprettet særlig Fond under Navn af Fond for Hvile- og Rekreationshjem for Odd-Fellows, oprettet af og til Minde om Bygmester Emanuel Th. Jensen, Br. af Loge Nr. 6 Eureka, og Hustru Marie Th. H. Jensen.

Til dette Hvile- og Rekreationshjem skulde der erhverves en sjællandsk Ejendom, hvis Køb, Indretning og senere Drift skulde afholdes af Fondens Midler.

Det var overdraget til den daværende Over-Mester i Loge Nr. 6 Eureka i Forening med de to Executorer at fastsætte de nærmere Fundatser for Fonden.

Meddelelsen om denne storslaaede Gave vakte med rette stor Opsigt ikke alene indenfor Odd-Fellow Ordenen, hvor Dotationer af dette Omfang er uden Sidestykke; men ogsaa i Offentligheden, hvor Sagen bl. a. blev gjort til Genstand for indgaaende Omtale i Bladene.

Der forestod nu Fondens fungerende Bestyrelse et omfattende Arbejde bl. a. med Hensyn til Udvælgelsen af en passende Ejendom. Talrige Ejendomme blev beset, herunder allerede i 1938 Lystgaarden Enrum ved Vedbæk, som man fandt særdeles velegnet til Formaalet, men som paa dette Tidspunkt ikke kunde købes for en rimelig Pris. Der blev imidlertid underhaanden arbejdet videre med Sagen, og omsider lykkedes det at tilvejebringe en akceptabel Ordning, hvorefter Ejendommen blev erhvervet ved Udstedelse af Skøde af 11. Oktober 1939.

Samtidig hermed blev Fundatsen for Fondens Virksomhed udarbejdet.

Fundatsen, der er enestaaende i sin Art, lyder i Sammendrag saaledes:

„Til Opfyldelse af Bestemmelserne i det af afdøde Fru Marie Th. H. Jensen, Enke efter Bygmester Emanuel Th. Jensen, Br. af Loge 6, Eureka, oprettet Testamente, er der med Indenrigsministeriets Stadfæstelse af 6. November 1940 oprettet Fundats for den i Henhold til Testamentet stiftede Fond.

Fondens Midler anvendes efter Fundatsens Bestemmelse til Driften af Hvile- og Rekreationshjemmet „Enrum", Vedbæk, hvori trængende – navnlig gamle – Odd-Fellows indenfor danske Loger, fortrinsvis Brødre af Loge 6 Eureka og derefter Brødre af andre københavnske Loger, kan faa Ophold, eventuelt i Forbindelse med disses Hustruer om fornødent helt eller delvis uden Vederlag.

Fondens Bestyrelse bestaar af den til enhver Tid fungerende Stor-Sire for Odd-Fellow Ordenen i Danmark, den til enhver Tid i Loge 6, Eureka, fungerende Over-Mester, fungerende Ex.-Mester og en af Logen for 2 Aar valgt 3. Grads Broder. Stor-Siren har Ret til blandt Storlogens valgte Embedsmænd at udpege en Stedfortræder for sig."

Fondens Bestyrelse fik i Henhold til Fundatsen følgende Sammensætning: Br. Dep. Stor-Sire Knud Nielsen (udpeget som Stedfortræder for Stor-Siren), Br. Sagfører P. A. Jærre som Over-Mester i Loge Nr. 6 Eureka, Br. Fuldmægtig P. M. Christensen som fungerende Ex.-Mester og Br. Overretssagfører C. Kierulf-Petersen som valgt 3. Grads Broder.

Denne Bestyrelse fik nu til Opgave at ombygge, indrette og montere den erhvervede Ejendom, saaledes at denne i alle Henseender kunde blive velegnet til den paatænkte Anvendelse.

EJENDOMMEN ENRUM

Lidt Nord for Sølyst ligger Indkørslen til Enrum, en af Sognets skønneste og mest idyllisk beliggende Ejendomme. Set fra Søsiden tager den sig prægtig ud med sine Terrasser og den slotslignende Hovedbygning øverst oppe paa Bakken, overskygget af ærværdige gamle Løvtræer, der ranker sig op over Skrænten fra alle Sider.

Det lille Skovparti, hvori Enrum ligger, gaar i et med Trørød Skov og hørte vistnok oprindelig til Nærum Overdrev. I første Halvdel af det 18. Aarhundrede (ca. 1731) lod Georg Chr. Jacobi, Justitsraad og Kasserer ved Partikularkassen, paa dette Sted opføre et Lystslot og anlægge en meget smuk Have. I 1745 afhændede Jacobi sin Ejendom til en bekendt københavnsk Storhandelsmand Michael Fabritius, der imidlertid døde det følgende Aar og efterlod Enrum til sin Enke Anne Marie f. Køster, som giftede sig to Gange senere, først med sin afdøde Mands Kompagnon J. F. Wever (død 1759) og derefter med Generalmajor J. B. Descarrieres de Longueville, der ogsaa døde faa Aar efter Giftermaalet (1766). Hun var en indflydelsesrig Dame, som modtog Dronning Caroline Mathilde og fremmede Gesandter paa Lystslottet.

Ejendommen var imidlertid bleven betydelig udvidet, dels med et Par Gaarde i Vedbæk, et Lyststed „Mariendal" og den saakaldte Teglbakke, dels med nogle Jorder af Nærums Hartkorn. Fru de Longueville overdrog da i 1768 Lystgaarden til Sønnen af første Ægteskab, Conrad Alexander, senere adlet under Navnet Fabritius de Tengnagel, en fremragende Handelsmand ligesom sin Fader. Han var en af Datidens Kunstmæcener, førte stort Hus, og Enrum, som han omfattede med varm Interesse og forskønnede paa alle Maader, beholdt han til sin Død (1805). Han udvidede yderligere Stedets Tilliggende, købte Sølyst og en Del af Agerhviles Arealer og fik kgl. Skøde paa Enrums Grund (tidligere havde det været Fæstegrund) mod atter at afgive til Kongen den saakaldte Hestehave, som 1772 var bortsolgt fra Frydenlund til hans Moder. Ham skyldes ogsaa for en Del det nuværende prægtige Haveanlæg.

Haven var oprindelig anlagt i Hyrdetidens lidt sødladne Stil med Ophobning af Rarieteter og Kuriositeter af enhver Art.

Men derfor var de virkelige Kunstarter ikke bandlyst fra Havens Terræn; Enrums Ejer kappedes tværtimod med de Connick paa Dronninggaard i at opsætte Monumenter og Mindestene under Løvhænget, naar der blot paa en eller anden Maade var Anledning dertil. Over Kilden, der rinder i Havens nordlige Del, lod Fabritius de Tengnagel rejse en smuk Søjle, der bærer Aarstallet 1780 og paa Nordsiden følgende Indskrift:

hentede selv daglig Vand af denne Kilde, medens han fra den 28. Augusti til den 4. September 1700 indskibede sin Krigshær i Vedbæk.

Bonden Lars Pedersen, som da ejede Kilden og hver Dag talede med denne Monarch, har underrettet Enrums nuværende Ejer C. A. Fabritius von Tengnagel herom, og denne sidste, som har istandsat og prydet den, har villet bringe dette i Efterkommernes Minde ved at kalde den

Carls Kilde.

Paa Søjlens andre Sider findes versificerede Indskrifter af Grev Leopold Stolberg og Enrums senere Ejer Chr. Colbjørnsen. – En anden Søjle af Marmor, oprejst 1784 paa en lille Høj og med en antik Vase øverst oppe, staar som et Minde om Ejerens Kompagnon og Husets Ven Casp. Wilh. Wever; ved Havens øverste Terrasser ligger endnu et Par Sfinkser, og ligeledes henstaar fra hin Tid to Statuetter Neptun og Merkur. Om to andre Marmorstatuer, der forhen prydede Enrums Have, fortælles, at Katarina II af Rusland oprindelig havde ladet dem forskrive fra Italien; men Skibet gik under i Sundet. Billedstatuerne opfiskedes senere og anbragtes ved Enrum. De skal have forestillet Tragediens og Komediens Muser og oprindelig have været bestemt som Dekoration til et Teater.

Efter Fabritius de Tengnagel fik Enrum en lige saa kultiveret og tilmed berømt Ejer, nemlig Chr. Colbjørnsen. Til hans udstrakte Ejendomme i Nærum kom nu ogsaa Enrum, som han i 1806 fik tilskødet af Enken efter den afdøde Handelsfyrste. I Tidens Løb var bl. a. Sølyst frasolgt Ejendommen, men endnu hørte Bakkegaarden, senere Bakkehuset, Teglbakken med Alexandria og Sortemosebakke til Enrum, foruden flere andre Jordlodder. Colbjørnsen pyntede yderligere paa den smukke Have og oprejste bl. a. en Bautasten over sin første Hustru Johanne. Han beholdt dog kun Enrum en kort Tid, allerede 1810 skilte han sig ved Alexandria og Bakkehuset, og Aaret efter bortsolgte han selve den gamle Lystejendom til Etatsraad Peder Kolderup Rosenvinge. Ved Ejerskiftet paalagdes det Enrums fremtidige Besiddere at holde Haand over Havens Monumenter og ikke lade dem flytte noget andet Sted hen.

Kolderup Rosenvinge besad ligeledes kun Ejendommen i et kort Spand af Aar.

I 1814 solgte han den til Chr. Tønder, men købte den tilbage 1817. Aaret efter afhændede han den til Generalmajor og Kammerherre J. F. Gyldenstjerne Sehested, en nær Slægtning af Fabritius de Tengnagel, og Enrum var saaledes endnu en Tid bevaret i den Familie, under hvis Auspicier det havde haft sin Glansperiode. Men man holdt ikke Hævd over Minderne fra hin Tid. Gaarden forpagtedes ud, og en af Forpagterne skal efter Traditionen have ødelagt eller bortført største Delen af Havens Mindesmærker paa Trods af de Bestemmelser, Colbjørnsen i sin Tid havde truffet til deres Bevarelse. Efter Gyldenstjerne Sehesteds og hans Hustrus Død indgik Enrum under det Sehestedske Fideikommis, som i 1845 afhændede Ejendommen til Chr. Conrad Sofus Greve af Danneskjold-Samsøe (død 1886), men Skøde fik han først 1850. Greve Ernest Danneskjold-Samsøe fik Enrum efter Faderen, han døde ugift 1908, og Ejendommen overgik da til Brodersønnen Aage Conrad.

Enrums tidligere Hovedbygning var to Etager høj, grundmuret og herskabeligt indrettet, men uanselig efter Nutidens Forhold. Den nuværende er opført i Aarene 1862–64 efter Tegning af J. D. Herholdt i gotisk-engelsk Renæssancestil af røde Sten med graat Stenpuds. Til Ejendommen ligger ca. 160 Tdr. Land, hvoraf de 30 er Park og Have. Enrums Have har i umindelige Tider været tilgængelig for Offentligheden; mod Syd grænser den til Rolighed, mod Vest til Trørød Skov og mod Nord til Trørødvejen. Lige inden for Hovedindgangen fra Strandvejen ligger en Gartnerbolig og til venstre dybt nede den store Sø Store Sortemose Dam med skovklædte Skrænter. Til højre for Indgangen en mindre Dam og nordlig i Haven et prægtigt Blomstergartneri med Drivhus og en høj muret Terrasse, hvorfra der er en henrivende Udsigt over det brogede Blomstertæppe og Skoven længere ude. Haven er gennemskaaret af Kanaler, og Bækken, som Byen Vedbæk skylder sit Navn, har Udløb over Enrums Grund; den kommer fra Mosedraget mellem Trørød By og Kohave Skov, løber Nord paa til Maglemose, drejer mod Øst, passerer endelig det nordlige Hjørne af Enrum Have og forener sig med en Arm af Kighanerenden, forinden den løber ud i Sundet.

Nu er Enrum kommet i Odd-Fellow Ordenens Eje og dermed blevet indviet til et Formaal, der svarer til Ejendommens Beliggenhed og Udseende.

Ved den i Forbindelse med Indretningen hertil foretagne Ombygning, fandt

man bag en Laas paa en af Mahognidørene en lille gulnet Lap Papir, hvorpaa en Haandværker, som havde fattet Kærlighed til Ejendommen, udtaler Ønske om, at den engang maa blive et Sted, hvor ældre og svagelige Mennesker kan finde Hvile.

Dette Ønske er paa en forunderlig Maade gaaet i Opfyldelse.

HVILE- OG REKREATIONSHJEMMET

Ombygningen af Enrum blev mere omfattende, end man havde tænkt sig, og Arbejdets Fuldførelse trak derfor ogsaa længere ud end paaregnet. Hertil kom forskellige Vanskeligheder med Hensyn til Prisstigninger og Materialemangel. Det var under disse Omstændigheder ikke muligt at fastholde det oprindelig lagte Budget, men hos de tilsynsførende Myndigheder fandt man angaaende Overskridelse heraf forstaaende Velvilje. Efter den foreliggende Opgørelse har de samlede Udgifter til Ombygningsarbejderne udgjort ca. 335,000 Kr. til Indretning og ca. 113,000 Kr. til Montering.

Endelig i Sommeren 1941 stod Hvile- og Rekreationshjemmet færdig til at blive taget i Brug, og den højtidelige Indvielse fandt Sted Søndag den 13. Juli. Faa Dage forinden var det første Hold Gæster rykket ind paa Hjemmet, hvor de blev modtaget af Br. Knud Harald Olsen af Eureka Logen og hans Hustru, der havde faaet Hjemmets daglige Ledelse overdraget.

Indvielsen overværedes af et betydeligt Antal Brødre med deres Hustruer. Festligheden foregik i det straalende Sommervejr udendørs, og det var et gribende Øjeblik, da Dannebrog, efter at Br. Stor-Sire Valdemar Madsen havde erklæret Hjemmet for aabent, gled til Tops paa den store Flagmast, der var rejst paa Skrænten ud mod det blaa Øresund.

Paa Enrum findes der foruden Opholds- og Spiselokaler i Hovedbygningen og den dermed forbundne Kavalerfløj 24 Gæsteværelser, hvoraf 16 kan anvendes som Dobbeltværelser, saaledes at der kan modtages 40 Gæster. Saafremt det skulde vise sig paakrævet, er der dog yderligere Udvidelsesmuligheder til Stede. Alle Lokaler er indrettet paa den smukkeste Maade, og intet er sparet med Hensyn til at skabe en moderne og tidssvarende Indretning parret med god og hjemlig Hygge.

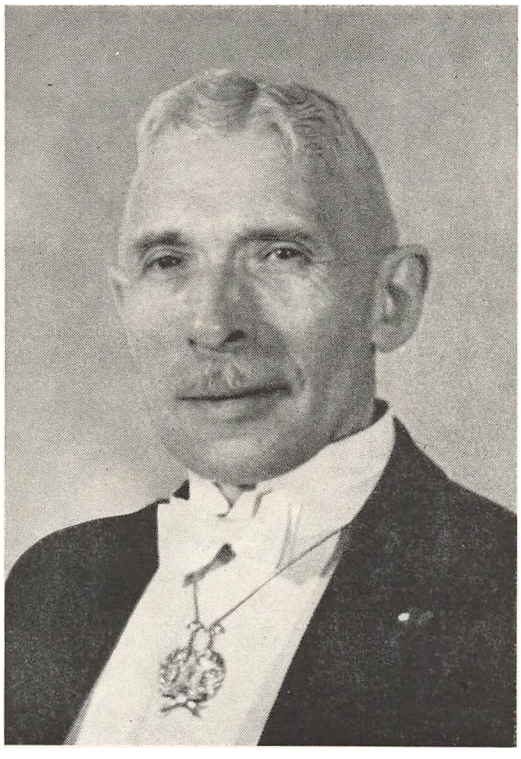

Fuldmægtig P. M. Christensen,
Br. af Loge Nr. 6 Eureka

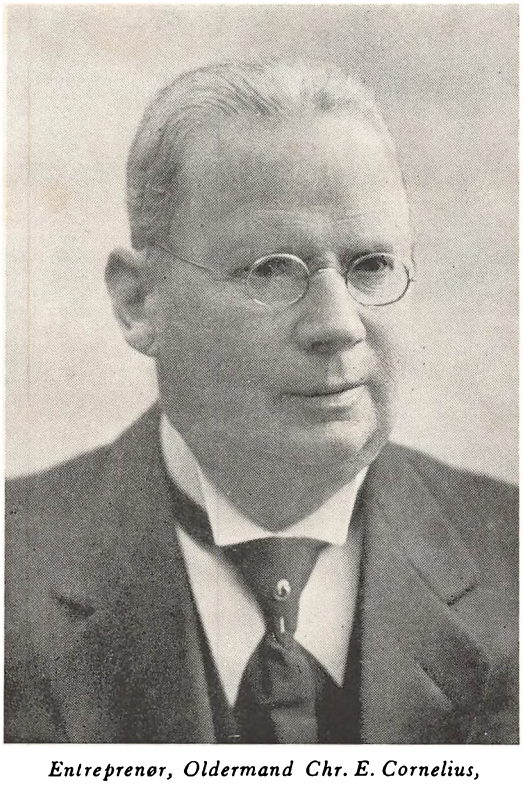

Entreprenør, Oldermand Chr. E. Cornelius,
Br. af Loge Nr. 6 Eureka

Overretssagfører Viggo Wulff,
Br. af Loge Nr. 49 Saxo

De tre Eksekutorer

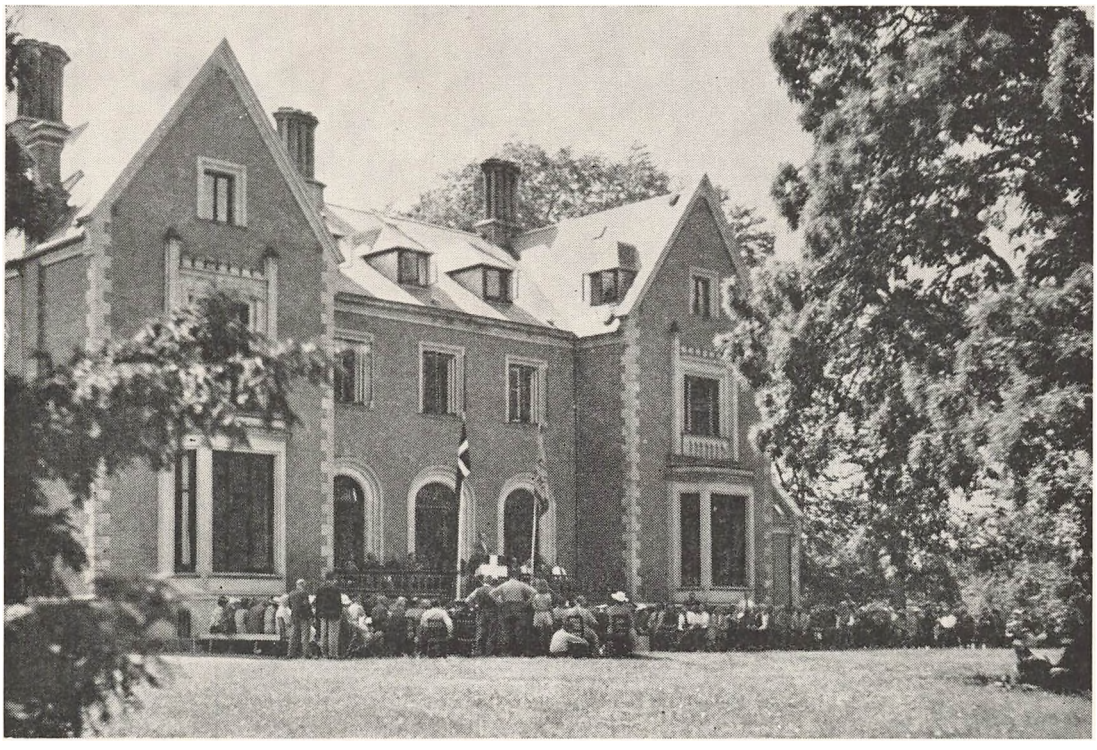

Hvile- og Rekreationshjemmet Enrum. Hovedbygningen med Terrassen mod Parken. Indvielseshøjtideligheden foregaar

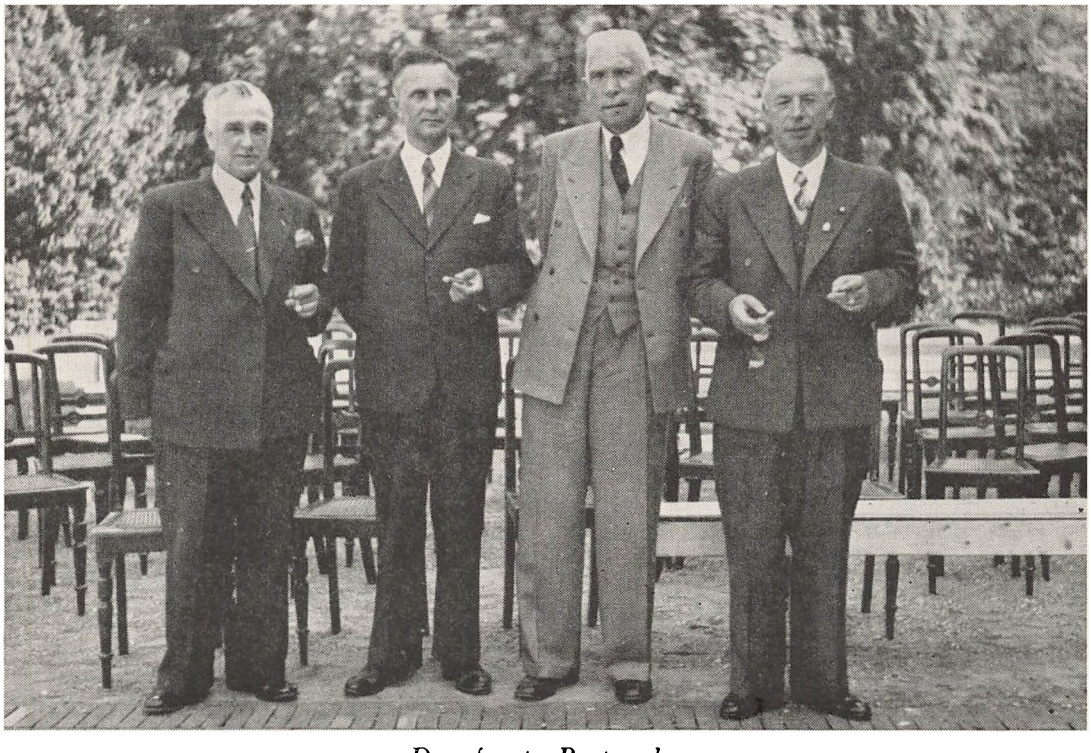

Den første Bestyrelse

Fra venstre til højre: Br. P. A. Jærre, Br. C. Kierulf-Petersen, Br. P. M. Christensen og Br. Knud Nielsen

Hvilehjemmet har siden dets Indvielse været taget stærkt i Brug, og fra alle Gæster har der kun lydt Anerkendelse og Lovord om Hjemmet og dets Indretning.

Det kan anføres, at der i det første Driftsaar har været 325 Gæster paa Hjemmet, medens Kostdagenes Antal har andraget 6726. Blandt Gæsterne har 38 Loger været repræsenteret, og dette Tal fastslaar til fulde, at Hjemmet allerede i Starten, saaledes som tilsigtet, er blevet alle danske Ordensbrødres Ejendom.

Hvile- og Rekreationshjemmet Enrum vil forhaabentlig paa dette Grundlag blive ført videre gennem mange Generationer, og hver Gang en Ordensbroder drager hjem efter at have søgt og fundet Hvile og Helse paa dette skønne Sted, vil hans Tanker med ærbødig Taknemmelighed dvæle ved Emanuel og Marie Jensens Minde.

* *
*

AFSLUTNING

Saa er vi da naaet til Vejs Ende med Skildringen af Odd-Fellow Ordenens Historie i Danmark efter de Retningslinier, der blev fastsat herfor ved Værkets Paabegyndelse.

64 Aar er forløbet, siden Odd-Fellow Ordenens Frø blev plantet i den danske Muld, og den lille Kreds, som modigt førte Tanken frem, er siden vokset til en tusindtallig Skare.

Paa de forudgaaende Sider findes optegnet de Vilkaar, hvorunder den ordensmæssige Udvikling er foregaaet gennem det forløbne Aaremaal. Foregangsmænds og Føreres Indsats har i Forening med jævne Mænds trofaste Arbejde skabt de Resultater, der er opnaaet, og Ønsket om Broderskabstankens Virkeliggørelse har dannet Grundlaget for Løsningen af mange betydningsfulde Opgaver.

Der har været mange Vanskeligheder at overvinde og megen Modstand at bryde. Medgang og Modgang har skiftet, og Fremgang og Tilbagegang har vekslet, men takket være et naadigt Forsyns Beskærmelse er Aanden og Læren blevet bevaret ubrudt og usvækket.

Vi oplever i Øjeblikket en ond Tid, hvor Odd-Fellow Ordenens Kongstanke

om en almindelig Broderliggørelse af Menneskeheden har lidt et sørgeligt Skibbrud. Af den Grund opgiver vi dog ikke Troen paa vor Ordens samfundsmæssige Mission; men vi vil tværtimod ruste os til at gøre vor Indsats i det mellemfolkelige Opbygningsarbejde, der naturnødvendigt maa finde Sted, naar Fredens Velsignelse igen kan lyse over os.

Foreløbig føler vi vor Kraft styrket ved det usædvanlig store Antal søgende og alvorlige Mennesker, der netop i disse Maaneder slutter sig til vort Samfund. Det gælder om paa rette Maade at lede dem frem paa Vejen imod vor Ordens ophøjede Maal, saaledes at de kan indføjes i Søster- og Broderkæden som stærke og ubrydelige Led. Haand i Haand og Skulder ved Skulder vil vi slutte Kreds om vor Ordens aandelige Rigdomme og bevare de Traditioner og Skikke, som vi har modtaget i Arv fra de forudgaaende Generationer; men først og fremmest vil vi lade Aanden leve videre i vore Hjerter.

Odd-Fellow Ordenen har ikke hverken til Hensigt eller Formaal at reformere Menneskeheden, dertil er vi for faa og for ufuldkomne. Det er kun vor Pligt enkeltvis at vidne i det Godes Tjeneste. Kan vi faa Lykke til at lade Venskabets, Kærlighedens og Sandhedens Gerninger gro omkring os, da har vi ogsaa Mulighed for at kunne indvirke paa vore Omgivelser. Det er den Gerning, der er os betroet, og hvormed vi uset og unævnt kan yde vort lille Bidrag til Udviklingen.

Det er de smaa Ting, der skaber de store. Det er Sandkornene, der danner Ørkenens vældige Flade, og det er Draaberne, der fylder det umaadelige Hav.

Derfor vil heller ingen af os have virket forgæves.

Lad os endnu engang søge Fortrøstning herom i det for os saa kendte Vers:

Thi yder min Sang kun et uset Frø
til Livets evige Sommer.
Saa lad vort Navn kun forglemmes og dø.
Koraldyret lig i den dybe Sø
bygger vi med paa den voksende Ø
og bereder den Verden, der kommer.

Haderslev i Oktober 1942.

Edmund Melander

OVERSIGT OVER LOGERNES MEDLEMSTAL OG ØKONOMISKE STILLING PR. 31. DECEMBER 1941

Logerne	Medlemstal	Samlet Formue				Loge Nr.
		Særlige Fonds	Logernes Formue	Enkefondens Formue	Ialt Formue	
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
Nr. 1 Danmark	197	103.787,99	73.244,18	96.069,08	273.101,25	1
— 2 Scandinavia	154	21.327,61	42.337,56	54.294,98	117.960,15	2
— 3 Nordstjernen	126	50.062,67	45.138,12	49.765,16	144.965,95	3
— 4 Progres	169	÷ 84,19	54.799,52	62.438,19	117.153,52	4
— 5 Fyen	223	33.572,98	74.716,50	133.824,52	242.114,00	5
— 6 Eureka	177	28.664,39	71.198,63	175.853,07	275.716,09	6
— 7 Union	103	91.557,53	25.273,02	36.777,94	153.608,49	7
— 9 Andreas Holck	74	19.474,24	44.253,29	51.669,57	115.397,10	9
— 11 Columbus	152	24.984,21	10.413,75	60.451,33	95.849,29	11
— 12 Herluf Trolle	142	37.963,53	10.568,60	104.274,30	152.806,43	12
— 13 Venskab	110	365,99	15.695,50	52.761,13	68.822,62	13
— 14 Sct. Olaf	167	77.577,37	21.034,38	58.994,28	157.606,03	14
— 15 Odin	124	141.277,36	5.219,34	41.912,22	188.408,92	15
— 17 Steen Blicher	48	7.169,38	16.788,90	35.159,50	59.117,78	17
— 18 Absalon	193	54.740,15	10.103,63	55.334,27	120.178,05	18
— 20 Holger Danske	162	86.484,85	12.900,93	100.024,92	199.410,10	20
— 21 Valdemar	123	55.038,70	46.726,02	66.338,09	168.102,81	21
— 22 Niels Juel	89	34.430,62	3.662,87	31.160,88	69.254,37	22
— 23 Chr. d. IV	70	21.134,61	167,43	146.704,55	168.006,59	23
— 24 Reventlow	88	15.798,22	5.215,77	34.169,34	55.183,33	24
— 25 Horsia	123	61.094,60	2.718,42	117.314,55	181.127,57	25
— 26 Kong Hroar	140	2.990,16	32.238,02	79.136,18	114.364,36	26
— 27 Ansgar	200	28.608,17	26.051,14	115.296,63	169.955,94	27
— 28 Hafnia	75	944,93	11.627,36	83.576,94	96.149,23	28
— 29 Sct. Nicolai	109	22.195,34	17.875,23	41.506,43	81.577,00	29
— 30 Vendsyssel	70	11.168,67	3.489,27	40.025,20	54.683,14	30
— 31 Hamlet	134	96.294,39	20.161,29	85.704,73	202.160,41	31
— 32 Esbern Snare	173	104.788,92	3.596,65	75.322,75	183.708,32	32
— 33 Caritas	73	27.986,32	6.944,95	67.794,69	102.725,96	33
— 34 Dannebrog	73	56.610,05	639,90	42.402,55	99.652,50	34
— 35 Concordia	145	— —	27.138,56	66.224,81	93.363,37	35
— 36 Treuga Dei	94	45.375,18	2.309,43	74.914,65	122.599,26	36
— 37 Thomas Wildey	103	17.026,55	15.258,12	19.505,17	51.789,84	37
— 38 Humanitas	85	14.423,79	2.795,61	42.373,51	59.592,91	38
— 39 Sct. Kjeld	95	2.914,89	14.136,90	26.102,14	43.153,93	39
— 40 Kong Skjold	87	26.157,18	652,38	49.184,67	75.994,23	40
— 41 Petrus Beyer	69	34.746,12	813,74	34.967,73	70.527,59	41
— 42 Erik Holst	105	5.561,12	1.183,13	62.285,10	69.029,35	42
— 43 Entwisle	107	10.594,84	2.726,01	55.969,50	69.290,35	43
— 44 Burgundarholm	84	8.412,60	10.418,93	44.035,85	62.867,38	44
— 45 Enrico Dalgas	55	36.918,45	2.189,54	32.095,21	71.203,20	45
— 46 Sjølund	62	1.802,94	3.159,44	31.037,18	35.999,56	46
— 47 Chr. d. IX	56	4.965,21	6.939,74	39.994,02	51.898,97	47
— 48 Hertha	59	9.662,71	185,73	38.321,20	48.169,64	48
— 49 Saxo	57	160.33	10.760,57	35.795,92	46.716,82	49
— 50 Jonathan	74	26.823,22	543,09	58.190,53	85.556,84	50
— 51 Heimdal	35	897,34	265,73	16.698,13	17.861,20	51
— 52 Urania	35	986,44	4.631,35	28.259,72	33.877,51	52
— 53 Fraternitas	78	21.315,07	81,38	28.450,16	49.846,61	53
— 54 Hans Tausen	85	10.172,33	11.186,43	50.572,69	71.931,45	54
— 55 Pax	50	10.000,00	7.722,08	24.418,65	42.140,73	55
— 56 Silkeborg	53	13.134,02	628,46	31.243,93	45.006,41	56
— 57 Kong Humble	26	— —	273,54	2.889,18	3.162,72	57
— 58 Riberhus	43	14.314,47	872,12	22.230,78	37.417,37	58
— 59 Hiort Lorenzen	92	267,63	383,00	33.094,90	33.745,53	59
— 60 Hammeren	31	104,34	16.325,99	13.210,29	29.640,62	60
— 61 Øresund	44	8.938,13	456,30	14.592,39	23.986,82	61
— 62 Baldur	53	— —	13.400,09	13.341,77	26.741,86	62
— 63 Kilen	49	539,56	9.768,37	10.683,07	20.991,00	63
— 64 Julius Meyer	57	4.519,80	122,24	13.470,50	18.112,54	64
— 65 Morgenstjernen	42	556,08	2.784,54	6.030,89	9.371,51	65
Ialt...	5971	1.649.300,10	884.912,71	3.216.242,21	5.750.455,02	

OVERSIGT OVER REBEKKA LOGERNES OG LEJRENES MEDLEMSTAL OG ØKONOMISKE STILLING PR. 31. DECEMBER 1941

Loger	Medlemstal	Samlet Formue: Særlige Fonds	Samlet Formue: Logernes Formue	Samlet Formue: Ialt Formue	Loge Nr.
		Kr.	Kr.	Kr.	
Rb. L. 1 Caroline Amalie	S. 140 B. 13	54.047,25	5.715,87	59.763,12	1
— 2 Thyra Danebod	S. 101 B. 14	88.050,74	9.298,74	97.349,48	2
— 3 Freja	S. 66 B. 24	12.836,89	9.209,58	22.046,47	3
— 4 Erica	S. 58 B. 6	13.294,04	5.491,57	18.785,61	4
— 5 Dronning Margrethe.	S. 48 B. 11	7.267,78	2.469,01	9.736,79	5
— 6 Gefion	S. 68 B. 5	42.438,91	5.936,99	48.375,90	6
— 7 Terra Nova	S. 82 B. 11	11.915,14	3.043,43	14.958,57	7
— 8 Dronning Dorothea...	S. 43 B. 4	5.192,26	2.748,83	7.941,09	8
— 9 Kæden	S. 35 B. 11	3.777,33	6.175,62	9.952,95	9
— 10 Birgitte Gjøe	S. 68 B. 22	11.020,58	5.980,91	17.001,49	10
— 11 Leonora Christine ...	S. 84 B. 22	25.694,74	17.213,47	42.908,21	11
— 12 Prinsesse Marie	S. 39 B. 5	11.281,64	1.973,22	13.254,86	12
— 13 Fidelitas	S. 31 B. 10	2.153,35	1.743,17	3.896,52	13
— 14 Ruth	S. 64 B. 7	8.777,09	1.518,69	10.295,78	14
— 15 Semper ardens	S. 49 B. 6	8.867,94	4.786,66	13.654,60	15
— 16 Syvstjernen	S. 80 B. 5	11.408,90	10.108,35	21.517,25	16
— 17 Sinceritas	S. 27 B. 6	1.309,82	2.721,17	4.030,99	17
— 18 Vesta	S. 45 B. 5	1.854,78	2.145,30	4.000,08	18
— 19 Alexandra	S. 43 B. 3	2.441,67	649,57	3.091,24	19
— 20 Veritas	S. 13 B. 2	1.239,70	976,96	2.216,66	20
— 21 Schyler Colfax	S. 35 B. 4	2.187,23	1.931,80	4.119,03	21
— 22 Dronning Dagmar ...	S. 36 B. 6	2.304,47	821,98	3.126,45	22
— 23 Elisabeth	S. 26 B. 3	1.130,18	2.213,06	3.343,24	23
— 24 Eranthis	S. 25 B. 4	1.175,45	1.939,55	3.115,00	24
— 25 Dronning Louise.....	S. 32 B. 6	1.244,63	1.132,86	2.377,49	25
— 26 Noomi	S. 20 B. 6	420,89	704,17	1.125,06	26
Ialt...	S. 1358 B. 221	333.333,40	108.650,53	441.983,93	
Lejr 4, Skjalm Hvide	415	9.317,53	12.912,89	22.230,42	4
— 5, Sct. Knud	207	—	4.422,43	4.422,43	5
— 6, De tre Søjler	682	—	28.055,52	28.055,52	6
Ialt...	1304	9.317,53	45.390,84	54.708,37	

Logernes Medlemstal var saaledes 7329. Den samlede Formue udgjorde 6,247,147 Kr. 32 Øre. I Perioden fra Jubilæumsaaret 1903 og indtil Udgangen af 1941 er der optaget 12,167 Brødre og afgaaet 8478 samt optaget 2655 Søstre og afgaaet 1245. I samme Tidsrum er der i Understøttelse udbetalt 5,983,377 Kr. 17 Øre.

ORDENENS OPRINDELSE

MYSTERIERNE OG DET UKLARE STOF

AF

BR. STOR-REPR. CARLO PETERSEN

LOGE NR. 58, RIBERHUS

Jeg nedskriver min personlige Opfattelse af Ordenens Oprindelse i inderlig Taknemmelighed, for det Lys, som Ordenen gav mig for over 25 Aar siden, og som den, stadig forstærket, har ladet skinne paa min Livsvandring i saavel Medgang som Modgang.

Ribe i August 1942.

CARLO PETERSEN

Den, som et Lys skal bære
gennem den mørke Nat,
skærmer for det med Haanden,
at ikke det slukkes brat.

Der brænder et Lys i Dit Hjærte,
tændt derinde af Gud,
der blæser saa mange Storme,
der gerne vil slukke det ud.

Skærm det med begge Hænder,
hvor Du i Verden gaar!
Alle, hvis Lys bliver slukket,
saa fattig en Skæbne faar.

Skærm det med begge Hænder,
alt som Din dyreste Skat,
saa lyser det Dig gennem Livet
og gennem Din sidste Nat.

(Chr. Ludwigs)

I Forordet til sit Storværk, Odd-Fellow Ordenens Historie, skriver vor kære, bortgangne Broder og Ven, Erich Erichsen, bl. a.: „Men først og sidst maaske er det af Værdi for os alle at lære Oprindelsen at kende. Den Oprindelse, der skjuler sig i Myter og uklare Overleveringer . . ."

Han fik ikke Lov til at løse denne Opgave – eller gøre Forsøget –, thi hvem kan løse den –, men en anden, der nu efter bedste Evne og med god Vilje skal søge at løfte Sløret eller gøre det saa gennemsigtigt som muligt.

Forinden det egentlige Arbejde paabegyndes, vil det være af Værdi at nævne, hvad Stor-Sire Petrus Beyer og Stor-Sire Chr. Skeel har sagt i Forbindelse hermed. Paa et Møde i Oslo udtalte Petrus Beyer, at Ordenen havde sine Rødder i de eleusinske Mysterieforbund, og i en Forsamling af Brødre her i Landet forklarede han, at Ordene „Odd-Fellow" ikke skulde betyde en underlig Fyr, men en overtallig Svend. Chr. Skeel hævdede Gang paa Gang, at vort Liv her skulde være en Forberedelse til vor næste Tilværelse. En smuk Afslutning paa dette lille Afsnit vil det være at minde om vor nuværende Stor-Sire, Br. Valdemar Madsens smukke Valgsprog:

FRYGT IKKE, TRO KUN.

Et Punkt maa imidlertid straks klarlægges! Skal man søge vor Ordens Oprindelse, maa man søge alle Ordeners, thi den lange Kæde af Ordener spænder fra

de tidligste Tider til i Dag. Alle havde de den samme Grundidé, alle var Menneskeværk og derfor ufuldkomne og alle led næsten samme Skæbne. De begyndte smaat; men efterhaanden som de fik gode og dygtige Ledere, øgedes deres Værdi for Menneskeheden, og deres Stjerne steg. Gennem Tiderne levede disse Ordener som i en Bølgedal. Deres Værdi og Anseelse voksede, men en skønne Dag fristedes Ledelsen til at tale til og lefle for „Galleriet". Livsnydelsens og Begærets Garde fik Overhaand, og Stjernen dalede ned i Materialismens Hængedynd.

Et staar dog fast: Var disse Ordener kun Menneskeværk, saa var deres Idé guddommelig, den kunde ikke og kan ikke forgaa.

En meget „from" Mand udtalte engang: „Man kommer ingen Vegne og allermindst i Himmelen paa Stemninger." Han fik prompte det Svar, at Stemninger var Blænkere, og at Blænkere altid havde været nødvendige. Ønskeligt vilde det derfor være, om der kunde bibringes Læserne en grundlæggende Stemning, før den egentlige Skildring af Ordenens Oprindelse begynder.

Nogle paavirkes stærkt af Wagners Musik. Lyt til „Sangen til Aftenstjernen", til „Pilgrimskoret" eller „Graalsangen", eller lyt til Mozarts skønne Melodi til den Orden, han tilhørte, – „I disse hellige Haller". Eller „Kærlighed fra Gud", – „Den store Mester kommer", – der er Skønhed nok at lytte til.

Lad os da forestille os, at disse Toner lyder i vort Øre.

Da *Verdens Skaber og Opretholder* uddrev de første Mennesker af Paradisets Have, overlod han dem ikke skaanselsløst til Elendigheden, men medgav dem mange Naadegaver. De fik Forstanden, d. v. s. Evnen til at planlægge og beregne. Hvad denne Evne rummede, har vi Beviser nok paa i Dag, blot den var anvendt i det Godes Tjeneste; den vilde da have bragt alle Mennesker al den jordiske Lykke, de kunde ønske, men saa havde de vel glemt at takke for den. Han gav dem Evnen til at øve Venskab og Kærlighed, ikke blot Kærlighed mellem Mand og Hustru, Forældre og Børn, men den almene Menneskekærlighed, disse Himmelblomster, hvis Skønhed og Duft endnu fryder Menneskenes Sind.

Og de fik Hukommelsen!

De fik Hukommelsen, de skulde ikke glemme deres første skønne Hjem, Samlivet med HAM, der skabte og opretholdt hele Universet. Det var en Straf, men

tillige Grundlaget for et Haab, der kunde stige saa stærkt, saa klippefast, at det blev til en Tro paa, at HAN vilde tage dem tilbage i Kraft af den Kærlighed, vi aldrig maa tvivle om. Vi ser for os de første to Mennesker, vi ser deres Kamp og Møje, vi ser deres Dragen mod Evigheden og LYSET.

Ved Siden af disse To staar Ordenens Vugge, og for den, der ejer Tankens Magt, den indre Sekraft og lidt af den saa ofte forhaanede Fantasi, er der ikke stort mere at skrive om, men jeg fortsætter:

De første Mennesker, der havde faaet Evnen til at elske deres Børn, fortalte dem om det guddommelige Hjem, de selv havde maattet forlade, men som de haabede og ventede, at de og deres Efterkommere maatte faa Lov til at vende tilbage til; denne Lære og dette Haab levede fra Slægt til Slægt. De Gamle underviste de Unge deri, vejledede dem, og efterhaanden som Menneskene spredte sig over Jordens Kreds, fulgte Læren og Haabet med.

Man dannede Samfund, først smaa og saa de større, og efterhaanden som de voksede, blev Læren sat i System. Det var Samfundets Ældste, man betroede dette vigtige Hverv. Samfundet blev til Stater, Nationer, og Læren blev yderligere udbygget; man nøjedes ikke mere med almindelig Undervisning, der gik ud paa at lære de Unge, hvorledes de skulde leve, for at de skulde kunne gøre sig Haab om et Liv efter Døden, nej, man begyndte paa at skabe en Stemning, man dannede et Præsteskab, og man begyndte paa Indvielserne.

Disse Indvielser var ikke ens i de forskellige Lande, men Formaalet var det samme, nemlig at give de Unge, der nu skulde træde i de Voksnes Rækker, et uforglemmeligt Indtryk, der skulde præge dem for hele Livet. Nogle Steder, f. Eks. i visse Indianeres „Ordenssamfund", blev Rygmusklerne blottet paa „Kandidaterne", og ved deri fastgjorte Lianer blev de Unge hejset op i høje Træer, hvor de maatte hænge i længere Tid. Hvis der kom en Klage over deres Læber, blev de ikke indviet i Læren, men i Stedet underkastet en Operation, der hindrede dem i at forplante Slægten. Der krævedes Mandsmod og Mandsvilje til at gennemgaa denne Indvielse. Men det var ogsaa en alvorlig Handling, og derfor skulde Livets Alvor hermed først rigtig til at begynde. De lærte at blive stillet overfor deres egen Samvittigheds Dom.

Kun faa Samfund optog Kvinder i ældre Tider, men hvor det skete, krævedes

der som Regel Løfte om mange Aars Kyskhed, og brød de dette Løfte, var Straffen den, at de blev levende begravet. (Sælsomt, som et og andet eller Rester deraf kan bevares gennem Aartusinder. Ved den strenge Riber-Ret blev Mænd hængt, men „Quinder" levende begravet under en Balje – for deres kvindelige Æres Skyld).

Præsteskaberne øvede mere og mere Indflydelse paa Indvielserne; man mente ikke, at den Unge kunde fatte hele Læren paa een Indvielsesaften, men at det var klogere at indprente Læren lidt efter lidt. Man var naaet til Ritualernes og Gradernes Periode, det egentlige Ordensvæsen.

Men inden vi gaar videre, maa et Punkt lægges klart: Religionernes og Ordenernes Historie er praktisk talt den samme. Inden for alle Religionssamfund var der et Ordenssamfund. Til bedre Forstaaelse skal den verdenskendte Ordensforsker, Wilmshurst's Fortolkning af Ordet Religion anføres: Ligare = at føre. Religare = at føre tilbage. Religion = Tilbageførelse, og naturligvis til Oprindelsen, Guds Bolig.

Og nu drager vi saa sammen paa et hastigt Ridt gennem de største og mest kendte Samfund, men med den Bemærkning, at vi kun naar at kigge indenfor i Ordenshusene. Nogle Steder gaar vi indenfor, andre Steder maa vi nøjes med at rejse os i Stigbøjlen og kigge ind ad Vinduerne.

Den tildelte Opgave lyder nemlig ikke paa en lang Skildring af alle Ordeners Historie, men kun om vor egens Oprindelse. Man skal med andre Ord kun have et Begreb om den lange Ordenskæde, men ikke en Undersøgelse i Dybden af dens enkelte Led.

De Læsere, der ønsker at granske Ordenernes Historie, henvises til Kildefortegnelsen, der findes mere af Hensyn til Læserne end til Forfatterne, da deres Værker jo ikke i nævneværdig Grad citeres, men nærmest har været anvendt til Inspiration.

I Herman Wirths Pragtværk, „Der Aufgang der Menschheit", omtales en i Danmark funden Knogle, der bærer en ca. 14.000aarig Indskrift, der *beviser,* at Menneskene allerede dengang var optaget af Vandringen mod et evigt Lys.

Herodot oplyser, at en ægyptisk Yppersteprest kunde føre den ægyptiske Kultur over 11,000 Aar tilbage.

Moses havde lært al Ægyptens Visdom.

Pytagoras var Elev af de gamle Ægyptere.

Vi drager afsted!

Vi drages, Brødre, mod et fælles Maal,
mod hvilket, har den Stemme sikkert talt,
der Branden er i vore Hjerters Baal,
den Ild, det Lys, den Guddomsgnist,
der leder os til Paradis tilsidst.

I det gamle Ægypten var der oprindelig mange Smaastater, og indenfor hver dyrkede man sin Guddom. Dog – det gjorde man i Virkeligheden ikke, – dengang saa lidt som nu; men hver Stat havde *sit Navn* paa Guddommen. Efterhaanden som Tiden gik, og Landet samledes mere og mere, blev der imidlertid større Ensartethed, og størst Styrke og Enhed opnaar man i Dyrkelsen af Isis, Osiris og deres Søn, Horus. Isispræsterne var Grundstammen i Ordensvæsnet, Regenten var den øverste Styrer og Ordensherre. Om dette Ordensliv gives mange Skildringer; her er en, der ikke er saa almindelig.

Vi gaar i Logen i det gamle

ÆGYPTEN

I Forvejen har Br. Ydre Vagt jaget de nysgerrige bort fra Ordenshusets Port. Den søgende, der i lange Tider er blevet skygget, og hvis Vandel er blevet godkendt, indlades. Han vises ind i Kandidatværelset og forberedes af en erfaren Broder. Derefter blændes og lænkes han og føres gennem „Elementernes Rasen", en Rædselsceremoni, der skulde stille hans Mandsmod paa Prøve. Bestaar han Prøven, indlades han i Templet, hvor Bindet tages fra hans Øjne, og hvor han stilles foran to Søjler, hvorimellem der er anbragt en Stige med syv Trin og otte

Porte, hvilket skal minde ham om hans guddommelige Ophav og Sjælevandringen. Naar Tiden for Tildelingen af den næste Grad nærmer sig, maa han faste i lang Tid og lukkes derpaa inde i et Værelse, hvor skønne Kvinder frister ham med lækre Retter og herlige Drikke. Falder han for Fristelsen og spiser, drikker eller forgriber sig paa Kvinderne, har han ikke bestaaet Prøven, der skal bevise hans Herredømme over Sanserne, og han bliver ført til det Hus, hvor Balsameringerne foregaar, og hvor han maa arbejde Resten af sin Tid. Bestaar han Prøven, sættes

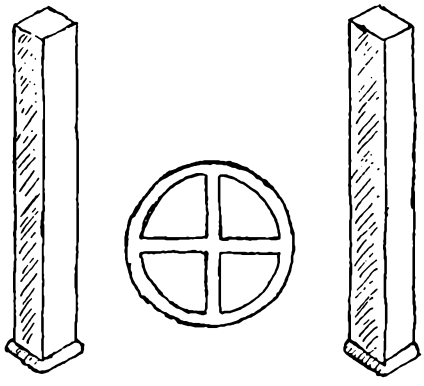

han paa den næste, idet han maa gaa igennem en Slangegaard, hvor Slangerne kryber op ad ham. I denne Grad stilles han atter overfor de to Søjler, men denne Gang er der et Hjul imellem dem. Hjulet skal symbolisere Tiden og Evigheden, og Egerne (fire) Tiderne. I den tredie Grad forberedes han paa Døden og maa love, at han aldrig vil tørste efter Blod, og at han vil hjælpe sine Brødre i Livsfare; at han aldrig vil forsømme at begrave en Død, og at han vil tro paa et Liv efter Døden. I fjerde Grad maa han love at bekæmpe det onde, selv om det viser sig i en skøn Skikkelse. I femte Grad undervises han i Kemi, i sjette Grad i Astronomi og i syvende og sidste Grad faar han Chiffernøglen til de hellige Bøger.

I en Grad af et andet System tales der om, at Brødrene fik Lov til at se Solen ved Midnatstide. Den i Ordensvæsenet ukyndige er vel nærmest til Sinds at smile af en saadan Oplysning. Forklaringen er dog saa let, man skal blot kende hine Tiders Udtryksformer. I vore Dage vil man sige, at Brødrene fik Lov til at se Lyset i Mørket, hvilket vil sige at se Guddommen i sit eget Indre.

Brødrene af de højeste Grader fik Del i de Embeder, deres Ordensherre, Kongen, uddelte. Dette synes ikke Nutidsmennesker at være tiltalende, men her skal man ogsaa kende Tidens Forhold. Dengang var Ordenerne Uddannelsescentrene, og der lærtes de Kundskaber, der var nødvendige at erhverve for Præster, Dommere, Astronomer, Kemikere og Læger.

Brødre, der røbede Ordenens Hemmeligheder, blev dræbt, og de fik rejst en Skamstøtte.

De unge Brødre maatte vogte Port og Døre efter Tur og opvarte de ældre Brødre ved Maaltiderne. De unge Brødre maatte være meget afholdende, men de ældre maatte drikke lidt Vin.

Alle havde Pligt til at deltage i Ordensarbejdet.

Ved Brodermaaltidet, (den i saa mange Tilfælde nedbrydende og ordensskadelige „knife and fork degree"), gik det meget alvorsfuldt til.

En Kiste, i hvilken var anbragt en Træfigur, der skulde forestille en Død, blev baaret rundt for at minde Brødrene om den Skæbne, der ramte Osiris, men ogsaa om hans Opstandelse til Lyset.

BABYLONIEN–ASSYRIEN

I Kong Asurbanipals Bibliotek fandtes den assyrisk-babyloniske Lære, der vogtedes af Præsterne, hvis Sønner var arveberettigede til Udøvelsen af Ordenstjenesten. Om denne eller disse Ordener har vi ikke noget indgaaende Kendskab, hvilket – maaske – kan skyldes manglende Interesse, idet man dér lagde den største Vægt paa „Aandebesværgelse". Man ved dog, at der tillige næredes stor Interesse for Lægevidenskab og Astronomi. Man maa laste dem for deres skændige Medvirken til den Form for Gudsdyrkelse, der anvendtes. Den var saa skamløs, at den næppe kan beskrives. Men de ejede Troen paa en skøn og harmonisk Tilværelse efter den jordiske. Lysguden hed Bel, Mørkets Gud Anu, og fra Herodot ved vi, at Belit eller Mylitta var Babylons Gudinde. I Maanens Skikkelse oplyste hun Himmelen med sit milde Lys.

IRAN

1001 Nat, Kalifernes Slotte og Haver, – alt det, hvorom der endnu findes et Skær af Eventyret, af vor Barndoms Undren over Aladdin og hans vidunderlige Lampe.

Men vi kender ogsaa dette Land i anden Henseende. Nævnes blot Navnet Zarathustra, melder der sig straks ganske andre Tanker.

Den „ældgamle Gud", der hed Mazdah, omtales først. Derefter Skaberguden Jima, den store Bygmester, der indrettede Verden og herskede over den. Han buk-

kede under for Synden, men opstod igen og opbyggede en ny og bedre Verden. Senere kom Mithradyrkelsen, – Lysets Gud –, og man dyrkede Ormuzd, den gode, og frygtede Ahriman, den onde.

Den hellige Bog, Zend-Avesta, bestod af 21 Bind, og skulde have været Zarathustras Værk. Paa dette Værk blev de persisk-iranske Mysterier opbygget. Ogsaa her var det Præsterne og i Arvefølge deres Sønner, der vogtede Tempeltjenesten. Disse Præster kaldtes Magier, og helt op til Tiden 700 Aar før vor Tidsregning røgtede de deres Gerning som for Aartusinder siden.

Zarathustras skønne Lære, Lysets Sejr over Mørket, en sund Sjæl i et sundt Legeme, Lægevidenskabens Fremme til Fordel for den lidende Menneskehed . . . – vi synes ikke, det lyder saa fjernt.

CHALDÆERNE

De var Soltilbedere, de tilbad Lysets Gud. Senere fik de en treenig Gud, der bestod af det mandligt skabende, det kvindeligt sjælelige og disse to i Forening. De dyrkede navnlig Astronomi.

FJERNASIEN

Brahmanernes Mysterieforbund.

Her var Ledelsen, som andre Steder, i Præsternes Hænder. Men langt den største Magt fik de, efter at den gamle Lære om Indra og Naturguderne var noget forbigangent.

Deres Viden havde de fra Veddaernes gamle hellige Bog, Upanishad, hvis Grundtone er: Kend dig selv!

Den treenige Gud hedder Brahma, Vishnu og Siva og dækker Begreberne Aand, Sjæl og Legeme.

De havde tre Grader:

Indvielsesgraden eller den almindelige Forbindelse med Ordenen,

II. Grad: Sandsigernes og Aandebesværgernes Grad og

III. Grad: Fuldstændig Tilbagetræden fra den ydre Verden. Den sidste Grad tildeltes efter 40 Aars ubetinget Lydighed og Troskab.

Over 400 Millioner bekender sig til denne Lære. Optagelsen i Buddhas Orden skete (og sker maaske den Dag i Dag) paa den Maade, at den unge Mand først maatte lade sig vejlede af en ældre, anset Ordensbroder. Han maatte bestaa flere Prøver før Indvielsen og gennemgaa en Eksamen. Først naar han var over 20 Aar, kunde hans Indvielse finde Sted, og saa skulde et Ordenskapitel foretage den. Efter mange Aars Studier og nøje Overholdelse af Ordenens Love kunde han efterhaanden ophøjes i Graderne og fik Rang som Sakridagamin, Anagamin og Arkat.

Det er disse Brødre, der har frigjort sig for ethvert materielt Krav, der evner at fjerne sig længst muligt fra Synden. En og anden vil maaske gøre en Indvending, fordi Buddhas Lære er omtalt i denne Forbindelse, for mange anser den for at udmunde i „det store intet", Udslettelsen. Denne Fortolkning er imidlertid ikke Forudsætningen for Medtagelsen i denne Omtale, idet der findes en anden. Nirwana betyder nemlig slet ikke Udslettelse eller, som andre mener, en fuldstændig Sammensmeltning med og Optagelse i selve Guddommen, men derimod en Tilstand af fuldstændig Upaavirkelighed af Livets ydre Former. Der er saaledes ikke noget til Hinder for, at Nirwana kan opnaas allerede i dette Liv, blot maa man kunne hæve sig dertil ved fuldstændig at fjerne enhver Form for menneskelig Nydelse, Begær og Lyst.

Det var da heller ikke Buddhas Mening at ville fremhæve Sjælevandringen som noget særligt trøstende, men snarere som noget afskrækkende. Men, vil man kunne indvende, han har ikke lovet sine Tilhængere og Disciple noget Liv efter Døden. Det har han ikke, men han har heller ikke nægtet Muligheden af et saadant.

Han lærte sine Disciple, at Fuldkommenheden maatte naas i denne eller en senere Tilværelse, og at det derfor var af største Betydning at opnaa den snarest og helst i dette Liv. Og naar han afslog at bekræfte eller afkræfte Muligheden for et evigt Liv, da har han ejet Haabet.

Naar de to ovennævnte Ordenssamfund er medtaget her under de gamle Mysteriesamfund, da skyldes det ikke disse Samfunds Ælde, men det, at de har deres Rod i Veddaernes gamle Samfund, der igen paastaas at være grundet af den ældgamle asiatiske Religionsstifter, Ram, der var en Reformator af en endnu ældre Religion. Det er i Virkeligheden Aartusinder, der her taler til den, der vil gaa i

Dybderne. Og tro ikke, at der her er Tale om et Samfund i Tilbagegang, men læs f. Eks. J. Prip-Møller: „Chinese Buddist Monastires". Gør De det, vil Peterskirken i Rom og Sct. Pauls Katedral i London svinde betydeligt i Deres Omdømme.

HELLAS

Hastig er vor Rejse gaaet, og kun i den ægyptiske „Loge" var vi indenfor et Øjeblik. Men nu er vi naaet til det af Dr. Beyer nævnte Samfund, og derfor raster vi igen.

DE ELEUSINSKE MYSTERIER

„Ved Kendskabet til disse Mysterier venter vi at blive styrket til Livets Prøvelser og til et Liv efter Døden."

Saaledes stod det skrevet!

Disse Toner er os ikke ukendt.

Octavian, Hadrian og Marcus Aurelius har deltaget i det, der nu beskrives!

De eleusinske Mysterier tjente til at ære Demeter og hendes Datter, Persephone. Hertil kom senere den mandlige Gud, Dionysos. Gudsmoderen, Demeter, vandrede paa Jorden for at finde den forsvundne Datter Persephone, der var bortført af Mørkets Gud, Pluton, og herunder kom hun til Eleusis, hvor hun blev gæstfrit modtaget.

Da det under hendes Ophold dér blev muliggjort at finde Datteren i Dødsriget, og det efter Forhandling med Pluton blev tilladt, at hun maatte beholde sin Datter hos sig det halve af Aaret, underviste hun de ledende i Eleusis i Mysterierne.

Paa det Sted, hvor Demeter først havde hvilet ved sin Ankomst til Byen, blev der rejst et prægtigt Tempel, hvilket de staaende Rester bevidner.

Samfundets Ledelse bestod i Ypperstepræsten (Hierophanten), Fakkelbærerne (Daduchos), Herolden (Hierokeryx) og Alter- og Offerpræsterne (Epibosmius). Endvidere fandtes mange Sangere og Musikere.

Grundlaget i Mysterierne var, at Demeter forestiller Planteverdenen, der i den halve Del af Aaret visner og gaar bort.

Den Omstændighed, at Persephone om Sommeren maatte være hos sin Moder, skulde bekræfte Jordens Frugtbarhed og Menneskenes Opstandelse.

Den til Livet i Dødens Rige i den halve Aarstid viede Persephones Formæling

med Dionysos, symboliserer Menneskenes Forening med Guddommen, og betegner Mysteriernes Læres Maal.

Den, der skulde indvies i disse Mysterier, maatte indføres af en anset og indviet Borger fra Athen. Det var Indførerens Pligt først at undervise den søgende i visse Forskrifter og Love.

Indvielsen fandt Sted ved to store, aarlige Fester, og der blev hertil truffet meget store Forberedelser.

I Februar, hvor Naturen i Grækenland vaagner til nyt Liv, begyndte man de „smaa Mysterier". Disse bestod hovedsagelig i at forklare Forbindelsen mellem Persephone og Demeter. I September fejredes den store Fest, hvor man blev indviet i „de store Mysterier".

Før den egentlige Festdag, den 20. September, fandt der en stor symbolsk Renselse Sted, og paa selve Dagen blev Kandidaterne bekranset med blomstrende Myrter og ført til det hellige Tempel i Eleusis. Festen her varede i tre Uger, og først ved Slutningen kom den egentlige store Indvielse.

Adgang hertil fik kun de Udvalgte, der maatte kende Pasordene. De blev indladt i Demeters Tempel og efter en Faste til Ære for Demeter, der maatte søge længe efter sin elskede Datter, fik de en „hellig Drik".

I det aflaasede Tempel foregik saa endelig Hovedceremonien:

Man kom ind i et Rum, der mindede om en underfuld Verden. Herinde lød den skønneste „himmelske" Sang og Musik, og ved Hjælp af Lysvirkninger skiftende med Halvmørke, skabtes der en Stemning til Andagt og Højtid. Da gled pludselig et Forhæng til Side, og et straalende Lys blændede Forsamlingen. I Forgrunden stod Præsterne i deres Ordensdragter og Smykker. Ypperstepræsten viste dem de hellige Ting og Symboler og aabenbarede Ordenens Hemmeligheder.

Dernæst kom den dramatiske Del, hvor Demeters Søgen efter Persephone og den lykkelige Tilbagevenden til Lysets Verden blev fremstillet.

Man kendte dog ogsaa andre Mysterier i det gamle Hellas:

ISISMYSTERIERNE

Naar disse Mysterier nævnes, er det for at drage en Parallel og ikke blot mellem de græske, men ogsaa mellem de græske og ægyptiske.

I Isismysterierne træder de gamle Ægyptere frem. Vi møder her Isis, Osiris og Horus.

Selve Mysteriet, Graden om man vil, rummer praktisk talt det samme som i de eleusinske Mysterier; thi her er det Isis, der maa lede efter sin Husbond, Osiris, i Underverdenen. Deres Søn, Horus, giver Faderen sit ene Øje at spise, og Faderen bliver derefter atter delagtig i Lyset.

Disse Mysterier holdt sig helt op til vor Tidsregning, hvorefter de langsomt forfaldt.

Vi vender imidlertid nu tilbage til de gamle Ægyptere, til Beboerne af Verdens Centrum, Stenvidnets Land.

PYTHAGORAS ORDEN

Pythagoras var ogsaa Elev af de gamle Ægyptere. Hans Orden, til hvilken kun 300 havde Adgang, hører til de mest ophøjede, man har kendt. Han var en Kundskabens Mester, Mathematiker af Verdensformat, Musiker, Filosof, ren i Tanker og Sæder, en mild, dygtig, retfærdig og herlig Lærer for Ordenens Brødre. Hans Orden havde to Grader, en „ydre" og en „indre". Den ydre tjente til at gavne Samfundet i dets Helhed og den indre til paa hemmelig Vis at dygtiggøre Ordenens Medlemmer til den ydre. Han holdt streng Justits i Rækkerne. Den mindste Forseelse straffedes strengt, og Udstødelse truede den efterladne og lunkne. Mildheden og Bestemtheden i nær Forening.

Paa et gammelt, ægyptisk Billede ser man Sjælen efter Døden blive ført til de 42 Dommeres Bolig. Hver Dommer spørger Sjælen, om den har gjort sig skyldig i en bestemt Handling, og kan den besvare disse Spørgsmaal med „Nej", er den sikker paa Evigheden i Gudernes Bolig. Imidlertid er Spørgsmaalene af en saadan Art, at den ikke kan bestaa Prøven, og den synes derfor at være sikker paa evig Straf eller Udslettelse. Men nederst paa Billedet ser man atter Sjælen, og denne Gang stillet hen ved Siden af en Vægt. Paa den ene Skaal ligger en Fjer, og paa den anden den dødes Hjerte.

Kan Hjertet tynge den lette Fjer ned, hvilket vil sige, at den døde dog i Livet har gjort noget godt, føres den til Osiris, til det evige Liv. Har den imidlertid ikke gjort en eneste god Gerning, sluges den af et Uhyre, der ses paa Billedet til-

venstre. Pythagoras fastholdt Kravet om Fuldkommenhed for at komme i Samfund med Guddommen og troede paa Sjælevandringen. Han er ikke helt paa samme Linie som sine ægyptiske Læremestre, der ganske vist havde „indført Troen" paa Sjælevandringen, men ikke under saa obligate Former som i flere andre Samfund. Mere udtalt var Troen paa, at Sjælen kunde tage Legemet i Besiddelse og vandre i den tidligere Skikkelse.

Pythagoras Samfund blev ikke gammelt. Hans og hans Ordensbrødres Deltagelse i Politik og den Maade, hvorpaa de brugte deres Magt til at arbejde hen til en Tvangsantagelse af deres System og Idéer, skaffede ham saa mange Fjender paa Halsen, at Ordenshuset blev brændt og Størsteparten af Brødrene dræbt. Han maatte flygte til Metapontum, hvor han døde 500 f. K.

DRUIDERNE

Det mægtige, keltiske Folk, der engang herskede over store Dele af Europa, (ca. 2000 Aar f. K.), havde ogsaa sin Orden.

Dets besynderlige Ordenshuse fandtes spredt over store Dele af det Landomraade, som de besad, og vi finder endnu Rester fra denne Tid. De dannedes af to Rækker Sten, i hvis Midte der fandtes et Alter. Vi ved ogsaa, at de havde Ordensborge for saavel Brødre som Søstre.

Ordenen, der lededes af dens Præster, havde tre Mandsgrader, hvis Indehavere kaldtes Eubuter, Barder og Drysider. Der var tillige en Grad for Kvinder.

Forberedelsen til Optagelsen varede mange Aar, man nævner op til tyve, og der skulde ikke blot læres Skrivekunst, men ogsaa Mathematik, Astronomi, Natur- og Religionslære.

Den esoteriske Viden, altsaa den, der gjaldt de indviede, blev givet paa et hemmeligt Sprog og maatte ikke nedskrives.

Grundlaget for Ordenens Virke og Lære var Troen paa et evigt Liv, men hertil var Vejen lang og trang. Mindst tre Gange maatte Menneskene overskride Dødens Tærskel, efter at de i Livet havde maattet gøre Bod for tidligere begaaede Synder, men i den evige, himmelske Tilværelse skulde de træffe deres Kære fra Jordelivet.

Ordenen maatte i Tidens Løb undergaa Ændringer med Hensyn til saavel Opfattelse som Lære. I de første Tider lededes Ordenen med ubønhørlig Strenghed,

de mandlige Ledere maatte som oftest udøve deres Tjeneste paa en Ø, og kun een Gang om Aaret fik de Besøg af deres Hustruer, for at Slægten ikke skulde uddø. De kvindelige Druider deltes i to Samfund, de evige Jomfruers og de Giftes.

Naar man skal bedømme Ordensformer og Ordenslære, maa man ikke glemme at tage hver Tids Indstilling og Viden med i Bedømmelsen, og naar denne Orden mere end andre blev underkastet Forandringens Love, var Grunden sikkert den, at den laa indenfor en Radius, hvor der var Mulighed for Paavirkning af Forhold, der maatte medføre disse Forandringer.

I en senere Tid blev den paavirket af den kristne Lære, og en mere enkel og blid Ritual- og Ceremonidannelse blev Følgen.

Denne Orden strandede ogsaa paa Politikkens Overdrev, og omkring Aaret 1700 e. K. blev den udslettet.

I Tidens Løb søgte dens Venner at stifte en ny Orden, og givet er det, at en anden Orden nu bærer dens Navn. Her i Landet var den kendte Forfatter, Sophus Michaèlis dens Leder.

PALÆSTINA

Dr. Schuster skriver, at det hovedsageligt var i tre store Partier, at den religiøse Bevægelse gav sig Udslag, nemlig hos Sadducæerne, Farisæerne og Essæerne. Han beretter, at de førstnævnte rekrutteredes fra de besiddende Klasser,

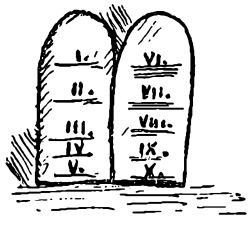

de Lærde og Officererne. – Trods det, at Betingelserne kulturmæssigt set skulde være til Stede for den rigeste aandelige Udvikling, havde denne Retning dog mest egne Interesser som Hovedmaal. Mere Idealisme syntes det, at Farisæerne har haft, men kun en Beretning om Essæerne maa formenes at have Betydning her.

Essæernes Orden havde fire Grader. Forinden Optagelsen maatte den søgende gennemgaa en fleraarig Prøvetid. Klædt i hvid Dragt fik han Lov til at betræde Ordenshuset og blev dér belært om de strenge essæiske Leveregler: Nøjsomhed, Ydmyghed, Hjælpsomhed, Selvforglemmelse. Havde han levet efter disse Regler i et Aar, blev anden Grad ham til Del. Her maatte han sværge, at han vilde ære Gud, være retfærdig mod Mennesker, ingen skade, hverken af egen Vilje eller paa andres Befaling, bistaa dem, der havde Ret, hade Uretten, være tro, elske

Sandheden og hade Løgnen, undgaa Tyveri og vise al uberettiget Gevinst væk. Han maatte endvidere love, at han ikke vilde have Hemmeligheder for Brødrene, og at han vilde undervise de yngste Brødre. I de senere Grader fik han endelig den højere Viden meddelt. Nogle Steder var Ægteskab tilladt, andre Steder var det forbudt.

Brødrene havde fælles Pligter, fælles Byrder, lige Ret og kun een Pengekasse. Alt var Lighed, ingen maatte have mere end de andre.

Givet er det, at dette Samfund, i højere Grad end de fleste andre, evnede at omsætte Ord i Handling. Stor Udbredelse fik det aldrig, og ved Kristendommens Opstaaen forsvandt det trods dets store indre Styrke og Kraft. Det var, som om den kristne Lære havde overflødiggjort dets Virksomhed. De sidste Essæere forenede sig med Kristendommens Tilhængere.

Vi har nu besøgt Samfund, der fandtes – eller hvis Kilder fandtes – i de ældste Tider, og vi vil nu gaa over til Middelalderen.

MUHAMEDANISMEN

I Aaret 1092 skrev den persiske Forfatter ABU-L-MAALI en Beretning om et muhamedansk Ordenssamfund. I Noter og Forklaringer hertil staar der, at det havde 9 Grader. I disse undervistes først i de almindelige religiøse Grundsætninger, dernæst i særlige Dogmer, Syvtallets hellige Betydning, Verdensudviklingen, Fortolkningen af Koranen, de hellige Pligter og en egentlig Filosofi. I den niende og sidste Grad belærtes man om, at Religionens ydre Former er ligegyldige, og at enhver frit kan vælge mellem de bestaaende Religioner eller slutte sig til Platons eller Aristoteles Filosofi.

DEN NYERE MITHRAISME,

der var bygget op paa Zarathustras Lære, bredte sig sammen med Kristendommen til Romerriget. Den havde 7 Grader, og de i Bjergene indhuggede eller indbyggede Templer rummede Forværelse, Indvielsesrum, Bedesal og andre Lokaler. Ad en besværlig Trappe førtes man op til Indvielsessalen, hvor Loftet forestillede Stjernehimmelen. I Salen var der to Altre, et for Solen og et for Maanen. Den til Indvielsen kaldede blev lænket og blændet og ført over en Grav. Man forestillede,

at et Mord havde fundet Sted, – ja saaledes staar der i Beskrivelsen; Meningen har imidlertid sikkert været den saare velkendte, at man „dræbte" sit tidligere Jeg for at opstaa i et nyt og bedre; thi det var jo det, Indvielserne tilsigtede. I Ordenshusets Korrum fandtes de hellige Billeder.

DE KATOLSKE MUNKEORDENER

Selvom de katolske Munkeordener just ikke kan henregnes til de „hemmelige Selskaber", vil der dog være et og andet at bemærke om dem. De havde nemlig ogsaa deres Hemmeligheder, hvilke vi paa anden Vis kommer tilbage til i Omtalen af Ordensbygninger og andre Bygninger. De havde deres Ceremonier, der var ukendte af den profane Hob. Man kan læse følgende i en gammel Beretning: „Ved Midnatstid tændtes to Lys paa Kirkens Hovedalter. Foran Alteret blev der lagt et sort Tæppe. Naar disse Forberedelser samt andre var tilendebragt, traadte alle Ordensbrødre ind i Kirken og derefter indlodes den til Indvielsen kaldede. Han lagdes paa det sorte Tæppe, som man derefter indhyllede ham i, idet man derved gav Udtryk for ganske den samme Symbolik som nævnt i den nyere Mithraisme. Ved Fjernelsen af Tæppet blev den unge Broder overrasket ved at se hele Kirken oplyst; denne sidste Del af Symboliken er ogsaa let fattelig."

Men ogsaa af andre Grunde fortjener disse Ordener at nævnes, thi det er dog deres Skyld, at saa uendelig meget fra svundne Tider er nedskrevet og i vort Eje. Mange har lastet de gamle Munke, fordi de var vin- og madkære, ja, endog kvindekære, – men har man ikke gennem alle Tider været mere ivrig efter at paapege Mangler og Fejl end efter at prise Fliden og ære Videnskaben.

Og lad os saa ikke glemme disse Ordeners Formaal. – – Ingen skriver smukkere derom end Jørgen Bukdahl:

„Der er saa meget i Verden,
som deler og splitter os ad,
som stjæler vor Fred og giver
til Gengæld kun Ondskab og Had.

Men et, der er dog i Verden,
som heler os alle paany:
Og det er alle de Minder
om en gammel, stilfærdig By."

Og i sine „Minders Mosaik" skriver han om Munkenes Liv i den gamle By, – ja, og vel i andre gamle Byer:

„Og som jeg sidder og stirrer ind i det skinnende Lys, saa begynder jeg at for-

staa noget, jeg før aldrig rigtig har begrebet. Jeg begynder at forstaa hin underlige Trang, der i Historiens store Urostider drev Menneskene ud i Ørknerne, ind i Klostrene. Jeg begynder at forstaa Eneboerne, Munkene. — — Jeg tror, at de drog ud i Ensomheden for at gruble over den Opgave, der blev stillet Arkimedes: At finde hint Punkt udenfor Verden, hvorfra man kan bevæge den." — Og han begynder at forstaa, „at det er hin Trang, der drev dem ud i Ensomheden for at søge en Mening, for at søge at omsætte Verdensuroen til den sjælelige Ro, som Forstaaelsen betyder". Og han slutter Afsnittet med at sige: „Og det kan jo være, at det mere kommer an paa at prøve Forsøget, end at det lykkes, mere at gaa Vejen, end at naa dens Ende."

Hvem vil tvivle om den gode Viljes Betydning?

Og lad os huske disse Ordeners store Mænd, Benedikt af Nurcia, Frans af Assisi, Bernhard af Clairvaux, Dominicus. I den sidstnævntes Orden træffer vi den kristne Religions store Mystikere: Mester Ekkard, Henrik Susso o. fl.

Og hvem træder ind i Klosterkirken i Maribo, i Ribe, Helsingør, Løgum eller Børglum uden at fornemme noget stort og helligt, noget til alle Tider gældende.

Lad os slutte her med en kort Omtale af den Orden, der gav en af de kommende, Tempelherreordenen, Ordensreglerne: Cistercienserordenen. Denne Ordens store Reformator, den hellige Bernhard, var for den, hvad Wildey var for os. Dens skønne, men enkle Ordenshuse ses endnu, omend i forsmædelig Stand. Reformationen var ond paa mange Maader.

Se Klosterkirken i Sorø, Kapitelsalen i Løgum — —. Man tager vel ikke Skoene af i vore Dage, nogle knapt nok Hatten, men man føler Trang til det.

DE KRISTNE RIDDERORDENER

Johannitterordenen, Tempelherreordenen, de tyske Ridderes Orden.

Johannes den Døbers Orden af Jerusalem havde sit Udspring i et Kloster, der ejedes af Pataleon Mauro i Amalfi. I dette Kloster kunde Købmænd, der havde været i Jerusalem, søge ind. Da besluttede ni unge Adelsmænd, der havde været med i det første Korstog, at oprette et Sted, hvor forladte og syge kunde finde Optagelse.

De fik anvist et gammelt Hospital, og ved Hjælp af milde Gaver lykkedes det

dem at opretholde det. En af de første Ordensforstandere, Raimond af Pay, forandrede Stiftelsen til en gejstlig Ridderorden, hvis Regler stadfæstedes af Pave Calixtus II. i Aaret 1120.

Johanniter-ordenen

Foruden Munkeløfterne afgav Brødrene Løfte om stadig at bekæmpe de vantro. Brødrene inddeltes i tre Klasser, Riddere, Præster og tjenende Brødre. Deres Indvielsesceremoniel var meget omfattende. Naar Ridderne ved denne Ceremoni fik tildelt gyldne Sporer, da skulde de derved forstaa, at Rigdom skulde man undgaa, og denne Verdens Pragt skulde man anbringe saa langt nede paa sig som muligt. – Tiden skulde vise noget andet. – Efter Fordrivelsen fra det hellige Land fik Ordenen sit Hovedsæde paa Cypern, men maatte derfra søge til Rhodos, som de erobrede, og efter Tyrkernes Indtagelse af Øen maatte de søge til Malta. De havde deres Borge fordelt over mange Lande i Europa, men ved Reformationens Indførelse mistede de deres Gods (det, de skulde forsage) i England og Skandinavien, hvor „det henlagdes under Kronen", som det saa smukt hed. I det sidste Kildeskrift, der staar til min Raadighed, ses, at Ordenen staar opført i Gothakalenderen, og at dens Stor-Mester i Tiden omkring 1900 var Ceschi a Santa Croce.

Tempelherre-ordenen

De tyske Rid-deres Orden

1118 stiftedes *Tempelherreordenen* af Hugo af Payens og Gotfred af Sct. Omer og syv andre franske Riddere. Kong Balduin II skænkede dem en Fløj af sit Slot, der laa dér, hvor omtrent Salomons Tempel havde staaet. Derfra fik Ordenen sit Navn. 1128 stadfæstede Pave Honorius den II dens Bestaaen, men krævede, at dens Formaal skulde være at bekæmpe de vantro. Brødrene, der inddeltes i tre Klasser, maatte aflægge Munkeløfterne. Der optoges tillige Lægbrødre, nemlig Vaabenbrødre og Haandværkerbrødre. 1172 optoges prædikende Brødre. Allerede i det 13. Aarhundrede talte Ordenen ca. 20,000 Brødre.

Næppe nogen anden Orden har været ude for saa megen Modgang som denne.

Ganske vist blev Disciplinen efterhaanden slap, Rigdommene bunkede sig sammen, og Ordenens store Udbredelse og Magt skaffede den mange Misundere. Den franske Konge, Philip den IV, kaldet „den smukke", var et Dyr i Menneskeskikkelse og øjnede i denne Orden et rigt Offer. Han lod sit Kreatur, den livslystne Pave, Clemens den V, ophæve Ordenen, og selv lod han dens ledende Mænd,

deriblandt dens sidste Stor-Mester, Jacob de Molay, fængsle og under Tortur bekende, at Ordensbrødrene ved deres Indvielse i Ordenens Mysterier maatte besudle det hellige Kors, fornedre sig paa en Maade, der ikke kan beskrives, og at Brødrene indlod sig paa de skrækkeligste Udskejelser. Eftertiden har tilvejebragt Beviser paa, at det vel var Tilfældet, at Kandidaterne blev underkastet en meget haard Prøve, før de blev indviet, men dog ikke af den Art, som Beskyldningen lød paa. Ikke desto mindre blev de fangne Brødre dømt til at brændes, og Ordenens Formue konfiskeredes af Kongen. Inden den gamle Stor-Mester døde paa Baalet, fragik han de Indrømmelser, han havde gjort under Torturen, og man siger, at han stævnede saavel Kongen som Paven for Guds Trone og Dom inden en bestemt Frist. Lad os tage det for, hvad vi vil, men inden kort Tid var Paven død, og inden Aaret var omme, var Kongen død paa en Jagtudflugt.

Denne Ordens Ceremonier menes – og vist med Rette – at have rummet Paabud om religiøs Fordragelighed. Ihvorvel Ordenen var en kristen Orden, havde dens ledende Mænd i de fjerne Lande lært Mænd af anden religiøs Opfattelse at kende og forstaaet at ære dem. Man kan haardt beklage Ordenens Skæbne, selv om den i nogen Grad selv var Skyld heri – men dens inderste og gode Lære er ikke død.

De tyske Ridderes Orden stammer fra det i Aaret 1128 oprettede tyske Hospital, Mariehospitalet. 1191 blev Ordenen stadfæstet af Pave Clemens den III og modtog betydelige Pengegaver af Kejser Henrik den VI. Dens første Stor-Mester var Heinrich Walpot v. Bassenheim. Denne Orden har utvivlsomt været den bedst organiserede og ledede af de tre store Ridderordener. Dens Magt blev uhyre omfattende, og Magten kunde sikkert have været fastholdt, om ikke Magthaverne havde regeret for haardt.

Den anlagde over 100 nye Byer, foruden de 1400 Landsbyer, den raadede over i Tyskland og andre Lande, men ogsaa denne Orden maatte prøve Nedgangen. 1466 led den sit store Nederlag, og ihvorvel den fik Lov til at bestaa, havde den dog faaet sit Grundskud.

Napoleon ophævede den 1809, men 1834 oprettedes den igen og har særlig ofret sig for Sygepleje under Krigsforhold.

Dens Hovedsæde blev den pragtfulde Marienburg.

ROSENKREUTZERNE

Nogle beretter om denne Orden, at den skulde være en af de mest ophøjede, medens andre paastaar, at den bestod af en Bande Svindlere. Den, der har læst

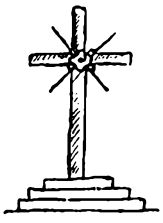

meget om den, maa give begge Parter Ret. Der er næppe Tvivl om, at denne Orden har siddet inde med megen Viden, men det er ikke af denne Grund, at den er blevet saa kendt i almindelige Kredse, – det var der sørget for paa en liden glorværdig Maade. – Stifteren var en Tysker ved Navn Christianus Rosenkreutz, der blev født 1378. I en ung Alder blev han sendt paa en Rejse sammen med en erfaren Munk, og de besøgte det hellige Land, Damascus, de vise Arabere i Damcar og rejste derfra til Ægypten. Senere opholdt de sig i Spanien og vendte derefter tilbage til Tyskland. I Hjemlandet slog han sig sammen med andre ligesindede, der var Klosterbrødre, og de dannede saa Ordenens første Samfund.

De drog ud til fremmede Lande for der at virke for Ordenens Fremgang og for at udbrede dens Idéer, men vendte hvert Aar tilbage for at samles og udnytte hverandres Erfaringer.

Johan Valentin Andreas (1586–1654), der var en meget erfaren og belæst Mand, har udgivet Bøger om denne Orden. Nogle vil hævde, at hans Bøger, og navnlig den mest kendte „Chymische Hochzeit", nærmest er en Satire, men det maa dog ikke underkendes, at noget maa selv en Satire være bygget op paa. Det er iøvrigt da heller ikke bevist, at det er en saadan. Men fantasifuld er Bogen, – de i den opgivne Grader slaar alt andet kendt Gradearbejde til Jorden.

Den bedst kendte engelske Rosenkreutzer var Robert Flood.

H. Jennings skildrer ham som en højst oplyst Mand og en stor Mystiker. Han ligger begravet i en engelsk Kirke.

Selv om denne Orden maa henregnes til de kristne Ordener – vel at mærke, naar man tager den fra dens bedste Side eller maaske snarere fra dens bedste Tid, saa vil den alligevel ikke, trods al Viden og trods den store interessante Symbolik, kunne undgaa Smilet, thi saa fantastisk er dens Forfaldsperiode, at man undrer sig over, at der fandtes saa megen Godtroenhed. De utroligste Midler betjente man sig af for at slaa Mønt. Mange Gange har udenforstaaende – i dens Navn – bedraget for uhyre Beløb. Konger, Fyrster og hin Tids Store overlod Svindlerne

store Summer, gratis Ophold og lod sig tyrannisere, blot fordi der var lovet Opklaring over, hvordan man af værdiløse Stoffer kunde fremstille det røde Guld. Andre slog sig paa Kvaksalveri og med et godt økonomisk Resultat. Krukken gik dog saa længe til Vands, at den kom hankeløs hjem.

Forinden vi skal beskæftige os med de to store Ordener fra vor Tid,

FRIMURERORDENEN OG ODD-FELLOW ORDENEN

maa vi gennemgaa, hvad vi ellers har set paa Rejsen. Det drejede sig jo ikke om en langsom og magelig Lystrejse, men om en Rejse, der var viet til Arbejde.

Vi saa mange forskellige Bygninger.

Vi skal slet ikke til at tale om Bygningskunstens forskellige Retninger eller Stilarter, vi skal derimod undersøge Bygningernes Anvendelse.

Vi saa Templer, Kirker og Klostre, indviet til de højeste Magter. Vi saa i disses Skygge Ordenshuse, der ikke i ydre Pragt kunde maale sig med dem, der var viet Guddommen, men som i indre Pragt virkede betagende paa Menneskers Sind. Og vi saa Kongers og Fyrsters Slotte og Menigmands Boliger.

De sidstnævnte var lette at opføre, det gjorde de almindelige, jævne Haandværkere uden Tegninger (i de første Tider), og havde man ikke Raad til at lade andre bygge, gjorde man det selv.

Men til Pragtbygningernes Opførelse brugte man de Sagkyndiges Bistand.

Naar Talen var om Spændvidde, Søjlers og Pillers Bæreevne og Hvælvingers Tryk, da maatte man til de store Arkitekter, de i Kunsten indviede, Ordenspræsterne, Munkene. De udleverede ikke deres Viden, men værnede den. Og de forstod at bygge paa en saadan Maade, at Kunsten blev en hellig Handling. Hvilken Fryd er det ikke at skue disse Mesterværker fra en svunden Tid, de stemmer Sindet til Højtid og Alvor.

Men lad os da som gode Danske ikke glemme, at vi i vor Tid dog ogsaa har haft et Geni, der kunde løse en Opgave af lignende Format, Grundtvigskirkens Arkitekt.

Lad os mindes, hvad vi saa:

Pyramiden, de himmelstræbende Taarne i Indien og Iran, Druidernes Stonehenge, et Slot i Ninive, Muhamedanernes Kupler og Minareter, Klostrene, Kirkerne fra de smaa Granitstenskirker til Peterskirken, og nu skal vi saa om lidt til at se paa Helliggejsthusene, Laugs- og Gildehusene og Logebygningerne.

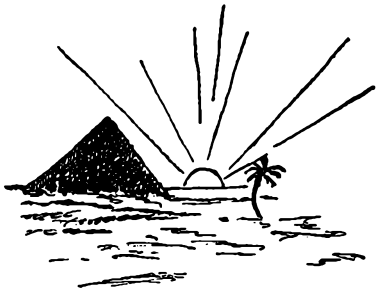

Pyramiden

Tidens Hjul blev drejet, – det blev drejet en Kende haardere end ellers, – synes man. Der var f. Eks. Haandværkere, der havde faaet Øjnene op for Maal og Vægt, for Tegning og Stil, og de gamle Arkitekter kunde efterhaanden undværes. De nye var ikke mere villige til at lære fra sig end de Gamle, kun de Unge, der blev antaget til Bygningskunsten, fik Lov til at lære dem Kunsten af. – Klostrenes store Tid var ved at ebbe ud, de afløstes eller erstattedes med de saakaldte Helliggejsthuse, milde Stiftelser, hvor syge, gamle og svage kunde faa Hjælp og Pleje.

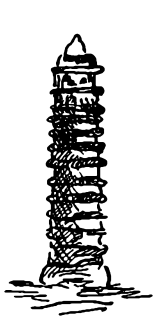

Indisk Taarn

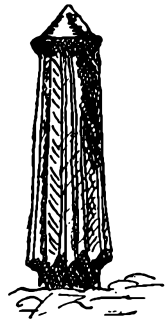

Perisk Taarn

Organisationen havde taget Form rundt om i Landene. Ogsaa her i Danmark rejste Gilde- og Laugshusene sig, og i disse opstod efterhaanden særlige Love og Forordninger. Man maa dog skelne mellem de faste Laugs- og Gildehuse i Byerne og Byggehytterne eller Logerne. De førstnævnte tilhørte ikke blot Haandværkerne, men ogsaa de geistlige og Købmændene.

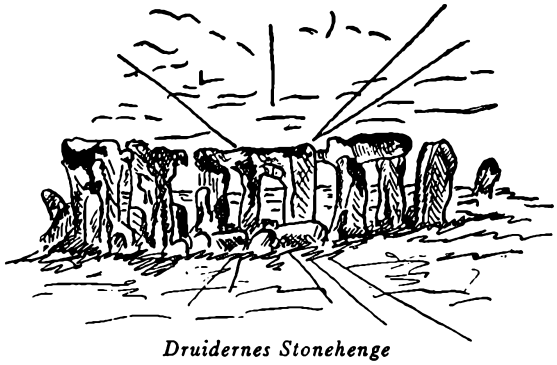

Druidernes Stonehenge

I Aaret 1792 skrev den lærde Matth. Galten følgende om de gamle Gilder:

„Her har fordum været et Slags halv gudelige Selskaber, som man kaldte Gilder eller Broderskaber. Enhver af disse Broderskaber vare oprettet i det Øjemed, at alle de, som vare indesluttede i samme, skulde paa alle Maader befordre hinandens Vel, særdeles hjælpe og staae hinanden bi i Livsfare, i Fattigdom og anden Nøds Tilfælde, og ellers med Raad og Daad gaa hinanden til Haande, i hvad

deres Embede, Haandtering eller Huussager angik. Til den Ende havde hver Broderskab sit eget Gildehus eller Gaard, hvor Brødrene til visse Tider, sædvanlig 4 Gange om Aaret, skulde forsamles; saavelsom og sin egen Lov, kaldet Gildeskraa, hvorefter Brødrene skulde forholde sig, og paa denne Lov maatte enhver sværge over et Voxlys, naar han blev antaget i Broderskabet; det havde og sin Oldermand, der skulde haandhæve Lovene og straffe Forbrydelserne imod dem. Forsamlingen begyndtes altid med Gudstjeneste, som bestod i Sang, Bønner og Messer, derpaa blev Gildeskraaen oplæst af een af Brødrene, som kaldtes Skraapræsten; og naar dette var til Ende, fornøjede Brødrene sig med et Maaltid, som foruden Mad bestod i Mjød og godt Øl; under Maaltidet bleve

Slot i Ninive

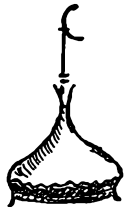

Muhamedansk Kupel

Kloster

Muhamedansk Minaret

adskillige Skaaler drukne, særdeles Christi og hans Moders, saavelsom og den Helgens, efter hvilken Broderskabet var nævnet. Derefter blev handlet om, hvad som skulde angaae Brødrenes enten almindelige eller særdeles Velfærd, hvilket var

Granitstenskirke

Peterskirken

Øjemedet af Selskabets Sammenkomst. De, som opvartede med Mad og Drikke i saadan Forsamling, vare Lemmer af Selskabet, og formodentlig de sidst ind-

komne. Mandspersonerne kaldtes Bordebrødre og Fruentimmerne Bordesøstre, Tøndesøstre, Tystedsøstre.

Gildehuset var gemeenlig en stor rummelig Gaard med endeel Værelser udi,

Helliggejsthus

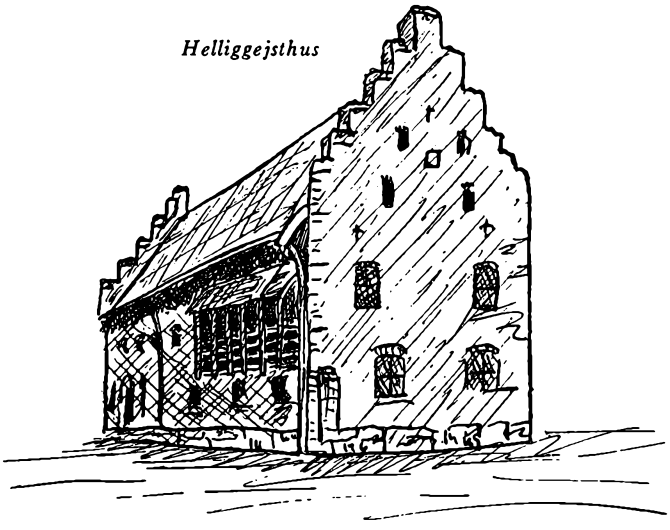

Laugs- og Gildehus

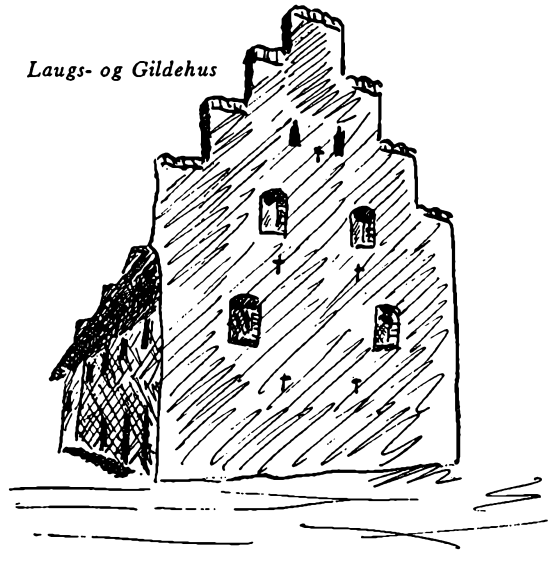

saa store, at de kunde rumme et Selskab, der undertiden bestod af 100 Personer. Det var indrettet efter sit Øjemed, med Kjøkken, Bryggerhus, Spisekammer og Kjelder, med Klyne- eller Brændehus, samt forsynet med behørig Boeskab og Huusgeraad. Øverst i Huset hængte en Klokke, hvormed der blev ringet, hver Gang Broderskabet skulde forsamles. Til Bevis paa, hvor anseelig Gildehuusene fordum vare, kan tjene dette gamle Vers:

Logebygning

Hvor man kommer i Randers eller Ribe,
I Wiborg, Aarss, Aalborg eller Nibe,
Og spør huess er den store Gaard,
Da faaer mand saadan Svar igjen,
Det hører til det store Kalent
Til St. Peders Gilde, eller St. Knuds,
St. Søffuerens Alter, eller St. Gertruds.

Ethvert Gildehuus havde sine visse aarlige Indkomster af Huuse og Jorder her i Byen, af Enge og Bøndergaarde paa Landet, som til den vare henlagte, af det Substidium, som Brødrene aarlig betalte, foruden Indgangspenge, som bleve givne

af dem, der indtraadte i Broderskabet. Heraf skulde Huuset ej alene vedligeholdes, men endog forsynes med alt, hvad der høre til de fastsatte Sammenkomster.

De Gilder og Gildehuuse, som man med Vished veed at have været i Ribe, ere følgende:

1. St. Antonii.
2. St. Knuds.
3. Calente-Gilden.
4. Hellig Korses.
5. St. Gertruds.
6. St. Hansis.
7. St. Nicolai, som og kaldtes Peblinge Gilde.
8. St. Peders.
9. Præsternes Gilde.
10. Vicariernes Gilde.

Alle disse Gilder nævnes udtrykkelig i gamle Manuskripter, Skjøder og Gildebøger; deri anføres tillige deres Oldermænd, deres tilliggende Ejendomme, ja, endog de Love, som i nogle af dem, for ex. i St. Gjertruds Gilde, skulde iagttages, og Tallet paa Brødrene, som Aar 1471 vare i Præsternes Gilde. Men paa hvad Sted nogen af disse Gilders Huuse have staaet, findes ikke: dog er det troeligt, at de, som benævnes af Kirker og Kapeller som St. Hansis, St. Nicolai, St. Petri og Hellig Korses, have lagt i Nærheden af disse Gudshuuse, ligesom Præsternes og Vicariernes nær ved Domkirken, og uden al Tvivl i Præstegaden, da jeg ikke rettere kan skjønne, end at Kapellanens Residense er et Stykke af Præstergilde-Huuset, og den ved Siden af liggende store Hauge at have hørt til samme."

Haandværkslaugene og Gilderne, der havde til Huse i egne Ejendomme i Byerne, var Samlingsstederne for Byernes faste Folk, men Byggehytterne, som de kaldtes i Tyskland, og Logerne, som de kaldtes i England, var noget andet. De var for de Haandværkere, der rejste fra Sted til Sted for at opføre de store Bygningsværker, det ofte tog Aar at opføre.

Disse Haandværkere skulde have Tag over Hovedet, et Samlingssted, hvor de kunde spise, — maaske endog sove, og hvor de kunde læse og se paa Byggeanvisninger. Men hertil skulde ingen fremmede have Adgang, og man maatte have Tegn og Pasord for at komme ind.

I disse Samfund skabtes efterhaanden særlige Skikke. Det har antageligt knebet svært med at holde Justits, man maatte se at finde en Modvægt mod slappe Sæder og Drikfældighed, og da Bygningerne ofte skulde tjene til Guds Ære, krævedes der sikkert ogsaa en deraf præget Tone i Husene.

Disse Haandværkere var privilegerede, de havde Kendskab til Bygningskunsten og var derfor sikre paa Arbejde og dettes Løn. Ofte har de behøvet andre til Hjælp, men det var kun til det grove Arbejde, og det var ustadigt.

Det var *de frie og antagne Murere,* der havde første Ret til Arbejdet og Lønnen, men *de overtallige Svende* maatte nøjes med det tilfældige.

Der skete da efterhaanden det, at de overtallige Svende ogsaa organiserede sig, sluttede sig sammen i Samfund.

Men i de frie og antagne Mureres Forsamlinger var der i Aarenes Løb sket store Forandringer; de dyrkede ikke blot Bygningskunsten, men tillige en anden, den allerstørste, der den Dag i Dag kaldes:

DEN KONGELIGE

Denne Kunst bestaar i at opbygge den menneskelige Karakter, at forædle Menneskenes Sind. Murernes Værktøj fik en symbolsk Betydning, hvis Brug svarede til den kongelige Kunsts Formaal. Vi er naaet til *Frimurerordenen.* Om dens Ælde og Oprindelse er der skrevet Bøger i hundredvis, men Enighed er aldrig opnaaet. Det vilde ogsaa lyde sært, om det var Tilfældet. Man hævder saaledes, og med Føje, at en gammel, „ægyptisk" Orden (men mon det ikke var Fønikerne)

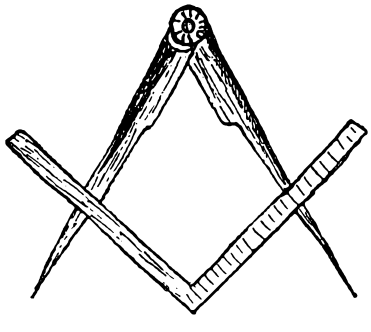

havde en Symbolik hentet fra Skibsbygningskunsten. Men uanset dens Ælde har den bredt sig over hele Jordens Kreds, omend ikke saaledes som saa mange har opfattet det. Det er nemlig en meget stor Misforstaaelse at tale om en stor, samlet Orden; thi den mangler ganske og aldeles Samling og Overledelse. Den er spredt i flere Retninger og Systemer, og hvert Systems Tilhængere er vel tilbøjelige til at synes bedst om deres eget.

Det mest særprægede og fra alle andre Systemer stærkest afvigende er det i Norden værende svenske System. Medens andre Systemer er mere eller mindre prægede af religiøs Indstilling, og nogle af dem end ikke kræver nogen saadan, saa erklæres det rent ud, at det svenske er afgjort kristent.

Men hvorfra fik Byggehytternes og Logernes Broderskaber deres Symbolik, Ceremonier og Ritualer?

Dette Spørgsmaal vil vi vende tilbage til.

MEN DE OVERTALLIGE SVENDE

THE ODD-FELLOWS SAMFUND

voksede ogsaa. De smaa Forsamlinger af fattige Haandlangere, der ofte var i Nød og som ingen Hjælp kunde finde ved Sygdom og Død, og for hvem ingen Arbejdsløshedskasse var tilgængelig, lærte Sammenholdets Betydning og havde Livskraften i sig, det har vi forlængst set Beviser paa. Men hvorfra fik de overtallige Svende deres Symbolik, Ceremonier og Ritualer?

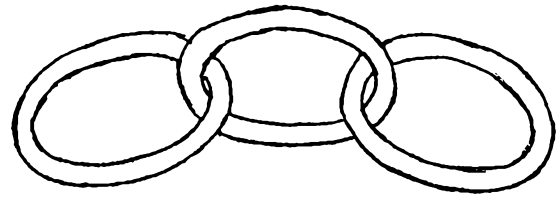

Dette Spørgsmaal skal blive besvaret sammen med det foregaaende, naar vi har opholdt os en Stund i

SYMBOLERNES VERDEN

Symbolernes Sprog har altid lydt til en Inderkreds, det var aldrig beregnet for den ydre Verden. Uden Støj, uden Brask eller Bram har det lydt til de søgende igennem Aartusinder. Det blide, stilfærdige Sprog lyder til os fra Cheops' Pyramidens Ydre og Indre, fra Sphinxen, fra alle Templer, Kirker og Ordenssamfund over hele Jordens Kreds.

Jeg har fundet tre gamle, symbolske Tegninger frem fra min Skuffe, lad dem tale til os; de taler til os fra tre Tidsaldre; en tidligere Ejer har sat Bibelsprog til dem.

1) Verdens Skaber og Opretholder skabte hele Universet. Og han sagde:

Bliv Lys! Vi ser ham sætte Hjulet igang, sprede Lyset, sætte Skel mellem Land og Hav; og Symbolerne paa Aand, Sjæl og Legeme er anbragt nøjagtigt dér, hvor enhver Symbollæser vilde have anbragt dem den Dag i Dag.

△ = Ild, ⧋ = Luft, ▽ = Vand, ▽ = Jord.

2) Han var hvid og rød, hans Hovede af det fineste Guld og hans Lokker sorte som Ravnens, ja, men her ser vi alt, hvad der paa Jorden blev tilbage.

Og det tredie og sidste:

Se paa Menneskenes Liv, opbygget af lutter smaa Ting som Sten i en Mur. Se den nedadgaaende Trekant, den er smudsig, den viser Vejen til Døden, men den lyse, rene viser Vejen til Livet. Centrum i den lille Cirkel, Skaberen selv, omgivet af Evigheden og den store, ydre Cirkel, atter Evighedens Symbol, hvis Centrum dannes af Tegnet, ved hvilket vi skal sejre og eje Evigheden. De to Trekanter i Forening danner Symbolet paa Modgang og Medgang.

1. *Jobs Bog, 28. Kap.*

Saaledes vil en Fortolkning lyde i dens allerenkleste Form, og det er den, vi har Behov, naar vi skal finde Svaret paa de to Spørgsmaal, der indtil nu forblev ubesvarede.

Men jeg finder en symbolsk Tegning mere.

Mosaiken fra Museo Nazionale, Neapel, Cranio umano, Nr. 109982, fundet i Pompei, og den stammer fra ca. 79 f. K. F.

Livet, lutter Mosaiker, indledes med A = Alfa, Begyndelsen, og slutter med O = Omega, Enden; vi ser den brune Jord, af hvis Afgrøde vi lever, og derunder den sorte, Gravens Mørke. Vi gaar gennem Døden, symboliseret ved Kraniet, til Livet, symboliseret ved Sommerfuglen, til Evigheden, der er symboliseret ved O = Evigheden. Tidens Hjul sender os fra Liv til Død og fra Død til Liv, fra Grad til Grad.

Vi ser Ridderkappen, Lansen og Bæltet til Sværd og til at rumme Guldpengene og stillet op ved Kraniets lukkede Øre; men ved det aabne, det, der gennem Livet har lært at høre, ser vi Vandringsmandens, den tidligere Ridders sidste Dragt, den simple Kappe, Randselen til Brødet, og Vandringsstaven.

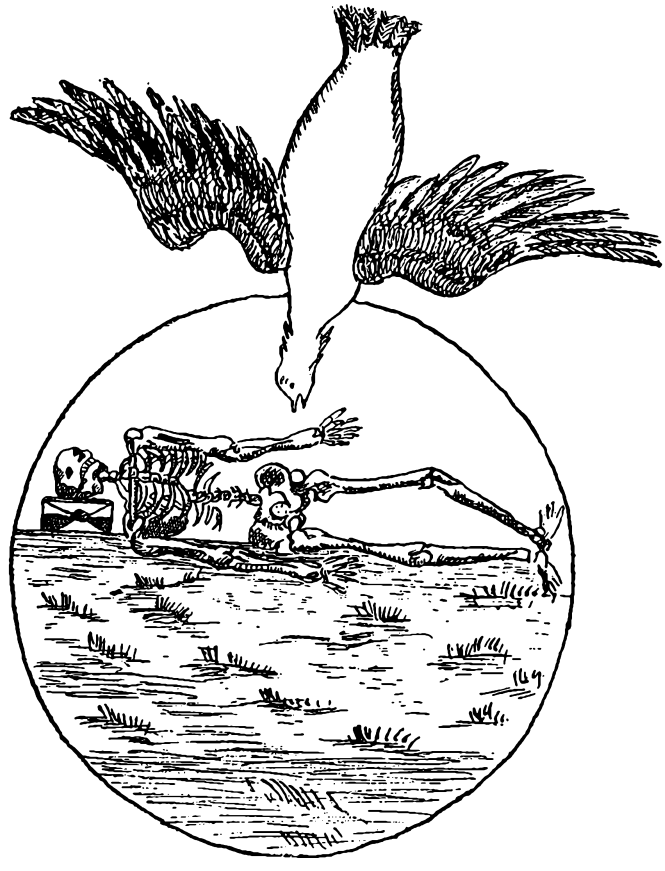

Salomons Højsang; 5. Kap., 10.—11. Vers: Min elskede er hvid og rød, udmærket frem for ti Tusinde. Hans Hovede er af fineste Guld; hans Lokker er krusede, sorte som Ravnens.

2.

3.

Paulus' 1. Brev til Korinthierne, 1. Kap.

Men over Jorden ser vi den grønne Farve, Haabets! Det rene, hvide Bælte, den prangende, røde Kappe er gaaet den Vej, mod hvilken Lansens Spids peger, men om den brune Kappe slynger sig det gyldne Baand, Troens.

Saaledes taler denne Symbolik, og vi fandt intet nyt deri, det hele kender vi fra vor Tid.

De store, gamle Fortidsordener, der havde haft en Indvirkning og Paavirkning i Europa, og som var hentet fra en mere fjern Del af Verden, havde mødt Modgangen. De tre store Ridderordener, der havde lært meget af Østens Mystik, var uden Magt, Tempelherreordenen endog sprængt og dens sidste Rester flygtet til Skotland. Rosenkreutzerne havde paa Grund af deres tabte Anseelse ingen Indflydelse eller Organisation mere, – en gammel Kultur var ved at gaa til Grunde. Men de faa, trofaste Brødre, der endnu var tilbage, vilde ikke, at en gammel Viden skulde forgaa; hvad Aartusinder havde samlet, tænkt, haabet og ønsket, skulde bevares for Efterslægten.

I de nye livskraftige Organisationer saa de en Mulighed for at redde deres Livserfaringer fra Undergangen.

Vi ved, at der i *de frie og antagne Mureres Samfund* fandt Mænd ind, der ikke dyrkede Haandværket, men de blev der.

Vi ved, at der i *de fattige overtallige Svendes Samfund* fandt Mænd ind, der aldrig havde nogen direkte Nytte af dem.

Hvad vil disse fremmede og udenforstaaende?

I dette Spørgsmaal ligger Svarene! De skænkede dem gradvis en Viden. De skabte Symboliken, Ceremonierne, Ritualerne!

Det kom altsaa lidt efter lidt, – det tog Aar. Vi kender gamle Ritualer fra begge disse Samfund, og vi ved, hvor enkle og ligetil de første var. Men lidt efter lidt gled det faglige mere og mere i Baggrunden, nu var det ikke mere Kampen om Brødet (alene), nu havde man fundet et højere Formaal.

Om Udviklingen kan man bedst dømme, naar man husker paa Voxlyset, den unge Haandværker svor over, og det, vi oplever i vor Tid.

Mosaiken fra Museo Nazionale, Neapel

MYSTERIET!

I næsten alle Ordenssamfund finder vi et Mysterium; Grundreglen er allerede beskrevet under den nyere Mithraisme; Novisen maatte dø en symbolsk Død eller overvære Synet af en saadan.

Den fremmede søgende, hvad enten han kom af egen Trang, tilskyndet af Forældre og Slægt eller i Kraft af Arveret eller Tradition, maatte, for at faa Del i Ordenens Hemmelighed, „dø" og „opstaa" til et nyt Liv i hvilket han skulde finde den. Man kan næsten sammenligne Mysteriet med Spaden, med hvilken man skal finde Skatten, – Hemmeligheden.

Selve Opførelsen eller Fremstillingen af Mysteriet var forskelligt i den ydre Form; i nogle Ordeners Historie omtales den som en gruopvækkende Handling, medens den i andre Ordener blot talte Alvorens indtrængende Sprog, men Grundtanken var den samme.

I Kraft af Alvoren skulde den søgende bibringes et uudsletteligt Indtryk, der skulde præge ham for Livet! Hans gamle Jeg skulde dø, før han som nyt Menneske, d. v. s. et Menneske, der har Viljen til at se ind i sig selv, kunde delagtiggøres i en højere Viden, Ordenens Hemmelighed, der var fælles for alle Ordenerne. Det, den fremmede søgende skulde finde, var denne Hemmelighed, det var jo netop den, han søgte. Men hvori bestod den? At kende sit Ophav, vide hvem han var og hvad han skulde blive til!

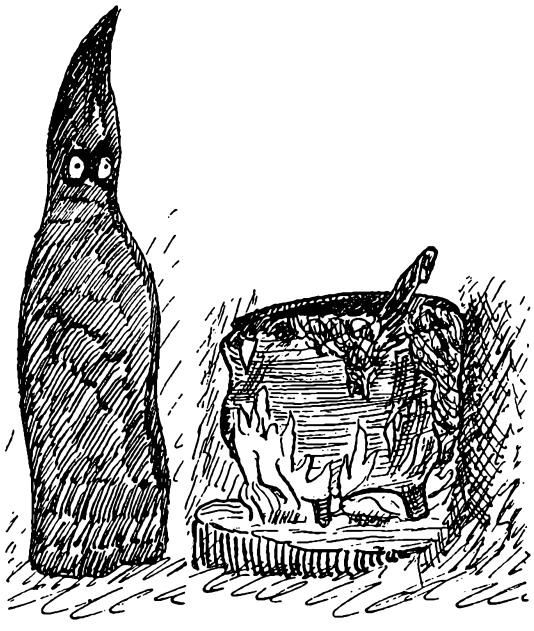

(Mester Eckart: Før jeg blev jeg, var jeg eet med Guddommen.) Denne Viden skulde han selv være med til at bygge op med Brødrenes Hjælp. I de kommende Grader blev Sløret fjernet mere og mere, til det Øjeblik kom, hvor han saa det fulde Lys; det var symboliseret ved en Lysets Handling, ved et prægtigt oplyst Tempelrum, der altsammen skulde vise hen til, at det fulde Lys var blevet tændt for ham, d. v. s., at han havde fundet Lyset i sit

eget Indre, Lyset = Guddommen. Han skulde erkende, at han var skabt af Gud, var hans Skabning, og at hans endelige Maal var Samlivet med ham i hans Bolig.

Mysteriet og Hemmeligheden var blevet eet, den søgende havde *fundet* det, han *søgte,* nemlig sig selv.

Man har prøvet paa at gøre Mysterierne til en „sort Kunst", man har opnaaet at skræmme mange fra at søge det, der var, er og bliver, Kærnen i alt Liv!

Af afgørende Betydning vil det være at finde Fejlen i dette Menneskeværk! Fejlen bestod i, at Brødrene ofte lagde stærkere Vægt paa Mysteriet end paa Hemmeligheden, at man blændedes af Spadens Glans og holdt den for at være af purt Guld, medens man fandt en for ringe Part af Hemmeligheden, d. v. s. Skatten!

Men for at erhverve Hemmeligheden, for at hæve den kostelige Skat, maa man tro paa dens Eksistens, og den har eksisteret gennem alle Tider. Mysteriet, det vil sige Opstandelsen efter den symbolske Død, skulde være Forudsætningen for Skattens Erhvervelse; det „gamle" Menneske, der var faret vild i Mørket, skulde, efter at have faaet Lyset, være egnet til at finde den, han skulde opleve Underet, at se den i al dens Skønhed.

I Ordenssamfundene skulde der være Fred, Ro og Tid; intet maatte dér hindre nogen i at lede efter Skatten; men saaledes var det desværre ikke altid. Ved nøje at granske Ordenernes Historie, Beskrivelserne om deres Liv og Færd, kan ingen undgaa at finde ud af, at Menneskeværket var ufuldkomment. Gang paa Gang ser vi det bygget op og Gang paa Gang revet ned. Hvad den gode Vilje havde udrettet i Forbindelse med Bøn om Hjælp hos Gud og Tro paa Bønhørelse, nedbrødes af Egenkærlighed og Magtbrynde.

Og „Midlerne": Ritualer, Ceremonier, Symboler, Sæder og Skikke, Redskaberne, hvormed Opbygningen fandt Sted, blev til Hjælpemidler for de slette til Nedbrydningen.

Men Længselen holdt sig gennem Aartusinder, Haabet døde aldrig. Efter ethvert Fald var der Genrejsere parat til at begynde paa Arbejdet.

Lad os hæfte os ved Christianus Rosenkreutz's prægtige Læresætning til Ordensbrødrene: „Befat Eder ikke med andet end at helbrede de syge og udføre Eders Arbejde uden Løn." Maalet var ophøjet, Vejen brolagt i Tidernes Løb med det

rene Plattenslageri. Men Ordenens gode Gerninger lever videre: Vi befaler Eder at besøge de syge ...

Paafaldende er det at se, hvorledes Mysteriernes Form ændredes i Forhold til Ordenernes Udvikling i den gode eller slette Retning. Selvom de kunde være mere eller mindre omfattende, saa var selve Formen, Udførelsen præget af Hensigten. I en Ordens gode Tider kunde selv den alvorligste Form og Udførelse taale den Bedømmelse, der stod i Forhold til dens Omgivelser, d. v. s. Landets eller Landenes til enhver Tid gældende Indstilling; men i Nedgangstider, der *skyldtes Ordenens egen Ledelse,* blev Mysterierne anvendt under Former, der ofte var i Modstrid med det, de tilsigtede.

Men den tiltagende almene Oplysning satte her sine stærke og gode Spor.

De nyere Ordener blev ikke Skuesplads for Fortidsordnernes Tilfældigheder, ej heller forbeholdt nogle faa som Arv eller Privilegium. De blev aabnet for Almenheden; men Mysterierne bevaredes under en anden Form.

Tænk paa vor egen Ordens smukke Ritualer, der i al deres Skønhed og paa en saa mild, men indtrængende Maade, taler til Menneskenes Sind!

Og dog rummer de Mysteriet!

I Menneskenes Søgen efter og i Erkendelsen af det fulde Lys findes det.

Det er Toner fra en fjern Fortid; men de lyder fra smukke Instrumenter. Og hvordan stiller vor Tid sig saa til Mysterierne? I vor Orden tales der ikke derom; man har glemt dette Ord, men det behøves heller ikke, thi hvad betyder et Ord, det er jo Resultatet, det gælder om. Men de udenforstaaende!

Jeg overværede engang en Ordensbygnings Brand, og fra den forsamlede Menneskemængde lød der pludselig en Stemme: „Saa, nu brænder alle Hemmeligheder!" Det mente Stemmens Ejer formentlig, men hvad han sagde, var der maaske flere, der tænkte.

Hvis en udenforstaaende fik vore Ritualbøger at læse, vilde han nok kunde sige, at han havde læst noget smukt og ejendommeligt, men ret meget klogere vilde han ikke være blevet. Fik han derimod tildelt Indvielsesgraden og de paafølgende Grader, vilde han komme til en ganske anden Erkendelse.

Der er noget i Livet, man ikke kan læse sig til, men som maa opleves, – her har vi een Form for Mysteriet.

Men vi træffer det ogsaa i ganske andre Former!

I det uegennyttige Arbejde for at hjælpe andre til at fatte det, i det rituelle Arbejde i dets reneste og uselviske Form. Dette Arbejde er helligt, og det er dette Arbejdes gode Tjenere, der har ført det frelst gennem alle Tider.

August Horneffer skriver: „To Veje har Mysteriesamfundene betraadt for at bevare deres hellige Arbejde for Forurening gennem Egenkærligheden. Den ene Vej er den, at Medlemmerne holdt sig borte fra det profane Arbejde og levede som hellige Tiggere; den anden, at de gjorde det profane Arbejde helligt, at de mere og mere søgte at adle det!

Hvilke Vej, det moderne Menneske finder mest tiltalende, behøver jeg ikke at nævne."

Udviklingen gennem Tiderne har da ogsaa vist os den sidste Vej og een mere!

Lad det, der drager, være Trangen til at nærme sig Lyset, at tilhøre en Kreds, der mener at have en Hemmelighed, der fører til selve Lyset. Og derfra gaar Vejen ofte til at omsætte Læren til Handling ude i Livet. – Thi paa Frugterne skal Træet kendes.

Men findes der i denne Skildring nogen sort og uforstaaelig Kunst, – førte den ikke snarere til en Aflivelse af Fordomme mod noget, man havde stillet tilside? Det store Mysterium strækker sig fra de ældste Tider til nu, hvor den lille Spejderdreng belæres om det, hans Hjerne skal rumme, og hvorledes det skal omsættes i Handling.

Det findes i Musikkens Toner, i Rosens Duft, – man maa erkende Tilstedeværelsen af HAM, der skabte disse Skønheder.

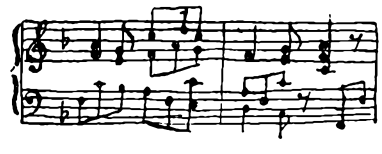

Den primitive Mystiks Udfoldelse finder vi i Ekstasen. Vi møder den dels hos Naturfolkene i deres sælsomme

Danse og Udskejelser, men vi møder den ogsaa i den nyere Tid ved Munkenes Selvpinsler. Det er ingenlunde denne Form for Mystik, der skal prises. Vi finder den i en anden Form, i Menneskenes Søgen efter sig selv, efter sin Sjæl. Og Guds egen Stemme, Samvittigheden, taler til Mennesket og siger: „Søg mig, da skal du finde dig selv, thi dit sande Jeg er af mig. Erkender du, at du er min Skabning, mit Barn, – at du ejer en Del af mig i dit Indre, da har du løst Gaaden, – saa langt menneskelig Evne rækker.

Edv. Lehmann har paa en anden Maade skildret det saa smukt i en lille østerlandsk Fortælling:

„En ung Mand bankede paa sin Elskedes Dør, og hun spurgte: „Hvem er der?" Han svarede: „Det er mig!" Men hendes Dør blev ikke lukket op, og han gik ud i Ensomheden og vendte tilbage og bankede atter paa hendes Dør, og hun spurgte: „Hvem er der?" Han svarede: „Det er Dig!" Da lukkede hun ham ind. Men tusind Aar efter kom der en gammel Mand til Guddommens Dør og bankede paa, og da der blev spurgt om, hvem han var, svarede han: „Det er Dig!" Men han blev ikke indladt. Da gik han atter ud i Verden og tjente sin Næste. Men da han vendte tilbage og bankede paa, og han atter blev spurgt: „Hvem er der?", da svarede han: „Det er mig!" Og han blev indladt!

Thi Guddommen havde skiftet Sind, han krævede ikke mere, at hans fromme skulde være ham lig, han krævede blot, at hans fromme skulde være sig selv."

At være sig selv!

Fuld Sandhedstilegnelse naar vi aldrig i Menneskekaar, noget er skjult for os, men engang skal vi blive seende.

Vi søger Gud og finder os selv. Vi finder os selv paa det samme Stadium som det første Menneskepar, der blev udvist af Paradiset. Vi søger, beder og banker paa. Vi næres ved Haabet og lever i Troen paa HANS Kærlighed og Tilgivelse.

Vor Rejse er endt, men førte den til Maalet, fandt vi Ordenens Oprindelse?

Havde det været bedre, om vi havde fundet Beviser, Navne, Aarstal, alle bevidnet med Voks- eller Laksegl, med Underskrifter af alle Tiders Storheder?

Og med Videnskabens Paategning om, at Papiret stammede fra de opgivne Tider, og at der var skrevet med det rigtige Tusch eller hugget i Sten eller Mar-

mor? – Lad os sætte os sammen en Stund og tale om det, vi saa –! Genkald i Tanken det første Menenskepar, tænk paa dets Fortvivlelse, men tænk tillige paa dets Haab; og genkald i Tanken alle de Samfund, vi besøgte, kortere eller længere, – ja, og tænk paa alle de mange Samfund, vi slet ikke besøgte, men som havde den samme Stræben – den være nok saa forfejlet og syndefuld i dens ydre Form, og vi ser da en Traad, der fører os fra de første Tider og op til denne Dag. Grib om Traaden, den er stærk nok til at bære os alle, thi den blev spundet af HAM, der gav os Haabet og Troen.

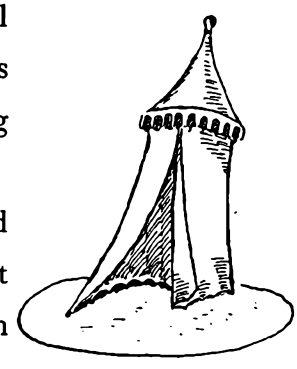

Dr. Karl Enghoff fortæller os, at der i en By i Skotland (Hardwich) findes et Museum, i hvilket man har fundet et Fribrev for et Odd-Fellow „Selskab". Det er dateret den 7. Maj 1643, men det anføres paa det, at Ordenen stiftedes den 5. Februar 1537. – Giver denne Viden nogen Tilfredsstillelse, løser den Gaaden, løfter denne Viden noget Slør?

Men det er jo ikke mig, der skal spørge, jeg skal jo svare!

Odd-Fellow Ordenen er jo ikke det, den var i Begyndelsen, men den er det, den senere blev. Men det, den blev, blev den ikke ved sit eget, men ved andre. Vel ved vi, at Wildeys Medarbejdere gav den nogle Grader, men – de blev Udbygningen paa et System af Former og Tanker, som vi arvede efter vore Fædre og fra en fjernere Fortid, end de fleste tænker paa. – Det hænder, at en Astronom finder en ny Stjerne, men den er jo kun en Tilvækst til Aartusinders Viden.

Løftede jeg Sløret eller blot en Flig –? Skal man have Barnets Sind for at se Lyset bag det, – jeg mindes et Par Linier fra en af de mindste Klasser i min Barndoms Skole:

Da bliver Engle vi som de,
Guds milde Aasyn skal vi se.

Jeg løfter et Slør som voksen Mand, bag det ser jeg Ordenens Higen og Maal:

Vi har lært om Tider fjerne, hvor, bag tykke Mure, røde,
tændtes høje, hvide Kerter, hvor man Helse bragte Hjerter,
der var nærved at forbløde.

Der kom Mænd med Ryggen bøjet, og med Haabet slukt i Øjet;
atter saa de i det fjerne, Haabets lyse Stjerne.

Stille, som i Gravens Mørke, ej den mindste Lyd der høres,
førend Mest'ren Ordet tager, alt derude bort han jager,
dem til andre Lande fører,
dér, hvor Lyset stedse brænder, dér, hvor rene, hvide Hænder
bringer trætte Sjæle Hvile efter Rejsens Mile.

Men det var jo ikke om dens Higen og dens Maal jeg skulde skrive, men om dens Oprindelse, den, der skjuler sig i Myter og Overleveringer, om den Orden hvis Paabud findes i Storlogens Segl, og hvis Maal er udtrykt i disse betydningsfulde Sætninger:

At udbrede Venskabets, Kærlighedens og Sandhedens Grundprinciper mellem Menneskene, at undervise dem i Kærlighed til Gud og deres Næste og lære dem, at Ord ikke er nok, men at disse Lærdomme maa omsættes i Handling, for at hver enkelt efter sin Evne derved kan bidrage til Menneskenes Forbedring og Fuldkommengørelse!

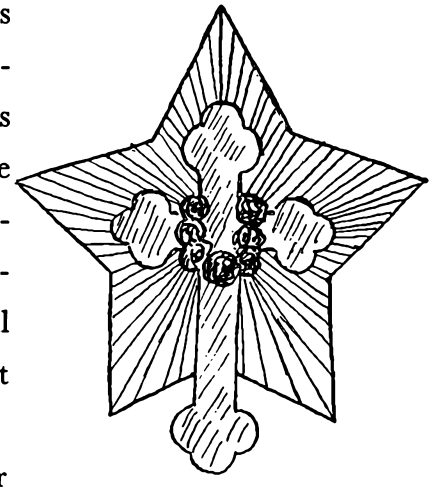

Odd-Fellow Ordenens Oprindelse ligger i dens Idé, den, der blev praktiseret af smaa, fattige Mennesker, der følte Kraften af den gensidige Hjælps Love, Broderskabets Love, som Vejen til lykkeligere Kaar for de lidende og trængende. Vi ved ikke Navnet paa det Menneske, der først foreslog dens Oprettelse, men vi ved, at han havde faaet Evnen til at øve denne Indsats til Menneskehedens Vel af sit guddommelige Ophav.

Ordener kan synke i Grus; deres Grundidé lever videre, den blev givet af Verdens Skaber og Opretholder.

Broderskabstanken er hellig!

LITTERATUR

Biblen.
Dr. Georg Schuster: Die geheimen Gesellschaften, Verbindungen und Orden.
Marius Frandsen: Kwana fra Merou.
Marius Frandsen: Pyramidevisdom.
August Horneffer: Symbolik der Mysterienbünde.
Walter Otto: Die Religion des alten Indien.
Hermann Wirth: Der Aufgang der Menschheit.
J. Prip-Møller: Chinese Buddist Monastires.
H. Jennings: Die Rosenkreuzer.
Johann Valentin Andrea: Chymische Hochzeit m. fl.
Avesta.
Hakim Sana'i: Hadiqat.
Karl Enghoff: Odd-Fellow Ordenen.
Lessing: Nathan den vise.
C. Henrik Scharling: Jakob Bøhmes Theosophi.
Dr. Karl Eckermann: Die Druiden.
H. Martensen: Mester Eckart.
J. Krishnamurti: Livet vårt Mål.
Walther Otto: Urkunden zur Religion des alten Ægypten.
Edv. Lehmann: Buddha.
Edv. Lehmann: Mystik i Hedenskab og Kristendom.
Abû-l-Maâlî: Fremstilling af Religionerne.
Dr. Paul Deussen: Die Geheimlehre des Vedda.
Sam Wide: De Græsk-Orientalske Mysteriereligioner.
Kurt Siegfred Uhlig: Parsifal af Richard Wagner.
Ernst Gorsemann: Goethes Faust.
Max Heindel: Die Esoterik in Wagners Tannhäuser.
Theodor Solus: Die Mystik in Wagners „Lohengrin".
Annie Besant: Menneskets Liv i denne og andre Verdener.
Ralph W. Trine: I Samklang med Evigheden.
Ralph W. Trine: Han, som forstod.
Leon Denis: Livets Formaal.
Johannes E. Hohlenberg: Cheopspyramiden.
Des Hermes Trismegists wahrer alter Naturweg.
Karl Philip Moritz: Die symbolische Weisheit der Ægypter.
Crata Repoa.
Valdemar Vedel: Bag Klostermure.
Dr. Ferdinand Wilcke: Tempelherreordenens Historie I—II.
Mathias Galten: Beskrivelse over Kiøbstaden Ribe.
Jørgen Bukdahl: Den gamle Bys Drøm.

ORDENENS OPRINDELSE

DEN HISTORISKE UDVIKLING

AF

BR. STOR-REPR. MARIUS MEJNDOR

LOGE NR. 13 VENSKAB

Naar en Søster eller Broder er blevet fortrolig med Ordenens Sæder og Skikke og tillige er blevet interesseret i dens Arbejde og Formaal, kommer den Dag, da de uvilkaarlig føler Trang til at vide noget om Ordenens Historie. Det vil sige, hvornaar den er opstaaet, og hvorledes dens Udvikling har været ned gennem Tiderne. Dette er en naturlig Trang hos det interesserede Ordensmedlem. Og lykkes det at faa et fast historisk Grundlag at staa paa, vil en saadan Broder eller Søster føle sig mere hjemme i Ordenen end den, der er ganske uvidende i denne Henseende. Det vil da gaa paa samme Maade som med Fædrelandsfølelsen. Den, der har rejst meget ude i Verden, kender den uforklarlige Følelse, der bemægtiger sig een ved Hjemkomsten, eller den Hjemlængsel, der kan komme over een i det fremmede. Stort og vidunderligt var der maaske derude; men kun i dit Fædreland har du hjemme.

„Du Land, hvor jeg blev født, hvor jeg har hjemme,
hvor jeg har Rod, hvorfra min Verden gaar,
hvor Sproget er min Moders bløde Stemme,
og som en sød Musik mit Hjerte naar."

Kender du vor Ordens Historie, og forstaar du vort Ordens „Sprog", saa vil H. C. Andersens smukke Vers ogsaa passe paa vort Ordens-Fædreland.

Men ligesom Fædrelandets Historie begynder i det dunkle med Myten og Sagnet for senere at naa til faste Kendsgerninger, saaledes gaar det ogsaa med Ordenens Historie.

Odd-Fellow Ordenen er ikke opstaaet paa et bestemt Tidspunkt eller paa et givet Aarstal. Dens Oprindelse ligger langt tilbage i Tiden – saa langt, at vi ikke har Anelse derom. Odd-Fellow Ordenen har haft sine Sugerødder dybt i Tidernes Muld ligesom alle andre lignende Ordener.

Gennem det forudgaaende Afsnit af Værket, skildret af Br. Stor-Repr. Carlo Petersen, har vi i korte Træk skuet udover en Mængde Ordeners Historie. Det var en Fremstilling, hvor vi baaret af Tanker og Syner blev stillet overfor det ophøjede og storslaaede i selve Ordensidéen. Lad os da nu forsøge at tage et Par Spadestik i Dybden. Vi vil da dybt nede i Mulden finde Oprindelsen til vor Orden og Spiren til dens Udvikling op gennem Tiderne.

Der er i særlig Grad to Ordener, der tilsyneladende danner Begyndelsen eller har givet Grundelementerne til Odd-Fellow Ordenen.

Disse to Ordener er Druideordenen og Byggehytteordenen.

Det er i høj Grad interessant at beskæftige sig med disse Ordeners Historie, ja med Ordenernes Historie i det Hele taget; for det vil i Virkeligheden sige, at vi kommer i Besiddelse af et Indblik i *Menneskeslægtens Kulturhistorie.* Alle Dage var det nemlig saaledes, at det Befolkningslag, der sluttede sig til en eller anden Orden, i Reglen bestod af den søgende, den oplyste Del af Befolkningen, – det, vi nu vilde kalde Intelligensen.

En af Druidernes Offerlunde, kaldet Stonehenges

DRUIDEORDENEN

DRUIDERNE OG THOMAS WILDEY

Lad os da tage det første Spadestik i Dybden. Og her støder vi paa *Druideordenen.*

Har den da noget med Odd-Fellow Ordenen at gøre?

Ja – sikkert; for under Studiet af vor Ordens Historie støder vi paa en Ting, der er mindre kendt – nemlig, at Skaberen af vor Orden i sin nuværende Skikkelse – Thomas Wildey –, der i et senere Afsnit af dette Værk vil blive skildret, beklædte det *højeste Embede* i Druideordenen.

Da han døde, skrev Druideordenens Chef, Hastings, i en Nekrolog om ham:

„Kort efter vor sidste Storlogesammenkomst er den geniale, venlige og højagtede Ex. Høj Ædle Stor-Ærk Thomas Wildey taget bort fra vor Midte og indført i Storlogen deroppe, hvor den Almægtige præsiderer. Som Fader for og Grundlægger af en Orden (Odd-Fellow), *der ligner vor,* har han indlagt sig stor Ære. Som Medlem af vor Orden var han en alvorlig, begejstret og energisk Forkæmper for sine Idéer, og han blev meget anset i Befolkningen. Han var en Mand med sund Dømmekraft og en ren Ære og stor Kærlighed for Idéen: En Sammenslutning af alle Mennesker i et Brodersamfund. Gid hans Eksempel maa leve videre i os. Gid vi aldrig maa glemme hans Dyder, hans Kammeratskabsfølelse og hans talrige Beviser paa Venskab."

Naar vi senere hører, af hvor ringe Kaar Thomas Wildey udgik, og med hvor lidt boglig Lærdom han maa have været udstyret, og naar vi saa ser, hvad stort han udførte – saa spørger vi uvilkaarligt: Hvor havde han det fra?

Naar vi tillige ser af ovenstaaende, at han har virket saa meget i Druideordenen, at han endogsaa *to Gange* blev dennes Chef, – falder det da ikke let at slutte: Mon han ikke skulde have hentet en Del i Druideordenen og overført dette til Odd-Fellow Ordenen?

Denne Antagelse bestyrkes derved, at meget i Druideordenen minder om vort.

Forholder Sagen sig saaledes, har vor Orden altsaa haft sine Sugerødder i Druideordenen. Det vil sige langt tilbage i Tidernes Morgen, for Druideordenen er nøje forbunden med den *keltiske Folkerace* – og dennes Historie kender vi i store Træk langt tilbage i Tiden.

DEN KELTISKE NATION

var i Følge Dr. Georg Schusters Beskrivelse en Gren af den indo-germanske Sprogstamme. Den udskilte sig tidligt fra de beslægtede Germaner og Slaver og udbredte sig særlig i det nuværende Frankrig, den vestlige Del af Tyskland og Schweiz. Omkring 2000 Aar f. K. havde den naaet Britannien og Irland. Gallien var Hovedsædet for det keltiske Folk, som paa Grund af sine krigeriske Vandretogter i Oldtiden blev en Skræk for de civiliserede Nationer. Det oversvømmede Grækenland og Lilleasien og gav dette Land Navnet Galatien.

Det 4. Aarhundrede f. K. betegner Højdepunktet for den keltiske Nations Udvikling. Paa dette Tidspunkt stod Skibsbygning og Industri højt, saavel som Agerdyrkning og Kvægavl. Kunsten stod derimod paa et lavt Trin, hvorimod Poesien, der var meget nøje knyttet til Nationens religiøse og politiske Institutioner, var meget udviklet og skattet.

Kort Tid før Cæsars (100–44 f. K.) Invasion i Gallien havde man sluttet sig sammen i en Slags Forbundsstat; men Kelterne kunde paa Grund af manglende politisk Evne ikke modstaa Romerne, og den keltiske Nation splittedes lidt efter lidt; dog holdt Resterne af Kelterne og deres Kultur sig langt ned gennem Tiderne i afsides Egne som Bretagne og Wales.

KELTERNES RELIGION

Kelternes Religion lignede meget de nordiske Folks.

Himlens Gud var Taran – svarende til Nordens Thor. Belen var den godgørende Solgud. Tuetates Handelens og Vejenes Vogter, hvorfor Romerne sammenlignede ham med deres Merkur. Men foruden troede de paa en Mængde Alfer, Feer, Jord- og Skovaander og mange andre luftige Væsener af god eller ond Natur. Gudstjenesten forrettedes i skyggefulde Lunde eller paa ophøjede Steder i Landskabet. Man havde særlige, hellige Lunde. I England finder vi Resterne af saadanne hellige Lunde, hvor Gudstjenester og Ofringer har fundet Sted, de saakaldte Stonehenges. Vi ser da ogsaa senere ned i Tiden, at Druideordenen kaldte sine Loger for Lunde. I den ældste Tid var Menneskeofringer forbunden med deres religiøse Skikke. Den romerske Kejser Octavian (63 f. K.–14 e. K.) forbød disse Ofringer; men Skikken var næsten ikke til at udrydde, og selv den fremtrængende Kristendom havde svært ved at ændre den. Den keltiske Nations frygtelige Aandetro holdt sig særlig i Bretagne og i Wales hele Middelalderen igennem til vore Dage.

FRA RELIGION TIL ORDEN

Kelternes Religion var ikke blot en Naturreligion, men ogsaa en Præstereligion, idet en særlig Stand – Druiderne – havde bemægtiget sig den og gjort den til Genstand for præstelig Spekulation og hævet den op til et teologisk System.

Druideselskabet, som omfattede hele Gallien og de britiske Øer med et fælles religiøst-nationalt Baand, dannede en fast sammensluttet Orden, men ingen arvelig Præstestand.

Druideordenen, der er nøje sammenknyttet med Kelternes religiøse Kultus, maa vi forestille os som en Præsteorden i Lighed med de mange Munkeordener, der opstod i Tilslutning til den romerske Kirke. Det kan ikke bestemt afgøres, om Navnet Druide er afledet af det græske Ord Druos, der betyder Eg, idet Egetræet spiller en fremtrædende Rolle i Druidereligionen, eller om det kan stamme fra det keltiske Ord Dru (Tro), eller om det muligvis svarer til det gammelbritiske Dryw eller Dryod (hvid Mand), der endnu i Dag forekommer i Wales.

Ordenens Medlemmer, der var fritaget for alle offentlige Byrder som Skat og Krigstjeneste, forestod ikke alene, hvorledes det religiøse Ritual skulde ledes og udføres; men de var ogsaa Dommere og Læger — det var overhovedet dem, der repræsenterede Nationens samlede aandelige Dannelse og nød som Følge deraf den største Agtelse. Vi forstaar derfor, at det er Intelligensen af den keltiske Nation, der som Novicer søger ind i Druideordenen. Læretiden var lang — op til 20 Aar — og omfattede særlig Skrivekunst, Læge- og Retsvæsen, Matematik og Astronomi. Undervisningen heri blev meddelt i et kun for de indviede forstaaeligt mystisk Sprog. For at holde alt hemmeligt maatte intet nedskrives eller offentliggøres. Forbundet havde *3 Grader,* der hver især havde sin særlige Dragt eller Regalie. Til Graderne var knyttet særlige *Symboler* som Maaneseglet, Drikkehornet, Slangeægget, — dette sidste er ifølge de orientalske Myter et ældgammelt Billede paa Livet. Misteltenen, der endnu i England spiller saa stor en Rolle, var maaske det vigtigste Symbol og udlagdes som „Alle Smerters Helbreder".

Man kan forstaa, at Druideordenen, som man mente alene sad inde med al Viden om de himmelske Magter, og som alene kunde formilde disse, maatte faa en kolossal politisk Indflydelse. Denne blev dog paa Cæsars Tid brudt, om end Ordenen i lange Tider beholdt Herredømmet over Folket og derved ydede en sejg Modstand mod den fremtrængende Kristendom. Ja, selv efter, at de sidste keltiske Stammer i Wales, Irland og Skotland var blevet kristnede, levede den druitiske Aand videre og havde særlig sit Arnested i *„Den reformerede Bardeorden".* Som dennes Stifter nævner Sagnet en vis *Merlin,* der var en Slags keltisk

Messias, og som skal have levet i Slutningen af det 5. Aarhundrede. Det kendteste og skønneste Udslag af den keltisk-kristelige Digtning er de smukke Sagn om Kong Arthur og hans Omgangskreds, og som vi finder beskrevet i Parcival, den hellige Gral, Tristan og Isolde.

ANCIENT ORDEN OF DRUIDS

Hvis man vil efterforske gamle Sæder og Skikke, skal man ikke søge ind til de store Byer, hvor Livet pulserer livligt. Her svinder alt gammelt hurtigt bort. Nej, man maa ud til de ensomme Steder, til afsides liggende Egne, hvor det gamle længst bevares. Vi maa altsaa for at finde Resterne af det beskrevne gamle keltiske Druidevæsen søge et Sted hen, hvor den nogenlunde er bevaret, og et saadant finder vi i Wales i England. I dette afsides, taagede, ufrugtbare Bjergland har Walesmanden eller Kymren, der stammer fra en Gren af Kelterne, fra den graa Oldtid bevaret mange af Forfædrenes Ceremonier, f. Eks. ved Begravelser og Vielser, og bevaret Forestillingen om den luftige Hær af Alfer og Feer, der venligt slutter sig til Menneskene, saavel som Troen paa Hekse og Troldmænd, der forbitrer de stakkels dødeliges Tilværelse.

Blandt de Ting, der har holdt sig fra den gamle keltiske Tid indtil vore Dage, er ogsaa Ordenen „Ancient Order of Druids".

Dette Selskab maa betragtes som en direkte Efterfølger af den tidligere omtalte Bardeorden. Denne Ordens Begyndelse kan føres tilbage til det 8. Aarhundrede, og den havde til Opgave at pleje og værne Kymrernes Sprog, Musik, Litteratur, Sæder og patriotiske Aand. Nutildags bestaar dens Opgave i at fremme det keltiske Studium, Sammenhørigheden af de keltiske Racers forskellige Grene og den nationale Musik og Digtning. Den har *3 Grader:* Bardegraden, der er viet Digtningen, Druidegraden, der beskæftiger sig med Litteraturen, og Ovategraden, der dyrker Musikken.

Fra denne gamle Druideorden i Wales dannedes der i London *1781* et nyt Forbund af Medlemmer fra Wales, der ogsaa kaldte sig „Ancient Order of Druids". Men foruden at dette Selskab optog i sig Druidernes gamle Sæder og Ritual, blev der føjet et nyt Begreb til, *Broderkærligheden,* der særlig skulde vise sig ved Hjælp i Nødens Time.

Lad os et Øjeblik dvæle ved dette og huske, at Thomas Wildey blev født 1782, og at det særlig er Broderkærlighedens Idé, han indførte i vor Orden.

Druideordenen udvikler sig i det forrige Aarhundrede sideordnet med Odd-Fellow Ordenen i England og har den samme Vandring som denne. Først til U. S. A., saa til Tyskland 1872. I Norden indførtes den først til Sverige 1906, og i Danmark grundedes den første Loge 1921. Ordenens Organisation og Maal er lig med Odd-Fellow Ordenens. Der er *3 Grader:* Ovategraden, Bardegraden og Druidegraden. Læren i disse Grader gaar ud paa at bekæmpe Egoismen, øse af Livets aandelige Værdier og forarbejde disse til Bedste for Almenheden og først og sidst at *udøve* en uselvisk Broderkærlighed.

Og hermed vil vi da slutte vor Beretning om det gamle Druidevæsen, i hvis Muld, som tidligere nævnt, maaske ogsaa vor Orden har spiret.

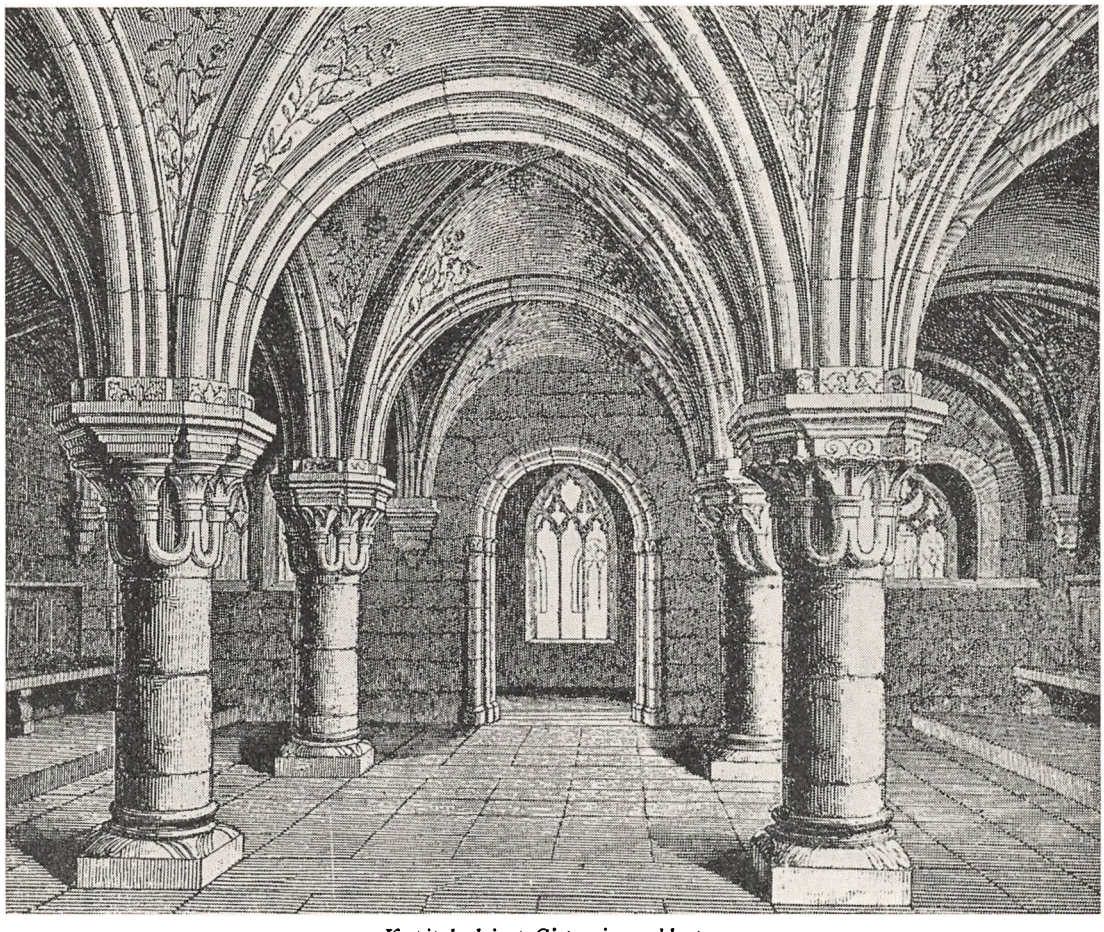

Kapitelsal i et Cistercienserkloster

BYGGEHYTTEORDENEN

BYGILDER

Den anden Orden, vi til at begynde med nævnte, som maaske ogsaa indeholdende noget af Spiren til vor Orden, var Byggehytteordenen. Det er muligt, at denne Orden danner Oprindelsen til Frimurerordenen saavel som til Odd-Fellow Ordenen, og vi vil derfor nu beskæftige os lidt med Byggehytternes Oprindelse og Udvikling. Vi er saa heldige, at vi historisk ved en hel Del herom.

Forudsætningen for *Byggehyttebroderskabets Udvikling* maa søges i Grundlæggelsen og den stærke Vækst af Købstæderne. Denne Udvikling fandt Sted omkring Aar 1000 og de nærmeste Aarhundreder – altsaa i det Tidsafsnit, vi kalder Middelalderen. Pilgrimsrejserne og Korstogene og de dermed forbundne Oplevelser og Erfaringer fra en fremmed Verden udøvede paa Menneskene i Middelalderen en

overordentlig Indflydelse. Man lærte fremmede Lande at kende, kom i Forbindelse med højtudviklede Kulturfolk og gjorde sig bekendt med disses Sæder og Skikke, deres Statsstyrelse og selskabelige Former, saavel som de sociale Tilstande. Midt- og Vesteuropa blev vækket af en Sløvhedstilstand og saa sig stillet overfor en ny Tankeverden.

Som Følge af de mislykkede Korstog og de dermed forbundne store økonomiske Ofre mistede Adelen og Præsteskabet meget af sin tidligere overlegne Magtstilling i Samfundet. Vi ser nu Borgeren, Købmanden, Haandværkeren og Kunstneren vinde frem i Indflydelse. Den hidtil ufrie Mand, der indtil nu havde været livegen af Borgherren eller Bispen, vandt ved at deltage i Korstogene sin Frihed. Under den retsløse Tilstand, der herskede som Følge af Riddernes fleraarige Fraværelse paa Korstogt, søgte den ubeskyttede Borger ind til Byerne, hvor der kunde bydes ham mere Sikkerhed. Følgen heraf blev, at *Byerne voksede.*

Ved det livlige Samkvem med Morgenlandet, Østen, skabes i Italien paa Grund af dette Lands gunstige Beliggenhed de eventyrligt rige Handelsrepublikker Pisa, Genua, Venedig, og Virkningen strækker sig ogsaa paa denne Side af Donau og Rhinen helt op til vore Egne. Vi mindes de rige Hansabyer: Bremen, Hamborg, Lybæk, Rostock m. fl., hvis Handel og Haandværk naaede en overordentlig Blomstring. Samtidig med dette store Opsving ser vi i Borgerskabet en Trang til at slutte sig sammen i en *Byforening,* der dannede et edsvorent Broderskab — kaldet Gilde —, og som havde til Formaal at fremme erhvervsmæssige, sociale og politiske Interesser. Ordet Gilde er udledt af det oldnordiske gildi: Betaling, Sammenskud. Medlemmerne var nemlig pligtige til at betale Bidrag til Gildet. Gilderne indstiftedes som Regel i en eller anden Helgens Navn, i Danmark oftest St. Knud, og havde sine Love: Gildeskraaerne. Medlemmerne betragtede sig som Brødre og var forpligtiget til gensidig Bistand, Ærbødighed mod Kirken og Lydighed mod de bestaaende Love. I Spidsen for et Gilde stod en Gildemester. Den, der vilde være Medlem, maatte lade sig foreslaa ved et Medlem, der garanterede for Kandidatens Retskaffenhed. Kandidaten maatte aflægge en højtidelig Ed paa at være tro mod Broderskabet og ikke røbe de hemmelige Tegn. Naar han saa havde betalt sit Optagelsesgebyr, blev hans Navn indført i Gilderullen, og han fik meddelt Haandgreb, Pasord og Forklaringen af disse.

Til at begynde med *omfattede* en saadan Borgersammenslutning (Gilde) alle Stænder. Men som Tiden gik, gjorde den Formueforskel, der opstod i Borgerskabet, sig gældende. De rige Købmandsfamilier og den aristokratiske Del af Borgerne skilte sig ud fra den Del af Borgerskabet, der handelsmæssigt og økonomisk var bleven afhængig, og vi ser nu Bygilderne blive rene Handelsgilder, der kun stræbte efter at udnytte de Privilegier, Gilderne havde opnaaet. Det mest kendte af disse Handelsgilder var Hansa.

LAV OG BYGGEHYTTER

Omkring det 13. Aarhundrede brød det pengestolte Patricierselskab med Byernes Haandværkerstand.

Denne Haandværkerstand havde imidlertid ogsaa lært sit eget Værd at kende. Det var dog kun ved Hjælp af denne Stands Fag- og Kunstarbejde, at de stolte Patricierfamilier formaaede at forsøde og forskønne Livet. Det var denne Stand, der byggede de Riges Boliger, udstyrede dem med Kunst og forfærdigede de smukke Klæder, der prydede Bæreren. Bevidstheden om dette, sit eget Værd, gør, at Haandværkerne slutter sig sammen i egne Foreninger, de saakaldte *Lav.* Lavsinstitutionen fremmede i overordentlig Grad Haandværkets Udvikling; thi ingen kunde optages i Lavet uden først at have godtgjort sin faglige Dygtighed. *Lavenes Forfatning svarede til de gamle Gilders.*

En af de mærkeligste Haandværkerinstitutioner fra den daværende Tid var Byggehytterne. I den tidligste Middelalder var Klostrene Arnestedet for Videnskaben, Landbruget og alle Slags Haandværk og ikke mindst for Kunstens Trivsel og Udvikling. Ogsaa Bygningskunsten blev særlig dreven og udviklet blandt Munkene. Det var navnlig Benediktiner- og senere Cistercienserordenen, der tog sig af denne. Klosterforstanderne, der i Reglen selv var dygtige Bygningsarkitekter, udkastede Tegningerne til de nye Klosteranlæg og Kirker og ledede selv Arbejdet. De mange store, rige Legater, som saadanne Munkeordener fik skænket, muliggjorde store Byggeforetagender, og der dannedes i Klostrene bestemte Undervisningsmetoder.

I Tiden fra Slutningen af det 11. Aarhundrede bevirkede den store religiøse Begejstring, at man byggede en uhyre Mængde Klostre og Kirker, og overfor

denne Masseproduktion slog Munkenes egne fysiske Kræfter ikke til. Det blev nødvendigt at søge Hjælp udenfor Kirken — hos Haandværkerne. Man tilkaldte Murere, Stenhuggere, Tømrere, Malere og Kunstnere. Af Klosterdokumenter erfarer vi nu, at disse Haandværkere, der paa Grund af de store Byggeforetagender mange Aar var samlede paa det samme Sted, forenede sig i en Haandværkerforening, hvorfra Byggehytterne uden Tvivl er udgaaet.

Som den egentlige Grundlægger af denne Byggehyttekorporation anses i Reglen Abbeden paa Hirschau — Wilhelm den Hellige. Han havde tidligere staaet i Spidsen for en Byggekorporation i Regensburg og grundlagde nu en lignende i Hirschau, idet Lejligheden bødes ham ved, at Klostret her skulde udvides. Arbejderne, han skulde bruge, underviste han i alle de nødvendige Færdigheder og knyttede dem til Klostret som Lægbrødre. Disses selskabelige Samvær ordnede han ved Statutter, hvis Hovedregel var broderlig Enighed. Han indsaa, at skulde et Bygningsværk fuldtud lykkes, da var det nødvendigt, at alle Kræfter forenedes i Kærlighed og Samvirke. Hans Navn som Bygmester bredte sig til mange Lande, og mange Anmodninger om at lede Opførelsen af Kirker og Klostre strømmede ind til ham. Det blev derfor nødvendigt for ham at knytte flere og flere Haandværkere til sig, og da han ikke selv kunde være allevegne, sendte han Hold af Arbejdere ud under Ledelse af særlig kyndige Mestre.

Disse Byggekorporationer, der især lededes af Benediktinerne, blomstrede, indtil Biskopperne og Abbederne ophørte med deres hidtidige enkle Livsførelse. Deres Lyst til Byggevirksomhed begyndte at tabes, og derved kom ogsaa Arkitekturen helt i verdslige Hænder. Bygmestrene, der havde faaet deres Uddannelse i Klosterskolerne, gjorde sig uafhængige af disse og opførte for Fyrsterne og det rige Borgerskab alle de stolte Bygninger, vi har fra Middelalderen. Ved denne Udvikling blev de Lænker brudt, *der hidtil havde været bundet til fremmedartede Formlove,* og for første Gang kunde den nationale Aand forme sine Tanker i sit eget Sprog. Byggekunsten udfoldede nu i den gotiske Arkitektur en Frihed og Skønhed, der stod langt over det hidtil skabte. I Tyskland, hvor Jorden var forberedt ved Gildernes og Lavenes Foreningsaand, opstod Byggehytterne — særlig det fornemme, kunstforstandige Stenhuggerbroderskab — i det 13. Aarhundrede; men ogsaa paa samme Tid hører vi Byggehytter omtalt i England.

Den ældste Stenhuggerhytte, vi kender, havde sit Sæde i *Strassbourg*. Den stod under Ledelse af Erwins fra Steinbach, der var en genial Domkirkebygmester og 1273 af Kejser Rudolf af Habsburg fik tildelt særlige Privilegier. De mange Stenhuggerhytter, der med Tiden opstod, havde en vis indbyrdes Forbindelse og stod under en fælles Ledelse. Forsamlingslokalet var saa vidt muligt kvadratisk i Form og hyppigt bygget af Sten. Logebygningen saavel som Pladsen om denne var unddragen den borgerlige Lovgivning, og Korporationen havde sit eget Retsvæsen. Udefra kom man ind i Logesalen gennem en Trædør, der var bevogtet af den yngste Svend. Ved Sidevæggene var anbragt Bænke til Svendene. Et Bræt var ophængt, hvorpaa Mesteren med 3 Slag og hans Stedfortræder ved 2 Slag angav et Mødes Begyndelse eller Slutning. Hvis man var disse Slag overhørig, hjemfaldt man til en Pengebøde. Disse Bøder sammen med Medlemsbidragene anvendtes til Ordenens Bedste og til at understøtte vandrende Svende. Lederen havde to Brødre til at hjælpe sig, Taleren og Skatmesteren. Lederens Plads var i Hyttens østlige Ende, de to andre Embedsmænds i den vestlige. Stenhuggernes Hovedfest faldt paa Sct. Johannes Dag. Skulde en Kandidat optages, aabnede Lederen Mødet, forkyndte Fred og forbød Strid og Larm. Ydervagten sammen med en anden Broder forberedte Kandidaten. Han blev frataget Vaaben og alt Metal og fik et Bind for Øjnene. Brystet saavel som venstre Fod blev blottet, og saaledes førtes han ind i Hytten, efter at Døren var bleven aabnet med tre Slag. I Salen modtoges han af Taleren, der ledede ham til Mesteren. Denne bad en Bøn, mens Kandidaten knælede. Saa blev denne ledet tre Gange rundt i Salen hen til Døren, hvor han stillede sig med sine Fødder i en Retvinkel og med tre Skridt traadte frem for Mesteren. Mellem Kandidaten og Mesteren laa paa et Bord Biblen, Cirklen og Passeren. Kandidaten lagde sin højre Haand paa disse Ting og venstre Haand paa Brystet og svor at være trofast og opfylde sin Broderpligt. Nu fik han Bindet taget fra Øjnene, fik et nyt Skødeskind og modtog Pasordet. Saa blev han belært om Hilsen, Haandgreb og Nødraab.

Senere i det 15. og 16. Aarhundrede begynder en indre Opløsning at gøre sig gældende i Hytternes Sammenhold. Det er den frembrydende Oplysning og Realisme, der øver sit Værk. I Arkitekturen viser denne nye Tid sig i Overgangen fra

Gotiken til Renæssancen. 30-Aars Krigen bryder ind over Midteuropa og umuliggør alt Byggearbejde. Endelig den 16. August 1731 opløses ved et kejserligt Paabud Byggehytteinstitutionens Privilegier. Ikke desto mindre skal Forbundet hemmelig have eksisteret ned gennem Tiderne, og de saksiske Stenhuggere anerkendte saa sent som i 60'erne af forrige Aarhundrede Strassbourgerhytten som Hovedhytte.

Vi vil nu kort omtale, hvad der har særlig Interesse for os, at Stenhuggerhytterne ogsaa blev forplantet til England og Skotland. Den 1. November 1388 blev her udstedt et Paabud om, at alle hemmelige Selskaber skulde indsende Oplysninger om deres Love og Privilegier og om deres Formueforhold. Over 500 Korporationer efterfulgte denne Ordre, og da disse indsendte Oplysninger den Dag i Dag findes i Statsarkivet i London, saa har vi derved kunnet faa en Del at vide om disse Selskabers Skikke. Statutterne var som Regel ganske uskyldige; men ofte havde de et fantastisk og smagløst Indhold. Hyppig forekom deri mytologiske og bibelske Personer som Hermes, Nimro, Abraham, David og Salomon. Hytterne blev ogsaa her sikrede imod Profane ved Udstilling af Vagter. Af de talrige hemmelige Tegn, vi er blevet bekendt med, vil vi særlig lægge Mærke til et Hilsetegn, der var saaledes: *Den højre Haand blev ført fra venstre over Brystet til højre,* saa blev Hatten taget af med højre Haand ved, at man lagde *Pege- og Langfingeren* over Skyggen og *Tommelfingeren* og de andre Fingre under den. Mestre og Svende havde deres egne Haandgreb.

Vi ser i alt det her fortalte Frimurerordenen i Svøb; men da vi, som det nedenfor vises, har en tæt Tilknytning til Byggehytternes og dermed til Frimurerordenens Oprindelse, saa har vi i os Ting, der stammer fra det fortalte – ja, lige ned til visse Tegn og Regalier.

Arbejdere og Haandlangere bygger en Kirke

ODD-FELLOW ORDENEN

DE FØRSTE LOGER

Hvad vi hidtil har skildret, drejede sig om faglærte Arbejdere. Men ved de store Byggeforetagender var desuden mange ikke faglærte – altsaa Haandlangere – nødvendige. Disse kunde i Nødens Time ikke vente den Understøttelse, som blev Lavenes Medlemmer til Del. Hvad var da naturligere, end at de tog Lære af dem, der stod stærkere. Derfor forenede disse Haandlangere og løse Arbejdere sig da en skønne Dag for at afværge materiel Nød, hjælpe i Sygdom, begrave de Døde og understøtte Enker og Forældreløse. Deres Forsamlinger kaldte de i England *„Lodges"* – Loger –, og deres Navn blev *Odd-Fellows.*

Dette Navn, som de enten selv eller ogsaa udenforstaaende havde givet dem, blev eller bliver sædvanligvis oversat ved „Besynderlige Brødre", hvilket kan fremkalde sælsomme Tanker og Forestillinger om Ordensmedlemmernes Færd hos dem, der staar udenfor Ordenen. Imidlertid synes det rette og sande, som ved de fleste af den Art i Begyndelsen uforklarlige Betegnelser, ogsaa her at kunne føres tilbage til en ganske naturlig Oprindelse. Først og fremmest betyder „Odd"

noget „tilføjet" eller „overtalligt" og først i anden Række noget „afsondret", „underligt", „besynderligt". Ordet Fellow maa udlægges som bl. a. Kammerat, Fælle, Mage, Ligemand, Medlem af et Selskab eller Collegium eller ogsaa Svend eller Fyr.

Forfatteren til Bogen „The Red Blood of Odd-Fellowship", Elvin J. Curry, giver imidlertid en mere sandsynlig Forklaring paa Benævnelsen Odd-Fellow, idet han siger: Medlemmerne dannede et Fostbroderskab, ubrydeligt og stærkt ved Ed og højtideligt Løfte – ad and wed. Da nu det gamle Ord „ad", Ed, paa nyere engelsk „oath" udtales „odd", saa anser han dette for en naturlig Udlægning. I Stedet for „ad and wed fellow" sagde man for Kortheds Skyld „ad Fellow", d. v. s. „odd Fellow". Ordet skulde da slet og ret betyde Edsbroder eller Edskammerat. Ogsaa vi vil vel betragte denne Forklaring og Udlægning af Navnet Odd-Fellow for den mest naturlige og rimelige.

ENGLAND SOM ARNESTED

Ligesom Frimurernes og Druidernes Orden maa søge sin Begyndelse i England, saaledes maa ogsaa vi antage, at Odd-Fellow Ordenens Vugge har staaet dér. Den første Begyndelse taber sig ud i Mørket. Vi ved kun, at den berømte engelske Digter Daniel Defoe, der levede fra 1661–1731, og som var en stor Forkæmper for Folkerettigheder, religiøs og politisk Frihed og bl. a. Forfatter til den kendte Bog om Robinson Cruso, omtaler et Selskab, der kalder sig Odd-Fellows. Endvidere blev der i Aaret 1745 i „Gentlemans Magazine" omtalt en Odd-Fellow Loge, i hvilken man kunde tilbringe behagelige og opmuntrende Aftener. Senere hørte vi i Aaret 1788, at den unge James Montgomery har tilegnet et Selskab i London en Sang, der indeholder Odd-Fellow Ordenens Devise, idet den begyndte saaledes:

Naar Venskab, Kærlighed og Sandhed boer hos Brødre.

Hvad Tiden angaar, der ligger forud for disse historiske Fakta, er vi kun henvist til Formodninger. Men at vor Orden har eksisteret meget længe før de allerede omtalte Aarstal, er givet, og at den har haft sit Forbillede eller er udgaaet fra en eller anden Orden med en lignende Struktur, kan sikkert formodes, hvilket vi jo ogsaa her tidligere har antydet.

Den Formodning, at de løse Arbejdere, der var knyttet til de store Byggearbejder, blev de første Stiftere af Odd-Fellow Loger, er meget sandsynlig; thi vi maa huske paa disse Arbejderes usikre Livsstilling. Staten eller Samfundet ydede dem ingen Bistand. De egentlige Svende og Mestre, der ved Byggehytternes Organisation overalt sikkert kunde gøre Regning paa at faa Arbejde, og som fik bedre Betaling, følte sig ikke særlig opfordrede til at danne en Forening, der skulde yde gensidig *materiel Hjælp*. Men de fattige Hjælpearbejdere, disse „Odd-Fellows", maatte lægge sig i Selen for at danne en sammentømret Organisation, der, omend ogsaa kun i ringe Grad, betryggede dem, naar Nøden bankede paa Døren. De følte sig i deres Fattigdom og Forladthed som Brødre. Senere hen, da Tiden mere prægedes af Oplysning, Fremskridt og mere Frisind og Humanitet, sluttede der sig ogsaa *Mænd af andre Stænder* til Foreningen, enten det nu var som Velyndere eller faste Medlemmer. Det var Mænd, der ganske bortset fra, at Foreningen var stiftet af fattige, jævne Mennesker, lod sig lede af Sympati for en Forening med saa høje, ædle Formaal og saa smukke Resultater, uden at der derfor var Grund til at ændre Navnet „Odd-Fellow". Navnet blev ogsaa senere bibeholdt i Amerika, efter at der allerede længe havde staaet ikke blot Hjælpearbejdere, men ogsaa Medlemmer af andre Stænder i Sammenslutningen.

Idet vi i ovenstaaende har fulgt Br. Ex.-M. Dr. Andraeas's Beskrivelse, vil vi videre høre, hvad han siger: Det simple ved vor Ordens Oprindelse, det, at den har sin Rod i de ringe Stænder og det ved første Øjekast paafaldende ved Navnet, vil alligevel hos den velmenende Betragter, der højagter Menneskeværdigheden selv hos den ringeste af sine Medmennesker, hverken, efter den indtil nu givne historiske Forklaring eller forhaabentlig endnu mindre efter en Undersøgelse af Ordenens videre Udvikling, formindske Følelsen af den Anerkendelse og Agtelse, som Ordenen kan kræve og fortjener.

Den første engelske Loge havde sit Hovedsæde i London. For at skaffe Midler til dens Underhold og for at muliggøre Understøttelsen af Brødre, skulde hvert Medlem og hver Gæst, naar han traadte ind i Logen, have betalt en Penny. Trængte en Broder til Hjælp, blev der ved Stemmeflertal tilkendt ham en tilstrækkelig Sum. Var han uden Arbejde, blev han forsynet med et Kort og med Penge for at kunne naa til næste Loge. Lykkedes det ham ikke at finde Arbejde

dér, sørgede denne Loge for, at han kom til den næste, og saadan gik det videre, indtil han fandt Arbejde, i hvilket Tilfælde han afleverede sit Kort til den sidste Loge. Hvis Pengene i en Loge var opbrugt, meddelte den det til andre Loger, der saa sendte Gæster for at forøge Pennyindsamlingen.

Saaledes kunde hele Loger Uge efter Uge besøge en trængende Loge, indtil den tømte Kasse atter var fyldt. Som vi ser, var det en meget primitiv Maade at ordne en Loges Økonomi paa. Senere indførte man da ogsaa at betale Bidragene ugevis eller kvartalsvis. Indtil 1835 blev Bidragene i de engelske Loger indbetalt ugentlig. Overmesteren gik rundt til hvert Medlem med sin Økse (Haandværkets Symbol) og „Hjærtet i Haanden" og modtog Bidraget. En Skriver fulgte ham og skrev Navnene paa dem, der havde betalt.

THE MOST NOBEL BUCK ORDER

Bestemt at paapege fra hvilken af de mange Sammenslutninger, der eksisterede i England i det 18. Aarhundrede, vor Orden nedstammer, er ikke muligt. Men som Br. Ex.-M.Hannibal Hansen siger i sin lille Bog „De tre Kædeleds Historie", saa foreligger der for en enkelt Klubs Vedkommende saa mange og betydningsfulde Paralleller med Odd-Fellow Ordenens Formaal og Symboler, at en Forbindelse i høj Grad er sandsynlig. Der sigtes her til „The ancient Buck Order" eller „The most nobel Buck Order", d. v. s. den gamle Hjorteorden eller den værdige Hjorteorden. Den menes at være indstiftet 1723, blomstrede fra 1750 til 1780 og var paa den Tid, efter hvad der berettes, den farligste Rival til Frimurerordenen. Formanden benævnedes „Most Noble Grand", hvilket betyder værdige Overmester, en Titel, der tidligere ikke forekommer andetsteds. Ordenens Formaal erklæredes at være uskyldig Munterhed og godt Kammeratskab (Good Fellowship). Det ses, at det første Led svarer til det, som i de første Odd-Fellow Loger var Hovedsagen, nemlig den selskabelige Sammenkomst, Konvivialiteten, Harmonien. I det andet Led – det gode Kammeratskab – ligger sandsynligvis den gensidige Hjælpsomhed, som altid har været dyrket af Odd-Fellow Ordenen og senere bliver det mest fremtrædende Element i den. Logemøderne holdtes ligesom af de senere Odd-Fellow Loger hver Uge i Værtshuse; Enighed symboliseredes ved et Bundt af Stave ombundet med grønne Baand, og Forbindelsen mellem Ordenens

enkelte Medlemmer udtryktes ved 3 Hjortehoveder med sammenfiltrede Takker. Hvis vi ser paa Billedet af dette Symbol, er der ingen Tvivl om, at man her har Oprindelsen til Odd-Fellow Ordenens 3 Kædeled. Man havde Brug for den Symbolik, der laa i Sammenkædningen af de 3 Hjorte gennem de sammenfiltrede Takker. Man bortskar da Hovederne, lukkede de ovale Linier, som Takkerne dannede, og havde saa de 3 Kædeled.

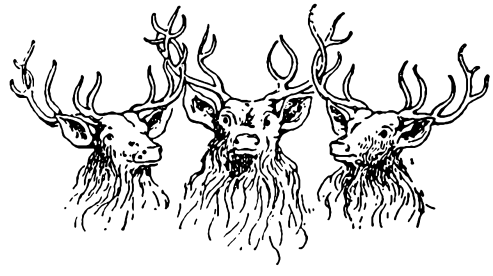

Som sagt: en Forbindelse er tydelig nok; men hvorledes Overgangen fra den ene Orden til den anden er gaaet for sig, derom haves ingen sikre Oplysninger.

LOGE OG SKÆNKESTUE

Ligesom der ved alle menneskelige Indretninger i større eller mindre Grad klæber noget menneskeligt, d. v. s. ufuldkomment, saaledes havde Odd-Fellow Foreningen sine Mangler, der havde sin Aarsag i Svaghed eller i Tidsaanden, i Sæd og Skik. Paa den Tid var det nemlig næsten overalt i England almindelig Skik, at der blev røget og drukket, naar Mænd kom sammen, selvom det var i alvorligt, forretningsmæssigt Øjemed. Denne Skik fulgte ogsaa Odd-Fellow Logerne.

Ved at holde os de lavere Stænders beskedne Fordringer og ringe Pengemidler for Øje, har vi Lov til at antage, at Odd-Fellow'ernes Møder, ved hvilke Ølkruset og Tobakspiben blev brugt flittigt, ikke just fandt Sted i særlig udsøgte Lokaler, og vi maa indrømme, at de daværende Odd-Fellow Loger røbede en stor Skrøbelighed ved deres Forbindelse med de saakaldte „Konvivialiteter", d. v. s. Sammenkomster, hvor man samledes kun for Nydelsens Skyld. Man var udsat for at tabe det bedre Øjemed af Syne, at blive indviklet i indbyrdes Uenighed og at faa et daarligt Ry udadtil.

Da Livet i de amerikanske Loger ganske hvilede paa Traditionen fra de engelske, og da vi kender Skikkene i de første amerikanske Loger, saa vil vi herved

kunne danne os et Billede af Logelivet i de engelske Loger. Det skildres saaledes i „De tre Kædeleds Broderskab".

Fribrevet gaves hyppigst til en Krovært, og det indeholdt næsten altid en Bestemmelse, der gav ham Hals- og Haandsret over Logen. I det Fribrev, som Washington Logen indhentede fra England, staar følgende: „Dette Fribrev bemyndiger et Antal Brødre, boende i Baltimore, til at oprette en Loge i Broder Th. Woodwards Hus, saalænge 5 Brødre er enige om at holde den dér." Denne Thomas Woodward var Vært i Værtshuset „We three Loggerheads", vi tre Uglehoveder. Det kan i Almindelighed forudsættes, at det næppe vilde falde en Vært vanskeligt at finde 4 Brødre til, foruden ham selv, at modsætte sig en Flytning.

I et Hjørne af Logesalen var der en velforsynet Skænk under Varetægt af en Logeembedsmand, som kaldtes „the host". Han drev Skænken for Logens Regning, idet Overskudet af den var en væsentlig Del af Logens Indtægter, og den holdtes kun aaben under Møderne. Sæderne eller Bænkene, som Medlemmerne sad paa, var forsynede med Hylder til Glas eller Krus og Piber. Saa snart Logen var aabnet, var det første Skridt i Forretningsordenen, at Over-Mesteren bad Medlemmerne om at gøre deres Bestillinger hos Værten. Naar de alle var forsynede, rejste Over-Mesteren sig og udbragte en Skaal, som alle de tilstedeværende drak. Saa opfordrede han i Rækkefølge Under-Mestrene og alle Embedsmændene til paa samme Maade at udbringe en Skaal. Efter Embedsmændenes forskellige Skaaler og Taler fortsattes Logearbejdet med Oplæsning af Protokollen fra forrige Møde. Hvis en Kandidat skulde indvies, drak Over-Mesteren efter Ceremonien den sædvanlige Skaal til Vitterlighed: „Paa vor nyindviede Broders Helbred, Velfærd og Trivsel." Ordenens Ærestegn gaves kraftigt, og der blev drukket paa hans Sundhed med tilsvarende Iver. Brødrene fornyede deres Bestillinger hos Værten flere Gange; ligefrem Beruselse var dog sjælden. Naar der ikke var andet Logearbejde, indbød Over-Mesteren en eller anden Broder eller en besøgende Broder til at holde en Tale, udbringe en Skaal eller synge en Sang."

Vi maa antage, at de materielle Fordele maa have været det bindende Baand, der holdt Logen sammen og endog medførte, at Ordenen udbredte sig mere og mere. Bl. a. oprettedes der en Loge i Liverpool, en By med en talrig Arbejderbefolkning.

DE FØRSTE SAMMENSLUTNINGER

Logerne i England sluttede sig sammen til et fælles Hele under Titlen: *„De forenede Odd-Fellow Ordener"*. Hovedbestyrelsen havde sit Sæde i London.

Da „Sejrs-Logen" var bleven stiftet i det industrielle *Manchester* omkring 1809, syntes der i denne Loge at have været Mænd, som indsaa, at man maatte holde de noget raa Skikke fra det forrige Aarhundrede ude fra Odd-Fellow Logerne. Det nye Aarhundredes sædelige Dannelse krævede det, og Erfaringer og Iagttagelser af de herskende upassende Skikke viste i samme Retning. Men Hensigten at banlyse Tobakken og de stærke Drikke fra Forsamlingerne og kun at ville raadslaa om alvorlige Emner for derigennem at forædle hele Institutionen, synes at være strandet, idet de fleste af Medlemmerne var underkastet Vanens Magt. I hvert Fald maatte der gennem flere Aar udvises Taalmod – og først 1813 kom Reformatorerne sammen til et Møde. Resultatet af dette Møde var, at flere Loger, som vedtog, at Tobakken og Ølkruset skulde holdes borte fra Møderne, skilte sig ud fra den omtalte „Forenede Orden" og dannede en ny *„Odd-Fellowernes uafhængige Orden"* – *Independent Order of Odd-Fellows. I. O. O. F.* Og hermed er Ordet *„uafhængig"* i vor Forstaaelse forklaret.

MODSTAND OG UNDERTRYKKELSE

Før Udviklingen var kommen saa langt, havde Odd-Fellow Foreningerne stor Modstand at overvinde fra den ydre Verdens Side – baade fra Kirken og Tidens Presse blev der tordnet mod dem – ja, de var ligefrem udsat for Forfølgelse. Men tidligere Tiders Fanatisme og Statens Despotisme maatte vige for den fremtrængende Oplysning, der giver sig Udslag i den franske Revolution 1789 og Amerikas Frihedskamp mod England 1776–1783. Ved den øgede Frihed og større Oplysning skabes der en bedre Forstaaelse for Broderskabsidéen, den der afføder Velgørenhed mod Næsten og Sympati og Kærlighedsgerninger mod de Lidende. Dette blev den nye Tids smukkeste Tanke. Den nuværende Independent Order of Odd-Fellows' (I. O. O. F.) største Fortjeneste er Udformningen af denne Broderskabstanke, der har meget lidt at gøre med Antikens Mysterier og Middelalderens Gilder. Det universelle Frihedsprincip, der er udtrykt i „rent Venskab, broderlig Kærlighed og hellig Sandhed", er den nye Epokes Frembringelse. Men haard blev dog

Kampen for Englands „Friendly societies". Den engelske Regering saa skrækslagen paa de nye Tanker, der særlig havde slaaet Rod i det amerikanske Folk – det Folk, der var saa inderlig slægtskabsforbunden med det engelske, og det var jo ogsaa et forholdsvis smalt Vand, der skilte England fra Frankrig, hvor Revolutionsbølgerne nu i over 10 Aar havde raset. Der blev derfor i England gjort alt for, at Frihedsidéerne ikke skulde forplante sig hertil, og man forsøgte at kvæle alle de Selskaber, som havde skrevet Broderskabsidéen paa sine Faner. Gennem Love forsøgte den engelske Regering at forbyde Broderskabsorganisationerne, og de Edsløfter, Brødrene havde afgivet, erklæredes for ophævede. Spioneri og Angiveri i Massevis gjorde det utaaleligt for Brødrene. For ikke fuldstændig at gaa under besluttede Odd-Fellow Logerne for en Tid at høre op med al offentlig Virksomhed. Man dukkede sig, mens Uvejret rasede.

EN NY EPOKE

Denne Tilstand varede til 1803, da Banneret atter udfoldedes, og nogle Londoner-Loger sluttede sig sammen under Navnet af den tidligere nævnte „London Union of Odd-Fellows" (De Forenede Odd-Fellow Ordener).

Andre Odd-Fellow Organisationer fik herved Mod til at samles i større Enheder. Vi kender blandt saadanne Sammenslutninger:

„The Imperial Odd-Fellows i Nottingham",
„The Ancient Noble Odd-Fellows i Bolton",
„The Grand United Odd-Fellows, Sheffield",
„The Economical Odd-Fellows i Leeds",
„The London Unity of Odd-Fellows i London".

London Unity arbejdede sig frem og tiltog sig en selvbestaltet Overhøjhedsstilling over de andre Loger og kaldte sig „Grand Lodge of England". Dette affødte i de følgende 5 Aar store Stridigheder, idet ikke alle Loger vilde anerkende denne „Engelske Storloge". I Aaret 1810 blev der af flere misfornøjede Loger afholdt et Møde i Salford for at finde en Løsning til Stridighedernes Ophør; men det lykkedes ikke. Løsningen kom først, da Embedsmændene fra 6 forskellige Loger

i *Aaret 1813* paa et Møde i *Manchester* enedes om, at disse 6 Loger skulde slutte sig sammen under et fælles Navn: *„Manchester Unity of Odd-Fellows"*.

Dette Skridt, Dannelsen af Manchester Unity, var ikke alene begrundet i at gøre en Ende paa de bestaaende Stridigheder; men nok saa meget for at rehabilitere Odd-Fellow Navnet, der var kommet i stor Miskredit i England. Hvis vi tænker paa den tidligere Skildring af Møderne i Værtshusene, saa er det ikke saa underligt, at man talte mod Odd-Fellows baade fra Prædikestol og i Pressen. Sammenkomsterne betegnedes som „demoraliserende, lastefulde Orgier, fornedrende for kristne Mennesker, der trampedes paa Religion og Moral, og Drukkenskabslasten blomstrede".

STORLOGEN MANCHESTER UNITY

Den 21. Januar 1814 dannede Logerne under Manchester Unity sammen med flere andre Loger den første *officielle Storloge. 1816 blev 3 Grader,* den *hvide,* den *blaa* og den *skarlagenrøde,* lovligt stadfæstede.

Det er denne „Storloge", der endnu den Dag i Dag er Odd-Fellow Ordenens højeste Myndighed i England — og det er endelig, hvad der har Interesse for os, fra denne Storloge, vi gennem Br. Thomas Wildey fik vort Frihedsbrev til den amerikanske Gren af Ordenen, hvorfra vi stammer.

Flere kraftige Forsøg blev gjort af Manchester Unity for at indføre Ordenen i Skotland; men først 1837 lykkedes det at danne en Loge i Aberdeen. Ordenen mødtes dér af Befolkningen med stor Modvilje, idet det mærkelige Navn Odd-Fellows stod for den som noget „no good" — noget mindre godt.

Skridt for Skridt maatte Medlemmerne kæmpe sig frem; men til Slut brødes Fordommen mod Ordenen, og 4 Aar efter indstiftedes ikke mindre end 14 Loger.

* * *

Manchester Unity's Dannelse og Udvikling skildres iøvrigt af Ex.-Stor-Mester John Medole i *„The Official History of Odd-Fellowship"* saaledes:

„Manchester Unity var kun en af de mange Sammenslutninger af Odd-Fellow Loger, som eksisterede i England i Begyndelsen af forrige Aarhundrede. Enhver af dem var uafhængig af de andre, og blandt dem kan nævnes:

The Imperial Odd-Fellows, Nottingham,
Ancient Noble Odd-Fellows, Bolton,
Grand United Odd-Fellows, Sheffield,
Economical Odd-Fellows, Leeds,
National Odd-Fellows, Salford,
London Unity of Odd-Fellows, London,

samt andre mere afsides beliggende. De havde ingen officiel eller broderlig Forbindelse med hinanden med Undtagelse af, at alle Loger var enige om at vise Lydighed mod „Moderlogen" i Anerkendelse af dens overvejende Indflydelse i Kraft af den Myndighed, den ved sin Dispensation havde opnaaet.

De Aarsager, der nødvendiggjorde Dannelsen af disse forskellige Sammenslutninger, og som førte til Opløsningen af andre og forhindrede nogle i at forene sig, indtraf i Aarene mellem 1790 og 1796 og skyldtes Regeringsforanstaltninger. Deismens Principper foruroligede og beherskede paa den Tid mange Tusinde Menneskers Sind i Frankrig og fremkaldte tilsidst en Revolution, som omstyrtede Religionens og Monarkiets Former i „Frihedens, Lighedens og Broderskabet"s Navn samt iværksatte „Fornuftens Religion". I England, hvor mange ikke stillede sig uvilligt overfor og ved flere Lejligheder havde vist deres Billigelse af den franske Nationalforsamlings Handlinger, havde man for at forhindre Indførelsen af lignende Principper truffet den Forholdsregel gennem Parlamentet at iværksætte Forholdsregler til Undertrykkelse af alle oprørske Forsamlinger og til at forbyde ikke lovmedholdig Edsaflæggelse i hemmelige Selskaber. Den saaledes iværksatte Lovs Straffe blev ført ud i Livet med usædvanlig Ihærdighed gennem de lokale Myndigheders, Politiets, Spioners og Anmelderes Virksomhed blandt Folket.

Odd-Fellow Selskaberne besluttede derfor – for det Tilfælde, at deres Formaal skulde blive mistænkeliggjort og deres Lære om Broderskab misforstaaet – at suspendere al offentlig Virksomhed og afbryde Korrespondancen med deres respektive Storloger.

Manchester Unitys Segl

LONDON UNION OF ODD-FELLOWS

Logernes isolerede Stilling vedvarede indtil 1803, da Selskabet „London Union of Odd-Fellows" blev stiftet af nogle af Londons Byloger og fremsatte Paastanden om at være Englands Storloge med suveræn Autoritet i Odd-Fellowship i det forenede Kongeriges Omraade. Den optraadte despotisk og undertrykkende i Udøvelsen af Magten over Logerne. Provinslogerne var som Følge af Ledernes Magtsyge, Tyranni og uansvarlige Fremfærd misfornøjede med den udøvende Myndighed og opponerede hyppigt, men uden nævneværdig Virkning.

ENGLANDS STORLOGE

Denne Storloge besluttede i Kraft af den Position, den havde opnaaet paa selvbestaltet Maade, at kræve, at hele Ordenen skulde underkaste sig dens Kontrol, og den havde delvis Held med sig heri indtil 1809, da en Br. Bolton, Medlem af Ancient Order of Odd-Fellows, bosatte sig i Manchester. Sammen med nogle Venner opnaaede han et Fribrev fra Storlogen i London for Victory Logen i Manchester og erklærede sig uafhængig af Englands Storloge. Dette var den første aabenlyse Opposition mod denne Storloges tilranede Autoritet og Magt.

DET GENSIDIGE UNDERSTØTTELSES-SYSTEM

I 1810 holdt en vis *Robert Naylor* med flere, selskabelige Klubmøder i „Rope Makers Arms", Chapel Street, i Salford i Nærheden af Manchester. De havde særlige Love for Styrelsen og ogsaa visse Ceremonier for Optagelse af Medlemmer. Nogle af Medlemmerne i Prince Regent Lodge of Odd-Fellows blev opfordret til at slutte sig til dem og stifte Benefit Club at Robin Hood, Church Street, Man-

chester i Oktober 1810. Denne Sammenslutning resulterede spontant – ved Selv-Instituering – i Stiftelsen af Lord Abercombie Logen paa den gensidige Understøttelses Princip, Ændringer i det almindelige finansielle System og et noget forbedret Ceremoniel. Med disse nye Skikke øgedes Logens Medlemstal og Formue hurtigt. Victory Logen og andre med den antog øjeblikkeligt et lignende System og Arbejde og høstede Fordel ved denne Forandring.

I 1811 fik den nye Loge, der ikke var længe om at øjne Virkningen af de indførte Forbedringer, Idéen til, at den maatte være berettiget til Overhøjhed over de Loger, der arbejdede efter dens System, og den proklamerede sig som Lord Abercombie Storlogen af uafhængige Odd-Fellows. Bevægelsen gav Anledning til Fjendskab fra de andre Logers Side, og Stridighederne forhindrede dens Vækst. De andre var nok villige til at akceptere Abercombie som Moderloge, men de krævede sideordnet Deltagelse i Ledelsen.

BEGRAVELSES-FONDEN

Disse utilfredsstillende Forhold fortsatte til 1812, da de Loger, der havde hjemme i og omkring Manchester, erklærede deres Uafhængighed og valgte en „Udøvende Komité" til at overvaage det nye System. Uroen over Fornyelsen havde nu forplantet sig til hele Ordenen, og der blev lagt mange Sten i Vejen for det fornyede Samfunds Fremgang. Ændringen i Optagelsesceremonien, Indførelsen af særligt Udstyr, Bestemmelsen om Begravelseshjælpen, og ethvert Skridt, der tangerede Hindringer for de gamle Skikke i Logesalen, blev betragtet med Mistænksomhed, hvis de da ikke blev anset for ligefrem oprørske. Alle Logemøder holdtes i Værtshuse eller offentlige Lokaler til Fordel for Værten, og enhver Indblanding i dennes Privilegier og Forretning blev mødt med voldsom Modstand fra den Klasse Mennesker, der var overbevist i Troen paa, at medens disse Loger var dannet til deres Medlemmers Fornøjelse, var deres første og fremmeste Hensigt at være til Fordel for Logeværten, som i alle Tilfælde var Værtshusets Ejer.

Imidlertid vedblev de nye Organisationer at tiltage i Styrke, og enhver ny Vanskelighed syntes at tilføre deres Medlemmer forøget Energi til at tage Kampen op med ikke alene Oppositionen fra det gamle Selskab, men ogsaa med Publikum og Pressens Uvenlighed. Ordenen blev anklaget for at være demoraliserende i sin

Indflydelse og for at være Arnestedet for al Slethed, og som man derfor burde sky. Dens Medlemmer blev brændemærket som Frafaldne, baade hvad Religion og og Moral angik, og deres Handlinger blev erklæret for intet mindre end Hedningevæsen, medens Pressen slyngede sin Banstraale mod Ordenen og frimodigt erklærede, at den havde Tilbøjelighed til at føre sine Medlemmer ud i den højeste Grad af Umaadeholdenhed i Drik, og at Selskabet docerede Principper, der var nedbrydende for al Ret og Regering.

SOCIAL STATUS

Under disse Omstændigheder kunde man ikke vente, at Standspersoner og respektable Folk vilde søge Adgang til et Selskab, der stod saa lavt i Moral og social Stilling, og som Følge heraf blev Institutionens Vækst og Held i høj Grad lammet. Medlemmerne indsaa og billigede Nødvendigheden af en Aktion, der kunde føre Selskabet frelst over Muligheden af en hurtig Sprængning for sluttelig at falde tilbage til tidligere Vaner og Skikke. Efter nærmere Raadslagning og Drøftelse blev det anset for raadeligt at sammenkalde Logerne til et Møde, hvor Ordenens hele Stilling skulde overvejes og Beslutninger træffes om, hvad der var bedst at gøre.

ORGANISERING AF MANCHESTER UNITY

I 1813 holdtes en Sammenkomst for alle nuværende og tidligere Embedsmænd i de interesserede Loger i Manchester og omliggende Distrikter. Disse repræsenterede:

Lord Abercombie Storloge Nr. 1, Salford,
Wellington Loge Nr. 2, Manchester,
Clarence Loge Nr. 3, Salford,
Victory Loge Nr. 4, Manchester,
Victoria Loge Nr. 5, Ashton-under-Line,
Combermere Loge Nr. 6, Stockport.

Efter nøje Overvejelse blev der akcepteret et Forslag om at danne en Organisation af Loger under Navnet The Manchester Unity of the Independent Order of Odd-Fellows. Paa Mødet var der afgjort Enighed om Ensartethed i Arbejdet, om

generelle Love for Ordenen, om Udvidelse af dens velgørende og barmhjertige Arbejde samt om Bestræbelser for at hæve Institutionens Anseelse i den offentlige Mening ved at forbedre Medlemmernes Vaner og Tilbøjeligheder.

LEDELSEN

Den 21. Januar 1814 blev en fuldstændig Organisering gennemført, og der blev taget Skridt til at sikre en Samvirken af alle Loger i en fuldstændig Enhed. En Stor-Komité eller Distrikts-Storloge blev nedsat og traadte straks sammen. En Form for Ledelsen blev ligeledes vedtaget. *James Christie* blev valgt til Stor-Mester, og *Benjamin Howarth* blev Dep. Stor-Mester. Dette kan betragtes som det første praktiske Skridt, der blev foretaget i Manchester henimod Dannelsen af en permanent og fastbygget Organisation, fra hvilken The Unity udgik og tilsidst blev en ledende Faktor indenfor de velgørende Selskaber i England paa den Tid.

Skønt den sikkert oprindelig ikke har haft til Hensigt at udstrække sit Virkefelt udover Manchesters og de tilstødende Distrikters Grænser, aabnede den mange Loger og udbredte Odd-Fellowships Principper i hele Lancashire, hvorved dens Omraade udvidedes og førte til Aabningen af adskillige Loger under dens Højhed.

I 1815 blev *John Lloyd* Stor-Mester og fungerede i de 4 følgende Aar, og *Benjamin Howarth* blev genvalgt til Dep. Stor-Mester. Paa „Den store Komité"s Møde dette Aar blev det vedtaget at inddele Jurisdiktionen i Provins-Distrikter med en Provins-Distrikts Stor-Mester valgt for hvert af dem. Det blev ligeledes bestemt at nummerere Logerne fortløbende indenfor hvert Distrikt.

Ordenens hurtige Vækst gjorde Udnævnelsen af en korresponderende Sekretær nødvendig paa det aarlige Møde i 1816, og *Thomas Hignett* blev valgt og fungerede som saadan i de følgende 5 Aar. Systemet med Begravelsesfonden blev vedtaget dette Aar og var det første virkningsfulde Resultat af Ordenen som en Enhed. Loger i større Afstand fra Manchester fik Adgang til at deltage i dens Understøttelser mod Betaling af et Indtegningsgebyr. Gennem denne Fonds Formidling blev der udført megen god og hjælpsom Bistand. Som Hovedregel havde Logerne dog selv Autoriteten og Kontrollen over deres respektive Fonds uden Indblanding af nogen overordnet Instans.

VEDTAGELSEN AF LOGE-GRADER

Ikke det mindst vigtige Punkt paa Dagsordenen for Mødet i 1816 var Spørgsmaalet om Vedtagelsen af Loge-Grader i Ordenen. Sagen blev overgivet til en Komité, der forberedte og forelagde for Stor-Embedsmændene den hvide, den kongelige blaa og Skarlagen-Graden med tilhørende Ritual, og de indførtes i Ordenen i Juli s. A.

VIRKSOMHEDENS UDVIDELSE

Ordenen gik nu frem med stærke Skridt. I 1820 indstiftedes Waterloo Logen i Monmouth i Wales, men først i 1837 indførtes Ordenen i Skotland, idet der aabnedes 2 Loger, Bon accord og Thistle i Aberdeen. Her havde man dog nogen Modgang blandt de forsigtige Beboere, der var mistænksomme overfor enhver Fornyelse af gamle Skikke, men efter 4 Aars Forløb taltes dog i Skotland 14 Loger, der havde mange intelligente og kultiverede Borgere som Medlemmer. I Glasgow aabnedes den 22. Maj 1838 Loyal City Logen – 23 Aar efter, at den gamle Orden var bleven indført i denne By.

I 1819, da *John Mansell* var Stor-Mester, blev der udkastet en Plan, som vedtoges af Manchester-Komitéen, og som gik ud paa at faa et fast Sæde for Ledelsen i Stedet for den „Aarlige Komité" samt at samle alle Landets Loger under eet Overhoved og saaledes bringe dem under Manchesters Kontrol. Dette voldte nogen Modstand. Rochdale, Newcastle og Leeds protesterede, og Logen i Pimlico, London, meddelte Komitéen, at den ansaa London for at være det mest egnede Sted for Udøvelsen af en central Virksomhed, hvorfor den etablerede sig som Storloge og opfordrede andre Loger til at stille sig under den. Leeds søgte ogsaa at blive Ledelsens Sæde og skabte Opposition og Mistro til Manchester-Bevægelsen i de fleste af Yorkshires Loger.

Manchester-Komitéens Aktion bragte den i Konflikt med Englands Storloge, og gensidig udelukkede disse 2 Organisationer hinanden af Ordenen. Manchester-Komitéen undlod imidlertid klogeligt agressive Skridt, men søgte tværtimod ved fredelige Midler at faa de andre Logers Tilslutning, idet Stor-Mesteren og 2 Ledsagere besøgte de genstridige Distrikter og fik dem med sig. Hertil bidrog i væsentlig Grad Oprettelsen af en „Bevægelig Komité", der skulde holde aarlige Møder. Kun Leeds stillede sig afvisende og dannede Grand United Order of Odd-Fellows.

Nogle faa af de saakaldte „Store" holdt stadig ud, og Lord Abercombie Storloge Nr. 1 gjorde Krav paa at beholde denne Titel. Omsider maatte dog ogsaa den give op og blev i 1826 reduceret til Abercombie Loge Nr. 1, Salford.

I London aabnede Manchester Unity den første Loge under Navnet The Loyal St. Olives, og i Liverpool Distrikt blev i 1826 alle Loger med Undtagelse af Duke of Sussex Loge Nr. 2 tilsluttet, efter at Distriktet allerede tidligt havde erklæret sig uafhængig af London. Sussex-Logen, der var bleven relegeret af Manchester Unity for sin Modstand, blev først geninstalleret i 1834 som Nr. 704.

FLERE GRADER

1825 blev et stormende Møde i den „Aarlige bevægelige Komité", idet de Deputerede med alle Midler krævede Ret til at vælge deres egen Formand, men Sindene blev dog ved klog Besindighed bragt til Ro. Paa dette Møde vedtoges „Patriark-Graden". „Den kongelige Purpurgrad" havde hidtil været den eneste Grad, der var anerkendt af Ordenen.

I 1827 foretoges forskellige Ændringer, og de „Moderloger", der tidligere havde kaldt sig „Storloger", maatte nu afgive denne Titel. Endvidere nedsattes et „Direktorat" paa 5 Medlemmer, der skulde varetage den voksende Sammenslutnings Anliggender. Endelig indstiftedes en Ex.-Mester-Grad og „Forbunds- og Erindrings-Graden" blev antaget. Dette var amerikanske Grader, der var bleven forelagt af Stor-Mester *Thomas Wildey* under dennes Besøg i England for at fremskaffe et Fribrev for Ordenen i Amerika.

I 1835 blev nye Ritualbøger udgivet og de i Brug værende tilbagekaldtes. Dette bragte Forvirring i det Samarbejde, der tidligere var bragt i Stand mellem Logerne i U. S. A. og Manchester Unity, og førte til en endelig Adskillelse i 1843.

I Slutningen af 1836 anlagde nogle krakilske Medlemmer, der var bleven udelukket og nu krævede deres til Logefonden betalte Penge tilbage, Sag mod Ordenen. Retskommisionen, som fik Sagen til Afgørelse, afgav den Kendelse, at „Ordenen var ulovlig og dens Love uden Retsgyldighed. Ingen Orden kunde lave Love, der berettigede den til at ekskludere Medlemmer, hvorfor de paagældende enten maatte have deres Penge tilbage eller genindsættes i deres Rettigheder!" Sagen appelleredes til Rigsadvokaten, som imidlertid omstødte denne Kendelse og gav

Ordenen fuldstændig Medhold, idet han dog tilføjede, at „selvom der kunde herske lidt Tvivl om, hvorvidt Ordenen kom ind under det Forbud, der i sin Tid var udstedt mod hemmelige Selskaber, var den dog tilsyneladende en meget loyal, moralsk nyttig og prisværdig Institution, hvorfor han mente, at Medlemmerne kunde fortsætte efter deres tidligere Retningslinjer uden at komme i Strid med Loven!" – Det var en Ildprøve for Ordenen, men den blev saaledes lykkeligt bestaaet.

I 1839 talte Ordenen 1632 Loger med et Medlemstal af ikke mindre end 112,218.

I 1840 udbredtes Ordenen til Irland, og efter Anmodning af nogle Brødre i Hamburg udstedtes Dispensation til at aabne en Loge i denne By i Tyskland. Australien fik sin første Loge samme Aar, og saaledes vandt Ordenen stadig ny Jordbund.

I Begyndelsen af 1842 sendte den amerikanske Stor-Sire, *John A. Kennedy,* Ex.-Stor-Mester *James Alcock* til England i en særlig Mission, men Ordenens daværende Embedsmænd erklærede, at kun den „Aarlige bevægelige Komité" havde Mandat til at træffe Afgørelser. I Mødet den 16. Maj 1842 i Wigan deltog Stor-Sekretær *James L. Ridgely* og Stor-Kapellan *I. D. Williamsson* som Repræsentanter for den amerikanske Storloge i den Hensigt at bringe Overensstemmelse mellem Arbejdsmetoderne i England og U. S. A. De blev budt velkommen med overstrømmende Begejstring, men Forhandlingerne førte ikke til noget Resultat.

Ordenen i England havde opnaaet en overordentlig Position. I „Direktoratet"s 14-aarige Periode havde den konstant været udsat for Angreb udefra som indefra og med Held afslaaet dem. Men trods al Glimmer og Held havde den dog en Kræftskade. Bedragerier og deres ulykkelige Følger trivedes indenfor The Unity, uden at Institutionen var i Stand til at forfølge Overtrædelserne ad Rettens Vej. Saaledes var Manchester Unity i 1843 et Navn uden Realitet, sammensat af de forskelligste Elementer af Storhed og Fattigdom, Svindel og Godgørenhed, Strid og Godhed mod Menneskeslægten, tiltrækkende i det Ydre, men raadden i det Indre, staaende udenfor Lovens Beskyttelse og derfor et Offer for snedige Bedragere og Charlataner. I sin Grundvold var dog Organisationen god, og Sagernes uheldige Udvikling skyldtes den Reaktion, der var fremkaldt af den degraderede Stilling, til hvilken den var naaet som Følge af Mangel paa Kontrol fra den udøvende Myndigheds Side over de indre Anliggender i de Loger, der udgjorde

Manchester Unity. Den havde ingen Jurisdiktions-Storloge udover den „Aarlige bevægelige Komité", der handlede som en saadan uden Indflydelse eller Autoritet til at tvinge Logerne til at følge en Linje af Pligt og Samfølelse, som vilde have været til Velsignelse for Helheden. Den havde ingen Formular for Tildeling af Grader, Ritualet var nedskrevet i en Lektiebog, og Tegn m. v. blev givet ved Instruktion. Ceremonierne var mere eller mindre komiske og gjorde et ufordelagtigt Indtryk paa Kandidatens Sind. Logerne holdtes i offentlige Lokaler til Fordel for Værterne, og i Virkeligheden var Logerne i Manchester Unity ikke andet end selskabelige Klubber med udpræget Lighed med de amerikanske „tvangfri Sammenkomster". I alle sine Formaal var den kun en Sygekasse, et Syge- og Begravelsesselskab. Saaledes afveg den i højeste Grad fra det Odd-Fellowship, der var organiseret, regeret og udøvet under den suveræne Storloges Myndighed i The Independent Order of Odd-Fellows.

SKILSMISSEN

Da Unity's Handlinger og Metoder ikke i nogen Henseende var i Overensstemmelse med den amerikanske Orden, og der ikke var nogen Garanti at øjne for Muligheden af en Lighed i Harmoni og Praksis indenfor de 2 Ordensgrene, besluttede de Forenede Staters Storloge den 22. September 1843 at afbryde Forbindelsen med Manchester Unity. Adskillelsen var dermed en Kendsgerning!

* * *

Vi kan ikke mere sammenligne Manchester Unity med vor Gren af Ordenen. Det er meget lidt, den har i Behold af det oprindelige Odd-Fellowship. Der findes tilbage højst nogle rituelle Rester. Organisationen maa nu mere opfattes som et storslaaet Forsikringsselskab med Syge- og Begravelseskasser, hvori de praktiske økonomiske Hensyn er det bærende og ikke det ædle Broderskabs Princip.

At Manchester Unity imidlertid ikke er nogen ringe Faktor i det engelske Samfund, vil vi kunne forstaa, naar vi hører, at Ordenen i 1938 havde en Tilgang af 10,082 Medlemmer alene paa et Aar. 1839 var Medlemstallet ca. 100,000. I 1902 nærmede det sig een Million, i 1912 var det over 1¼ Million og siden da er det tilsvarende forøget.

OVER HAVET

Gennem det hidtil skildrede har vi villet vise, hvorledes den Jordbund saa ud, i hvilken det Frøkorn, der skulde blive til vort nuværende Odd-Fellow Træ, maatte søge sin Næring. Vi kan ikke følge Frøets Vækst, saa længe det endnu befinder sig i Jorden, men naar Planten skyder op over Jordsmonnet, ved vi, at Væksten har været der, og vi ved, hvilken Betydning Jordbundens Kvalitet har for Frøets Spireevne og Vækst. Vi har set, hvorledes Odd-Fellow Træets Spire har haft sine Sugerødder dybt i Mulden ned gennem Tiderne. Vi er naaet til det herlige, højtidelige Tidspunkt, hvor vi med Sikkerhed kan følge Væksten fra Dag til Dag. Men det var ikke i den gamle Verden, at den kraftige Vækst skulde foregaa. Dertil behøvedes den nye Verdens, Amerikas, jomfruelige Muld.

Lad os da i korte Træk betragte dette Lands Udvikling og Tilstand paa det Tidspunkt, da vor Orden opstaar dér, for derved at forstaa, at netop her maatte Betingelserne være tilstede for den stærke Vækst.

Ca. 100 Aar efter Columbus's Opdagelse af Amerika kom den engelske Sir Walter Raleigh 1580 til Kysten af det nordamerikanske Fastland og gjorde her et Koloniseringsforsøg. Denne Kolonisering gik snart under; men Forsøget blev gentaget 1606, og fra den Tid blev der fast bosiddende Kolonister. Det saakaldte Ny-England udviklede sig hurtigt og blev særlig koloniseret af de i England undertrykte Puritanere. Det var en kraftig og hærdet Race, behersket af Puritanismens Alvor, af republikansk Selvfølelse og demokratisk Enkelthed og Tugt. Omkring

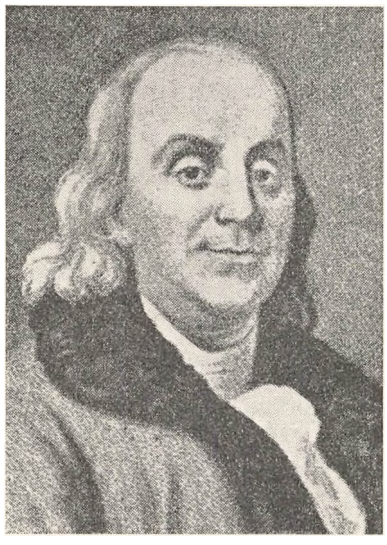

Benjamin Franklin

Midten af det 18. Aarhundrede dannede 13 gamle Kolonier i den østlige Del af U. S. A. et afsluttet Hele med en indre færdigdannet Organisation, der stod under engelsk Overhøjhed. Det kommer i de skiftende Tider til forskellige Rivninger med England, og den 4. Juli 1776 erklærer de forenede Kolonier sig for uafhængige Stater, og hermed begynder den nordamerikanske Frihedskrig med England fra 1776 til 1783. Amerikanernes 2 dygtige Mænd, Georg Washington og Franklin, fører Krigen til en lykkelig Afslutning for Amerika. Den nordamerikanske Republik gik imidlertid ud af Kampen blødende og med ødelagte Kræfter. Den havde endnu en lang Tid af Prøvelser og indre Strid at gennemgaa, inden de haarde Saar efter den langvarige Krig var lægt, de kæmpende Modsætninger i dens Indre var kommen til Ro, dens Statsform havde funden en endelig Udformning, og en ny Grundvold var lagt til et nyt økonomisk Opsving.

En kolossal Udvandring til det nye Frihedsland begyndte fra Europa og særlig fra England som Følge af de indre Tilstande her. England var ved sin mægtige Handel og rige Kolonier blevet det rigeste og mægtigste Land i Verden. Men omkring 1800 gennemgik England en industriel Revolution. Ved Dampmaskinens Opfindelse 1784 og mange andre Maskiner skabtes der i England en Storindustri, der gjorde mange Mennesker arbejdsløse, og da der tilmed kun blev budt Arbejderne en ussel Løn for en 15—16 Timers Arbejdsdag, saa forstaar vi Lysten og Fristelsen til at gaa over Havet til U. S. A., for under det nye Frihedsbanner, der her var blevet udfoldet, at grundlægge en ny og bedre Tilværelse. Disse Grunde maa vi ogsaa antage har været Aarsagen til, at vor Ordens Grundlægger, Thomas Wildey, og mange andre Odd-Fellow Brødre udvandrede til U. S. A., og en saadan Udvandring har altsaa ikke været noget enestaaende Eksempel paa det Tidspunkt, da Thomas Wildey indskibede sig til Amerika den 30. Juli 1817.

Det kan saaledes ikke forundre nogen, at de tidligere skildrede Odd-Fellow Foreninger ogsaa blev bragt over Havet til Amerika. De Odd-Fellows, der ud-

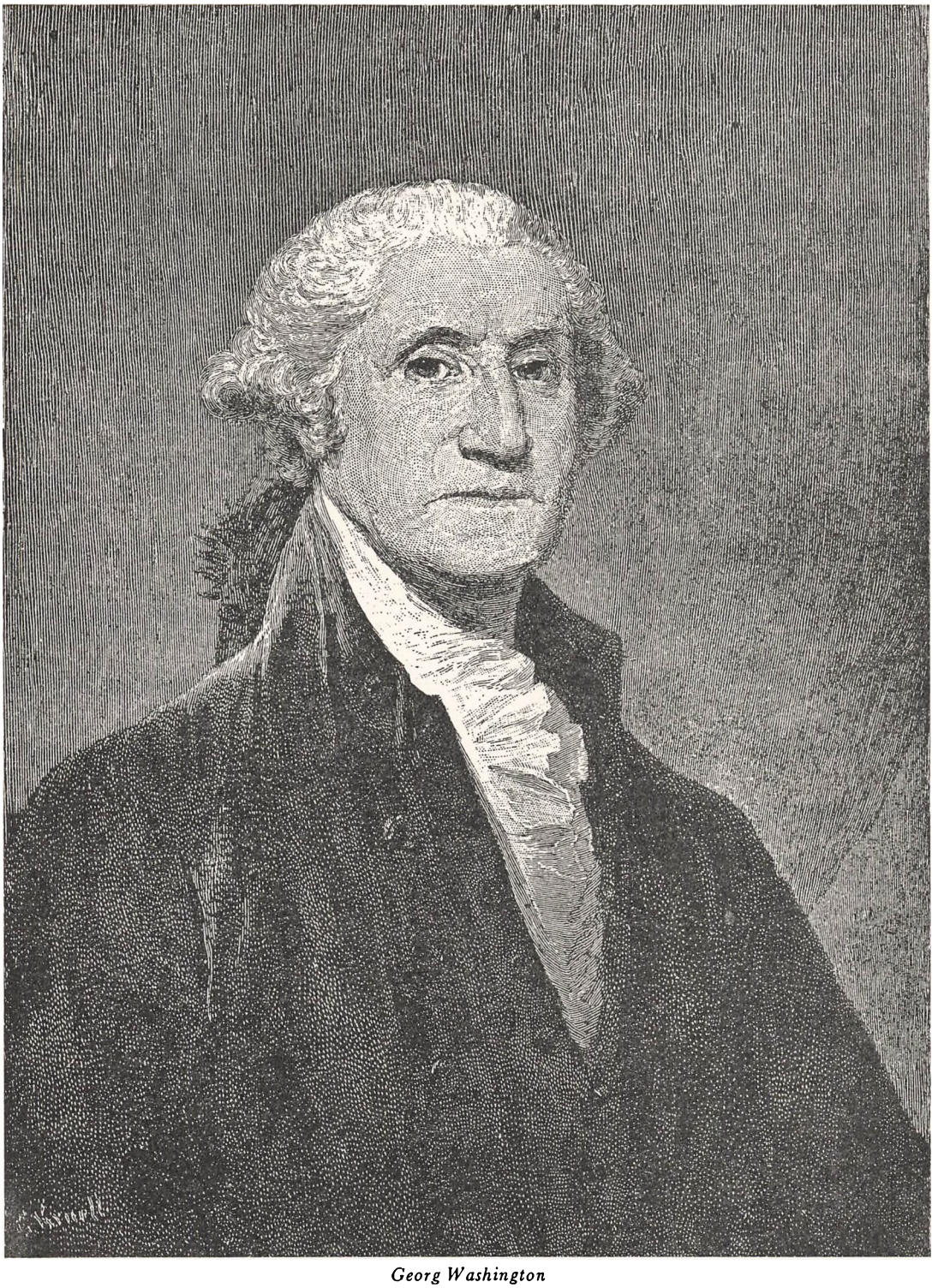

Georg Washington

vandrede fra England til Amerika, søgte at indplante Idéen paa mange Maader, først og fremmest ved „Selvstiftelse". Et passende Antal Odd-Fellows traadte sammen, dannede en Loge og fik af en Nabologe et Fribrev med Myndighed til atter selv at uddele Fribreve. John Duncan bemærker, at han allerede 1802 var bleven indviet i en saadan Loge i Baltimore. 1806 blev Shakespeare Logen i New York stiftet og 1815 en Prins-Regent Loge. Men deres Organisation var løs, og Forbindelsen mellem de enkelte Loger saa ringe, at Logen i en By for det meste intet vidste om Tilværelsen af en Loge i en anden. Denne Mangel paa indbyrdes Samarbejde kunde ikke fremme den nye Institutions Bestaaen eller Trivsel. Ordenen vilde derfor ikke slaa Rod i det nye Land, endskønt Udvandreren og Kolonisten i Virkeligheden, omend ubevidst og uden at staa i nogen Loge, netop var en Odd-Fellow.

Br. Dr. Edgar Bauer siger aldeles rammende: „I Følge en Følelse af at være overtallig har Udvandreren forladt sit Fædreland. Han retter sig efter den fremmede Jords Natur og Krav. En instinktmæssig Broderfølelse kalder Kolonisterne sammen under Vanskeligheder og Farer. Han er Civilisationens Banebryder og en ihærdig Fuldbyrder af det guddommelige Ord, som befaler ham at væde Jorden med sin Sved og at forvandle dens raa og barske Udseende ved ufortrøden Ihærdighed til et smilende Landskab. Fuldbyrderne af denne guddommelige Tjeneste tilhører saaledes allerede i Forvejen et ridderligt og etisk Samfund."

For at faa den slumrende Tanke, den uklare Bevidsthed, om broderlig Fællesskab til at lue op til Liv og bevidst Daad, behøvedes der en Organisatoraand. En saadan Aand var Thomas Wildey, Fader til den amerikanske Odd-Fellow Orden. Han stod ikke højere end sine Lidelsesfæller, men var en af deres. Han var fortrolig med deres Tanker og Følelser, med deres Liv og Liden. Han havde Ildhu, et varmt Hjerte, sejg energisk Udholdenhed og et Blik, der saa langt ind i den fjerne Fremtid. Saadan gik han da til Stiftelsen af vor Orden; dog ikke blot Stiftelsen, men ogsaa til at organisere den paa rette Maade og tillige at forædle den.

Og her begynder saa vor Ordens Udvikling og Historie i Amerika.

Til Udarbejdelsen er følgende Ordenslitteratur benyttet:

Andraeas: Der Orden der Odd-Fellows.
K. Barth: Über die Druiden der Kelten.
G. v. Below: Entstehung der deutschen Stadtgemeinde.
Edgar Bauer: Zwei Ordensskizzen.
Elvin J. Curry: The Red Blood of Odd-Fellowship.
E. Fischer: Das Zunftwesen der Steinmetzer.
A. B. Grosch: The Odd-Fellow Manual.
Hannibal Hansen: De tre Kædeleds Historie.
M. Mejndor: Paa Dansk I. Ridgelys Mindetale over Thomas Wildey.
Th. Ross: Odd-Fellowship: Its history and manual.
Georg Schuster: Die geheimen Gesellschaften, Verbindungen und Orden.
Henry L. Stillson: History of Odd-Fellowship.
Pehr W. Lundström: Odd-Fellow historisk Haandbog.
The Official History of Odd-Fellowship.

ODD-FELLOW ORDENEN I AMERIKA

AF

BR. PER KNUDSEN

LOGE NR. 50 JONATHAN

Thomas Wildey

GRUNDSTENEN LÆGGES

Der lagdes et Frø i den stridige Al,
— hvem næred' saa dristig en Tanke?
Men Frøet var levende bag sin Skal,
der hørtes et Hjerte at banke;
skønt Isen knugede og Klippen bandt,
Odd-Fellowspiren dog en Jordbund fandt.

TIDEN FØR 1819

Hvornaar de første Spirer til den senere saa omfattende Odd-Fellow Orden egentlig brød frem i den nordamerikanske Jord, er det meget vanskeligt at have nogen begrundet Mening om. Saa meget er imidlertid sikkert, at Odd-Fellow Idéen er bleven bragt over Havet af emigrerende Odd-Fellows, der i det nye Land søgte at indplante den paa mange Maader, først og fremmest ved „Selvinstituering". Et passende Antal Odd-Fellows traadte sammen, dannede en Loge og fik af en Nabologe et Fribrev med Myndighed til atter selv at udstede Fribreve. Som tidligere omtalt var John Duncan allerede i 1802 blevet indviet i en saadan Loge. I 1806 stiftedes Shakespeare-Logen i New York og i 1815 en Prins-Regent Loge. Men deres Organisation var løs og Forbindelsen mellem de enkelte Loger saa minimal, at Logen i den ene By for det meste intet vidste om Tilværelsen af en Loge i en anden. Med Moderlogerne i England var der ikke knyttet nogen Forbindelse.

Omkring 1820 opløstes de fleste af disse Loger, og Brødrene overgik til den amerikanske Ordensgren, indenfor hvilken disse Brødre betegnedes som „Ancient

Odd-Fellows". Som Følge af nævnte Logers besynderlige, man kunde næsten sige „obskure" Art, er det let at forstaa, at de kun var af ringe Betydning, saavel socialt som individuelt, og det hjalp kun lidet, at de alle smykkede sig med det ligesaa prangende som intetsigende Tilnavn „independent".

Det var forbeholdt een bestemt Mand – Englænderen Thomas Wildey – at samle alle disse spredte Elementer og føre dem tilbage under det gamle Odd-Fellow Banner, som han i trofast Forvaring havde ført med sig fra Europa til den nye Verden.

Byen Baltimore, Staten Maryland's store Havneby og Handelscentrum, var omkring 1800 den tredjestørste af U. S. A.'s Byer og havde paa den Tid et Indbyggerantal paa omkring 60.000. I den mellem England og U. S. A. nys afsluttede Krig havde Byen været Genstand for Angreb fra engelsk Side, medens den kun 39 engelske Mil borte liggende Hovedstad, Washington, var bleven erobret og hærget paa det grusomste. Det følger af sig selv, at Hadet til England var stort blandt Amerikanerne, og intetsteds var Hadet mere intenst end netop i Baltimore. At være en Englænder var ensbetydende med en Fornærmelse mod Land og Ære, var det samme som at være en Samfundets Fjende.

I den Periode – nemlig i Vinteren 1818 – var det, at to unge Englændere – Thomas Wildey og John Welch – omtrent samtidig kom til Byen for at tage Ophold der. Som Landsmænd var det naturligt, at de søgte hinandens Selskab, og den meste Del af deres Fritid tilbragte de sammen. De talte ofte om det gamle Land, og begge beklagede, at de nu var berøvet den Glæde at kunne deltage i Logearbejde. Længe varede det imidlertid ikke, før der hos begge opstod et inderligt Ønske om at faa oprettet en Odd-Fellow Loge i Baltimore. Den Idé slog ned i dem, om det ikke skulde vise sig frugtbringende at indrykke et Avertissement i Dagspressen, og hurtigt lod de Handling følge paa Tanke. Den 13. Februar 1819 kunde man læse følgende Avertissement i „The Baltimore American":

„Kundgørelse til alle Odd-Fellows".

Nogle faa Medlemmer af Odd-Fellow Ordenen vilde være glade ved at møde deres Brødre for med dem at drøfte Muligheden af at oprette en Loge. Mødet vil blive afholdt Fredag den 2. Marts 1819."

Paa det Sted og til den Tid, der nærmere var angivet, indfandt der sig to (2) Interesserede, nemlig John Duncan og John Cheatham. Den sidste var blevet indviet i England og var fuldt fortrolig med Arbejdet. Den første hævdede, at han var blevet indviet i selve Baltimore 17 Aar i Forvejen, men kunde ikke give nogen fyldestgørende Oplysning hverken med Hensyn til Logens Navn eller dens Beliggenhed saa lidt som dens Forhold i det hele taget. Han havde dog et nøjagtigt Kendskab til Pasord, Tegn og Greb. Da Rejsekort ikke brugtes i Logerne paa dette Tidspunkt, skred man til gensidig at prøve hinanden een for een, og Prøven faldt tilfredsstillende ud. Men der stod een Vanskelighed tilbage; man var jo kun 4, og ifølge gammel Sædvane skulde der være mindst 5 Brødre til Dannelsen af en Loge. Endskønt Længselen efter Aktivitet var brændende, vilde man dog ikke gøre Brud paa de gamle Love. Møder blev afholdt, Eftersøgninger blev foretaget, men uden Held. Atter maatte man da ty til Dagspressen, og denne Gang lykkedes det at fremskaffe det manglende Element. Der meldte sig en Richard Rushworth, som viste sig at være indviet i England, og saaledes blev det „magiske" Antal fuldt. Dette var den 27. Marts 1819.

WASHINGTON LOGE NR. 1

Nu spildte man intet Øjeblik. Alle nødvendige Arrangementer blev trufne i største Hast, og Mandag den 26. April 1819 samledes de 5 Brødre i Værtshuset „The seven stars", som ejedes af William Lupton. Paa det Tidspunkt, paa det Sted, under alle de Ceremonier og med den Højtidelighed, de kunde udvise, instituerede og oprettede disse 5 Brødre saa en Odd-Fellow Loge og kaldte Logen „Washington Logen Nr. 1". Thomas Wildey institueredes som Over-Mester og John Welch som Under-Mester, medens de øvrige Embeder deltes mellem de andre 3 Brødre, uvist hvorledes.

I slig Hast, men dog med tilbørlig Hensyntagen til Form og ædel Værdighed, lagdes den første Sten til Opbygningen af „Amerikansk Odd-Fellowship". Fem Englændere udskilte sig fra det Samfund, i hvilket de levede, et Samfund i hvilket de allerede var forud dømte i Kraft af deres Nationalitet. Foretagendet var af engelsk Oprindelse, og baade Mødestedet saavel som selve Fremgangsmaaden ved

Møderne var prædestineret til at skulle skabe en voksende Uvilje; men de holdt ud og skænkede ikke en mulig Fejlslagning nogen Tanke. De gik straks i Gang med at forøge Medlemstallet, og i Løbet af et Par Uger var dette kommet op paa 15.

Omkring dette Tidspunk ankom der en Henry M. Jackson til Baltimore fra Liverpool; denne Mand, der var bleven indviet i Ordenen i England, tilhørte en af de „Manchester Unity" tilsluttede Loger, og han blev meget forbavset over at finde en Odd-Fellow Loge i Baltimore. Han var forsynet med Instruktioner og Belæringer fra den unge „Union" og blev derfor meget skuffet; thi han havde haabet selv at blive Ordenens Pionér i U. S. A. Han kom imidlertid til Stede i Luptons Hus og søgte straks Foretræde for Over-Mesteren.

Wildey tog glad imod ham og indbød ham hjerteligt til at deltage i det førstkommende Møde. I dette blev han ligeledes modtaget med Hjertelighed, og Wildey bad ham som særlig Opmærksomhed tage Plads ved hans Side. Denne Plads satte ham i Stand til — allerede inden Logemødets Begyndelse — at konstatere, at der ikke arbejdedes efter de af „Manchester Unity" nyantagne Regler. Selvfølgelig gjorde han straks Bemærkning herom; det har rimeligvis ogsaa været et af Motiverne for hans Komme netop at konstatere dette, i hvert Fald erklærede han med Alvor til den forbløffede Over-Mester: „Ingen i denne Loge arbejder korrekt."

Den Bestyrtelse, der fulgte, resulterede i en „Recess", under hvilken alle maatte forlade Logesalen med Undtagelse af Wildey og Welch. Jackson fremtog nu sine reviderede Dokumenter, og han begyndte at instruere de to Embedsmænd i den nyantagne Arbejdsgang, og det er sandsynligt, at han meddelte dem alt, hvad der til det Øjeblik var ændret eller tilføjet. Dette bestod hovedsagelig i følgende:

1. Det ugentlige Velgørenhedssystem.
2. Terminspasordet. (Terminen var dengang et Kvartal).
3. Grundloven.
4. Begravelsessystemet. (Ikke obligatorisk dengang).
5. De tre oprindelige Grader. (1ste, den hvide Grad, 2den, den blaa Grad og 3die, Skarlagengraden).

Da nu Belæringen var blevet meddelt, blev alle Logemedlemmerne kaldt ind igen, hvorpaa hele Logen instrueredes i den Arbejdsgang, som praktiseredes af

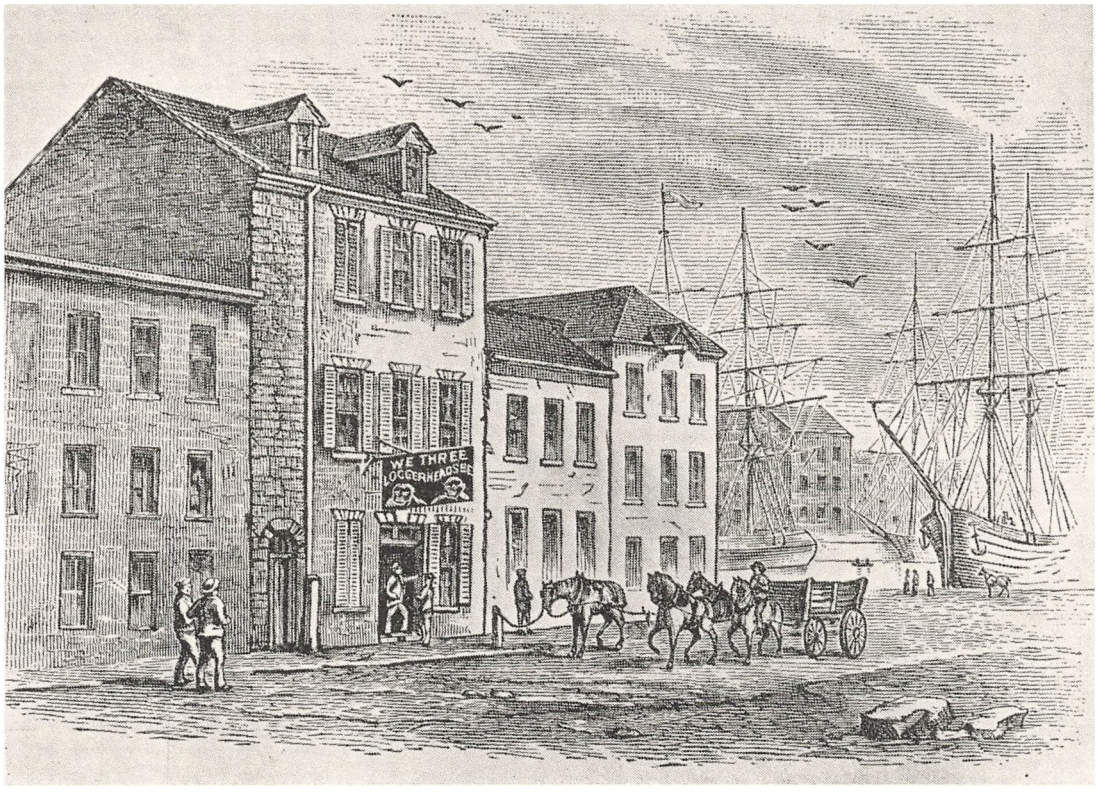

„We three Loggerheads"

den uafhængige Odd-Fellow Orden under „Manchester Unity". Den første Broder, der indviedes efter det nye Ritual, var Br. Ireland; han indførtes som Nr. 16 medio Maj 1819, medens John Boyd indførtes som Nr. 19 i September. I Mellemtiden skete imidlertid dette, at Logen maatte flytte bort fra Lupton's Hus. Grunden hertil kendes ikke ret; Wildey sagde, at L. „belurede" dem, men udtalte sig ikke yderligere herom. Logen fik derpaa Husrum hos Thomas Woodward, South Frederich Street i Værtshuset „We three Loggerheads" (Vi tre Uglehoveder).*)

Der var imidlertid kommet et Uroelement ind i Logen sammen med Jackson, hvilket kun kunde tjene til at sprede Disharmoni mellem Brødrene. Jackson optraadte nemlig baade skjult og aabent som Wildey's Rival; det var hans Ønske og Haab, at han kunde tilrive sig Førerstillingen i Kraft af de Forbedringer, han havde medbragt, og de Midler, han til dette Formaal betjente sig af, maa absolut fordømmes. Heldigvis lykkedes hans Aktion ikke; Brødrene holdt fast ved deres

*) Paa dette Skilt var, som man ser, afbildet 2 Uglehoveder, idet det tredje forestilledes af Beskueren selv. Et oftere paa den Tid anvendt spøgefuldt Paahit.

Fører og fandt det yderst risikabelt at skifte Over-Mester paa saa tidligt et Tidspunkt.

Midt under denne Konflikt kom saa P. G. Crowder fra Preston i Lancashire paa Rejse fra England til Baltimore. Selvfølgelig opsøgte han Brødrene og udtalte sin Sympati for og sin Glæde over den unge Loge. Paa hans Forslag affattedes der en Ansøgning i behørig Form stilet til „en med Autoritet forsynet Myndighed" indenfor den uafhængige Orden i England om „regulær" Optagelse af Logen indenfor Ordenen – med andre Ord – en Art Fribrev. Det var det gamle Begreb Sprengelret*), som her kom paa Bane. Man maa jo huske, at Wildey hverken havde faaet Tilladelse eller Mandat til Oprettelsen af nogen Loge.

DET FØRSTE FRIBREV

P. G. Crowder vendte efter kort Tids Forløb tilbage til England, og som frivilligt Sendebud medbragte han Washington Logens Ansøgning og overrakte den til sin Loge „The Duke of York". Dette var Skik og Brug dengang, og York Logen efterkom prompte Ansøgningen fra Baltimore. Dette berømte Dokument har følgende Ordlyd:

NO. WASHINGTON LODGE, 1

Pluribus unum.

Storlogen af Maryland og de forenede Stater i Amerika af den uafhængige Orden for Odd-Fellowship. Til Alle, hvem dette maatte angaa: Dette Bevis eller Fribrev er en frivillig Gave fra „The Duke of York" Logen under den uafhængige Odd-Fellow Orden i Preston-Jurisdiktion Lancaster i gl. England til et Antal af Brødre boende i Byen Baltimore med Tilladelse til at oprette en Loge i Br. Th. Woodward's Ejendom, beliggende „South Frederick" Gade i nævnte By, under Navn af og hilset som „No. 1 Washington Loge, Storloge af Maryland og de forenede Stater". Da nævnte Loge er den først etablerede i U. S. A., forsynes den med Myndighed til at udstede Dispensationer og Fribreve til andre Brødre under den uafhængige Odd-Fellow Orden i U. S. A. til Opmuntring og Understøttelse for Brødrene i alle Forhold. Og skal man agte derpaa, at nævnte Loge ikke

*) Retten til at oprette Underloger, der alene indehavdes af tilstedeværende Overinstanser.

flyttes fra Br. Woodward's Ejendom eller ophæves, saalænge mindst 5 Brødre er i Stand til at føre den videre.

Til Bekræftelse herpaa gives vor Underskrift og Logens Segl, d. 1ste Dag i Februar, Aar Et Tusinde, ottehundrede og tyve.

James Mandsley, Stor-Sire	John Crowder, Ex.-Mester
John Cottam, Over-Mester	W. Topping, Ex.-Mester
Geo Nailor, Under-Mester	Sam'l Pemberton, Ex.-Mester
John Eccles, Secretær	Geo Ward, Ex.-Mester
John Walmslies, Ex.-Mester	Geo Bell, Ex.-Mester

Det er klart, at Dokumentet ikke er udformet i sin Helhed i England, men at der i Baltimore var bleven affattet en Kladde, som har ledsaget Ansøgningen. De aabenbare Fejl paa forskellige Steder i Ansøgningen, med Hensyn til Stil og Virkemaade, maa skyldes Preston Logens manglende Erfaring og Kendskab til slige Dokumenter, men disse Bagateller blev overset eller reduceret til uvæsentlige Ting – eller man opdagede dem simpelthen ikke.

Fribrevet er dateret 1. Februar 1820; men det naaede ikke til Baltimore før i Oktober samme Aar, og den 23. Oktober blev det lovformelig antaget; nu følte Logen sig paa behørig Maade institueret, og skred trøstig frem ad sin nye Bane.

I sin første Levetid maatte den unge Washington Loge kæmpe med mangfoldige Vanskeligheder, blandt hvilke den betydeligste sikkert har været af økonomisk Art. De Smaabeløb, der erlagdes for „Forfriskninger" under Møderne, var kun Bagateller, og de Beløb, der betaltes for Indvielse eller „Kort" af forskellig Slags, kom ikke op over 1 Dollar i første Tilfælde og 25 Cent i andet. Skulde der bruges Penge i et eller andet Øjemed, maatte man skride til frivillig Beskatning, og denne fandt Sted under selve Mødet, idet hver lagde sin Skærv paa „The Warden's Axe". Forhaabentlig har Inspektørens Regalie-Økse haft et meget bredt Blad. Dog denne Fremgangsmaade virkede skræmmende paa mange, og man maatte derfor finde paa nye Fremgangsmaader. Alle indkomne Beløb – større eller mindre – lagdes straks i „Skatkisten" for snarest at blive grundlagt i en Fond, og alle tilfældige Udgifter betaltes saa paa Øksen, der nu kun kom frem ved specielle Lejligheder. Skatkisten var gennem mange Aar et

fast Inventar i Logesalen; det var en solid Kiste med svært Laag og talrige Jernbeslag, desuden var den forsynet med 3 Laase, een i hver Ende og een i Midten. Over-Mester, Under-Mester og den fungerende Ex.-Mester havde hver en af Nøglerne i Forvaring, og Kisten kunde kun aabnes, naar alle 3 var nærværende. Foruden Penge indeholdt Kisten ogsaa Bøger og Papirer af Betydning.

Den før omtalte Rivalisering mellem Wildey og Jackson førte ret hurtigt til en Deling af Logen. Jackson og nogle af hans ivrigste Tilhængere trak sig ud af Washington Logen og grundede en ny Loge, som de kaldte „Franklin Loge Nr. 2". Uden at henvende sig til Washington Logen sendte de en Ansøgning om Fribrev til Manchester, men fik det eneste korrekte Svar, at man maatte henvende sig til Washington Logen desangaaende. Kort Tid derefter rejste Jackson imidlertid fra Byen, og de gamle Stridigheder døde bort af sig selv.

EX.-MESTER KOMITEEN

Imidlertid havde den unge Loge været meget optaget med Forberedelser til at kunne imødegaa alle Vanskeligheder eller Tvivlsspørgsmaal. Et af de vigtigste Skridt i denne Retning var Oprettelsen af Ex.-Mester Komitéen. Denne skulde træde i Virksomhed, saasnart et tilstrækkeligt Antal kvalificerede Medlemmer fandtes, hvilket var Tilfældet i August 1820. Da nu kun Wildey og Welch havde beklædt Over-Mester Embedet i Washington Logen, maa man antage, at flere af de nytiltraadte Medlemmer, blandt andet Boyd og Couth, allerede besad Ex.-Mester Rangen forinden deres Indtræden. Om dette ogsaa har været Tilfældet med Entwisle, hvilket hævdes fra en bestemt Side, er derimod tvivlsomt. Denne Komité's nøjagtige Karakter og Fremgangsmaade hviler til Dels i det dunkle; det lidet, man ved om den, kan sammenfattes i følgende:

Forud for Storlogen, der i Virkeligheden ikke fandtes i England som saadan, men kun paa en „quasi" Maade under Navn af „District Committees", blev alle vigtige Ordensspørgsmaal afgjort af Ex.-Mester Sammenslutninger, der traadte i Funktion, naar Omstændighederne krævede det. Dette Ordensorgan, der hverken havde faste Embedsmænd eller fastlagt Jurisdiktion, var af rent raadgivende Karakter, og dets Afgørelser var absolut ikke endelige, men kunde efter Behag antages eller forkastes.

No. 1.

WASHINGTON'S LODGE.

Pluribus Unum.

THE GRAND

LODGE OF MARYLAND,

AND OF THE

United States of America,

OF THE

INDEPENDENT ORDER

OF

ODDFELLOWSHIP.

To all whom it may concern this *Warrant or Dispensation*, is a free gift from the Duke of York's Lodge, of the Independent Order of ODDFELLOWSHIP, holden at *Preston*, in the County of Lancaster, in Old England, to a number of Brothers residing in the City of *Baltimore*, to establish a Lodge, at the House of Brother Thomas Woodwards, in South Frederick Street in the said City; Hail'd by the Title of "No. 1, WASHINGTON'S LODGE, the Grand Lodge of *Maryland*, and of the United States of *America*" that the said Lodge being the first established in the United States, hath power to grant a *Warrant or Dispensation* to a number of Brothers of the Independant Order of ODDFELLOWSHIP, into any State of the Union, for the encouragement and support of Brothers of the said Order, when on Travel or otherwise.——And be it further observed that the said Lodge be not removed from the House of Brother Thomas Woodward so long as five Brothers are agreeable to hold the same——In testimony hereof we have subjoined our Names and affixed the Seal of our Lodge this the First Day of February One Thousand Eight Hundred and Twenty.

James Maudsley	C.M	John Crowder	P.G	Geo. Ward	P.G
John Cottom	N.G	Wm. Topping	P.G	John Walms	P.G
Geo. Naylor	V.G	Saml. Pemberton	P.G	Geo. Bell	P.G
John Eccles	S--y				

Det ældste Fribrev

Samtidig med at denne Komité traadte i Funktion – altsaa i August 1820 – fremkom saa Entwisle med sine Forslag til 2 nye Grader, nemlig Forbundsgraden og Erindringsgraden. Disse Grader, der betød en værdifuld Tilføjelse til de 3 gamle Grader, blev straks antagne og overførtes senere til Moderlandet.

DEN FØRSTE STORLOGE

Det blev imidlertid ret hurtigt klart for enhver, at Washington Logen i sin dobbelte Egenskab af overordnet og underordnet Loge indtog en noget ejendommelig Stilling, og det vidner om stor Klogskab og sjældent Storsyn, at man ikke tøvede med at faa denne vigtige Side af Ordensorganisationen bragt ind i de rette Linier. I det sidste Møde, der blev afholdt af Ex.-Mester Komitéen som saadan, vedtog man en Række vigtige Resolutioner, af hvilke følgende to var fremtrædende:

„Besluttet: At det er baade hensigtsmæssigt og nødvendigt at skille den lovgivende Del fra den operative, for at hele Systemet med større Virkning kan arbejde for Udbredelsen af Odd-Fellow Ship."

„Besluttet: At henstille til Washington Logen at overgive det Fribrev og den dermed forbundne Myndighed, som nævnte Loge har modtaget fra England, til Ex.-Mester Komitéen."

Disse Resolutioner forelagdes Logen, som efter et yderst stormfuldt Møde vedtog dem den 22. Februar 1821. Over-Mesteren for Washington Logen overrakte Komitéen Logens Fribrev, hvorefter Komitéen straks skred til Oprettelse af Storlogen for Maryland og U. S. A.

Den nye Storloge traadte straks i Funktion, og følgende Embedsmænd – alle fra Washington Logen – installeredes:

Thomas Wildey, fra Nr. 1, Stormester, Vognfjedermager.
John P. Entwisle, fra Nr. 1, Dep. Stormester, Typograf.
Wm. S. Couth, fra Nr. 1, Storvagt, Mægler.
John Welch, fra Nr. 1, Storsekretær, Malermester.
John Boyd, fra Nr. 1, Storbevogter, Savværksejer.
Wm. Larkham, fra Nr. 1, Storfører, Møbelsnedker.

Den nye Storloges første Ordenshandling var Overdragelsen af et Fribrev til Washington Loge Nr. 1 af Maryland som almindelig Underloge. Kort Tid derefter indkom saa fra Franklin Logen Anmodningen om Fribrev, der blev givet i ægte Broderaand. Dermed var denne Loge officielt anerkendt som regulær Odd-Fellow Loge.

LOKALEFORHOLD

Vi vil nu for en Stund forlade den historiske Gennemgang for ganske kortelig at kaste et Blik paa de Lokaliteter, hvor Ordenen i Begyndelsen havde til Huse. Som allerede meddelt var Washington Logens første Mødested W. Lupton's Værtshus „The seven Stars". Dette Hus, der var beliggende i en Bydel, i hvilken der hovedsagelig residerede „Saloon"-Ejere og Østershandlende, havde 2 Etager og en Kvist. Selve Restauranten laa, som det oftest var Tilfældet dengang, i Kælderetagen, medens Logesalen befandt sig paa 1ste Sal. Udstyret var selvfølgelig yderst spartansk, et raat tilhugget Bord, nogle Bænke og Stole med Rørsæder og paa Væggen enkelte Vægarme af Tin samt primitive Gengivelser af Søslag. Der var ogsaa — for at forhøje Indtrykket — Billeder af Washington, Lafayette og andre. Den private Karakter opnaaedes ved Hjælp af en laaset Dør og Fremførelsen af Indladelsesceremonierne med hviskende Stemme. Dette sidste lod sig saa meget lettere praktisere, som Fremgangsmaaden var meget enkel. Man kunde fristes til at mene, at mange af de gamle Skikke, som trofast er bibeholdt op til vore Dage, er overflødige og latterlige; men de er i den forløbne Aarrække bevaret med en prisværdig Pietet, som — det er givet — i høj Grad har bidraget til at videreføre Ordenens Kontinuitet.

I September 1819 flyttede Ordenen til Woodward's Hus paa Frederick Street. Et tristere og mere afsides liggende Sted kunde man vanskeligt have fundet. Det laa nær ved Dokkerne og var omgivet af Logihuse, der var Samlingssted for Sømænd og Arbejdere. Ikke destomindre var det her, i „We three Loggerheads", at Washington Logen og med den Ordenen selv tog de første betydningsfulde Skridt. *Her* modtoges det første Fribrev, som nogensinde er udstedt fra England til en amerikansk Loge, *her* blev de to vigtige Grader „Forbundsgraden" og „Erindringsgraden" først fremførte og antagne, *her* institueredes Storlogen af Mary-

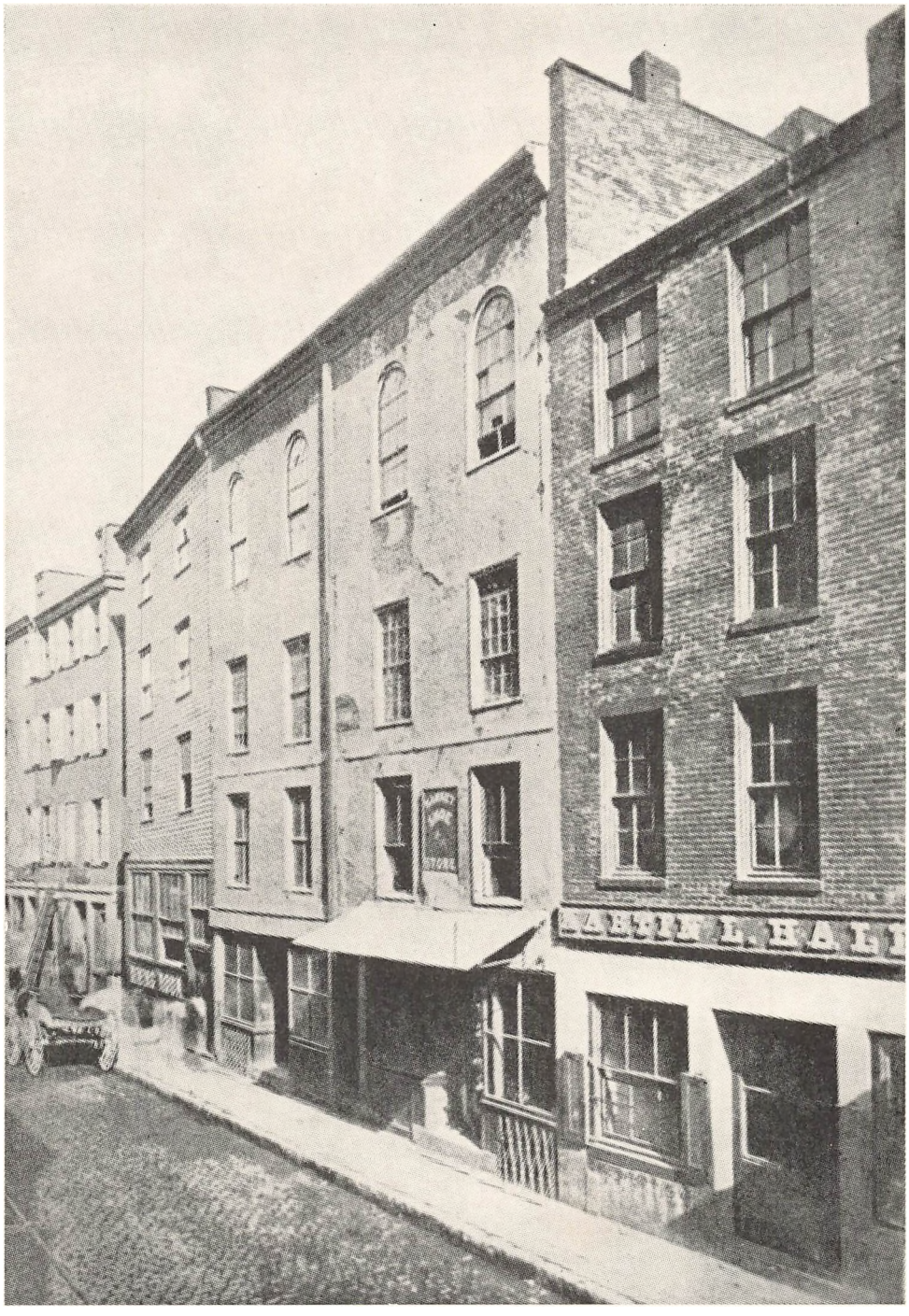

Den første amerikanske Odd-Fellowbygning
(Boston 1823)

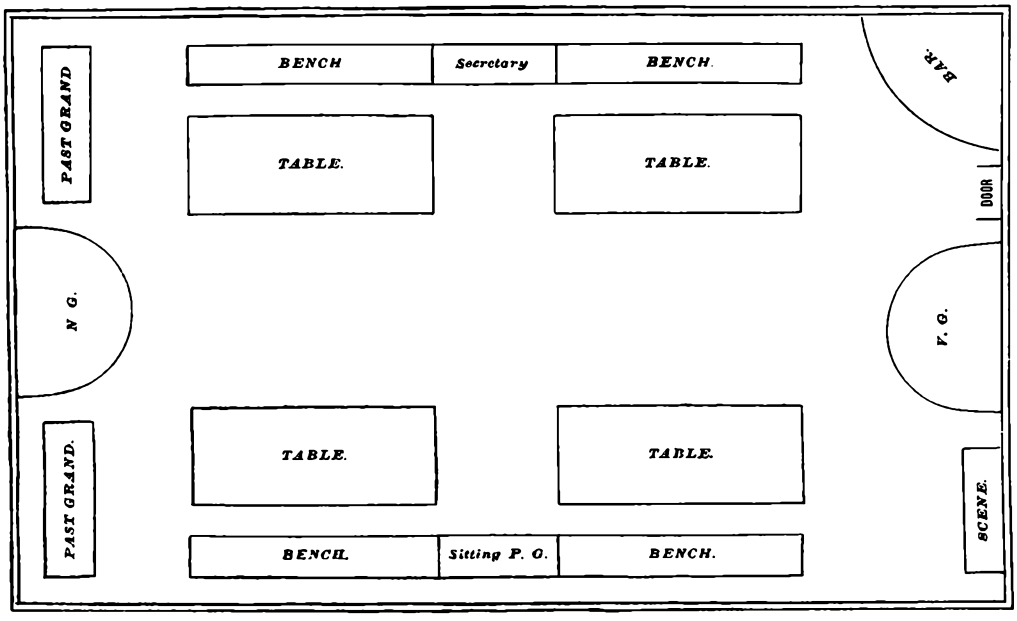

Logesalen i „We three Loggerheads"

land og U. S. A., og *her* holdt den sine første Møder; her blev Storlogegraden først bragt i Anvendelse og her modtog og antog Logen „den gyldne Leveregel"s Grad, og endelig var det *her*, at Washington Logen modtog sit andet Fribrev, udstedt af den nydannede Storloge.

I Woodward's Hus havde Ordenen til Huse indtil Januar 1822. Efter en kort Overgang at have været Lejer i Wildey's eget Hus, flyttede Ordenen saa i Midten af 1822 til M. Blakeley's Værtshus.

De unge Loger havde Besvær med at finde passende Lokaler, og disse Vanskeligheder vedblev, indtil de paa en heldig Maade fandt deres Afslutning i Aaret 1831. I 1830 tog Maryland Storlogen Sagen op til Behandling, idet den besluttede at interessere de forskellige Loger for Erhvervelsen af en centralt liggende Byggeplads for paa denne at opføre en „Odd-Fellow Hall". Udgifterne hertil ansattes til 3000 Dollars, som skulde skaffes ved Udstedelsen af 300 Aktier à 10 Dollars, og Indbetalingen for disse Aktier skulde foretages med 1 Dollar om Maaneden.

Snart havde man en passende Byggegrund paa Haanden — men der vilde ikke komme Penge ind. Alle vilde købe — og ingen havde Penge. Saadan var Stillingen, da James L. Ridgely traadte frem paa Arenaen, og det blev ham,

som reddede Situationen. Han blev det Aar Sekretær i Maryland Storloge, og han tog straks Byggesagen i sin Haand. Han indsaa straks, at den eneste Udvej til at faa rejst nogen Bygning var den, at lade Storlogen, ikke de underordnede Loger, sørge for Spørgsmaalets Løsning. Ridgely havde sammen med Wildey faaet Sæde i Byggeudvalget, og medens Forslagets Modstandere foreslog, at man paa den erhvervede Tomt skulde „rejse et Minde for det taabeligste af alle Forslag", erklærede Ridgely, at man burde rejse – ikke et tarveligt, enkelt Hus, men en pragtfuld Ejendom til et Beløb af 10,000 Dollars. Han fandt Gehør hos Brødrene, og Beslutningen blev vedtaget. Efter mange Vanskeligheder, som det dog lykkedes Ridgely at overvinde, blev Bygningen fuldført. Den 26. April 1831 stod Bygningen færdig og blev højtidelig indviet. Den havde kostet over 13,000 Dollars – betydeligt mere end kalkuleret, men Interessen havde været saa stor, at der alligevel var et Overskud paa 1000 Dollars.

I Baltimore blev der paa dette Tidspunkt dannet en tredje Loge. Adskillige Medlemmer af Franklin Logen fandt Vejen fra Logelokalet til den Bydel, hvori de boede, for lang, hvorfor man besluttede at danne en ny Loge. Denne aabnedes den 17. December 1823 og fik Navnet Columbia Loge Nr. 3. Til denne Loge og dens Virke er særlig knyttet eet Navn, nemlig Josua Vansant's. Denne Mand var født i Amerika og var, som Navnet antyder, af hollandsk Æt. Tidligt kom Vansant ind i Ordenen, han var knap 20 Aar, og tidligt indtraadte han ligeledes i det kommunale og politiske Liv i Baltimore. Han udnævntes til Borgmester i Byen, og var i Kraft af denne Stilling til stor Gavn for Ordenen. Som Ordensmedlem „passerede han Stolene" saavel i Loge som Storloge; til de forenede Staters Storloge kom han dog først i 1851, men blev allerede to Aar derefter valgt til Stor-Skatmester, et Embede han beklædte til sin Død. Da han døde i 1883, havde han været Medlem i 60 Aar, deraf 30 Aar som Stor-Skatmester. Hans Indtræden i Ordenen betegner en Art Vendepunkt; hidtil havde det været fra Arbejdernes Klasse, at Ordenen væsentligst rekrutteredes; men med Vansant's Indtræden ændredes Forholdet, idet mange fra det højere Bourgeoisi og de studerendes Kreds nu sluttede sig til Ordenen.

THIS DISPENSATION,

Granted by Consent of the Grand Master, and Past and Present Officers from various Lodges, connected with the Manchester Unity, assembled in Grand Committee.

In consideration of the Charter formerly granted by the Duke of York Lodge Preston to certain OFFICERS and BROTHERS of the Independent Order of Odd Fellows in Baltimore in the United States of America We the undersigned being respectively Officers of the Independent Order of Odd Fellows in Great Britain do ratify, grant and confirm such Charter and do also hereby grant authorise and empower the Grand Sire, Deputy Grand Sire, Representatives, and Proxies, of the above named Grand Lodge of America to conduct the Business of Odd Fellowship without the interference of any other Country so long as the said Business of Odd Fellowship is conducted according to the principles and purity of Odd Fellowship THIS CHARTER being granted as a Free Gift from the Grand Annual Moveable Committee in Manchester assembled on the fifteenth day of May in the year of our Lord one thousand eight hundred and twenty six. In witness whereof we have hereunto affixed our Seals displayed the Colours of our Order and subscribed our Names the day and year above written.

William Arnitt, G.M. — Robert Naylor, Prov: G.M. — E. W. Smith, Prov: G.M.

Thomas Derbyshire, D.G.M. — B.A. Rodgers, Prov: D.G.M. — Moses Lees, P.Prov: G.M.

Mark Warble, P.G.M. & C.S. — Thomas Arnitt, P.G.M. — John Taylor, P.Prov: D.G.M.

Beaumont Hodgson, Esq. — John Duckworth, P.Prov: G.M. — E. Abbott, Prov: G.M.

Bekræftelse af det første Fribrev

DET INDRE LIV

Ogsaa ved det indre Liv i Logerne maa vi dvæle et Øjeblik, før vi gaar videre i den historiske Udvikling. Den absolutte Sondring mellem Logearbejde og Selskabelighed, som vi kender den, fandtes ikke i den tidlige Periode, og den Omstændighed, at man kun raadede over et enkelt Lokale, var ikke den eneste Grund hertil. Alvor og Skæmt, Arbejde og Underholdning kom til Udfoldelse i en broget Blanding.

I Begyndelsen ejede Washington Logen intet Ritual; de forskellige Medlemmer var fra forskellige Sektioner indenfor Ordenen og havde intet at kunne meddele hinanden. De var alle uvidende om Manchester Unity og dens Værk, indtil Br. Jackson fortalte dem herom. Gennem Br. Jackson fik Logen nu 3 Grader, der som omtalt kaldtes: den hvide Grad, den blaa Grad og Skarlagengraden. I 1821 fremkom saa Entwisle med sine to originale Grader, Forbundsgraden og Erindringsgraden, som straks blev antagne og lagt til de andre, saaledes at Ritualet nu bestod af 5 Grader. Hvorledes Wildey senere skænkede de to „amerikanske" Grader til Manchester Unity, skal der berettes om andetsteds.

Tidspunktet for Fremkomsten af „Den gyldne Leveregel"s Grad kan ikke med Sikkerhed bestemmes; heller ikke om den kom før eller efter de to foregaaende nævnte. Den kom første Gang til Anvendelse ved Organisationen af Storlogen for Maryland den 22. Februar 1821. Seks Ex.-Mestre var nærværende ved den Lejlighed, og en af dem, som var i Besiddelse af Graden, meddelte den til de andre. Det ligger nær at antage, at det var Ex.-M. Larkham, som havde Kendskab til Graden, der utvivlsomt er af engelsk Oprindelse.

Indtil 1827 gaves den kun til Ex.-Mestre, som havde faaet Sæde i Storlogen, og senere overførtes den til Lejr-Ritualet, hvor den fik sin endelige Plads som Ritualets anden Grad.

Fra Manchester Unity kom ligeledes de saakaldte Ex.-Embedsmands Grader, Ex.-Over-Mester Graden, Ex.-Under-Mester Graden og Ex.-Sekretær Graden. Vort Kendskab til disse Grader, der kun bestod af uskrevne Instruktioner, holdt i en symbolsk Loge, er desværre meget ringe, sandsynligvis har de blot været en Art „Ex.-Regalie", der gaves som Tak for udtjent Embedstid.

Endvidere maa nævnes „Den kgl. Purpurgrad", der som et kært Barn havde

flere Navne: 5te Grad, Ex.-Mester Graden og Den mazarinblaa Grad. Denne Grad er utvivlsomt af amerikansk Oprindelse, men det er umuligt at udpege nogen bestemt som Forfatteren. Den kom fragmentvis fra Wildey personlig; men han oplyste aldrig nogen om, hvorfra den stammede. Et er dog sikkert; det er ikke Wildey selv, der er Forfatteren, selvom Graden almindeligvis tillægges ham. Den fremkom den 30. Marts 1825, og samme Aar blev Patriarkgraden indført fra England, idet Ex.-M. M. Mc. Cormick havde faaet den tildelt under et Ophold der. Saavel Den gyldne Leveregel's Grad som Den kgl. Purpurgrad og Patriarkgraden blev kun tildelt Storlogens Medlemmer.

Endelig maa nævnes Storloge-Graden, der ligeledes er helt amerikansk, vokset ud af og traadt i Kraft sammen med Etableringen af Stats-Storlogerne.

Endnu et Træk maa fremdrages, fordi det er saa karakteristisk for Datidens hele Arbejdsmaade og Mentalitet. Der tænkes her paa den fra Laugene medbragte Skik med Udskænkning af Øl og Vin under Møderne. Det er nu engang ikke muligt at forene Alvor og Højhed med Værtshussamvær, og at Arbejdet i Logerne maatte lide herunder, er givet. De første, der reagerede overfor Drikkeriet under Logemøderne, var de nye Medlemmer, som hovedsagelig bestod af indfødte Amerikanere. Blandt disse var det navnlig een bestemt Mand, Augustus Mathiot, som førte an i Kampen mod Spiritusudskænkningen. Det var ikke let med eet Slag at udrydde mange Aars Uvane, men omsider sejrede dog den sunde Sans, og Aktionen resulterede i den saakaldte „Maryland Reform". I Storlogen af Maryland's Konstitution, der antoges den 13. April 1823, forekommer følgende Paragraf:

Artikel 2. I Logesalen er Udskænkning af Øl eller Vin forbudt under Møderne.

ORGANISATIONEN UNDERBYGGES

Vi vender nu tilbage til den 22. Februar 1821 — Tidspunktet for Instituteringen af Storlogen for Maryland og U. S. A. Nu var det første, solide Fundament dannet, og Arbejdet kunde for Alvor begynde. Men det viste sig hurtigt, at selvom Grundlaget var lagt, og godt lagt endda, saa gik det kun saare smaat med Opførelsen af den store Bygning. Der var saa mange Hindringer, der maatte ryddes til Side, og saa mange Fordomme, man maatte bekæmpe, at Modet ofte

var ved at gaa tabt for de ihærdige Pionerer. Dette var dog ikke Tilfældet hos Føreren; Wildey bevarede sin Arbejdsiver usvækket, og hans urokkelige Tro paa Sagen bar ham frelst over alle Besværligheder. Han var fra første Færd i alle Forhold det store Forbillede, og utrættelig arbejdede han for sin elskede Orden. Paa dette Tidspunkt bragte han i Erfaring, at der i Boston og Philadelphia fandtes selvstiftede Loger, der ingen Forbindelse havde med Moderlandet. Han satte sig i Forbindelse med disse Loger og søgte at bevæge dem til skaffe sig Fribrev fra den nydannede Maryland Storloge. Det lykkedes over Forventning; baade Massachusetts Logen i Boston og Pennsylvania Logen i Philadelphia indsendte Ansøgning til Marylands Storloge om Fribrev, hvilket blev dem tilstaaet i 1823. Ligeledes lykkedes det Wildey at formaa Columbia Loge Nr. 4 i New York til at ombytte sit fra England modtagne Fribrev med et fra Maryland Storlogen i Baltimore. Selvfølgelig gik disse Transaktioner ikke for sig uden Gnidninger, men alle Stridigheder blev lykkeligt bilagte, og samtlige daværende Loger i U. S. A. forenedes dermed under et lovligt anerkendt Overhovede i et og samme System. Samtidig fik saa disse Stats-Loger Tilladelsen til Oprettelsen af Stats-Storloger, der i de respektive Distrikter — Stater — kunde forsyne nye Underloger med Fribrev.

Da det imidlertid fandtes uhensigtsmæssigt, at Marylands Storloge i sig samtidig forenede baade en Stats-Storloge og en fælles, national Storloge, saa gav den med ligesaa stor Klogskab som Brodersind Afkald paa sit Fribrev, og organiserede sammen med de andre Stats-Storloger en over alle Storloger staaende National-Storloge for de forenede Stater. Dette skete den 15. Januar 1825. Paa Washington's Fødselsdag den 12. Februar samme Aar afholdtes det første National-Storlogemøde.

Den nye Storloge for hele Unionen — hvis Navn i 1879 ændredes til den suveræne Storloge — traadte i Virksomhed den 22. November 1824. (Konstitutionen fulgte som nævnt 15. Januar 1825). Dens første Stor-Mester blev Thomas Wildey. Titlen ændredes allerede 1826 til Stor-Sire, og denne Benævnelse er siden blevet bibeholdt. John Welch blev Deputeret Stor-Mester og John Entwisle Stor-Sekretær. Denne sidste havde dermed foretaget sin sidste Handling som Stor-Sekretær, idet han kort Tid derefter pludselig døde.

Saaledes var paa forholdsvis kort Tid Ordenens velorganiserede Bygning blevet opført paa amerikansk Grund og delvis fuldendt. Det var nu af stor Vigtighed, at Ordenens National-Overhoved i Amerika fik Anerkendelse af Manchester-Unionen, og at der blev skabt og bibeholdt Ensartethed i de rituelle Former og i den arbejdsmæssige Funktion paa begge Sider af Havet. Hurtigt fattede Wildey sin Beslutning, resolut rejste han selv over Atlanten og ankom til Liverpool den 17. Juni 1826. Han blev modtaget paa det elskværdigste af Manchester Ordenens Overhoved og hilst af alle som Fader til og Stifter af Odd-Fellow Ordenen i Amerika. Overalt, hvor han kom frem, kunde han glæde sig ved en ærefuld Modtagelse saavel af Ordenens Komitéer som af Brødrene enkeltvis. Som en Gave til Unionen medbragte Wildey de amerikanske Grader: Forbundsgraden, Erindringsgraden og Storloge-Graden. Manchester Unionen tog med Tak mod de to første, hvorimod den tilbageviste Storloge-Graden, idet den ansaa denne for uegnet for dens Organisation. Wildey fremkom nu med Hovedformaalet med sin Rejse: De forenede Staters Storloges uafhængige Selvstændighed, og mødte til sin store Bedrøvelse et afvisende Sindelag. Som en Art Trøst tilbød man at give ham et personligt Bevis paa Agtelse for ham og hans Virksomhed i Form af en værdifuld Guldmedalje. Men det var ikke dette, han ønskede sig, og med Taarer i Øjnene udtalte han, at det værdifuldeste Bevis paa Agtelse og den største Hæder for ham vilde have været Anerkendelsen af de forenede Staters Storloges Uafhængighed. Hertil tav man stille, men man syntes at have en Overraskelse i Behold til den ædle Mand; thi den Dag, da han skulde tiltræde sin Hjemrejse, besøgte de øverste Embedsmænd for Unionen ham, og efter en Tiltale af Stor-Mester Derbyshire overrakte man ham – foruden værdifulde Mindegaver – et paa Pergament smukt udført Fribrev, der var dateret den 15. Maj 1826. Dette Fribrev opfyldte hans inderlige Ønske, idet det tilkendte Storlogen for U. S. A. Jurisdiktion over Odd-Fellow Ordenen i dette Land. Fribrevet har følgende Ordlyd:

udstedt med Samtykke af Stor-Mesteren, nuværende og forhenværende Embedsmænd fra forskellige Loger forbundne ved Manchester Unity, forsamlede i Stor-Komité.

I Betragtning af det Fribrev, der forhen er udstedt af „Duke of York“ Logen, Preston, til visse Embedsmænd og Brødre af I. O. O. F. i Baltimore i de forenede Stater i Amerika, bekræfter, udsteder og gør vi undertegnede Embedsmænd i I. O. O. F. i Storbritannien vitterlig saadant Fribrev, ligesom vi ogsaa herved udsteder, autoriserer og befuldmægtiger Stor-Siren, den Deputerede Stor-Sire og Repræsentanter og Fuldmægtige for ovennævnte Storloge af Amerika til at lede Forretninger af Odd-Fellow Ship uden Indblanding af noget andet Land, saalænge som nævnte Odd-Fellow Forretninger bliver ledede i Overensstemmelse med de rene Odd-Fellow Principper.

Dette er udstedt og tilstaaet som fri Gave fra den store bevægelige Komité i Manchester, forsamlet den 15. Maj i det Herrens Aar 1826.

Til Bekræftelse have vi herpaa fæstet vore Segl og vedføjet vor Ordens Farver og undertegnet vore Navne paa den Dag, som ovenfor er skrevet.“

Denne Uafhængighedserklæring danner den straalende Krone paa Wildey's Værk, samtidig med, at den tillod den amerikanske Orden endnu yderligere at betegne sig som „Independent Order of Odd-Fellows“.

Paa denne Tid udgav Ordenen i Storbritannien et Tidsskrift, der var bestemt ikke blot for engelske, men ogsaa for amerikanske Odd-Fellow's. Tidsskriftet var udmærket redigeret, og dets Artikler tjente som Tekst til mangfoldige Foredrag om Ordenens Principer.

Paa det 3die Aarsmøde den 1. Maj 1827 modtog Brødrene den glædelige Meddelelse, at Ordenen var i stærk Udvikling. Stor-Mester Hersey havde grundlagt en Loge i Taunton, Massachusetts, „Den gode Samaritan“ Loge Nr. 3, og i Maryland opstod „William Tell“ Loge Nr. 4. Denne Loge var grundlagt af selve Thomas Wildey, der gennem Kort var Medlem af den lige til han døde.

William Tell Logen har særlig Interesse for tyske Odd-Fellow's, idet det var den, der senere blev Moderloge for de tyske Loger. I Logen arbejdedes baade paa Engelsk og Tysk.

Fra samme Møde stammer en Meddelelse om, at Stor-Logen i Maryland var i Begreb med Fremstillingen af en Kobberplade til Trykning af „Rejsecertifikater". Dette er den første Tilsynekomst af officielle Kort, selvom en Art Certifikater allerede i flere Aar havde været i Brug.

Gennem Wildey erfarede Stor-Logen, at de gamle „Tegn" nu var afskaffet i England og at nye var antagne i deres Sted. Stor-Logen ansaa dog dette som et umotiveret Angreb paa de gamle Mærkepæle og besluttede at forblive ved de gamle, antagne Tegn, Pasord og Haandgreb. Samtidig vilde man saa henstille til de engelske Loger at meddele saavel de nye som de gamle „Tegn" til alle, der eventuelt paatænkte at besøge Amerika.

Fra Mødet den 1. Maj – i hvilket John Roach indsattes som Stor-Sekretær – stammer Bestemmelsen om, at Navn og Nummer paa en Loge, der var suspenderet, eller som af en eller anden Grund havde ophørt at arbejde, ikke kunde gives til nogen anden Loge. Denne Bestemmelse forblev i Kraft indtil 1876. Medvirkende til Vedtagelsen af denne Bestemmelse har sikkert været den Kendsgerning, at den nye „Lands-Stor-Loge" i Begyndelsen havde stødt paa visse Vanskeligheder med Hensyn til Udøvelsen af sin Autoritet. – Et Eksempel herpaa vil illustrere dette.

En Loge i Staten New York – „Fremmed-Tilflugt-Logen" – havde sat sig op mod sin Stats-Stor-Loge og sagt sig løs fra denne paa visse afgørende Punkter, hvorfor Stor-Logen i nævnte Stat saa sig nødsaget til at udstøde denne Loge.

Sagen blev forelagt Lands-Stor-Logen, som billigede den af New Yorks Stor-Loge vedtagne Beslutning, og det vedtoges endvidere, at Udstødelsen skulde bekendtgøres i samtlige Statens Aviser. „Tilflugt-Logen" søgte forgæves Bistand i England, og efter et Par Aars Forløb underkastede den sig atter den amerikanske Stor-Loge.

LEJRENS OPRETTELSE

Efter at de tidligere omtalte tre særlige Grader, Den gyldne Leveregel's Grad, Den kongelige Purpurgrad og Patriarkgraden, havde været i Brug i nogen Tid, indgav nogle indflydelsesrige Brødre til Storlogen for de forenede Stater en Ansøgning om et Fribrev til Dannelsen af en Loge med den udelukkende Opgave at meddele disse Grader til dem, der maatte ansøge derom. Brødre af Skarlagen-

graden (vor nuværende 3die Grad) skulde være berettiget til at faa Graderne tildelt saaledes, at de ikke mere forbeholdtes Ex.-Mestre, der var Medlemmer af Storlogen.

Denne Ansøgning blev bevilget den 15. Maj 1827, og den 14. Juni samme Aar aabnedes den første Lejr Nr. 1 med Thomas Wildey som Hovedpatriark. Den nye Ordensgrad vandt snart Tilslutning, og Udviklingen førte til Oprettelse af den første Stor-Lejr i 1831.

I Tiden omkring 1830 var Ordenen overalt i Amerika i rivende Vækst. Der udstedtes talrige Fribreve, saaledes til Ohio-Logen i Cincinnaty, Louisiana-Logen Nr. 1 i New Orleans og Storlogen i Delaware Wilmington. Alt var i god Gænge, og alle Bestemmelser i Konstitutionen var vel kendte og skattede. Det er den begyndende Forstaaelse af Indordningen under og Agtelsen for vedtagen Ret, som hidtil havde dannet den organiserede Forenings Baand. Respekten for Pligterne vokser, og som en nødvendig Følge begynder Enevælden at forsvinde. I sin Barndom blev Ordenen næret og holdt oppe ved Kraften af enkelte Mænd. Een stor Mand har bevaret den for Undergang og overleveret den til Menneskeheden. Disse Mænd trak sig nu efterhaanden tilbage og overlod den videre Udvikling til andre, der var bedre hjemme i de ændrede Forhold. Ingen bøjede sig mere ydmygt for Udviklingens Lov end Thomas Wildey, den forhenværende Diktator. Denne ædle Mand havde kun een Tanke: Udbredelsen af Ordenen og dens Principper; kun eet Maal: Sejr og Berømmelse for den Sag, han som et spædt Skud den 26. April 1819 havde plantet.

Storlogemødet i 1830 danner Begyndelsen til det konstitutionelle Regimentes Æra; men det var ogsaa Begyndelsen til hin selvfornægtende og straalende Ærefrygt for den Stifter, hvis Berømmelse besegler hans Uangribelighed. Indtil nu havde han været Organisator, Chef og Velgører; men fra nu af kender vi ham under en stoltere Titel: som den første Tjener under det ny Regimente, som den, der har ofret sig selv mest af alle, der bærer Navnet Odd-Fellow.

Den Deputerede Stor-Sire Welch's Navn udgaar paa dette Tidspunkt af Ordenens Protokoller, og tilbage af de oprindelige fem fra „The seven Stars" er nu kun een — Wildey.

Thomas Scotchburn, der skulde indtage Welch's Plads, var en ny Mand, der

først nylig var kommen til Amerika. Det lykkedes ham dog aldrig at tilkæmpe sig nogen fremragende Plads indenfor Ordenen.

Selv ikke Mathiot, der dog paa mange Maader viste sig i Besiddelse af fremragende Evner, formaaede helt at erstatte Entwisle.

En stor Gevinst var derimod den senere Stor-Vagt Robert Gott.

Det næste Storlogemøde blev afholdt den 5. September 1831 i den ny Odd-Fellow Hal. Fra og med dette Tidspunkt kan man regne med, at en virkelig Omvæltning er indtraadt i Befolkningens Sindelag og Væremaade overfor Ordenen. Der var opnaaet Respekt og Agtelse for den, hvilket især de ældre Medlemmer glædede sig over. Hertil bidrog i høj Grad den Omstændighed, at „Maryland Reformen" nu var en historisk Kendsgerning; Skænkebordet var fjernet for stedse, ikke fra Logeværelset alene, men ogsaa fra Ordenen. Ordenens moralske Magt og moralske Indflydelse havde begyndt sin Æra.

Under saadanne gunstige Auspicier samledes Storlogen, og for første Gang fremtræder her Navnet James Ridgely. Han var Stor-Repræsentant for Maryland, men steg meget hurtigt til de højeste Tillidsposter. Trods stor Forskel baade i Alder og Karakter fandt Wildey og Ridgely hurtigt hinanden; den ene var Haandværker, den anden Sagfører, den ene Stifter af en Orden, den anden ved sin Livsgernings Begyndelse. Denne lykkelige Forening førte de største Resultater med sig, og deres næsten 40-aarige Samarbejde og gensidige Paavirkning forbinder deres Navne til de fjerneste Tider.

Paa Mødet fremkom Ridgely med to Forslag:

1) At den kongelige Purpurgrad skulde være paakrævet for alle Repræsentanter til de forenede Staters Storloge.
2) En Erklæring om, at samme Storloge var den eneste Ihændehaver af Bevillingsmyndighed til Udstedelsen af Fribreve til Loger og Lejre i Udlandet og i Distrikter og Territorier i Amerika.

Begge Forslag vedtoges.

Endvidere nedsatte Storlogen en Komité til at omarbejde Ceremonierne ved Begravelser.

Samtidig udstedtes Fribrev til James Ridgely til Aabning af en Stor-Lejr i Baltimore.

Maryland Storloge synes i en festlig Resolution at have givet Afkald paa sin Autoritet over de underordnede Lejre til Fordel for en Stor-Lejr. Denne Stor-Lejr – den første i Verden – aabnedes i Baltimore den 31. December 1831. Som dens Embedsmænd indsattes:

Th. Wildey som Stor-Patriark
S. Lucas som Stor-Ypperstepræst
G. Donovan som Stor-Fører
Mc. Young som Stor-Skriver
J. Boyd som Stor-Skatmester

Hermed var Adskillelsen gjort mellem Loger og Lejre. – I Mødet den 5. Marts 1832 gaves Fribrev til Wildey Lejr Nr. 1 i New Orleans og ligesaa til en Storloge i Louisiana. – Ved det 8de Aarsmøde den 3. September 1832 udstedtes Fribrev til Wildey Lejr Nr. 1 i Cincinnati.

Vi er nu naaet frem til det mindeværdige Aar 1833, i hvilket der afholdtes 4 Møder. I det første forsøgte Storlogen at indføre et Begravelsesritual; men Forsøget mislykkedes, da især Ridgely, skønt han var Forfatter til flere saadanne Ritualer, i lang Tid var imod den officielle Indførelse af et saadant.

Ved Mødet den 18. Marts 1833 blev det besluttet at nedsætte et Udvalg, der skulde forhandle om Ændringer i Konstitutionen. Udvalget bestod af George Keyser fra Maryland, Howel Hopkins fra Pennsylvanien og John Brannan fra Columbia. Paa Grundlag af Udvalgets Arbejde blev der ogsaa den 4. September antaget en forbedret Forfatning, som havde Gyldighed til 1854, og som danner Grundlaget for den nuværende.

Til næste Termin udpegede man James Gettys fra Columbia til Stor-Sire, Samuel Pryor til Stor-Sekretær. Organisatoren Wildey kunde nu trække sig tilbage, thi Organisationen var fuldbragt.

Den 7. Juni 1833 afholdtes et Særmøde i Philadelphia, i hvilket man besluttede at sende Stifteren Thomas Wildey en Adresse og en Hædersgave. Efter Wildey's Død opbevares denne Hædersgave – en Sølvbordopsats – tilligemed andre Klenodier og Medaljer af Maryland Storloge, og endnu den Dag i Dag er disse Minder udstillet i Odd-Fellow Hallens Biblioteksal i Baltimore.

STIFTEREN TRÆDER TILBAGE

Thomas Wildey's Afsked med Storlogen fandt Sted paa Mødet den 3. September 1833.

Hans sidste Ord var: „Brødre! Tidspunktet er kommet, da de mangeaarige møjsommelige Forhold mellem os skal opløses, og Pligterne ved det høje Embede, som De har kaldet mig til i de sidste 8 Aar, skal overgives til den Magt, de er udgaaet fra. I Sandhed, mine Brødre, med samtidige Følelser af Glæde og Stolthed træder jeg tilbage fra Embedet, med Glæde, naar jeg ser tilbage, med Stolthed, naar jeg ser paa den uforlignelige Trivsel, som vor elskede Orden fremviser. Dybt grebet af den udmærkede Æresbevisning, De har ydet mig, og gennemtrængt af levende Taknemmelighedsfølelse, maatte jeg være uimodtagelig for de bedste naturlige Følelser, hvis jeg vilde lade denne Lejlighed gaa ubenyttet hen, uden at give mit Hjertes Bevægelse offentlige Udtryk. I den lange tjenstlige Løbebane, som Deres Tillid har kaldet mig til, er der sikkert tit forekommet usædvanlige og overilede Ting. Slige Fejltrin, for det meste begaaet af Ordenens første Embedsmand, forsikrer jeg Dem, har lykkeligvis ikke skadet vor elskede Ordens Kæmpefremskridt. Det er unødvendigt, at jeg fortæller Dem, der er saa nøje inde i Kendsgerningerne, vor Ordens glimrende Historie i de sidste 8 Aar i De forenede Stater. Ordenen har selv sat sig et eget Mindesmærke og tilkæmpet sig den Rang blandt de velgørende Institutioner, som man har villet formene den. Og jeg nærer den Fortrøstning, at intet vil træde hindrende i Vejen for Ordenens Fremadskriden til højere Rang og større Betydning.

Venskab, Kærlighed og Sandhed er dens bærende Principper og skal paa fortjenstlig Maade plejes af os som det fælles Samfunds og dens menneskelige Lykkes Grundpiller.

Dem, mine Brødre, som Staternes Repræsentanter, er jeg især Tak skyldig for Deres venskabelige Raad, for Deres gavnlige Formaning og nyttige Belæring, for Deres stadige Aarvaagenhed og Iver for Ordenens Velfærd.

Ordenen skylder Deres uafladelige Virke og Deres indsigtsfulde Lovgivning Tak for en klog og frisindet Forfatning, som indrømmer hver underordnet Jurisdiktion sin fuldstændige og lovlige Ret, medens den beskytter og opretholder Storkorporationens Autoritet.

De sidste Møder bragte usædvanlig meget Arbejde, hvilket forhaabentlig vil blive kronet med gode Resultater.

Tillad mig, inden jeg slutter disse Bemærkninger, at bede Dem alle om at tro, at jeg i min tjenstlige Løbebane kun har haft Ordenens Trivsel og Velfærd for Øje. Vil De tilskrive de Fejltrin, jeg maatte have begaaet, min altfor store Iver og ikke Luner eller daarlige Hensigter.

Og lad mig nu overgive mit Embede til min Efterfølger, idet jeg af taknemmeligt Hjerte bringer det højeste Væsen min Hyldest for den omhyggelige Beskyttelse, som det har ydet vor elskede Orden; idet den Almægtige har bandlyst Mislyd og Tvedragt fra os, og paatrykt dem, der vilde nedrive en Institution, som var skabt for Øjemed, der æres af de gode og skattes højt af de dydige, Misbilligelsens Stempel. Lad mig bede om Varigheden af Guds Velsignelse, maatte han lede og føre vore Forhandlinger og styre Deres Beslutninger, saa at De med tro og vaagen Omsorg maa kunne beherske de Tilskikkelser, der møder vor Orden. Maatte han begejstre min Efterfølger med tilbørlig Sans for det høje Ansvar, der venter ham, maatte han forlene ham med Klarhed i Domme, Styrke i Karakteren, Retskaffenhed i Hensigterne og den broderlige Kærlighed, som er saa nødvendig i det Embede, som De har beæret ham med. Maatte Gud endelig tage Odd-Fellows hele Verden over i sin hellige Beskyttelse.

Brødre! Jeg takker for Deres Opmærksomhed, og endskønt det er smerteligt at skilles fra Dem, med hvem jeg saa længe og inderligt har været knyttet sammen i et fælles Baand, sammen i Raad og Daad til Oprettelse og Opretholdelse af en Institution, der ikke er ringere end nogen som helst paa Jorden. – hvis Frugt er Fred og Velvilje mellem Menneskene, – saa dæmper dog Bevistheden om med Ære at have opfyldt mine Pligter, og det udmærkede Resultat, der har kronet vort Arbejde, min bedrøvede Stemning og holder mig oprejst.

Lev vel! mine Brødre! og tillad mig at bringe Dem personlig Vidnesbyrd om min Højagtelse og mine Ønsker, at De fremdeles maa leve i Sundhed, Lykke og bedste Velgaaende!

„Og saaledes," skriver Ridgely, „slutter et offentligt Levnedsløbs Historie, som begyndte i et tarveligt Gæstgiveri blandt Kneipefæller og endte i en prægtig Hal i Kredsen af de bedste og fornemste i Landet. Den jævne Haandværker blev

Ophavsmanden til et System, hvis hemmelige Ritus ved stor Skønhed og scenisk Magt tiltrak sig de mest dannedes Sympati.

Den barn- og broderløse Mand blev Fader til en mægtig Familie og nød et berømmeligt Broderskabs Hengivenhed. Og vi tilføjer for helt at karakterisere Manden og hans Værk, at *han* først udtalte den Tanke:

> „at ligesom Mennesket i samme Grad maa sørge for sin aandelige som for sin legemlige Natur, maa ogsaa Odd-Fellowskabet have sit Øjemed rettet baade paa den harmoniske Uddannelse af den menneskelige Aand saavel som paa den sunde Udvikling af det menneskelige Legeme."

Paa dette Tidspunkt fandtes der i Staterne ialt 100 Loger med 6349 betalende Medlemmer. Ordenens Principper og Organisation havde bestaaet Prøven, og der var skabt en fast Kærne til en national Institution.

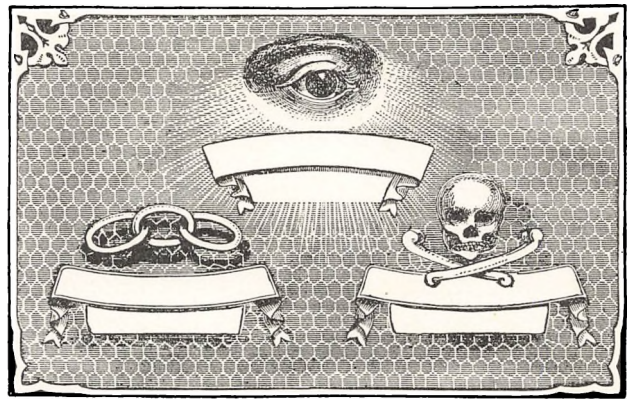

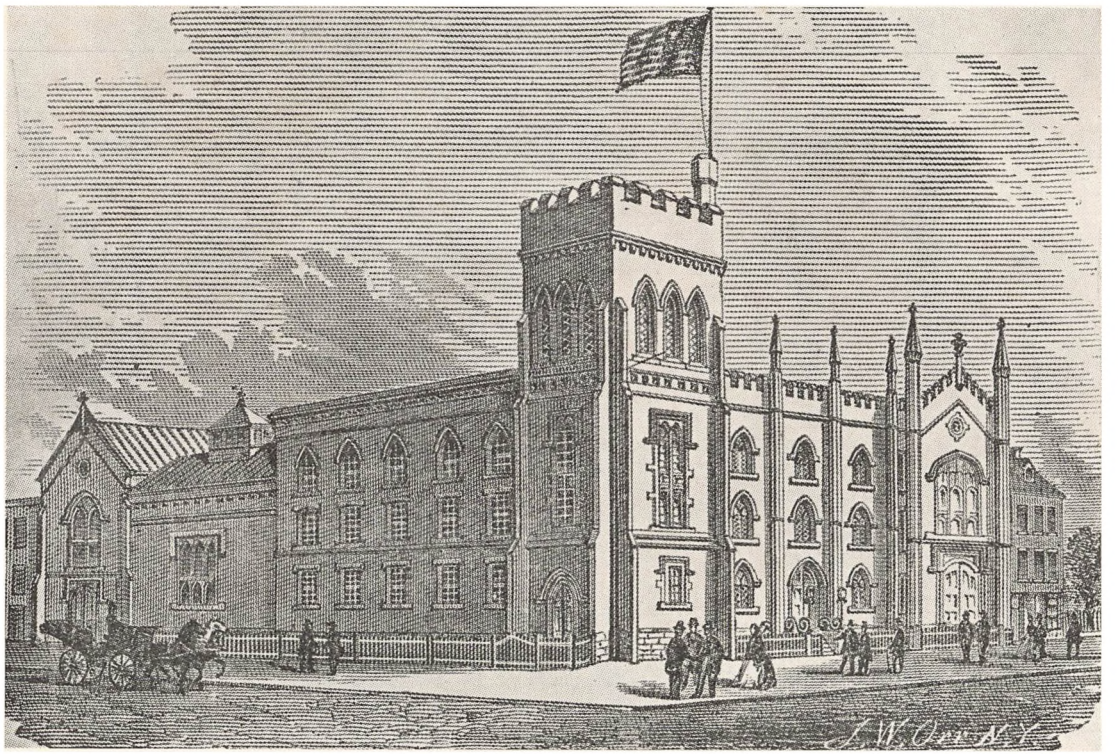

Odd-Fellow Bygning i Baltimore (1831—39)

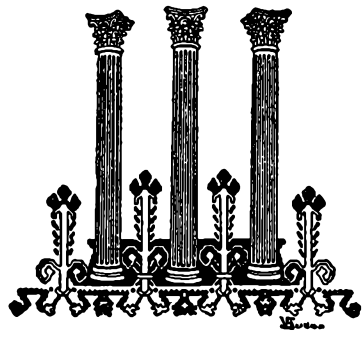

DE STORE NAVNE

Vi vil nu for at opnaa et klarere Billede af Ordenens første og vanskeligste Periode underkaste nogle af Pionererne en nøjere Granskning, for til Belysning af Helheden at undersøge, hvorfra de stammer, og af hvilken menneskelig Støbning de var.

Den første, vi stiller under Mikroskopets Prøveglas, er selvfølgelig Føreren selv.

THOMAS WILDEY

Thomas Wildey blev født den 15. Januar 1782 i London City under Georg den III's Regering og mod Revolutionskampenes Slutning. Som 5-aarig kom han i en Kommuneskole, hvor han forblev, indtil han som 14-aarig blev taget ud for at lære et Haandværk. Skal man dømme efter hans Kundskaber, maa det have været en saare ringe Skole, han besøgte, eller meget ringe Lærere, han har haft.

Han kom i Lære hos en Smed, som forfærdigede Vognfjedre, og stod sin Læretid ud som dygtig Arbejder. Som rejsende Haandværkssvend drev han sin Profession en Række af Aar i flere af Byerne i England, indtil han i Aaret 1817 giftede sig. Kort Tid derefter indskibede han sig i Liverpool og afrejste med Familie til Amerika. Han ankom til Baltimore i September 1817.

I London var han allerede i 1804 blevet Medlem af Odd-Fellow Loge Nr. 17, og ikke alene fløj han hurtigt gennem Graderne, men ogsaa gennem Embederne; ja, der blev endda af Londoner Logen præget en Sølvmedalje til ham for „værdifuld Fortjeneste".

Efter 3 Aars hengivent Arbejde for sin Moderloge drev hans Iver ham ud i Arbejde for Ordenens Udvidelse. Han slog sig ned i en af Londons mange

Forstæder, hvor han efter kort Tids Forløb instituerede „Morning Star Loge" Nr. 38. Han valgtes enstemmigt til Over-Mester, og under hele hans Medlemsperiode, der varede i 10 Aar, beklædte han Stolen ialt 3 Gange. Man vil saaledes se, at Wildey har tilbragt de første 13 Aar af sin modne Alder med aktivt Odd-Fellow Arbejde.

Det er interessant at bemærke, at Manchester Unity først stiftedes i 1809, medens Wildey kom ind i Ordenen i 1804, saaledes at han altsaa har begyndt sin ordensmæssige Løbebane under de uafhængige Organisationer, hvoraf senere Sammenslutningen fremstod. Om Wildey's Arbejde i de engelske Loger er iøvrigt intet bevaret.

Den 30. Juli 1817 bød han da sit Fædreland Farvel, og som før nævnt ankom han til Baltimore den 2. September. Han fik ret hurtigt Arbejde, og skønt Tiderne var sløje og Forretningslivet stagnerede som Følge af den nyligt overstaaede Krig, saa gik det ham dog ret vel, da han var en Mester i sit Fag. Noget senere etablerede han sig sammen med en Kompagnon som Vognsmed i Harrison Street i Baltimore. Men han drev ogsaa andre Erhverv; snart var han Kulhandler nede ved en af Kajerne i Havnen, og snart havde han et Spisehus. Det sidste maaske paa Grund af hans selskabeligt anlagte Natur. Saa var han Handelsgartner og sidst Landmand. I 1818 gjorde han Bekendtskab med Hus- og Skibsmaleren John Welch, en Englænder, der var kommen til Amerika før Wildey. Disse to sluttede sig straks sammen, og med stor Glæde drøftede de deres gensidige Erindringer fra den gamle Verden. I Løbet af et Aar blev de intime Venner, og de følte sig knyttet endnu nærmere sammen, da de til gensidig Forundring og Glæde opdagede, at de begge var Medlemmer af Odd-Fellow Ordenen.

Hvorledes denne Opdagelse førte til Institueringen af Washington Loge Nr. 1, er beskrevet af Wildey i et Fragment paa 3 skrevne Sider; men det er desværre for ubehjælpsomt i Formen til at kunne overgives til almen Granskning i sin oprindelige Skikkelse. I en revideret og ændret Version lyder Wildey's Beretning saaledes:

„I Løbet af 1818 gjorde Wildey mange nye Bekendtskaber. Blandt disse var en Mr. J. Welch, som senere blev Wildey's intime Ven lige til han døde. Wildey talte ofte til sin Ven om velgørende Selskaber og var forbavset over at erfare, at intet saadant eksisterede i Baltimore. Wildey gik videre og sagde, at han kendte

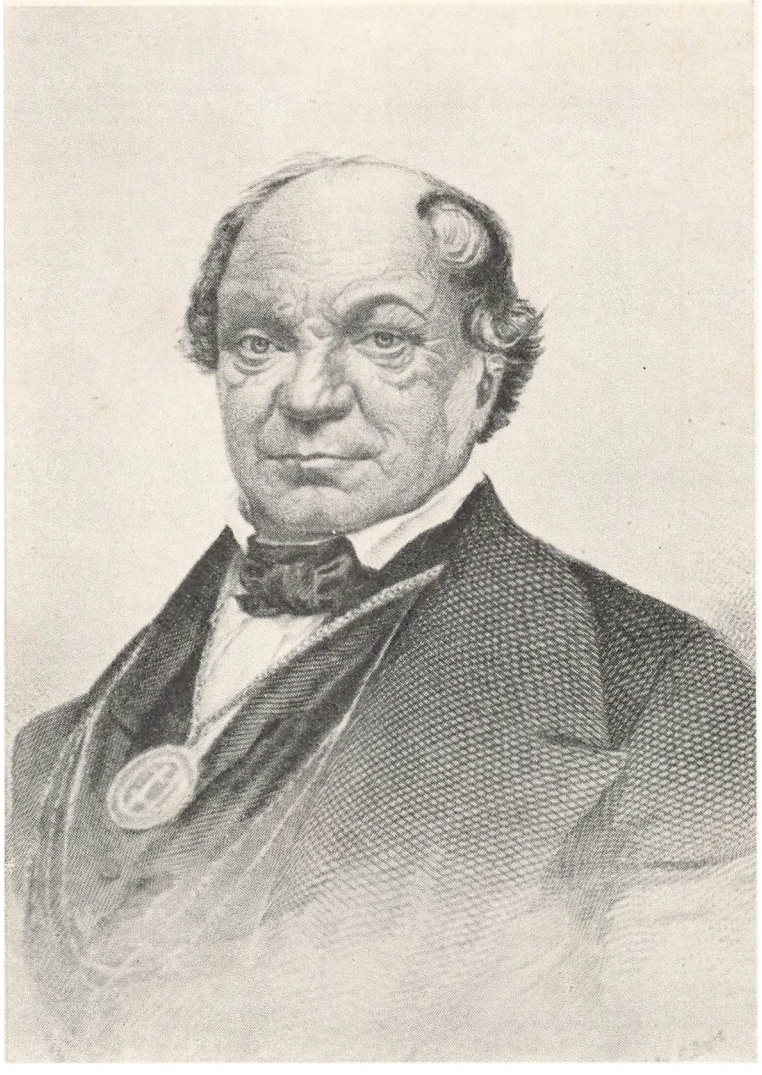

Thomas Wildey

et Forbund, som vilde passe for dette Land, og nævnede Navnet *Odd-Fellow*. Rent forbigaaende bemærkede Welch, at han havde været Medlem af Ordenen, men siden Udvandringen var han ikke stødt paa noget Medlem eller nogen Loge af det Navn. Ved gensidig Aabenhjertighed fandt de saa ud af, at Welch havde været Ex.-Mester i Birmingham, og at Wildey var blevet indviet i 1804. Wildey spekulerede tit over Sagen og bestemte sig omsider til at offentliggøre et Opraab om et Møde af saadanne Odd-Fellows, som muligt boede i Byen. Han opsøgte Welch og overtalte ham til at gaa med paa Tanken. De følgende Skridt og Omstændighederne ved det første Møde beskriver Wildey saaledes: Efter Opraabet fandt det indledende Møde Sted den 13. April 1819. Der var 4 Herrer tilstede foruden Thomas Wildey, som efter Undersøgelse konstaterede, at alle var regulært indførte i Ordenen. Wildey meddelte dem derpaa sin Beslutning og opfordrede dem til at forene sig med ham om den Opgave at oprette en Odd-Fellow Loge dér i Byen. Han konstaterede ligeledes, at intet andet Selskab af lignende Art fandtes der, saaledes, at Enkerne og de Faderløse sammen med andre Ulykkelige var overladt til egen Hjælp, samt at de Borgere, til hvem han havde henvendt sig, ikke ønskede Oprettelsen af et saadant Selskab. Navnet paa den nye Loge skulde være Washington Logen. Man enedes herom, og det bestemtes saa, at Institueringen skulde finde Sted den 26. April 1819. Denne Dag kom, og Kl. 7 skred da Thomas Wildey til Aabningen af Logen. Som den første aflagde Wildey Løfterne i Overværelse af de 4 andre, som derefter aflagde Løfterne overfor ham. De kaldte Logen Washington Loge Nr. 1 af den uafhængige Odd-Fellow Orden i U. S. A., og Dagen vil blive bevaret i taknemmelig Erindring hos enhver Odd-Fellow."

Wildey ønskede stærkt at kendes af Efterverdenen gennem en nøjagtig Biografi. Et Memoireskrift vilde have tiltalt ham i høj Grad, og i Virkeligheden begyndte han ogsaa paa et saadant Arbejde, assisteret af en John Starr. Dog den Hjælp, han modtog af denne Mand, har sikkert ikke været stor. Han kunde let have fundet bedre Støtte, men en vis Skyhed, som ellers var ham ukendt, afholdt ham herfra. Han opgav imidlertid Værket efter første Kapitel.

I de følgende Aar gjorde Ordenen kun faa Fremskridt. Som alle slige Foretagender med ydmyg, ja, næsten obskur Start, maatte man kæmpe mod Ugunst,

Ligegyldighed og Mangel paa Tiltro. Wildey, Føreren, kunde ikke henvise til fremragende eller indflydelsesrige Medlemmer eller Velyndere. Han maatte stole paa sig selv og paa Værkets fremragende Basis, og da Sukcessen kom, skyldtes det ene og alene den ulærde Smed. Naar han samledes med sine Tilhængere, f. Eks. for at etablere en Loge, ja, saa havde han sin store Chance. Logearbejde betog ham og besatte ham med Lidenskab, medens hans udvalgte Venner skaffede og sikrede Arbejdet gode Rammer. Han elskede Spænding, og hans Følelser kom let paa Kogepunktet. Almindelige Uheld kunde ikke paavirke ham, og han var altid optimistisk. Der var altid Bevægelse om ham, og aldrig var han i Ro, undtagen naar han sov eller var syg. Hans blotte Nærværelse var Tegnet til Aktivitet, og Kedelighed eller Dumhed kunde ikke tænkes i hans Nærværelse. Hans Sans for en vis Sømmelighed var meget intens, og Orden var Rettesnoren i hans Liv. Han havde den engelske Indstilling overfor Klasser og Grader, som han med Fasthed overførte paa Ordens-Rang og -Grader. Et andet om end uudviklet Instinkt lod ham finde Behag i Mysteriet. Ordenen havde forsynet ham med et Pasord og et Haandgreb. Disse Ting talte til hans Fantasi, han mente, at de gav Arbejdet mere Værdighed. Han var Tilhænger af Mystik, og denne Følelse voksede gradvis i ham. Han voksede med sit Værk, og stedse var han Lederen. Hans knudrede Natur var bredt anlagt og gav gerne Rum for nye Indtryk. Hans Ærbødighed for Mysteriet gjorde ham velskikket til at staa som Præst foran de smykkede Altre. Ingen Dreng kunde være mere bjergtagen af Fantasien end denne Mand, der var naturlig som et Barn i sin Kærlighed til det sublime. For ham var Regaliernes Kroner og Stave virkelige, og Embedsmændenes Titler som Noble Grand og Grand Master gav ham fuld Forvisning om glimrende Rang og overlegen Autoritet, og Ceremoniernes legendariske Beretninger var for ham fuld Realitet. Han troede paa dem med et Barns Enfold, men ogsaa med en Gigants Vilje. Og heri findes maaske Hemmeligheden ved den Hengivelse, som gjorde ham saa stor. Saaledes voksede han i Sikkerhed; aldrig tvivlede han paa sit Værk eller paa dets fortjente Sukces. De, som saa ham i Logen, var imponerede af hans Alvor og hans Begejstring. Hver Tomme af ham var en ledende og styrende Embedsmand, høflig og ridderlig til det yderste, men krævende absolut Ærbødighed. I Udøvelsen af sine Pligter var han fuld af Værdighed; hans An-

sigt lyste af Intelligens, og han var ligesaa klog som nøjagtig i sine Arrangementer. De, som traf ham, var klare over, at han elskede sit Værk, og at han havde en urokkelig Tro paa sin Mission. Denne Mission var for ham en dobbelt: først at blive Grundlægger af en stor Orden, og dernæst gennem denne Orden at sprede Broderlighedens Idé over hele Verden. Den første Tanke var allerede en Kendsgerning, den anden i sin Vorden; men som Supplement til den første viede han den alle sine Kræfter. Han var allerede i 1822 berømt, og han undervurderede ikke sin egen Betydning. Fra den første Dag var han Idéens Fader og Grundlægger.

Wildey's Idé udelukkede alle lavere Motiver; Idéen fik ham til at krydse Oceanet til England, hvor han kæmpede for – og opnaaede – Separation fra Manchester Unity. Idéen lod ham trodse Møjen ved lange Rejser i langsomme Køretøjer ad slette Veje. Han besøgte Stater og Byer og hvervede Proselyter; han gennemlevede trælsomme Dage og søvnløse Nætter med at udkaste Planer, og han sparede ikke sine personlige Ejendele for at faa Midler til at understøtte Arbejdet. Betaget af sin Idé lod hans ubøjelige Vilje sig dog ogsaa lede af diplomatisk Kunst.

Ofte følte han sig uskikket til at staa Maal med den voksende Institutions intellektuelle Krav, hvilke stadig blev større og større, og rundt om sig havde han Mænd, som var ham overlegne i saa Henseende. Hans høje Aand følte sig dog ikke nedværdiget ved at søge Hjælp hos disse, og han var saa lykkelig, at hans Hjælpere var velskikkede til Arbejdet.

Wildey var ikke ødsel anlagt; men naar Ordenen manglede Penge, gav han gerne alt, hvad han ejede, og sin Kredit oven i Købet. Manglede Ordenen Husly, stillede han sit Hus til Raadighed; manglede der et Sendebud, var hans Ord altid: „Her er jeg!" Intet Under, at hans Samtid betragtede ham med Undren og gav ham Førerstillingen. Han understøttede sit Værk med sine Penge, han sled sig op i Arbejde for det, han tilegnede sig det ved sin Iver, fastholdt det ved Klogskab og besad Førerstillingen som ved en naturlig Selvfølge.

Efter at Wildey havde konsolideret Ordenen i Maryland, lykkedes det ham i Løbet af kort Tid at etablere Storloger i Massachusetts, New York og Pennsylvania; hans Expansionstrang og Iver lod ham aldrig i Ro. For sine Udgifter til Rejser og Repræsentationer fik han en beskeden Godtgørelse, medens han for hvert Fri-

brev indbetalte et Beløb af 75 Dollars. Hans Udgifter maa have været mindst tre Gange saa store som det Beløb, han modtog, men Differencen betalte Wildey selv.

Endelig i 1825 saa han som Kronen, der foreløbig skulde pryde hans Værk, Oprettelsen af en særlig Storloge for U. S. A. Men endnu var han ikke tilfreds; Ordenen var jo kun uafhængig af Navn. Han ledede som Stor-Sire*) Mødet i April 1826, og i Mødet deltog een Stor-Repræsentant fra England; men denne ene havde med sig en Gave fra Moderlandet — den officielle Overrækkelse af Patriark-Graden**), som med Tak blev modtaget.

Wildey mindedes sit gamle Land og de Traade, som forbandt de to Institutioner, og en stor Idé slog ned i ham. At faa en Idé og at udføre den var for Wildey eet. Han, som aldrig forsømte noget Møde, var pludselig fraværende, og Rygtet gik, at han arbejdede for sine Brødre paa et fjernt Sted. Og Juli kom, og med den Br. Stor-Sire frisk fra et Trip til Moderlandet.

Det synes, som om han kom til Manchester den 17. Juni 1826, efter en Overrejse paa 21 Dage. Med sit sædvanlige Held opnaaede han alt, hvad han ønskede, og opnaaede tillige at begejstre sine Brødre. De hilste ham med Entusiasme som Faderen for det transatlantiske Odd-Fellowship. Han hastede imidlertid tilbage, og hurtigst muligt samlede han Brødrene og fortalte dem om Udfaldet af sin Rejse. Han havde udført sit Livs diplomatiske Stordaad; han overrakte dem det Fribrev, som gav dem fuld Uafhængighed, Karakter og Magt. Han alene havde fristet Lykken, og han havde Heldet med sig. Uden andre Akkreditiver end sit Ry, der var løbet forud for ham, uden Mandat (fra sin Loge) greb han efter Kronen og lagde den for Fødderne af den tyve Maaneder gamle Storloge for U. S. A., den Krone, ved hvis Autoritet hele Amerika fik Uafhængighed. Det var en frivillig Gave fra Manchester Unity til Wildey, og en frivillig Gave fra Wildey til hans Brødre. Han saarede ikke deres Fattigdom ved at tale om Udgifter, han betalte selv hver Dollar af alle sine Omkostninger.

Da Wildey i 1833 trak sig tilbage fra sit Embede, kunde han se, at Sukcessen var sikker. I Løbet af de sidste Aar havde han institueret 4 Loger i Maryland, oprettet Storlogen i Maryland og i U. S. A., indført Lejrgraderne samt

*) Skønt Titlen først i 1828 blev officiel, brugtes den dog efter stiltiende Overenskomst allerede fra 1826.

**) Ex.-Mester Mc. Cormick fra Maryland havde paa et Besøg i England i 1825 erhvervet Graden, som han ved sin Hjemkomst meddelte Storlogen for Maryland. Denne besluttede da, at antage Graden.

udstrakt Institutionen til Massachusetts, New York, Pennsylvania, Columbia, Ohio, Louisiana, Kentucky og Delaware og forenet dem alle under Storlogen for U. S. A.

Ordenen var ikke længere i Hænderne paa een Mand eller paa nogle faa Mænd; men det vældige Kildespring var – adlydende Naturens Lov – ved at glide ud af hans faderlige Kontrol for at overgaa til Uafhængighed og selvstændigt Liv. De Domæner, han havde erhvervet, og den Magt, han havde øvet, var ifølge Tingenes Natur ved at slippe ham af Hænderne. Timen for hans Abdikation var kommen, han maatte skride til at overgive Sceptret til en af sine Medarbejdere i den lange Række af dygtige Odd-Fellows, som stod rede til at sprede Ordenens Ry over hele Verden. Ikke fordi hans personlige Dygtighed var i Forfald, eller hans Aktivitet og Iver var mindre; men fordi Dagen med den personlige Magt og den individuelle Anstrengelse var forbi. Nu var det Organisationen og den samlede fælles Kraft, som skulde tage fat.

Dette Tidspunkt i hans Historie havde han ikke kunnet forudse; men da han erkendte det, bøjede han sig for Nødvendigheden i ædel Værdighed og med en Højhed, som passede til Situationen. Han affattede en „Afskeds-Adresse" og gik ned fra Stor-Sire Stolen for at blande sig i de menige Brødres store Kreds.

Dette var det store Øjeblik i Wildey's Liv; han var kun 51 Aar gammel og stod i en blomstrende Manddomskraft som faa. Af alle hans gamle Pionerer var der ingen mere ved hans Side; Entwisle var død tidligt, Welch havde søgt andet Arbejdssted, og af de senere Hjælpere havde Williams skuffet ham, og andre havde trukket sig ud af Ordenen. Kun to af dem, der havde været med i de tidlige Embedsmands-Møder, var nærværende, Storloge-Repræsentanten Scotchburn og Stor-Sekretæren Mathiot. Alle de andre var nye for ham og ingen af dem af samme Stof som hans første Medarbejdere.

Tilstede i det sidste „Afskedsmøde" var 10 Brødre, nemlig:

Th. Wildey, Th. Scotchburn, Aug. Mathiot, Th. Morse, Georg Keyser, John Pearce, Howell Hopkins, James Ridgely, Sam. Lucas og Simon Robinson.

Vi kan forestille os de Følelser, som et Farvel fra saadan en Mand maa have fremkaldt hos en saadan Forsamling, og hans Afskedstale (som er gengivet andet Steds) gik Tilhørerne dybt til Hjerte.

Wildey's Tilbagetræden var ikke ensbetydende med Hvile eller Afsigelse af Arbejde for Ordenen. Endnu i mange Aar arbejdede han ufortrødent for Ordenens Udbredelse i det udstrakte Land. Han blev Ordenens ivrige Apostel og Missionær, og ukuet af Besværlighederne, uforfærdet i alle Farer rejste han efter Opfordring rundt i Landet, besøgte alle Stater og aabnede Over- og Underloger og udbredte det treleddede Broderskabs høje Principper vidt og bredt. Saaledes foretog han i 1838 en Rejse, der varede ca. 6 Maaneder; paa denne Rejse indstiftede han nye Loger og besøgte allerede eksisterende i Pennsylvanien, Ohio, Virginia, Kentucky, Tennessee, Mississippi, Louisiana, Alabama, Missouri, Iowa og Indiana. Under den samme Rejse oprettede han 3 Stats-Storloger, nemlig i Mississippi, Missouri og Illinois.

Forholdene gjorde Rejsen yderst besværlig og anstrengende, men disse ydre Ting afskrækkede ikke den 56-aarige Mand. Med denne Rejse kan det vel nok siges, at han afsluttede sin Virksomhed som Ordenens Missionær; men under hele sit resterende Liv deltog han regelmæssigt i Brødrenes Sammenkomster, og ved hvert Møde i Storlogen for de forenede Stater kunde han ses paa den Plads, han som Ex.-Stor-Sire havde Ret til at indtage, og stadig var han lige interesseret, lige beredt til med sine erfarne og kloge Raad at understøtte og hjælpe den nye Generation, der ærbødigt lyttede til den ærværdige Veteran.

Thomas Wildey's gode Lykke laa deri, at han — da Arbejdet var gjort — kunde indse dette og bøje sig i Resignation. At høre op med at lede var for en saadan Mand næsten det samme som at ophøre med at leve. Han erkendte dette, men bøjede sig. Hans Berømmelse var sikker, og han indsaa, at nye Ledere var nødvendige for Fremtidens Program.

Wildey voksede ikke aandelig set sammen med Ordenens nye Fremskridt, det bedste, som kan siges, er, at han ikke syntes at gaa tilbage. Hans Arbejde havde ikke givet hans Væsen mere Finhed. Sin ligefremme, næsten barske Tiltale, der ofte kendetegnede ham, aflagde han ikke, og til det sidste kunde hans Sædvaner være mærkelige. De, som kendte ham fra hans seneste Aar, undrede sig over hans Betydning og saa intet, som kunde forklare denne. Han blev i egentlig Forstand en ensom Mand, der mest levede i Fortiden. Af socialt Liv udenfor Ordenen var der intet eller kun lidt, og skønt han var heldig i sin Forretning, saa

var denne dog ikke af en saadan Art, at den kunde give ham en Position blandt hans Medborgere. Til sidst sakkede han bagud. Intellekten løb forbi ham, og selvom han maaske kunde have fulgt med ved intens Anstrengelse, saa opgav han dette.

Hans Tanker kredsede bestandig om de første Tider og de første Kammerater. Hans Hjerte var ganske vist med i de nye Tider, men hans Erindring, der var gjort hellig ved tusind Minder, var mest tro mod de gamle Tider. De nye Navne, som var kommen frem, og de nye Ledere syntes at forvirre ham og indgive ham en Følelse af Uvished, og Vanskeligheden ved at forsone hans tilsyneladende Stilling i Ordenen med hans reelle Stilling var ligesaa stor for ham, som for saa mange andre. Uvirksomheden greb ham, slappede hans Energi og afstumpede hans Følelser. Dagværket var gjort, Natten stundede til, og han havde intet at fylde Mellemtiden ud med. Mærkelige Skarer af Mennesker kom for at se ham, og de hilste ham venligt; men de var fremmede for ham, og han saa, at de ofte var mere overraskede end tilfredse. Hans Arbejde var gjort, og det var saa vel gjort, at selv den strengeste Arbejdsgiver ikke kunde kræve mere. Aarenes Byrde begyndte at tynge ham – en glædesløs Livsaften for en, der satte saa stor Pris paa legemligt Velvære. Hans gamle Fæller var gaaet bort, og de nye kunde ikke erstatte dem, medens de gamle Landemærker blegnede eet for eet. Der var for ham kun eet, at forlade en Verden, hvori han ikke mere kunde øve en Mands Gerning. Ganske vist var der Øjeblikke, hvor den gamle Flamme blussede op igen, og den gamle Festivitas levede op paany. Saa glemte han Aarene og talte om de tidlige Pionerer, om deres Haab og Frygt. Han var ung igen, og Aarenes Byrde var veget fra ham. Han talte og lo med ægte Stoicisme ad de Onder, han ikke kunde løbe fra. Men det var ikke ofte, og Dagene tappede ham langsomt for hans Livskraft og fremskyndede Tidspunktet for hans Møde med sin Besejrer.

Den store Odd-Fellow var nu ude af al Embedsgerning, fri for dens Bekymring og Besvær og kunde med god Samvittighed hengive sig til Privatlivets „otium cum dignitate". Men da han lagde sin officielle Værdighed fra sig, aflagde han kun Regalierne og Formaliteterne, hans hele Liv havde givet ham en Glorie, som intet kunde rokke ved. Han blev igen i Logen, i Lejren, som Repræsentant-Bro-

deren fra 1819 og 1821. Han saa som i en Vision sin Fortid glide forbi. Han saa Londonerdrengen, der krydsede Oceanet og som sammen med et Par Venner havde grundlagt et Storværk. Man kan forestille sig hans Følelser, naar han genkaldte i Erindringen Mindet om sit Liv i Amerika. Først en Fremmed, fattig og overset, og derpaa en ret velstillet, men ikke anset Mekaniker; derpaa Starter af en Klub, med et Haandgreb og et Tegn for at holde Uvedkommende borte. Han ser videre, Klubben er blevet til et Selskab, og dets Motto „mutual relief" antyder Arbejdets Karakter. Fra nu af er Vejen tydeligere markeret. Skrevne Love og Arbejdsharmoni karakteriserer Arbejdet hos den Skare, som har valgt ham til Fører. Og Scenerne skifter; han er i mange Stater og blandt mange Slags Mennesker; Fremmede søger ham og flokkes under hans Banner. Og Banneret bærer de stolte, men troværdige Ord: Venskab, Kærlighed og Sandhed. Og Tæppet gaar op igen; vi ser ham som Leder i raadgivende Forsamlinger, som Fører for et Samfund, der er en Magtfaktor i dets Kamp for at udbrede Godgørenhed og Menneskekærlighed.

De Repræsentanter, som var til Stede ved Aarsmødet 1860 i Nashville, har sikkert bevaret et levende Minde om den Opmærksomhed, det vakte, da Wildey kom til Stede og indtog sit Sæde, tynget af Aarenes og Sygdommens Vægt, med vaklende, usikre Skridt, men med Hjertet trofast mod sin Ungdoms Idealer. Og igen Aaret efter 1861 i Baltimore, da han for sidste Gang var nærværende i Storlogen. Skønt hans Ansigt var furet og hærget, saa straalede det dog af Glæde over den Jubel og Venlighed, som strømmede mod ham, og i Bevidstheden om, at hans Mission ikke havde været forgæves. Faa Uger efter dette Møde, og før endnu alle Repræsentanterne havde kunnet naa hjem, sank Wildey sammen og lagde sig til Sengs for ikke mere at rejse sig. Om hans sidste Timer fortæller Stor-Sekretær Ridgely saaledes: „Det var en Lykke for mig at have været til Stede hos Wildey de sidste Dage af hans Liv og fra hans egne Læber at have modtaget hans Afskedsord til sine Brødre. Indtil det sidste var han fuldstændig klar, og hans Tanker kredsede uafladelig om det Værk, som havde fyldt ham i mere end 40 Aar. Hans private Affærer interesserede ham ikke, og han afslog at tale om dem. Det store Ønske i hans Sjæl var paa en eller anden Maade at kunne sige et formelt Farvel til os alle, at kunne samle alle foran sig for at udtale sin sidste Velsignelse

over vort Arbejde. Jeg saa ham alvorligt ind i Ansigtet, som straalede ved denne ædle Tanke, og udtrykte min Beredvillighed til at nedskrive hans Tanker. „I Morgen," hviskede han svagt, „i Morgen." Men ak, den Morgen skulde han aldrig opleve. Da den gyldne Sol kastede sine første Straaler ind paa hans Pude, var Wildey's Øjne lukkede for aldrig mere at aabnes igen. Da jeg forlod ham, greb jeg hans Haand, overvældet af Fortidens fremstrømmende Minder; vi havde været Kammerater i lang Tid, fra jeg saa at sige var Dreng, havde han vist mig Tillid og taget mig med i sine Raadslagninger, han havde beæret mig med sit Venskab gennem en Periode af over 30 Aar, jeg havde været hans Samtidige i Ordenen, et Øjenvidne til hans Arbejde og dets glimrende Belønning. Disse Tanker fyldte mig ved Synet af hans kære, alvorlige Ansigt, og jeg følte, at jeg aldrig mere skulde se ham igen. Jeg havde Ret, jeg saa ham ikke mere, og skal aldrig mere se ham – hernede!

„I Morgen," hviskede han svagt, „i Morgen." Men for ham var der ikke mere nogen Morgen. Samme Nat styrede han ud paa det bundløse, ukendte Hav – Dødens Hav. Var det mon hans Mening at ville fastsætte en Dag for sin endelige Afsked med Brødrene – maaske; men hvis der er givet de Døende en Profetiens Gave, saa kan dette have været en Profeti. I Morgen! ja, en lang og straalende Morgen. Saa han mon den glimrende Procession, som med vajende Bannere fyldte Baltimore's Gader for at yde ham den sidste Ære, saa han dem, de talløse Skarer med blottede Hoveder, medens hans Monument blev afsløret; saa han Templar Logen i California sende en Morse til Europa for at plante Ordenen blandt Tysklands Millioner, saa han Odd-Fellow Ordenens Historie skrevet for at bringe Mindet om hans Daad til sene Slægter, eller saa han i en Vision Broderkærlighedens Triumftog gennem Verden? I Morgen! ja, du Humanitetens Helt, det er den Arv, som du har givet dine Børn at vogte. Han døde saa at sige i sin Ordens Arme, de havde omfattet ham ømt, medens han levede, og de slap ham ikke i Døden."

Saaledes faldt den sidste og den største af den store Trio, han var „primus inter pares", og paa Listen over Menneskehedens Velgørere kunde føjes endnu et Navn. Landet var fuldt af hans Efterkommere, thi da han ingen Livsarvinger havde, var hele Menneskeheden hans Familie.

Med al den Pomp og Ceremoni, som Sørgehøjtiden krævede, og fulgt af et

Sørgetog, som fyldte Gaderne i den By, der var blevet hans, begravedes han paa Greenmount Kirkegaard, hvor hans tidligere Disciple, Mathiot, Marley og Boyd, senere lagdes ved hans Side, 3 bemærkelsesværdige Mænd i vor Historie illustrerende de 3 Kardinaldyder: Venskab, Kærlighed og Sandhed.

Stifteren havde overlevet to Generationer og var i sit 80. Aar, da han døde den 19. Oktober 1861, efterladende sig 42 Jurisdiktioner og 200,000 Odd-Fellows som sin Pyramide, en stoltere Tribut end dem, der hæver sig ved Nilens hellige Vande.

JOHN WELCH

Den næste af det berømmelige Trekløver, som vi vil fæstne vor Opmærksomhed ved, er John Welch.

Welch blev født i Wolverhampton i England i November 1792. Han var Søn af fattige, men agtværdige Folk. Da han var 12 Aar, døde hans Moder, og han kom i Malerlære. Ved Myndighedsalderen giftede han sig og udvandrede til de forenede Stater. I Maj 1817 kom han til Baltimore og søgte Arbejde i sit Fag.

Den første, han arbejdede hos, var en Landsmand, J. Carmingham, hos hvem han arbejdede nogle Maaneder. Saa begyndte han selv Forretning sammen med en Mc. Anderson, men Vovestykket lykkedes ikke. Han overtog derefter en Stilling som Formand i et Værksted hos en Mr. Galloway. Denne Stilling beklædte han til begges Tilfredshed i 12 Aar. Omkring 1829 besøgte han England og vendte i 1830 tilbage til Baltimore, hvor han tog varigt Ophold.

Hans Familie voksede, han fik selv Forretning, arbejdede ivrigt og høstede snart Lønnen for sin Flid og Ærlighed.

Før sin Udvandring fra England var han blevet indviet i en af de mange saakaldte „uafhængige“ Loger; men noget nærmere om Datoen for Optagelsen eller Logens Navn kan ikke fremskaffes.

Hans Bekendtskab med Wildey skriver sig fra Aaret 1818. De Samtaler, der fandt Sted mellem Wildey og Welch, drejede sig selvfølgelig for en stor Del om Odd-Fellow Ordenen, og Welch fortalte da, at han var Ex.-Mester fra Birmingham. Men hans Interesse for Ordenen og hans Trang til selskabelig Omgang kunde ikke staa Maal med den barnløse Wildey's. Welch var Familiefader og havde et tilstrækkeligt stort Arbejdsfelt.

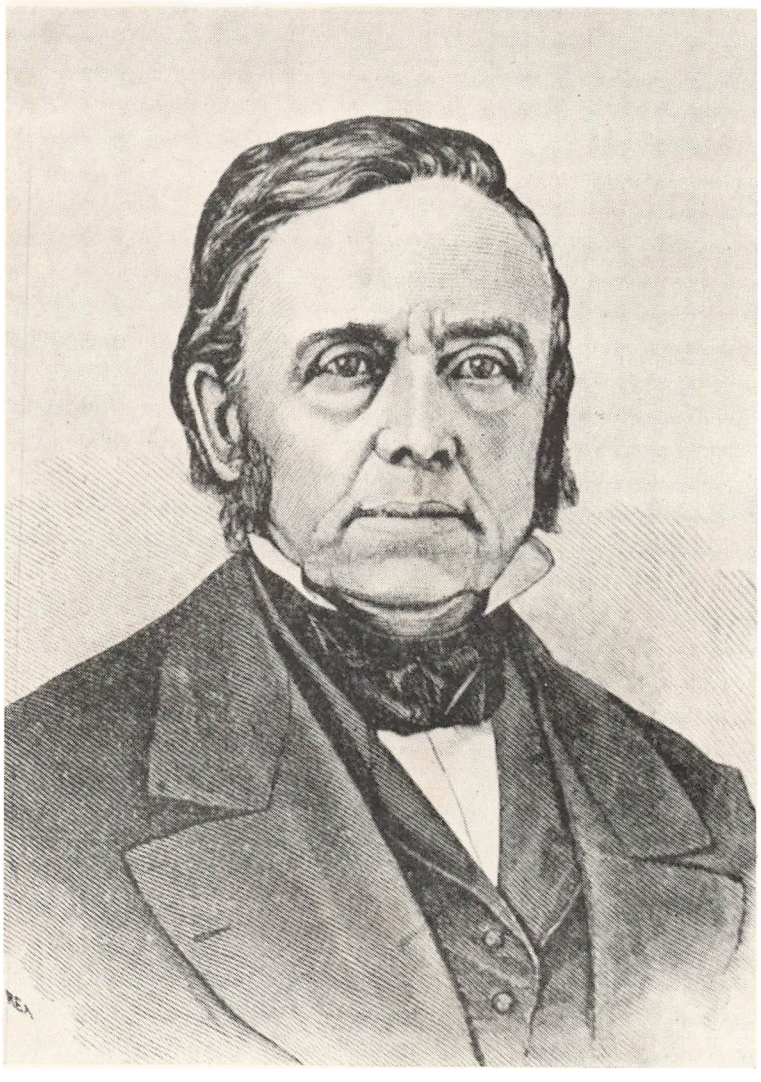

John Welch

Hvorledes hans Skrupler forsvandt, og hvorledes han var med blandt de fem i „Syvstjernen", er fortalt i det foregaaende. Wildey talte altid med sværmerisk Begejstring om Welch, medens de andre 3 Medlemmer af den første Loge hurtigt forsvandt fra Forgrunden. De har sikkert ikke været af større Betydning, hvorimod Welch altid roses for sin Klogskab saavel som for sin Foretagsomhed.

I Maryland Storloge finder vi Welch som Stor-Sekretær og senere som Dep. Stor-Mester, og i 1825 er han Dep. Stor-Sire for De forenede Staters Storloge.

Efter sin Tilbagekomst i 1830 synes det, som om han har trukket sig noget tilbage; men stedse var han Vennen Wildey's trofaste Raadgiver, og han bistod til enhver Tid Wildey i Modgangens og Tvivlens Dage, selv om han saavel i social Stilling som i Opdragelse stod højere end denne.

Hans stærkt religiøse Sindelag gjorde ham i hans senere Alder til en Støtte og Pryd for den kristne Kirke. Ligesom han havde stor Hengivenhed for Ordenen, havde han det ogsaa for sin Familie, sin Kirke og sine selskabelige Forbindelser. Drikkelag og Gilder var ham imod, hele hans Adfærd viste Anstand og Værdighed. Glæde og Stolthed fyldte ham, da Ordenen indtog sin Plads blandt Landets Institutioner. Ærefuld og omgivet af grædende Venner tog han Afsked med Livet i Aaret 1857, som en af Odd-Fellowskabets tro Riddere.

JOHN PAWSON ENTWISLE

Var Wildey den handlende Kraft i den berømte Trio, og var Welch Trofastheden og Hjertevarmen, saa var Entwisle den lynende Intelligens.

John Pawson Entwisle var som de fleste andre af Odd-Fellow Ordenens tidligste Medlemmer Englænder af Fødsel, men fra hvilken Kant af England han stammede, har man ikke kunnet konstatere. Hans Samtidiges Tavshed angaaende Enswisle's personlige Data kan skyldes flere Aarsager. Enten kan den skyldes ligefrem Uvidenhed, eller muligvis har de ikke formaaet paa rette Maade at vurdere hans høje Aand. Men den rimeligste Antagelse er vel den, at Hoved-Arbejderen Wildey ved sin fremragende Energi overskyggede al anden Gerning. Wildey havde intet at meddele, som ikke allerede var kendt, og han fortalte aldrig om Entwisle paa samme Maade, som han gjorde det om Welch, Boyd eller andre af

hans erklærede Favoritter. Dette er i Sandhed bemærkelsesværdigt. Flere af dem, der kendte Entwisle personlig, overlevede ham i ca. 40 Aar, men ingen har bevaret noget større Indtryk af hans fremragende Evner. Maaske forstod Samtiden ikke det storslaaede i hans Arbejde, maaske har de levet for tæt ind paa Livet af ham til at kunne fælde nogen nøgtern Dom. Maaske har Misundelsen draget sit Slør over Erindringen, da han pludselig forsvandt fra Synskredsen, og der ikke fandtes nogen Broder, der fæstede den Laurbærkrans om hans Minde, som hans Værk berettigede ham til.

Wildey's Tavshed kan skyldes Entwisle's fremragende Overlegenhed paa mange Omraader. Man vil bemærke, siger Ordenens Historiograf, James Ridgely, at jeg ikke er henfalden til nogen falsk Forherligelse af vor Ordens Grundlægger. Jeg gengiver ham, som jeg fandt ham med al hans Livslyst, Sædvaner og Glæde ved Æresbevisninger. Det laa ikke for hans Natur at have Rivaler ved sin Side, lige saa lidt som det var hans Fejl, at han var sand mod sin Natur. Han elskede Berømmelsen, den han fortjente og fik, saadan som en Mand med hans Karakter nu engang gør. Han lod Boyd og de øvrige langt bag sig. Welch trak sig tilbage og overlod hele Valpladsen til ham, men det gjorde Stor-Sekretæren ikke. *Han* gik bort midt i Udøvelsen af sit Kald, da den første Medalje blev præget, som skulde smykke hans Bryst. Det var *ham,* som iklædte det raa Udkast med yndefulde Draperier, *ham* er det, der er Skaberen af de amerikanske Grader. Det var *hans* Korrespondance, der med vægtige Ord formede de andres Ord om til klog Diplomati, det var *hans* Pen, der i en sleben Form i en letflydende Diktion skabte den digteriske Impuls, og først og sidst var det *ham,* der skrev de Indberetninger, Resolutioner og Henvendelser, ved Hjælp af hvilke den store Fører markerede hvert paafølgende Skridt mod den endelige Sejr.

Der er intet mærkeligt i, at Wildey, der overalt blev modtaget med Begejstring takket være de Dokumenter, som han ifølge Protokollerne skulde være Forfatter af, tøvede med at give Æren herfor til en anden. Desuden – Entwisle var død og glemt – hvad kunde det gavne? Han var som en fremmed, der ikke efterlod sig Venner, der kunde holde Mindet om ham levende. Man havde ikke forudset den Dag, da blødere Hænder og varmere Hjerter skulde drage hans Minde frem og hæve det mod Lyset, da hans Værk skulde prise ham, medens den Orden, han

havde tjent saa vel, skulde hylde ham som en af hine Dages Ypperste blandt dem, der kæmpede for Ordenens høje moralske Standard, den om hvilken han talte saa straalende.

Af det sparsomme Materiale, som er til Raadighed for os, skal vi anføre følgende: Vi ved, at han var gift, og at han endnu var en ung Mand, da han døde og efterlod sig en Enke, som – siger Ridgely i 1875 – for hvad vi ved – godt kan være levende endnu. Vi ser ham i 1821 straalende som et Meteor i hin Periodes Tusmørke, for saa i 1824 pludselig at forsvinde bag Horisonten.

Vedholdende Granskning har imidlertid fremdraget visse Beretninger, som synes at stemme overens med alle til Raadighed staaende Kilder. Det berettes, at hans Fader var Præst, og at han selv har været bestemt for den gejstlige Stand. Han afslog imidlertid at være i Kirkens Tjeneste, og et tidligt Ægteskab, indgaaet mod Familiens Vilje, siges at have været Hovedgrunden dertil. Denne Handling drev ham imidlertid bort fra Hjemstavnen, og efter faa Aars Forløb maatte han med sin unge Hustru og Barn rejse over til Amerika. Han slog sig ned i Baltimore og fik Ansættelse ved et af de stedlige Dagblade. Da han selv kaldte sig Bogtrykker, „printer", maa han jo aabenbart have lært Haandværket og udøvet det. Nu var der rig Lejlighed for ham til saavel almindelig Belæring som til Uddannelse og Dygtiggørelse. Hans sociale Synspunkter drev ham snart til at opsøge sine Landsmænd, og en skønne Dag forenede han sig med dem om den Opgave at opbygge Ordenen for Odd-Fellowship. Han tog straks aktivt og ivrigt fat, og han synes at have været bedre funderet i Ordenens Udvikling hjemme i England end hans Kammerater. Ex.-Stor-Sire Kennedy siger: Han var Ex.-Mester i 1820, medens John Welch var Over-Mester, og har aabenbart beklædt begge Embeder før sin Afrejse fra England, idet ingen andre end Wildey paa det Tidspunkt havde beklædt Embedet som Over-Mester i Washington Logen. Vi tvivler herpaa – siger Ridgely – og vi er tilbøjelige til at mene, at han (Entwisle) har beklædt begge Embeder i Washington Logen. Det er muligt, at Ex.-Stor-Sire Kennedy sidder inde med en første Haands Viden om det modsatte, men vi tror, han tager fejl. I hvert Fald optræder han i de ældste Forhandlingsprotokoller som Ex.-Mester, og Washington Logen nævner ham som en af dens første Kandidater.

Entwisle's Uddannelse gav ham en ledende Stilling med Hensyn til Forbed-

ringer af Ordenens Værk, og iøvrigt naar der blev foreslaaet Reformer. Wildey's Foretagende inderligt hengiven stræbte han efter Forbedring af Værkets intellektuelle Karakter. Hans Dygtighed i saa Henseende kan bedst bedømmes gennem hans Udkast og Gennemførelse af de to Grader „Covenant Degree" og „Remembrance Degree", af hvilke den første fremkom saa tidligt som i August 1820 og som i Indhold og Form stod langt over de af Manchester Unity i 1816 antagne Grader. Han gjorde ligeledes et Forsøg paa at forbedre det gamle Ritual. Dette strandede som Følge af bestemt Modstand grundet paa Pietet overfor gamle Traditioner, men den Ærbødighed, med hvilken han bearbejdede den daarlige grammatikalske Form og den mangelfulde Stil, har Krav paa den største Anerkendelse.

Det er Entwisle's Fortjeneste at have udtænkt det repræsentative System, paa hvilket De forenede Staters Storloge er opbygget. Den oprindelige Tanke med dem, der forsynet med Fuldmagt vendte hjem fra Preston og gav Udkast til Fribrevet, var at forlene en lokal arbejdende Loge med en central øverste Myndighed. Odd-Fellow Ordenen er Entwisle Tak skyldig, fordi han med sit overlegne Skarpsyn indsaa det uheldige heri, specielt i et Land som Amerika. Han støttedes forøvrigt heri paa det kraftigste af Welch.

Entwisle og Wildey i Fællesskab søgte og fandt det brugbare Mønster i selve det politiske Regeringssystem i U. S. A. Først de underordnede Loger i de respektive Stater og en Stats-Storloge bestaaende af Logernes Ex.-Mestre til at varetage deres Tarv. Over disse igen en for alle Stater fælles Storloge, sammensat af Repræsentanter for de forskellige Stats-Storloger som selve Ordenens Hovedraad. Maaske indsaa og forstod de selv ikke endnu dengang Rækkevidden og Betydningen af denne vigtige Reform, men at Entwisle altid havde Blikket fæstet i den Retning og arbejdede derhen imod, det er sikkert.

Og ved at underkaste hans forskellige Skriverier en nøje og kritisk Revision tvinges man til Beundring saavel for den Elegance, hvormed han førte Pennen, som for det Hjernearbejde, der formede Stoffet. Et Par Maaneder før sin Død blev han paa Stiftelsesdagen den 26. April 1824 hyldet i en Tale, og han svarede paa en Maade, der var Anledningen værdig. Han var myndig, kortfattet og distinkt, et Mønster for andre Talere, men størst var han i sine Instruktioner,

John Pawson Entwisle

eller naar han tog sig paa at overbevise eller opmuntre. I den gamle Kopi af Washington Logens almindelige Love indleder han dette Hefte med følgende Introduktion:

> Dyrkelsen af Venskab, Glæden ved godt Selskab og Moralens Forædling ere de vigtigste Goder, til hvis Opnaaelse en Skare Mænd af den yderste Respektabilitet, tilhørende forskellige Samfundslag, men alle loyale Borgere i deres Land, have sluttet sig sammen i et Broderskab af uafhængige Odd-Fellows. Medlemmerne af dette Broderskab binder sig derfor gennem en højtidelig Forpligtelse til, i ubrydeligt Sammenhold og i usvækket Kærlighed at staa ved hinandens Side i Sygdom eller Sundhed, i Fattigdom eller Overflod, i Lykke eller Sorg. Idet de betragter deres Loge som en Familie af Brødre, blandt hvilke hvert enkelt Medlems Lykke er afhængig af Helhedens, føler hver Broder sig forpligtet til at yde sin Skærv til Ordenens Fremme alt efter hans Evner. Godt Humør og god Vilje er Broderskabets mest fremherskende Karaktertræk, Retsind og Odd-Fellowship skal være uadskilligt forbundne. Venskab, Kærlighed og Sandhed er Broderskabets Valgsprog, derfor skal Sandhed styre Læberne, Kærlighed Følelserne og Venskab Hjertet hos enhver Odd-Fellow!

Ikke sandt? – en letflydende og yndefuld Stil, en svulmende Strøm af Veltalenhed, Patos og Humor!

Men den største Gave, Entwisle skænkede Ordenen, var dog de to Grader, Forbundsgraden og Erindringsgraden. Om den sidste skal vi ikke tale meget, den har aldrig været Genstand for hverken megen Ros eller særlig Kritik. Dens gode Sider har været stærke nok til at bevare den, og selvom den i 1845 er blevet ændret noget, er det væsentligste dog bevaret som en værdig Part af det skrevne Værk.

Forbundsgraden kræver en nøjere Betragtning fra vor Side, idet den under Kritikens Prøveglas er blevet til en af de smukkeste, mest instruktive og fastliggende Dele af Ritualet. Det er kun retfærdigt at anføre, at Forfatterskabet til denne Grad er blevet omdisputeret, men – synes det – uden Skygge af Grund. Forbundsgraden eller – som den ogsaa er blevet kaldt – „Nellikegraden" forener i sig to Idéer eller fremviser et dobbelt Billede taget fra tydelige og af hin-

anden uafhængige Kilder. Den ene profan, den anden fra den hellige Skrift, men hver for sig indeholdende den samme Lære. Skuepladsen for den ene er henlagt til Judæa, medens den anden kommer til os fra Rom. Venskabsforholdet mellem Jonathan og David, som det er fortalt i 1. Sam. Bog, er Bærer af den ene Idé, og „Fasces" – Bundtet af Stave – og den dermed forbundne symbolske Betydning er Bærer af den anden.

Det symbolske Bundt af Stave var altid synligt i Senatet i Rom, og i ethvert Triumftog blev det altid baaret af Lictorerne højt løftet som Symbol paa Sammenholdet og den deraf flydende Styrke og Magt. Der er ingen nulevende Odd-Fellow, som ikke tilfulde kender alt om dette Symbol.

Dette var altsaa det Materiale, som Gradens unge Forfatter gjorde saa værdifuld en Brug af. Han havde hverken opdigtet Fortællingen om Kongesønnen og hans Ven eller fundet paa Billedet med „Fasces", men med en lykkelig Intuition har han grebet Billederne i Flugten og sat dem i dramatisk Form, idet han har givet dem en praktisk Udvikling som en Morallære for Menneskene. Og vil man saa spørge, hvad han tilføjede eller hvorledes han forarbejdede det Stof, der laa saa vel tilrettelagt for hans Haand, saa er Svaret let. Hans Frodighed og skabende Kraft ses af den Brug, han gør af de to Idéer. Han gør dem til sine to værdifulde Hjælpere med Hensyn til den Sag, han selv tjente, idet han udsmykkede dem med rige Mosaiker af egen Opfindelse, funklende som Diamanter i en skøn Indfatning. Koggeret, Pilene, Stenen Asél og den advarende Røst er Gradens kraftige Tale, som ved hans kyndige Arbejde forener en storslaaet Kombination af scenisk Effekt og moralsk Styrke. Og havde Entwisle end ikke udført andet end dette, saa vilde hans Ry dog være fastslaaet derigennem, stedsevarende som selve Ordenen.

Men det var kun en ringe Del af hans Fortjenester, som blev saa usselt gengældt. Det var hans Hjerne og Aand, som gav Liv til de talrige Konceptioner, som han alene havde forfattet, og det var hans fuldendte Dygtighed, som lagde Grunden til den Union, som gav Ordenen dens Stabilitet og Styrke. Hans officielle Tjenester findes alle i Protokollerne, og hvorledes end hans tidligere Medlemskab har været, fra det Øjeblik han fremtræder for Offentligheden, maa han sidestilles med Wildey. Han valgtes med Akklamation til Deputeret Stor-Sire ved Orga-

nisationen af Storlogen for Maryland og United States den 7. Februar 1821 og var saaledes den første, som besatte Pladsen ved Siden af Ordenens Stifter. Dette Arbejde, fuldt af Virksomhed og Ansvar, bestred han i 2 Aar, da han efterfulgtes af Welch. Man havde Brug for hans dygtige Pen i Stor-Sekretær Posten, og han adlød Kaldet. Ved et Valg den 22. Februar 1823 blev han valgt og installeret som Stor-Sekretær og indtraadte straks i dette Embedes mange Pligter. Han korrigerede og organiserede alle sine Kollegers Planer og Udkast og blev Hovedkilden til alt i den følgende Tid.

Men pludselig — midt i sin kraftige Manddom, midt i et blomstrende Arbejde døde han. Han fik ingen Belønning, han havde slidt uden Tanke om Tak, og han faldt — næsten uænset — i de paafølgende Tiders Forvirring. Ganske vist blev den første Medalje, Storlogen nogensinde havde uddelt, præget til ham, han valgtes som den første til Stor-Repræsentant, og til ham — næstefter Wildey — knyttedes alle Forhaabninger. Men han døde i en Periode, hvor de fleste mente, at nu var hele Arbejdet gjort, nu kunde den store Arbejder undværes eller erstattes af svagere Mænd. Og da Sejrsraabene hørtes ved „Federal Unionens" Fødsel, laa dens Mester i sin stille Grav med Hænderne foldet over Brystet.

Det er et fornøjeligt Arbejde — skriver Ridgely — at skildre denne Yndlingsbroder, som — i en snæver Kreds — har gjort et stærkt Indtryk paa Ordenens daværende ledende Mænd.

Ridgely forestiller sig ham som en tavs, alvorlig Mand, men af blid og vindende Karakter. En Læser af Klassikerne og velkendt med den engelske Litteraturs rige Forraad. En Mand endnu ikke fuldt klar over sine egne Evner, fordi han skrev og talte med en fremragende Mands Lethed. En Heltetilbeder tillige, seende op til Wildey som til et Under af Energi, og beredvilligt overladende Palmerne til en Magt, som han ikke havde Ønske om eller Evne til at udøve. En Hædersmand af sjældent Vid og Fantasi, men kæmpende i Formørkelsen fra Fattigdommens Skyer. En Fremmed, som aldrig blev hjemme blandt sine Fæller, og hvis hele Higen og geniale Indflydelse bedre vilde passe til vore Dages rige Fremgang, end til hin Tids snævre Begrænsning.

Man kunde — siger han — føle sig fornærmet over, at han ikke var Stifterens elskede Discipel.

I Energi, i Begejstring, i udøvende Evner var Wildey i Sandhed stor, men i ingen Henseende var han større end i Valget af de Raadgivere, af hvilke han blev ledet. Hans første Raadgivere var Welch og Entwisle. Til dem og særlig til den sidste satte han sin Lid i Haab og Frygt, og paa hans Kløgt stolede han ved enhver Lejlighed. De første Reformer udgik, som tidligere anført, fra Entwisle's Hjerne, medens Stifterens Jernvilje og utrættelige Iver førte dem ud i Livet.

Vi kan ikke udpege hans Grav for Dem, for den er navnløs, heller ikke hans Gravskrift, for nogen saadan fik han – os bekendt – ikke. Men paa disse Sider indskriver vi Navnet JOHN P. ENTWISLE som et ham værdigt Minde.

JOHN BOYD

De fleste Medlemmer i de tidlige Loger var, som allerede nævnt, af britisk Oprindelse, og som det almindeligvis er Tilfældet, saaledes medbragte ogsaa disse Mænd deres nationale Ejendommeligheder og Særpræg, maaske ofte iblandet smaalige Fordomme. Men de havde ogsaa alle deres udpræget gode Sider; de var agtværdige, flittige og indgød Agtelse og Tillid. Broderlig Venlighed og Kammeratskab var dem hellig. Fattigdom og Arbejde var oftest deres Lod, og Logerne var deres Tilflugtssted.

En af disse Mænd og tillige en af Wildey's nærmeste Venner var Skotten John Boyd.

Denne nøgterne, tungladne Mand savnedes sjældent i Pionerernes Raadslagninger. Hans markerede Ansigt med fremstaaende Kindben og de gennemtrængende graa Øjne tydede paa Skarpsind. Han var født i Lancashire i Skotland i 1787 og kom i 1819 som almindelig Arbejder til Amerika, hvor han i Begyndelsen arbejdede som Møbelsnedker; senere aabnede han sammen med en Mc. Cormick et Værtshus. Mc. Cormick, der senere blev optaget i Maryland Storloge, maatte paa Grund af daarligt Helbred snart træde ud af Samarbejdet, og Boyd var atter henvist til sig selv. Under skiftende Forhold lejede han tilsidst en Østerskælder, og dette blev Begyndelsen til en lykkelig Virksomhed og Velstand.

Datoen for Boyds Indtræden i Washington Logen er ikke kendt, men det var i 1819 – kort efter Institueringen – at den fandt Sted. Det vides heller ikke, om Boyd blev indviet dengang, eller om han var i Besiddelse af et Kort, der

godtgjorde, at han allerede tidigere var blevet indviet i England. Han indtraadte i Washington Logen som Medlem Nr. 19.

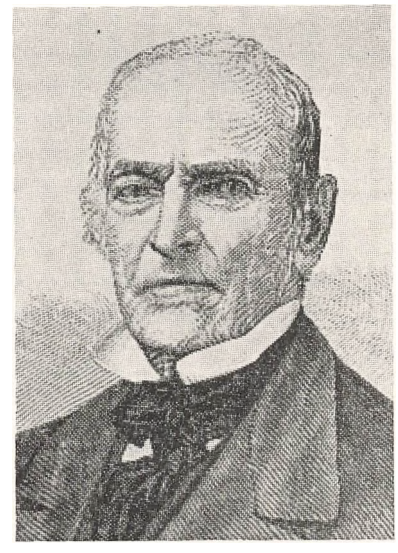

John Boyd

At hans Indflydelse i den unge Loge straks maa have været betydelig, ses deraf, at han hurtigt blev Medlem af Ex.-Mestrenes Komité, og at han i 1821 valgtes til Stor-Skatmester og Stor-Vagt. Han var hele sit Liv Typen paa en mønsterværdig Embedsmand. Fra 1822—27 var han Repræsentant for Pennsylvanien i De forenede Staters Storloge og derefter Delawares Repræsentant til 1831, hvorefter han synes at glide ud af det mere aktive Broderlag. Beskeden, som han var, følte han Uvilje overfor enhver Udmærkelse, og den stejle Skotte nægtede bestemt at lade sig udnævne til Stor-Mester. Han elskede Ordenen, men hans Meninger om Odd-Fellowskabet samlede sig om Forvaltningen af Finanserne, med de Goder, der kunde flyde af en velfyldt Kasse. Den brave og virksomme Mand ærede Ordenen og Logen som Grundlag til Opnaaelse af Lykke, og han var tilfreds med sin Stilling som „Past-Grand" under det gamle System. De nye Titler betragtede han mere som Pynt, og standhaftig fastholdt han denne sin Indstilling. Han kendes derfor bedst som „Ex.-Mesteren", og alle vidste saa, hvem der mentes dermed. Hans Virksomhed i de forskellige Komitéer gjorde sig gældende paa forskellig Maade. Han sørgede for Logelokale, for Kobberplader til Certifikaterne, han forfattede den første Beslutning om Gradernes Rækkefølge og udkastede sammen med Marley og Mathiot Rejsekortenes Form samt deltog i Byggekomitéen for den nye Odd-Fellow Hal.

Da han ved sin forretningsmæssige Virkomhed var blevet en velstaaende Mand, byggede han sig i Byens Nærhed en Villa og levede her i Fred og Ro. Paa Grund af sin store Anseelse i Selskabs- og Forretningskredse, var han i lang Tid Præsident og Vice-Præsident i Baltimore Burns-Club. „Hans Ord var saa gode som Guld."

Washington Logen, der holdt ham højt i Ære, og som i Finanssager ansaa ham for et Orakel, forsømte han aldrig. Blandt sine nærmeste Venner var han hjertelig

og fuld af Interesse, altid rede til at hjælpe og til at raade, Humanitetens og Pligtens ivrige Tjener.

Ved Odd-Fellowskabets højtidelige Lejligheder manglede han aldrig, saaledes finder vi ham ved Wildey's Død. Herom skriver Ridgely: „Hvilken Afstand mellem før og nu! Den gamle Skatmester og Vogter for den unge Loge med kun faa Medlemmer saa sig nu omgivet af en øverste Storloge med Medlemmer fra alle Dele af det amerikanske Fastland."

Den 30. August 1871 sov Boyd ind, omgivet af sin Familie, 84 Aar gammel – den ældste Odd-Fellow i de forenede Stater, den sidste af Mændene fra 1819! Han ligger paa den samme Kirkegaard som Wildey, Marley og Mathiot, og et smukt Monument smykker hans Grav!

AUGUSTUS MATHIOT

Den første Amerikaner, der fik nogen Betydning indenfor den unge Washington Loge, var Mathiot. Han var den første i den lange Række, der senere skulde føre Institutionen videre paa hjemlig Grund.

Mathiot blev født i Lancaster i Pennsylvanien den 4. August 1799. Hans Forældre var blandt de fra Frankrig udvandrede Hugenotter, og han havde Forbindelse med flere af de mest ansete Familier i Pennsylvanien. Mathiot var etableret som Møbelmaler i Baltimore og indtraadte i 1823 i Washington Logen som Medlem Nr. 177. Efter alles Udsagn var han en ejendommelig Mand, egnet til at vække Opmærksomhed. Et fremtrædende Karaktertræk hos ham var en Ømtaalelighed, som han aldrig overvandt. Han yndede Selskabelighed, men forlangte ogsaa her af sine Fæller Iagttagelse af de sædvanlige Høflighedsformer. Æren var hans første Grundsætning, og i Sandhed gav ingen mere end han Agt paa at bevare et uplettet Rygte. Af denne Grund var de højtstillede Personer i Byen venlig stemte over for denne unge Mand.

Han var ligeledes i Besiddelse af en udpræget Læselyst, og han trættedes aldrig af at læse alt, hvad der kom ham i Hænde. Han indskrænkede sig ikke til Skønlitteratur alene, hans Interesse for videnskabelige Arbejder var ogsaa betydelig. Naturfilosofi, Kemi og fremfor alt Arkæologi var hans Yndlingsemner. Hans noget mangelfulde Uddannelse var ham selvfølgelig en Hindring, men det af-

skrækkede ham ikke. Hans Læsetørst voksede kun med Vanskelighederne, og han jog i sin Utaalmodighed fra Emne til Emne, fra Bog til Bog. Hans store Belæsthed synes at have været ham en Kilde til Trøst paa hans gamle Dage.

Han kom hurtigt til at indtage en fremskudt Stilling indenfor Ordenen; men da han – efter i nogle Maaneder at have været Medlem af Odd-Fellow Ordenen – søgte Optagelse i en Frimurerloge, blev han til sin Bestyrtelse afvist, fordi han tilhørte „Odd-Fellow Bacchanalieklubben". Det blev samtidig betydet ham, at han blot behøvede at forlade denne, saa vilde Adgangen til Frimurerne staa ham aaben. Mathiot følte sig krænket paa det dybeste, og Følelsen af Uret bevægede ham til Modstand. Han var blevet beskæmmet offentligt, og han var ikke den Mand, der blot et Øjeblik kunde taale en Mistanke, der drog hans Karakter i Tvivl. Han tøvede ikke, men meddelte straks Frimurerlogen St. John, at han foragtede dens Tilbud. Men han blev ikke staaende herved; han indsaa, at Frimurerne delvis havde Grund til deres Adfærd. Han fremkom i Washington Logen med et Krav og en Betingelse, under hvilken han vilde give sig tilfreds med sin Afvisning, nemlig Afskaffelsen af de dampende Piber og Lugten af tarveligt Øl i Logelokalerne.

Mathiot var ikke Fortaler for total Afholdenhed; han var selskabelig anlagt og kunde nyde et godt Glas; men hans Natur var imod enhver Udskejelse og især mod den Vane, der hurtigt fører til Last. Han var af Naturen en Gentleman, der veg tilbage for alt lavt og stygt, og han væmmedes ved, at Logelokalerne blev benyttet til Beværtning.

Mathiot var ikke Maryland Reformens egentlige Fader. Det var ikke ham, der fik gennemført den endelige Adskillelse mellem Logesal og Skænkestue; denne Adskillelse kom først senere. Men han var den første, der havde gjort opmærksom paa dette Forhold. Hans til Tider svage og uvirksomme Protest var ikke desto mindre Begyndelsen og Forløberen til den senere Reform.

I Aaret 1828 opnaaede Mathiot at blive Medlem af Storlogen for Maryland, og den 20. Oktober 1830 udnævntes han til Dep. Stor-Mester. I Januar 1831 resignerede den daværende Stor-Mester, og Mathiot skulde da have fulgt denne i Embedet ganske automatisk. Men Mathiot's Begreber om Ære tillod ham ikke at modtage et Embede, hvortil han ikke var blevet udtrykkelig valgt. Han afslog,

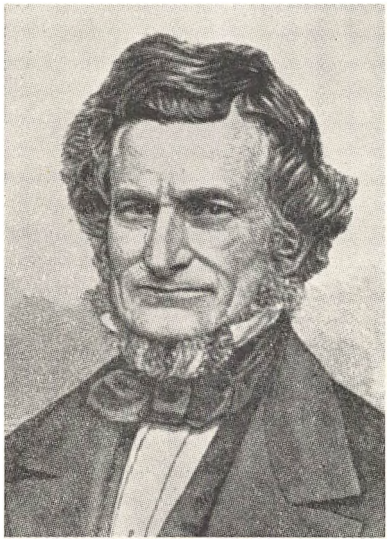

Augustus Mathiot

og valgtes igen til Dep. Stor-Mester, idet Flertallet tog ham hans Ømtaalelighed ilde op. Endnu ved flere Valg maatte han lide Nederlag, men endelig, i 1836, valgtes han med Akklamation til Stor-Mester. Fra 1829–33 var han Stor-Sekretær i De forenede Staters Storloge og derefter til 1835 Stor-Skatmester for denne Korporation. Den ømtaalelige Mathiot yndede ikke som Sekretær at kappes med den barske Grovsmed Wildey, thi Beskedenhed var ikke hans Sag, og saaledes blev han ikke Wildey's Raadgiver, selvom han passede sit Embede godt. Wildey derimod satte stor Pris paa Mathiot's Talent. I Aaret 1840 var han Marylands Repræsentant i De forenede Staters Storloge. Da Maryland Storlogens Medlemmer 1827 oprettede en Lejr, lod han sig snart optage blandt dens Medlemmer, og han var i September 1831 medvirkende for Opnaaelse af et Fribrev til en Stor-Lejr, hvis første Stor-Patriark Wildey blev. Mathiot blev hans Efterfølger.

Mathiot var en udmærket Taler og skrev godt, og han var anvendelig paa mange Punkter paa Grund af sin Intelligens. Hans Navn er varigt forbunden med de forenede Staters Storloges Forhandlinger. I Washington Logen var han elsket, beundret og tilbedt. Paa hans gamle Dage var hans Livsvej jævnet, og Bøgerne var hans største Glæde. Vi ser i Tanken, hvorledes han hver Nat sad i Odd-Fellow Biblioteket, fordybet i Folianterne, eller skred gennem Værelserne med en sand Forklarelse. Vi ser ham oprejst og kraftig efter sin Alder, noget over Middelhøjde, en slank Mand med friske Øjne og livlige Bevægelser, hvorledes han med Læseglasset i Haanden, stirrende paa det tykke Katalog, sammenlignede de talrige Titler. Han velsignede Forfatternes Minde, som i deres værdifulde Skrifter havde efterladt deres Aand og deres Liv.

Hans religiøse Anskuelser og Følelser var særprægede. Officielt tilhørte han den tysk-reformerte Kirke, for hvis Interesser han havde ofret baade Tid og Penge. Hans Tro paa Menneskets Udødelighed og paa Ansvar overfor et højere Væsen var stærk og urokkelig, og i fuld Tillid til en Faders Kærlighed frygtede

han ikke Døden. – Den 12. Juli 1872 indgik han, i sin Families Kreds, stille og rolig til den evige Hvile. Selvom Døden traf ham uden forudgaaende Sygdom, var den gamle Odd-Fellow dog rede til at følge Kaldet.

Ved Omtalen af Mathiot maa endnu nævnes en historisk Kendsgerning. Omkring Aaret 1822 dannede Wildey sammen med Boyd og Couth en hemmelig Forbindelse, som de kaldte „Three odd Links" – „tre særlige Kædeled". Oprindelsen hertil og Øjemedet er os ukendte, ligesom deres Hemmeligheder; men den synes i flere Tilfælde at have haft Indflydelse paa Ordenen. Der kunde ikke være flere end tre Medlemmer, og da Couth døde, valgtes Mathiot i hans Sted. Man har gættet paa, at et gensidigt Løfte forpligtede dem til aldrig at forlade Ordenen; andre mener, at Forbindelsen havde det Formaal særlig at fejre Washington Logens Fødselsdag; atter andre mener, at det var en Fornyelse af de gamle Medlemmers forhenværende Løfte. Saa meget er sikkert, at de tre Kædeled samledes hvert Aar den 26. April og skiltes fra hverandre med Tegnene paa det inderligste Venskab. Efter Wildey's Død traadte Marley til; men i Marley's Sted kom ingen, og Boyd var allerede død før ham. Saaledes blev Mathiot den sidste af de tre Odd Links, han stod alene, og de tomme Pladser blev ikke udfyldte. Paa den samme skønne Kirkegaard, ikke ret langt fra hverandre, er forenede: Wildey, Marley, Mathiot – tre særlige Kædeled.

RICHARD MARLEY

For os Europæere har Amerika altid staaet som de higendes Paradis, Landet hvor den offentlige Mening fremhæver Fortjenesterne, og hvor enhver kan opnaa den Stilling, hans Evner berettiger ham til. Der hersker Frihed i alle Retninger, i Kommune, Kirke og Stat, og ingen vil forundre sig eller tage Anstød over, at en jævn Haandværksmand maaske stiger til de højeste Poster. En vis Værdighed venter enhver Borger, og en fortjenstfuld Mand kan udmærket drive et Haandværk og dog samtidig være en Mand af Betydning for Landet. En saadan Mand var Marley. Han begyndte langt nede paa Rangstigen, og hans borgerlige Forhold ændrede sig ikke stort, men i een bestemt Henseende hævede han sig ved sin Dygtighed højt op over sine Omgivelser. For Omverdenen levede og døde han som den jævne Haandværker; men som Odd-Fellow indtager han

en saa fremtrædende Plads, at hans Navn er udbredt og agtet overalt. Som en urokkelig Klippe stod han i omtrent et halvt Aarhundrede, som en tro Raadgiver, en værdig Embedsmand, kort sagt, som et Mønster-Medlem. I den store Odd-Fellow Familie var han omgivet af beundrende Disciple, der kærligt modtog hans Ord og ivrigt fulgte de Spor, han anviste.

Marley fødtes den 12. November 1791 i Philadelphia af fattige, men agtværdige Forældre. Han sattes i Skomagerlære og drev Haandværket hele sit Liv. 1823 er han i Baltimore, hvor han straks sluttede sig til Franklin Logen. Han passerede hurtigt alle Embederne, og hans Ydelser var værdifulde. Den 18. Oktober valgtes han til Medlem af Maryland Storlogen, og 1828 blev han Dep. Stor-Mester, et Embede han bestred indtil 1832. Fremkomsten af 18 Ordensregler skyldes ligeledes Marley. Disse Regler var saa fortræffelige, at de i lang Tid derefter endnu var i Brug. Revisionen af Graderne var ogsaa overdraget ham sammen med Wildey og andre.

I de forenede Staters Storloge beklædte Marley Embedet som Stor-Fører, og fra 1826 til 1832 var han Befuldmægtiget for New York. Men pludselig faldt han fra. I Slutningen af 1832 nævnes hans Navn som en af de Udstødte, og hans Løbebane fik foreløbig en ulykkelig Afslutning. Sagen bør nævnes, baade fordi den er almindelig kendt, og fordi den frembyder et sjældent Billede af Manden. Marley var en Haandværker af den gamle Skole; om Søndagen hvilede han — efter 5 Dages Arbejde, thi Mandagen var desværre helliget Bacchus. Ellers nøgtern, alvorlig og flittig hengav han sig den Dag ofte til berusende Drikke, og hans Kollegers Sædvaner var uheldigvis af en saadan Art, at han ansporedes til denne Last. De var lystige Svende og vilde gerne slutte sig sammen med ham i Drikkelag. Resultatet var trist; den stærke Mand blev en Slave, den forsigtige Mand en Nar, og den gode Odd-Fellow en Ruin af sit tidligere Jeg. I denne Periode er det saa, at han finder Aarsag til Utilfredshed i sin Storloge.

Storlogen var, som vi ved, oprindeligt sammensat af Ex.-Mestre, som valgtes dertil ved Afstemning. Denne Fremgangsmaade passede ikke alle, og den gav Aarsag til mange Forviklinger i Maryland. Den 21. Juli 1833 kom saa Krisen. Det blev besluttet, at Storlogens Forfatning skulde ændres saaledes, at den udelukkende skulde aabnes og arbejde i femte Grad. Marley stemte med Minoriteten

og holdt sig til gammel Lov og Skik. Hvis femte Grads Medlemmer vilde blive tilladt Adgang, skulde de, foreslog han, være „kvalificeret Ex.-Mester"; men dette blev forkastet, og femte Grads Medlemmer erholdt Adgang. Denne forhastede Fremgangsmaade var et Tordenslag for Marley. I sin naturlige nøgterne Tilstand vilde han, selvom modstræbende, sikkert være faldet til Føje for Majoriteten; men hans Aand havde tabt Ligevægten. Han indfandt sig ganske vist ved Møderne i Juni 1832 og November samme Aar, men saa kom han ikke mere. Hans Tilbagegang trak desværre mange med sig, og han efterlod sig et Mindretal, der var enig med ham. Han og hans Fæller erhvervede sig derpaa et Fribrev fra den illegale Loge i Pennsylvanien.

Den 13. Januar 1834 blev denne Sag forelagt Maryland's Storloge, der udstedte en Lov af følgende Indhold:

„En Broder, der vil oprette en Loge, eller opretholde og støtte den, eller vil besøge en eller anden Loge i Staten Maryland, der er uden et lovligt af Maryland's Storloge udstedt Fribrev, skal efter behørig Undersøgelse og efter Logens Skøn suspenderes eller udstødes som uværdig."

Ifølge denne Lov blev Marley saa lovmæssigt udstødt. Den illegale Loges Levetid var imidlertid kun kort; efter 1 Aars Forløb – den 15. Oktober 1835 – fik Marley Tilladelse til at vende tilbage til Ordenen, og i 1836 findes han atter som Medlem af Storlogen. Medens det af Protokollerne fremgaar, at Marley's Tilhængere atter og atter nægtedes Genoptagelse, synes man, under Hensyntagen til hans tidligere Fortjenester, at have tilladt ham alene at vende tilbage og at genindtræde i Storlogen. Der var nu sket en mægtig Forandring med ham. Han var igen blevet den mandige Broder fra før, og hans Levned var totalt forandret. Reaktionen havde vækket hans Stolthed og Viljekraft saaledes, at han for bestandig gav Afkald paa Drikkeriet, og i fyrretyve Aar holdt han sit Løfte. Hans Redningsplanke blev – efter hans eget Udsagn – den Kærlighed, han nærede til Ordenen sammen med Brødrenes Venskab. Behøves der et klarere Bevis paa Ordenens Indflydelse paa Brødrenes Karakter?

Fra dette Øjeblik at regne var han atter som Fører og Raadgiver at træffe i Møder og Komitéer; 1838–1844 var han Formand for Bygningsraadet, 1839 var han Stor-Patriark, 1841 Stor-Mester for Maryland og 1845 første Grade-

Richard Marley

Mester for den i samme Aar aabnede Stor-Grad Loge i Baltimore. 1844 var han ivrig Medarbejder ved Genaabningen af „Mechanics Lodge" Nr. 15, en Haandværker-Loge, der senere blev Statens mest populære. Han var dens Skat-Mester til sin Død.

Men i en anden og højere Kreds var han kendt over hele U. S. A., idet han som Medlem af De forenede Staters Stor-Loge deltog i ikke mindre end 33 Storloge-Møder. Dér bevares Mindet om ham med Ærbødighed. Han var en konservativ Natur og besad en sund Dømmekraft, han var en klog Lovgiver, og hans Meninger og Beretninger opflammer til Efterfølgelse. Efterhaanden som Systemet voksede for hans Øjne, fik han det mere og mere kært, fordi han havde været medvirkende til at danne dets glimrende Struktur; og selvom han nok var konservativ, saa var det ikke nogen blind Kærlighed, han nærede til de gamle Skikke, og saa langtfra at modsætte sig Forbedringer modtog han disse med Glæde og understøttede kærligt de nye Mænd og den nye Tids Krav. Han prøvede alt, og beholdt, hvad der var godt. Han foreslog ikke selv Forandringer, og intet kunde formaa ham til at opgive Systemets Ensartethed til Fordel for lokal eller privat Fordel; hans Arbejde var til Bedste for Ordenen.

Den 7. Maj 1869 døde han, og alle Loger og Lejre i Baltimore sørgede. I den store Hal, hvor han saa ofte havde siddet, bisatte de ham. I Gaderne bølgede en urolig Skare, Trapperne var besatte og den store Hal fyldt med sørgeklædte Mennesker. I den aandeløse Stilhed, der fulgte efter den første Højtidelighed, kunde Stor-Sekretær Ridgely ikke være tavs. Greben af en Bevægelse, han ikke evnede at beherske, rejste han sig. „Hvad han sagde — og hvorledes — hvor ligegyldigt nu," siger han selv herom. Saa bar de ham ud i den tætte Trængsel, den sidste af Wildey's gamle Garde — Manden fra Anno 1823 — Mønsteret paa en Arbejder gennem et halvt Aarhundrede, og stedte ham til Hvile.

Maryland's Storloge besluttede den 13. Maj 1869 at ophænge den tro Marley's Billede paa Galleriet i de forenede Staters Storloge.

Han blev 78 Aar gammel; i 46 Aar havde han været Odd-Fellow og døde som Stor-Repræsentant. To Slægtleds utrættede Arbejder og trofaste Vogter.

JOSHUA VANSANT

Endnu to Mænd maa vi omtale. Den første af disse er Joshua Vansant. Han fødtes i Maryland den 31. December 1804 og lærte Hattemagerhaandværket. I 1825 indtraadte han i Columbia Logen, men trak sig kort derefter tilbage. I 1847 indtraadte han paany i Ordenen, der ved sin Fremgang og offentlige Anerkendelse atter havde vakt hans Interesse. Ved sin fremragende Dygtighed steg han til høje Statsposter og førte Tilsyn med de største Institutioner, og som Tegn paa hans Medborgeres Agtelse fik han Tilnavnet „den ærlige Joshua".

Indenfor Ordenen blev han Stor-Mester, Stor-Patriark, Stor-Repræsentant og Stor-Skat-Mester i de forenede Staters Storloge, hvilken sidste Stilling han beklædte i 32 Aar. At en Mand som Vansant, der opnaaede høje borgerlige Embedsstillinger, har været af stor Betydning for Ordenen, kan ikke betvivles, men paa den anden Side er det ogsaa sikkert, at han for en Del kan takke den for Uddannelsen af sit Talent, hvorved han har gavnet saavel sit Fædreland, som Ordenen. Paa ham passer de Ord, som Wildey gav saa varmt et Udtryk for ved en Tale, han holdt i Columbia Logen, idet han betonede, „at det fremfor alt var nødvendigt at vise Omsigt og Varsomhed ved Optagelsen af Medlemmer; thi Nytten, Sikkerheden og Billedet af vor Orden befæstes kun ved Optagelsen af saadanne Medlemmer, der kunde give vort Forbund et godt Navn. Logen maa hæve sine fortjenstfulde Brødre og efter en passende Tids Forløb stille dem til Tjeneste for Storlogerne, der er bestemte til at styrke, øge og befæste den gensidige Broderlighed og at udføre Planerne for vidtrækkende Velgerninger og virksom Kærlighed, for at Enkerne og de Forældreløse kunde blive trøstede, og Broderen, der har bidraget til et godt Resultat, kan vende hjem med den beroligende Bevidsthed, at han har gjort sin Pligt

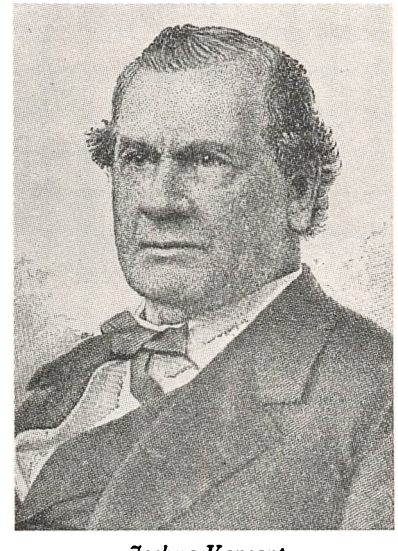

Joshua Vansant

som Mand, og at han har Krav paa Navnet: Odd-Fellow. Det er vanskeligt at staa fast under Ulykkens jernhaarde Tryk; men Odd-Fellowship lindrer Ondet og mindsker dets Pine, idet det plejer den Syge, trøster den Døende og trofast opfylder de sidste Pligter imod de Overlevende." – Vansant døde den 8. April 1884, 81 Aar gammel, og Ordenen mindes ham med Taknemmelighed.

JAMES RIDGELY

Den sidste af de store Heroer, der skal omtales, er James Ridgely. Blandt alle Ordenens „grand men" er han sikkert den, der har været i Besiddelse af den klareste Intelligens.

Det er det levende Slægtleds Pligt at forsøge paa at redde fra Forglemmelsen Mindet om de Store og Brave, de, der før os har været ivrige i det samme Arbejde, Arbejdet paa Menneskehedens Forædling; de, der gennem deres Evner, deres Aand og deres Arbejde har ydet Menneskeslægten værdifulde Tjenester. Naar saadanne Kæmpere dør, saa skal deres Gerninger berettes til dem, der kommer efter, i Ord hvis Bogstaver skrives i levende Lys. Den Indflydelse, et ædelt Liv øver, er af evig Karakter; Graven kan ikke spærre dem inde, de undflyr fra Dødens Porte og gennemsyrer Menneskenes daglige Færd som usynlige Aander, vaagende over og kontrollerende menneskelige Tanker og Handlinger.

Ethvert ædelt Sind og kærligt Hjerte genopfrisker nogle af dets egne Handlinger i Sindet og Hjertet paa Efterkommerne længe efter, at de selv er draget bort til andre Himmelstrøg og Sfærer. Hvem af os kan vel sige sig fri for denne Indflydelse? Mon ikke manges Liv og Skæbne er bleven formet og dannet under Indflydelse af dem, der er draget forud? Og paa denne tavse, men mægtige Strøm af en Aarsag, der fremkalder Virkning, er Menneskeslægten fra sin Fødsel bleven baaret fremad gradvis og støt paa sin lange Løbebane af Fremskridt og Udvikling. Nu og da modtager imidlertid denne Strøm i sit Løb en ny og paafaldende Hastighed. En eller anden intellektuel Kraft, overskyggende alle andre paa sin Tid, meddeler med eet hele Verden en Hastighed, der sammenpresser de Fremskridt, der almindeligvis foretages i Løbet af Aar, til den forbløffende Begrænsning af een Dag. Ikke alene Individer, men Institutioner, Generationer bliver Genstand for en uimodstaaelig, altovervældende Indflydelse; en ny Æra noteres i Historiens

Annaler, nye Baner brydes for den fremadskridende Bevægelse for menneskelig Forbedring. En saadan Begivenhed skete i Odd-Fellow Ordenens Historie gennem James Lott Ridgely's Liv og Arbejde.

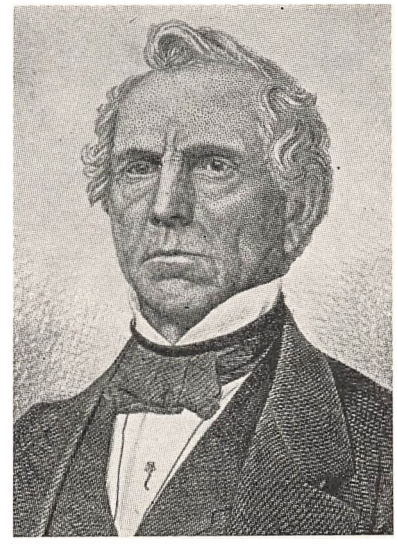

James L. Ridgely

Ridgely fødtes i Byen Baltimore den 27. Januar 1807. Han fik en frisindet Opdragelse og tog med Glans sin Embedseksamen. Han var Student fra Mount St. Mary's Kollegium i Emmitsburg. Han studerede Jura og praktiserede med Held som Sagfører i Baltimore, idet han nød almindelig Tillid, saavel blandt Dommerne som hos sine Kolleger, for den Maade hvorpaa han dygtigt og samvittighedsfuldt varetog Klienternes Interesser. Han indviedes i Ordenen den 27. Maj 1829 som Medlem af Columbia Loge Nr. 3, og allerede det følgende Aar fremtræder han som Ex.-Mester i Maryland Stor-Logen. Han erobrede straks en fremskudt Stilling i denne, og i 1831 fik han Sæde i Stor-Logen for De forenede Stater som Repræsentant for Jurisdiktionen Maryland. I 1833 valgtes han til Stor-Mester for Maryland Stor-Loge. Dette Embede bestred han med Omhu og Samvittighedsfuldhed, og han var i sin Embedstermin særlig ivrig efter at forøge Medlemsantallet.

I De forenede Staters Stor-Loge blev han hurtigt Medlem af de vigtigste Udvalg, bl. a. af Udvalget for Revision af Ritualet, og af Finans- og Instruktionsudvalget. Hans fine litterære Sans, hans store Kærlighed til Institutionen samt hans udprægede Tilegnelse af de Principper, hvorpaa den hviler, gjorde ham i udpræget Grad egnet til at deltage i dette betydningsfulde Arbejde. Det er ham, der er Forfatter af Ex.-Mester Tiltalen, et Værk der ikke overgaas af noget tilsvarende paa det engelske Sprog, en Udfærdigelse, der vil blive læst og atter læst, elsket, benyttet og beundret, saa længe Odd Fellowship bestaar. I 1836 valgtes han til Stor-Sire, men afslog at modtage dette høje Embede. I 1840 valgtes han til Stor-Sekretær i De forenede Staters Stor-Loge midt i en Termin for at slutte denne, og samme Aar valgtes han igen til Stor-Sire — men afslog igen. Intet Sidestykke til denne Handlemaade kan opvises i Odd-Fellow Ordenens Historie.

En Mand – i fuldeste Maal værdig til at indtage dette høje Embede, en Stilling, der var attraaet, efterstræbt og ønsket af de mest fremragende blandt hans Medarbejdere – men som han afslaar, fordi han kan øve mere for at opbygge, forbedre og forskønne Institutionen paa en lavere Plads. Hans Kærlighed til Ordenens Principper, hans Ønske om at reformere Arbejdet, at gøre Ordenen til en livskraftig, stor og stærk Institution sejrede over hans Ønsker om Stilling og Magt. I 1841 valgtes han til Stor-Sekretær og genvalgtes saa Aar for Aar indtil 1881, da han døde.

Det var i dette Embede, at hans fremragende Evner som Skribent fik en saa straalende Udvikling, og det var herigennem at han drog Ordenen ud af Kaos; endelig var det her, at han udformede de Reformer, der var en Nødvendighed for hele Ordenens Eksistens. Skønt han var Indehaver af et underordnet Embede, var det dog ham, der var Ordenens virkelige Hoved, den skjulte, bevægende Kraft. Stor-Sirer søgte ham, spurgte ham til Raads og fulgte hans Vejledning, og hvis der opstod nye Spørgsmaal, eller der blev Tvivl om gamle, saa var det altid hans Afgørelse, der blev den bestemmende. Gennem den Magt, hans store Dygtighed saavel som hans ridderlige Adfærd øvede, vandt han overalt Medlemmernes Tillid og Beundring. Var han end ikke en oratorisk Begavelse som f. Eks. Stor-Sire De Saussure fra Syd Karolina eller Lamberton fra Pennsylvania, saa var han ikke desto mindre en fin Taler med et let poetisk Anstrøg, der undertiden kunde svække den strenge Logik. Hans Bestræbelser var ligeledes yndefulde og i fuld Harmoni med Klangen af hans Stemme. Han var bemærkelsesværdig ved sin naturlige Ligefremhed som ved Sindets Bredde og hans Intellekts Fylde.

Man kan med Sandhed sige om ham: „Talentet udfører, hvad det kan, men Geniet, hvad det maa." Og der er den skønneste Overensstemmelse mellem den højeste Ædelhed og den højeste Genius, thi under Indflydelse af begge vil den menneskelige Aand sprede Lys og Glans omkring sig uden at beundre sig selv og uden at attraa andres Beundring. Og just saaledes udfoldede Ridgely's Natur sig i alt hans Arbejde for Ordenen. En Følelse af Retsind prægede alle hans Tanker og Handlinger.

Ridgely var ogsaa en Tid Udgiver af Ordenens daværende officielle Organ „The Covenant", gennem hvilket han bidrog meget til at gavne Ordenen og

Ridgely Monumentet i Baltimore

gøre den populær. For disse Fortjenester tilkendte Storlogen ham i 1844 en Guldmedalje.

Noget før dette Tidspunkt blev Ridgely af Storlogen sendt til England som Formand for en Deputation, der skulde underhandle med Manchester Unity – under hvilken Ordenen i sin Helhed hørte – angaaende nogle Tvistigheder mellem Manchester Unity og den amerikanske Afdeling. At Underhandlingerne strandede, og at Ordenen dengang definitivt spaltedes i 2 særskilte Grene, skyldtes ikke Ridgely og hans Med-Delegerede, men en uforstaaelig Optræden fra den engelske Ledelses Side.

Ridgely's Interesse for Ordenen forhindrede ham ikke i at opfylde sine Pligter som Statsborger. I 1848 var han Formand for Skoleraadet, og ved hans Bestræbelser indførtes 1849 den – endnu i det væsentlige – bestaaende Ordning af Skolevæsenet i Baltimore. I Aaret 1864 blev han Testament-Registrator, hvilken Stilling han beklædte i 12 Aar. Endvidere var han Oppebørselsmand for Statsindtægterne under Præsidenterne Lincoln og Johnson samt Formand i Baltimores gensidige Brandforsikringsselskab fra 1855 til sin Død. – Ridgely's Bidrag til Ordenslitteraturen er meget omfattende, ligesom han har virket for Ritualets Forbedring. Ex.-Mester Tiltalen er som tidligere nævnt hans Værk.

Hans Storværk om det amerikanske Odd-Fellowship's Historie i dets første 10 Aar er et fortrinligt Arbejde, og hans Mindetaler, blandt andet over Wildey, afgiver Bevis paa hans Veltalenhed og hans varme Hjerte. Man kan i det hele taget ikke betvivle, at han med sin noble Personlighed og sin Indflydelse virkede meget til Ordenens Afslibning og etiske Fremgang.

Hans Begravelse fandt Sted under stor Højtidelighed fra Odd-Fellow Hallen i Baltimore, og til hans Ære blev der forordnet en almindelig Sørgefest og Sorg i 4 Uger i alle Loger.

Skønt Ridgely gennem sin Virksomhed har sat sig det smukkeste Mindesmærke, som vil vare længere end Sten og Jern, er der dog gennem en Indsamling rejst ham et pragtfuldt Monument paa Haarlem Square i Baltimore den 23. September 1885. Dets Søjle kronedes med en Statue i Legemsstørrelse af Br. Ridgely vendt mod Østen, Lysets Kilde, for at Solen under sit Løb daglig skal krone den med Ære.

Selvgodhed og Egoisme formørkede aldrig hans Karakter, og Navnet James L. Ridgely vil være uforglemmeligt, saa længe Odd-Fellow Broderskabets milde Lys skinner over Verden.

— — han har gjort noget af det bedste i sin Tid:

han har levet for alle Tider.

* * *

Vi har nu beskæftiget os med nogle af de mest fremtrædende Mænd fra det amerikanske Odd-Fellowship's Barndom med alle deres Fortrin og deres Fejl. Mange andre slutter sig hertil; vi skal f. Eks. nævne Mænd som James Barnes fra Plymouth, tilhørende Siloam Logen i Boston, Grundlæggeren af Odd-Fellowskabet i Massachusetts; James Wood, Ordenens Udbreder i Rhode-Island; Skotten Thomas Barr; Amerikanerne Daniel Hersey, Albert Guild, Benjamin Downing, Wilson Small, Samuel Pryor, Thomas Abbet; Englænderne John Upton, John Pierce og Thomas Small. Alle disse Mænd tilhører Pionerernes Skare, og de maa nævnes i Ordenens Historie med Ære. Mange vil maaske have bemærket, at det hovedsagelig var Mænd af Haandværkerstanden, der sluttede sig til Ordenen; men hertil maa anføres, at de amerikanske Forhold var af en saadan Art, at dette var uundgaaeligt. Ogsaa Mænd med betroede Embeder sluttede sig dog til Ordenen; saaledes blandt andet Thomas Abbet, en højtstaaende Bankembedsmand i Baltimore, og John A. Kennedy, der i 1841 blev Ordenens Stor-Sire. Denne Mand var i 1860 Politidirektør i New York og udfoldede som saadan stort Organisationstalent, hvorved han gjorde sig højt fortjent af Staten. Hans personlige Mod og Indsats under Bekæmpelsen af et Oprør, som et Demokratparti „Copperheads" i 1863 anstiftede, blev almindelig anerkendt.

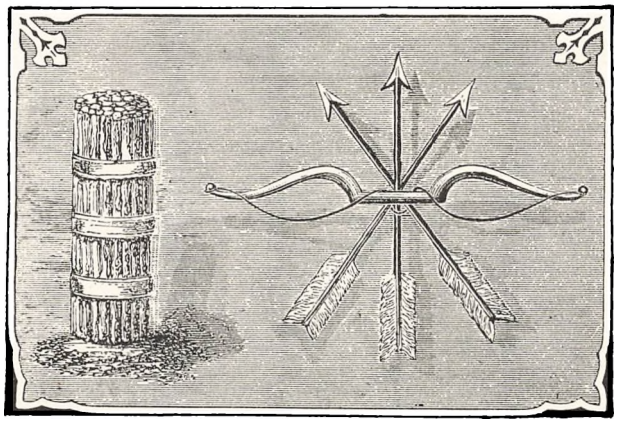

Ogsaa Senatorer og højtstaaende Statsembedsmænd sluttede sig til Ordenen; vi behøver blot at nævne Schuyler Colfax, Vicepræsident i de forenede Stater.

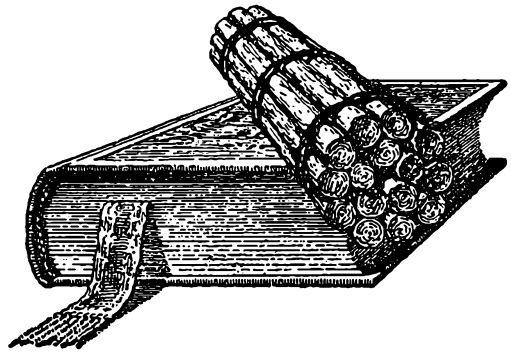

VÆRKET FREMMES

FORBINDELSEN MED MODERLANDET

Da Wildey trak sig tilbage fra Stor-Sire Embedet, fulgtes han i dette af James Gettys fra Columbia, og denne efterfulgtes efter to Aars Virksomhed af George Keyser fra Maryland.

Forbindelsen med Moderlandet havde stadig været i Gang, og Korrespondancer og Forhandlinger om mange Forhold var blevet debatterede. Saaledes forlangte man af Manchester, at den skulde ophøre med Udskænkning i Logerne, hvad man imidlertid nægtede. I det hele taget vandrede Manchester nu ad sine egne Veje, idet den ændrede Ordenens Værk uden at raadføre sig med Amerikanerne. Dermed var al Ensartethed i Arbejdsmaade udelukket.

De forenede Staters Storloge foretog nu selv en gennemgribende Reform af Ritualet, saaledes at dette kom i større Overensstemmelse med Samtidens Tænke- og Udtryksmaade.

I 1836 blev James Ridgely valgt til Stor-Sire, men da han vægrede sig ved at modtage Valget, blev ved et ekstraordinært Møde i 1837 Samuel H. Perkins fra Pennsylvanien valgt.

I 1838 fremlagde Ex.-Stor-Sire Wildey sine Resultater fra sin Missionsrejse; foruden de tidligere omtalte Loger havde han ogsaa den 25. Februar 1838 oprettet en Loge i Texas. Denne Loge, der fik Navnet „Lone Star Lodge Nr. 1", var den første udenfor de forenede Stater, som fik Fribrev.

I 1839 var der ikke engang mødt 5 Medlemmer til Storlogemødet, hvorfor dette bortfaldt.

I 1840 indsattes Zenas B. Glazier fra Delaware som Stor-Sire. Imidlertid blev de Vanskeligheder, som rejste sig imellem Amerika og Manchester Unity, større og større. Paa Grund af Ulighederne i Arbejdsmaade var det efterhaanden blevet umuligt for Brødrene fra det ene Land at legitimere sig i det andet, og naar derfor engelske Brødre kom til Amerika – hvad der paa det Tidspunkt skete i stor Udstrækning, maatte de amerikanske Loger – saa nødigt de end vilde det – afvise dem. Dette satte selvfølgelig ondt Blod i England, og i 1841 fremkom saa i Manchester en Resolution om, at „saafremt man ikke i Amerika vilde ændre disse Forhold, maatte Manchester Unity selv træffe saadanne Foranstaltninger, som kunde tjene til at varetage dens Medlemmers Tarv og Interesser i Amerika." Dette betød intet mindre, end at Manchester Unity selv vilde oprette Loger i Amerika. Denne skarpt affattede Resolution foranledigede en Skrivelse fra Stor-Sekretær Ridgely, hvori han paapegede Vanskelighederne ved at modtage de engelske Brødre, og udbad sig Oplysninger om de Forandringer, der var foretaget i det hemmelige Værk. Man skulde ikke kunne synes, at denne Skrivelse kunde vække Fortrydelse; men Manchester Unity følte sig fornærmet, og besvarede overhovedet ikke Skrivelsen. Skønt det saaledes var England, der havde afbrudt Forhandlingerne, besluttede man i Amerika at gøre alt for, at Forbindelsen kunde blive etableret igen, uden at man dog paa nogen Maade ønskede at prisgive sin Uafhængighed. Man besluttede, at Stor-Sekretæren endnu en Gang skulde forsøge at komme i skriftlig Kontakt med England, og „blidt, men bestemt" protestere mod ethvert Forsøg fra Manchester's Side paa at blande sig i Ordenens Anliggender i Amerika.

Dette var saa at sige de amerikanske Odd-Fellow's „Monroe-Doktrin". Men ligesaa fast, man viste sig paa dette ene Punkt overfor England, ligesaa interesseret var man dog i at faa genoptaget det gamle, gode Samarbejde. I den samme Skrivelse udtrykte man en dyb Beklagelse af de Vanskeligheder, der voldtes paa Grund af Ulighederne i det hemmelige Værk; Vanskeligheder, som Amerika ikke havde nogen Skyld i. Ja, man gik endog saa vidt, at man besluttede, saa snart Lejlighed gaves, at sende en Deputation til England for at konferere med Manchester Unity om Ulighederne i Arbejdet og om muligt udligne disse.

Denne Deputation, der bestod af Stor-Sekretæren Ridgely og Stor-Kapellanen

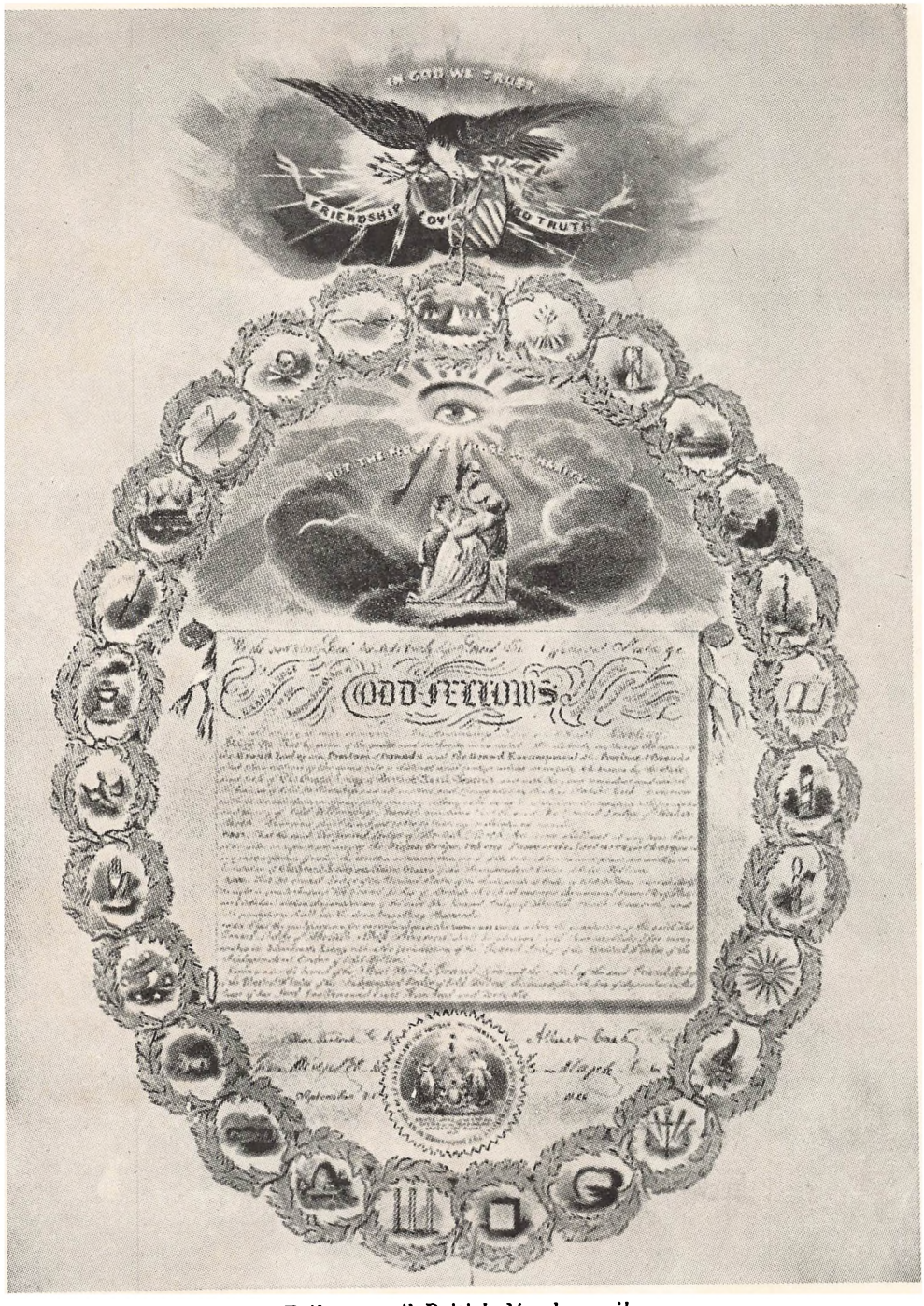

Fribrevet til Britisk Nordamerika

Williamson, ankom til England i Maj 1842. Over Modtagelsen kunde de ikke beklage sig; de blev overalt modtaget med Hædersbevisninger, men Resultatet blev desværre ikke som ønsket. Den Komité, som var blevet nedsat af Manchester Unity, hævdede, at man ikke kunde vende tilbage til de gamle Metoder, og foreslog, at Amerika skulde antage den nye af Manchester indførte Form, som saa ikke mere skulde ændres uden efter fælles Overenskomst. Dette var forsaavidt rimeligt, og Amerikanerne mente nok at kunne gaa med hertil; men der var eet Punkt, som voldte Vanskeligheder. Dette Punkt havde følgende Ordlyd:

„De amerikanske Brødre indvilliger i at optage engelske Brødre, som er i Besiddelse af lovligt Rejsekort, til fuldt Medlemskab i deres Loger mod Betaling af et Beløb, der ikke overstiger 10½ engelske Shillings." Paa denne ene Bestemmelse strandede hele Forhandlingen, da den Betaling, der her nævntes, var lavere end den, som Amerikanerne selv betalte, og da en slig Bestemmelse iøvrigt var i Modstrid med det Selvstyre, der nu var indført i Amerika. Da Bestemmelsen ydermere havde Form af et Ultimatum, maatte Deputationen sige „Farvel og Tak".

Den amerikanske Storloge bifaldt Deputationens Beslutninger, og dermed var det endelige Brud med Manchester en Kendsgerning. Nu stod den amerikanske Odd-Fellow Orden frit og kunde udvikle og udbrede den fremadskridende Organisation efter sit eget Hoved.

Som det af ovenstaaende fremgaar, fungerede Ridgely fremdeles som Stor-Sekretær. Han blev ved Mødet 1841 atter valgt til Stor-Sire, men da han i en smuk og karakteristisk Skrivelse motiverede sit Afslag, valgtes John A. Kennedy i hans Sted.

I Mødet 1843, ved hvilket Howell Hopkins blev indsat som Stor-Sire, vedtoges en Bestemmelse om, at Repræsentanter for Stats-Storloger eller Stats-Storlejre skulde være bosatte i den Stat, de var Befuldmægtiget for.

RITUALET REVIDERES

I 1844 paabegyndtes saa den store Ritualrevision. Ritualet var jo oprindelig udarbejdet af forskellige Mænd, uden gensidigt Samarbejde, og ændret til forskellige Tider. Det var derfor paakrævet at foretage en gennemgribende Æn-

dring, for at gøre det overensstemmende i Tanker og Udtryk, og i Særdeleshed for – overfor den forbedrede Smag og de forædlede Følelser hos Broderskabet – at gøre det saa højtideligt og tiltrækkende som muligt. Revisionsudvalget, der bestod af Br. E. H. Chapin fra Massachusetts, Ridgely fra Maryland, Kennedy fra New York og W. Moore fra Columbia, udelukkede alt, hvad der stammede fra England, saaledes at Værket kom til at fremtræde som et originalt amerikansk Arbejde. Dette nye Ritual forblev derefter uændret indtil 1882.

I 1845 indsattes Thomas Sherlock fra Ohio som Stor-Sire. Der maa aabenbart paa et eller andet Tidspunkt være blevet indført Æresmedlemskab i Ordenen, men fra 1845 afskaffedes dette som uforeneligt med broderlig Lighed. Derimod bevilgedes det Logerne at udstede Rejsecertifikater til Medlemmers Enker og Hustruer, og hermed var den første Spire nedlagt til den senere fremkomne Rebekkainstitution. Dette skulde tilsikre disse Ordenens Hjælp og Beskyttelse. Desuden overraktes der Stor-Sekretær Ridgely et Guldur med Kæde som Anerkendelse af hans Arbejde. Et nyt Ritual for Lejren blev samtidigt vedtaget.

I Løbet af de første 25 Aar var Ordenen vokset op til nu at bestaa af 28 Storloger og 992 Underloger, 15 Stor-Lejre og 237 Lejre – et i Sandhed imponerende Resultat.

FRA OREGON TIL HONOLULU

I 1846 forsøgte man at indføre Ordenen i Oregon. Ex.-M. Gilbert Watson fra Massachusetts udbad sig Tilladelse til at oprette en Loge i Oregon City, hvortil han agtede at rejse sammen med fem andre Brødre. Dette tilstodes ham af den Dep. Stor-Sire mod senere Efterbevilling fra de forenede Staters Storloge. Watson og hans 5 Kammerater sejlede i April 1846 ud fra Massachusetts; men af Stormen blev de slaaet ud af deres Kurs, og i Stedet for i Oregon landede de 1000 Mil derfra i Honolulu paa Sandwichsøerne. Her stiftede de imidlertid en Loge; men Fribrevet til „Oregon City Lodge Nr. 1" smykker den Dag i Dag Væggen i „Excelsior-Logen Nr. 1" i Honolulu.

Da to Aar senere Ex.-M. Alexander Frazer fra Columbia – som Special Dep. Stor-Sire af de forenede Staters Storloge – blev sendt til Oregon for som Statsembedsmand at føre Tilsyn med Statsindtægterne fra Stillehavskysten, benyttede

Storlogen Lejligheden til at lade ham indføre Ordenen der; men det gik ganske paa samme Maade. Ogsaa han landede i Honolulu, hvor han dog kunde stadfæste Excelsiorlogens Fribrev. Først den 6. December 1852 kunde Oregon i Byen Salem aabne sin første Loge „Chemeketa Logen Nr. 1".

I 1847 indsattes Horn R. Kneass fra Pennsylvanien som Stor-Sire. Siden 1830 havde Wilhelm Tell Loge Nr. 4 af Baltimore arbejdet skiftevis paa Tysk og Engelsk; det bestemtes nu, at en Loge, der arbejdede paa et fremmed Sprog, skulde føre et dobbelt Sæt Protokoller, en paa Engelsk og en paa det Sprog i hvilket der arbejdedes. Denne Bestemmelse bortfaldt dog senere.

Samtidig begyndte en stærk Opposition at røre sig imod den hidtidige Repræsentation i Storlogerne, og over 200 Loger i Staten New York vedtog en ny Konstitution, efter hvilken ikke enhver Ex.-Mester kunde regne med at blive permanent Repræsentant, uden at Logerne kunde kontrollere eller fjerne ham, og hvorved de ved Møderne nærmest boende altid vilde være i Majoritet. Denne Konstitution vilde imidlertid hverken Stor-Mesteren for New York eller senere de forenede Staters Storloge anerkende; men efter at Reformidéen havde vokset sig stærkere og stærkere, blev den alligevel gennemført i 1854. Senere er der atter foretaget Ændringer.

1848 talte Ordenen 123,000 Medlemmer fordelt i 1713 underordnede Loger. 1849 var Robert H. Griffin fra Georgia og i 1851 William W. Moore fra Columbia Stor-Sire.

IDEALERNE I HØJSÆDET

Forskelligheden mellem Manchester og Amerika øgedes imidlertid mere og mere. I England blev det nemlig efterhaanden kun forsikringstekniske Synspunkter, der udgjorde Bindemidlet, medens de etiske Maal helt eller delvis lodes ude af Betragtning. Helt anderledes var Forholdet med det amerikanske Odd-Fellowskab. Her var det ikke de økonomiske Interesser alene, der var det bærende, men man stræbte ogsaa efter Opnaaelse af noget højere end timelige Goder. Ganske vist fik Understøttelsesvæsenet, efterhaanden som de materielle Ressourcer udvikledes, et vældigt Omfang, saa stort, at der under gigantiske Nødstilstande (som f. Eks. Chicagobranden i 1871) ogsaa kunde ydes gigantisk Hjælp. Men

det er dog ikke dette, som er karakteristisk for den uafhængige Odd-Fellowordens Velgørenhedsarbejde. Dette fik ogsaa, saaledes som det daglig praktiseres, en ideel Side. Det ligner ikke den Velgørenhed, som kommer fra almindelige Understøttelsesforeninger; det udøves paa en anden Basis end i disse. Almindelig Velgørenhed drives rent forretningsmæssigt. Understøttelsen udregnes, afsendes – modtages og kvitteres, og derudover intet. Kærlighedsfuld Omtanke, Trøst og Støtte i Nøden, et Broderhjertes Varme – saadanne Ting findes ikke, og kan ikke findes hos den. Men indenfor en Orden, der ledes efter ideelle Principper, sker alt i Venskab og Kærlighed. Det er iøvrigt unødvendigt at nævne de uhyre Summer, som i Aarenes Løb er bleven uddelt til trængende Brødre i Amerika; man behøver blot at henvise til de utallige Foretagender af humanitær Art, som Ordenen dér har sat i Gang: Børnehjem, Opfostringsanstalter, Sygehuse, Alderdomshjem, Skoler, Biblioteker m. m.

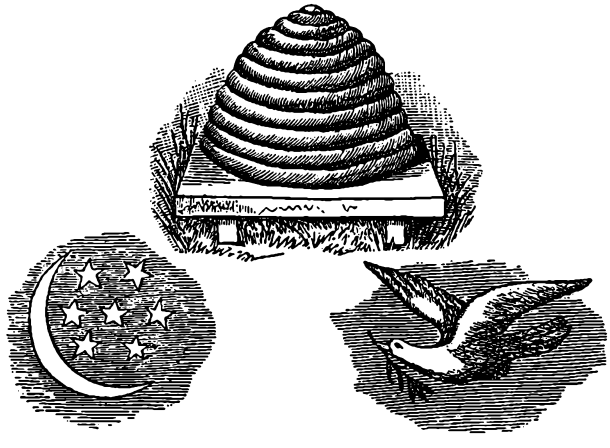

REBEKKA-GRADEN INDFØRES

Da det just var saadanne Principper, som de nys skildrede, der udgjorde Drivfjederen i det amerikanske Odd-Fellowskab, kan det ikke vække nogen Forbavselse, at Ordenens ledende Mænd snart kom til den Anskuelse, at det mange Gange kunde være rart at faa Hjælp fra en Kvindes varsomme Haand og fintfølende Hjerte, fremfor alt naar det ved en Sygeseng eller ved Dødsfald drejede sig om saadanne Kærlighedsgerninger, hvis Udøvelse er en af vor Ordens vigtigste Pligter. Tanken om at optage kvindelige Medlemmer i Ordenen begyndte saa smaat at dukke op; men da Idéen var baade ny og revolutionær, krævedes der

lang Tid, inden den kunde besejre den Modstand, der mødte den fra mere konservativt Hold. Forkæmperne blev imidlertid ikke trætte af at holde det Spørgsmaal i Live, som nu engang var vakt, og endelig fremkom saa ved de forenede Staters Storloge 1850 et lovformeligt Forslag om at indføre en særlig Grad, der skulde kunne tildeles Ordensmedlemmers Hustruer. Længere turde man paa ingen Maade vove sig, og selv dette Skridt, syntes mange, var vel dristigt. Forslaget henvistes saa til Behandling i et Tremandsudvalg, hvoraf Majoriteten – altsaa de to Medlemmer – holdt paa Forkastelse af Forslaget, medens den tredje ligesaa kraftigt holdt paa Forslagets Vedtagelse. Denne tredje var Stor-Repræsentant for Indiania, Schuyler Colfax. Forslaget gik ud paa, at der skulde nedsættes et Udvalg paa 3 Mand til at udforme en passende Æresgrad med tilhørende Pasord og Tegn, som vilde være at tildele Hustruer af godstaaende Medlemmer af 3. Grad, og Udvalget skulde forelægge Resultatet af sit Arbejde for næste Storlogemøde. I dette Udvalg fik Schuyler Colfax naturligvis Sæde, og det blev ham, der maatte udføre Hovedparten af Arbejdet. Han gav Graden Navnet Rebekka-Graden, han formede Pasord og Tegn, og han skrev det til Graden knyttede Ritual. Denne fortjenstfulde Broders Biografi findes tidligere i Værket.

Schuyler Colfax

I Donaldsons „Pocket Text Book" – et Ordensværk, der udkom paa denne Tid – giver Colfax selv følgende Grunde for Oprettelsen af Rebekka-Graden:

1. Den vil bidrage til at forøge de underordnede Logers Indkomster derved, at Medlemsantallet stiger. Den vil yderligere anspore Brødrene – idet det kun var 5. Grads Brødre og deres Hustruer, der var kvalificerede til at søge at gøre Fremskridt indenfor Ordenen.

2. Den vil gøre det nuværende, ufuldkomne System mere helstøbt ved at forøge dets Styrke i de Jurisdiktioner, hvor der hidtil kun kendtes en Art Kort – Legitimationskort – for Hustruer og Enker efter Odd-Fellows.

3. Den vil bidrage til at formindske og tilsidst helt udrydde den Uvilje mod Ordenen, som af Kvinderne næres paa mange Steder, og som vitterlig forhindrer mange Mænd fra at søge ind i Ordenen.

4. Den vil være Odd-Fellowship en stor Hjælp i mange Sygdomstilfælde, hvor en venlig Kvindes Pleje er til større Gavn end selv den ivrigste Opmærksomhed fra Mænd. Thi Kvinden blev skabt til Trøster, hvor Sorgen bor, og til at vaage ved Sygelejet – det vore Love saa stærkt paalægger os; det er nu hendes Natur, baade Følelser og Hjerte tvinger hende dertil.

Schuyler Colfax's Udkast blev derefter vedtaget paa Storlogemødet i 1851, og Navnet Rebekka-Graden blev fastslaaet, efter at man havde drøftet, om Navnet „Kvindernes Grad" ikke var mere betegnende.

I 1852 fremkom der fra Manchester et Forslag om Genoptagelse af Forbindelsen med Amerika, hvilket dog, især med Henblik paa de tidligere Uoverensstemmelser, afsloges.

I 1853 blev Wilmot De Saussure fra Syd-Karolina Stor-Sire. Der var nu oprettet Storloger i alle Stater og Territorier. Paa Grund af Forsømmelse fra Underlogernes Side opgav Storlogen for Britisk Nord-Amerika sin Suverænitet over disse, hvorpaa de blev underlagt de forenede Staters Storloges Jurisdiktion.

DET HEMMELIGE VÆRK

Efter De Saussure fulgte i 1855 William Ellison fra Massachusetts og i 1857 Georg W. Race af Louisiana som Stor-Sire. Fra Mødet i 1857 berettes endvidere, at der overraktes Fred. D. Stuart en værdifuld Gave som Tak og Anerkendelse af hans vanskelige Arbejde ved Udformningen af „Det hemmelige Værk". „Det hemmelige eller uskrevne Værk", der bestaar af de Pasord, Tegn og Haandgreb, der er nødvendige af Hensyn til Genkendelse, Hilsning og Legitimation af Brødrene og til Sikring mod Uvedkommendes Indtrængen, blev nemlig ogsaa gennem flere Aar underkastet Omarbejdelser. Saaledes var der i 1847 blevet nedsat en Komité bestaaende af Wildey, Hopkins, Glacier, Kennedy og Ridgely, hvis Forslag antoges uden Forandringer; man førte fra den Tid at regne en hemmelig Journal, da Værket fra Tid til anden blev forøget med nye Diagrammer. Det ud-

videde og forbedrede Værk antoges 1856. De nye Diagrammer forfattedes under Tilsyn af nævnte Br. Stuart, medens de gamle var forfattede af Ex.-Mester Wolford fra Kentucky. – I 1858 oprettedes Stor-Logerne i Kansas og Nebraska med hver 5 Underloger. Arbejdsgangen ændredes, saaledes at det skulde tillades saavel de valgte som de udnævnte Embedsmænd – hvis det da ved Stemmeflerhed var blevet dem bevilget – at fremkomme med Forslag og at deltage i Forhandlingerne, – men derimod ikke at stemme. Det bestemtes ogsaa, at Stor-Siren skulde indsættes i samme Møde, i hvilket han var bleven valgt.

Derpaa valgtes og indsattes Samuel Craighead fra Ohio som Stor-Sire. Fra samme Møde stammer Forordningen om, at Ordenens Fødselsdag den 26. April 1819 skulde højtideligholdes; dette vandt Bifald og gav Stødet til Ønsket om at fejre den hvert Aar. – Som før omtalt var Ordenen bleven indført paa Sandwichsøerne, nu blev der ligeledes oprettet en Storloge med 7 Underloger i Australien.

I 1860 afholdtes Storlogemødet i Nashville i Tennessee under Præsidium af den Dep. Stor-Sire Eduard R. Fitzhugh. Mødet blev holdt i Regeringsbygningen, som Ordenen havde faaet overladt af de lokale Myndigheder. Der affattedes og antoges Ritualer til Grundstensnedlæggelser og Logeindvielser.

Robert B. Boylston fra Syd-Karolina blev samtidig indsat som Stor-Sire.

THOMAS WILDEY'S DØD

Kort Tid efter Stor-Loge Mødet den 19. Oktober 1861 døde Thomas Wildey i sit firsindstyvende Aar. Hans Død vakte Sorg indenfor hele Ordenen i Amerika, og de forenede Staters Stor-Loge tog straks Initiativet til Rejsningen af et Monument over ham i hans Egenskab af Ordenens Grundlægger. Grundstenen til Mindesmærket lagdes af Stor-Sire Isaac M. Veitch fra Missouri den 26. April 1865. Talrige var de smaa og store Bidrag, som strømmede ind fra taknemmelige Ordensbrødre, og det foreliggende Billede giver os et Begreb om det statelige Mindesmærke, der rejstes paa Broadway i Baltimore. Det siger sig selv, at mangfoldige Ordensbrødre var stævnet sammen paa Dagen for den højtidelige Afsløring. Det tog Processionen, der gennem Byens fornemste Gader skred hen imod Monumentet, en hel Time at defilere forbi. Byen var flagsmykket, store Menneskemasser fyldte Gaderne, og alle Butikker var lukkede.

Republikkens Præsident Andrew Johnson sendte de forsamlede Ordensbrødre følgende telegrafiske Hilsen:

„Jeg beder Dem være overtydede om, at jeg glæder mig over Genforeningen af Deres Orden i alle Dele af de forenede Stater, og betragter det som et lykkeligt Tegn paa Genoprettelsen af Orden og fuldstændig Harmoni i hele Unionen. Jeg vil stærkt fremhæve, at dette efter min Mening i nærværende Øjeblik er det rette Maal for sand Patriotisme."

En saadan Hilsen fra Statschefen kunde ikke andet end virke opmuntrende paa Brødrene, da den jo paa overbevisende Maade indeholdt en Hyldest til Odd-Fellowarbejdet og dermed ogsaa til den Mands Livsværk, hvis Minde man fejrede.

I KRIGENS SKYGGE

Odd-Fellow Ordenens Jurisdiktioner strakte sig nu fra Atlanterhavet i Øst til Stillehavet i Vest, fra den mexikanske Havbugt mod Syd til de kanadiske Søer mod Nord, ja længere endnu, helt ind i det af England beherskede Kanada. Men der kom en Dag, da hele det skønt opbyggede Værk truede med at falde fra hinanden, og mere end 40 Aars Arbejde syntes at være spildt.

Aldrig har vel nogen Institution eller sluttet Forening forstaaet i saa høj en Grad som Odd-Fellow Ordenen at holde alt, hvad der hedder Politik, fjernt fra sit Virke, altid har den i saa Henseende „holdt sin Sti ren", og saa skulde det netop blive de politiske Forhold indenfor Staterne, som udsatte den for en vældig Rystelse og truede den med en tilintetgørende Katastrofe. De politiske og økonomiske Modsætninger, der var opstaaet mellem Nordstater og Sydstater, fik deres Udløsning i Borgerkrigen 1861—1865, og da saa det i Sandhed mørkt ud for Odd-Fellow Ordenen.

Urolige Tegn viste sig allerede i Storlogemødet i September 1860. Alle kunde føle, at der laa noget tungt og trykkende i Luften; alle anede en stor Fare nærme sig, men om Udstrækningen af denne kunde man ikke have nogen Formodning. Indenfor Ordenen gik alt vel sin rolige Gang; der førtes ingen politiske Stridigheder; men Livet, som pulserede uroligt udenfor, gav dog Mødet et dystert Præg. Tre Maaneder senere udtaltes det skæbnesvangre Ord: „Adskillelse mellem Nord- og Sydstater" for første Gang offentligt, og efter yderligere to Maaneders Forløb,

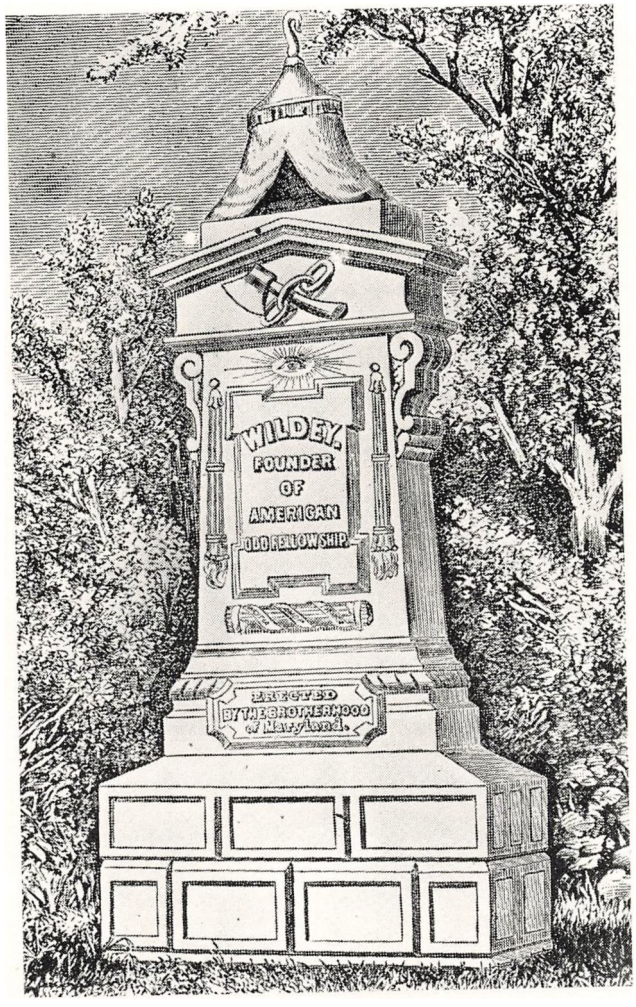

Thomas Wildey's Grav i Baltimore

den 18. Februar 1861, havde Sydstaternes Konfederation konstitueret sig. Det var heller ikke langt fra, at Odd-Fellow Ordenen samtidig var bleven sprængt i to Dele, saa at Sydstatslogerne rev sig løs, men: Baandet holdt! Til de Møder, som afholdtes i hvert af Krigsaarene, kom der selvfølgelig ingen Repræsentanter fra Sydstaterne, og selv om de havde villet komme, vilde det paa Grund af Krigen have været umuligt. Da Krigen sluttede, var alle separatistiske Tanker som blæste bort. Vi har allerede berettet om Afsløringen af Wildey Mindesøjlen i 1865, og ved denne Lejlighed saa man Sydstatsmænd og Nordstatsmænd Side om Side, Arm i Arm i broderlig Samdrægtighed. Alt aandede lutter Glæde over Genforeningen.

Skulde man udpege nogen enkelt, der kunde siges mere end nogen anden at have arbejdet for Sammenholdets Bevarelse, saa maa det blive James B. Nicholson fra Pennsylvania, som var Stor-Sire i Aarene 1862–64. Fortvivlede andre, saa gjorde han det ikke. Og hans Forhaabninger blev ikke gjort til Skamme.

Mange af Deltagerne i det samtidig med Monumentafsløringen afholdte Møde havde Taarer i Øjnene ved Erkendelsen af, at de gamle Broderkærlighedens Baand stadig var lige faste, og gribende var Stor-Kapellanens Bøn, da han frembar Ordenens Tak til den højeste Mester i følgende Ord: „Særlig takker vi Dig i vort store Broderskabs Navn, spredt som det er over hele Landet, fordi dette grufulde Blodbad nu er tilende, fordi Krigens Larm og Forvirring ikke mere findes, fordi Fredens Dage atter hersker iblandt os. Velsignet være Dit Navn, fordi Du – under vort Samfunds Omskiftelser og Lidelser, og medens andre Institutioner opløstes og splittedes som Avner for Vinden – paa underfuld Maade opretholdt vor Orden, saaledes at den gyldne Kæde, der forener os alle, ikke bristede."

Gribende var ogsaa den Bevægelse, der opstod, da den enstemmige, kærlige Beslutning fattedes, at alle Sydstaternes Afgifter for Krigsaarene skulde slettes. Da Beslutningen kundgjordes, fulgte en Scene, som ikke kan beskrives. Som en Lavine styrtede Repræsentanterne fra andre Jurisdiktioner over til Sydstaternes Pladser; Haandtryk, Omfavnelser, venlige Hilsener, rørte Stemmer og Fryderaab paafulgte. En enstemmig Glæde og Tak hørtes: „Gudskelov, at Krigen er forbi, at vore Brødre er kommet hjem igen."

Man kan indvende, at slige Træk ingen historisk Betydning har; nuvel! vi mener,

at de ikke destomindre fortjener at reddes fra Glemsel, Beviser, som de er paa Broderkærlighedens Styrke. Og er det ikke Ordenens ubestridelige Fortjeneste, at den – først af alle – saa snart Krigslarmen forstummede, samlede de adspredte Dele til et Hele, at den, i et Land, hvor Hadets Furier nys fo'r ødelæggende frem, hejste Fredens og Forsonlighedens hvide Flag.

At man fra ledende politisk Hold ogsaa indsaa dette, derom vidner den Erkendtlighed, som Republikens Præsident saa smukt gav Udtryk for i sin før omtalte telegrafiske Hilsen.

Fra 1866 stammer Forbudet mod al Slags Lotterispil og Bortlodning af Gaver. Dette var nødvendigt for at undgaa, at saadanne Foranstaltninger skulde tage Overhaand i de Egne, hvor Logerne ved Krigen var bleven ødelagte eller forarmede. Dette var navnlig Tilfældet i Sydstaterne, hvor man dog fra alle Sider – ogsaa fra Storlogen – fik rigelig Understøttelse som Erstatning derfor. Samme Aar indsattes James P. Sanders af New York som Stor-Sire. Man besluttede ligeledes at tilstille Autoriteterne i Washington et Krav om Erstatning for Logeejendom, som var blevet ødelagt under Krigen.

INSTITUTIONEN VOKSER

I 1867 afholdtes Storlogemødet i New York City. I Aarets Løb var der blevet oprettet en Storloge i Nevada og en Stor-Lejr i Kansas. Der blev givet Fribrev til en Storloge i Colorado. Endvidere toges nu de første Skridt henimod Ændringen af Storlogens Navn.

I 1868 valgtes E. D. Farnsworth fra Tennessee til Stor-Sire. Der antoges et Forslag til et Odd-Fellow Flag samt til Regalie og Juvel for Ex.-Hovedpatriarker. I samme Møde fik Stats-Storlogerne Bemyndigelse til at oprette særlige Grade-Loger for Rebekkadøtre med egne Embedsmænd og specielle Vedtægter.

I 1869 stadfæstede Storlogen den Beslutning, der oprindelig var udgaaet fra Stor-Repræsentanten fra Oregon S. T. Ostheim, om at forplante Ordenen til Tyskland.

I 1870 valgtes Frederick Stuart til Stor-Sire for Terminen. Et Forslag fra et Udvalg om en bestemt Ceremoni ved Instituering af Grade-Loger for Rebekkadøtre, samt til Brug ved Installering af Embedsmænd i disse, antoges.

I 1871 holdt de forenede Staters Storloge Møde i Chicago. Ved dette Møde omtaltes Ordenens rige Vækst ikke alene i Amerika, men ogsaa i Tyskland – den nye Missionsmark. Der var om denne Sag bleven ført en omfattende Korrespondance mellem Storlogens Embedsmænd og den tyske Regerings Befuldmægtigede.

Stor-Sekretærens Beretning udviste en Stigning paa 430 Loger mere end det foregaaende Aar. I Understøttelser var der i 1870 blevet udgivet noget over 3 Mill. Dollars, og i 1871 næsten 3½ Mill. Dollars. Der var ydet Understøttelse til 28,352 Brødre og desuden til 4605 Familier. Til Arbejdet i Tyskland havde Templar Loge Nr. 17 i San Francisco alene ydet 1200 Dollars, og flere andre amerikanske Loger ydede tilsammen 3292 Dollars til samme Formaal.

Det besluttedes at lade foretage en Revision af det tyske Værk, som benyttedes af de i Amerika arbejdende tyske Loger. Stor-Siren og Stor-Sekretæren befuldmægtigedes til sammen med Tysklands Dep. Stor-Sire at udarbejde et Udkast og til at forelægge dette Udkast for et andet 3-Mands Udvalg.

Det bestemtes endvidere, at intet Medlem af Ordenen hverken direkte eller indirekte i Privat- eller Forretningsøjemed maatte benytte Ordenens Navn, Emblemer, Titler, Mottoer eller Initialer. Heller ikke skulde der kunne opnaas Tilladelse hertil.

Der udstedtes Fribreve til Württemberg-Logen i Dresden, Helvetia-Logen i Zürich og Borusia-Logen i Berlin. Ligeledes bevilgedes en Ansøgning om en Loge i Lima (Peru), og der indstiftedes en Loge i Galesbury (Illinois), som var den første, der skulde arbejde paa Svensk. I samme Møde fremkom ogsaa et Forslag om Afskaffelse af den i et tidligere Møde vedtagne Søndagslov, der gik ud paa, at der ikke maatte afholdes Logemøder om Søndagen. Forslaget fremkaldte en livlig Diskussion, der dog endte med Fastholdelse af, at ingen Loger maatte arbejde om Søndagen.

Et Par Uger efter Storlogemødet udbrød den Brand, som nær havde lagt hele Chicago i Aske. Der nedbrændte 10 Loger med tildels pragtfuldt udstyrede Haller, og næsten 7000 Odd-Fellows eller Paarørende af Odd-Fellows omkom, medens 900 Familier var brandlidte og husvilde. Odd-Fellow Ordenen hastede til Hjælp, ja, selv den endnu i sin Vorden værende Gren af Ordenen i Tyskland sluttede sig til det almindelige Understøttelsesarbejde. Der indkom hertil langt over 100,000

Dollars fra Amerikas 40 Jurisdiktioner. I Januar 1872 ødelagdes Logen i Spanishtown i Californien af Ildsvaade, og det samme var Tilfældet med 2 andre Loger.

Samme Aar stiftedes i Chicago den anden svensktalende Loge.

I de forenede Staters Storloges Grundlov staar der i Paragraf XVI følgende: „Ingen Person skal være berettiget til Optagelse i Ordenen uden fri, hvide Mænd af god Karakter, der har naaet det 21de Aar, og som tror paa et højeste Væsen, Skaberen og Opretholderen af Verdensaltet."

Denne Artikel blev i Aarenes Løb angrebet af en Del af den amerikanske Ordenspresse sammen med Brødrene i Lima. Man ønskede, at Ordet „hvide" skulde slettes, saa at ogsaa farvede Mænd skulde kunne optages. Men saavel denne Gang som ogsaa ved senere Lejligheder blev Forslag i denne Retning afviste.

Storlogen i Kalifornien foretog samme Aar det efterlignelsesværdige Skridt at udnævne en Stor-Instruktør med en aarlig Løn af 2500 Dollars. Han skulde besøge alle Jurisdiktioners Loger og undervise Medlemmerne i det hemmelige Værk. Hertil valgtes den Dep. Stor-Mester Gurnett.

DE UDENLANDSKE JURISDIKTIONER

Den 16. September 1872 afholdtes Storlogemøde i Baltimore. Ved dette Møde var 126 Repræsentanter fra 41 Jurisdiktioner til Stede.

Stor-Sire Stuart udtalte ved denne Lejlighed følgende, som vi refererer, da Udtalelserne er af Vigtighed for Ordenens senere Udvikling.

„Det synes mig, at Tiden er kommen, hvor Storlogen maa tage endelig Bestemmelse om de udenlandske Jurisdiktioners politiske eller guvernementale Stilling, at den med andre Ord maa fastsætte, hvorledes slige udenlandske Stor-Institutioners Forhold til den oprindelige øverste Storloge maa være. Sagen er yderst vigtig, ikke alene under Hensyn til hver enkelt Institutions Fordel, Harmoni og Virksomhed i sin Omkreds, men ogsaa og ikke mindst under Hensyn til Ordenens Fremgang og Trivsel i Almindelighed. Enten maa enhver udenlandsk Institution i Overensstemmelse med vore Love forenes med vor øverste Jurisdiktion, eller ogsaa maa den sidestilles med denne, men med en selvstændig, uafhængig Suverænitet. Det er imidlertid klart, at det første System af mange forskellige Grunde ikke er heldigt. For det første vilde den øverste Stor-Institution faa et næsten uoverkommeligt

Medlemmer af De forenede Staters Storloge (Samlingen 1865)

Omfang, og Omkostningerne for at samle Repræsentanterne blive enorme, og for det andet vilde det Felt, som et eneste Overhoved skulde overse og administrere, blive for udstrakt og dermed stift og uelastisk. Det andet System var derfor det eneste, der under de givne Forhold kunde frembyde en fornuftig Løsning af Spørgsmaalet."

Det var da kun rimeligt, at Forsamlingen tog Standpunkt til Fordel for Stor-Sirens Ord, og man vedtog derpaa følgende Resolution:

„At meddele Logerne i Tyskland, der havde ansøgt om Fribrev til Oprettelsen af en Storloge, et saadant, der samtidig konstituerede dem som en Suverænitet i Odd-Fellowship under Navn af Storlogen for det tyske Rige, der i enhver Retning er uafhængig af Storlogen for de forenede Stater – undtagen paa følgende Punkter:

1) Den nævnte Storloge for det tyske Rige skal ingensinde paa noget Punkt ændre eller forkaste Tegnene, Kendetegnene, Pasordene, Forelæsningerne, Belæringerne eller nogen Del af det skrevne eller uskrevne Ordensværk, saaledes som dette bliver haandhævet af Storlogen for de forenede Stater.

2) Storlogen for de forenede Stater forbeholder sig Retten til at give Storlogen for det tyske Rige det aarlige Rejsepasord og at foreskrive Formen for Kort; begge Jurisdiktioner skulle altsaa benytte det samme Rejsepasord.

Endvidere blev der indrømmet Storlogen for det tyske Rige den samme Ret til at udstede Fribreve og oprette Loger og Lejre samt andre Storloger og Storlejre indenfor det tyske Rige, og i saadanne andre europæiske Lande, der med Samtykke fra Storlogen for de forenede Stater vilde slutte sig til Storlogen for det tyske Rige. Naar saadanne andre Stor- og Underloger og Lejre er bleven oprettede, saa skulle de staa i samme Forhold til det tyske Riges Storloge som ellers til de forenede Staters Storloge. Ligeledes skulde Farnsworth-Lejren Nr. 1 i Berlin staa under det tyske Riges Storloges Jurisdiktion, saasnart denne var bleven oprettet.

En Kopi af det hemmelige Værk skulde udleveres til det tyske Riges Storloge.

Stor-Siren skulde udnævne en i Tyskland boende dertil egnet Broder til paa passende Maade at instituere det tyske Riges Storloge i Berlin – eller et andet Sted i Tyskland, og endelig skulde der af Stor-Sekretæren udfærdiges et Fribrev i Overensstemmelse med disse Beslutninger og udleveres til det tyske Riges Storloge.

Disse for Tyskland saa vitale Bestemmelser maa for alle være et nyt Bevis paa Ordenens fremragende Organisation. Ved Storlogemødet samme Aar udstedtes der saa Fribreve til følgende Loger: Teutonia Loge Nr. 3, Templar Loge Nr. 4, Concordia Loge Nr. 5, Humbolt Loge Nr. 6, Minerva Graden Nr. 1, Enighed Rebekkagrad Loge Nr. 1 af Prøjsen, Donau Loge Nr. 2 og Schiller Loge Nr. 3 af Württemberg.

Ex.-Stor-Sire Stuart fik endvidere af Storlogen overdraget det Hverv at ordne og lade trykke det nye Ritual, saaledes som dette var fremgaaet af de hemmelige Forhandlinger.

Fremdeles bestemtes det, at naar et Medlem af en eller anden Grund var blevet udstødt af Ordenen, skulde det under de nugældende Love ikke mere tillades ham at vende tilbage.

I 1873 afholdt Storlogen sit aarlige Møde i Baltimore den 15. September. Stor-Siren, Cornelius A. Logan, Kansas, som paa det Tidspunkt var de forenede Staters Udsending og befuldmægtigede Minister i Chile, var ikke til Stede ved Mødet, hvorfor den Dep. Stor-Sire Durham præsiderede. I Stor-Sire Logan's Udnævnelse til befuldmægtiget Minister har vi en klar Bekræftelse paa den før fremsatte Paastand om, at ogsaa fremragende Mænd tilhørte Ordenen, og endnu et Eksempel herpaa vil vi anføre. I det samme Aar — 1873 — drog Direktøren for Admiralitetet Br. Cunningham til Udstillingen i Wien som Admiralitetets Kommissær. Denne Udnævnelse var en Følge af hans udmærkede Fortjenester ved den store Verdensudstilling i London 1851, hvor han gennem en alsidig Korrespondance i „Londoner Times" havde varetaget de amerikanske Købmandsinteresser paa glimrende Maade; endvidere grundlagde han det amerikanske Fyrvæsen og høstede som Prisdommer ved førnævnte Udstilling Prinsregent Albert's allerhøjeste Anerkendelse.

Den 20. Juni 1873 døde Ex.-Stor-Sire Kennedy, forhenværende Politipræsident i New York, en højt skattet Ordensveteran, der nød almindelig Agtelse baade som Menneske og Borger.

I September 1873 afholdtes Storlogemødet i Baltimore. Ved dette Møde fremlagdes ogsaa Beretningen om Institueringen af det tyske Riges Storloge, og der udstedtes Fribreve til en Storloge i Montana og i Britisk Columbia samt til en Stor-Lejr i Colorado. Endvidere besluttedes det paany at opretholde „Søndagsloven"

og Bestemmelsen om Udelukkelse af Farvede. En Ansøgning fra Dresden og fra Zürich om Tilskud til Opførelse af Ordenshaller blev afslaaet, hvorimod en Anmodning fra Tyskland om Tilladelse til at benytte tysk Sprog paa alle Kort blev bevilget i en ændret Form, idet det tillodes at trykke den tyske Tekst paa Bagsiden.

Den officielle Anvendelse af Bogstaverne U. O. S. B. (unabhängiger Orden sonderbar Brüder) maatte forbydes, idet I. O. O. F. skulde og maatte være det eneste officielle Navn paa Ordenen.

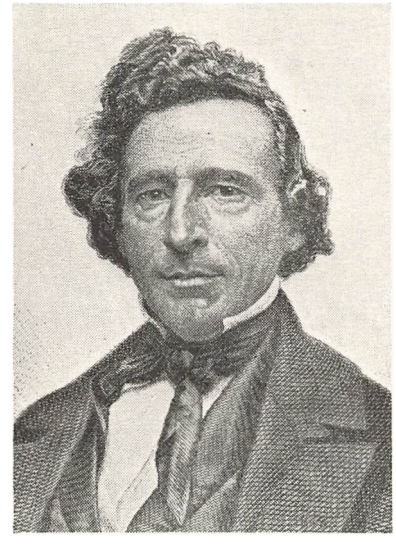

John A. Kennedy

Med Hensyn til Indførelsen af Ordenen i Østrig besluttedes det, at Stor-Siren og Stor-Sekretæren ad diplomatisk Vej skulde forhandle med den østrigske Regering, og saafremt Tilladelse til Indførelse gaves, skulde det overdrages Storlogen for det tyske Rige under sin Jurisdiktion at oprette Loger og Lejre i Østrig. En Ansøgning fra Logerne i Schweiz om Fribrev til en Storloge bevilgedes, og Navnet paa den nye Storloge blev „Storlogen for Republiken Schweiz".*) Til Stor-Sire valgtes Minton J. Durham fra Kentucky. Stor-Sekretæren bemyndigedes til at fungere som Ordenens Historiograf og under Storlogens Tilsyn at affatte en Beretning af historisk Art. Hertil bevilgedes en Sum af 3000 Dollars.

I Løbet af Efteraaret hærgede den gule Feber paa det grusomste i flere Stater; særlig gik det ud over Tennessee, hvor mange Odd-Fellows maatte lade Livet. En Appel om Hjælp havde den Følge, at der i Løbet af meget kort Tid indkom saa stort et Beløb, at ikke alene Tennessee-Brødrene, men ogsaa andre Staters Brødre og Familier kunde hjælpes.

Den 14. September 1874 døde den faa Uger forinden til Stor-Mester i New York Storloge valgte Broder Ch. Vandervoort, 44 Aar gammel. Fra hans Ligbegængelse berettes det, at Vandervoort's afsjælede Legeme førtes fra hans Bolig til Odd-Fellow Hallen, hvor Kisten en hel Dag stod til lit de parade. Hele Bygningen var udvendig og indvendig dekoreret med sorte Draperier, og kostbare Blom-

*) Fribrevets Udstedelse meddeltes først 1874.

sterdekorationer dækkede Kisten, blandt andet var der fra Ocean Logen sendt en brudt Søjle dækket med Kamelier og Roser. Med Sang af det tyske Sangkor aabnedes selve Begravelseshøjtideligheden, og Professor Br. Goodwin holdt en gribende Tale. Saa blev Kisten lukket, hvorpaa Storlogens og Stor-Lejrens Embedsmænd bar den ud til den ventende Ligvogn. Ca. 6000 Brødre fra nær og fjern dannede Følget. Saaledes ærede det amerikanske Odd-Fellowship sine afdøde Brødre.

Den 21. September 1874 afholdt Storlogen sit aarlige Møde i Atlanta, modtaget paa det hjerteligste af Staten Georgia's Broderskab. Stor-Sire Logan kunde paa Grund af svigtende Helbred i Forbindelse med presserende Statsforretninger ikke være til Stede, hvorfor den Dep. Stor-Sire Durham præsiderede og aflagde Beretning. Der var udstedt Fribrev til 5 Storloger (Schweiz, Britisk Columbia, Wyoming, Montana og Utah) og til 8 Underloger og Underlejre. Forskellige Lovændringer – f. Eks. en Sammensmeltning af Loge- og Lejrgrader – forkastedes. Stor-Sekretær Ridgely opfordredes til at forfatte et Mindeskrift over afdøde Ex.-Stor-Sire Kennedy, og samtidig overdroges det ham at beskrive Ordenens første „Decade", den vanskelige Periode, hvilket man ansaa ham for at være den eneste, der evnede.

Der antoges et af Stor-Kapellan Venable forfattet smukt Begravelses-Ritual.

Endvidere vedtoges det, at det kun skulde være tilladt Indehavere af den kgl. Purpur Grad at bære Gadeuniform; dette var det første Skridt henimod Oprettelsen af „Patriarch Militant".

Fra samme Aar meddeles det, at Tysklands Konsul i Honolulu, Br. Henck, var vendt tilbage til sin Hjemstavn, og at han agtede at oprette en Loge i Hamborg.

EN FOREGANGSMAND

Men endnu et Navn er knyttet til Aaret 1874 nemlig Br. Morse's. Denne Broder maa nævnes af mange forskellige Grunde.

Br. John Morse fødtes 1816 i Vermont. I 1844 nedsatte han sig som praktiserende Læge i Brooklyn og indviedes Aaret efter i Atlantic-Loge Nr. 50. Fuld af Begejstring for Ordenen var han tillige en Mand af stor videnskabelig Betydning. I 1846 finder vi ham som Atlantic-Logens Stor-Repræsentant i New York Storloge,

og i 1849 nedsatte han sig som praktiserende Læge i Sacramento. Han udgav en realistisk Skildring „Oplevelser fra Sacramento", hvori han i livlige Farver beskrev de uendelige Strabadser, som en Læge paa den Tid var udsat for i det uciviliserede Landomraade. Vi hidsætter et Uddrag af hans interessante Beskrivelse: „Fra August 1849 strømmede en stadigt voksende Flod af eventyrlystne Udvandrere mod San Francisco. I Flokke paa 100 til 1000 om Dagen kom de fra Cap Horn ad Panamatangens Landstrækninger, fra de østasiatiske Havnebyer og fra Stillehavets utalte Øer, tiltrukne af Tørsten efter Guldet. Men det var ikke, hvad man skulde have troet, kraftige, robuste Mænd; men jammerlige, fattige og udhungrede Individer, ødelagte af Skørbug, forgiftede paa Legeme og Sjæl, sikre Ofre for dødelige Sygdomme og en brat Død. Guldfeberens Vanvid holdt dem oppe, og Haabet om Lykke og paradisiske Tilstande drev dem til overmenneskelige Anstrengelser, under hvilke de naaede deres Maal – Sacramento. Herhen kom de under farefulde Sørejser, og efter udmattende Dagsmarcher gennem Fastlandets Ørkenstrækninger. Er det til at undres over, at Sacramento igennem Maaneder var som et stort Lazaret; ingen autoriseret Organisation, ingen kommunal Forvaltning holdt de tøjlesløse Bander i Ave. Og under Elendighedens Tryk afstumpedes hver menneskelig Følelse af Barmhjertighed. Dødens Engel gjorde en rig Høst i denne forpestede Egn, og de Overlevende teede sig endnu mere despotisk og umenneskeligt. Guldet havde kvalt al Menneskekærlighed og Broderfølelse og sønderrevet alle Blodets Baand. Selv de, der endnu besad noget Guld, kunde ikke for dette skaffe sig nogen Hjælp eller Lindring.

„Hvem var det," spørger Morse, „som bragte den første Hjælp i denne haabløse Elendighed?" Svaret herpaa giver han selv, som det troværdige Vidne, der levede og virkede midt i Nøden: den første virkelige Hjælp, den første organiserede Foranstaltning for at besøge de Syge, hjælpe de Trængende og begrave de Døde kom – fra Odd-Fellow Broderskabet. Skønt Brødrene derude endnu savnede en organiseret Loges sammenholdende Baand, saa fandt de dog hinanden, og i ubrydelig Troskab mod deres Ordensløfter gik de som en Skare af barmhjertige Samaritaner med utrættelig Iver i Gang med Arbejdet for at lindre og hjælpe deres lidende og vansmægtende Medmennesker. Hver Ordensbroder var tillige Medlem af et Sygeudvalg, og hver enkelt i dette var forpligtet til daglig at aflægge Be-

retning om sin Virksomhed. Og selvom det var haabløst at tænke paa fuldstændig Befrielse fra al Nød, saa spredtes der dog ad denne Vej uendelig megen Velsignelse til alle Sider. Uhyre mange døde, og begravedes uden Kiste; thi en simpel Fyrretræs Kiste kostede fra 60 til 150 Dollars. Men Odd-Fellow Broderskabet alene bekostede flere tusinde Kister."

Enhver kan, udfra denne sandfærdige Mands Beretning, dømme om Odd-Fellow Ordenens Værdi. At Br. Morse bar Hovedparten af Odd-Fellowbrødrenes Anstrengelser ved denne Lejlighed, derom fortæller han intet, men samtlige Brødre, der var med i Arbejdet, beretter om Br. Morse's utrættelige Arbejde Dag og Nat og om hans enestaaende Offervillighed. Ingen Haand gav rundeligere, intet Hjerte var mere trofast end Br. Morse's.

Br. Morse var den femte Præsident for Selskabet „De californiske Pionerer", et højt anset og indflydelsesrigt Samfund, der kun optog saadanne Personer, som var indvandrede i Californien før 1815. Endvidere var han Redaktør af Sacramento Avisen „Daily Union".

I 1851 indstiftedes Sacramento-Loge Nr. 2, og samme Aar blev Morse Medlem af den. Senere medvirkede han for Opnaaelsen af Fribrevet til en Storloge i Californien, og denne oprettedes i 1853. Det følgende Aar valgtes han til Stor-Mester, og Antallet af Underloger steg fra 22 til 38. Skønt han drev en omfattende og indbringende Praksis som Læge, fandt han dog altid Lejlighed til at besøge de forskellige Loger. Samtidig var han en glimrende Taler og en populær Skribent.

Af Helbredshensyn maatte han i 1863 rejse til San Franciscos mildere Himmelstrøg, hvor han – da han gennem forskellige Uheld var blevet berøvet Størstedelen af sin Formue – maatte fordoble sine Anstrengelser. Ogsaa her lykkedes det den driftige Mand at skabe sig gode økonomiske Kaar. Og trods sin store Praksis holdt han ofte Forelæsninger over Patologi og Therapi paa San Franciscos Højskole. Som en Art Rekreation bestemte han sig saa for en Rejse til Europa.

Paa samme Tid var det, at den amerikanske Storloge havde besluttet at overføre Ordenen til Tyskland. Da man imidlertid kun nærede Tillid til Stor-Sire Farnsworths Person og ikke havde større Tiltro til Ordenens Fremgang i samme Maalestok som i Amerika, ønskede man ikke at ofre større Beløb for Sagens Gennemførelse. Da nu Stor-Sire Farnsworth under et Besøg i San Francisco i Foraaret

1870 erfarede, at Br. Morse befandt sig i Tyskland, begav han sig hurtigt til Baltimore for at raadføre sig med Ridgely. Resultatet blev, at Farnsworth selv begav sig paa Rejse til Tyskland; men paa Grund af Udbrudet af den tysk-franske Krig maatte han stoppe op i London. Her lykkedes det ham imidlertid at faa en Sammenkomst med Morse, hvem han forsynede med uindskrænket Fuldmagt til som Special Stor-Sire at foretage det fornødne paa hans Vegne med Hensyn til Ordenens Oprettelse i Tyskland og Schweiz.

Da Br. Morse i 1871 vendte tilbage til Amerika, fik han Sæde i de forenede Staters Storloge, der som Tak for hans Arbejde i Tyskland skænkede ham en Sum paa 1100 Dollars, hvilket Beløb han omgaaende oversendte til Storlogen i Tyskland.

TO DOKUMENTER

Det er ejendommeligt at studere Beretningerne om de amerikanske Odd-Fellow Bygninger, over hvilke der synes at have raadet en grum Skæbne. Et paafaldende stort Antal af disse Bygninger er blevet et Rov for Ildsvaade; saaledes nedbrændte den 19. April 1875 Ridgely-Logens Bygning i Starkville — Mississippi —, og det blev desværre ikke den sidste.

I Løbet af Aaret 1875 faldt der ved Baltimore Byret en Afgørelse, der er af Vigtighed og afgørende principiel Betydning. En Broder i Baltimore-Logen var død, og var — da han døde — ikke „godstaaende". Storlogen udbetalte straks hans Enke 50 Dollars, men den resterende Sum (250 Dollars) kunde ifølge Lovene ikke udbetales. Enken anlagde derpaa Sag mod Maryland Storlogen. Man kan maaske synes, at denne handlede ubroderligt ved ikke at udbetale hele Beløbet; men det, man ønskede, var at faa en principiel og officiel Afgørelse paa det Spørgsmaal, om det Offentlige vilde anerkende Forbundets Love og Bestemmelser — ikke alene i denne Sag, men overhovedet. Retten afgav følgende Kendelse:

„Ordenens Konstitution og Love danner bindende Kontrakter mellem alle Medlemmerne. Medlemmerne er forpligtede til at følge Lovene, og hvis de overtræder dem, maa Medlemmerne underkaste sig de Følger, som de respektive Love have forudset."

Et andet Dokument fra samme Aar kan ogsaa nævnes, da det giver et godt Eksempel paa den høje Anseelse, Odd-Fellowship nød i det almindelige Om-

dømme. Stor-Sire Logan, der havde høstet megen Anerkendelse for sin Udbredelse af Ordenen i Chile og Peru, havde af disse to Landes Regeringer faaet overdraget det Hverv at være Voldgiftsmand mellem Landene i et pekuniært Spørgsmaal af betydeligt Omfang. Logans Afgørelse blev af begge Landes Regeringer modtaget med stor Tilfredshed, og der blev tilstillet Br. Logan en Skrivelse, i hvilken Landene udtrykte deres Taknemmelighed over Odd-Fellow Ordenens velsignelsesrige Virksomhed.

Under Stor-Sire Durhams Ledelse afholdt Storlogen sit Aarsmøde i Indianopolis den 20. September 1875. Det besluttedes, at man skulde vedblive med Arbejdet paa at indføre Ordenen i Storbritannien, Ireland og Østrig. Endvidere vedtoges det kun at udbetale Rejsediæter til Repræsentanter, hvis Storloge havde mindst 10 Underloger i Jurisdiktionen, og at yde en delvis Godtgørelse til Ordenshistoriografen J. Ridgely paa 1000 Dollars for hans fremragende Arbejde samt give ham en Sum af 500 Dollars til Kontorhjælp.

Ved dette Møde var den tyske Storloge repræsenteret af Ex.-Stor-Sekretær Br. Otto Schättle.

EN INDBYDELSE

Den 5. December 1875 blev der tilstillet den tyske Stor-Sire følgende Indbydelse:

„Hoslagt sender jeg Dem en Kopi over de forenede Staters Storloges vigtigste Forhandlinger vedrørende dens næste Aarsmøde. Dette vil blive afholdt i Philadelphia, og der vil i Forbindelse hermed blive afholdt en Fest Onsdag den 20. September 1876 i Anledning af den amerikanske Regerings 100-aarige Bestaaen. I Følge et almindeligt Ønske om at benytte denne Lejlighed til at iværksætte en storslaaet broderlig Sammenkomst, er det blevet overdraget mig at indbyde alle Storkorporationer indenfor Ordenen til at deltage ved Repræsentanter.

Det bereder mig en speciel Glæde at kunne sende dette broderlige Budskab til Storlogen for det tyske Rige, og vi beder Dem paa det hjerteligste om at efterkomme Indbydelsen." Brevet var underskrevet af Stor-Sekretæren.

Den 18. April 1876 instiueredes i Philadelphia den første tyske Rebekka Loge under Navn af Armenia Grade-Loge 111, Døtre af Rebekka.

Næsten alle Folkeslag var dengang repræsenterede i Amerika, og mange af disse

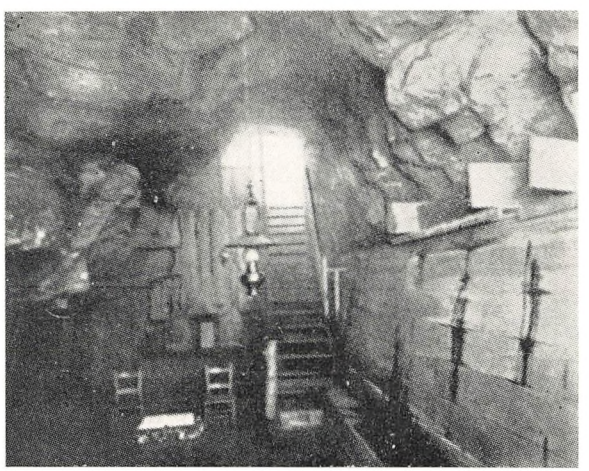

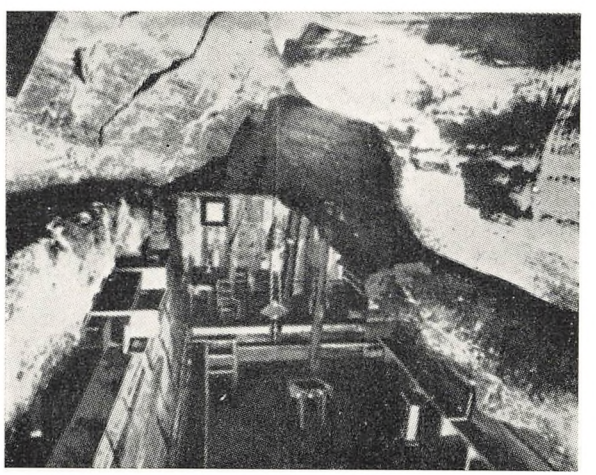

Loge under Jorden

Loge Nr. 72, Gap Creek, Tennessee

Odd-Fellow Bygning i San Francisco, California

havde selvfølgelig egne Loger. Saaledes var der i 1876 3 bøhmiske Loger (Huss, Praha og Ziska*), og en Br. Berman paatænkte samme Aar at udgive et Maanedsblad for bøhmiske Odd-Fellows. Bladet skulde kaldes „Huss" og bestaa af ¾ Skønliteratur, medens den sidste Fjerdedel — betitlet „Podionybratr" (det bøhmiske Navn for O.-F.) — skulde være helliget Ordenen.

Samme Aar oprettedes i la Crosse (Minnesota) en Loge, der vilde arbejde paa Norsk.

Den 8. April 1876 døde et fremragende tysk Medlem af Ordenen, nemlig Ex.-Stor-Patriark og Stor-Repræsentant Br. Gustav Leweck. Han var født i Posen 1812 og rejste i 1836 med den første Damper, der krydsede Atlanten fra Liverpool til New York. I 1843 traadte han ind i Ordenen i Deutsche-Eiche-Loge 82. Han var i Besiddelse af stor Offervillighed og var navnlig en Velsignelse for de tyske Loger.

EN ODD-FELLOW KIRKEGAARD

Odd-Fellows i Amerika nøjedes ikke med at bygge „Haller", de anlagde ogsaa Kirkegaarde. Saaledes indviedes 17. Juni 1876 i New-Haven den store Odd-Fellow Kirkegaard under Navn af „Evergreen-Cemetry", og det paa samme værende Mindesmærke afsløredes. Begravelsespladsen var hovedsagelig tænkt som et sidste Hvilested for Brødre, der døde i Fattigdom langt fra Slægt og Venner.

Hvilke Hindringer, der ogsaa fra Naturens Side taarnede sig op for at forstyrre Arbejdet, beviser en Beretning om, at Storlogen i Florida ikke kunde afholde sit fastsatte Møde i 1876, da en voldsom Orkan hindrede det Skib, ombord i hvilket Repræsentanterne befandt sig, i at naa sit Bestemmelsessted.

Efter ovennævnte Br. Lewecks Død opstod der blandt de tysktalende Brødre Ønske om at faa en tysktalende Broder som Repræsentant ind i Storlogen, et Ønske, der ogsaa var berettiget, da baade kvantitative og kvalitative Betingelser herfor var til Stede. Valget faldt paa den tyske Br. Snyder. Dette havde til Følge, at der samtidig stiftedes en Forening med det Formaal at oprejse en Odd-Fellow Hal for de tyske Loger i New York. Omkostningerne hertil ansloges til 50,000 Dollars.

*) En af Medstifterne til denne Loge var Br. Jul. Meyer, der senere indførte Ordenen i Danmark.

BETLENDE ODD-FELLOWS

Som det er Tilfældet blandt større Masser af Mennesker, at der kan indsnige sig mange uheldige Elementer, saaledes gaar det ogsaa blandt Odd-Fellows. For Eksempel klagedes der i Amerika over de betlende Odd-Fellows, der drog frem og tilbage og fordrede Understøttelse af Logerne. Storlogen for de forenede Stater traf da ogsaa allerede i 1874 passende Forholdsregler mod dette Uvæsen og vedtog følgende Beslutning:

„Den, der modtager Penge af en Loge eller Lejr under Løfte eller Forsikring om at betale dem tilbage inden en bestemt Tid, eller saasnart han kommer hjem, men uden gyldig Undskyldning undlader at efterkomme dette Løfte til den fastsatte Tid, skal anses for skyldig i en for en Odd-Fellow uværdig Opførsel."

Den 26. Juni 1876 oprettedes i Santiago den første spansktalende Loge – Santiago Loge Nr. 8.

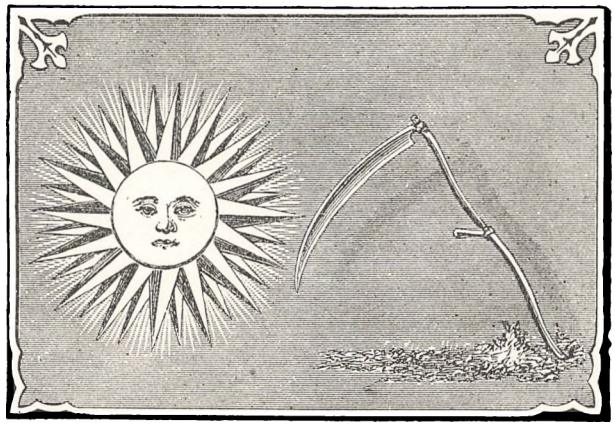

MAALET I SIGTE

JUBILÆUMSMØDET

Og saa oprandt da det straalende Storloge-Møde, som Storlogen afholdt den 18. September 1876 i Philadelphia, samtidig med at Byen afholdt den store Hundredeaars Udstilling. Mødet tog sin Begyndelse i Music Fund Hall under Forsæde af Stor-Sire Durham. Tilstede var 10 Ex.-Stor-Sirer, 32 Storloger og 31 Storlejre ved Repræsentanter. Stor-Sekretærens Beretning oplyste følgende om Ordenens Stilling: 48 Storloger, 6395 Underloger, 879 Rebekka Loger, 39 Storlejre, 1756 Underlejre; Indvielser i Aarets Løb 50,043, Medlemstal 454,689, Lejrmedlemmer 87,450. Totalindtægt for 1875 4,714,242 Dollars, udbetalt i Understøttelser 1,698,869 Dollars.

I denne Storloge fremkom Ridgely med sin berømte Ordenshistorie „History of american Odd-Fellowship", hvoraf Stor-Repræsentant Garey oplæste et Stykke om Stifterne og den første Tid.

Til Stor-Sire for næste Termin valgtes John W. Stokes fra Pennsylvanien, og hermed blev den fra 1866 uafbrudt gældende uskrevne Lov for Storlogen, at Dep. Stor-Sire valgtes til Stor-Sire, brudt. Til Dep. Stor-Sire valgtes John Harmon, medens Ordenens to Nestorer, Ridgely og Vansant, genvalgtes. Ex.-Stor-Sire Wollheim og Ex.-Stor-Sekretær Schättle fra den tyske Storloge indførtes som Besøgende. I Mødet den paafølgende Dag overrakte Ex.-Stor-Sire Farnsworth fra Californien paa Templar Loge Nr. 17's Vegne den amerikanske saavelsom den tyske Storloge kostbare, massivt forarbejdede Juveler af kalifornisk Guld og Sølv, forsynede med Inskriptioner.

Fredagen den 22. September Kl. 12 Middag afholdtes Mindeloge for de afdøde Brødre. Samme Dag besluttede man – med Henblik paa den forestaaende Ind-

førelse af Ordenen i Holland, hvilken paa Grund af Mangel paa Arbejdsbøger var bleven forsinket –, at en Oversættelse til Hollandsk snarest skulde ske.

Storlogen i Schweiz fik samme Tilladelse med Hensyn til Kort og Certifikater, som Tyskland tidligere havde opnaaet.

Man vil forhaabentlig have faaet et levende Indtryk af Ordenens Ekspansion. Der var nu ikke mange Lande, i hvilke Ordenen ikke havde sine Tilhængere, og vi kan ikke afholde os fra at fremkomme med et Bevis paa Vigtigheden heraf. Til Stor-Sekretæren kom der dette Aar et Brev fra Over-Mesteren i Bodensee-Logen i Constanz, hvori han meddelte, at en Broder, der tidligere havde boet i Texas, men som efter de sidste Oplysninger nu opholdt sig i St. Louis, led Nød og trængte haardt til Bistand. Man anmodede Stor-Sekretæren om, at han vilde sørge for, at der blev ydet denne Broder pekuniær Hjælp. Broderens Adresse blev meddelt Stor-Sekretæren, som straks satte sig i Forbindelse med Storlogen i Missouri. Dér oplystes det imidlertid, at Broderen atter var vendt tilbage til Texas og boede i Byen Dallas. Da der i Dallas eksisterede en tysk Loge, blev denne underrettet, – og Sagen blev ordnet.

DET FØRSTE ERHVERVSRAAD

I det hele taget synes det, som om de tyske Loger i Amerika paa det Tidspunkt har udfoldet en storslaaet Aktivitet. Det første „Erhvervsraad" skyldes ligeledes dem. Det oprettedes i Halvfjerdserne i New York under Navn af Fri-Arbejds-Anvisningskontoret for Odd-Fellows.

At Amerikanerne selv ikke laa paa den lade Side, derom vidner de mange velgørende Institutioner, rejste af og for Odd-Fellows, som i de Aar saa Dagens Lys. Nævnes kan saaledes det store Odd-Fellow Bibliotek i Haarlem og Ordenens Hjem for gamle og nødlidende Odd-Fellows i Philadelphia.

DEN SUVERÆNE STORLOGE

I Storlogens Møde i Baltimore 1877 nedlagde Ridgely paa Grund af sin høje Alder sit Hverv som Historiograf. Efter at der var blevet forhandlet om Repræsentanternes Repræsentationsudgifter, tog man fat paa et Emne, som paa den Tid begyndte at blive brændende. Man var bleven klar over, at der laa noget mis-

visende deri, at Ordenens højeste Myndighed vedvarende kaldtes De forenede Staters Storloge, skønt Ordenen nu strakte sig langt ud over Landets Grænser og havde mange udenlandske Storloger under sig. Gang paa Gang fremkom der derfor Forslag til Navnets Ændring, saaledes at det bedre kunde svare til og udtrykke det virkelige Forhold. Men det skulde vare længe, inden man kunde finde paa et Navn, der kunde fremkalde den for en saadan Beslutning nødvendige Majoritet. Mest energiske i denne Sag var Kanadierne. Allerede i 1867 var der fra den Side fremkommet Forslag til et Navn, der ikke skurrede saa slemt i de under England staaende Kanadieres Øren. Der fremkom et Forslag om at kalde Storlogen for Amerikas Storloge; men da dette Navn jo heller ikke dækkede helt, maatte ogsaa det bortfalde. Ikke mindre end 23 forskellige Forslag kom ialt frem i et Tidsrum af 11 Aar, men intet af dem kunde fremkalde den nødvendige Majoritet paa ¾ af de afgivne Stemmer. Ved Storlogemødet i 1878 fik Sagen en foreløbig Afgørelse, idet man med den mindst mulige Majoritet, 93 Stemmer mod 31, bestemte, at Navnet skulde være Storlogen af Independent Order of Odd-Fellows. Dette Navn paa Ordenen selv var forlængst blevet fastlagt – ligesom ogsaa Forkortelsen I. O. O. F. Beslutningen hilstes med Jubel, men Glæden blev kun af kort Varighed; thi allerede Dagen derpaa søgte man gennem allehaande Finter og Spidsfindigheder at kuldkaste Beslutningen ved Oplæsning af Protokollen. Forslaget og Forhandlingerne derom henlagdes derpaa. Aaret efter – 1879 – toges det op paany, og der fremkom da et helt nyt Forslag opfundet af en Kanadier, men fremsat af en Repræsentant fra Kentucky; Kanadieren frygtede muligvis for, at det nye Navn ikke vilde behage de republikanske Øren. Han foreslog nemlig „Souvereign Grand-Lodge", den „suveræne Storloge". Forslaget herom vedtoges imidlertid den 18. September 1879, og saaledes fik Ordenens øverste Myndighed det Navn, den bærer den Dag i Dag.

HVID – FARVET

I Storlogemødet 1877 blev et andet Spørgsmaal diskuteret ivrigt, nemlig det evige, stadig tilbagevendende og endnu uløste Spørgsmaal om hvid contra farvet. For os, der ser hele den standende Kamp paa Afstand, og som nøgternt og roligt kan dømme for og imod, er det ikke let at forstaa den Modstand mod reforma-

toriske Bestræbelser, der gik ud paa Optagelse af fremmede Elementer i Ordenen, som stadig havde været og endnu er til Stede i Amerika – Frihedens Land. I 1877 var det især Indianerspørgsmaalet, det gjaldt. Ofte, meget ofte var dette Spørgsmaal paa Dagsordenen i Storlogen, og det rejstes for det meste af de Loger, der havde hjemme i Indianerterritoriet.

Den Dep. Stor-Sire Stone, som havde hjemme dér, fremholdt, at de civiliserede Stammer dér paa ingen Maade havde de Egenskaber eller Livsvaner, med hvilke man sædvanligvis tænker sig Indianeren udstyret, selvom de ganske vist havde Indianerrettigheder, og ogsaa fra Regeringens Side behandledes som saadanne. De er kultiverede og har heltud antaget den hvide Mands Anskuelser og Vaner. Der findes blandt Indianerne Advokater, Præster, Læger og Dommere; men de er alle i Besiddelse af en stærk Tradition, de føler indiansk, blot fordi deres Fædre var Indianere. En Kendsgerning er det imidlertid, at de tillige er 100 Procents Amerikanere.

Stone kæmpede en haard Kamp; han sagde: „Jeg har truffet disse Mennesker under de mest forskelligartede Omstændigheder, og jeg ved, at de er retskafne Mennesker, fuldtud værdige til at kunne optages som Brødre." Men hans Anstrengelser var forgæves; atter afslog Storlogen at optage „Farvede".

Dette Standpunkt synes os især uforstaaeligt, naar man betænker, at det forekommer i et Land, i hvilket der i Aarevis er kæmpet blodigt for Negrenes Frigørelse. Det er ogsaa – i Skæret af „den gyldne Leveregel" – en psykologisk Gaade, man forgæves vil grunde paa.

I Forbindelse hermed maa nævnes en Brevveksling, som havde fundet Sted mellem Stor-Repræsentant Porter fra Kalifornien og de forenede Staters Konsul i Tien-Tsin i Kina. Denne Korrespondance drejede sig om Indførelsen af Ordenen i Asien. Stor-Siren, som omtalte Sagen, udtalte, at der her frembød sig en enestaaende Lejlighed til at plante Ordenens Banner i Kina og Japan. „Der opstaar her et yderst prekært Forhold, da det jo drejer sig om Stater, hvis Befolkning ifølge den hvide Races Love ikke er ligestillede med os, og som derfor ikke vilde kunne optages i Ordenen. Loger i Asien maatte derfor indskrænke sig til kun at optage de i denne Verdensdel boende Amerikanere og Europæere. Det blev fremdeles et brændende Spørgsmaal, hvorledes de paagældende Landes Regeringer vilde op-

tage dette; vilde det være klogt at paadrage sig deres mulige Fjendskab? Det er ganske vist en Kendsgerning, at Ordenen er indført paa Sandwichøerne, men ogsaa her er de Indfødte udelukkede, og desuden skete det før 1858, det Tidspunkt, da Udtrykket „frie Mænd af den kaukasiske hvide Race" indførtes i Grundloven. Forøvrigt har Ordenens store Popularitet i Honolulu ført til, at baade Regering og Folk i høj Grad beklager, at de Indfødte ikke kan blive Medlemmer af Ordenen. Denne Sag er af yderste Vigtighed, og før eller senere *maa* Spørgsmaalet finde sin Løsning."

I Storlogemødet 1877 fremlagdes endvidere en Skrivelse fra Manchester Unity, i hvilken denne med megen Anerkendelse og Beundring hilste den amerikanske Storloge og samtidig foreslog et mere intimt Samkvem de to Organisationer imellem. Ja, Unionen gik endog saa vidt, at den slog paa en Sammensmeltning af Institutionerne. Stor-Siren erkendte meget vel, at der herigennem aabnedes et vældigt Perspektiv med straalende Muligheder, thi hvad man ellers kunde mene om Manchester Unity, saa kunde man ikke benægte, at hele dens finansielle Position, saavel som dens fortrinlige Sygekasseordning, var et hvilket som helst andet lignende Selskab uendelig overlegent; men den praktiske Gennemførelse af Ordningen stod ham ikke klar, og ihvertfald maatte Storlogen have Tid til at overtænke Sagen og træffe endelig Beslutning. Forøvrigt var der fremkommet mindre gunstige Oplysninger om den i 1876 i London oprettede anglo-amerikanske Lejr Nr. 1 og ligeledes om den sammesteds værende Thomas Wildey Loge Nr. 1.

Under Udstillingstiden havde Philadelphia mange Besøgende, blandt hvilke flere Arbejdere, Haandværkere, Fabrikanter og Ingeniører fra Frankrig, hvorved der skabtes Lejlighed til at vinde nye Tilhængere af Ordenen ogsaa herfra. Der blev ogsaa truffet Forberedelser til en Indførelse af Ordenen i Frankrig, idet Stor-Siren haabede, at mange Fransk-Amerikanere vilde besøge den kommende Pariserudstilling og da kunde udstyres med Fuldmagt til Oprettelsen af Loger i Frankrig.

Angaaende Tyskland berettedes om fortsat Vækst og gode Forhold.

Med Hensyn til Ordenens finansielle Status berettede Stor-Sekretæren, at denne var heltud glimrende, og at der bortset fra en Undersøgelse og eventuel Rekonstruktion af Systemet for „Bidrag og Understøttelser" ikke tiltrængtes nogen Reformer af Organisationen.

Desværre havde det vist sig, at det med saa stor Begejstring og Iver paabegyndte Arbejde „Frit Arbejdsanvisnings Bureau" ikke mere gik saa godt, og at det blev betragtet med Ligegyldighed, ja med Fjendskab. Den moralske Indflydelse og Paavirkning, som skulde ledsage Arbejdet, manglede. Den sørgelige Erfaring gentager sig; en Sag startes med Enthusiasme og Iver, men sygner hen, fordi den nødvendige Vilje og Energi, og fremfor alt den ildnende Idealisme, mangler.

Den 1. Januar 1878 oprettedes i Cheyenne den første og eneste tyske Loge i dette afsides Distrikt, nemlig Germania Loge Nr. 5.

Tallet paa tyske Loger i Amerika omkring 1878 var 360 Loger med ca. 40,000 Medlemmer.

Den 28. Januar 1878 holdt de forenede Staters Vice-Præsident, Ex-Stor-Repræsentant Schuyler Colfax, i New York et offentligt Foredrag om Præsident Abraham Lincolns Liv og Karakter. Nettooverskudet herfra var beregnet at skulle gaa til Forstærkning af et Fond til Rejsning af et Monument over Ex-Stor-Sire Kennedy.

En heftig Epidemi af gul Feber i Sydstaterne var Aarsagen til, at Storlogens Møde i 1878, som oprindelig var ansat til at skulle finde Sted i Texas, forlagdes til Baltimore. Paa dette Møde konstaterede Stor-Sekretæren i sin Beretning, at Antallet af Loger og Lejre var i Stigning, men at der var en Tilbagegang i Indkomster og Medlemstal.

FRIBREVET TIL DANMARK

Der udstedtes Fribreve for Danmark Logen Nr. 1 i København og for Mount-Sinai Loge Nr. 2 i Amsterdam.

En vigtig Bestemmelse, fremført af Stor-Siren, var følgende:

„Ordenens Tegn, Hilsener og Pasord er beregnede paa at skulle tiltale de Indviede af alle Nationer i Verden paa et universalt Sprog. Derfor maa hverken T. P. eller Gradernes permanente P. oversættes eller udtales paa anden Maade. De forskellige Nationer maa lære saavidt muligt at give Ordene en universel Klang, saaledes at Øret bliver ligesaa fortrolig med Ordet som Øjet med Tegnet og Haanden med Hilsenen, for at en Odd-Fellow fra et hvilketsomhelst Land kan kendes og erkendes som Broder, hvor i Verden han end maatte befinde sig. Forklaringen

Odd-Fellow Bygning i Philadelphia, Pennsylvania

Odd-Fellow Bygning i St. Louis, Missouri

af og Belæringen om Brugen af Tegn og Ord kan derimod ske paa det Lands Sprog, i hvilket Logen arbejder."

Br. Harmon berettede om sin Rejse til Australien og New Zeeland, hvor han heldigt havde medvirket til Bilæggelse af visse Stridigheder; han sluttede sin Beretning med følgende Ord: „Enhver maa ivrigt bestræbe sig for at virkeliggøre vore Ordensmaal, ikke alene i materielle Ydelser, men mest med Hensyn til de sociale og moralske Opgaver, som Ordenen sætter som sit Maal."

Stor-Sekretæren meddelte endvidere, at Samkvemmet med den tyske Storloge i Aarets Løb havde været meget livligt; London (Wildey Brødrene) tegnede ikke saa godt, men til Gengæld gik det godt i Schweiz. Med Hensyn til Holland bemærkede han, at det oversatte Ritual nu var overgivet til Br. Ostheim, men at det for Fremtiden var ønskeligt, naar Ritualet skulde oversættes til et andet Sprog, at det saa blev foretaget af dertil egnede Folk fra dette Land.

Der fremkom endelig et Forslag om en grundig Revision af Rebekka-Ritualet samt en Anmodning fra New York om en Revision gaaende ud paa en Sammendragning af de 5 Grader til 3. Dette henlagdes. Ordenens Titel I. O. O. F. fastlagdes paany.

Der bevilgedes et Beløb paa 200 Dollars til Hjælp ved Indførelsen af Ordenen i Danmark og Holland.

For den kommende Termin valgtes til Stor-Sire Br. John B. Harmon, Californien, til Stor-Skatmester Vansant. Ridgely forblev Stor-Sekretær. Endvidere vedtoges det at give ugifte Døtre og ugifte Søstre af 3. Grads Brødre Adgang til at blive Medlemmer af en Rebekka Grade-Loge.

Storlogens 55. Aarsmøde fandt Sted i Baltimore i September 1879. Det var i første Række finansielle Spørgsmaal, der var til Drøftelse, og Stor-Sire Harmon anbefalede stærkt, at Stats-Storlogerne kun sendte een Repræsentant til Møderne. Endvidere gik Stor-Siren imod den gamle Paragraf, der tillod en Ex.-Stor-Sire at have Sæde og Stemmeret i den suveræne Storloge. Den i 1833 under Artikel VIII i Konstitutionen herom vedføjede Ændring eller Tilføjelse var sikkert taget med af Ærbødighed for Ordenens Stifter; men det var en „aristokratisk" eller „patriarkalsk" Foreteelse, der stødte an mod hele Aanden i amerikanske Institutioner.

Ligeledes vendte Stor-Siren sig skarpt mod den almindelige Livsforsikrings-Institution indenfor Ordenen. Planen, der omfattede hele det amerikanske Odd-Fellowskab, vilde gøre Ordenen til et uhyre Forsikringsselskab, hvilket vilde blive Ordenens Dødsstød. „Gennem vor Broderlighed," fortsatte Br. Harmon, „gennem vor Omsorg for de Syge og Nødlidende, for Enker og Forældreløse og vor Omsorg for de Døde er vi blevet en enorm veldædig, moralsk og opdragende Faktor. Ordenens finansielle Virke er tilstrækkelig udstrakt; det er en Vildfarelse, hvis man tror, at Odd-Fellowship i sine Ytringer hovedsagelig har med Penge at gøre, og at Ordenen vilde gaa i Stykker, saafremt den ikke vilde adoptere andre og yngre Selskabers Livsforsikringssystemer. Frimureriet kender ikke til noget Understøttelsessystem eller Assurance, og det lever godt nok foruden det."

I den forløbne Termin havde den tyske Stor-Sire faaet Generalfuldmagt til Indførelse af Ordenen i Østrig-Ungarn, og et tidligere Medlem af Covenant Logen Nr. 22 i Kentucky, en Armenier, der var Missionær, gjorde Forsøg paa at indføre Ordenen i Vestindien og i Tyrkiet og prøvede at etablere en Loge i Konstantinopel.

I 1880 afholdt den suveræne Storloge sit Aarsmøde i Toronto i Canada, hvor den modtoges med Hjertelighed og under Udfoldelse af usædvanlig Pragt. Det var første Gang i Ordenens Historie, at Storlogen holdt Møde udenfor Staterne. Byens Borgmester bød Storlogens Medlemmer velkommen i en formfuldendt Tale, hvorefter Præsidenten for Industri-Selskabet ligeledes bød Ordenen som saadan velkommen. Stor-Sire Harmon takkede for begge Taler med en passende Svartale, som han sluttede med følgende Ord: „I Odd-Fellow Ordenen kendes hverken til Kommunisme eller Lovløshed. Ordenen trives i Forhold til Folkets Frihed; deraf kommer dens uhyre Vækst i de forenede Stater, i Canada, i Australien."

Selve Mødet afholdtes i Parlamentets Lovgivningssal, og der blev truffet en Del Beslutninger. Bl. a. vedtoges det Forslag, der reducerede de underordnede Logers 5 Grader til 3. Den reviderede Indvielsesgrad og Ritualet for Lejrene skulde træde i Kraft den 1. Januar 1881 og det øvrige i April samme Aar. Alle Medlemmer, der havde faaet første og anden Grad efter det gamle Ritual, skulde staa i Rang med første Grads Medlemmer efter det reviderede Værk; Medlemmer, der havde taget tredie og fjerde Grad, lige med anden Grads Medlemmer, og alle

Medlemmer af den gamle femte Grad i Rang med 3. Grads Medlemmer efter det reviderede Værk. Man vil bemærke, at Entwisle's – som „Forbundsgraden" betegnede Grad – paa Grund af sine fremragende Egenskaber bibeholdtes.

GAMLE RIDGELY'S DØD

I September 1881 afholdt den suveræne Storloge sit Møde i Gaskompagniets Sal i Cincinnati.

Den første Handling, man foretog sig, var at affatte og afsende en Kondolenceskrivelse i Anledning af det skændige Attentat paa Præsident Garfield og Stats-Sekretær Blaine.

For første Gang i 40 Aar deltog Br. Ridgely ikke i Mødet, og den fungerende Stor-Sekretær Th. Ross oplæste Beretningen, der i første Række omhandlede Ordenens og Storlogens finansielle Forhold. Det forløbne Aar havde i enhver Henseende været straalende, og det hedder i Slutningen: „Udstrakt som hele Verden er vort Arbejdsfelt og frit som Luften er vort Velkommen til Menneskeheden."

Med Sorg bemærkede Ross, at Br. Ridgely paa Grund af Svaghed var forhindret i at være til Stede.

Da Budskabet om Præsident Garfield's Død indløb Natten mellem den 19. og 20. September, blev Mødet, der var berammet til den 21., suspenderet, og alle Festligheder i Anledning af Afsløringen af Odd-Fellow Mindesmærket paa Spring-Grove Kirkegaarden udsattes.

Den 16. November 1881 døde saa den højtansete Broder, Stor-Sekretær James Ridgely, 75 Aar gammel. Hans Minde vil leve til sene Tider.

Til Stor-Sire valgtes Luther J. Glenn fra Georgia.

ODD-FELLOW MINDESMÆRKET

Mindesmærket paa Spring-Grove Kirkegaarden afsløredes i Stilhed den 20. September 1881, og da det er et talende Vidnesbyrd om Odd-Fellow's Gavmildhed, og endda er fremstillet af Odd-Fellow's, er det ret og billigt at fremkomme med en Beskrivelse deraf.

Kommende Slægter vil maaske ikke være i Stand til at tyde Indskrifterne og de allegoriske Figurer, medmindre vort stille Haab – at ethvert Barn skulde vide Besked om vor Orden – gaar i Opfyldelse.

Monumentet bestaar af en 6-kantet massiv Basis, der bærer 3 indbyrdes forbundne Søjler. Paa disse Søjler hviler en stor Broncestatue. Saavel Basis som Søjler er forarbejdede i prægtig Quincy-Granit. Selve Basis er 7 Fod høj, medens Søjlerne er 17½ Fod høje, og Statuen er 10½ Fod høj, saaledes at hele Monumentet er 35 Fod højt. (Maalene er engelske.) Tre Sider af Basis bærer Indskrifter; paa den ene læses: „Hjælp de Trængende", paa den anden: „Besøg de Syge" og paa den tredje: „Begrav de Døde". De mellem disse Indskrifter liggende Sider er smykket med Relieffigurer, der allegorisk fremstiller Ordenens 3 Grene, Mandslogerne, Rebekka-Graden og Lejren. De første illustreres ved Billedet af David og Jonathan, den anden ved Rebekka ved Brønden og den tredje ved en ærværdig Patriark, der leder en træt Pilgrim ind i sit Telt. Derover – i hvert Hjørne af Piedestalen, der bærer de korinthiske Søjler, befinder sig 3 pragtfulde, siddende kvindelige Broncefigurer, repræsenterende Venskab, Kærlighed og Sandhed. Disse tre Ord er desuden indmejslede i Graniten ved Figurernes Fødder. Figurerne er i siddende Stilling 6 Fod og 2½ Tomme høje. Den 10½ Fod høje Broncestatue paa Toppen af Monumentet forestiller Moses med bølgende Skæg og Gevandt. I den højre Haand holder han sin Stav, og med den venstre Lovens Tavler, som han støtter paa sin Hofte. Denne Statue alene vejer 3000 Pund. Ved dens Fod er indridset Aarstallet A. D. MDCCCXXX, og mellem Ornamenterne derunder ses de tre Kædeled samt „det altseende Øje".

ORDENEN I DANMARK

Med Hensyn til Ordenen i Danmark, der i 1882 bestod af 4 Loger, 1 Lejr og 1 Rebekka Loge, vedtog Storlogen, at der skulde foretages de nødvendige Skridt til at lægge denne direkte ind under den suveræne Storloges Jurisdiktion. Hidtil havde den jo været underlagt den tyske Storloge; de danske Loger havde nemlig selv først ønsket at høre under Tyskland, men havde senere andraget om at komme under Amerika. Ved Indstiftelsen af Scandinavia Loge Nr. 2 havde den tyske

Storloge udstedt Fribrevet, men den suveræne Storloges Stor-Sire ansaa Tyskland for uberettiget hertil, idet han formente, at kun Danmark Loge Nr. 1 var underlagt Tysklands Storloge, og at denne ingen Berettigelse havde til iøvrigt at underlægge sig hele den danske Jurisdiktion. Medens Tyskland upaavirket heraf rask væk udstedte Fribreve til Logerne Nr. 3 og 4 samt til endnu en Lejr og en Rebekka Loge, udvikledes en livlig Korrespondance mellem de to Storloger, der først ophørte, da de danske Loger endelig fik deres Ønske opfyldt, om at maatte blive underlagt Amerika. Herfra fik de saa i 1884 Bevilling til Oprettelsen af en egen Storloge.

Fra Mødet i 1881 i Cincinnati stammer følgende Resolution, der foranledigedes ved et beklageligt Tilfælde i en Jurisdiktion, hvor nogle Brødre, kopierende Ordenens Former, havde dannet en Art Korporation, de kaldte Patriarchal Circle. Bestemmelsen havde følgende Ordlyd:

„Enhver Odd-Fellow, som i Fremtiden vedbliver at være Medlem af eller indtræder i nogen hemmelig Organisation, der ikke er underlagt denne Stor-Institution, og som har antaget eller approberet til dens eget Brug denne Ordens Uniform, Regalier, Emblemer, Navn, Titler, Mottoer eller Initialer, eller nogen Del af dem, eller i hvilken det hører til Kvalifikationerne for at blive Medlem, at Ansøgeren er Medlem af denne Orden, eller i hvilken det forlanges af Ansøgeren, at han skal foretrække den nævnte Organisation eller dens Medlemmer paa Odd-Fellow Ordenens eller nogen af dens Medlemmers Bekostning, skal anses for skyldig i en for Odd-Fellows upassende Opførsel og i grov Forseelse mod Odd-Fellowship og skal, efter at være overbevist herom, udstødes . . .“

Det fuldendte Arbejde med det reviderede Ritual blev fremlagt. Bl. a. medførte dette den berømte Lov af 1881, ifølge hvilken alt Arbejde – undtagen i de lavere Grader – skulde udføres i den højeste Grad, altsaa i 3. Grad. Denne Lov traadte i Kraft 1. Juli 1882.

Mødet i 1882 fandt Sted i Baltimore under Stor-Sire Luther J. Glenn's Præsidium. Paa dette Møde blev Br. Ridgely's Død bekendtgjort, og man vedtog at tage de fornødne Skridt til at rejse et pragtfuldt Monument til hans Minde.

Theodor A. Ross udnævntes af Stor-Siren til Ridgely's Efterfølger som Stor-Sekretær. – I Mødet valgtes Eric J. Leech fra Iowa til Stor-Sire.

I 1883 afholdtes Mødet i Providence. Repræsentanterne modtoges med stor Honnør af de lokale Myndigheder, og til Ære for Mødet fandt der for første Gang en offentlig Parade Sted. Der deltog i denne over 1500 uniformerede Patriarker, der vakte beundrende Opsigt. Med Amerikanernes Smag for „Publicity" for Øje er det ikke svært at forstaa, at de store offentlige Parader af uniformerede Patriarker – der i Løbet af et Par Aar skulde blive til Institutionen Patriarchs Militant – nu blev en stadig tilbagevendende Begivenhed.

Der var paany kommet en Henvendelse fra Manchester Unity – denne Gang fra Stor-Mester I. Stockton – om Genoptagelsen af den venskabelige Forbindelse, men ogsaa denne Gang forblev Forhandlingerne resultatløse.

I 1884 afholdtes Storlogemødet i Minnesota. I dette Møde bekendtgjorde Stor-Sire Eric Leech Stor-Skatmester Joshua Vansant's Død og udnævnte Alexander L. Spear til hans Efterfølger i Embedet.

Det Udvalg, der havde arbejdet i nogen Tid med Udarbejdelsen af Love og Forordninger for den uniformerede Lejr, fremlagde paa Mødet det færdige Forslag, der blev modtaget og anerkendt. Denne Anerkendelse var ensbetydende med Indførelsen af den Institution, der nu er velkendt under Navn af Patriarchs Militant. Oprettelsen af denne Grad udløste et længe næret Ønske indenfor Ordenen. Rigtigheden heraf fremgaar af den næsten rekordagtige Tilgang, Graden fik i den nærmest følgende Tid, og den Indflydelse paa Ordenslivet, den gennem Tiden har øvet, har været betydelig.

Ino C. Underwood

Brødrene fra Chicago bragte Storlogen en varmfølt Tak for den store Hjælp, der var ydet dem efter den frygtelige Brand.

Meddelelse om Oprettelse af Storloger – bl. a. i Danmark – blev givet.

Der indførtes en Juvel for Distrikts Deputeret Stor-Sirer, og det blev tilladt, at Rebekka Grade-Loger kunde lade valgte Repræsentanter samles til aarlige Møder, de saakaldte Stats-Assemblies,

der blev en Forløber for Rebekka-Raadet. — Paa dette Møde valgtes Henry F. Garey til Stor-Sire.

Den 21. September 1885 afholdt den suveræne Storloge sit Møde i Baltimore. Den nye Grad, Patriarch Militant, blev her officielt anerkendt, og Repræsentant I. C. Underwood fra Kentucky udnævntes til Generalløjtnant.

Den følgende Dag fandt Afsløringen af Ridgely's Monument Sted.

JOHN M. WHITE

I Mødet i Boston 1886 valgtes John M. White til Stor-Sire; ogsaa han maa regnes mellem Ordenens Heroer, og han mindes med Erkendtlighed. Han var født 29. Februar 1820 og gav sig i moden Alder til at studere. Han blev i 1848 Advokat. Samme Aar indviedes han i Odd-Fellow Ordenen, indenfor hvilken han hurtigt steg til de højeste Embedsstillinger. Som tidligere nævnt var der under den ulyksalige Borgerkrig sket en midlertidig Adskillelse mellem Ordenens Jurisdiktioner. Br. White begyndte straks efter Stridighedernes Afslutning at virke for en Genoptagelse af det saa frugtbringende Samarbejde, og i 1866 kom det da ogsaa til en lykkelig Genforening ved det mindeværdige Møde i Baltimore, hvor Br. White for første Gang mødte som Repræsentant i den suveræne Storloge, i hvilken han gjorde sig fortjenstfuldt bemærket ved sin brændende Iver saavel som ved sin store Indsigt i Ordenssager.

Rebekka-Institutionens selvstændige Udvikling skyldtes for en stor Del Br. White, men mest kendt blev han dog som Udgiveren af den Lovsamling, der under Navn af „White's Digest" har været den officielle Raadgiver overalt i alle Ordenens Form- og Lovspørgsmaal. Den fremkom i 1869 efter Opfordring af Br. Ridgely, og er udkommet i flere reviderede Udgaver.

Br. White døde den 20. Marts 1902, 82 Aar gammel.

Iøvrigt antoges paa Mødet i 1886 et reviderende Lovforslag for Rebekka Graden, ifølge hvilket enhver 3. Grads Broders samtlige nærmeste Paarørende, altsaa Hustruer, ugifte Døtre og Steddøtre, ugifte Søstre, Mødre (saafremt disse var Enker og levede i ugift Stand) var berettigede til Graden, hvis de tilhørte den hvide Race. Herved udvidedes Rammerne for Medlemskab betydeligt.

Der var af den suveræne Storloge i Tidsrummet 1886–87 udsendt et Cirkulære, der behandlede Spørgsmaalet om Forholdet mellem Medlemsindtægter og Understøttelsesudgiften. Et i den Anledning nedsat Udvalg udtalte, at Spørgsmaalet var af stor Vigtighed, og at man haabede, at den suveræne Storloge paa rette Maade vilde udøve sin konstitutionelle Ret og foranledige, at alle Underloger vedtog sunde Bestemmelser paa dette Omraade. Det foresloges endvidere, at der paa Grundlag af de indkomne Beretninger skulde udgives et Uddrag paa 20 Sider, som skulde tilstilles alle Loger. Dette vedtoges, og i 1888 udsendte Stor-Sekretær Ross den omtalte Pjece, kaldet „Dues and Benefits", et udmærket Bidrag til Overvejelsen af at grundlægge en solid, materiel Basis for Ordenen. Pjecen er oversat paa Dansk under Titlen: „Bidrag, Syge- og Begravelseshjælp".

I 1887 afholdt den suveræne Storloge Møde i Denver, Colorado. Det bestemtes herunder, at Rebekka Ritualet kun maa anvendes af og i Rebekka Loger.

Der indførtes en ny Juvel: „Decoration of Chevalry". Denne Juvel kunde tildeles alle Medlemmer af „Patriarchs Militant", samt Rebekka Døtre, der fremsatte Ønske herom.

Den gamle Bestemmelse fra 1858 om, at alle Storlogemøder, hvis intet andet blev bestemt, skulde finde Sted i Baltimore, ændredes, idet Byen Columbus blev foretrukket for Baltimore.

Ved Mødet i Los Angeles i 1888 blev det vedtaget, at der skulde indstiftes en Veteran Juvel for de Brødre, der i 25 Aar havde været godstaaende Medlemmer af Ordenen. Hertil føjedes i 1893 50 Aars Veterantegnet, og det vil næppe overraske nogen at erfare, at der i indeværende Aar (1942) er blevet tildelt en Broder i New York 75 Aars Veterantegnet; Amerika er i Sandhed Rekordernes Land.

John C. Underwood, Kentucky, valgtes til Stor-Sire.

I 1889 afholdtes Storlogemødet i Columbus; 42 Storloger og 24 Storlejre var repræsenterede der. Den danske Storloge var ogsaa repræsenteret ved Br. Ex.-Dep. Stor-Mester I. Rath, der nød den Ære at blive udnævnt til Medlem af Udvalget for Foreign Relations og at modtage The Decoration of Chevalry.

Umiddelbart før Mødet blev Stor-Sire Underwood udsat for et Ulykkestilfælde. Da han i Spidsen for sin Stab red hen ad Gaden for at sætte sig i Spidsen for den mægtige Procession, der ventede ham, snublede hans Hest, og han faldt ind under

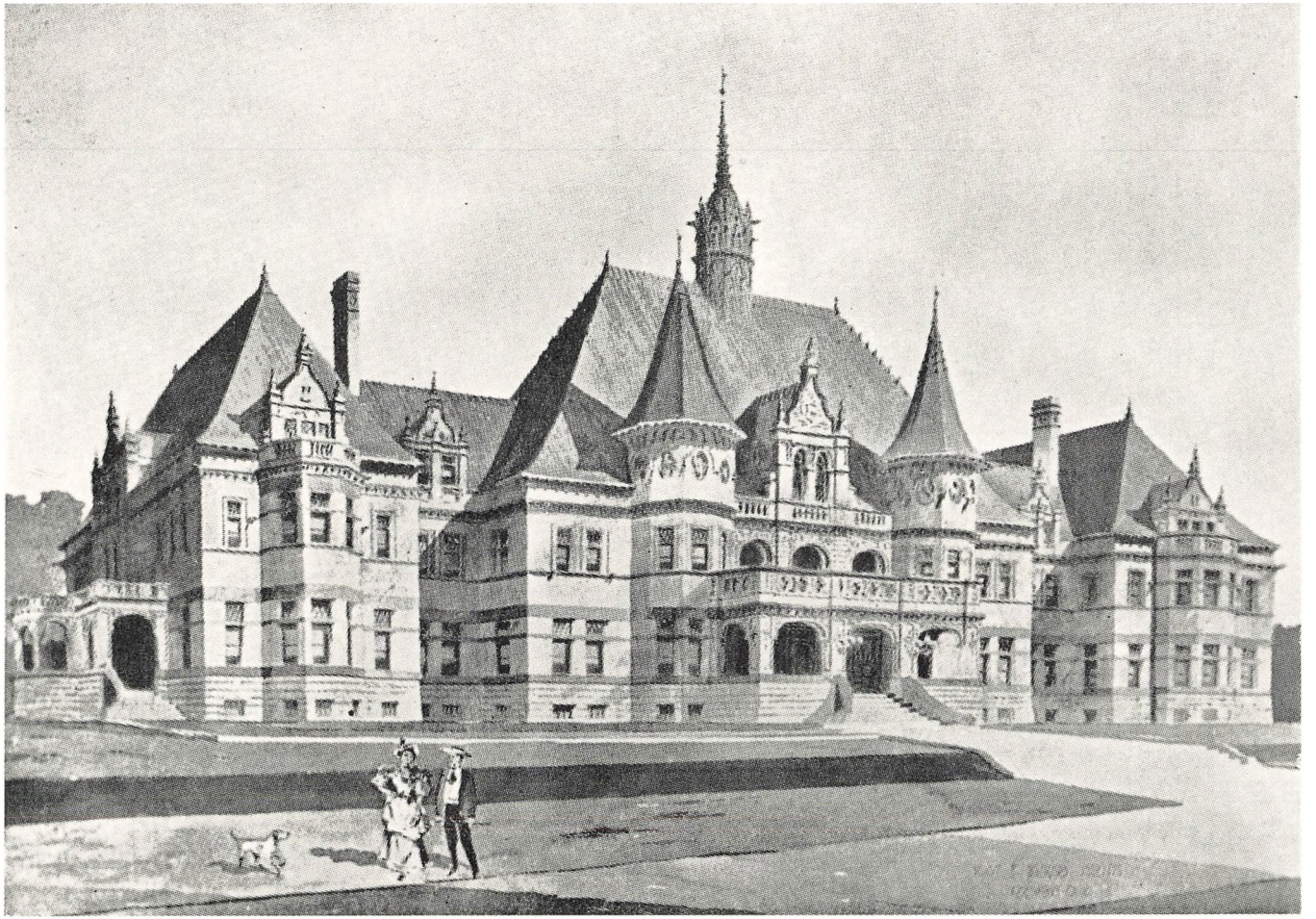

Odd-Fellow Hjemmet i Springfield, Ohio

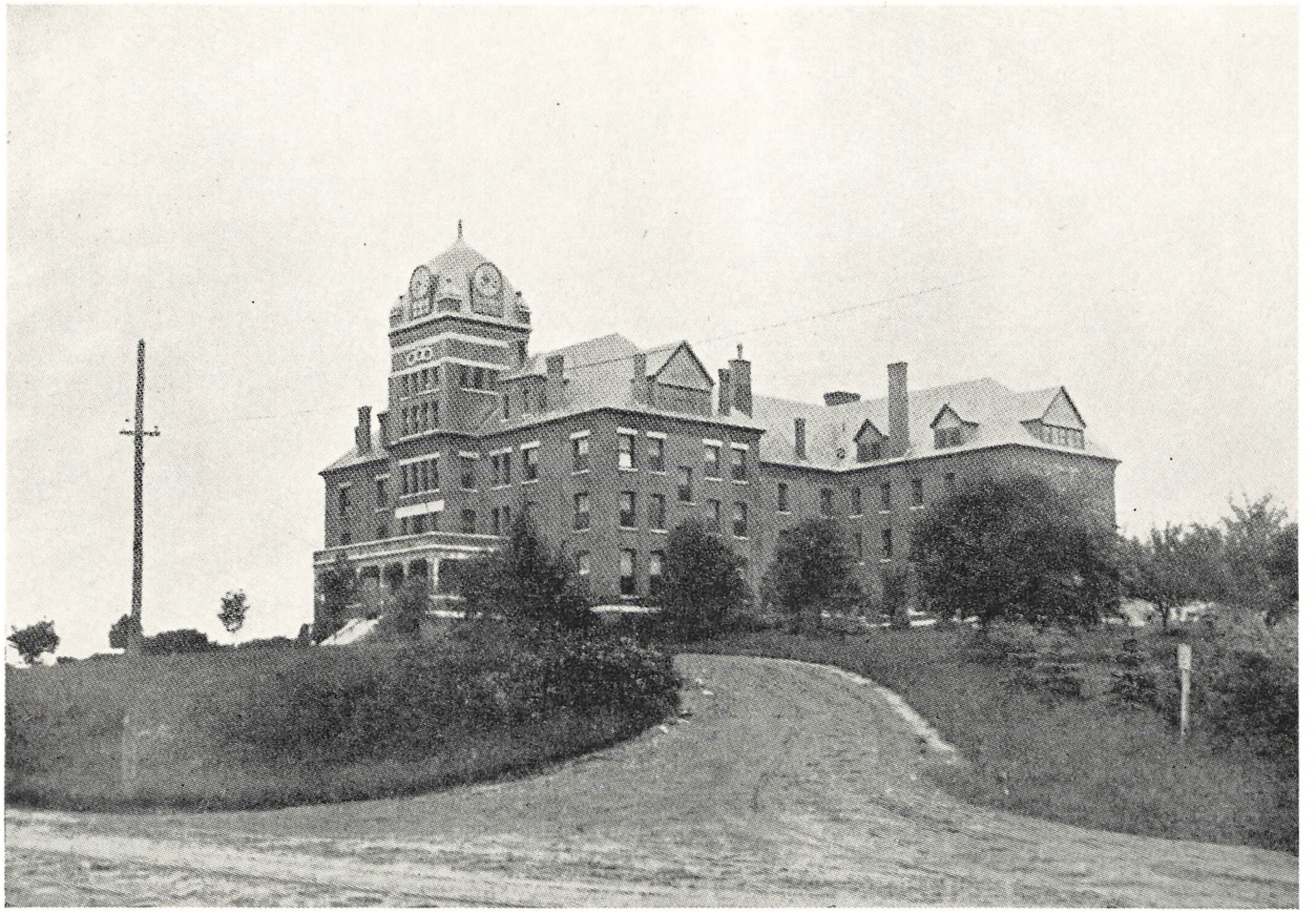

Odd-Fellow Hjemmet i Worcester, Massachusetts

den. Ved de Kvæstelser, han derved paadrog sig, blev han ude af Stand til baade at deltage i den store Parade og til at overvære de Møder, der i Ugens Løb afholdtes i Storlogen.

Det bestemtes ved dette Møde, at Underloger skulde have Myndighed til selv at regulere og kontrollere deres finansielle Affærer.

Der forelaa endvidere to Andragender fra Danmark og Schweiz om, at disse Jurisdiktioner maatte blive uafhængige, idet tillige Norge og Sverige underlagdes Danmark. Andragendet blev dog ikke bevilget denne Gang; men da begge Lande gentog Anmodningen, bevilgedes Uafhængigheden i 1891, væsentligst under Medvirken af Br. Herman Block, Iowa.

EN SPECIAL DEPUTERET STOR-SIRE FOR EUROPA

Den suveræne Storloge havde paa Grund af den Udvikling, Ordenen viste sig at have i Europa, besluttet sig til at udnævne en Special Deputeret Stor-Sire for de europæiske Jurisdiktioner, og den valgte hertil Stor-Repræsentanten for Iowa, Br. Herman Block, der var Tysker af Fødsel og en højt anset Odd-Fellow. Br. Block havde under sit stadige Ophold i Europa og paa sine mange Rejser alle Vegne været et udmærket Forbindelsesled mellem Europa og Amerika, og hans aarlige Indberetninger fra alle europæiske Jurisdiktioner vil læses med stor Interesse. Hans Certifikat paabød ham at besøge alle Loger og Lejre og til at give passende Indberetninger om Forholdene til den suveræne Storloge, men iøvrigt skulde han nærmest være kontrollerende og raadgivende uden nogen positiv Myndighed.

Den 16. September 1889 afholdt den suveræne Storloge under Ledelse af John C. Underwood sit Møde i Columbus City, Ohio.

For første Gang i Odd-Fellow Ordenens Historie var Rebekka Logerne samlede til Møde. Dette første National Convention lededes af Ex.-Stor-Sire Jas. B. Nicholson, og Aabnings- og Velkomsttalen holdtes af Præsidenten for Ohio „State Assembly", Str. Lizzie Phillips.

Det følgende Aar, 1890, holdtes Mødet i Topeka, Kansas. Mødet i September 1891 afholdtes i St. Louis, Missouri, og lededes af den Dep. Stor-Sire Cl. T. Campbell, da Stor-Sire Chas. M. Busbee paa Grund af Sygdom ikke var til Stede. Paa

Mødet fremkom der et Forslag om, at alle Kvinder over 18 Aar, og som ellers opfyldte Kravene, skulde kunne blive Medlem af en Rebekka Loge, og at Betegnelsen Grade-Loge skulde bortfalde. Forslaget vedtoges dog først i 1894.

Det følgende Aarsmøde 1892 afholdtes i Portland, Oregon. Den Special Dep. Stor-Sire for Europa, Br. Herman Block, aflagde en omstændelig Beretning om sin Rejse i Europa. Vi hidsætter her et kort Uddrag af hans Beretning om Besøget i Danmark:

„Vi ankom til København efter en besværlig og stormfuld Rejse over Østersøen, en Rejse, der oplivedes ved Synet af den tyske Flaade, der modtog Czaren af Rusland. Krigsskibene var under Saluteringen indhyllede i Røg, der næsten skjulte de straalende Farver og de vajende Flag. Det var et smukt Syn; men ikke nær saa skønt i vore Øjne som Synet af det enkle blaa Banner med de 3 Kædeled paa vort Odd-Fellow Skib.

Henimod Midnat kom vi til Danmarks Hovedstad, hvor vi modtoges af Stor-Mester Dr. Petrus Beyer, der ledsagede os til det hyggelige Hotel „Kongen af Danmark", hvor den Dep. Stor-Mester Br. Jacobson og hans Frue ventede os.

Rapporterne fra Danmark var glædelige og lovende, Medlemstallet var voksende og af god Kvalitet. I intet andet Land har Odd-Fellow Ordenen formaaet i den Grad at trænge ind i alle Samfundslag. Landets Kultusminister, Hs. Excellence Prof. Dr. Goos, er et fremragende Medlem og Formand for Lov-Udvalget. I Anledning af Kongeparrets Guldbryllup havde en Deputation fra Odd-Fellow Ordenen været i Audiens hos Majestæterne for at overrække en Gave. Kong Christian underrettede Deputationen om, at han omhyggeligt havde studeret vor Ordens Literatur, og at han var fuldt klar over Ordenens humanitære og samfundsnyttige Karakter. Derpaa tildelte Hs. Majestæt Dr. Petrus Beyer Dannebrogsordenens Ridderkors, medens Ex.-Stor-Mester Holck fik Titlen Justitsraad."

DEN DANSKE STORLOGE UAFHÆNGIG

I Mødet 1892 fik iøvrigt Storlogerne for Danmark og Schweiz den ønskede Uafhængighed bekræftet. Samtidig vedtog den suveræne Storloge en Veteran-Juvel for 15 Aars Medlemskab i Rebekka Logerne, hvad der allerede næste Aar forandredes til 10 Aar.

Fremdeles paabød Storlogen, at efter The Minimum Benefit Law skulde Logerne betale i det mindste 2 Dollars ugentlig til et godstaaende Medlem i det første Aar og senere mindst 1 Dollar ugentlig, saalænge Sygdommen varede; det havde nemlig vist sig, at der var Loger, som endog havde betalt mindre.

ORDENEN OG KATOLIKKERNE

I 1893 holdt den suveræne Storloge sit Aarsmøde i Milwaukee, Wisconsin, under Ledelse af Stor-Sire Cl. T. Campbell.

Naar man betragter Odd-Fellow Ordenens Udbredelse over Jordens forskellige Lande, kan man ikke undgaa at bemærke, at der er en hel Række af Stater, hvorfra Ordenen praktisk talt er udelukket – nemlig de katolske Lande. Den katolske Kirke har altid stillet sig, og stiller sig fremdeles, afgjort fjendtlig overfor saavel Odd-Fellow Ordenen som overfor alle lignende Institutioner. Ikke desto mindre skete det i 1893, at en Komité af katolske Biskopper henvendte sig til Stor-Sire Campbell for at faa saadanne Oplysninger angaaende Ordenens Arbejde, Ritual m. m., at de paa Grundlag heraf kunde tage Stilling til det Spørgsmaal, om den katolske Kirke kunde tillade sine Tilhængere at være Medlemmer af Ordenen. Selvfølgelig kunde der ikke gøres Undtagelser, selvom de Spørgende var katolske Prælater; de kunde faa de Oplysninger, som alle og enhver kunde faa, men ingen yderligere. De høje Gejstliges Beslutning lød derpaa paa en Bandlysning af Ordenen. Denne Bandstraale kunde Odd-Fellow Ordenen nu tage sig let, thi – som Stor-Siren bemærkede – vil den katolske Kirke ikke tillade sin Tilhængere at indtræde i Ordenen, saa er Tabet deres, – ikke Ordenens.

I sit Møde vedtog den suveræne Storloge atter et nyt Ærestegn, nemlig The Honorable Veteran Jewell for 50 Aars Medlemskab i Ordenen.

Storlogen havde i flere Aar vaklet mellem Washington og Baltimore som endeligt Sæde for Stor-Sekretær Bureauet, men nu vedtoges det at erhverve en passende Ejendom i Baltimore, og fra 1893 fik Odd-Fellow Ordenen atter sit faste Hovedsted i denne sin minderige, gamle By, hvor man i 1895 erhvervede egen Ejendom.

Det følgende Aar, 1894, afholdtes Storlogemødet i Chattanooga, Tennessee.

Til Stor-Sire for den kommende Termin valgtes John W. Stebbins, New York.

Den 16. September 1895 afholdt Storlogen sit Aarsmøde i Atlantic City, New Jersey.

STORLOGE I SVERRIG

I Mødet bevilgedes der Fribrev for en Storloge i Sverrig, og de 2 ældste, svenske Loger, der hidtil havde været underlagt Danmark, overgik nu, som rimeligt var, til den svenske Storloge. – Det vedtoges endvidere med 147 Stemmer mod 32, at ingen „saloonkeeper", Bartender eller professionel Spiller kunde optages i Ordenen.

TH. ROSS

I Storlogemødet 1896, der afholdtes i Dallas, Texas, valgtes Frank Grant til Stor-Sekretær i Stedet for Br. Th. Ross, der paa dette Tidspunkt havde været Stor-Sekretær i 15 Aar og havde gjort sig bekendt, dels ved sine yderst omhyggelige Storlogeberetninger og dels ved sit i 1888 udgivne store Værk om Odd-Fellow Ordenen „Odd-Fellowship, its history and manual". Udover sin administrative Dygtighed havde Br. Th. Ross iøvrigt ingen større Betydning, og efter Ridgely's Død er Ordenens Ledelse i det store og hele mere direkte overgaaet til de hvert andet Aar vekslende Stor-Sirer. Ross blev mere og mere svagelig, tilsidst blind; han døde 1902, 75 Aar gammel.

Paa Mødet i Dallas vedtoges nye Ceremonier for Rebekka Assemblies og nyt Ritual for Rebekka Loger, og der indførtes et Kendingstegn til Brug mellem Søstre og Brødre. Endvidere ændredes visse Ting ved Lejr-Regaliet.

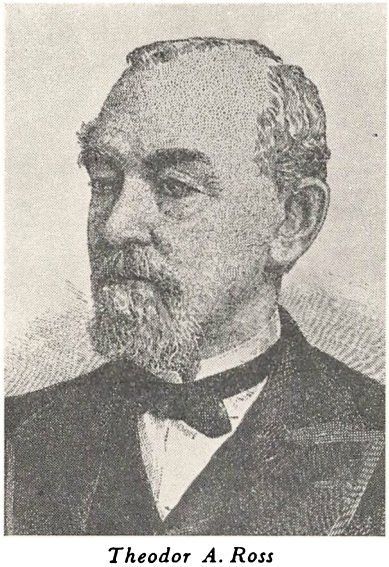

Theodor A. Ross

Br. Fred. Carlton, Texas, valgtes til Stor-Sire for næste Termin.

UNGDOMSLOGER

I 1897 fandt Storlogemødet Sted i Springfield, Illinois. Paa dette Møde fremkom der et Forslag om ved Oprettelsen af Ungdomsloger ogsaa at drage yngre Mennesker til Ordenen, men denne vigtige Sag henlagdes til senere Tider. Endvidere blev der frakendt Rebekka Logerne Ret til Ud-

betaling af Syge- og Begravelseshjælp. Den suveræne Storloges mangeaarige og udmærkede Stor-Kapellan I. Venable fik overrakt 50 Aars Veteran-Juvelen som Tegn paa Storlogens Højagtelse for ham som Menneske, Præst og Odd-Fellow. Han havde da beklædt Embedet uafbrudt i over 25 Aar.

Da der fra den Special Dep. Stor-Sire for Europa, Br. Herman Block, forelaa et Ønske om at træde tilbage fra sin Stilling, havde Jurisdiktionerne Schweiz, Danmark og Sverrig indsendt en Anmodning om, at man skulde prøve paa at formaa Br. Block til fremdeles at varetage sin Stilling, hvilket anbefaledes af Stor-Siren. Br. Block indvilligede da ogsaa i at blive.

ORDENEN I NORGE

Til Stor-Sire Fred. Carlton var indgaaet en Forespørgsel fra den danske Storloge om Tilladelse til Oprettelse af Ordenen i Norge. Man bemærkede, at den svenske Storloge intet havde at indvende herimod. Stor-Sire Carlton ønskede dog først at adspørge den svenske Storloge om dens Syn paa Sagen, og da Svaret fra Sverrig lød, „at det kunde være ligegyldigt, hvem der oprettede en Loge i Norge, naar det blot blev gjort paa den rette Maade," blev Tilladelsen givet den danske Storloge.

En interessant Forhandling med Tyskland havde den suveræne Storloge, idet den maatte misbillige, at en preussisk Loge havde indviet en Østriger, dels fordi Østrig i det hele taget ikke var underlagt den tyske Storloge, og dels fordi den østrigske Stat stillede sig afvisende overfor Ordenen. Endvidere havde den tyske Storloge vedtaget, at Distrikt-Storlogernes valgte Embedsmænd ikke kunde vælges til Stor-Repræsentanter, hvad den Spec. Dep. Stor-Sire Br. Block mente var i Modstrid med den suveræne Storloges Konstitution. Den suveræne Storloge gav den Spec. Dep. Stor-Sire Medhold heri.

EN ANERKENDELSE TIL DANMARK

I Anledning af Meddelelsen om, at de danske Odd-Fellows paa Initiativ af Stor-Sire Dr. Beyer havde oprettet et Spedalskhedshospital paa Island, hvad der omtaltes yderst anerkendende, vedtog den suveræne Storloge at udtale en Tak til

den danske Storloge og ligeledes en speciel Tak til Br. Stor-Sire Dr. Beyer – en virkelig enestaaende Hyldest.

Forøvrigt kan det ikke noksom anbefales Interesserede at læse Br. Spec. Dep. Stor-Sire Herman Blocks Rapporter fra hans Rejser i Europa. Disse Beretninger er enestaaende ved den livfulde og underholdende Maade, paa hvilken de er affattede. For os Danske har selvfølgelig navnlig Rapporterne her fra Danmark Interesse, da de danner et udmærket Tillæg til vor egen Historie.

Kun eet Sted i Beretningerne – der alle findes i den suveræne Storloges Aarsberetninger fra Aarene 1892–99 – har der indsneget sig en lille Misforstaaelse. I Beretningen fra 1897 skriver Br. Herman Block:

„The seventh Danish Odd-Fellows' day was just held at Esbjerg on the north coast of Sjelland." Dog denne lille „Lapsus" tilgiver vi gerne vor Ven.

Paa samme Møde fremkom der et Forslag om at optage Medlemmer, der fraskriver sig Retten til at nyde Ordenens Goder; dette Forslag forkastedes som stridende mod Aanden i Odd-Fellow Ordenen. – Det besluttedes endvidere, at alle Love vedrørende Autorisering af Assuranceselskaber i Ordenens Navn ophæves.

I 1898 afholdtes Storlogemødet i Boston, Massachusetts.

Et halvt Aar før Mødet døde den suveræne Storloges Skatmester, Br. Isaac A. Sheppard. Br. Sheppard var optaget i Ordenen 1846 og blev Medlem af den suveræne Storloge i 1878. Da Joshua Vansant døde, blev Br. Sheppard valgt til at udfylde hans Plads som Stor-Skatmester, hvilken Stilling han varetog til 1895, da han resignerede paa Grund af Svagelighed. Den suveræne Storloge viste ham megen Anerkendelse, og vedtog ved hans Død, at hans Portræt skulde medfølge Storlogens Aarsberetning.

REBEKKA INSTITUTIONENS STIFTELSESDAG

I 1899 afholdt Storlogen sit Aarsmøde i Detroit, Michigan, under Ledelse af Stor-Sire Alfred S. Pinkerton.

Rapporten fra Danmark lød dette Aar saaledes:

„– as far as the Order is concerned there is nothing „rotten in the state of Denmark". The jurisdiction is a credit to the Order."

Det bestemtes endvidere, at den 20. September skulde fejres af Rebekka-Institutionen som dennes Stiftelsesdag, og at der i den Anledning skulde udarbejdes en særlig Ceremoni.

Et Forslag om, at Brødre, der havde været Medlem i 25 Aar, skulde være kontingentfrie, forkastedes, da det vilde kræve en fuldstændig Forandring af Minimumskontingentet, samt nødvendiggøre Dannelse af Reservefonds.

I Aaret 1900 afholdtes Storlogemødet i Richmond, Virginia. Paa dette Møde fremsattes der Forslag om, at den suveræne Storloge skulde indlede Forhandlinger med „Manchester Unity" angaaende en Overenskomst om gensidig at udbetale hinandens Medlemmer de stipulerede Understøttelser, naar Vedkommende i det Land var i Trang og havde lovligt Rejsekort; dette blev dog forkastet.

DE TRE KÆDELED

Derimod vedtoges det, at fastslaa, at: „de tre Kædeled" og ligeledes Ordene „Venskab, Kærlighed og Sandhed" eller deres Initial V. K. S., hidtil havde været, ere og skulle forblive at være Emblemer for „Den uafhængige Odd-Fellow Orden".

Et Forslag om, at give Storlogerne Ret til at fritage deres Underloger for i en Tid at suspendere deres Understøttelser, forkastedes.

I dette Aar bevilgedes der Fribrev for Holland til Oprettelsen af Storlogen for Kongeriget Nederlandene.

En fra Stor-Siren fremført Klage over en Tilbøjelighed hos Logerne til at holde Ordensmøder om Søndagen fandt Tilslutning i den suveræne Storloge, som ønskede at fastholde det gamle Princip, at Søndagen skal holdes hellig.

Det vedtoges, at de uafhængige Storloger, der accepterer og arbejder under Fribrevet af Aar 1900, maa vælge en Repræsentant til den suveræne Storloge; dog betales der ikke en saadan nogen Godtgørelse.

Som det fremgaar heraf, har den suveræne Storloge affattet et nyt Fribrev for uafhængige Storloger, men der anføres i Beretningen vedrørende Aarsmødet 1901, der afholdtes i Indiana, at dette kun er bleven antaget af Schweiz, medens Holland, Sverrig og Danmark har taget Forbehold og andraget om Ændringer paa visse Punkter. Tyskland har rent ud nægtet at modtage noget nyt Fribrev.

Br. Special Dep. Stor-Sire Block ønskede nu gentagne Gange at nedlægge sin

Embedsstilling i Europa, grundet paa Svagelighed og Overanstrengelse, og idet den suveræne Storloge modtog hans Afskedsbegæring, udtalte den sin fulde Anerkendelse af hans Virksomhed.

JAMES B. NICHOLSON

Den suveræne Storloge mindedes Ex.-Stor-Sire James B. Nicholson, der var død den 4. Marts 1901, 81 Aar gammel. Hans Navn var stærkt knyttet til Ordenens Historie i de sidste 50 Aar. Han var oprindelig Bogbinder og optoges i Ordenen 1848, og det varede ikke længe, førend man lærte hans store Evner og Dygtighed at kende. I 1859 blev han valgt til Stor-Repræsentant i den suveræne Storloge, hvor han i 1862—64 fungerede som Stor-Sire; han var ved sin Død den ældste Ex.-Stor-Sire. Hans Ledelse af Ordenen faldt netop midt i Borgerkrigens Tid, og det skyldes væsentligst ham, at det lykkedes Ordenen at gaa uskadt ud af denne alvorlige Krise. Han har forøvrigt udsendt en Skildring af Forholdet mellem Nordens og Sydens Loger under den Periode.

Aarsmødet i 1902 afholdtes i Iowa under Ledelse af Stor-Sire James B. Goodwin, Georgia. Storlogen debatterede en Del om Fribrevene til de uafhængige Storloger, en Sag, man gerne ønskede Enighed om, men paa den anden Side ikke ønskede at ændre noget i, da man var af den Formening, at det var de europæiske Jurisdiktioner, der misforstod den gode Hensigt.

Et Forslag om at udelukke Detailhandlere af og Agenter for Spirituosa fra Optagelse i Ordenen vandt Bifald, men blev dog ikke vedtaget.

Der overraktes en Gave til den ældste, dalevende Ex.-Stor-Sire James P. Sanders, der da var 83 Aar gammel og i 59 Aar havde tilhørt Ordenen.

Rebekka-Institutionerne fremkom atter med Ønsket om at faa Tilladelse til at indføre obligatorisk Sygehjælp; men saavel dette Ønske som Begæringen om at maatte optage Kvinder, der er gifte med Mænd udenfor Ordenen, afsloges.

I det andet Aar af John Goodwin's Stor-Sire Periode holdt Storlogen sit Møde i San Francisco den 19. September 1904. Det var mest Sager af intern Karakter, der var til Behandling, saasom Lovændringer af mindre betydende Art, Anklager o. s. v. Der synes paa eet bestemt Punkt at have staaet en stærk Strid indenfor Logerne, nemlig med Hensyn til Optagelsen af „Saloon Keeper"s og Bartendere.

Saadanne Personer havde faktisk lige saa svært ved at komme ind i Ordenen som den berømte Kamel ved at gaa gennem Naaleøjet. Grunden hertil er dog sikkert den, at dette Erhverv gennem en lang Aarrække rekrutteredes fra de allerlaveste Lag af Befolkningen.

„THE SEVEN STAR"S ENDNU EN GANG

Paa Mødet i San Francisco fremkom Stor-Sekretær Frank Grant med følgende interessante Meddelelse:

„Ordenens gamle Bygning, det første etablerede Landemærke i Amerika – Fødestedet for Washington Loge Nr. 1 – var bleven ødelagt ved den mægtige Brand, der havde hærget Baltimores Forretningskvarter i Februar 1904. Efter Ødelæggelsen opstod der imidlertid Rygter om, at den nedbrændte Bygning ikke var identisk med „Syvstjernen", som denne saa ud i 1819. For at undersøge Muligheden og Nøjagtigheden af disse Rygter opsporede jeg adskillige gamle Borgere i Baltimore, som havde tilbragt fra 65 til 80 Aar i Byen, og det lykkedes mig at faa fra disse skrevne Beretninger om Bygningen. Alle disse Beretninger, der stammer fra fuldt troværdige Mennesker, Medlemmer af Ordenen, og som uden at konferere med hinanden indbyrdes hver især har nedskrevet sin Beretning, – alle disse Beskrivelser stemmer overens og gaar ud paa, at det var den orginale, gamle Bygning, der var gaaet til Grunde, idet den eneste Forandring, der i Tidens Løb var foregaaet, var den, at der var blevet lavet en ekstra Dør i Facaden, hvor der før havde været et Vindue. Ellers saa Bygningen ganske ud, som vi kender den fra det bekendte Billede.

Den interessanteste Beretning stammer iøvrigt fra Br. Jas. L. Ridgely, en Søn af den tidligere Stor-Sekretær.

Han fortæller, at han som Dreng tilbragte mange Timer hver Dag i sin Faders Kontor, og at Thomas Wildey saa at sige var en daglig Gæst dér. En Dag lyttede han opmærksomt til en Samtale mellem hans Fader og Wildey; Samtalen drejede sig om Washington Logens Organisation og tidligere Historie. Wildey foreslog da Ridgely, at de sammen skulde gaa hen og se de gamle Lokaler, hvilket de gjorde, og Ridgely tog da Sønnen med.

De gik ind i Tavernen gennem den gamle Dør, over hvilken endnu fandtes det

gamle Skilt med de syv Stjerner, og steg op til anden Sal, hvor de traadte ind i et langagtigt Værelse, der var beliggende i Husets Bagside, der vendte mod Syd. „Her," sagde Wildey, „var det, at Washington Loge Nr. 1 blev institueret, og her holdt vi vore Møder, indtil vi nødtes til at søge andet Logi."

Br. Ridgely jun. fortsætter sin interessante Beretning med at udtale, at han fra sin Barndom var fuldt fortrolig med den gamle Bygning og alle Lokaliteter dér, og han slutter med at erklære, at den Bygning, der blev ødelagt under den store Brandkatastrofe, var identisk med den, der af Wildey blev vist til hans Fader, som den amerikanske Odd-Fellow Ordens Fødested.

Broder Jas. L. Ridgely er en flittig Forretningsmand, en beskeden, troværdig Arbejder saavel i Kirken som i Logen, og han er i Besiddelse af den samme ægte Retskaffenhed og Troskab, som karakteriserede hans Fader, og som bragte denne Ære og Tillid indenfor den Orden, han tjente saa klogt og godt."

I 1905 og 1906 afholdt Storlogen sine Aarsmøder i henholdsvis Philadelphia og Toronto. Stor-Sire var Robert Wright.

I 1907, da E. S. Conway var Stor-Sire, afholdtes Mødet i St. Paul City, Minnesota. Stor-Siren pegede i sin Aabningstale paa Ordenens blomstrende og harmoniske Vækst og omtalte, at han havde tilskrevet samtlige Stor-Sirer i de europæiske Jurisdiktioner til Fremme af det indbyrdes mellemstatslige Samkvem, og at han havde modtaget tilfredsstillende Svar fra alle Lande. Ogsaa den danske Stor-Sire havde svaret, og i sit Brev skrev Petrus Beyer bl. a. følgende: „Jeg er af den Formening, at Forholdene her i Europa er nogenlunde ens, og at vi Alle maa tage os i Agt for at komme ind paa en „Masseproduktion". Desværre er vort Virkefelt jo ret begrænset, idet f. Eks. Arbejdere ikke evner at paatage sig de ret store økonomiske Ofre, som det at være Medlem af vor Orden fører med sig. Forøvrigt haaber jeg at komme til Amerika i 1908 og glæder mig til da at hilse paa Dem."

Stor-Sekretær B. H. Woodell fortalte om følgende enestaaende Familiebegivenhed indenfor den amerikanske Orden: Fredag den 10. Maj 1850 blev et Medlem af Busbee-Familien installeret som Over-Mester for Stor-Logen i North Carolina. Onsdag den 11. Maj 1881 blev hans Søn – Medlem af samme Loge: Manteo Loge Nr. 8 – installeret i samme Embede; og endelig blev den 16. Maj 1907 dennes Søn igen installeret i Embedet. I Sandhed en enestaaende Begivenhed. Endelig

vedtoges det, at Rebekka Gradens Ritual skulde oversættes til og trykkes paa Dansk.

Mødet i 1908 afholdtes den 21. September i Denver City, Colorado.

DR. PETRUS BEYER I AMERIKA

Den 20. September 1909 aabnede Storlogen sit Møde i Seattle i Staten Washington. W. L. Kuykendall fungerede som Stor-Sire, idet den Aaret før installerede Stor-Sire John L. Nolen kort Tid efter sin Udnævnelse var afgaaet ved Døden.

Dette Møde har sin særlige Interesse for den danske Gren af Ordenen, idet den danske Stor-Sire, Dr. Petrus Beyer – der paa den Tid var i Amerika sammen med sin unge Frue – overværede Mødet. I Storlogeberetningen fra 1909 meddeles følgende om Begivenheden:

„Det var til stor Glæde for den suveræne Stor-Loge, at dens Møde blev beæret med den danske Stor-Sire, Dr. Petrus Beyers Nærværelse. Hans Tilsynekomst var i Sandhed en Inspiration for os Alle. Hans høje Embede alene vilde selvfølgelig have sikret ham en begejstret Modtagelse; men dertil kom hans charmerende Personlighed og et Sind, der strømmede over af god Odd-Fellowship. Da han blev ført ind i Storlogen, rejste alle Medlemmerne sig og hilste ham med højlydt Bifald. Hans Taler var mønstergyldige i Retning af Styrke, Skønhed og Nøjagtighed, og han bragte Hilsner og Budskab fra det fjerne Broderskab, hvis afholdte Leder han allerede i en Aarrække havde været."

Dr. Beyers Besøg i den suveræne Storloge medførte iøvrigt en Bestemmelse af vældig Rækkevidde for Rebekka-Institutionen. Dr. Beyer fremkom nemlig her med Forslag om, at ogsaa gifte Kvinder, hvis Mænd ikke var Odd-Fellows, skulde kunne optages i Ordenen. Forslaget stødte imidlertid paa den heftigste Modstand, men de amerikanske Brødre kendte ikke helt den Mand, med hvem de havde at gøre. Os forbavser det mindre, at Dr. Beyer ene mod Alle fik gennemtrumfet det Forslag, der skulde faa saa stor en Betydning for Rebekkainstitutionen, ikke mindst her i Danmark.

Ogsaa Spedalskhedshospitalet paa St. Croix, der netop stod foran Indvielse, var

paa Tale, og de danske Odd-Fellows høstede megen Beundring og Tak for dette storslaaede Bevis paa sand Menneskekærlighed.

Storlogemødet i 1910 afholdtes i Atlanta, Georgia, under Ledelse af Stor-Sire W. L. Kuykendall.

Den suveræne Storloges 89. Møde fandt Sted den 15. September 1913 i Minneapolis i Staten Minnesota. Stor-Sire var C. A. Keller. Da det viste sig at være meget vanskeligt helt at udrydde gamle Uvaner, idet „Recess" mange Steder opfattedes som et „Frikvarter", i hvilket man kunde hengive sig til Nydelse af Drikkevarer og Tobak, fastslog Storlogen, at selv under „Recess" var Logen stadig aaben, og den vedblev at være det, indtil den sluttede paa ritualmæssig Maade. Følgelig var Nydelsen af Spiritus og Tobak absolut forbudt.

ET FREDS-MONUMENT

Det følgende Storlogemøde under Stor-Sire C. A. Kellers Ægide fandt Sted Aaret efter i Atlantic City i Staten New Jersey. I Anledning af den danske Stor-Sire Br. Petrus Beyers 25 Aars Jubilæum som Stor-Sire havde samtlige europæiske Stor-Sirer – nemlig Br. W. Laurentz fra Sverige, Br. H. Lanz fra Schweiz, Br. Jean Odink fra Holland og Br. Poul Gerlach fra Tyskland – været samlede i København. Fra dette Møde fremlagdes Rapport. Man havde tidligere forespurgt den suveræne Storloge, om den kunde tænke sig at støtte Tanken om Opførelsen af et Freds-Monument i Fredspaladset i Haag, idet man refererede til analoge Tilfælde. Den amerikanske Storloge havde imidlertid stillet sig afventende overfor Tanken uden dog at nægte sin Medvirkning. Nu meddelte man, at de europæiske Loger selv ønskede at paabegynde Opførelsen, saa kunde den suveræne Storloge støtte med den Sum, den mente at kunne afse.

I Aarets Løb havde Stor-Sire C. A. Keller iøvrigt været Genstand for kraftige Angreb fra Br. A. C. Veach, der var Redaktør af et Ordenen tilknyttet Blad: „The Sovereign Odd-Fellow". Bladet havde udtalt sig meget skarpt mod den katolske Kirke, hvilket af Stor-Siren var bleven fordømt som uforeneligt med Odd-Fellowship. Dette medførte nogle løst underbyggede og meningsløse Angreb paa Br. Stor-Sire, hvem man direkte beskyldte for Understøttelse af og Fraternisering med Katolikkerne. Heldigvis kunde Br. Keller imidlertid let paavise det uholdbare og

Portland, Oregon

Memphis, Tennessee

Indianapolis, Indiana

Nashville, Tennessee

Forskellige amerikanske Ordenshuse

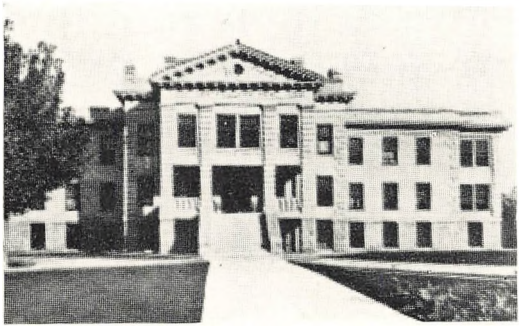

Canon City, Colerado

Griffin, Georgia

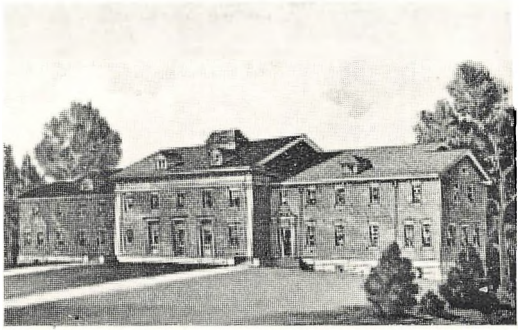

Helena, Montana

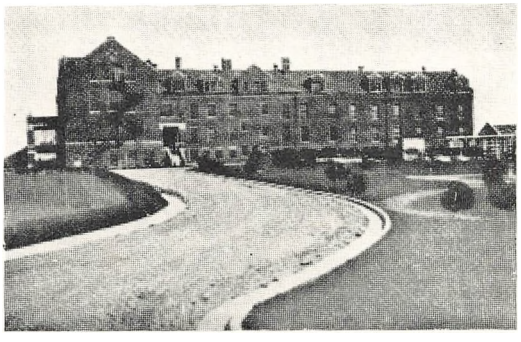

York, Nebraska

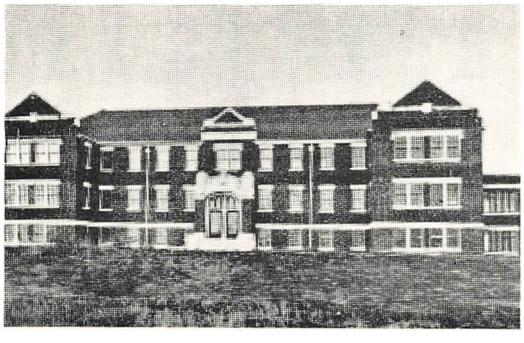

Devils Lake, North Dakota

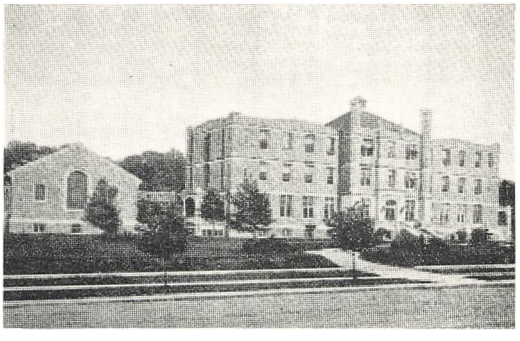

Philadelphia, Pennsylvania

Pittsburgh, Pennsylvania

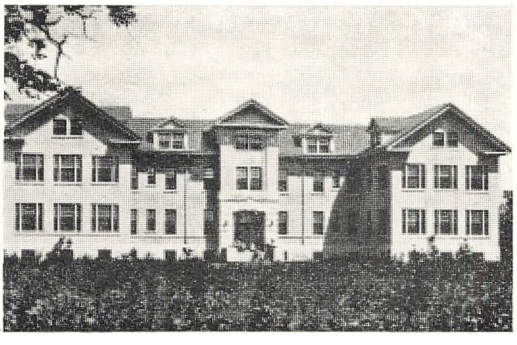

Charleswood, Canada

Forskellige amerikanske Odd-Fellow Hjem

meningsløse i alle Angrebene. Resolutionen, der endte Forhandlingen, lød paa, at hvert Køb og enhver Subskription af nævnte Blad til Uddeling, Læsning eller Diskussion i Loger og Lejre var forbudt, og det indskærpedes alle loyale Odd-Fellows at erindre de engang afgivne Løfter. –

Blandt afdøde Brødre nævnedes Ex.-Stor-Sire John Underwood, der var død den 26. Oktober 1913.

Storlogemødet i 1915 afholdtes i San Francisco. Da den nyvalgte Stor-Sire Robert Daniel inden Mødet pludselig var afgaaet ved Døden, fungerede Br. B. A. Robertson i hans Sted.

I sin Indledningstale omtalte Stor-Siren Krigen i Europa og udtalte Ønsket om, at Fred og Fordragelighed atter maatte faa Magten i Menneskeheden.

Det næste Storlogemøde fandt Sted i September 1916 i Chattanooga i Tennessee.

I KRIGENS TEGN

De to følgende Storlogemøder, 1917 i Louisville og 1918 i St. Louis, var naturligvis stærkt prægede af Verdenssituationen. Amerika var traadt ind i Krigen, og denne Kendsgerning maatte naturligvis sætte sit Præg – ogsaa paa Ordenen. I Mødet 1918 udtalte Stor-Sire Frank Gondy bl. a. følgende:

„De forenede Stater gik ind i Krigen til Forsvar af Individets Frihed. Alle Odd-Fellows under direkte Styrelse af den suveræne Storloge er engagerede paa samme Side. Nogle faa Kommentarer med Hensyn hertil maa være betimelige. Almindelig Broderlighed er et Skud paa den menneskelige Friheds Stamme og kan ikke udvikles under nogen Art af Tyranni. Brodersamfund trives ikke i nogen Stat, hvor Folket ikke ejer borgerlig, religiøs og industriel Frihed. Hvorsomhelst Kirken styrer Staten, hvor Pressen er kneblet, hvor Autokratiet triumferer og Demokratiet er undertrykt, medens Arbejderne holdes i Slaveri, dér kan Brodersamfund ikke leve. De trives bedst under Styrelser, der er baseret paa Retfærdighed. Brodersamfund er vokset op til at blive en Magtfaktor i Arbejdet for hele Menneskehedens Forbedring, i Særdeleshed i de Lande hvor Kirke og Stat er adskilte, hvor der hersker Trykke- og Talefrihed, hvor Arbejdet kan udfolde sig frit, og hvor Demokratiet raader.

At vinde denne Krig er af vital Betydning for selve Eksistensen af Odd-Fellow-

ship og dermed forbundne Samfund, og det er vor Pligt som patriotiske Borgere at medhjælpe hertil."

Stor-Sire Gondy sluttede med følgende: „Dette er Begrundelsen for den Opmærksomhed, med hvilken vi behandler Sager, der staar i Forbindelse med Krigen. Efter denne skal det være vor Pligt at forene os med andre velgørende Institutioner om at læge Krigens Saar og hjælpe med til at gøre Verden til et roligt og trygt Arbejdssted for hele Menneskeslægten."

Samtidig traadte „Sprogforbudet" i Kraft, og der udgik et Manifest til ialt 355 „fremmedtalende" Loger i de forenede Stater desangaaende.

ET SEKEL SVANDT

Og saa er vi naaet til 1919 – Hundredaaret for Ordenens Stiftelse i de forenede Stater. Mødet afholdtes selvfølgelig i Baltimore, og Stor-Sire var Henry Borst.

Stor-Sirens Indledningstale begyndte med følgende Ord:

„Vi mødes paa et historisk Sted og i et historisk Aar. Selve Navnet paa denne smukke By fremkalder hellige Minder, der rækker 100 Aar tilbage, thi saa langt et Tidsrum er nu forløbet, siden Ordenens Fædre paa dette Sted, i Omgivelser, der er vidt forskellige fra dem, der idag smiler os imøde, bragte vort Broderskab til Virkelighed. Begyndelsen var ringe og skrøbelig, og det kom til Verden i et betydningsfuldt Øjeblik af den vestlige Verdens Historie. Amerikas Befolkning havde begyndt Kampen for den Udvikling, der har gjort Amerika til den oplyste og frie Verdens Mekka. I disse tidlige Dages Omgivelser fremstod Ordenen uden anden Styrke til at fremtvinge sin Modtagelse end de ophøjede Principper om Broderkærlighed, den bar paa sit Skjold. Og Tiderne skiftede – som Menneskene. Omvæltninger i Tanke og Følelse gennemstrømmede det vestlige Kontinent, Udvikling og Fremskridt var Folkenes Feltraab; men midt i al den Tummel, der herskede, gik Broderskabet støt og roligt fremad paa den engang afstukne Bane. Andre Samfund skød op med religiøse, politiske eller etiske Formaal; de levede en Tid – og forsvandt igen; men den Orden, under hvis lykkelige Auspicier vi samles i Dag, vedblev at gaa fremad, udvikle sig og blomstre, indtil den nu staar som det første af alle Brodersamfund, der kendes i Historien.

Ved det første Møde var der kun 5 Brødre nærværende, i Dag møder De som

Repræsentanter for mere end 2½ Million Mænd, der kun er knyttede sammen ved samme usynlige Baand, der dengang drog de 5 udødelige Fædre sammen for 100 Aar siden. Fra en snæver Horizont skuede de fremad mod en ukendt Fremtid, medens De ser tilbage paa 100 Aar lykkelig Fuldendelse. De havde til Fører paa Vandringen kun deres egen Iver efter at tjene, medens De skuer ind i en Fremtid, der er forklaret og forædlet gennem en lykkelig Fortid. Gennem de nu tilendebragte 100 Aar ser vi da nu en endeløs Kæde af Barmhjertighedsgerninger og Arbejde paa at gøre Slægten bedre og lykkeligere. Nu, da Ordenen gaar ind i sit 2. Aarhundrede, er det Dem, der har Ansvaret for en Institution, der er blomstrende, fulgt af Held og støttet af en oplyst offentlig Opinion. Fortiden ligger fast – men hvad med Fremtiden? Endnu er der ingen Vægter i Taarnet, der advarer mod kommende Farer. Ligesom Ordenens Patriarker maa vi være flittige, vagtsomme og hurtige. Under Ledelse af Fortiden, i fuld Erkendelse af Slægtens Svagheder, dens Behov, og med Øjnene aabne for de Farer, der kan lure ved Vejkanten, betror dette store Broderskab sig til Deres Ledelse i Tillid til, at De vil føre det opad og fremad mod en ærefuld Fremtid.

Den store Verdenskonflikt er forbi. Skriget fra Slagmarkerne er døet hen. Freden – den velsignede Fred er vendt tilbage. En oplyst Verden vender et nyt Blad i Historiens Bog. Almindelig Broderlighed proklameres i alle Lande. Den Aand, der besjælede Ordenens Fædre, har erobret Verden. En ny Æra er indledet med Ordene i en ny Sang, og vi griber Omkvædet i de gamle kendte Klange og føjer de nye Ord ind mellem de Toner, der lød fra vore Fædres Læber for 100 Aar siden, og de giver os Inspirationen for Fremtiden. Det gamle Aarhundredes Sol er dalet ned i Vest, og nu stiger det nye Sekels Sol op i et løfterigt Østen. Lad os vende vort Aasyn mod det, mine Brødre, med samme stærke Tro, som vore Fædre besad. De banede Vejen for os, nu kan vi gaa ad den til endnu bredere Arbejdsmarker."

ET TILBAGEBLIK

Med denne Skildring fra 100 Aars Festen maa vor Beretning slutte. Meget af det skrevne kan maaske synes uvæsentligt, og meget er vitterligt udeladt. Men vi haaber dog, at Læseren vil have faaet et fuldgyldigt Billede af den amerikanske

Odd-Fellow Orden, der begyndte i 1819 med 5 Brødre, og 100 Aar senere kunde notere et Medlemstal paa 2,226,562.

Odd-Fellow Ordenens banebrydende Organisationsarbejde og dens historisk interessanteste Periode afsluttedes samtidig med Thomas Wildey's Stor-Sire Periode, og andre Mænd førte da Værket videre, beskæftigede med Lovgivning, Forbedringer af Ritualet og Udvidelser af Graderne. Dette Arbejde var fuldført i Jubilæumsaaret, og efter den Tid gaar Livet i den amerikanske Odd-Fellow Orden roligt sin støtte Gang. Den mere interesserede Historieforsker kan vi henvise til de aarlige Storlogeberetninger, der er yderst interessante, men kun er overkommelige for den, som føler Trang til et indgaaende Studium.

Om de 100 Aar, der nu i historiske Billeder er draget forbi vort indre Øje, kan man sige dette: Det vil blive vanskeligt at finde noget Sidestykke til Odd-Fellow Ordenen, der fra en ringe og uanset Begyndelse gennem faa Decennier har vokset sig op til en vidtgrenet, fastorganiseret og anset Bygning. Ordenen har ikke været sparet hverken for ydre eller indre Kampe; men Ordenen er gaaet stærkere ud af disse, end den var før. Beretningen om Ordenens ringe Start, dens Kampe og til Slut dens Sejr, leder uvilkaarlig Tankerne hen paa vor store Eventyrdigter H. C. Andersens Fortælling om den grimme Ælling. Netop saadan en grim Ælling var Odd-Fellow Ordenen i Begyndelsen, hundset, sparket og forhaanet; men som Ællingen blev til en Svane, saaledes blev een Mands Værk til en Verdensinstitution. Og Odd-Fellow Ordenen kan ikke dø! Thi det Frø, som Thomas Wildey plantede den 26. April 1819 i Baltimores ugæstfrie Jord, havde Evighedsværdier i sig, og

– alle gode Tanker de kan slet ikke dø,
før endnu bedre Tanker er spired' af deres Frø.

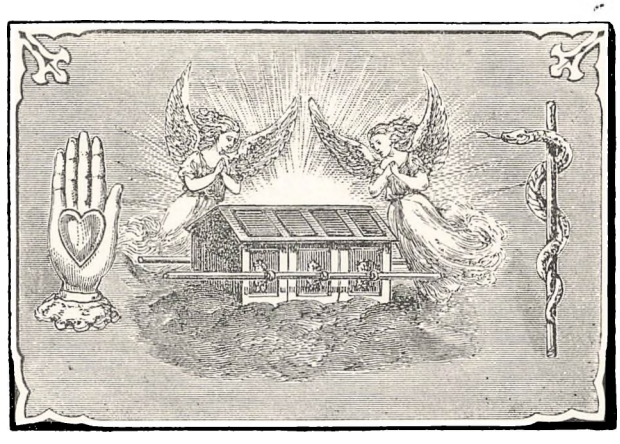

DANSKE ODD-FELLOW LOGER I U. S. A.

GRUNDLÆGGELSEN

Det vilde være mærkeligt, om der ikke i det enorme Konglomerat, som hedder De forenede Stater, skulde fremstaa Loger, der ønskede at arbejde i det Sprog, som var Brødrenes Modersmaal. Dette har da ogsaa i stor Udstrækning fundet Sted; og vi skal her omtale nogle af de Loger, som i denne Sammenhæng interesserer os, nemlig de danske Loger i Amerika.

Af helt danske Loger – altsaa Loger som udelukkende arbejder paa Dansk – findes, saa vidt vides, i Øjeblikket kun to, nemlig Bertel Thorvaldsen Logen Nr. 530 i New York og Rebekka Logen Valkyrie i New York City; men til Gengæld er Bertel Thorvaldsen Logen ogsaa baade den ældste og den største af de danske Loger.

Den 26. Oktober 1884 var en lille Skare Skandinaver forsamlede i et Lokale paa 8. Avenue i New York. Forsamlingen, der bestod af 8 Danskere, 2 Svenskere og 2 Nordmænd – alle Medlemmer af den svenske Manhem Loge – drøftede Mulighederne for Oprettelsen af en ny Odd-Fellow Loge i New York. Foruden de nævnte Brødre befandt der sig endnu en Dansker, nemlig Br. E. Nielsen, som havde faaet Afgangskort fra Progres Loge Nr. 4 i København.

Man enedes paa Mødet om at danne en Odd-Fellow Forening, som fik Navnet „Odin".

Da Storlogen krævede mindst 50 godstaaende Medlemmer for at udstede noget Fribrev til en ny Loge, var man i Tvivl om Fremgangsmaaden; men en besøgende Broder gav den Idé, som senere førte til Maalet.

Man henvendte sig til Manhem Logen, som straks gik ind paa at optage Odins eventuelle Kandidater i Ordenen i den udtrykkelige Hensigt at opnaa det nødvendige Antal Ansøgere for et Fribrev.

Da Manhem Logen paa Grund af Sommerferie indstillede Arbejdet, maatte

Bertel Thorvaldsens Statue i Central Park, New York

man midlertidig henvende sig til de tyske Loger i 14. Distrikt, og disse fuldførte beredvilligt Arbejdet.

Den næste Opgave var at finde et passende Navn til den nye Loge, og efter at have haft Valget mellem flere danskklingende Navne, standsede man ved Bertel Thorvaldsen, som var et Navn, der ogsaa i Amerika havde god Klang.

Den 19. Oktober 1885 bevilgede Storlogen et foreløbigt Fribrev, som senere – den 18. August 1886 – erstattedes med det nuværende.

Institueringen af Bertel Thorvaldsen Logen fandt Sted den 11. November 1885 i 3die Avenue i New York City og lededes af Grand Master James Goodwin med Stab.

Foruden af de danske Brødre var Ansøgningen om Fribrevet ogsaa underskrevet af 20 Brødre fra andre – mest tyske – Loger. Disse Brødre havde sluttet sig til Logens Stiftere kun for at tilfredsstille de Betingelser, som var nødvendige for Fribrevets Opnaaelse, og allerede den 19. December erholdt disse Brødre Afgangskort fra Bertel Thorvaldsen Logen, hvorefter de igen indtraadte i deres respektive Loger.

Man ansøgte nu Storlogen om Tilladelse til at benytte det danske Sprog officielt indenfor Logens egne Omraader, og Tilladelsen blev ogsaa opnaaet, selvom de Ritualer, der blev overdraget Logen, var norske.

Den 31. Oktober 1888 indstiftedes igen en dansk Loge, nemlig Tycho Brahe Loge Nr. 13 i Hartford, Conn.

I Juni 1892 indviedes Odd-Fellow Hjemmet „Hollis Home", Hollis, der skulde være et Alderdomshjem for gamle Brødre. Dette Hjem har senere udviklet sig til at blive en meget anselig Institution.

I 1895 fremkom den Tanke, at udenbys boende Brødre, og de, som kun sjældent

kunde overvære Logemøderne, burde holdes underrettede om Logens Virksomhed. Denne Tanke førte senere til Fremkomsten af det lille Maanedsblad „Bertel Thorvaldsen Bulletin".

Den 31. Maj 1907 indstiftedes saa atter en dansk Loge, nemlig Valhalla Loge Nr. 275 i Perth Amboy, N. J.

Paa dette Tidspunkt havde der længe været Bestræbelser i Gang for at oprette en Rebekka Loge. Disse Bestræbelser kronedes omsider med Held, og den 9. Marts 1908 indstiftedes saa den danske Rebekka Loge Valkyrie Nr. 244 i New York City.

I Løbet af Sommeren 1909 aflagde den danske Stor-Sire Petrus Beyer Besøg i Amerika. Da der paa Grund af Sommervarmen ikke holdtes Møder, fejrede Brødrene ham ved en Festmiddag paa Hotel Brevoort.

I December 1917 ændrede „Bertel Thorvaldsen Bulletin" Karakter og blev til „Dansk Odd-Fellow Bulletin". Allerede i sin tredie Udgave, Februar 1918, slog Bulletin'en til Lyd for Oprettelsen af en dansk Lejr. Da Forholdene paa den Tid tegnede meget daarligt, bl. a. paa Grund af Sprogstriden (herom senere), var Udsigterne for Oprettelsen af en Lejr imidlertid ikke gode; men ved ihærdigt Arbejde lykkedes det dog at føre Sagen til et lykkeligt Resultat. Den 10. December 1921 opnaaedes Fribrev for „Bertel Thorvaldsen Encampment" Nr. 189, den danske Lejr, med Ex.-Mester Wm. Ralff som dens første Chief Patriark.

SPROGFORBUDET

I Juli 1918 udsendte Stor-Sire Frank C. Gondy et meget diplomatisk Cirkulære, hvori han udbad sig alle de underordnede Logers Mening om, hvorvidt udenlandske Tungemaal burde taales i vor patriotiske Orden. Der er ingen Tvivl om, at Stor-Siren paa dette Tidspunkt allerede havde besluttet at forbyde alle Fremmedsprog i Logerne for derved at afværge eventuel uloyal Propaganda under Krigen iblandt vore tysk-talende Brødre.

Forespørgslen besvaredes fra Bertel Thorvaldsen Logens Side med en energisk Protest, der blev trykt i 1000 Eksemplarer og udsendt til samtlige Fremmedsprogs-Loger i de forenede Stater. Under Ledelse af Past Grand Master Joel Krone forenedes 212 Loger med et samlet Medlemsantal af ca. 43,000 Brødre til Protest mod det truende Forbud. Det upopulære Sprogforbud blev imidlertid vedtaget, og

Hollis Home, Alderdomshjem for gamle Brødre

alle Protester henvistes til et specielt Udvalg, hvorover Ex.-Stor-Sire Gondy præsiderede.

Vi hidsætter her et kort Uddrag af en Artikel i „Bulletin", Oktober 1918, som godt udtrykker Stemningen i Logerne:

„— har end vore værdige suveræne Brødre forglemt Lejrgradens smukke Lære om Fordragelighed mellem Folk af alle Nationer, saa er der heldigvis mange Brødre i Bertel Thorvaldsen Loge, hos hvem denne Lære staar i frisk Minde og som vil vise Taalsomhed overfor slig oprørende Lovgivning. Lige saa sikkert som vor Ordens ophøjede Principper retleder dens Medlemmer, lovgivende saavel som lovlydende, lige saa vist skal vor Loge igen, før eller senere, genvinde sin frarøvede Fødselsret."

Den 30. Juni 1919 udløb Fristen for Ombytning af Ritualerne. Logen opgav med et Suk sine danske Ritualer, erholdt engelske i Stedet og fortsatte derefter i det engelske Sprog.

Ved den suveræne Storloges Aarsmøde i Cincinnati i 1923 blev Protesten atter forelagt, men henlagdes igen til „fornyet Overvejelse".

Tilsyneladende havde man ikke hørt, at Krigen var endt; i alle Tilfælde blev Forbudet opretholdt med otte Stemmers Majoritet.

Endelig, den 19. September 1924, under den suveræne Storloges Møde i Jacksonville, modtog Bertel Thorvaldsen Logen telegrafisk Meddelelse fra Stor-Repræsentant Poul Borup om, at Sprogforbudet havde lidt et Nederlag, idet man som en første Indrømmelse gav Fremmedsprogs-Logerne Ret til at udføre alt *rituelt* Arbejde i deres eget Tungemaal. Hermed var Isen brudt, og i 1928 ophævedes Forbudet fuldstændigt.

Desværre viste det sig, at to af de danske Loger var tilfredse med Forbudet; det var Tycho Brahe Logen i Hartford og Valhalla i Perth Amboy. Disse Loger opgav deres Fødselsret og overlod til Bertel Thorvaldsen Logen at være den eneste dansktalende Loge udenfor Kongeriget Danmark.

Forøvrigt havde Brødrene under hele Forbudstiden klaret Skærene paa en lige saa snedig som udmærket Maade. Forbudet gjaldt kun Benyttelsen af de danske Ritualbøger (for de danske Logers Vedkommende), medens Brødrene selvfølgelig gerne maatte betjene sig af Modersmaalet indbyrdes.

Dette benyttede man sig af, idet samtlige Embedsmænd lærte det danske Ritual udenad, og paa denne sofistiske Maade klarede man sig under hele Perioden i Bertel Thorvaldsen Logen. Om den suveræne Storloge var klar over Forholdet, vides ikke; Sandsynligheden taler for, at man nok kendte Sagen, men at man lukkede Øjnene for denne lille „Uregelmæssighed".

Endelig maa ogsaa nævnes den i København stiftede dansk-amerikanske Forening „Uncle Sam". Den oprettedes i 1925 og danner et udmærket Bindeled mellem Brødrene i U. S. A. og Danmark.

Af andre danske Loger i Amerika kan nævnes:
Dannebrog Loge Nr. 216, Omaha, Nebraska, indstiftet 3. November 1893.
Green Hill Loge Nr. 154, Philadelphia, Pennsylvania.
Norden Loge Nr. 699, Chicago, Illinois, indstiftet 12. November 1881.
Danmark Loge Nr. 908 Chicago, Illinois, indstiftet 12. Februar 1904.
Denne Loge har senere skiftet Navn til Rainbow Loge Nr. 908, og dens korresponderende Embedsmænd var i 1941 danske.
Benson Loge Nr. 221. (Sikkert ogsaa af dansk Oprindelse.)

DEN SUVERÆNE STORLOGES STOR-SIRER

1825–1919

1.	Thomas Wildey	1825–1833	Baltimore, Maryland
2.	James Gettys	1833–1835	Georgetown, Columbia
3.	George Keyser	1835–1837	Baltimore, Maryland
4.	Samuel H. Perkins	1837–1840	Philadelphia, Pennsylvania
5.	Zenas B. Glazier	1840–1841	Wilmington, Delawara
6.	John A. Kennedy	1841–1843	New York City
7.	Howell Hopkins	1843–1845	Philadelphia, Pennsylvania
8.	Thomas Sherlock	1845–1847	Cincinnati, Ohio
9.	Horn R. Kneass	1847–1849	Philadelphia, Pennsylvania
10.	Robert H. Griffin	1849–1851	Savannah, Georgia
11.	William M. Moore	1851–1853	Washington, Columbia
12.	Wilmot G. De Saussure	1853–1855	Charleston, South Carolina
13.	Wm. Ellison	1855–1857	Boston, Massachusett
14.	George W. Race	1857–1858	New Orleans, Louisiana
15.	Samuel Craighead	1858–1860	Dayton, Ohio
16.	Robert B. Boylston	1860–1862	Winsborough, South Carolina
17.	James B. Nicholson	1862–1864	Philadelphia, Pennsylvania
18.	Isaac M. Veitch	1864–1866	St. Louis, Missouri
19.	James P. Sanders	1866–1868	Jonkers, New York
20.	E. D. Farnsworth	1868–1870	Nashville, Tennessee
21.	Frederick D. Stuart	1870–1872	Washington, Columbia
22.	Cornelius A. Logan	1872–1874	Leavenworth, Kansas
23.	Milton J. Durham	1874–1876	Danville, Kentucky
24.	John W. Stokes	1876–1878	Philadelphia, Pennsylvania
25.	John B. Harmon	1878–1880	San Francisco, California
26.	Luther J. Glenn	1880–1882	Atlanta, Georgia
27.	Eric J. Leech	1882–1884	Keskuk, Iowa
28.	Henry F. Garey	1884–1886	Baltimore, Maryland
29.	John H. White	1886–1888	Albion, New York
30.	John C. Underwood	1888–1890	Kentucky
31.	C. M. Busbee	1890–1892	Nord-Carolina
32.	Cl. T. Campbell	1893–1894	Ontario, Kanada
33.	John W. Stebbins	1894–1896	New York
34.	Fred Carlton	1896–1898	Texas
35.	Alfred S. Pinkerton	1898–1900	Worcester, Massachusett
36.	A. C. Cable	1900–1902	Ohio
37.	John Goodwin	1902–1904	Georgia
38.	Robert Wright	1904–1906	Pennsylvania
39.	E. S. Conway	1906–1908	Illinois
40.	W. L. Kuykendall	1908–1910	Wyoming
41.	John Cockrum	1910–1912	Indiana
42.	C. A. Keller	1912–1914	Texas
43.	B. A. Robertson (fung.)	1914–1916	Oklahama
44.	Frank Gondy	1916–1918	Colorado
45.	Henry V. Borst	1919–1921	New York

Til Udarbejdelsen af foranstaaende er benyttet følgende Kilder, til hvilke der kan henvises for mere indgaaende Studium:

The „Right Worthy Grand Lodge"s Journal of Procedings
Theo. A. Ross: Odd Fellowship, its history and manual
James Ridgely: History of american Odd-Fellowship
Andræas: Der Orden der Odd-Fellows
Karl Enghof: Odd-Fellow Ordenen

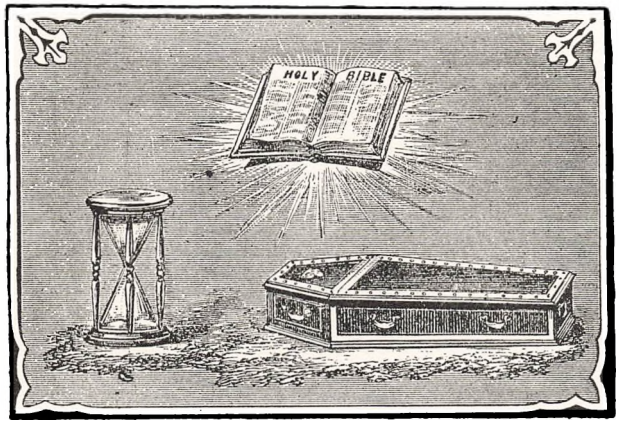

LOGER UDENFOR U. S. A.

I Tidsrummet 1843–1895 oprettedes følgende eksterritoriale Loger:

1.	Loge Prince of Wales	i Montreal, Quebec	oprettet	10/8	1843
2.	— Ivorain	i Tradegar, Wales	—	27/6	1844
3.	— Pioneer	i Stockport, England	—	28/10	1845

Disse og flere andre, der kort efter fik Fribrev i England og Wales, ophørte snart at arbejde, og den amerikanske Gren har senere ingen Loger haft i Landet.

4.	Loge Excelsior	i Honolulu, Sandwich Øerne	oprettet	10/12	1846
5.	— Victoria	i Victoria, British Columbia	—	10/3	1864
6.	— Württemberg	i Stuttgart, Tyskland	—	1/4	1870
7.	— Mount Royal	i Montreal, Quebec	—	13/12	1870
8.	— Germania	i Berlin, Tyskland	—	2/4	1871
9.	— Saxonia	i Dresden, Tyskland	—	6/6	1871
10.	— Helvetia	i Zürich, Schweiz	—	19/6	1871
11.	— Lessing	i Braunschweig, Tyskland	—	30/11	1873
12.	— Valparaiso	i Valparaiso, Chile	—	15/4	1874
13.	— Paradise	i Amsterdam, Holland	—	19/3	1877
14.	— Danmark	i København, Danmark	—	29/6	1878
15.	— Ridgely	i City of Mexico	—	15/8	1882
16.	— Provenir	i Havanna, Cuba	—	26/8	1883
17.	— Valley	i Nord-Vest Territ., Canada	—	28/12	1883
18.	— Scania	i Malmø, Sverrig	—	29/10	1884
19.	— Concorde	i Le Havre, Frankrig	—	2/3	1887
20.	— Far East	i Yokohama, Japan	—	28/5	1889
21.	— Colombo	i Neapel, Italien	—	12/3	1895

Samtlige nævnte Loger var underlagt den uafhængige Storloges Love og var under dennes Overhøjhed og Kontrol, indtil der i hvert enkelt Land, Provins eller Territorium var udstedt et tilstrækkeligt Antal Fribreve til at danne en Storloge. Naar der udstedtes et Fribrev til en Storloge, og lokale Grunde gjorde det fornødent, fik de nye Storloger en selvstændig ledende og lovgivende Myndighed og Uafhængighed.

Paa det Tidspunkt, da Verdenskrigen 1914–1918 udbrød, arbejdede følgende Storloger under Fribrev udstedt i nedenstaaende Rækkefølge:

1.	Storlogen for Nederlandene	.....	udstedt	26/9	1855
2.	— - Ontario	.....	—	23/8	1855
3.	— - Victoria (Australien)	.....	—	22/2	1868
4.	— - New Zealand	.....	—	11/3	1869
5.	— - Brandenburg (Tyskland)	.....	—	16/9	1873
6.	— - Schweiz	.....	—	22/4	1874
7.	— - British Columbia	.....	—	25/4	1874
8.	— - Württemberg (Tyskland)	.....	—	30/4	1874
9.	— - Hannover (Tyskland)	.....	—	30/11	1874
10.	— - Chile	.....	—	18/11	1875
11.	— - Sachsen (Tyskland)	.....	—	30/12	1876
12.	— - Syd-Australien	.....	—	30/9	1878
13.	— - Quebec	.....	—	30/10	1878
14.	— - Ny Syd-Wales	.....	—	26/10	1880
15.	— - Tasmanien (Australien)	.....	—	4/12	1882
16.	— - Danmark	.....	—	21/4	1884
17.	— - Schlesien - Posen (Tyskland)	.....	—	2/5	1885
18.	— - Sverrig	.....	—	8/7	1895

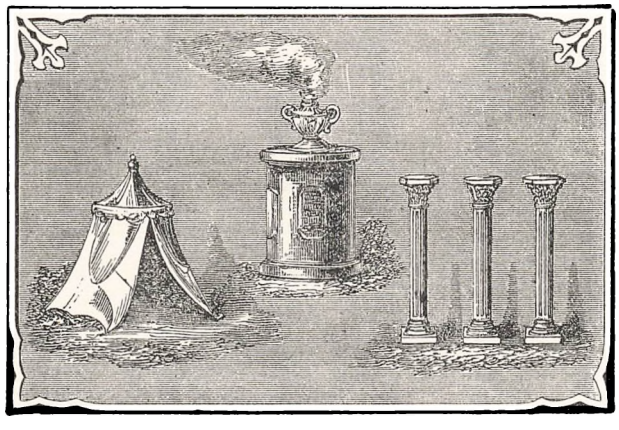

ODD FELLOW ORDENEN PAA ISLAND

VED

BR. PER KNUDSEN

LOGE NR. 50 JONATHAN

Spedalskhedshospitalets Indvielse den 20. Juli 1898

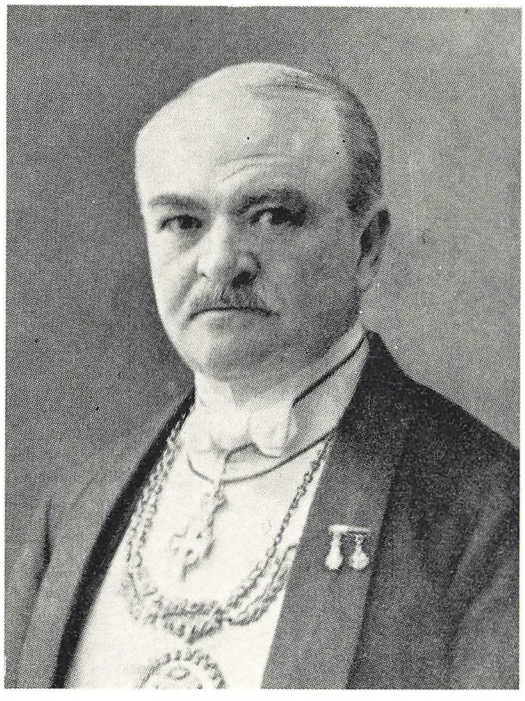

Br. Dr. Petrus Beyer
Føreren

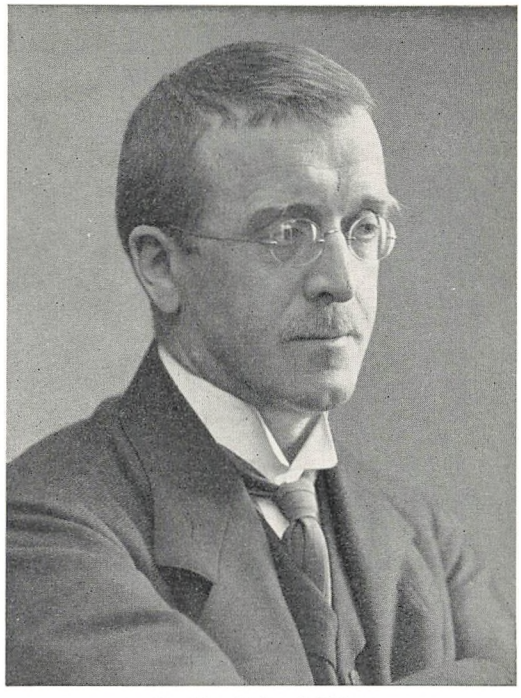

Br. Dr. Erhard Ehlers
Lægen

Br. Overretssagfører Gustav Christensen
Humanisten

Br. Hospitalsarkitekt Chr. Thuren
Bygmesteren

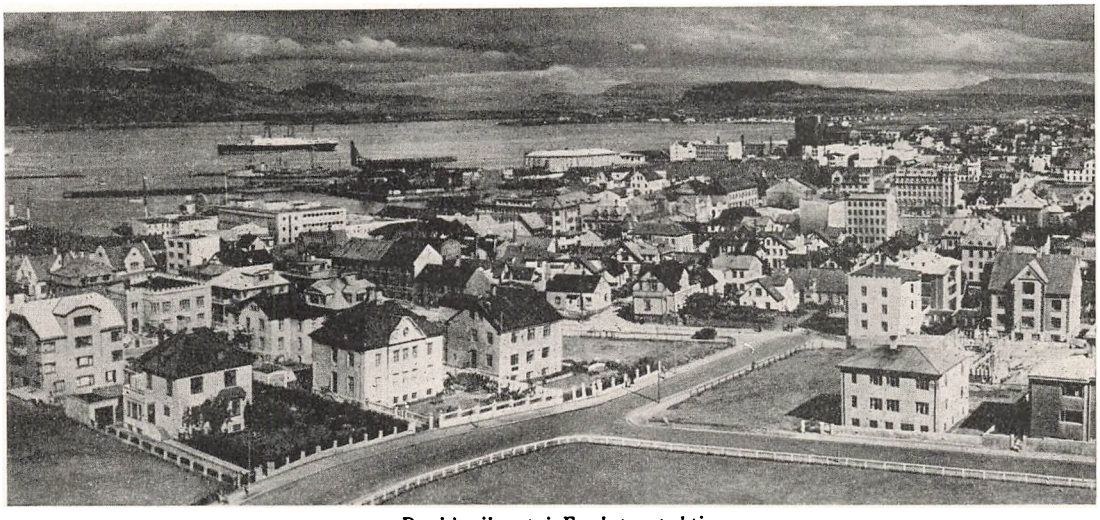

Reykjavik set i Fugleperspektiv

NYT LAND

Selvom det ikke kan hævdes, at Oprettelsen af Spedalskhedshospitalet paa Laugarness ved Reykjavik var den direkte Aarsag til Odd-Fellow Ordenens Indførelse paa Island, saa er der dog ingen Tvivl om, at Ordenens storstilede Gave til den islandske Befolkning i høj Grad har bidraget til at berede Jordbunden herfor. Der findes et engelsk Ordsprog, der lyder saadan: there is many a slip, between cup and lip", hvilket paa Dansk kan oversættes ved: der er langt fra Tanke til Handling; men hvorledes Br. Overretssagfører Gustav Christensens lykkelige Inspiration førte til Oprettelsen af Hospitalet, og dermed ogsaa til Ordenens Indførelse paa Island, – derom er der allerede berettet i det foregaaende.

Den første islandske Loge: Loge Nr. 1 Ingolfur, institueredes den 1. August 1897, og ligner Washington Loge Nr. 1 deri, at den til at begynde med kun havde 5 Medlemmer. De 5 Mænd var: Redaktør Bjørn Jonsson, Distriktslæge Gudmundur Bjørnson, Bankbogholder Sighvatur Bjarnason, Konsul Gudbrandur Finnbogason og Byfoged Halldor Danielsson, og til Logelokale benyttedes en af Byraadets Sale. Om selve Institueringen fortæller Stor-Sire Petrus Beyer følgende:

„Om Aftenen Kl. 7½ samledes jeg saa med de 5 Herrer, der vilde optages i Ordenen, i ovennævnte Sal, og jeg foretog Indvielse af dem og tildelte dem alle Graderne; ved denne Gerning bistodes jeg af Br. Thuren, hvem jeg forinden havde

maattet ekstraordinært tildele de 3 Grader, for at faa den nødvendige Bistand af ham.

Logen dannedes under Navn af Loge Nr. 1 af Island „Ingolf"; dens Embedsmænd indsattes og instrueredes, og vi tilbragte derefter nogle gode og fornøjelige Timer sammen. De forskellige Embeder fordeltes saaledes: Br. Bjørn Jonsson, Over-Mester, Br. Halldor Danielsson, Under-Mester, Br. Sighvatur Bjarnason, Sekretær og Kasserer, Br. Gudbrandur Finnbogason, Skatmester, og Br. Gudmundur Bjørnson, Ceremonimester.

Min Gerning deroppe var endt. Jeg havde skaffet Hospitalet en god Plads, alt, hvad vi i den Retning havde ønsket, havde vi faaet opfyldt, og vi havde yderligere haft den Glæde og Tilfredsstillelse at faa dannet en Loge, at faa føjet et nyt Led til vor mægtige Broderskare; i et fremmed Land, saa højt mod Nord som ingen Sinde før, havde Ordenen plantet sit Banner, og et nyt Landomraade var lagt ind under Ordenens Magtsfære, og at dette skyldtes vor lille Jurisdiktion, syntes mig en Hæder for den danske Afdeling af Ordenen, en Hæder, som ikke noksom kan værdsættes, og som jeg føler mig lykkelig over at have været Redskabet til."

Den autentiske Beretning om Odd-Fellow Ordenens Indførelse paa Island, og de Begivenheder, som bidrog hertil, er udførligt beskrevet i „Ingolf" Logens Annaler, hvorfra den følgende Fremstilling er hentet.

DEN SPEDALSKE SYGE

I Sommeren 1894 var en dansk Læge, Dr. med. Edvard Ehlers, senere Professor og Overlæge ved Kommunehospitalet i København, paa Studierejse til Island, hvor han skulde studere den spedalske Syge, hvorledes denne udartede sig, og hvorledes man paa bedste Maade kunde pleje de angrebne. Hans Opgave var tillige at stille Forslag om, hvorledes Sygdommens Udbredelse kunde standses, samt om der var Mulighed for en Udryddelse af denne Sygdom. Dr. Ehlers kom atter til Island i Sommeren 1895 og rejste Landet rundt i samme Ærinde. Da Dr. Ehlers havde afsluttet sine Studierejser, blev Gudmundur Bjørnson, som paa det Tidspunkt havde faaet Ansættelse som Kredslæge i Reykjavik, af Regeringen sendt til

Norge i 1896 for at undersøge, hvilket Arbejde der her blev udført for at hindre Sygdommens Udbredelse.

Dr. Ehlers var Odd-Fellow, og ham kan man, saaledes som tidligere skildret i Værket, takke for, at Odd-Fellow Ordenen i Danmark med Stor-Sire, Læge Petrus Beyer i Spidsen paatog sig den menneskekærlige Opgave at indsamle Penge ved forskellig Hjælp, hovedsagelig indenfor Odd-Fellow Ordenen, i den Hensigt at bygge et Hospital for de Spedalske i Reykjavik.

I Midten af 1897 fremviste Indsamlingen det udmærkede Resultat af 80.000 Kr., hvoraf de 60.000 Kr. var skænket af Ordensbrødre, medens 20.000 Kr. var indkommen fra anden Side, og hermed ansaas den økonomiske Basis for Hospitalet for sikret. Ordenen sendte derefter 2 Repræsentanter til Island, nemlig Stor-Sire Petrus Beyer og den kendte Hospitalsarkitekt, senere Professor, Br. E. Chr. Thuren for at udvælge Byggegrunden og forberede Bygningen af Hospitalet samt nærmere at forhandle med Alting og Regering angaaende den store Gve, de medbragte.

Paa dette Tidspunkt havde der været en Bladpolemik mellem Bankdirektør i Reykjavik Trygvi Gunnarsson og Distriktslæge Gudmundur Bjørnson om Stedet, hvor Hospitalet burde bygges. Medens Tr. Gunnarsson ansaa „Bessastadir" for bedst egnet, holdt Bjørnson paa „Randara". Imidlertid blev det, som man ved, et tredie Sted, nemlig „Laugarness", der endelig valgtes, idet baade Stor-Sire Petrus Beyer og Thuren ansaa dette Sted for det bedste, naar alle Forhold toges i Betragtning. Beyer og Thuren ankom til Reykjavik den 20. Juli 1897 og begyndte straks Arbejdet angaaende Hospitalets Opførelse, og de havde den Glæde, at alle Forhandlinger, der skulde føres med Altinget, Regeringen og Reykjaviks Byraad, forløb paa bedste Maade.

Hovedparten af Islændinge, kan man rolig sige, kendte ikke engang Odd-Fellow Ordenen af Navn, førend Indsamlingen blev iværksat; men det er let at forstaa, at denne ædle og opofrende og paa sin Maade aldeles enestaaende Indsamling, startet af en Orden, der ingen Afdelinger havde paa Island, og som ingen Islændinge havde noget Kendskab til, bevirkede, at der endog ganske ubevidst vaagnede en Medfølelse og Agtelse for denne Bevægelse, og hos flere skabte en Længsel efter nærmere at lære denne Orden at kende. Dette maatte Dr. Beyer og Thuren hurtigt have bemærket, og det var derfor kun at vente, at det kort efter deres Ankomst

kom paa Tale mellem dem og nogle af Byens Borgere, som de havde Forbindelse med eller fik noget Kendskab til, om der skulde være nogen Mulighed for at oprette en Odd-Fellow Loge paa Island. Sidst i Juli Maaned blev der da afholdt et Møde i Redaktør af „Isafold" Bjørn Jonssons Hjem for nærmere at drøfte Sagen. Til dette Møde var indbudt en halv Snes af Reykjaviks Borgere tilligemed Petrus Beyer og Thuren, der som Medlemmer af Odd-Fellow Ordenen fortalte saa meget, som de nu havde Lov til om Ordenens Organisation, Virke og Maal, og samtidig paapegede de Rettigheder, der tilkommer Medlemmer af Ordenen. Dr. Beyer erklærede, at han vilde oprette en Loge paa denne Rejse, saafremt mindst 5 af de Tilstedeværende af Reykjaviks Borgere maatte ønske det, og samtidig være villige til at være denne Loges Stiftere. Den 31. Juli var Sagen saa langt fremme, at 5 af Byens Borgere var blevet enige om at være Foregangsmænd for denne Odd-Fellow Ordenens første Loge paa Island.

LOGE NR. 1 INGOLFUR

Søndag den 1. August 1897 Kl. 8 samledes Stifterne i Byens Raadhussal tilligemed Dr. Beyer og Thuren.

Logens Stiftere var følgende nævnt i alfabetisk Orden.

Bjørn Jonsson, daværende Redaktør af „Isafold", senere Minister.

Gudmundur Bjørnson, daværende Kredslæge, senere øverste Læge paa Island.

Gudbrandur Finnbogason, Forretningsfører, Konsul for Norge og Sverrig.

Halldor Danielsson, daværende Byfoged i Reykjavik, senere Højesteretsdommer.

Sighvatur Bjarnason, daværende Bogholder i Landsbanken, senere Bankdirektør i Islands Bank.

Paa denne Aften fik disse Mænd overdraget alle et Ordensmedlems Rettigheder, for derefter at anses for at være gode og fuldgyldige Odd-Fellows, og hermed var

Logen „Ingolfur" oprettet. Selvfølgelig maatte Br. Stor-Sire Petrus Beyer, der kun havde Br. Thuren til at assistere sig, foretage visse Dispensationer i Ritualet, men herfor havde han kun sig selv at staa til Regnskab.

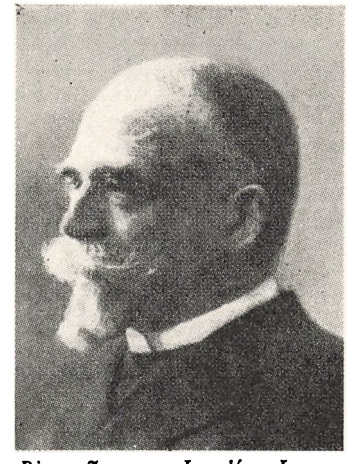

Bjørn Jonsson, Ingolfur Logens første Over-Mester

Om Embedernes Fordeling er der berettet i det foregaaende. Dagen derefter mødtes man igen, og her gav Br. Stor-Sire yderligere Informationer om forskellige Logen vedrørende Ceremonier. Straks efter rejste Br. Stor-Sire og Br. Thuren hjem til Danmark, og kort Tid senere ankom saa Logens Fribrev, der var dateret 1. August, samt Bøger og Dokumenter, der var nødvendige ved Logens Møder og Virksomhed.

HUS OG HJEM

Desværre kunde der ikke afholdes ordinære Møder i den resterende Del af Aaret 1897 og heller ikke i de første Maaneder af 1898, hovedsagelig paa Grund af Mangel paa Husrum. Logens Stiftere samledes dog af og til i dette Tidsrum for at drøfte Logens Fremtid. Disse Møder fandt som Regel Sted i selve Byraadssalen, og dér opbevaredes ogsaa alle Logens Ejendele denne første Vinter. Det første ordinære Møde, der udførtes paa ritualmæssig Maade, og hvor alle Ceremonier, saa godt det lod sig gøre, blev fulgt, blev afholdt den 14. Marts 1898. Ved dette Møde blev alle Logens Særlove og Møderegler vedtagne. Tilvejebringelse af et egnet Mødelokale var, som allerede nævnt, Logens første og vanskeligste Spørgsmaal. Der blev søgt Raad hos mange, og flere Udveje blev prøvet. Efter adskillige Forhandlinger blev det paa det ovennævnte Møde vedtaget at købe en Grund Øst for „Tjørnin", af den saakaldte Jonassens Grund, og dér oprette eller opføre „noget" til midlertidig Afbenyttelse. Paa denne Grund blev der i Sommeren 1898 rejst et ret stort Telt (Døcker Telt), og dette blev indrettet saa godt, det lod sig gøre. Det første Møde i dette Telt blev afholdt den 17. Juli 1898, men den 25. i samme Maaned blev Teltet indviet til Logebrug af selve Stor-Sire Petrus Beyer, som netop var kommen til Island for anden Gang for at aflevere Hospitalet i Lauga-

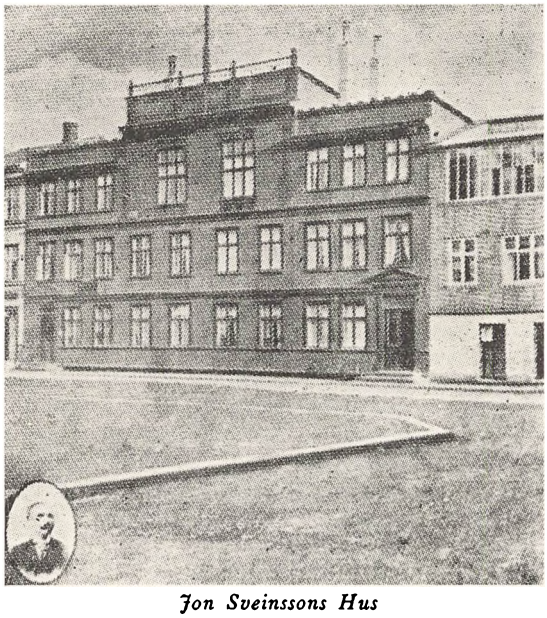

Jon Sveinssons Hus

ness til Regeringen. Br. Stor-Sire var ledsaget af flere danske Brødre, blandt hvilke kan nævnes Bygmester Thuren, Ingeniør Ewald Fenger, Overretssagfører Gustav Christensen og Grosserer Aage Lund. Til Stede var ogsaa Bygmester Bald, der ledede Arbejdet ved Opførelse af Hospitalet.

Under en kraftig Storm den 14. November 1898 blæste Teltet omkuld og ødelagdes i en saa høj Grad, at man ansaa det for umuligt at rejse det igen. Logen stod nu i nogen Tid som Ejer af en Grund uden Bygning, og i et Logemøde den 15. Marts 1901 blev det vedtaget at sælge Grunden til Frimenigheden i Reykjavik.

Herefter fik Logen Husrum i Good-Templar Logens Ejendom. Det første Møde i denne Ejendom fandt Sted den 18. November 1898. Derefter afholdtes Møderne regelmæssigt her, indtil Logen flyttede til et Hus, som Br. Jon Sveinsson opførte Aaret 1900, og hvori der var indrettet Lokaler forudbestemt til dette Brug.

I Jon Sveinssons Hus blev det første Møde afholdt den 8. September 1900; men selve Indvielsen fandt først Sted den 8. Juli 1901, og ogsaa den foretoges af Stor-Sire Petrus Beyer, der for tredie Gang var kommen til Reykjavik ledsaget af Br. Professor Thuren.

I Jon Sveinssons Hus afholdtes derefter regelmæssige Møder indtil midt paa Sommeren 1915, og disse Lokaler har saaledes dannet Rammen om mange Aars godt og lykkeligt Odd-Fellow Arbejde.

Selvom der ved Opførelsen af Jon Sveinssons Hus var forudbestemt og indrettet specielle Lokaler til Logemøderne, og selvom disse Lokaler senere blev udvidet, saa kom det dog ofte paa Tale, at det vilde være ønskeligt, om Logen selv ejede Lokalerne til Logemøder og Sammenkomster for Odd-Fellow Brødrene, og der fremkom mange Forslag i denne Henseende. Nogle Brødre købte endog i Fællesskab den saakaldte „Frønskerhusa" Grund i Austurstræti med det for Øje,

at Logen her kunde erholde Forkøbsret til Grunden, for Opførelse af en Bygning. Der udnævntes den 27. Januar 1905 et Udvalg til at behandle Sagen; men i et nyt Møde den 28. April 1905 valgtes et nyt Udvalg til at forhandle med Regeringen om Køb af Grunden Varnarhølsstuni med Bebyggelse for Øje. Dog heller ikke dette Udvalg kunde bringe Sagen til Ende. Yderligere var der i de følgende Aar Tale om at købe „Vinaniunni Barnbud", Gunnar Einarssons Hus i Kirkjustræti og Br. Jon Sveinssons Hus, det hvori Logen allerede havde Lokaler. Dog vandt heller intet af disse Forslag almindeligt Bifald, idet man fandt Beliggenheden af Grundene uegnet.

Paa et Møde den 24. September 1909 udnævntes saa et Udvalg, der skulde fremskaffe Overslag over, hvad en for Logen passende Bygning vilde koste, for det Tilfældes Skyld, at man besluttede sig til at bygge et eget Hus. Dette førte imidlertid heller ikke til noget Resultat, og Sagen laa hen i nogle Aar.

I Aaret 1903 havde en af de tidligste Logebrødre, Gudjon Sigurdsson, bygget sig et stort Betonhus i Hofnarstræti, som fik Navnet „Ingolfshvoll". Under den store Ildsvaade den 25. April 1915 — den største og mest skadebringende Brandkatastrofe siden Reykjaviks Bebyggelse — led dette Hus stor Skade, medens Husejeren, Br. Sigurdsson indebrændte. Paa et kort herefter afholdt Logemøde den 30. April 1915 fremsattes Forslag om, at Logen skulde købe „Ingolfshvoll"; et Udvalg blev nedsat for at behandle Sagen, og Forslaget blev nu drøftet i flere Møder, indtil man endelig med stor Majoritet vedtog at købe Huset for en Sum af 95.500 Kr., og paa de nærmere Betingelser, som var fastsat i Tilbudet fra Dødsboet. Der nedsattes et Nævn til at afslutte Handelen, og det blev overdraget til Bestyrelsen, tilligemed 3 Brødre, der kunde udvælges af Bestyrelsen, at forestaa alle Reparationer af Huset og Lokalernes Indretning til Brug for Logen. Tegningen af en Kuppel over Logesalen udførtes af Br. Thorarinn Thorlaksson, og denne bestemte tillige Størsteparten af Salens Indretning og Udsmykning. Ofte maatte Udvalget og dettes assisterende Brødre afholde Møder i Løbet af Sommeren og Efteraaret 1915 for at drøfte forskelligt angaaende Istandsættelsen af Ejendommen. Brandskaden paa Huset var stor, bl. a. maatte Taget og hele den øverste Etage rives ned, foruden at mange andre Skader paa Huset maatte udbedres.

Den 3. Juli 1915 var Tagetagen atter udbedret, og Flaget blev hejst paa „In-

Ingolfshvoll

golfshvoll" af Br. Over-Mester, der udtalte følgende: „Paa Logen „Ingolfur" Nr. 1 i Island I. O. O. F.s Vegne hejser jeg Logens Flag over dette Hus med Ønsket om, at Fanen fremtidig maa vaje over Huset og betegne dette som Logens Ejendom og Domæne, til Hæder og Held for Logen i kommende Tider."

Det havde imidlertid taget længere Tid end beregnet med Istandsættelsen af Ejendommen, og da der var truffet Aftale med Br. J. Sveinsson om Fraflytning fra hans Hus senest den 15. Juli, medens „Ingolfshvoll" først stod færdig til Brug i Begyndelsen af December, saa man sig nødsaget til i nogle Maaneder at suspendere Møderne. Den 7. December 1915 blev den nye Logesal i „Ingolfshvoll" saa indviet af Distr. Dep. Stor-Sire Gudmundur Bjørnson.

Et Banklaan blev optaget til Betaling af Reparationerne, der beløb sig til 26.000 Kr., og et særligt Husnævn fik overdraget Forvaltningen af Ejendommen.

I Efteraaret 1918 kom det paa Tale at sælge „Ingolfshvoll" og købe eller opføre en anden Bygning. Dette blev dog nedstemt paa et Møde den 31. December, og i en Erklæring fra Logeledelsen hed det, at der ikke for Tiden, og som Sagerne stod, kunde være Tale om at sælge Huset.

I Efteraaret 1919 blev det i flere Møder drøftet at købe Grund Vest for „Ingolfshvoll" (en Del af Asgeir Sigurdssons Grund), for at kunne udvide Ejendommen. I den Anledning nedsattes der den 7. November 1919 et Udvalg, som imidlertid i Mødet den 28. November erklærede, at en Tilbygning paa denne Grund vilde koste op imod 100.000 Kr., og man opgav da indtil videre at afslutte noget Køb af denne Grund. Først i 1932 blev Sagen løst ved Opførelse af egen Bygning.

ADGANG TIL LOGELOKALERNE

Medens Logen endnu havde til Huse i Br. J. Sveinssons Hus, og navnlig efter at den var henflyttet til „Ingolfshvoll", herskede der ofte Uenighed mellem Brødrene om, hvilke Gæster der maatte indføres i Logens Mødesal og Logens andre Lokaler, idet man dog betragtede det som en Selvfølge, at Fornøjelses-Sammenkomster ikke maatte afholdes i Logesalen. Paa et Møde den 16. Oktober 1916 blev følgende Forslag vedtaget:

„Logens Mødesal maa ikke fremvises for andre end Odd-Fellows og deres Hustruer og Børn, med mindre Over-Mesteren tillader det."

Samtidig udstedtes et Dekret, der gik ud paa, at det var tilladt at invitere Venner og Slægtninge til Logens Lokaler paa første Sal, og dér servere for dem Mad, Kaffe og alkoholfri Drikke, og at der selvfølgelig maatte afholdes Bestyrelsesmøder af de Foretagender, Udvalg o. lign., der var oprettet paa Foranledning af Logen.

BY OG LOGE

Efter Logens Oprettelse syntes man at kunne spore, at Befolkningen i Hovedsagen var sympatisk indstillet over for dens Virksomhed. En Beskadigelse af Teltet, som nogle kaldte Odd-Borg, der blev foraarsaget om Efteraaret 1898, kort Tid før Teltet blæste om, skyldtes højst sandsynligt snarere Drengestreger end Uvilje mod Logen. Derimod kunde man ofte træffe Mennesker, der paa Grund af manglende Kendskab bedømte Ordenen forkert. Folk opdagede hurtigt, at Logen var en hemmelig Sammenslutning med forunderlige Ceremonier, anderledes end i andre Sammenslutninger, og mange fik derfor stor Lyst til at søge at skaffe sig Oplysninger herom. Det var ganske almindelig Nysgerrighed, der drev dem, og det hændte, at nogle forunderlige Forsøg blev gjort paa at udspionere Møderne. Dette holdt dog hurtigt op.

INDRE LIV

Logens Stiftelsesaar 1897 gik til Ende, uden at andre end Stifterne blev Medlemmer. Den første, som derefter blev optaget, var Bankdirektør Tryggvi Gunnarsson. Han var under et Ophold i København 1898 bleven indviet i Ordenen, og kort efter sin Hjemkomst til Reykjavik lod han sig overføre hertil. Han kom næsten

straks til at beklæde Ex.-Mester Stolen, der indtil da havde været ledig paa Grund af manglende Emner. Logens første Indvielse fandt Sted den 14. April 1898. Denne Højtidelighed fandt Sted i Byraadssalen, og 3 Kandidater blev optagne samtidig, nemlig: Olafur Amundason, Gudjon Sigurdsson og Jon Sveinsson.

Herefter kom der mere Liv i Logens Arbejde, og Møderne foregik med mere Orden, efterhaanden som Logen voksede. De første Aar maatte hver af Brødrene varetage flere Embeder, f. Eks. ved Indvielser og Grad-Tildelinger; det kunde i Virkeligheden ikke undgaas, at man i flere Henseender maatte gøre Undtagelser fra de fastsatte Regler. Man maatte saaledes foreløbig nøjes med at besætte de „valgte" Embeder, og selv disse maatte man af og til besætte med Brødre, der ifølge Lovene ikke var helt valgbare. Dette kom dog efterhaanden i Orden. De første Aar var det heller ikke muligt at nedsætte de lovbefalede Udvalg. De Udvalg, der først traadte i Virksomhed, var Finansudvalget og Enkeudvalget.

Fremskaffelsen af det lovpligtige Inventar var selvfølgelig Logens første Pligt, og hertil fik man altid en stor Hjælp af den danske Storloge og dens Embedsmænd, naar der blev rettet Henvendelse herom. En Del af det nødvendige Logeudstyr kunde imidlertid fremskaffes paa Stedet, saaledes f. Eks. Musikinstrumenter m. m. Sit eget Segl fik Logen dog først i Efteraaret 1902. Det havde været drøftet i adskillige Møder, at det var nødvendigt, at Logen havde sit eget Signet, men der kunde ikke opnaas Enighed om dettes Udseende. Sluttelig blev det overdraget til Br. Thorarinn Thorlaksson at udarbejde en Tegning til Signet, og hans Forslag blev saa antaget.

Om ingen af Logens Inventardele har der været saa megen Diskussion, som om Logens Musikinstrument. Det kan siges, at Talen om Musikinstrumentet er gaaet som en rød Traad gennem alle Logens Mødereferater lige fra den første Begyndelse, selvom Drøftelserne herom ikke altid har været lige langvarige. Købmand Helgi Helgason, der blev indviet i Ordenen i Begyndelsen af Aaret 1899, skænkede et stort Orgel til Logen (det gamle Domkirkeorgel); 3 Aar senere, i Efteraaret 1902, forlod Br. Helgason imidlertid Landet, og han har ikke senere været Medlem af Logen. Dette Orgel havde senere af og til maattet underkastes Reparationer, og i Mellemtiden maatte man da ty til at leje et Harmonium, naar det store Orgel ikke kunde bruges.

Endelig blev der saa ved Hjælp af frivillige Bidrag fra flere af Brødrene i Logerne Ingolf og Hallveig i Aaret 1921 anskaffet et nyt og usædvanlig godt Harmonium. Det gamle Domkirkeorgel skænkedes derefter til Nationalmuseet.

En Odd-Fellow Fane fik Logen ikke før Efteraaret 1904, og Sagen var ikke blevet drøftet før ved Mødet den 22. April s. A. Man var i lang Tid uenig om Fanens Udseende, men tilsidst vedtoges det, at Fanen skulde være som den danske O. F.-Fane, med Undtagelse af, at der i Stedet for Ordet Danmark kom til at staa Island. Fanen kom første Gang i Anvendelse ved en Basar, som Logen i December 1904 havde arrangeret til Fordel for et Spedalskhedshospital i Vestindien. Faste Regler for Fanens Anvendelse blev iøvrigt ikke fastsat, men paa Mødet den 6. Oktober 1911 bestemtes det, at Fanen skulde hejses paa halv Stang paa hver Broders Dødsdag samt paa hver Broders og dennes Hustrus Begravelsesdag. Paa et Møde den 17. Januar 1919 blev det vedtaget kun at hejse Flaget paa Logens og Ordenens Højtidsdage samt paa særlige Mærkedage i Brødrenes Liv – ved deres Død og Begravelse og deres Hustruers Begravelse. Der har imidlertid stedse hersket delte Meninger om Benyttelsen af Flaget, og bestemte Regler herom er ikke bleven fulgt.

Straks ved Logens Oprettelse blev det bestemt, at Brødrene skænkede et Billede af sig selv, der skulde opbevares i et dertil fremstillet Album. I dette Album findes Billeder af alle Logebrødrene.

Ved Gaver og frivillige Bidrag har Brødrene ydet meget i den Hensigt at gøre Logens Lokaler smukke og hyggelige. Saaledes skænkede f. Eks. en Broder ved sit 10-Aars Jubilæum en større Sum til Indkøb af smukke Møbler. Nogle Brødre, der for Morskabs Skyld kaldtes „Syndikalisterne", skænkede i Aarene 1918 og 1919 en Del forskelligt Inventar, Billeder m. m. En anden Broder skænkede et godt Piano, en tredje en udmærket Grammofon, en fjerde gav en Sofa, en Lysekrone o. s. v. De af Brødrene, der havde størst Andel i Lokalernes smukke Udstyr, var Brødrene Eggert Claessen, Brynjolfur Bjørnsson, Haraldur Arnason, Olafur Bjørnsson og Hjalti Jonsson.

I Logen er der ofte blevet holdt Foredrag saavel af oplysende som af underholdende Art. Disse Foredrag er til Tider blevet afholdt efter Logemøderne, men som Regel dog under selve Mødet. Ialt holdtes der i Løbet af de første 25 Aar

42 Foredrag, og de af Brødrene, der oftest har været paa Talerstolen, er Gudm. Bjørnson, der har holdt 13 Foredrag, hvorefter kommer Kl. Jonsson og Sighv. Bjarnason, hver med 6 Foredrag. Register over Foredragenes Titler, og hvornaar de er holdt, opbevares i Logens Kartotek.

Fra første Begyndelse bestemtes det, at Logemøder skulde afholdes hver Fredag i Vinterhalvaaret – 15. September til 15. Maj –; men kun hveranden Fredag i Sommerhalvaaret.

Som foran anført blev Logens første Bilove vedtaget den 14. Marts 1898, men de blev ændret ved nye Bilove den 23. Juni 1898 (stadfæstet den 2. September 1899). Nye Særlove blev vedtaget den 17. December 1909. Ændring til Særlovene blev igen vedtaget ved Mødet den 13. Juni 1917 og endelig den 19 September 1919.

Møderegler har som oftest fulgt med Særlovene og er ikke bleven ændret væsentlig siden Logens Oprettelse.

Aaret 1902 blev det til en Regel at annoncere Møderne i „Isafold". Dette gik man dog for en Tid bort fra. Paa et Møde den 19. December 1913 vedtog man at annoncere Møderne i „Visir" og „Morgunbladit". Man havde opdaget, at flere Udenforstaaende havde fundet ud af Annoncernes Betydning, hvorfor Annoncerne blev ændret.

I den første Tid havde Brødrene for Skik at samles til Frokost Nytaarsdag, og i de første 2–3 Aar udvidedes dette til ogsaa at finde Sted hver Søndag. Ligeledes var det Sædvane, at Logen overrakte Brødrene en eller anden Opmærksomhed paa særlige Mærkedage i deres Liv, f. Eks. Bryllupsdag, Sølvbryllupsdag o. s. v. Efterhaanden som Antallet af Medlemmerne steg, blev dog denne smukke Skik nedlagt, og den er – saa vidt vides – ikke bleven haandhævet siden Udgangen af 1908. Dog fik en af Brødrene (afdøde Br. G. Zoega) overrakt et smukt Maleri paa hans Sølvbryllupsdag den 22. Februar 1917 tilligemed en smuk Adresse.

MØDEDELTAGELSEN

Som saa mange andre Steder har Møderne ikke været besøgt saa talrigt som ønskeligt, skønt Brødrene ofte blev mindet om deres Mødepligt. For om muligt at ændre denne sørgelige Kendsgerning, blev der i et Møde den 3. December 1920

nedsat et Udvalg, der hemmeligt skulde undersøge og finde Aarsagen til, at nogle af Brødrene viste deres Loge saa lidt Hensyn. Udvalget skulde saa ved personlig Henvendelse til disse Brødre søge at faa rettet disse Forhold, om det lod sig gøre.

I Logens Bilove paalægges Bøder for Udeblivelse, naar denne ikke skyldes lovlig Hindring, hvilket i saa Fald skriftligt skal meddeles Over-Mesteren, selvom det i Forvejen var sket paa anden Maade. Denne Bødestraf staar endnu ved Magt, og alle Bøder tilfalder Enkefonden. I nogle Tilfælde har det været forbundet med Vanskelighed at inddrive Bøderne, men i det store og hele maa man dog sige, at Inddrivelsen er gaaet ret godt; de Lovparagraffer, der omhandler Bødespørgsmaal, har dog ofte været under Debat.

FRIE MØDER

Da Logen henflyttede til Br. Jon Sveinssons Hus, indførte man den Skik at afholde „frie" Møder for Brødrene hver Søndag Eftermiddag fra Kl. 4–12, her var saa Lejlighed til at læse, spille og drøfte foreliggende Problemer. Brødrene skiftedes til at holde Opsyn ved disse Møder i 4 Timer ad Gangen. Disse Møder opretholdtes, uagtet der ofte kun mødte ret faa, indtil 1906, da man for en Tid indstillede dem, og de blev først sat i Gang igen 1912. Paa Mødet den 19. April 1912 blev følgende vedtaget: at Brødrene kunde mødes paa Søndag Eftermiddage fra Kl. 5–8 til selskabelig Underholdning eller for at drøfte de Sager, der mentes egnet til Fremførelse ved Logens ordinære Møder. Lignende Sammenkomster blev igen vedtaget paa Møder den 29. August 1913 og 20. Oktober 1916. Men paa et Møde den 10. November 1916 vedtog Logen, at Brødrene skulde havde Adgang til at afholde „frie" Møder hver Onsdag Aften fra Kl. 9–10, og at en af Embedsmændene her skulde være til Stede. Disse Sammenkomster blev dog ikke mange. I Efteraaret 1918 bestemtes saa, at Sammenkomsterne skulde gentages under samme Form som tidligere, og Meningen med disse Sammenkomster skulde være at give Brødrene bedre Lejlighed til at lære hinanden at kende, at fremføre Emner, de interesserede sig for, Forslag, der angik Ordenen og Logen, samt forberede Sager til Logemøderne. Disse Sammenkomster skulde afholdes hveranden Tirsdag om Vinteren, og et Udvalg blev nedsat, der skulde føre Opsyn med Møderne. Siden da er disse Sammenkomster blevet opretholdt under lignende Former.

Som oftest var Forholdet det, at kun faa af Brødrene deltog i Drøftelsen af de Sager, der har været fremme. Derfor er der ofte blevet talt om, at det vilde være heldigt, at det ikke altid var de samme Personer, der fremsatte deres Meninger om de enkelte Sager. Det var bl. a. Meningen med de frie Møder at vænne de yngre Brødre til at behandle Logens Sager og at give dem Øvelse i at deltage i Forhandlinger herom.

FORVIKLINGER

Anklagesager er kun meget sjældent forekommet i Logen. Kun faa Gange er det hændt, at Misforstaaelser eller Uenighed mellem de enkelte Brødre har ført til Konflikter, og disse er altid før eller senere bleven udjævnet. Dog skal det ikke skjules, at Uvenskab i Aaret 1903 opstod mellem to af Logens førende Mænd. Begge Brødrene havde længe været Deltagere i Politik og offentlige Anliggender, Logen ganske uvedkommende, og ofte staaet paa samme Side, men stod nu i disse Sager mod hinanden. Den ene af Brødrene mente, at den anden i en Bladartikel havde omtalt ham paa en saadan Maade, at han ikke kunde staa i Loge sammen med ham mere. Sagen blev henvist til Anklageudvalget, men dette afsagde ikke nogen Kendelse, da Omtalen ikke havde nogen Tilknytning til nogen – Logen vedrørende – Sag. Saavel Anklageudvalget som Embedsmændene søgte at mægle mellem Parterne, men uden Resultat. Det er ikke fri for, at denne uheldige Begivenhed, uden Grund, har skadet Logens Anseelse blandt Ikke-Medlemmer. Logebroderen, der udtraadte af Logen paa Grund af Uvenskabet, blev igen Medlem i Aaret 1915.

LOGEN UDADTIL

Det har lige fra Begyndelsen været stærkt diskuteret, hvorvidt der skulde agiteres blandt udenforstaaende angaaende Tilslutning til Logen. Naturligvis har man for det meste undladt at lægge Pres paa for at hverve Medlemmer, men det er dog muligt, at der ikke er blevet gjort nok for at udsprede Kendskab til Ordenens smukke Læresætninger, for herigennem at knytte gode Mænd til dens Arbejde. Muligvis er det nogle Gange hændt, at for store Krav er blevet stillet til dem, der søgte Optagelse, men som er blevet nægtet Adgang. Hvad man nu end kan sige

herom, saa er det sikkert, at kun de Brødres Samvittighed, der har haft med disse Sager at gøre, har været bestemmende for Afgørelsen.

BIBLIOTEKET

Kort efter Indflytningen i Br. Jon Sveinssons Hus lagde en af Stifterne Grunden til Logens Bibliotek; det var Br. Bjørn Jonsson, der skænkede Logen en større Bogsamling. Siden har flere af Brødrene fulgt i hans Fodspor, men ingen har dog bidraget saa meget hertil som Br. Jonsson. Brødrene er ofte blevet opfordret til at støtte Biblioteket, og flere har ogsaa efterkommet Opfordringen. Oprindelig var det Meningen, at Bøger og Blade skulde læses „paa Stedet", og at Udlaan ikke skulde finde Sted, men paa et Møde den 8. December 1911 blev det vedtaget at udlaane Bøger og at ansætte en Bibliotekar. Langt senere blev det foreslaaet at købe Aviser og Tidsskrifter, som Brødrene skulde have Adgang til at læse. Pengene hertil skulde bevilges af Logekassen. Der nedsattes et Udvalg, og Sagen drøftedes paa et nyt Møde, men Forslaget om Bevilling af Tilskud fra Logekassen til Køb af Blade blev ikke vedtaget. Derimod enedes man om Oprettelsen af en Art „Læseselskab", der kaldte sig „Bladafjelag Oddfellowa", hvor samtlige Medlemmer kunde faa Blade, Bøger, Tidsskrifter o. s. v. til Laans. Logen vedtog at give Selskabet gratis Lokale og Lys i Ingolfshvoll, ja, man strakte sig endda saa vidt, at der af Logekassen blev tildelt Bladafjelagit en mindre Pengegave, bl. a. til Anskaffelse af udenlandske Odd-Fellow Blade.

LEDELSE OG TILSYN

Et særligt Overhoved for Ordenen paa Island som Stedfortræder for Stor-Siren – d. v. s. en Distr. Dep. Stor-Sire – blev første Gang valgt i Sommeren 1906. Indtil Indsættelsen af en Distr. Dep. Stor-Sire udførtes dennes Pligter af Over-Mesteren, der f. Eks. maatte indsætte Embedsmænd, foretage aarlig Inspektion af Loger o. s. v. Det blev Br. Gudm. Bjørnson, der valgtes til dette Embede, som han beklædte i godt 12 Aar indtil den 30. Juni 1918. Herefter valgtes Halldor Danielsson, der sad i Embedet indtil den 17. September 1920. Br. Danielsson ønskede da ikke at beklæde Embedet længere, hvorfor man nødtes til at overdrage Embedet til Br. Klemens Jonsson, der fungerede indtil sin Død den 20. Juli 1930. Som hans

Efterfølger valgtes Br. Eggert Claessen, der senere overtog Embedet som Distr. Stor-Mester.

En Stor-Repræsentant blev først valgt den 18. April 1905, og det blev Br. Bjørn Jonsson, der valgtes for et Tidsrum af 2 Aar, men da han ikke ønskede Genvalg, valgtes i hans Sted Br. Gudm. Bjørnson paa Mødet den 16. Marts 1906. Siden valgtes denne Gang paa Gang, senest ved Mødet den 10. Maj 1912. Derefter afholdtes intet Valg før den 7. Maj 1920, hvor man valgte Br. Klemens Jonsson for et Tidsrum af 4 Aar. Logens anden Stor-Repræsentant blev først valgt ved Mødet den 7. Maj 1920, og det blev Br. Eggert Claessen. I Løbet af Logens første 25 Aar tog kun 4 Brødre fra Logen Ingolfur Storlogegraden, nemlig: Gudm. Bjørnson i Sommeren 1906 samt Eggert Claessen, Klemens Jonsson og Sighvatur Bjarnason, der fik Graden i Efteraaret 1920.

RITUALET

Til at begynde med skete alle Gradtildelinger paa Dansk, indtil Ritualbøgerne var bleven oversat til Islandsk. Siden er Graderne som Regel altid bleven givet paa Islandsk, selvom der er gjort enkelte Undtagelser, naar f. Eks. danske Brødre, der ikke forstod Islandsk, skulde have en Grad tildelt. Ligeledes er det hændt, at Gradtildelinger er sket paa Dansk til danske Brødre, der var indviet i Danmark, og kun opholdt sig paa Island for en kortere Tid. Saadanne Tildelinger fandt dog kun Sted, naar det udtrykkelig ønskedes, og kun efter Anbefaling af Logens Embedsmænd.

Til at begynde med var man selvfølgelig tvungen til at betjene sig af danske Arbejdsbøger og Sangbøger ved Møderne, men straks efter Logens Oprettelse begyndtes Forberedelserne til Oversættelse af samtlige Ritual- og andre Bøger. Det var især de to Brødre Bj. Jonsson og Gudm. Bjørnson, der arbejdede med dette.

Først blev alt, saavel Prosa som Poesi, oversat til Prosaform, hvorefter den nu afdøde Digter Br. Gudmundur Magnusson, bearbejdede Stoffet digterisk. Dette Arbejde var ikke fuldført før Aaret 1901. Det blev vedtaget nu at lade alt trykke paa Islandsk, hvilket Arbejde blev udført af BBr. Aug. Sigurdsson og Olafur Olafsson, medens Indbindingen blev udført af Br. Gudm. Gamalielsson. Ordenens

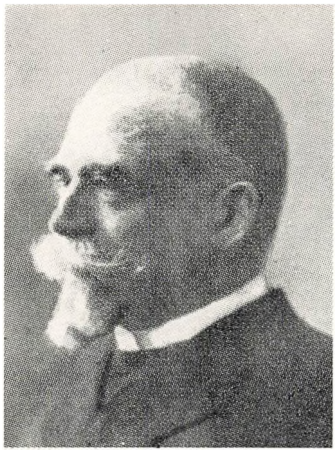

Bjørn Jonsson

Gudmundur Bjørnson

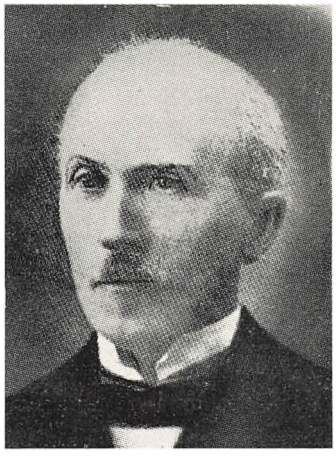

Sighvatur Bjarnason

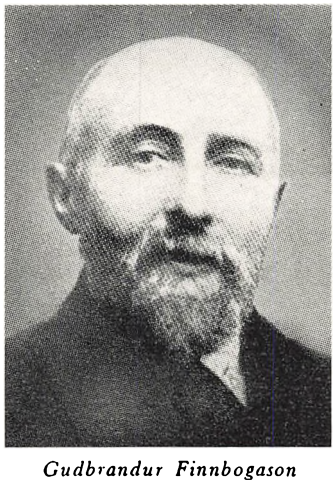

Gudbrandur Finnbogason

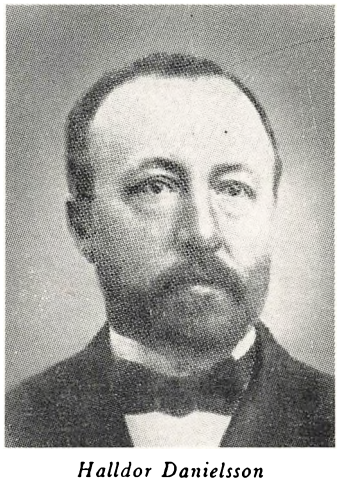

Halldor Danielsson

Ordenens Grundlæggere paa Island

Gudmundur Bjørnson
1906—1918

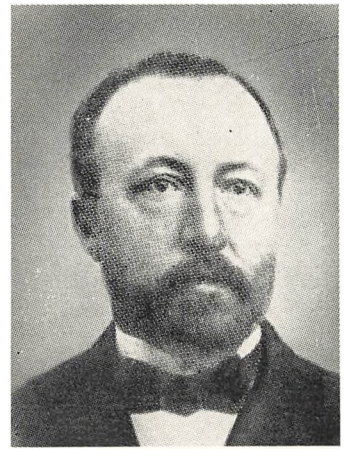

Halldor Danielsson
1918—1920

Klemens Jonsson
1920—1930

Eggert Claessen
1930—1933

De Distrikts Deputerede Stor-Sirer

Mødesange, som de forelaa fra Br. Magnussons Haand, blev første Gang sunget paa Islandsk ved Mødet den 27. December 1901.

I Aaret 1912 skete der adskillige Ændringer i det danske Ritual, og der blev givet nye Forskrifter angaaende Udførelsen af Ceremonierne. Det var navnlig med Hensyn til 2den Grad, at der var foretaget Ændringer. Dette blev meddelt ved Logemødet den 13. December 1912, og et Udvalg blev nedsat for at behandle Spørgsmaalet. I det hele taget holdtes der ret indgaaende og oplysende Foredrag om denne Sag. Efter længere Tids Forløb blev det saa endelig vedtaget, at genoptrykke Ritualbøgerne med de skete Ændringer, der var bleven oversat af Br. Klemens Jonsson. Det overdroges til det nedsatte Udvalgt at besørge Trykningen under Opsyn af Embedsmændene.

Omtrent paa samme Tid fremkom ligeledes et Forslag om at ombytte de Sange, der bruges under Møderne, eller i hvert Fald de Melodier, der anvendes til Sangene. Der nedsattes et „Sangudvalg", der imidlertid efter Overvejelse erklærede, at det ikke vilde fremsætte Forslag til Ændringer, og senere blev det da ogsaa af Br. Stor-Sire resolveret, at det ikke var lovligt at ændre Logens Sange eller Melodier.

Alle de i Logen anvendte Tryksager var selvfølgelig i Begyndelsen trykt paa Dansk, men efterhaanden er de alle bleven oversat til og trykt paa Islandsk. Det skete dog først saa sent som 14. November 1919, at Optagelsesløftet blev oplæst paa Islandsk.

RESTAURATIONSSPØRGSMAALET

Ved Flytningen til Br. Jon Sveinssons Hus begyndte man at sælge Forfriskninger, saasom Øl, Kaffe, Cigarer o. s. v., efter Logemøderne og ligeledes ved festlige Sammenkomster. Det var Br. Jon Sveinsson, der selv forestod Salget. Ved Flytningen til „Ingolfshvoll" paatog Br. Thordur Bjarnason, der boede i Huset, sig Salget af Forfriskninger. I Foraaret 1921 dannede nogle Brødre en Forening (Beværterforening), der paatog sig Beværtningen, og de fik af Logen Lokaler stillet til Raadighed. Paa Mødeaftenerne har Brødrene kunnet købe Smørrebrød efter Flytningen til „Ingolfshvoll"; Sammenkomster eller Banketter kunde ligeledes afholdes dér efter Aftale med den Dame, der stod for Udskænkningen og hver Mødeaften

serverede for Brødrene. Ligeledes var det Meningen, at Odd-Fellows alle Vegne fra til enhver Tid skulde have Adgang til Logens Lokaler paa 1ste Sal i „Ingolfshvoll", hvor der ogsaa fandtes Telefoner, Skrivemaskiner og Bøger til fri Afbenyttelse.

FESTLIGHEDER

Sit 10 Aars Jubilæum fejrede Logen i Sommeren 1907, og Stor-Sire Petrus Beyer havde underrettet Logen om, at han i Juli Maaned samme Aar vilde aflægge den et Besøg. Det blev da vedtaget, at Logen inviterede Br. Beyer, hans Hustru og en Dame, der skulde ledsage dem, til at være Logens Gæster under deres Ophold paa Island, idet man regnede med, at Gæsterne kunde bo paa „Ingolfshvoll".

Jubilæumshøjtideligheden var ansat til at afholdes den 7. August, og Logens Embedsmænd og den fungerende Ex.-Mester fik overdraget det Hverv at tilrettelægge Festlighederne. Paa Grund af Hs. Majestæt Kongens Besøg paa Island kunde Højtideligheden ikke afholdes før.

Nærværende ved Jubilæet var saa Br. Stor-Sire Petrus Beyer med Frue, Br. Professor Goos og flere udenlandske Brødre; ligeledes var Logebrødrenes Hustruer til Stede. Man samledes først i Logesalen, hvor Festlogen afholdtes; derefter var der Banket i Idnadarmannahusid, hvor der blev holdt mange udmærkede Taler.

Ordenens 100 Aars Jubilæum fejredes paa Island den 26. April 1919. Først afholdtes der sent paa Eftermiddagen en Festloge, der blev overværet af de fleste islandske Brødre og nogle udenbys Brødre, samt Brødrenes Hustruer og de afdøde Brødres Enker. Br. G. Bjørnson gav en kort Oversigt over Ordenens Historie, og senere afholdtes Festmaaltid i Idnadarmannahusid, og her blev der holdt Taler baade for selve Ordenen, Logen Ingolfur m. m. Festen fik et ualmindelig smukt Forløb.

Paa Mødet den 28. Marts 1919 blev det meddelt, at Logen var opfordret til at sende en Repræsentant til at overvære den danske Storloges Højtidelighed i Anledning af dennes Jubilæum. Der blev rettet Henvendelse til den daværende Distr. Dep. Stor-Sire Halldor Danielsson om at rejse til København i denne Anledning; men denne erklærede, at det var ham ganske umuligt at rejse paa det Tidspunkt. Der blev desværre ikke nogen Mulighed for at sende nogen anden Repræsentant,

navnlig paa Grund af den korte Frist og manglende Skibslejlighed; men Br. Olafur Bjørnsson, der paa dette Tidspunkt opholdt sig i København, fik da Fuldmagt til at overvære Højtideligheden paa de islandske Logers Vegne.

BEGRAVELSESCEREMONIER

Ved Brødres Dødsfald eller ved Dødsfald af Brødres Hustruer eller Enker er de Forskrifter, der findes i Ordenens Love, blevet overholdt. Nogle supplerende Forskrifter er ogsaa bleven udarbejdet for saadanne Tilfælde, f. Eks. at sende et „Mindekort" eller „Artidaskra" fra „Sanatorie-Selskabet", i Logens Navn. Der er altid bleven arbejdet hen imod, at afdøde Brødres Begravelse blev saa stilfuld og højtidelig som muligt. Kun een Gang er det sket, at Logen – som saadan – direkte har deltaget i Arrangementet af en afdød Broders Begravelse. Det var i Oktober 1917, da Br. Trygvi Gunnarsson døde, og Logens Deltagelse i hans Begravelse var denne til megen Hæder. Det er ogsaa ofte hændet, at Enker efter afdøde Brødre har skænket det dem tilkommende Begravelsestilskud til Logen. Det varede imidlertid relativt længe, inden det var muligt at efterkomme de Forskrifter, der er givet om Sørgehøjtideligheder (Sørgeloger) for de afdøde Brødre. Ordningen heraf trak af mange Grunde i Langdrag, og først i 1916 forelaa der Oplysning om, at den Dep. Stor-Sire havde oversat de Ceremoni-Forskrifter, der er gældende ved saadanne Højtideligheder, til Islandsk. Den første „rituelle" Mindehøjtidelighed afholdtes den 25. April 1916. Paa dette Tidspunkt havde Logen ialt 14 afdøde Brødre – regnet fra Logens Stiftelse. Br. Distr. Dep. Stor-Sire G. Bjørnson holdt Mindetalen. Næste Sørgeloge afholdtes den 15. April 1918, og senere er der med passende Mellemrum afholdt Mindeloger over afdøde Brødre. De ved disse Højtideligheder afholdte Mindetaler er stedse in extenso indført i Logens Forhandlingsprotokol.

HJÆLP TIL EFTERLADTE

Paa Logens Mødeaftener er der ofte bleven talt om at genforsikre Begravelsesfond og at tegne en Livsforsikring for Brødrenes Indskud. Der er blevet nedsat Udvalg til Drøftelse af Sagen, og der er korresponderet herom med Stor-

Sekretæren. Afgørende Beslutninger eller Forskrifter er dog ikke fremkommet i denne Sag, med Undtagelse af, at der blev opnaaet en midlertidig Dispensation fra den dagældende Grundlovs Paragraf 27 angaaende Livsforsikringen.

Samtlige lovpligtige, faste Udvalg har arbejdet godt og samvittighedsfuldt. Det er især Enke-Udvalget og navnlig da dettes Formand, der har haft et ret stort Arbejde at udføre. Ganske vist har de afdøde Brødres Enker ingen nævneværdig Hjælp eller Assistance behøvet. Men der har dog været Forhold, der har bevirket, at Enker i ret udstrakt Grad har maattet henvende sig til Logen, og denne har da selvfølgelig ydet sin Bistand. Enke-Udvalget har altid gjort sit yderste for at hjælpe Enkerne – navnlig de mindre bemidlede – med Raad og Bistand i betydningsfulde Sager, og ofte har saadanne Raad og Bistand baaret gode Frugter. I Logen Ingolfur blev den Fremgangsmaade anvendt, at man gjorde Enkerne opmærksomme paa, at de selv kunde vælge, hvilken som helst af Logens Brødre, de maatte ønske at faa som Konsulent eller Forhandler mellem dem selv og Logen eller Enke-Udvalget.

I Aaret 1919 fremkom et Forslag om at gøre Enke-Kassen saa stærk, at der kunde disponeres over 100.000 Kr. ved Logens Jubilæum den 1. August 1922; men Pengevanskeligheder og andre Besværligheder stillede sig desværre hindrende i Vejen for denne smukke Tanke, selvom der gennem frivillig Indsamling mellem Brødrene fremkom et ret anseligt Beløb, som det saa var Meningen at overrække Logen paa Jubilæumsdagen.

UNDERSTØTTELSER OG GAVER

Siden Logen blev oprettet, har det været Skik at skænke mindre Gaver til Patienterne paa Lauganess Hospital og paa Vifilstada-Sanatoriet paa visse Dage, f. Eks. den første Sommerdag eller ved Juletid samt paa Ordenens Fødselsdag den 26. April. Som oftest er det gjort ved Bevilling, og Beløbet er taget fra Logekassen, og dette er bleven anset for lovligt. I andre Tilfælde er der ad frivillig Vej bleven indsamlet ret store Beløb hertil.

Ved enkelte Lejligheder har Logen desuden ydet Bidrag til Fordel for ganske bestemte og med Odd-Fellow-Ship beslægtede Arbejder. Dette er dog som oftest

sket gennem frivillige Bidrag fra Brødrene. Her skal nævnes et Par af de vigtigste i saa Henseende. I Foraaret 1901 blev det vedtaget at give en samlet Sum til Enker og Børn efter de Fiskere, der druknede under Stormen ved Vestmannaeyjar paa Skærtorsdag dette Aar. Der bevilgedes i den Anledning en Forskudsbetaling paa 300 Kr.

I Sommeren 1903 og Vinteren 1904 indsamledes betydelige Beløb gennem frivillige Bidrag fra Brødrene til Fordel for en Odd-Fellow Hustru med 2 Børn, for at hun kunde rejse til Amerika til sin Mand, der var rejst dertil nogen Tid i Forvejen, samt til Ægteparrets herboende Datter i Anledning af hendes og hendes 2 Børns Sygdom.

Endvidere arbejdede Logen paa en Indsamling af Penge til et Spedalskheds-Hospital paa de Vestindiske Øer, som Odd-Fellows i Danmark havde arbejdet paa at faa opført. Der blev i den Anledning nedsat et Udvalg, og senere besluttedes det at lade afholde en Bortlodning. Der nedsattes et „Tombola-Udvalg", og Bortlodningen fandt Sted i Begyndelsen af December 1904. Der indkom ved denne Lejlighed over 1100 Kr., og ved frivillige Tilskud fra Brødrene forøgedes Netto-Overskudet til 1700 Kr., der sendtes til København.

I 1912 bestemtes det, at Logen og Logebrødrene skulde deltage i Oprettelsen af en Mindefond i Anledning af Stor-Sire Petrus Beyers 25 Aars Jubilæum 1914. Et Udvalg nedsattes i den Anledning; Brødrenes Bidrag beløb sig til 550 Kr., medens der af Logekassen blev bevilget 250 Kr., saaledes at det islandske Bidrag udgjorde ialt 800 Kr. Dette Fond naaede, som man ved, op til 26.000 Kr.

I Begyndelsen af Aaret 1918 startedes der mellem Brødrene en Indsamling i den Hensigt at opkøbe Kul og Petroleum til Uddeling blandt de Gamle i Reykjavik. Brødrene skænkede et meget stort Beløb til dette smukke Formaal, og Størsteparten af Pengene gik ogsaa til Støtte for de fattige Gamle, medens et mindre Beløb skænkedes til Sommerophold for fattige Børn.

I Aaret 1920 indsamledes mellem Logebrødrene næsten 2700 Kr. til Støtte for Sygeplejeforeningen „Liku", og Beløbet blev overrakt dennes Formand; yderligere havde flere Bidrag været stillet i Udsigt, hvilke Bestyrelsens Formand selv skulde indkassere, og endelig var der fra flere Brødre givet Tilsagn om faste aarlige Bidrag.

Paa Mødet den 27. Februar 1920 blev det i Anledning af Genforeningen ved-

taget at yde Bidrag til Odd-Fellow Loger i Sønderjylland med ialt 500 Kr., endelig vedtog man paa Mødet den 10. Marts 1922 at yde et Bidrag paa 200 Kr. af Logekassen til en nødstedt tysk Loge i Offenburg. Dette skete med Br. Dep. Stor-Sire's Samtykke. Endelig ydede Brødrene det første Bidrag ved frivillig Indsamling til Opførelse af Sanatoriet paa Vifilstadir, samt til Radium-Fonden. Herom vil senere blive fortalt.

FORSKELLIGE FONDS

Foruden de ved Lov paabudte Fonds er der oprettet to faste Fonds, først ved Hjælp af særlige Gaver, siden ved frivillige Bidrag. Begge disse Fonds Formaal er at støtte Logens Arbejde indadtil. Disse Fonds er følgende:

Laanefonden. Denne Fond blev oprettet af Br. Jon Brynjolfsson, der bragte Sagen frem ved Mødet den 31. Januar 1913; nemlig: at oprette en særlig Støttefond ved Hjælp af Gaver og Bidrag af frivillig Art, og Fondens Maal skulde være at støtte de Brødre, der paa Grund af forskellige Uheld var kommet i økonomiske Vanskeligheder. Br. Jon Brynjolfsson skænkede straks 1000 Kr. til denne Fond og lovede at yde 50 Kr. aarlig i de første 10 Aar. Der nedsattes et Udvalg til at udarbejde en Fundats, der blev vedtaget paa Mødet den 28. Marts samme Aar. Fondens Navn blev: „Odd-Fellow Logen Ingolfurs Laanefond". Fonds-Bestyrelsen bestaar af 5 Logebrødre valgt af Logen; men Logens Finans-Udvalg forvalter Fonden. Bortset fra, at en Logebroder paa sit 10 Aars Odd-Fellow Jubilæum skænkede Fonden et Beløb paa 200 Kr., har denne Fond desværre ikke modtaget mange Bidrag. Kun een Gang er Laan blevet ydet af denne Fond, og det blev endda gjort ved en særlig Dispensation fra Fundatsen.

Fødselsdagsgave-Fonden er oprettet af Broder Sighvatur Bjarnason paa hans Fødselsdag den 25. Januar 1918 ved, at han skænkede 500 Kr. til Oprettelse af Fonden. Et særligt Nævn skulde udarbejde et Forslag til Fundats, og denne blev vedtaget paa Mødet den 19. April s. Aar, hvor ogsaa Fondens Bestyrelse blev valgt. Bestyrelsen bestaar af 3 Logebrødre; men Finans-Udvalget forvalter Fonden. Fonden maa yde Støtte, naar den er naaet op paa 10.000 Kr., til Logebrødre, deres Enker og Børn ifølge nærmere Bestemmelser i Fundatsen. Endvidere kan Støtte- og Opmuntringspræmier ydes til Logebrødre, der mere end andre har virket for

Logen og Logens Sag. En Del af Renterne skal altid lægges til Kapitalen, saaledes at Fonden stadig vokser.

NYE LOGER

Da Logen Ingolfur voksede, fremkom der Ønske fra flere Logebrødre, samt fra flere udenfor Logen, om at faa oprettet Loger i de større Byer ude i Landet. Denne Sag kom først frem paa Mødet den 23. November 1906, og her blev der navnlig talt om at oprette en Loge i Akureyri.

Paa et Møde den 29. Marts 1907 blev det oplyst, at der baade i Akureyri og i Seydisfjord var Interesse for at faa oprettet Loger. Noget Resultat kom der imidlertid ikke til at foreligge den Gang, selv om Sagen blev gennemdrøftet.

Endelig, paa Mødet den 6. April 1917, blev det vedtaget, at Logen skulde medvirke til straks at oprette en Loge i Akureyri.

Tilladelsen fra Stor-Siren til Oprettelsen forelaa i samme Maaned.

Logen blev oprettet paa Ordenens Fødselsdag den 26. April samme Aar og fik Navnet „Sjøfn Nr. 2". Beretning om Oprettelsen blev aflagt paa Mødet i Logen Ingolfur den 4. Maj 1917.

Endnu er der ikke bleven oprettet Loger i Isafjord eller Seydisfjord, og der er flere Aarsager hertil, bl. a. Mangel paa egnede Lokaler til Afholdelse af Møder.

Paa Logemødet den 27. Februar 1920 kom det paa Tale at dele Logen Ingolfur i 2 Loger. Der nedsattes et Udvalg til Drøftelse af Spørgsmaalet, og Udvalget anbefalede Delingen. Sagen blev nu nøje drøftet i flere Møder, og endelig blev det, paa Mødet den 21. Januar 1921, vedtaget, at Ingolfur skulde give den kommende nye Loge Tilladelse til at benytte Ingolfur's Lokaler, Inventar etc. Derefter fik 20 Brødre fra Ingolfur meddelt Afgangskort fra Logen, med det for Øje at oprette en ny Loge, der skulde hedde „Hallveig", og Stor-Sirens Tilladelse til Oprettelsen af Logen blev indhentet.

Stifterne af Logen „Hallveig" tog paa Mødet den 25. Februar Afsked med Logen Ingolfur. Man takkede for gensidig godt Samarbejde og ønskede den nye Loge alt godt.

Logen „Hallveig" stiftedes saa den følgende Dag den 26. Februar 1921.

DEN FILANTROPISKE VIRKSOMHED

Det er hændet, at arbejdsløse Odd-Fellow har faaet Arbejde ved Logens Mellemkomst. Siden Efteraaret 1916 er et særligt Nævn bleven valgt hvert Aar, for at skaffe Arbejde til de af Brødrene og deres Familier, der trængte til Arbejde.

Efter at Logen Ingolfur var kommen godt i Gang, varede det ikke længe, før man desuden med voksende Interesse tog fat paa Logens Arbejde udadtil.

HJEMMESPAREBØSSEN

Den første Sag i den Retning, som blev optaget til Drøftelse i Logen, var: Sparebøsserne. (Home saving boxes). Odd-Fellow Ordenen i mange andre Lande, bl. a. i England og Danmark, havde arbejdet ivrigt for at faa indført Hjemmesparebøsser i de flest mulige Hjem, for derved at vænne Folk til at spare og styrke Opsparingen især blandt de Unge. Denne Sag var Genstand for Drøftelse gennem en Række Møder. I Begyndelsen af 1903 opnaaedes der en Overenskomst mellem Landsbanken og Logen om, at Banken skulde lade fremstille et Antal Sparebøsser af Kobber med Bankens Navn paa, men Bøsserne skulde kaldes Odd-Fellow Sparebøsser.

Landsbanken skulde saa til bestemte Tider afhente de Penge, som Hjemmene anbragte i Bøsserne. Til Gengæld skulde Logen saa garantere, at de Sparebøsser, som Banken lod fremstille, alle blev solgt. Bøsserne var rigtig nydelige, men Salget af dem gik ikke saa godt, og Folk syntes, at de var for dyre (10 Kr. pr. Stk.). Ret betydelige Beløb blev dog opsparet mange Steder. I nogle Aar var det Landsbankens Personale, der indsamlede Pengene i Hjemmene, og Beløbet blev indsat i Bankens Sparekasse-Afdeling. Efterhaanden blev Banken imidlertid træt af at opretholde en saadan Incasso-Afdeling, og man syntes, at det ikke var muligt længere at opretholde denne Indsamling; men mange Steder er disse Sparebøsser trods alt endnu i Brug, og man kan med fuld Ret sige, at de har gavnet en hel Del og hjulpet mange til at forstaa Opsparingens Betydning.

SYGEPLEJE-SELSKABET

Et andet Foretagende, som Logen var medvirkende til, var Reykjaviks Sygepleje-Selskab. Denne Sag kom først paa Dagsordenen ved Mødet den 24. Oktober

1902, men senere blev Sagen bragt under Debat paa en lang Række Møder. Det vedtoges omsider, at Logen skulde udsende en Indbydelse til Oprettelse af Sygepleje-Selskabet, og denne Rundskrivelse er dateret den 27. Februar 1903. Senere bestemte Logen, at den vilde indkalde til et Stiftelsesmøde, der blev afholdt den 8. April 1903. Her blev saa Selskabets Love endelig vedtaget, og en Bestyrelse valgt.

Det hedder i Lovenes Paragraf 2 og 3, at Selskabets Maal er: „at pleje Syge i Byen, særlig Fattige, som ikke modtager Hjælp fra det Offentlige". Dette Maal skulde Selskabet saa søge at naa ved at bekoste: øvet Sygeplejehjælperske — en eller flere — eftersom det krævedes og saa langt Midlerne strakte til. Selvom det ikke er nævnt i Selskabets Love, var det en stiltiende Forudsætning, at i hvert Fald et af Bestyrelsens 3 Medlemmer skulde være Odd-Fellow. Paa Stiftelsesmødet valgtes til Bestyrelse: Biskop Jon Helgason (Formand), Br. Hannes Thorarensen og Br. Sighv. Bjarnason. Medens den første og den sidste af disse har beklædt deres Pladser i Selskabets Bestyrelse gennem en lang Aarrække, har der ofte siddet en ny Mand paa 3die Pladsen. Det er ikke for meget sagt, at dette Selskab har udført et stort og uegennyttigt Arbejde, der har været saa meget mere paaskønnelsesværdigt, som det er foregaaet i Stilhed.

SANATORIE-SELSKABET

Oprettelsen af „Sanatorie-Selskabet" og Opførelsen af Vifilstada-Sanatoriet maa nævnes som det mest betydningsfulde og største Foretagende, som Odd-Fellow Ordenen paa Island har bragt til Udførelse. Paa Logemødet den 5. Oktober 1906 holdt Br. Gudm. Bjørnson et Foredrag om Tuberkulosesygdommene i Landet. I Forbindelse med dette Foredrag foreslog han at nedsætte et Udvalg, der skulde tage under Overvejelse, paa hvilken Maade Logen kunde medvirke til, gennem en Kampagne, at prøve paa at faa Tuberkulosen udryddet. Udvalget blev nedsat i samme Møde, og arbejdede virksomt. Paa det følgende Møde fremlagde Udvalget Beretning, og dets Forslag gik ud paa:

Vifilstada Sanatoriet

1. At Logen skulde sætte sig i Spidsen for at søge at oprette et kraftigt Værn mod Tuberkulosen.
2. At Logen valgte en Komité, der skulde sørge for, at saa mange som muligt af kendte Personligheder blev indbudt til et offentligt Møde i den Hensigt at faa oprettet en Landsforening med Underafdelinger ud over Landet; ifølge nærmere Bestemmelser skulde Foreningens Maal være at faa opført et Sanatorium, der skulde drives af Foreningen med Støtte af Landskassen og fra anden Side, hvor Støtte kunde paaregnes.
3. At Logen Ingolfur skulde fremskaffe een Gang for Alle et saa stort Bidrag som muligt; dette Bidrag skulde tilvejebringes gennem frivillige Bidrag fra Logebrødrene.

Komitéen blev nedsat i samme Møde og kom til at bestaa af 12 Brødre. Der arbejdedes nu stærkt for at faa saa mange prominente Mænd udenfor Logen som muligt til, sammen med Udvalget at staa som Indbydere til et offentligt Møde om Sagen. Mødet blev afholdt i „Børubud" i Reykjavik den 13. November 1906. Paa Logens Vegne talte Br. Gudm. Bjørnson, og Sanatorie-Selskabet blev stiftet paa dette Møde. Der blev valgt et 12 Mands Nævn, det saakaldte Organiseringsnævn, der bestod af 6 Odd-Fellows og 6 udenfor Logen. Dette Nævn valgte saa selv Bestyrelsen, der kom til at bestaa af 3 Odd-Fellows, nemlig: Br. Kl. Jonsson (Formand), Br. Bjørn Jonsson (Sekretær) og Br. Sighv. Bjarnason (Kasserer). Afdøde Br. Bjørn Jonsson udtraadte af Bestyrelsen, da han blev Minister, og i hans Sted kom Br. Gudm. Bjørnson.

Paa Selskabets Stiftelsesmøde udtaltes en inderlig Tak til Logen for dens Initiativ og Virke i Sagen, og der blev spaaet, at Dagen den 13. November 1906 altid vilde blive betragtet som en Hædersdag i den islandske Odd-Fellow Historie.

Den første Gave til Sanatoriefonden, 1815 Kr., indkom ved frivillige Bidrag fra Logebrødrene, og desuden tegnede mange af Brødrene sig som livsvarige Medlemmer af Selskabet mod at betale 200 Kr. hver. Senere gav Brødrene ofte store Gaver, f. Eks. skænkede en af Brødrene (G. Zoega) Inventar til to Enestuer paa Sanatoriet, og paa hans Foranledning fik Sanatoriet som Gave en særlig Mindefond, der skulde bære hans afdøde Slægtning Læge Kristian Jonssons Navn.

Det er vel overflødigt at bemærke, at hele det islandske Folk modtog denne Sag

med stor Begejstring. Forberedelserne til Opførelsen af Vifilstada Sanatoriet begyndte i Efteraaret 1908, og Grundstenen blev nedlagt den 31. Maj 1909. Sanatoriet blev taget i Brug i Begyndelsen af September 1910. Omkostningerne ved Opførelsen af Sanatoriebygningen med Udhuse (heri medregnet Vandledning, Varmeledning, Lysinstallation, Hegn etc.) blev 275.000 Kr., medens Indbo og Inventar af al Slags beløb sig til ca. 30.000 Kr. Sanatoriet blev drevet for Sanatorie-Selskabets Regning, med Støtte af Landskassen, indtil 1916; da overtog Landskassen Driften af Sanatoriet. Tilbage havde da Selskabet alle de Fonds og ydede Beløb, der ikke maatte opbruges. Selskabet fortsætter stadig sit Virke, omend paa en nogen anden Maade end før, og har nu ret store Midler at raade over.

REYKJAVIK SYGEKASSE

Reykjavik Sygekasse er et af de samfundsnyttige Foretagender, som Logen Ingolfur ligeledes har været med til at stifte. Sagen var først fremme paa et Møde den 16. Oktober 1908, hvor Br. Gudm. Bjørnson holdt et Foredrag om dette Emne. Han skrev ogsaa i Bladene om Nødvendigheden af at have en Sygekasse. Paa et efterfølgende Møde blev det vedtaget, at Logen skulde gaa i Spidsen for Oprettelse af en Sygekasse-Forening, og denne Forening stiftedes saa den 12. September 1909. Denne Forening har gjort stor Gavn, og er gaaet godt takket være Br. Jon Palsson, der lige siden Oprettelsen var dens Formand i mange Aar.

RADIUM-FONDEN

Denne Sag blev først fremført i Logen af Br. J. Laxdal, og der nedsattes et Udvalg, der skulde overveje, om Logen skulde sætte sig i Bevægelse for at faa oprettet en Radium-Station, i bekræftende Fald da paa hvilken Maade. Sagen blev forelagt for Logen Sjøfn i Akureyri, og denne Loge lovede at støtte Sagen paa alle Maader. Paa et Møde den 17. Marts 1918 vedtoges det, at Logen skulde paatage sig at gennemføre denne Sag. Der blev atter nedsat et Udvalg, som fik Fuldmagt til at henvende sig til Personer udenfor Ordenen, paa den Maade Udvalget syntes mest hensigtsmæssig; dog skulde Udvalget først prøve at samle Bidrag hos Enkeltpersoner særlig indenfor Ordenen, inden der blev rettet Henven-

delse til Offentligheden, for at faa Sagen gennemført. Det blev imidlertid ikke nødvendigt at foretage en offentlig Indsamling; thi efter nogle Dages Forløb kunde Udvalget oplyse, at der var givet Tilsagn om hele det Beløb, som var anslaaet nødvendig til at faa Radium-Stationen opført.

Det blev saa bestemt at oprette Radiumforeningen med en 5 Mands Bestyrelse, hvoraf 3 skulde være Odd-Fellows. Foreningens Stiftelsesdag er 4. Maj 1918. Bestyrelse blev da valgt, og en Læge ansat.

Odd-Fellows alene skænkede ved frivillige Bidrag mellem 40—50.000 Kr. til dette Formaal. Det maa dog ikke forbigaas, men med Tak mindes, at Frimurerne i Reykjavik, som man henvendte sig til, ydede kraftig Støtte til Sagen.

I Efteraaret 1918 disponerede Foreningen over ca. 150.000 Kr. til Køb af Radium.

SOMMEROPHOLD FOR BØRN

Sommerophold for Børn er et Foretagende, som Odd-Fellow er alene om at bekoste. Paa et Møde den 23. Marts 1917 blev der nedsat et Udvalg til Overvejelse af, hvorvidt Logen skulde foretage sig noget i den Hensigt at skaffe fattige Børn i Reykjavik Sommerophold. Udvalget mente, at det vilde være forbundet med Vanskeligheder at faa Sagen realiseret samme Aar; men Sagen blev dog holdt i Live. Det blev saa vedtaget, at Logen skulde søge at skaffe Sommerophold til op imod 20 sygelige Børn fra Reykjavik — dog ikke med smitsomme Sygdomme — for mindst 1—2 Maaneder, saaledes at Børnene opholdt sig under Opsyn af en egnet Forstanderinde. Et 5 Mands Udvalg fik overdraget Gennemførelsen heraf. — Disse Sommerophold begyndte i Juni 1919 og er siden blevet fortsat hver Sommer. Der har altid været over 20 Børn, og de har altid haft Ophold paa Brennistadir i Borgarhrepp. Alle Omkostningerne ved disse Sommerophold er bleven betalt gennem frivillige Bidrag fra Brødre i Ingolfur og Hallveig; dog skænkede en Virksomhed i Reykjavik (Slipptjelagit) 1000 Kr. til dette Foretagende og Frimurerne i Reykjavik andre 1000 Kr.

Sommerhuset paa Brennistadir

LOGE NR. 2 SJØFN

Som tidligere anført stiftedes Loge Nr. 2 Sjøfn i Akureyri paa Ordenens Fødselsdag den 26. April 1917. Paa Stiftelsesdagen optoges 17 Medlemmer, men i Logens Fribrev dateret samme Dag er følgende 5 Brødre anført som Stiftere:

Bødvar Bjarkan, cand. jur., Overretssagfører.

Oddur Thorarensen, Apoteker.

Pall Vidalin Jonsson, Forretningsbestyrer.

Ragnar Olafsson, Købmand, Konsul.

Stefan Stefansson, Skolebestyrer.

Logens første Embedsmænd var:

Over-Mester: Stefan Stefansson.

Under-Mester: Oddur Thorarensen.

Sekretær: Pall Jonsson.

Kasserer: Bødvar Bjarkan.

Skatmester: Ragnar Olafsson.

Til Ex.-Mester valgtes Pastor Geir Sæmundsson. Logens Bilove er dateret den 7. December 1917.

Logen holder sine Møder den første Fredag i hver Maaned Kl. 20½; dog holdes ikke Møde i Sommertiden Juli–September, og ikke altid i Juni. Logens Mødesal er i Realskolen i Akureyri. Dette skyldes Venlighed fra Logens første Over-Mester, „Stefan Skolebestyrer", der ikke alene skaffede Logen Lokaler i Skolen, men endogsaa sørgede for, at Logen ingen Husleje skulde betale i den første Tid. Noget Inventar fik Logen fra Ingolfur, og denne Loge skaffede yderligere sin Søsterloge i Akureyri, hvad der ellers manglede.

Om Logens Virksomhed er iøvrigt kun lidt at sige. Sjøfn har som saa mange andre Loger haft sine Begyndelsesvanskeligheder – navnlig Lokalenød. Velegnede Rum til Møder var ikke til at faa i Akureyri, og Realskolens Beliggenhed er saadan, at det ved Vintertid kan være vanskeligt at naa frem paa bestemte Tider. Dette har selvfølgelig virket hæmmende paa Logens Vækst.

Angaaende Logens Virke udadtil maa nævnes, at den ydede en stor Skærv ved Indsamlingen til Radiumfonden, mest ved frivillige Bidrag fra selve Brødrene; men ogsaa ved Indsamling blandt Akureyri's Beboere.

Stefan Stefansson
Sjøfn Logens første Over-Mester

I Storlogemødet i København September 1930 forelaa fra Br. D. D. S. S. Kl. Jonsson følgende Rapport angaaende Loge Nr. 2 Sjøfn:

„Herved har jeg den Ære at indberette, at jeg under den 6. denne Maaned har inspiceret Logen Sjøfn i Akureyri, og det er mig en Glæde at kunne meddele, at jeg fandt alt i bedste Orden og Logen i bedste Velgaaende. Alle Bøger fandtes ordentligt førte, og Mødet lededes paa en fuldstændig ritualmæssig Maade. Logen har nu faaet sin egen Logesal, som ganske vist er noget lille, men tilstrækkelig i nogle Aar. Ved Siden af Logesalen er beliggende 2 temmelig store Værelser, hvor BBr. kan nyde Forfriskninger efter Mødernes Slutning. Medlemsantallet er lidt over tredive. Logen er bygget op efter de samme Grundsætninger som Reykjavik Logerne. Faa, men solide BBr. Jeg nærer nu ingen Bekymringer længere for denne Loges Fremtid."

LOGE NR. 3 HALLVEIG

Logen er stiftet den 26. Februar 1921. I Logens Fribrev er følgende 5 Brødre nævnt som Logens Stiftere:

Brynjulfur Bjørnsson, Tandlæge.
Hallgrimur Benediktsson, Grosserer.
Knud Zimsen, Borgmester.
Olafur Benjaminsson, Købmand.
Thordur Bjarnason, Købmand.

Brynjulfur Bjørnsson
Hallveig Logens første Over-Mester

Alle disse Brødre har faaet Afgangskort fra Logen Ingolfur i den Hensigt at stifte en ny Loge i Fællesskab med 15 andre Brødre, der indmeldte sig i Hallveig paa Stiftelsesdagen, og som derfor kan medregnes som Logens Stiftere.

Logen afholder Møde Mandag Kl. 20.

25 AARS JUBILÆET

Den 1. August 1922 fejrede Loge Nr. 1 Ingolfur af Island sit 25 Aars Jubilæum under Udfoldelse af et storslaaet Ceremoniel.

Fra Danmark var kommet den danske Storloge bestaaende af bl. a. Br. Stor-Sire Petrus Beyer med Frue — Sstr. O.-M. Ella Beyer —, Br. Dep. Stor-Sire Chr. Skeel, Br. Stor-Skatmester Chr. Hede og Br. Stor-Vagt Vald. Madsen.

En af de danske Deltagere har udførligt beskrevet Festen, hvoraf vi i Korthed refererer følgende:

„Over Leith og Vestmannaøerne ankom vi den 15. Juli til Reykjavik, hvor vi modtoges af en Mængde Brødre med Damer og med den Distr. Dep. Stor-Sire, Br. Minister Klemens Jonsson i Spidsen.

Programmet for Opholdet formede sig saaledes:

16. Juli: Modtagelsesmiddag i Logens Selskabslokaler.
17. — Indvielse i Loge Nr. 1 Ingolfur.
18. — Tur til „Laugarness".
18. — II. Grad Tildeling i Loge Nr. 3 „Hallveig".
19. — Tur til Thingvallasletten.
22.-24. — Tur til Geyser og Gullfos.
28. — Tur til Vifilstada og Havnefjord.
28. — Møde i Loge Nr. 1 Ingolfur.
31. — Møde i Loge Nr. 3 Hallveig.
1. Aug.: Festloge i Loge Nr. 1 Ingolfur.
2. — Afskedsfrokost i Logelokalerne.

Festdagenes Toppunkt var selvfølgelig Festlogen den 1. August.

Om Morgenen besøgte vi sammen med islandske Brødre Kirkegaarden, hvor der nedlagdes Blomster paa to afdøde Brødres Grave. Brødrene havde været blandt Logens Stiftere. Kl. 5 afholdtes Festlogen paa ritualmæssig Maade i Ingolfur Logen med en smuk Kantate af Ex.-Mester Gudm. Bjørnson, hvortil Br. Laxdal havde komponeret en stemningsfuld Musik.

Festtalen holdtes fra Over-Mester Stolen af Br. Distr. Dep. Stor-Sire Klemens Jonsson.

Efter at 2. Del af Kantaten var afsunget blev de 3 Veteraner: Ex.-Mestrene Br. Halldor Danielsson, Br. Gudm. Bjørnson og Br. Sighv. Bjarnason ført frem for Br. Stor-Sire, der hæftede Veterantegnet paa deres Bryst og bragte dem hver enkelt en hjertelig Tak for deres Ordensarbejde.

Br. H. Patr. Jes Kønig bragte de danske Lejres Lykønskning, Br. Stor-Skatmester Chr. Hede hilste fra de danske Loger og Str. O.-M. Ella Beyer bragte en Hilsen fra de danske Rebekka Loger med Ønsket om, at vi snart maatte have den Glæde at se en Rebekka Loge i Reykjavik, som en god Medarbejder for de mandlige Loger.

Den følgende Dag gav de 3 nulevende Stiftere Frokost for Storlogen, og efter Frokosten aflagdes der Afskedsvisit hos Ministeren Klemens Jonsson og den danske Minister.

Om Aftenen samledes man i Logelokalerne til et sidste Glas, hvorpaa man tog en hjertelig Afsked med hinanden. Kl. 12 vendte Damperen atter Stævnen mod Danmark."

I Storlogens Møde i København den 10. September 1923 omtalte Br. Stor-Sire Besøget paa Island og udtalte blandt andet følgende: „Det blev en Oplevelse for os allesammen, som vi aldrig vil glemme, ikke alene blev vi modtaget med en virkelig kongelig Gæstevenlighed, en Broderlighed, som søger sin Lige, men vort Indtryk af Logearbejdet, af Logernes Stilling i Samfundet deroppe, af hele den Position, som Ordenen indtager paa Island, vakte vor højeste Beundring og Glæde. Man tænke sig blot, at disse kun mellem 2 og 3 Hundrede Brødre har været i Stand til at udrette Ting af saa stor samfundsmæssig Betydning, som at have sat hele Tuberkulosesagen i System, at have bygget det første Tuberkulosehospital paa Vifilstadir og drevet det selvstændig i de første Aar, at have sat sig i Spidsen for Ordningen af Sygeplejeforholdene i Island og faaet denne uhyre vigtige Sag bragt i Orden, at have sat sig i Spidsen for Oprettelsen af en Radiumstation deroppe, saaledes at Reykjavik har mere Radium end selv de store danske Provinsbyer og at have bygget og selv underholder et Rekreationshjem for smaa Børn i Bjergene, hvor mange Børn, der trænger til en Friluftskur, kan genvinde deres Helbred under god og kyndig Pleje og Behandling. Naar vi saa sagde: „Hvor kan De gøre dette, hvor tør De sætte Dem i saa store Bekostninger, hvor faar De alle Pengene fra?" Saa svaredes der: „Vi gør jo blot, hvad Odd-Fellow Ordenen

Br. Eggert Claessen
Islands første Stor-Mester

byder os, vi gør vor Ordenspligt, og vi har Tro paa vor Sag, og al den golde og kolde Kritik taaler vi ikke, og vore Medborgere støtter os altid gerne, fordi de forstaar, at vi gør, hvad vi gør, for det Godes Skyld, og alene til Gavn for dem af vore Medmennesker, der ikke er saa lykkeligt stillede som vi, for at skaffe den Plads i Solen, som vi synes, alle har Krav paa, og, Br. Stor-Sire, for at gøre vor Ordenspligt, for at vise, at Ordenslæren, Kærlighedslæren, ikke er tomme Ord, men at der staar Gerning bagved Ordene." I Sandhed vi bøjede os alle i dyb Beundring, i dyb Taknemmelighed for den Ordensforstaaelse; vi havde adskilligt at lære deraf.

Nu maa De, mine Brødre, ikke tro, at dette Broderskabets humanitære Samfundsarbejde har ladet det gaa ud over dets rituelle Arbejde, nej, ingenlunde; det var en virkelig Nydelse at se de to Loger i Reykjavik give Graderne. Jeg overværede Gradtildeling baade i Ingolfur Logen og Hallveig Logen og var glad overrasket over Formen og Forstaaelsen."

Samme Aar døde Br. Ex.-Mester Halldor Danielsson, der fra Starten af Spedalskhedshospitalet havde været Medlem af Bestyrelsen. I hans Sted udnævntes Br. Ex.-Mester Sighvatur Bjarnason.

TIDEN DEREFTER

I 1924 indsendte den Distr. Dep. Stor-Sire for Island, Br. Kl. Jonsson følgende Skrivelse til Stor-Siren:

„Som det er Dem bekendt, højv. Br. Stor-Sire, er vore 3 Loger i Island indstiftede i et Aar med ulige Tal (1897, 1917, 1921), som Følge deraf har Embedsvalg altid fundet Sted i saadanne Aar. Da imidlertid Embedsvalg i Logerne i Danmark skal finde Sted i næstkommende December, ifølge de paa sidste Storlogemøde vedtagne Forandringer i Terminen, forekommer det mig at være hensigtsmæssigt, at Embedsvalgene i de islandske Loger fandt Sted paa samme Tid, hvorfor jeg tillader mig at andrage om, at det maatte behage Dem, at foreskrive, at baade Valg og Udnævnelser af Embedsmænd, som foretages næste Gang, kun skal gælde for et Aar."

Dette Andragende bevilgedes.

Den 24. Maj 1925 institueredes Loge Nr. 4 Herjolfur af Island paa Vestman-

naeyjar. Mødeaften Onsdag Kl. 20½. Installationen foretoges af Br. Distr. Dep. Stor-Sire Kl. Jonsson, der ligeledes bemyndigedes til at installere de senere tilkommende Nydannelser.

Det havde ofte været paa Tale ved Møderne at oprette en Rebekka Loge i Reykjavik. Paa et Møde den 29. Juni 1906 blev det vedtaget, at Logen Ingolfur skulde foranledige, at en Rebekka Loge blev oprettet. Der blev dog ikke foretaget noget straks, og Sagen laa stille for en Tid. Efter at et Par Udvalg gennem nogle Aar havde syslet med Sagen uden dog at kunne fremkomme med noget positivt Forslag, bestemtes det endelig omkring August 1922, at man vilde skride til Oprettelsen af en Rebekka Loge, saafremt tilstrækkelig mange Brødre fra Ingolf og Hallveig ønskede at blive Medlemmer af Rebekka Logen. Dette Maal naaede man i 1929, og den 21. Maj s. A. blev Rebekka Loge Nr. 1 Bergthora installeret.

Den 22. September 1929 blev endvidere Lejr Nr. 1 Petrus indstiftet, og hermed var samtlige Ordensinstitutioner repræsenteret paa Øen.

Den 5. Marts 1929 indsendte de islandske Loger et Andragende til Stor-Siren om Tilladelse til at maatte oversætte til Islandsk følgende Bøger og Skemaer:

1. Forpligtelsesbogen.
2. Spørgsmaalsbogen.
3. Medlemsfortegnelse.
4. Kassebog for Skatmester.
5. Formular XIX (Forpligtelsesskema).

Dette Andragende bevilgedes under følgende Forudsætninger: „at den foretagne Oversættelse blev en fuldstændig og nøjagtig Gengivelse af den nu foreliggende danske Tekst i den nyeste Udgave af de nævnte Bøger og Skemaer — i hvilken Henseende henvises til de nu leverede Bøger m. v. til den nye Rebekka Loge paa Island, samt at Oversættelsens Korrekthed kontrolleres og godkendes af den Distr. Dep. Stor-Sire paa Embeds Vegne, ligesom det er en Selvfølge, at Anvendelsen af den saaledes foretagne Oversættelse bliver obligatorisk for samtlige nuværende og fremtidige Loger og Rebekka Loger paa Island, indtil anderledes paa lovlig Maade maatte bestemmes."

Den 20. Juli 1930 døde Br. Distr. Dep. Stor-Sire Klemens Jonsson, dybt savnet saavel af islandske BBr. som af hele Ordenen. I hans Sted udnævntes Br. Eggert Claessen til Distr. Dep. Stor-Sire for Island.

Af den Distr. Dep. Stor-Sire Br. Eggert Claessens Indberetning til Storlogemødet i 1932 kan iøvrigt fremdrages følgende af Interesse:

RITUALET FOR UNDERLØGER

„Som tidligere meddelt var det sidst vedtagne Ritual ikke bleven indført her ved min Overtagelse af Embedet, undtagen i Loge Nr. 1 Ingolfur. Der var bleven nedsat et Fællesudvalg for Logerne her i Landet til Behandling af Sagen, og dette har ikke afsluttet sit Arbejde endnu. For Tiden ligger Sagen hos et Underudvalg, hvis Arbejde er bleven meget forsinket delvis paa Grund af det meget store Arbejde, vi har haft med Hensyn til vor Ordensbygning her i Reykjavik, da nogle af Brødrene i Udvalget er de samme, som sidder i Bestyrelsen for Byggesagen. Da denne nu er næsten ført til Afslutning, haaber jeg, at Ritualsagen snart kan fremmes til et endeligt Resultat."

LEJR-RITUALET

„Da Lejr Nr. 1 Petrus blev stiftet den 22. September 1929, blev det danske Ritual oversat til Islandsk af Br. Ex.-Mester G. Bjørnson og maskinskrevet, hvorefter det blev brugt, uden at der forelaa nogen Autorisation af Oversættelsen. Da Lejr-Ritualet saa i Oktober forrige Aar skulde trykkes, gennemgik jeg Oversættelsen og foretog de Rettelser, som de efter den oprindelige Oversættelse skete Ændringer nødvendiggjorde, hvorefter jeg fremsendte til Dem to Eksemplarer med paategnet Bevidnelse om Oversættelsens Rigtighed og erholdt Deres Godkendelsespaategning. Dette Ritual er nu bleven trykt i Korrektur og benyttes nu saaledes ved Lejrens Tildeling af Graderne."

ODD-FELLOW BLAD FOR ISLAND

„Jeg har fremført det Forslag, at man skulde udgive et Blad paa Islandsk for den islandske Ordensgren. Jeg mener, at et saadant Blad, som særlig vilde sigte paa det, der interesserer de islandske Medlemmer af Ordenen, baade med Hensyn

til de specielt islandske Sager og ved Referater fra udenlandske Odd-Fellow Blade og Skrifter, vilde virke fremmende for vore Ordens-Interesser her i Landet. Denne Sag behandles for Tiden af et Fælles-Udvalg fra Logerne her i Reykjavik."

ORDENSBYGNINGEN I REYKJAVIK

„I Aaret 1915 købte Loge Nr. 1 Ingolfur, som dengang var den eneste Ordensinstitution her i Landet, en Bygning her i Byen, og indrettede en Del af den til Brug for Ordenen med Mødesal og Selskabslokaler. Da denne Bygning efterhaanden blev for lille og desuden var upraktisk, solgte Logen den i Sommeren 1928 til Islands Landsbank.

Samme Efteraar frembød der sig en god Lejlighed til at sikre, for en forholdsvis lav Pris, en godt beliggende Grund til en ny Bygning, og Loge Nr. 1 Ingolfur købte saa Grunden.

Bygningen menes at være færdig i Oktober 1932."

Som planlagt fuldførtes den nye smukke Logebygning i Reykjavik i 1932. Den ligger midt i Byens Hjerte og er et udmærket Udtryk for de islandske Brødres store Kærlighed til Ordenen og Forstaaelse af, hvad dens Værdighed kræver.

Den Ex.-Distr. Dep. Stor-Sire Br. Gudm. Bjørnson udnævntes samme Aar paa Grund af hans mange værdifulde Tjenester for Ordenen paa Island efter Indstilling til Æresmedlem saavel af Loge Nr. 1 Ingolfur som af Lejr Nr. 1 Petrus og Rebekka Loge Nr. 1 Bergthora.

DEN ISLANDSKE STORLOGE

I August 1932 indkom følgende Andragende fra de islandske Ordensinstitutioner til Storlogen for Kongeriget Danmark:

„Nedennævnte Institutioner, der alle har Hjemsted paa Island, nemlig:

Loge Nr. 1 Ingolfur i Reykjavik.
— - 2 Sjøfn i Aukureyri.
— - 3 Hallveig i Reykjavik.
— - 4 Herjolfur i Vestmannaeyjar.

Rebekka Loge Nr. 1 Bergthora i Reykjavik.
Lejr Nr. 1 Petrus i Reykjavik.

har besluttet at danne en egen Distrikts-Storloge for Island og andrager herved om, at der maa blive bevilget et Fribrev for en saadan Distrikts-Storloge for Island med Sæde i Reykjavik."

Ovenstaaende Andragende motiveredes og kommenteredes i en længere Skrivelse fra den Distr. Dep. Stor-Sire Br. Eg. Claessen, som sluttede sin Henvendelse med følgende Ord:

„Som bekendt stiftede den uafhængige Stor-Loge for Danmark den første islandske Loge den 1. August 1897. Den islandske Ordensgren er altsaa nu 35 Aar gammel. I den første Halvdel af denne Periode voksede den noget langsomt, idet der efter de første 18 Aar kun var 81 Brødre og kun een Loge. Men i den sidste Halvdel af de 35 Aar har Udviklingen været saa meget stærkere, at der nu er 331 Brødre og 18 Rebekkasøstre, og nu har vi fire Brødre Loger, een Rebekka Loge og een Lejr.

Medlemstallet er derfor nu ca. ⅔ pCt. af Befolkningen her i Landet, medens Medlemsantallet i de danske Loger er ca. ¼ pCt. af Danmarks Befolkning.

Ved Udløbet af den første Halvdel af den islandske Ordensgrens Levetid var dens samlede Formue ca. 36,000 Kr. eller ca. 446 Kr. pr.Medlem. Nu er den samlede Formue ca. 445,000 Kr. eller ca. 1273 Kr. pr. Medlem. Til Sammenligning tjener, at i de danske Loger er Formuen gennemsnitlig ca. 732 Kr. pr. Medlem.

De foranstaaende Tal udviser ikke alene en forholdsvis stor Fremgang i de senere Aar, men ogsaa efter min Mening, at der er et godt Grundlag for Ønsket om en udvidet Selvstændighed for den islandske Ordensgren, som nu ogsaa om kort Tid kan flytte ind i en ny, stor og repræsentativ Bygning her i Landets Hovedstad, beliggende ved den planlagte Plads for Byens Raadhus.

Selvom Samarbejdet mellem Storlogen og den islandske Ordensgren altid har været i enhver Henseende fuldt ud tilfredsstillende, saa har dog den Udvikling, der er sket indenfor Odd-Fellow Ordenen her i Landet i de senere Aar, i stadig højere Grad gjort det indlysende, hvor vanskeligt det er at dirigere de islandske Ordensanliggender fra Danmark paa en virkelig effektiv Maade. Den store Af-

stand mellem Landene betyder meget i denne Henseende, og dertil kommer den Forskel, der faktisk foreligger med Hensyn til det danske og islandske Folks Tankesæt.

Disse Forhold maa nødvendigvis medføre, at enten maa der ofres megen Tid og store Udgifter for at sætte den danske Storloge ind i de islandske Ordenssager saa grundigt, at den kan træffe selvstændige Beslutninger, hvilket ofte vilde foraarsage den islandske Ordensgren store Ubehageligheder ved Sagernes Forhaling, eller den danske Storloge maa afgøre de islandske Sager mere eller mindre i blind Tillid til de Forslag, der fremkommer herfra, hvilket vilde være – om jeg saa maa sige – uværdigt, hvis det skulde blive den almindelige Regel.

Hvad angaar den islandske Ordensgrens Virksomhed udadtil i de forløbne Aar, vil jeg tillade mig at minde om, at som Dem bekendt har den udrettet en hel Del til Gavn for det islandske Samfund.

Naar man nu ser hen til den islandske Odd-Fellowgrens Virksomhed udadtil, saa synes der at foreligge tilstrækkeligt Grundlag for, at man kan have den fornødne Tillid til, at den altid vil handle i Odd-Fellowordenens Aand og efter dens Grundsætninger i enhver Henseende, saa at der kan ydes den en selvstændig Stilling indenfor Ordenen.

Uden paa nogen Maade at ville komme ind paa Politik, vil jeg til Slut berøre, at det paa førnævnte Møde forrige Maaned blev paapeget, at den Forandring, der siden Ordenens Indførelse paa Island er sket vedrørende Landets statsretslige Stilling, idet det nu er blevet en selvstændig Stat, eventuelt kunde virke hen til, at man mente det naturligt, at der med dette fulgte ogsaa en mere selvstændig Stilling for den islandske Ordensgren."

Med venlig Hilsen i V. K. S.

Eggert Claessen,

D. D. S. S. for Island.

Sagen blev behandlet paa Storlogemødet i September 1932.

Br. Stor-Sire henviste til de praktiske Vanskeligheder her i Landet ved at administrere Ordenen paa Island og udtalte, at han, saafremt Storlogen vilde bevilge Ansøgningen, vilde nedsætte et Udvalg til at udarbejde Fribrev og Forfatning.

Endskønt Antallet af Loger paa Island ikke, saaledes som foreskrevet i Grundloven som Betingelse for Oprettelsen af en Distrikts Storloge, udgjorde 10, var der almindelig Stemning for at imødekomme de islandske Brødres Ønske, og Sagen blev afgjort uden Afstemning, idet alle Storlogens Medlemmer gav deres Tilslutning ved at rejse sig.

De nødvendige Forarbejder var saa vidt tilendebragt, at Institueringen af den nye Distriktsloge kunde finde Sted den 1. August 1933, og i den Anledning stævnede den danske Storloge paany til Island.

Foruden Br. Stor-Sire Chr. Skeel deltog i Rejsen: Br. Dep. Stor-Sire Valdemar Madsen, Br. Stor-Sekretær Axel Engberg, Br. Stor-Skat-Mester Chr. Hede og Br. Stor-Marskal Knud Nielsen.

Om selve Begivenheden fortæller Br. Stor-Sire følgende:

„Storloge Embedsmændenes Besøg paa Island var en Oplevelse, som vi aldrig vil glemme. Samværet med vore islandske Søstre og Brødre var saa hjertegribende, at vi aldrig har kunnet tænke os nogen smukkere Modtagelse end den, vi fik.

Vi ankom til Reykjavik Onsdag den 26. Juli og blev modtaget paa det hjerteligste af en Skare Søstre og Brødre. Paa Hotel Borg, hvor vi boede under Opholdet, havde Søstrene af Rebekka Loge Nr. 1 Bergthora, sat de dejligste Blomster paa vore Værelser, ligesom de ved vor Afrejse den 5. August havde sat Blomster i vore Kahytter, og ved en Tildeling af 1 Trin, der overværedes af mig og Br. Dep. Stor-Sire, overraktes der os begge et smukt Hæderstegn.

Den 1. August, paa Loge Nr. 1 Ingolfurs Stiftelsesdag, institueredes Distrikts Storlogen Kl. 9½ Morgen i den overmaade smukke Logebygning, som jeg nu i Aar første Gang saa fuldendt. Før Institueringen tildeltes Storlogegraden til de Repræsentanter, ialt 7, som endnu ikke var i Besiddelse af denne Grad. Institueringen forløb ritualmæssig med den danske Storloges Embedsmænd i de respektive Stole og med Br. Stor-Marskal, der foruden i nævnte Embede fungerede som Stor-Kapellan.

Institueringen formede sig meget stemningsfuldt, ikke mindst ved, at Br. Stor-Sekretær, umiddelbart efter at jeg havde erklæret Distrikts-Storlogen for lovlig institueret, paa Orgelet spillede den islandske Nationalsang, en overmaade pompøs og herlig Melodi. Derefter valgtes og udnævntes Distrikts-Storlogens Embeds-

mænd og indsattes i deres Embeder indtil førstkommende islandske Storlogesamling, hvorpaa jeg holdt en Instruktion, trak den røde Traad op i Ritualet og takkede de islandske Søstre og Brødre for det smukke Arbejde, de havde udført gennem de forløbne 36 Aar, et Arbejde, som nu havde faaet sin Paaskønnelse af den danske Storloge, og som det var mig en Glæde at have faaet gennemført i min Stor-Sire Tid.

Endelig fik Stor-Mesteren, Br. Eggert Claessen Fribrevet overrakt tilligemed den af danske og islandske Stor-Repræsentanter udarbejdede Grundlov og Hammeren.

Stor-Mester Claessen holdt derpaa en smuk og følt Tale til den danske Odd-Fellow Orden, hvorpaa Mødet sluttede.

Efter den smukke Højtidelighed havde de valgte og udnævnte Embedsmænd i Distrikts-Storlogen indbudt os danske Storlogeembedsmænd til en Frokost.

Efter Frokosten blev vi alle fotograferede, og – hvad der dog var en Tilfældighed – bagved os paa Billedet kunde man se et Fotografi af vor kære afdøde Stor-Sire, et smukt Symbol paa, at han var Drivkraften for Ordenens Indførelse i Island.

Kl. 3 mødtes vi paa Kirkegaarden, hvor den danske Storloge nedlagde Kranse paa de 4 afdøde Stifteres Grave, nemlig: Redaktør Bjørn Jonsson, Højesteretsassessor Danielsson, Br. Finnbogason og Br. Sighv. Bjarnason samt afdøde Distr. Dep. Stor-Sire Klemens Jonsson. Til Stede var de afdødes nærmeste Slægtninge.

Kl. 5 afholdtes en overmaade smuk Festloge i Loge Nr. 1 Ingolfur, hvor jeg fik Lejlighed til at takke den eneste nulevende Stifter, Br. fhv. Landfysikus Gudm. Bjørnson for hans store og dygtige Arbejde for Ordenen i Island og navnlig fik Lejlighed til at fremhæve hans anerkendelsesværdige og smukke Arbejde ved Ritualets Oversættelse til Islandsk.

Kl. 7 afholdtes Middag i Odd-Fellow Bygningen med en talrig Repræsentation af Søstre og Brødre og disses Hustruer fra hele Island. Blandt andre var ogsaa den danske Gesandt i Island til Stede.

Middagen formede sig paa den smukkeste og kammeratligste Maade og vidnede om, at alle var glade over Anledningen til denne Sammenkomst.

Iøvrigt forløb de 10 Dages Ophold i Island med Udflugter til Thingvalla og

Den islandske og den danske Storloge ved Oprettelsen af den islandske Distrikts-Storloge

Staaende fra Venstre til Højre: Stor-Vagt Tomas Tomasson, Stor-Kapellan Gudmundur Asbjørnsson, Stor-Skatmester Magnus Gudmundsson, Dep. Stor-Mester Brynjulfur Bjørnsson, Stor-Mester Eggert Claessen, Stor-Sekretær Knud Zimsen, Stor-Herold Hallgrimur Tulinius, Stor-Marskal Hallgrimur Benediktsson. — Siddende fra Venstre til Højre: Stor-Skatmester Chr. Hede, Dep. Stor-Sire Valdemar Madsen, Stor-Sire Chr. Skeel, Stor-Sekretær Axel Engberg, Stor-Marskal Knud Nielsen

Gullfoss samt daglige Frokoster og Middage, der alle var Udtryk for vore islandske Søstre og Brødres Ønske om at gøre vort Ophold saa uforglemmeligt som muligt for os, hvilket ogsaa i enhver Henseende lykkedes for dem.

Opholdet var med andre Ord anstrengende, men det var vidunderlig dejligt for os alle."

Br. Stor-Sire Skeel slutter sin Beretning med følgende Ord, som vi alle vil gøre til vore:

„Gud velsigne eders Gerning i Fremtiden, saa den maa blive til Glæde for Eder, til Gavn for den islandske Befolkning og til Ære for vor kære Orden."

Ved Institutionen blev følgende installeret som Stor-Embedsmænd:

Stor-Mester: Br. D. D. S. S. Eggert Claessen.
Dep. Stor-Mester: Br. Stor-Repr. Brynjulfur Bjørnsson.
Stor-Sekretær: Br. Stor-Repr. Knud Zimsen.
Stor-Skatmester: Br. Stor-Repr. Magnus Gudmundsson.
Stor-Kapellan: Br. Stor-Repr. Gudm. Asbjørnsson.
Stor-Marskal: Br. Stor-Repr. Hallgrimur Benediktsson.
Stor-Vagt: Br. Stor-Repr. Tomas Tomasson.
Stor-Herold: Br. Stor-Repr. Hallgrim Tulinius.

Siden Distrikts Storlogens Indførelse har de islandske Brødre levet deres frie og selvstændige Liv, og Ordenens gode Fremgang er fortsat paa alle Omraader. Blandt andet er der saa sent som i 1935 oprettet en tredie Loge i Reykjavik, nemlig Loge Nr. 5 Thorstein af Island.

Stor-Mester Br. Eggert Claessen fungerede til Januar 1937; herefter tiltraadte Br. Brynjulfur Bjørnsson, og siden 1938 har Br. Hallgrimur Benediktsson beklædt det høje Embede.

Brynjulfur Bjørnsson
Stor-Mester fra 1937 til 1938

Hallgrimur Benediktsson
Stor-Mester fra 1938

Grundet paa Forholdenes Natur har vi ved Fremstillingen af denne Skildring af den islandske Ordenshistorie maattet bortse fra direkte islandsk Medvirkning; men vi har ikke ment at kunne slutte dette Bind uden denne Skildring, og saa haaber vi iøvrigt, at intet af væsentlig Betydning er forbigaaet.

Forbindelsen med vore islandske Brødre har nu i en Aarrække været afbrudt; men vi haaber, at den Tid ikke er fjern, da det inderlige Tilhørsforhold mellem den islandske og danske Ordengren kan give sig praktiske Udslag, og at vi paany kan mødes til Fremme af Odd-fellowmæssigt og nordisk Slægts- og Aandsfællesskab.

INDHOLDSFORTEGNELSE

BIND I

FORORD 9
Andreas Holck 11
Petrus Beyer 14
Chr. Skeel 17

DEN DANSKE STORLOGE 21
Den første Tid 21
Loge Nr. 1 Danmark forberedes 21
Arbejdet begynder 25
Ansøgning om Bevilling 39
Union Star of the North 45
Danmark Loge Nr. 1 indstiftes 51
Hvad der fortælles om Logens Indstiftelse 54

Arbejdsdage og Festdage 63
Brydninger og Resultater 63
Hjemmet i St. Kongensgade 68
Under Amerika eller Tyskland 71
Brydningstiden 83
Den første Aarsfest 90
Nye Loger dannes 96
Det første Odd-Fellow Blad herhjemme 109
Hjemmet paa Nørrevold 112
Distrikts-Storlogen skabes 122

Fra Distrikts-Storlogens Tider 129
Det første Storlogemøde 129
De første Valg af Embedsmænd 130
Ritualets Historie herhjemme 135
Odd-Fellow Ordenen ude i Stormvejr 138
Over Sundet til Malmø 150
Omkring Storlogens Møde i 1885 153
Omkring Storlogens Møde i 1886 160
Kampen om Odd-Fellowbladet 163
Omkring Storlogens Møde i 1887 166
Den tyske Storloges Besøg 169
Omkring Storlogens Møde i 1888 172
Ti-Aars Festen i Rosenborg Have 177
Andreas Holck taler om Maal og om Gerningen 181
Omkring Storlogens Møde i 1889 187
Omkring Storlogens Møde i 1890 193
John Ericssons Hjemfærd 197
Det første danske almindelige Odd-Fellow Møde 198
Omkring Storlogens Møde i 1891 200

Gæringstid og Grødeaar 205
Uafhængig Storloge skabes 205
Indstiftelsen af den uafhængige Storloge 206
Omkring Storlogens Møde i 1894 213
Omkring Storlogens Møde i 1896 217
Opførelsen af Spedalskhedshospitalet paa Island 221
Indførelsen af Ordenen i Norge 227
Omkring Storlogens Møde i 1898 228
Gavebrevet paa Spedalskheds-hospitalet overrækkes 230
Omkring Storlogens Møde i 1901 239
Odd-Fellowpalæet og dets Historie ... 242

Andre Tider, andre Toner 253
Fra Odd-Fellowhjem til Odd-Fellow-palæet 253
Stor-Skatmester L. P. Olsen 254
Omkring Storlogens Møde i 1903 256
25 Aars Festen for Ordenens Indførelse i Danmark 260
Jubilæumsdagens glansfulde Fest 261
Stor-Sirens Festtale 266
Omkring Storlogens Møde i 1905 272
To af Ordenens Store 278
Omkring Storlogens Møde i 1908 281
Spedalskhedsasylet i Vestindien 284
Omkring Storlogens Møde i 1910 286
Stor-Sekretær Valdemar Petersen 290
Omkring Storlogens Møde i 1912 291
Omkring Storlogens Møde i 1914 295
Omkring Storlogens Møde i 1916 305
To af Storlogens Mænd 310
Hundredaars-Mindefesten den 26. April 1919 312
Rebekka-Søstrenes Spædbørnshjem i Hørsholm 321
Til Norge og til Holland 325
Omkring Storlogens Møde i 1920 326
Omkring Storlogens Møde i 1923 338

Vor Høvdings Ligfærd 344
Nye Kaar og nye Krav 349
En Erklæring fra den nye Stor-Sire ... 349
Omkring Storlogens Møde i 1924 350
Omkring Storlogens Møde i 1926 353
Omkring Storlogens Møde i 1928 357
50 Aarsfesten for Ordenens Indførelse i Danmark 361
Omkring Storlogens Møde i 1930 371
Logernes Erhvervsraad 375
Omkring Storlogens Møde i 1932 376
Distrikts-Storlogen i Island indstiftes ... 381
Omkring Storlogens Møde i 1934 382
Dagen i Gaar og Dagen i Dag 391
Omkring Storlogens Møde i 1936 og 1938 391

BIND II

Sangen til Rebekka 5
REBEKKA-GRADENS HISTORIE 7
Oprindelse og Udvikling gennem Aarene 7
Det første Skridt 9
Hvem var Schuyler Colfax 11
Under Udviklingens Lov 13
Det sidste Skridt — og Opgaverne 22

Den første Rebekka-Loge herhjemme 25
Indstiftelsen og Kaarene gennem femogtyve Aar 25
Mens Aarene kom og Aarene gik 31
Rebekka-Gradens 25 Aars Jubilæum 47

Det gror og grønnes 54
Fra 25 Aars Festens Dag og fremefter 54
Rebekka-Logernes 50 Aars Fest 61
Rebekka-Gradens Ritual 65
Omkring Rebekka-Raadet og dets Historie til Dagen i Dag 70
Det første Raadsmøde og Stor-Sirens Maal 78
Det store Møde om Rebekka-Raadets Selvstændighed 82
Meget at vælge imellem i 1934 — og vraget 96
Enighed i Storlogen — men det kneb ... 98
Det første Raadsmøde med Fod under eget Bord 100

Under søsterligt Styre 104
Hjemligt og fremmed Rebekkaliv 108
Søstrene vil beholde deres Stor-Repræsentanter 113
Søstrene beholder deres Stor-Repræsentanter 122
Rebekka-Raadet for anden Gang i Støbeskeen 129
Rebekka-Liv og Rebekka-Kaar i andre Lande 133
Hollandske Forhold 137
Kvindekredsene i Schweiz 137
De tyske Søsterkredse 139
De norske Søstre 142

LEJRENS HISTORIE 145
Oprindelsen i Amerika og Udviklingen herhjemme 145
Træk af Lejrens Historie og Udvikling herhjemme 153
Da der var gaaet 25 Aar 159
Da Lejren var i Støbeskeen 166
Da der var gaaet 50 Aar 169
De svundne Aars Opgaver gøres op ... 170
50 Aars Jubilæumsfesten 173
Arbejdet og Resultaterne af Arbejdet 184
Det skandinaviske Samarbejde 189
Det første skandinaviske Lejrmøde ... 190
Foredragene og den litterære Virksomhed 192
Patriarchs militant 196

LOGELIV OG LOGEKAAR 202
Fra Nr. 1 Danmark til Nr. 65 Morgenstjernen 202
Loge Nr. 1 Danmark 203
Loge Nr. 2 Skandinavia 206
Loge Nr. 3 Nordstjernen 209
Loge Nr. 4 Progres 211
Loge Nr. 5 Fyn 212
Loge Nr. 6 Eureka 218
Loge Nr. 7 Union 220
Loge Nr. 9 Andreas Holck 222

Loge Nr. 11 Columbus 224
Loge Nr. 12 Herluf Trolle 226
Loge Nr. 13 Venskab 229
Loge Nr. 14 Sct. Olaf 231
Loge Nr. 15 Odin 235
Loge Nr. 17 Steen Blicher 242
Loge Nr. 18 Absalon 245
Loge Nr. 20 Holger Danske 250
Loge Nr. 21 Valdemar 254
Loge Nr. 22 Niels Juel 256
Loge Nr. 23 Chr. IV 258
Loge Nr. 24 Reventlow 263
Loge Nr. 25 Horsia 265
Loge Nr. 26 Kong Hroar 268
Loge Nr. 27 Ansgar 271
Loge Nr. 28 Hafnia 275
Loge Nr. 29 Sct. Nicolaj 279
Loge Nr. 30 Vendsyssel 282
Loge Nr. 31 Hamlet 286
Loge Nr. 32 Esbern Snare 291
Loge Nr. 33 Caritas 295
Loge Nr. 34 Dannebrog 296
Loge Nr. 35 Concordia 300
Loge Nr. 36 Treuga dei 302
Loge Nr. 37 Thomas Wildey 307
Loge Nr. 38 Humanitas 311
Loge Nr. 39 Sct. Kjeld 314
Loge Nr. 40 Kong Skjold 316
Loge Nr. 41 Petrus Beyer 320
Loge Nr. 42 Erik Holst 322
Loge Nr. 43 Entwisle 326
Loge Nr. 44 Burgundarholm 331
Loge Nr. 45 Enrico Dalgas 334
Loge Nr. 46 Sjølund 335
Loge Nr. 47 Chr. IX 338
Loge Nr. 48 Hertha 339
Loge Nr. 49 Saxo 344
Loge Nr. 50 Jonathan 350
Loge Nr. 51 Heimdal 355
Loge Nr. 52 Urania 357
Loge Nr. 53 Fraternitas 358
Loge Nr. 54 Hans Tausen 361
Loge Nr. 55 Pax 364
Loge Nr. 56 Silkeborg 365
Loge Nr. 57 Kong Humble 367
Loge Nr. 58 Riberhus 368
Loge Nr. 59 Hiort Lorentzen 373
Loge Nr. 60 Hammeren 376
Loge Nr. 61 Øresund 377
Loge Nr. 62 Baldur 378
Loge Nr. 63 Kilen 379
Loge Nr. 64 Julius Meyer 380
Loge Nr. 65 Morgenstjernen 383
Et Eftermæle 387

BIND III

Hvad vi vil. Digt af Uffe Bek 5
LOGERNES DEVISER 7

REBEKKA LOGERNES HISTORIE 16
Rebekka Loge Nr. 1 Caroline Amalie 18
Rebekka Loge Nr. 2 Thyre Danebod 23
Rebekka Loge Nr. 3 Freja 27
Rebekka Loge Nr. 4 Erica 31
Rebekka Loge Nr. 5 Dronning Margrethe 34
Rebekka Loge Nr. 6 Gefion 37
Rebekka Loge Nr. 7 Terra Nova ... 40
Rebekka Loge Nr. 8 Dronning Dorothea 42
Rebekka Loge Nr. 9 Kæden 45
Rebekka Loge Nr. 10 Birgitte Gjøe... 47
Rebekka Loge Nr. 11 Leonora Christine 49
Rebekka Loge Nr. 12 Prinsesse Marie 52
Rebekka Loge Nr. 13 Fidelitas 54
Rebekka Loge Nr. 14 Ruth 56
Rebekka Loge Nr. 15 Semper ardens 58
Rebekka Loge Nr. 16 Syvstjernen ... 61
Rebekka Loge Nr. 17 Sinceritas 62
Rebekka Loge Nr. 18 Vesta 64
Rebekka Loge Nr. 19 Alexandra 66
Rebekka Loge Nr. 20 Veritas 68
Rebekka Loge Nr. 21 Schuyler Colfax 70
Rebekka Loge Nr. 22 Dronning Dagmar 72
Rebekka Loge Nr. 23 Elisabeth 73
Rebekka Loge Nr. 24 Eranthis 75

Rebekka Loge Nr. 25 Dronning Louise 76
Rebekka Loge Nr. 26 Noomi 78

ODD-FELLOW ORDENENS SÆRLIGE VIRKSOMHEDER 79
Odd-Fellow Hvile 80
Grundstenen 84
Skoleudvalget 85
Brændselsforeningen 89
Veteranforeningen I. O. O. F. af 1903 91
Foreningen Bruno 97
Foreningen Uncle Sam 100
Kunstnerkæden I. O. O. F. 103
Odd-Fellow Ungdomsforeningen Fremtiden 104
Odd-Fellow Ungdomsforeningen Herd 113
Enrum 115

ORDENENS OPRINDELSE. MYSTERIERNE OG DET UKLARE STOF 129
Frygt ikke, tro kun 131
Ægypten 135
Babylonien. Assyrien 137
Iran 137
Buddas Lære 139
De eleusinske Mysterier 140
Isismysterierne 141
Pythagoras Orden 142
Druiderne 143
Palæstina 144
Mysteriet 162

ORDENENS OPRINDELSE. DEN HISTORISKE UDVIKLING 171
Druideordenen 175
Druiderne og Thomas Wildey 175
Den keltiske Nation 176
Kelternes Religion 177
Fra Religion til Orden 177
Ancient Orden of Druids 179

Byggehytteordenen 181
Lav og Byggehytter 183
Stenhuggerhytter 185

Odd-Fellow Ordenen 187
England som Arnested 188
The Mort Nobel Buck Order 190
Loge og Skænkestue 191
De første Sammenslutninger 193
Moderland og Undertrykkelse 193
En ny Epoke 194
Storlogen Manchester Unity 195
London Union of Odd-Fellow 197
Englands Storloge 197
Det gensidige Understøttelses-System 197
Begravelses-Fonden 198
Social Status 199
Omorganisering af Manchester Unity 199
Ledelsen 200
Vedtagelsen af Loge-Grader 201
Virksomhedens Udvidelse 201
Flere Grader 202
Skilsmissen 204

Over Havet 205

ODD-FELLOWORDENEN I AMERIKA 209
Grundstenen lægges 213
Washington Loge Nr. 1 215
Det første Fribrev 218
Ex.-Mester Komitéen 220
Den første Storloge 221
Lokaleforhold 222
Det indre Liv 225
Organisationen underbygges 227
Thomas Wildey i England 228
Lejrens Oprettelse 230
Stifteren træder tilbage 234

De store Navne 237
Thomas Wildey 237
John Welch 248
John Pawson Entwisle 249
John Boyd 256
Augustus Mathiot 258
Richard Marley 261
Joshua Vansant 265
James Ridgely 266

Værket fremmes 271
Forbindelsen med Moderlandet 271
Ritualet revideres 273
Fra Oregon til Honolulu 274
Idealerne i Højsædet 275

Rebekka-Graden indføres 276
Det hemmelige Værk 278
Thomas Wildeys Død 279
I Krigens Skygge 280
Institutionen vokser 282
De udenlandske Jurisdiktioner 284
En Foregangsmand 288
To Dokumenter 291
En Indbydelse 292
En Odd-Fellow Kirkegaard 293
Betlende Odd-Fellows 294

Maalet i Sigte 295
Jubilæumsmødet 295
Det første Erhvervsraad 296
Den Suveræne Storloge 296
Hvid — Farvet 297
Fribrevet til Danmark 300
Den almindelige Livsforsikring 302
Gamle Ridgelys Død 303
Odd-Fellow Mindesmærket 303
Ordenen i Danmark 304
Patriarch Militant 306
John M. White 307
En Special Deputeret Stor-Sire for Europa 309
Den danske Storloge uafhængig 310
Ordenen og Katolikkerne 311
Storloge i Sverrig 312
Th. Ross 312
Ungdomsloger 312
Ordenen i Norge 313
En Anerkendelse til Danmark 313
Rebekka Institutionens Stiftelsesdag ... 314
De tre Kædeled 315
James R. Nicholson 316
„The Seven Stars" endnu en Gang ... 317
Dr. Petrus Beyer i Amerika 319
Et Freds-Monument 320
I Krigens Tegn 321
Et Sekel svandt 322
Et Tilbageblik 323

Danske Odd-Fellow Loger i U. S. A. 325
Grundlæggelsen 325
Sprogforbudet 327

Den Suveræne Storloges Stor-Sirer 330
Loger uden for U. S. A. 332

ODD-FELLOW ORDENEN I ISLAND 337
Nyt Land 337
Den spedalske Syge 338
Loge Nr. 1 Ingolfur 340
Hus og Hjem 341
Adgang til Logelokalerne 345
By og Loge 345
Indre Liv 345
Mødedeltagelsen 348
Frie Møder 349
Forviklinger 350
Logen udadtil 350
Biblioteket 351
Ledelse og Tilsyn 351
Ritualet 352
Restaurationsspørgsmaalet 353
Festligheder 354
Begravelsesceremonier 355
Hjælp til Efterladte 355
Understøttelse og Gaver 356
Forskellige Fonds 358
Nye Loger 359
Den filantropiske Virksomhed 360
Hjemmesparebøssen 360
Sygepleje-Selskabet 360
Sanatorie-Selskabet 361
Reykjavik Sygekasse 363
Radium-Fonden 363
Sommerophold for Børn 364
Loge Nr. 2 Sjøfn 365
Loge Nr. 3 Hallveig 366
25 Aars Jubilæet 367
Tiden derefter 369
Ritualet for Underloger 371
Lejr-Ritualet 371
Odd-Fellow Blad for Island 371
Ordensbygningen i Reykjavik 372
Den islandske Storloge 372

EFTERSKRIFT

I det Forord, hvormed afdøde Br. Erich Erichsen indledede Odd-Fellow Ordenens Historie, trak han de Hovedretningslinier op, hvorefter Arbejdet vilde blive udført.

Nu da de 3 Bind, som Værket ifølge Planen skulde omfatte, foreligger afsluttede, er det let at se, at disse Retningslinier ikke i alt har kunnet følges.

Kærlighed til Odd-Fellow Ordenen og en dyb Respekt for dens verdensomspændende, menneskeopdragende Virksomhed har stedse besjælet de BBr., som Værkets Udarbejdelse har været betroet, og dette har forhaabentlig præget den Aand, der taler fra dets Sider; men Tilrettelæggelsen af Stoffet og det tekniske Udstyr har ikke mindst som Følge af den opstaaede Verdenssituation mødt mange Vanskeligheder, som det ikke altid er lykkedes at overvinde. Den afbrudte Forbindelse med Omverdenen har medført, at meget af det planlagte Stof har maattet omlægges og udskydes, og hvad Billedstoffet angaar, har man i adskillige Tilfælde maattet anvende Reproduktioner som Erstatning for mere moderne og tidssvarende Billeder, som ikke har kunnet fremskaffes udefra.

For i nogen Grad at raade Bod herpaa har Værkets Udgiver imidlertid bebudet, at der, naar Forholdene tillader det, vil blive udsendt et Supplement indeholdende en Oversigt over Odd-Fellow Ordenens Historie i andre europæiske Lande.

Paa Hovedredaktionens Vegne føler jeg nu ved Arbejdets Afslutning Trang til at udtale en varm Tak til Enhver, der har bidraget til dets Fremme.

Haderslev i August 1943. *Edmund Melander.*